

The House of Vasa and The House of Austria

Correspondence from the Years 1587 to 1668

*ppro Dei gratia Castellæ, Legionis, Aragonum, utriusque Siciliae,
arriæ, et Indiarum R^egedi, Archiduci Austriae, Duci Burundia,
iti Habsburgi, Flandriae, Tyrolis, Dño cognato et affini nro charmo.*

Part I

The Times of Sigismund III, 1587–1632

Volume 2

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
WYDAWNICTWO

**The House of Vasa
and
The House of Austria**

The House of Vasa and The House of Austria

Correspondence from the Years 1587 to 1668

Part I

The Times of Sigismund III, 1587–1632

Volume 2

Edited by
Ryszard Skowron

in collaboration with

Krzysztof Pawłowski, Aleksandra Barwicka-Makula, Miguel Conde Pazos, Paweł Duda, Friedrich Edelmayer, Rubén González Cuerva, Paweł Marek, José Martínez Millán, Dominika Żuk-Oliwa, Tomasz Poznański, Manuel Rivero, Ryszard Szmydki, Marta Szymańska

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego • Katowice 2024

NATIONAL
PROGRAMME
FOR THE
**DEVELOPMENT
OF HUMANITIES**

Research financed by the Minister for Science and Higher Education
through the National Programme for the Development of Humanities
No. 12H 11 0017 80

Referee

Marek Ferenc

Scientific Council:

Ryszard Skowron – Chairmen, Uniwersytet Śląski, Katowice

Friedrich Edelmayer – Universität Wien

Rubén González Cuerva – Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Madrid

Pavel Marek – Univerzita Pardubice

José Martínez Millán – Universidad Autónoma de Madrid

Manuel Rivero – Universidad Autónoma de Madrid

**European
City of Science
Katowice 2024**

Editor

Ryszard Skowron

English translation

Łukasz Borowiec, Piotr Krasnowolski

Typesetting

Ireneusz Olsza

Initiating editor

Przemysław Pieniążek

Copyright © 2024 by Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego. All rights reserved
We support open science. Publication available under Creative Commons license
Attribution-Share Alike 4.0 International (CC BY-SA 4.0)

<https://orcid.org/0000-0001-9131-2832>

The house of Vasa and the house of Austria
: correspondence from the years 1587 to 1668.

Pt 1. The times of Sigismund III, 1587–1632.

Vol. 2 / edited by Ryszard Skowron. – First
impression. – Katowice : Wydawnictwo
Uniwersytetu Śląskiego, 2024

<https://doi.org/10.31261/PN.4231>

ISBN 978-83-226-4447-8 (print edition)

ISBN 978-83-226-4448-5 (digital edition)

Publisher

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice

<https://wydawnictwo.us.edu.pl>

e-mail: wydawnictwo@us.edu.pl

Printing and binding

volumina.pl Sp. z o.o.

Księcia Witolda 7-9

71-063 Szczecin

First impression. Printed sheets: **47,25**. Publishing sheets: **38,0**. Paper Alto Creme 80g vol. 1.5.
PN 4231. Price 179,90 PLN (VAT included).

CONTENTS

Abbreviations	23
---------------------	----

CORRESPONDENCE

No. 389	Emperor Rudolph II to Prince Sigismund, King-elect of Poland, Prague, 9 November 1587	27
No. 390	Archduke Maximilian, King-elect of Poland to Prince Sigismund, King-elect of Poland, From the camp near Rakowice, 18 November 1587.....	29
No. 391	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Warsaw, 26 March 1589.....	31
No. 392	King Sigismund III to Archduke Ernest, Warsaw, 26 April 1590.....	32
No. 393	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Warsaw, 30 April 1590.....	33
No. 394	Emperor Rudolph II to Sigismund III, Prague, 8 September 1591.....	34
No. 395	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 19 October 1591.....	36
No. 396	Archduchess Maria of Bavaria to King Sigismund III, [c. 7 May 1592.....	38
No. 397	King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria, [c. 12 May 1592]	40
No. 398	King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria, Warsaw, 2 November 1592.....	42
No. 399	King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria, Warsaw, 27 November 1592.....	44
No. 400	King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria, Warsaw, 16 December 1592.....	45
No. 401	King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria, Warsaw, 10 January 1593.....	46
No. 402	King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria, Stockholm, 28 November 1593.....	48
No. 403	King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria, Stockholm, 19 April 1594.....	50
No. 404	King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria, Stockholm, 22 May 1594.....	51
No. 405	King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria, Cracow, 27 October 1594.....	52

No. 406	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Cracow, 10 November 1594.	53
No. 407	King Sigismund III to Archduke Ferdinand, Cracow, 20 April 1595.	55
No. 408	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 27 April 1595.	56
No. 409	King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria, Cracow, 27 April 1595.	58
No. 410	King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria, [April 1595]	60
No. 411	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 31 May 1595.	61
No. 412	King Sigismund III to Archduke Ferdinand, Cracow, 9 June 1595	62
No. 413	King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria, Cracow, 2 October 1595.	63
No. 414	King Sigismund III to King Philip I, Warsaw, 24 February 1597	65
No. 415	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 27 February 1597.	68
No. 416	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 10 July 1597.	70
No. 417	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 14 July 1597.	71
No. 418	King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria, Warsaw, 11 October 1597.	72
No. 419	King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria, Warsaw, 2 April 159.	74
No. 420	Archduke Albert to King Sigismund III, Brussels, 9 April 1598 .	76
No. 421	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Warsaw, 15 April 1598.	78
No. 422	King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria, Warsaw, 26 April 1598.	79
No. 423	King Sigismund III to Archduke Ferdinand, Warsaw, 26 April 1598.	80
No. 424	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 4 May 1598	81
No. 425	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Warsaw, 13 May 1598.	83
No. 426	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 18 May 1598.	86
No. 427	King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria, Warsaw, 19 May 1598	87
No. 428	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 28 May 1598.	90

No. 429	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Malbork, 16 June 1598.	92
No. 430	King Sigismund III to Archduke Maximilian, Malbork, 16 June 1598.	94
No. 431	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Cistercian monastery in Oliwa ¹ , 21 June 1598.	95
No. 432	Archduke Matthias to King Sigismund III, Vienna, 29 June 1598	96
No. 433	King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria, Oliwa, 6 July 1598.	98
No. 434	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 12 July 1598.	101
No. 435	Archduke Albert to King Sigismund III, Brussels, 17 July 1598 .	103
No. 436	King Sigismund III to Archduke Matthias, Gdańsk, 30 July 1598	105
No. 437	King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria, Ship in the roadstead in the port of Gdańsk ¹ , 30 July 1598.	107
No. 438	King Sigismund III to Archduke Albert, [July-August 1598]. . . .	109
No. 439	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 27 August 1598.	110
No. 440	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Warsaw, 23 December 1598.	112
No. 441	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Poděbrady, 26 December 1598	113
No. 442	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 20 February 1599.	115
No. 443	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 14 March 1599.	116
No. 444	Sigismund III to Emperor Rudolph II, [March 1599]	118
No. 445	Archduke Matthias to King Sigismund III, Pozsony, 6 April 1599	119
No. 446	King Sigismund III to Archduke Matthias, Warsaw, 13 April 1599	121
No. 447	King Sigismund III to Queen Margaret, Warsaw, 15 May 1599. .	122
No. 448	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 3 June 1599	123
No. 449	King Sigismund III to Archduke Matthias, 15 July 1599	124
No. 450	King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria, Warsaw, 24 July 1599.	125
No. 451	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 3 August 1599.	127
No. 452	King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria, Warsaw, 11 August 1599	129
No. 453	King Sigismund III to Archduke Ferdinand, Warsaw, 11 August 1599.	130
No. 454	King Sigismund III to King Philip III, Warsaw, 20 August 1599	131
No. 455	King Sigismund III to King Philip III, Warsaw, 20 August 1599	132

No. 456	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Warsaw, 24 August 1599	133
No. 457	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Warsaw, 24 August 1599	134
No. 458	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 29 August 1599	135
No. 459	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, [August 1599]	136
No. 460	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Plzeň, 21 September 1599	137
No. 461	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Plzeň, 24 September 1599	138
No. 462	Archduke Maximilian to King Sigismund III, Fulda, 28 September 1599	139
No. 463	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Plzeň, 30 September 1599	140
No. 464	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Plzeň, 2 October 1599	141
No. 465	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Niepolomice, 9 November 1599	142
No. 466	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Plzeň, 29 November 1599	144
No. 467	King Sigismund III to Archduke Matthias, Warsaw, 4 January 1600	146
No. 468	Archduke Matthias to King Sigismund III, Vienna, 5 January 1600	147
No. 469	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Plzeň, 5 March 1600	149
No. 470	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Plzeň, 20 March 1600	150
No. 471	Archduke Matthias to King Sigismund III, Pozsony, 31 March 1600	152
No. 472	King Sigismund III to Archduke Matthias, Warsaw, 15 April 1600	154
No. 473	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Warsaw, 26 April 1600	155
No. 474	King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria, Ujazdów, 20 May 1600	156
No. 475	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Plzeň, 24 May 1600	158
No. 476	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 1 July [1600]	159
No. 477	Archduke Matthias to King Sigismund III, Vienna, 1 August 1600	161
No. 478	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Warsaw, 2 August 1600	162

No. 479	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 6 August 1600	164
No. 480	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Warsaw, 17 August 1600	165
No. 481	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 20 August 1600	166
No. 482	Archduke Matthias to King Sigismund III, Vienna, 30 August 1600	167
No. 483	King Sigismund III to Archduke Matthias, Warsaw, 7 September 1600	168
No. 484	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Warsaw, 25 September 1600	169
No. 485	King Sigismund III to Archduke Matthias, Warsaw, 30 September 1600	170
No. 486	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Nowe Miasto Korczyn, 16 November 1600	172
No. 487	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 22 November 1600	173
No. 488	King Sigismund III to Archduke Albert, [1600]	174
No. 489	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, [c. 1600]	175
No. 490	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 10 February 1601	176
No. 491	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Warsaw, 18 March 1601	178
No. 492	Archduke Matthias to King Sigismund III, Vienna, 7 May 1601	180
No. 493	King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria, Vilnius, 7 September 1601	182
No. 494	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 4 October 1601	184
No. 495	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Warsaw, [1601]. . .	185
No. 496	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 20 April 1602	186
No. 497	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 18 June 1602	188
No. 498	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 29 June 1602	189
No. 499	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Cracow, 9 July 1602	191
No. 500	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 5 August 1602	192
No. 501	King Sigismund III to Archduke Ferdinand, Cracow, 2 November 1602	193

No. 502	King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria, Cracow, 6 November 1602.	194
No. 503	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Cracow, [1602].	195
No. 504	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 19 February 1603.	196
No. 505	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Cracow, 25 February 1603.	198
No. 506	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Cracow, 24 March 1603.	201
No. 507	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 19 April 1603.	203
No. 508	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Cracow, May 1603	205
No. 509	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 16 July 1603.	206
No. 510	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 24 July 1603.	208
No. 511	Emperor Rudolph II to King Sigismund II, Prague, 8 August 1603.	210
No. 512	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 9 August 1603.	212
No. 513	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Cracow, 16 August 1603.	214
No. 514	Archduke Matthias to King Sigismund III, Vienna, 21 September 1603.	215
No. 515	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 20 December 1603.	217
No. 516	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, [January 1604].	219
No. 517	King Sigismund III to Archduke Matthias, [January 1604].	221
No. 518	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Cracow, 21 February 1604.	223
No. 519	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 20 September 1604.	224
No. 520	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Cracow, 27 March [1605].	225
No. 521	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Cracow, 2 April 1605.	226
No. 522	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 26 April 1605.	228
No. 523	King Sigismund III to King Philip III, Cracow, 30 May 1605	229
No. 524	King Sigismund III to Archduke Maximilian, Cracow, 12 August [1605].	230

No. 525	King Sigismund III to Archduke Matthias, [Cracow, 12 August 1605]	231
No. 526	King Sigismund III to King Philip III, Cracow, 13 August 1605	232
No. 527	King Sigismund III to Archduke Maximilian, Cracow, 13 August [1605].	234
No. 528	Archduke Ferdinand to King Sigismund III, Graz, 8 September 1605.	235
No. 529	King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria, Cracow, 10 September 1605	236
No. 530	King Sigismund III to King Philip III, Cracow, 23 September 1605.	238
No. 531	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 30 September 1605.	240
No. 532	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 16 February 1605.	241
No. 533	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Cracow, 4 January 1607.	243
No. 534	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Cracow, January 1607.	245
No. 535	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Cracow, 17 August 1607.	247
No. 536	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Cracow, 31 August 1607.	249
No. 537	Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 3 September 1607.	251
No. 538	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Cracow, 26 October 1607.	252
No. 539	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Cracow, 17 April 1608.	254
No. 540	Archduke Matthias to King Sigismund III, Vienna, 4 August 1608.	256
No. 541	King Sigismund III to King Philip III, Cracow, 30 August 1608	258
No. 542	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Cracow, 21 October 1608.	259
No. 543	King Sigismund III to Emperor Rudolph II, [before 1609].	261
No. 544	King Sigismund III to King Philip III, Cracow, 3 February 1613	262
No. 545	King Sigismund III to King Philip III, Warsaw, [May-June] 1613	264
No. 546	Emperor Matthias to King Sigismund III, Regensburg, 17 October 1613.	266
No. 547	King Sigismund III to Emperor Matthias, Warsaw, [1613-1615]	267
No. 548	King Sigismund III to King Philip III, Warsaw [1613-1615]	269
No. 549	King Sigismund III to Emperor Matthias, Warsaw, 16 July 1614	270

No. 550	King Sigismund III to King Philip III, [October-November 1614]	272
No. 551	King Sigismund III to King Philip III, Warsaw, 21 November 1614.	273
No. 552	King Sigismund III to King Philip III, [February 1615].	274
No. 553	King Sigismund III to Emperor Matthias, [February? 1615]	275
No. 554	King Sigismund III to King Philip III, Warsaw, 20 March 1615 .	277
No. 555	King Sigismund III to Emperor Matthias, Warsaw, 18 April 1615	278
No. 556	Emperor Matthias to King Sigismund III, Vienna, 19 April 1615	280
No. 557	King Sigismund III to Emperor Matthias, Warsaw, 11 May 1615	282
No. 558	Emperor Matthias to King Sigismund III, Prague, 4 June 1615 .	286
No. 559	Emperor Matthias to King Sigismund III, Prague, 17 July 1615 .	287
No. 560	King Sigismund III to Emperor Matthias, Warsaw, 15 August 1615.	288
No. 561	King Sigismund III to Archduke Albert, Warsaw, 6 October 1615	290
No. 562	King Sigismund III to King Philip III, [November-December] 1615.	291
No. 563	King Sigismund III to King Philip III, [November-December 1615]	292
No. 564	King Sigismund III to Emperor Matthias, [1615].	293
No. 565	King Sigismund III to King Philip III, [January 1616]	295
No. 566	Empress Anna to Prince Władysław Sigismund, Prague, 16 June 1616.	296
No. 567	King Sigismund III to King Philip III, Warsaw, 8 July 1616	297
No. 568	King Sigismund III to Archduke Maximilian, Warsaw, 14 October 1616.	299
No. 569	Emperor Matthias to King Sigismund III, Prague, 7 January 1617	300
No. 570	King Sigismund III to Emperor Matthias, Warsaw, 12 January 1617.	302
No. 571	King Sigismund III to Emperor Matthias, [c. 25 July 1618]	304
No. 572	King Sigismund III to Archduke Charles, Warsaw, 9 June 1619 .	305
No. 573	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 10 April 1620.	306
No. 574	Archduke Albert to King Sigismund III, 13 April 1620.	307
No. 575	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 20 October 1620.	309
No. 576	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, [November 1620]	310
No. 577	King Sigismund III to King Philip III, [January 1621]	311
No. 578	Prince Władysław Sigismund to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 21 February 1621	313
No. 579	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 23 February 1621.	314

No. 580	King Sigismund III to Archduchess Maria Magdalena, Warsaw, 1 April 1621.	316
No. 581	King Sigismund III to Archduchess Maria Magdalena, Warsaw, 15 April 1621.	318
No. 582	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, [14 August 1621]	319
No. 583	King Sigismund III to Archduke Leopold V, [14 August 1621]. .	320
No. 584	King Sigismund III to Archduchess Maria Magdalena, Warsaw, 6 September 1621.	321
No. 585	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, [November 1621]	322
No. 586	King Sigismund III to Archduke Charles, Warsaw, 24 December 1621.	326
No. 587	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 29 December 1621.	327
No. 588	King Sigismund III to King Philip IV, Warsaw, 30 December 1621.	329
No. 589	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 30 September 1622	332
No. 590	King Sigismund III to Archduchess Maria Magdalena, Warsaw, 7 November 1622.	335
No. 591	King Sigismund III to Archduke Charles, [January 1623]	336
No. 592	King Sigismund III to Archduchess Maria Magdalena, Warsaw, 5 February 1623	338
No. 593	King Sigismund III to Archduchess Maria Magdalena, Warsaw, 17 September 1623.	339
No. 594	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 13 January 1624.	340
No. 595	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 24 January 1624.	341
No. 596	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 26 January 1624.	342
No. 597	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 31 January 1624.	344
No. 598	King Sigismund III to Archduke Charles, Warsaw, 2 March [1624].	345
No. 599	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 20 March 1624.	347
No. 600	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 21 March 1624.	348
No. 601	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 27 April 1624.	349
No. 602	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 4 May 1624.	351

No. 603	Archduke Charles to King Sigismund III, Nysa, 9 May 1624. . . .	352
No. 604	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 11 May 1624.	353
No. 605	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 15 May 1624. . .	354
No. 606	King Sigismund III to Archduke Leopold V, Warsaw, 15 May 1624.	356
No. 607	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, [15 May 1624]	357
No. 608	King Sigismund III to Archduke Charles, Warsaw, [15 May 1624]	358
No. 609	King Sigismund III to Archduchess Maria Magdalena, Warsaw, 15 May 1624	359
No. 610	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 24 May 1624.	360
No. 611	King Sigismund III to Archduke Charles, Warsaw, [24 May 1624]	362
No. 612	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, [May 1624]	364
No. 613	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 5 June 1624.	365
No. 614	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 9 June 1624.	366
No. 615	King Sigismund III to Archduke Charles, bishop of Wrocław, Warsaw, 28 June 1624.	367
No. 616	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, [28 June 1624]	369
No. 617	King Sigismund III to Archduchess Maria Magdalena, Warsaw, 1 July 1624.	370
No. 618	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 9 July 1624	371
No. 619	Archduke Leopold V to Sigismund III, Innsbruck, 15 July 1624	373
No. 620	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 29 July 1624.	375
No. 621	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 30 July 1624.	376
No. 622	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, [July 1624]	377
No. 623	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 20 August 1624.	379
No. 624	Prince Władysław Sigismund to Infanta Isabella, Cologne, 30 August 1624.	380
No. 625	Prince Władysław Sigismund to Archduke Leopold V, Brussels, 20 September 1624.	381
No. 626	Prince Władysław Sigismund to Archduke Leopold V, Brussels, 5 October 1624.	382

No. 627	King Sigismund III to Archduchess Maria Magdalena, Warsaw, 10 October 1624.	383
No. 628	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 27 October 1624	385
No. 629	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 20 November 1624.	387
No. 630	Prince Wladyslaw Sigismund to Infanta Isabella, Bologna, 7 December 1624	389
No. 631	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 16 January 1625.	391
No. 632	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 7 February 1625	393
No. 633	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 10 February 1625.	395
No. 634	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 10 February 1625.	397
No. 635	King Sigismund III to Archduke Ferdinand Ernst, Warsaw, 21 February 1625	399
No. 636	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 25 February 1625.	400
No. 637	King Sigismund III to Archduke Ferdinand Ernst, Warsaw, 25 February 1625	402
No. 638	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, [28 February 1625]	403
No. 639	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, [February-March 1625]	404
No. 640	King Sigismund III to Archduke Leopold V, Warsaw, 1 March 1625.	405
No. 641	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 17 March 1625.	406
No. 642	King Sigismund III to Infanta Isabella, Vienna, 17 March 1625 .	408
No. 643	Emperor Ferdinand II to Sigismund III, Vienna, 29 March 1625	410
No. 644	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 29 March 1625.	411
No. 645	Archduke Ferdinand Ernst to King Sigismund III, Vienna, 29 March 1625	412
No. 646	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 12 April 1625 ..	413
No. 647	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 17 April 1625.	415
No. 648	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, April 1625.	416
No. 649	King Sigismund III to King Philip IV, Warsaw, 10 May 1625 . . .	418
No. 650	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 13 May 1625.	421

No. 651	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 17 May 1625	422
No. 652	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, [Vienna], 30 May 1625	424
No. 653	Emperor Ferdinand II to Prince Wladyslaw Sigismund, Vienna, 30 May 1625	425
No. 654	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 7 June 1625	426
No. 655	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, 12 June [1625] . . .	429
No. 656	Prince Charles Ferdinand to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 16 June 1625	430
No. 657	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, [June 1625]	431
No. 658	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, [June 1625]	432
No. 659	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, [June 1625]	433
No. 660	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 11 July 1625	434
No. 661	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, 2 August 1625 . . .	436
No. 662	Prince Wladyslaw Sigismund to Infanta Isabella, Golub, 30 September 1625	437
No. 663	Prince Wladyslaw Sigismund to Emperor Ferdinand II, Golub, 20 November 1625	438
No. 664	King Philip IV to King Sigismund III, Madrid, 28 November 1625	439
No. 665	Prince Wladyslaw Sigismund to Infanta Isabella, Golub, 14 December 1625	440
No. 666	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, [December 1625]	441
No. 667	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 3 January 1626	442
No. 668	King Philip IV to King Sigismund III, Zaragoza, 15 January 1626	443
No. 669	King Sigismund III to King Philip IV, Warsaw, 31 January 1626	444
No. 670	King Sigismund III to Archduke Leopold V, Warsaw, 20 February 1626	445
No. 671	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 8 March 1626 . .	447
No. 672	King Sigismund III to Archduke Leopold V, Warsaw, 26 March 1626	449
No. 673	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 21 April 1626 . .	450
No. 674	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 24 April 1626 . .	452
No. 675	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 24 April 1626 . .	454
No. 676	Prince Wladyslaw Sigismund to Infanta Isabella, Warsaw, 29 April 1626	456
No. 677	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 30 April 1626 . .	458

No. 678	King Sigismund III to King Philip IV, Warsaw, 22 June 1626 . . .	460
No. 679	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 11 July 1626 . . .	462
No. 680	Prince Władysław Sigismund to King Philip IV, Warsaw, 13 July 1626	463
No. 681	Prince Władysław Sigismund to King Philip IV, Warsaw, 10 August 1626	464
No. 682	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 22 August 1626	466
No. 683	Prince Władysław Sigismund to Archduke Leopold V, Warsaw, 29 August 1626	467
No. 684	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 6 September 1626	468
No. 685	King Sigismund III to Infanta Isabella, Toruń, 6 September 1626	469
No. 686	King Sigismund III to Infanta Isabella, Military camp near Waćmierz, 25 October 1626	471
No. 687	King Sigismund III to King Philip IV, Military camp near Waćmierz, 25 October 1626	473
No. 688	Prince Władysław Sigismund to Infanta Isabella, Military camp near Waćmierz, 25 October 1626	474
No. 689	King Sigismund III to Infanta Isabella, Waćmierz, 26 October 1626	475
No. 690	King Sigismund III to Infanta Isabella, Gdańsk, 12 November 1626	477
No. 691	King Sigismund III to Infanta Isabella, Toruń, 23 November 1626	479
No. 692	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Toruń, 1 December 1626	481
No. 693	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Toruń, 5 December 1626	483
No. 694	Prince Władysław Sigismund to Infanta Isabella, Warsaw, 10 January 1627	484
No. 695	King Sigismund III to King Philip IV, Warsaw, 20 January 1627	485
No. 696	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 20 January 1627	486
No. 697	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 22 January 1627	488
No. 698	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 22 January 1627	489
No. 699	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 12 February 1627	490
No. 700	Prince Władysław Sigismund to Infanta Isabella, Warsaw, 12 February 1627	491
No. 701	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 5 March 1627	492

No. 702	Prince Władysław Sigismund to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 10 April 1627.	494
No. 703	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 11 April 1627.	495
No. 704	Infanta Isabella to Prince Władysław Sigismund, Bruksela, 13 April 1627.	496
No. 705	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 15 April 1627.	497
No. 706	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 20 April 1627.	500
No. 707	King Sigismund III to Archduke Leopold V, Warsaw, 21 April 1627.	501
No. 708	Infanta Isabella to King Sigismund III, Brussels, 22 April 1627.	502
No. 709	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 9 June 1627.	504
No. 710	King Philip IV to King Sigismund III, Madrid, 13 June 1627.	505
No. 711	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 3 July 1627.	506
No. 712	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 9 July 1627.	508
No. 713	Prince Władysław Sigismund to Infanta Isabella, Warsaw, 12 July 1627.	510
No. 714	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 13 July 1627.	511
No. 715	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 16 July 1627.	512
No. 716	King Sigismund III to King Philip IV, Warsaw, 20 July 1627.	514
No. 717	Prince Władysław Sigismund to King Philip IV, Warsaw, 21 July 1627.	516
No. 718	King Sigismund III to Infanta Isabella, Grudziądz, 29 September 1627.	517
No. 719	King Sigismund III to Infanta Isabella, Władysławowo, 3 October 1627.	518
No. 720	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 13 October 1627.	520
No. 721	Prince Władysław Sigismund to Infanta Isabella, Warsaw, 14 November 1627.	522
No. 722	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Prague, 26 November 1627.	523
No. 723	King Sigismund III to Infanta Isabella, Toruń, 28 November 1627.	525
No. 724	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 2 December 1627.	526
No. 725	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 3 January 1628.	527
No. 726	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Prague, 28 January [1628].	528

No. 727	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 8 February 1628	530
No. 728	Prince Wladyslaw Sigismund to Infanta Isabella, Warsaw, 25 February 1628	531
No. 729	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Prague, 5 April 1628	532
No. 730	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 7 April 1628 . . .	534
No. 731	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 7 April 1628 . . .	536
No. 732	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Prague, 17 April 1628	538
No. 733	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Prague, 17 April 1628	539
No. 734	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 17 April 1628 . .	540
No. 735	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Prague, 18 April [1628].	542
No. 736	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, 26 April [1628] . .	543
No. 737	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Prague, 27 April [1628].	544
No. 738	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Prague, 8 May 1628	546
No. 739	King Sigismund III to Archduke Leopold V, Warsaw, 8 June 1628	547
No. 740	Prince Wladyslaw Sigismund to Infanta Isabella, Warsaw, 10 June 1628	548
No. 741	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 11 June 1628	549
No. 742	King Sigismund III to Archduke Leopold V, Warsaw, 25 July 1628	551
No. 743	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 25 July [1628].	552
No. 744	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 10 August 1628	554
No. 745	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 10 August 1628	556
No. 746	Prince Wladyslaw Sigismund to Archduke Leopold V, Merkiné, 20 September 1628	557
No. 747	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 1 December 1628	558
No. 748	Prince Wladyslaw Sigismund to Archduke Leopold V, Merkiné, 14 December 1628	559
No. 749	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 18 February 1629	561
No. 750	Prince Wladyslaw Sigismund to Archduke Leopold V, Warsaw, 21 April 1629	562

No. 751	Prince Wladysław Sigismund to Infanta Isabella, Warsaw, 12 May 1629	563
No. 752	Prince Wladysław Sigismund to King Philip IV, Warsaw, 20 June 1629	564
No. 753	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 17 October 1629	565
No. 754	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 25 October 1629	566
No. 755	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 26 November 1629	568
No. 756	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 5 January 1630	570
No. 757	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 19 January 1630	572
No. 758	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 22 January 1630	573
No. 759	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 12 April 1630	574
No. 760	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 15 April 1630	575
No. 761	Prince Wladysław Sigismund to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 16 April 1630	576
No. 762	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 26 April 1630	577
No. 763	King Sigismund III to King Ferdinand III, Warsaw, 29 April 1630	578
No. 764	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 25 May 1630	579
No. 765	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 19 July 1630	580
No. 766	King Sigismund III to Archduke Leopold Wilhelm, Ujazdów, 12 September 1630	582
No. 767	King Sigismund III to Archduke Leopold V, Warsaw, 13 September 1630	583
No. 768	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Regensburg, 26 September 1630	585
No. 769	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 1 October 1630	586
No. 770	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 7 October 1630	587
No. 771	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Tykocin, 20 October 1630	589
No. 772	King Sigismund III to Archduke Leopold V, Tykocin, 5 November 1630	591

No. 773	Prince Wladyslaw Sigismund to Archduke Leopold V, Tykocin, 2 January 1631.....	593
No. 774	King Sigismund III to Archduke Leopold V, Tykocin, 18 January 1631.....	595
No. 775	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 1 February 1631.....	597
No. 776	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 3 February 1631.....	598
No. 777	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 4 February 1631.....	600
No. 778	King Sigismund III to King Ferdinand III, Warsaw, 20 February 1631.....	602
No. 779	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 17 March 1631.....	604
No. 780	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 19 April 1631.....	605
No. 781	King Sigismund III to King Ferdinand III, Warsaw, 19 April [1631].....	606
No. 782	King Sigismund III to Queen Maria Anna, [Warsaw, 19 April 1631].....	607
No. 783	Prince Wladyslaw Sigismund to Archduke Leopold V, Warsaw, 21 April 1631.....	608
No. 784	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 12 June 1631 ..	609
No. 785	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 2 July 1631.....	610
No. 786	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 11 July 1631.....	611
No. 787	King Sigismund III to King Ferdinand III, [Warsaw, 11 July 1631].....	612
No. 788	King Sigismund III to King Philip IV, Warsaw, 11 July 1631....	613
No. 789	King Sigismund III to Queen Maria Anna, Warsaw, 11 July 1631.....	614
No. 790	King Sigismund III to Queen Anna, Warsaw, 11 July 1631	615
No. 791	King Sigismund III to Infanta Isabella, Warsaw, 11 July 1631 ...	616
No. 792	Prince John Casimir to Archduke Leopold V, Warsaw, 14 July 1631.....	617
No. 793	Prince John Albert to Archduke Leopold V, Warsaw, 14 July 1631.....	618
No. 794	Prince Charles Ferdinand to Archduke Leopold V, Warsaw, 14 July 1631.....	619
No. 795	Prince Alexander Charles to Archduke Leopold V, Warsaw, 14 July 1631.....	620

No. 796	Princess Anna Catherine Constance to Archduke Leopold V, Warsaw, 14 July 1631.	621
No. 797	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, 24 September 1631.	622
No. 798	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 8 December 1631.	623
No. 799	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 5 January 1632.	624
No. 800	Prince Charles Ferdinand to Archduke Leopold V, Warsaw, 15 January 1632.	625
No. 801	Prince Alexander Charles to Archduke Leopold V, Warsaw, 15 January 1632.	626
No. 802	Prince John Albert to Archduke Leopold V, Warsaw, 15 January 1632.	627
No. 803	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 18 January 1632.	628
No. 804	Prince Władysław Sigismund to Emperor Ferdinand II, Merkinė, 20 January 1632.	630
No. 805	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 16 February 1632.	632
No. 806	Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Vienna, 20 February 1632.	634
No. 807	Emperor Ferdinand II to Prince Władysław Vasa, Vienna, 20 February 1632.	635
No. 808	King Sigismund III to Emperor Ferdinand II, Warsaw, 7 April 1632.	636
	Chronological table of letters (1587–1632).	637
	Bibliography	725
	Index	747

Abbreviations

- AA – Archivio Apostolico Vaticano
- AGAD – Archiwum Główne Akt Dawnych, Warsaw
AKW – Archiwum Koronne Warszawskie
LL – Liber legationum
MK – Metryka Koronna
TN – Teki Naruszewicza
- AGR – Archives Générales du Royaume, Brussels
SEA – Secrétairerie d'État Allemande
SEG – Secrétairerie d'État et de Guerre
- AG – Archivo General de Simancas
- AHN – Archivo Histórico Nacional, Madrid
- AP – Archiwum Państwowe
- AS – Archivio di Stato
- BAV – Biblioteca Apostolica Vaticana
- BC – Biblioteka Czartoryskich, Cracow
- BJ – Biblioteka Jagiellońska, Cracow
- BN – Biblioteka Narodowa, Warsaw
- BNE – Biblioteca Nacional de España, Madrid
- BOSS – Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Wrocław
- BPAN – Biblioteka PAN, Kórnik
- BPANPAU – Biblioteka Polskiej Akademii Nauk i Polskiej Akademii,
Cracow
- BR – Biblioteka Raczyńskich, Poznań
- BU – Biblioteka Uniwersytecka, Warsaw
- CAD – Centre des Archives diplomatiques de La Courneuve
- DIR – *Documente privitoare la Istoria Românilor*
- EFE – *Elementa ad Fontium Editiones*
- HHStA – Haus-, Hof- und Staatsarchiv, Vienna

LBNANU – L'vivska Biblioteka Nacional'noi Akademii Nauk Ukraïni
im. V. Stefanika, Lviv

NA – Národní archiv, Prague

PAN – Polska Akademia Nauk

Polonica AGS – *Documenta polonica ex Archivo Generali Hispaniae in Simancas.*
Nova series, vol. 1, ed. by R. Skowron, Cracow 2015.

RA – Riksarkivet, Stockholm

SOA – Státní oblastní archiv

TLA –Tiroler Landesarchiv, Innsbruck

c. – circa

cf. – confer

d. – died

dz. – dział

ed. – edited, edition

e.g. – exempli gratia

etc. – et cetera

Fasz. – Faszikel

fo., fos – folio, folios

ff. – following (pages)

Konv. – Konvolut

leg. – legajo

ms/MS – manuscript

n. – note

no. – number

p., pp. – page, pages

r – recto

s.a. – sine anno

s.d. – sine dato

s.f. – sine folio

v – verso

vol. – volumen

Correspondence

**Emperor Rudolph II to Prince Sigismund,
King-elect of Poland**

Prague, 9 November 1587

In response to Prince Sigismund's letter of 17 October, Emperor Rudolph II reminds the Prince that his election to become king has violated the Polish law, has been conducted in the wrong place and as a result of operations carried out by people who hate peace. Therefore, he summons the successor to the Swedish throne to return to his motherland and desist from efforts to obtain the Polish crown, which is the only way to restore friendly relations between both dynasties.

Copies: HHStA Vienna, Polen I 40, Polonica 1587 November, fos 130r–131r and 132r–133r; TLA Innsbruck, Ferdinanda, Fasc. 122, Teil 2, fos 1r–2r.

Empieten dem durchlechtigsten Fursten Hernn Sigismundo der Schweden Gotten und Wenden angesetztem König etc. unsrem besondern lieben Freundt, Ohaim und Schwager, unser Freudschafft lieb und alles guets, Durchleuchtiger Furst, besonder lieber Freundt, Ohaim und Schwager, Euer Liebden Schreiben vom 17 erstverflossenen Monats Octobris¹ zu Danzig datiert ist unns wol zuebracht und uberantwort. Daraus auch wir verstanden, was unns Euer Liebden von wegen der Wahl so durch ettliche Stundt der Cron Poln auf Euer Liebden Person ergangen sein soll. Sambt Irer ankunfft in Poln, verstendigen, unnd dabey unsers freudtlichen lieben Bruders Maximilian² Erwelten Königs zu Polen zuruckforderung halten begeren thun.

Konden darauf Euer Liebden freundlich nit verhalten, das wir albereit vor disem Euer Liebden Vattern³ beyunerwarter Abschrift Inhalts nach lengs berichtet, wie es mit solcher angebnen nomination und proclamation Euer Liebden zugangen, und wie dieselbig an ungeburlichen ortten, auch ohne beysein der Jhenigen so nach der Cron Poln loblichen Sazungen und Herkommen nottwendig dabey sein sollen und muessen, allein durch ettliche fridthessige Leüth practiciren. Hergangen aber der durchlechtigst Furst Herr Maximilian unser freundtlicher geliebter Bruder ordentlich zu König erwehlet und publicirt worden sey dergestalt, das wir den wenigsten Zweifel nit tragen, da solch unser Schreiben Seiner Liebden zeitlicher antreffen, so wurden der sachen in ander weg nachgedacht, und Euer Liebden ein so weitten weeg haeraus nit bemuhet haben.

Wann wir aber aus jeziger Euer Liebden anzaig sovil vermercken, das die anstifften verangedeuter Practik unseren Schreiben zuvorkhomen und Euer Liebden Vattern und Zweifels ohne auch Euer Liebden selbst eines anderen berichtet, und nit allain vermittelst allerley unbegrundten einbildung dahin beredet, das Euer Liebden sich aus Irem von Gott versehenen, zu suchung eines anderen Künigreichs über Möhr begeben, sonder auch nochmalls sich mit höchstem vleis dahin bearbeiten, wie Sie Euer Liebden unter dem phein angebener unordenlichen Wahl zu Friedtlicher handlung und Kriegsrüstung gegen wolgedachten unseren Bruder aufbringen mögen.

So haben wir darumb nit unterlassen wollen, Euer Liebden solch unser schreiben hiemit zu communiciren, mit angehefften disem freudtlichen ernahnen und geseinen, Euer Liebden wollen nochmalls der sachen ettwas besser und tieffer nachsinnen, und sich dergleichen unruebige und fridthessige Leuth zu einem solchen Zweifels an Ires Vattern Liebden ganz wiederichein, und so wol der Cron Poln und vilen genachbaurten Künigreichen und Landen als auch der ganzen Christenheit hochschedlichen, hingegen aber dem Erbkheindt erfreulichen und ni mehr weeg ungleichen furnehmen mit nichten bewegen lassen. Sonder vilmehr das guet freundlich und schwegerlich vertraueren, darinn Euer Liebden Vatter nunmehr vil Jahr mit unsern Voreltern am loblichen Hauß Osterreich herkommen, nochmalls erhalten, und mit vilgedachten unsern geliebten Bruder dem Erwelten Künig zu Poln continuiren und ermehren. Das wollen wir unns zu Euer Liebden unzweiflich versehen, unnd dero selben hinwieder allen freundtlichen Schwagerlichen willen zuerzaigen, jederzeit genaiget erfunden werden, da wir sonsten auf der widrigen fall mehrgemelten unsern Bruder in seiner gerechten sachen sambt andern unsern verwandten nit werden verlassen khunden. Datum Prag des 9. Novembris Anno 1587.

¹ See Prince Sigismund, King-elect of Poland to Emperor Rudolph II in *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 1, pp. 209–211.

² Archduke Maximilian, King-elect of Poland.

³ John Vasa.

No. 390

**Archduke Maximilian, King-elect of Poland to Prince
Sigismund, King-elect of Poland**

From the camp near Rakowice, 18 November 1587

Archduke Maximilian, King-elect of Poland, informs Sigismund, Prince of Sweden, King-elect of Poland, that he has been legally elected King of Poland and Grand Duke of Lithuania. He announces that he will soon assume power and appeals to Sigismund to cease his journey, since this may result in a civil war.

Copy: BOSS Wrocław, MS 185, fos 46r-46v.

Quum inauditum esset Dilectionem Vestram in hoc Regnum adventare facile intelleximus, ipsam de legitima electione nostra in regem Poloniae et augustum Lithuaniae ducem, non ita ut oportuit edoctum fuisse. Nam si id factum fuisset, non possumus credere Dilectionem Vestram se totumque hoc Regnum in crudelis belli flammam sine longiore deliberatione connecturum fuisse. Existimamus enim pro ea, qua ipsam praeditam esse cognovimus pietate ac prudentia maiorem publicae pacis et tranquillitatis, maiorem salutis reipublicae atque adeo nostrae inclitaeque domus nostrae ac necessitudinis, quae nobis cum Dilectione Vestra intercedit, quam persuasionis quorundam qui eam huc pertrahunt rationem ducturam fuisse. Nos quidem legitime obest summa omnium statuum et ordinum Regni et Magni Ducatus et ab eorum oratoribus atque aliis quum plurimis proceribus et nobilibus viris maiorem in modum rogati, accedente summorum christiani orbis principum prope omnium cohortatione in Regnum venimus, quod ipsum ut faceremus caetera etiam nobilitas, quae electioni non interfuit magnopere a nobis contendebant. Venimus itaque Dei beneficio, ut Regnum capescimus; quod nobis ab iis, quorum id in potestate erat, rite ac legitime oblatum et attributum est. Itaque Dilectionem Vestram fraterne monemus, ne longius progrediatur, dum aliquis hisce difficultatibus et periculis quam reipublicae imminent exitus inveniri possit. Aequum quidem videbatur at fraternae amicitiae nostrae consentaneum, ut de suo nos adventu certiores faceret, sed quoniam id quoque a Dilectione Vestra praetermissum est, nos ne hac quidem in parte christiani et reipublicae salubris salutis studiosi principis officio deesse voluimus, sed Dilectioni Vestrae significare duximus. Si huc pergere porro constitutum habet, ut

etiam atque etiam confideret, in quod discrimen rempublicam adductura sit. Nobis certe neque consilia deerunt neque alia adiumenta, quibus reipublicae salutem Deo favente vindicare possimus. Quam ad rem totius fere christianitatis principum auxilia non esse defutura certum est. Sed de his rebus, ut nobis per praesentium exhibitorem quamprimum respondere velit fraterne ab ea petimus Dilectionem Vestram optime valere optamus. Ex castris ad Rakowicza¹ positis 18 Novembris 1587.

¹ Rakowice, a village near Cracow, where Archduke Maximilian stayed during the siege of the city. See *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 2–3, pp. 212–215.

No. 391

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Warsaw, 26 March 1589

Sigismund III, King of Poland, informs Emperor Rudolph II, that in accordance with what has been agreed upon during the negotiations, he sends to him his envoy Jan Ostroróg and asks the Emperor to give him a hearing.

Copy: HHStA, Polen I 45, Polonica 1589 März, fo. 111 (181).

Serenissimo atque excellentissimo principi domino Rudolpho divina favente clementia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc. regi infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Stiriae, Carintiae, Carniolae, Virtembergae etc., comiti Tirolis etc. consanguineo nostro carissimo Sigismundus tertius eadem gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniae nec non eadem gratia designatus rex Sueciae, Magnique Ducatus Finlandiae haeres etc. Salutem et mutuam benevolentiam. Serenissime atque excellentissime princeps domine consanguinee noster carissime.

Quemadmodum inter Maiestatis Vestrae nostrosque commissarios¹ convenit, mittimus nunc ad Maiestatem Vestram legatum nostrum illustrem et generosum Ioannem comitem ab Ostrorog² Regni nostri pocillatorem. Quem ut libenter Maiestas Vestra audiat, fidemque verbis ipsius adhibeat diligenter a Maiestate Vestra petimus simul vero ut benevolentiam suam nobis conservet deque nostra in se voluntate vicissim omnia sibi polliceatur. Quod reliquum est omnium rerum felices successus Maiestati Vestrae precamur. Datum Varsaviae die XXVI mensis Martii anno Domini MDLXXXIX.

¹ The commissioners of the Polish-Lithuanian Commonwealth and the House of Austria signed the peace treaty of Bytom and Będzin on 9 March 1589.

² Jan Ostroróg (1565–1622), Cupbearer of the Crown from 1588; during the 1587 election he supported Sigismund III's candidacy; closely connected with Great Hetman of the Crown Jan Zamoyski; member of the Sejm of 1589.

King Sigismund III to Archduke Ernest

Warsaw, 26 April 1590

Sigismund III, King of Poland, appeals to Archduke Ernest to convince his brother Archduke Maximilian to take an oath in accordance with the ratified treaties.

Copy: BC Cracow, MS 1659, pp. 169–170.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniae etc. nec non Regni Sueciae proximus haeres et futurus rex. Serenissimo principi domino Ernesto eadem gratia archiduci Austriae, duci Burgundiae etc. comiti Tirolis etc. consanguineo nostro carissimo salutem et mutuam benevolentiam. Serenissime princeps consanguinee noster carissime.

Litterae Serenitatis Vestrae ab oratore Caesareae Maiestatis recte reditae nobis sunt¹, quibus quod studium suum transactionis iam ante a se confirmatae in posterum etiam ut inter coniunctos principes daret, constanter adimplendae observandaeque nobis declarat, gratissimum nobis est; ut re ipsa etiam id praestet, diligenter Serenitatem Vestram requirimus. Totum in eo positum erit, ut iuramentum a serenissimo archiduce Maximiliano fratre suo debitum, veteraque quae secundum transactionem explenda adhuc restant, quam primum praestanda curet, quo ita non dissensio modo omnis, quae iam dudum sublata esse debet, verum suspicio etiam dissensionis omnis plane tollatur. Reliqua cum ac Caesareae Maiestatis legationis Serenitas Vestra reiciat, nosque ad eam scripto etiam plenius responderimus, non est quod pluribus nunc cum Serenitate Vestra de eis agamus. De Serenitatis autem Vestrae in nos animo atque mutua in nos benevolentia, quem admodum non dubitamus, ita omnibus in rebus, quae grata illi a nobis accidere possint, summam voluntatem nostram viritum Serenitati Vestrae deferimus, omniaque fausta ac felicia a Deo optimo maximo ei precamur. Datum Varsaviae die XXVI mensis Aprilis anno Domini MDXC regni nostri tertio.

¹ The letters were delivered by Emperor's envoy Daniel Prinz, see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 13, p. 236 and no. 17, pp. 240–241.

No. 393

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Warsaw, 30 April 1590

Sigismund III, King of Poland, notifies Archduke Ernest that Bernard Maciejowski, bishop of Łuck, will arrive to provide information on the present threat from Turkey.

Copy: BC Cracom, MS 1659, p. 131.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae etc. etc. Serenissimo principi domino Ernesto Dei gratia archiduci Austriae, duci Burgundiae, Carinthiae, Carniolae etc. comiti Tirolis etc. consanguineo nostro serenissimo salutem et omnium rerum felices successus. Serenissime princeps consanguinee noster carissime.

Cum reverendum in Christo patrem Bernardum Maciejowski, episcopum in Regno nostro Luceoriensem¹ ad Serenissimam Dominationem Vestram mitteremus, in eoque itinere suo per Serenitatis etiam Vestrae ditiones iter facturum, cum existimarem eidem ut Serenitatem quoque Vestram nostro nomine conveniret, mandavimus deque rebus quibusdam, quae ad partim praesentia pericula Turcica, partim ad mutuam benevolentiam et amicitiam nostram pertinerent, cum Serenitate Vestra ageret. Tum ut Serenitas Vestra libenter audiat, omniumque rerum fidem illi habeat, diligenter Serenitatem Vestram requirimus, omniumque rerum felices successus a Deo optimo maximo Serenitati Vestrae precamur. Datum Varsoviae die ultima mensis Aprilis anno Domini MDXC regni nostri anno tertio.

¹ Bernard Maciejowski (1548–1608), bishop of Łuck from 1588. At the end of April 1590 Sigismund III entrusted him with a legation of obedience to Pope Sixtus V.

No. 394

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 8 September 1591

Emperor Rudolph II confirms his agreement to the marriage of Sigismund III, King of Poland, and Archduchess Anna. However, he is of the opinion that the ceremony cannot take place at the time suggested by the King due to, among other things, the threat of war with Turkey. He awaits the arrival of the King's envoys, with whom the conditions of the marriage will be settled.

Original: BJ Cracov, MS 166, fos 8–11. Seal.

Copy: TLA Innsbruck, Ferdinanda 123, Fasc. 102, Teil 3, Jahr 1591, f. 190r–191v.

Rudolphus secundus divina favente clementia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae et Wirtembergae etc. comes Tirolis etc. Serenissimo principi domino Sigismundo tertio regi Poloniae designato Sueciae, magno duci Lithuaniae ac Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, cognato vicino et amico nostro carissimo. Salutem ac mutuam benevolentiam serenissime princeps cognate vicine et amice carissime.

Cum nobis hoc unice et publico et privato nomine in optatis sit, ut quae nobis cum Serenitate Vestra intercedit necessitudo arctioribus in dies sanctoribusque vinculis constringatur, nihil quod eo pertineat opportunumve sit, in nobis desiderari velimus. Ad illud autem cum maxime opportunum fore existimaverimus, si honesto ac pio Serenitatis Vestrae desiderio novae cum augusta atque inclita domo nostra affinitatis contrahendae satisfaceremus, voluntatem nostram sinceram liberaliter ac peramanter quemadmodum Serenitas Vestra ex literis reverendissimi cardinalis Radivili¹ accepit, voluimus declarare. Quod Serenitati Vestrae tam gratum et iucundum accidisse, quam literae ipsius decima nona mensis Augusti² datae testantur, libenter sane ac singulari cum voluptatis sensu intelleximus, quod vero amorem Serenitas Vestra suum erga serenissimam patrualem nostram principem Annam natu maiorem confirmandum ostendit, uti id nobis gratissimum est, sic nihil intermissuri ex parte nostra sumus, quod ad secundandum maturandumque negotii tam optati ac salutaris successum requiratur, sed cum tempus illud a Serenitate Vestra

nuptiis praestitutum adeo breve et ad rem tam augustam angustum videatur, omnis in hoc nostra cogitatio versatur, ut amicum Serenitatis Vestrae desiderium quam fieri possit, minimo temporis intervallo suspendatur. Cum enim incertum antehac nobis fuerit, quam nam patruelium nostrarum Serenitas Vestra in regium thalamum expetitura esset, nihil de iis, quae ad plenam matrimonii constitutionem nuptiarumque solennitatem necessaria essent, statui certi potuit. Accedit ad haec quod superioribus diebus novae a Turcis turbae contra pacta conventa ad Hungariae confinia inducto hostili exercitu excitatae non parum nos occupatos habuerint, neque etiamnum sopitae sint, ita ut etiamsi moram omnem, quam Serenitati Vestrae longam videri facile credimus, facere quam brevissimam cupiamus, vix tamen ante novi anni initium celebrari nuptias posse existimemus. Ad designatos autem a Serenitate Vestra legatos, qui de iis constituendis nobiscum agant, quod attinet, eos libenter videbimus atque ita benigne excipiemus, ut singularem nostram animi propensionem, qua Serenitati Vestrae gratum facere et pro amore amorem reddere desideremus, perspecturi sint. Quoniam vero propter eas, quae a nobis commemoratae sunt, causas praestituta nuptiis dies prope nimis abest de alia die hic cum de sponsalibus ceterisque pactis transigetur, praestituenda legatis illis peculiaria dari mandata plenamque facultatem velimus. Persuadeat interim sibi Serenitas Vestra quicquid ullo possimus modo, haud gravatim nos praestituros esse, ut Serenitas Vestra primo quoque tempore voti huius sui compos fiat, et in aliis omnibus speratum sinceram necessitudinis amicitiaeque nostrae fructum sentiat. De caetero Serenitati Vestrae cuncta evenire ex animi sententia optamus. Datum in arce nostra regia Pragae die octava mensis Septembris anno Domini millesimo quingentesimo nonagesimo primo, regnorum nostrorum Romani decimo sexto, Hungarici decimo nono et Bohemici itidem decimo sexto.

Rudolphus

¹ Jerzy Radziwill, bishop of Cracow.

² King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Cracow, 19 August 1591 in *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 29, pp. 256–258.

No. 395

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 19 October 1591

Emperor Rudolph II expresses his gratitude to Sigismund III, King of Poland, for the letter concerning Sigismund's marriage with Archduchess Anna. The ceremony cannot take place at the time suggested by the King due to the threat of war at the Polish-Hungarian border. The Emperor thinks that the wedding ceremony could be organized at the beginning of May next year.

Copy: TLA Innsbruck, Ferdinanda 123, Fasc. 102, Teil 3, Jahr 1591, fos 133r-134v.

Constituenda certa nuptiis regalibus die, quas ad nos Serenitas Vestra literas ultima Septembris¹ dedit, accepimus in iisque benevolum et amicū Serenitatis Vestrae desiderium perspeximus. Ut vero nihil iam nos cupiamus magis quam ut omnia quae ad maturandas perficiendasque nuptias pertineant, ita compareantur, ne Serenitatis Vestrae expectatio diutius quam ipsa expedire iudicat suspendatur pro eo tamen candore quo nos agere inter nos decet Serenitatem Vestram celare nolumus, literas ad nos his diebus antequam Serenitatis Vestrae minister advenisset, a serenissima principe Maria archiducissa vidua amita nostra carissima allatas esse, quibus de temporis sibi praestituti brevitate non solum conqueratur, sed diserte etiam contestetur, fieri haud posse ut ea quae ad praeparandam pro dignitate cum familiae nostrae inclitae tum Serenitatis Vestrae sponsam sponsaeque comitatum necessaria sint, ita absolvantur, ut citius quam ad primum Maii diem celebrari nuptiae queant. Quamquidem moram cum Serenitatis Vestrae prout ipsius rationes assequimur, molestam fore nobis facile persuadeamus, etsi qui nos solictos ac districtos habuerunt excitati nuper in Hungaria motus nondum compositi sint, ad serenissimam tamen viduam scripsimus, eamque ferventer hortati sumus quantum cura solitudine diligentiaque atque opere maximo possit operam det, ut quam fieri primum possit, optatos nuptiarum solemnias successus consequantur. In eandem sententiam et serenissimo principi archiduci Ernesto, fratri nostro carissimo provinciarum orbatarum gubernatori ceterisque principibus tutoribus scripsimus. Quicquid autem ab iis responsi acceperimus id nos Serenitati Vestrae per peculiarem ilico cursorem nuntiaturus recipimus. In reliquis porro, quae iussu atque auctoritate maturari nostra possint, nihil plane quicquam praetermittimus studii, ut Serenitatis Vestrae optatis satisfiat.

Quod dum a nobis sincere fit, de Serenitate nobis Vestra promittimus, si quam forte moram spe nostra suaque longiorem intercedere contigerit, eam benevole ipsam interpretaturam, neque sinistris malevolorum suggestionibus, quibus ea, quae inter nos confirmata est voluntatum atque animorum coniunctio, quam integram servari ex usu sit reipublicae labefactari aut dissui possit, locum daturam esse, ut neque nos daturi sumus, qui in omnibus Serenitatis Vestrae mentis nostrae integritatem et constantiam re ipsa testari quocumque tempore desideramus. Datum etc. Pragae die XIX Octobris anno Domini 1591.

¹ King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Wislica, 30 September 1591, in *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 32, pp. 262–263.

No. 396

Archduchess Maria of Bavaria to King Sigismund III

[c. 7 May 1592]

Archduchess Maria of Bavaria notifies Sigismund III, King of Poland, of the proxy marriage of her daughter Anna and the King and of the preparations before leaving for Cracom.

Copy: BPAN Kórnik, MS 344, fos 149v–151r, place and date of the letter missing.

Serenissime et potentissime princeps gener et fili amicissime etiam quod credam Maiestatis Vestrae oratores¹ suos particulariter factam certiore de felicibus sponsalibus contractis inter Maiestatem Vestram et serenissimam meam filiam et tamen non videtur mihi dignum omittere, quin etiam ego illi significem, quomodo favente gratia Domini Dei nostri sexta die presentis mensis fuit celebratum matrimonium inter Maiestatem Vestram et serenissimam filiam meam² de quo sum consecuta tantam laetitiam et consolationem extremam, ut maior desiderari non possit, quae tanto plus augetur quanto magis innotescant regales et singularissimae dotes Maiestatis Vestrae ac proinde sicut unus Deus noster per celebrationem illius matrimonii concessit mihi infinitam laetitiam et voluptatem, ita etiam eundem precor permittat illud augmentari cum longa et felici vita Maiestatis Vestrae et meae serenissimae filiae cum susceptione abundantis prolis, ita ut desiderio pro eorum satisfactione et contentione omnium. Et quia isti oratores Maiestatis Vestrae fecerunt me certiore et multum sollicitarunt in suo adventu Grecium³ quae fuit 21 Novembris proxime lapsi, quod Maiestas Vestra desiderat celeritatem adventus serenissimae meae filiae ad se, et licet ego constitueram non habendo aliud documentum a domino nostro meo oratore tempore quo fuit apud Maiestatem Vestram mittere et comitari praefatam serenissimam dominam filiam meam pro vere, quod id tempus non ita sit adversum itinerantibus et non obstante quod quasi sit impossibile, in hieme facere tantum iter. Nihilominus recipiendo id ad meum placitum quod dictum est superius ut Maiestati Vestrae satisfaceret mansi contenta ut acceleretur ipsa profectio quae tum fuit possibile et subito postquam oratores Maiestatis Vestrae Grecium applicuerunt, ubi eram convenienda propter felicissima sponsalia adhibui tantam celeritatem quantum erat possibile pro celeri expeditione itineris

et utcumque simile negotium ex sua nata indigebat tempore non mediocri cum gratia tamen Domini Dei nostri post aliquot dies discedendum ad conducendam serenissimam filiam nostram usque Cracoviam. Ac proinde spero in Domino nostro, quod celerrime perveniet incolumis. Isti oratores Maiestatis Vestrae licet multum sollicitarunt de discessu tamen continue viderunt quod non defuit ullum temporis momentum ad id quod cum celeritate potuisset expediri. Et ideo rogo Maiestatem Vestram ut si tamen serenissima filia mea non veniret ita celeriter ut Maiestas Vestra et ego optamus non asscribat alteri quae nostrae rei qua ratione propter intentionem Maiestatis Vestrae ignorantiam non poterit celerius expediri. Restat quod ego rogem Maiestatem Vestram velit vadere mihi in eo amore quo Maiestatem Vestram amo eam certam faciendo quod nusque a me aliud cogitatur quam illam posse magis securam facere de immensa affectione quae erga Maiestatem Vestram habeo et quantam ego desidero ut de me disponat pro eo quod Maiestatem Vestram in amore et loco filii veri et in omni alia re in eo respectu et loco ut merito ego debeo et teneor Dominus prosperet et augeat illius felicissimum statum et vitam ita ut ego melius desidero. Grecii⁴.

¹ Sigismund III's envoys at Rudolph II's court were Hieronim Rozrazewski, bishop of Kujawy, and Albrycht Radziwill, Grand Marshal of Lithuania, see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 39, pp. 273–274.

² The proxy marriage of Archduchess Maria and Sigismund III took place on 5 May 1592 in Vienna.

³ Graz.

⁴ The word “Graz” most probably does not denote the place of writing the letter, because at that time Maria of Bavaria stayed in Vienna; it might be the scribe's marking method, cf. no. 397.

No. 397

King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria

[c. 12 May 1592]

Sigismund III, King of Poland, expresses his thanks to Archduchess Maria of Bavaria for the letter about his proxy marriage with Archduchess Anna and proposes to arrive in Cracow for the Corpus Christi.

Copy: BPAN Kórnik, MS 344, fos 151r–152r, place and date of the letter missing.

Serenissima princeps et domina nostra carissima, accepimus litteras¹ Serenitatis Vestrae quibus nobis significavit contracta esse Deo auspice sponsalia inter nos et serenissimam dominam Annam filiam² suae seque illam ad nos recta proficiscentem eam conduxisse Cracovia declaravit. Quam significationem incredibilem cepimus voluptatem Deumque collaudavimus, quod denique negotium hoc sit ex utriusque nostrum animi sententia confecta et precamur eius Divinam Maiestatem et illud ad honorem nominis sui et communem Regni dominorum nostrorum utilitatem mutuamque solatium nostrum fortunare et permovere dignetur. De itinere autem ipsius sponsae nostrae quod Serenitas Vestra scripsit eam felicissimis auspiciis iam tandem illud facere ad nos cepisse nil nobis significare potius gratius. Hoc enim praecipuum in votis nostris et Serenitatis eique adventus sit celer amore et rationibus nostris id valde exigentibus, et licet nil ambigimus Magnificam Vestram Serenitatem ut nobis scripsit de ipso itinere fecisse tamen quia postea nihil accepimus de qua Serenitatis profectione mittere volumus hunc celebrem nuntium ad illam invisendam simul et Vestram Magnificam Serenitatem ac ut de eodem adventu plane fieri possemusque certiores. Quare plurimum rogamus Vestram Serenitatem, ut si nondum serenissima ipsa sponsa nostra exivit de quo valde miraremur eam ocius expedire et nobis per eundem nuntium nostrum diem certum exitusque illius simul et qualitatem itineris declaret et pro quo die posset eius Serenitas verisimiliter ad nos pervenire ut tempore hospites convocare et alia quae ad excipiendam cum dignitate eius Serenitatem pertinere videntur obire possemus. Videtur autem nobis et valde rogamus Vestram Serenitatem ut si adventus eius Serenitatis esse non possit pro eo tempore quo nostri oratores³ cum Vestra Serenitate constituerunt, faciat opera, ut saltem pro Festo Corporis Christi⁴ posset illius Serenitas Cracoviam pervenire et demum

ad Regnum nostrum et complexum etc. Incumbunt enim nobis graves et arduae in aestate bellicae occupationes quas si Serenitas sua tempore non perveniet magnam perturbationem rebus nostris afferre posset. Non dubitamus quod Vestra Serenitas pro sua prudentia et necessitate rerum non deerit postulatis nostris nosque in ancipiti et perplexitate rerum diutius pendere non permittet. Cuius materno amori et benevolentiae nos ex animo commendamus, cupientes ut una cum serenissima sponsa sit multum felix et incolumis. Grecii Cracoviae⁵.

¹ See no. 396.

² The proxy marriage of Archduchess Maria and Sigismund III took place on 5 May 1592 in Vienna.

³ Hieronim Rozrażewski, Bishop of Kujawy, and Albrycht Radziwiłł, Grand Marshal of Lithuania.

⁴ The Corpus Christi fell on 28 May 1592.

⁵ The words “Graz” and “Cracow” most probably do not denote the place of writing the letter, see no. 396.

No. 398

King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria

Warsaw, 2 November 1592

Sigismund III, King of Poland, thanks Duchess Maria of Bavaria for the letters of 3 and 25 September. He informs her that his wife suffers from stomach ache. He is glad that Archduke Maximilian has recovered. The Queen will provide information on relations with Chancellor Jan Zamoyski.

Holograph: HHStA Vienna, Familienkorrespondenz A, Karton 41, fos 33r–33v, 35r–35v. Seal. In the top right-hand corner of f. 33r there is a wrong date, written in pencil by the archivist: 1597 dan 31 september.

Durchlauchtigeste Hochgeborne Furstinn Hertzliebste Fraw Mutter ich hab zwen Euer Liebden Schreiben kurtz nach einander empfangen dass eine den 3 Septembris das ander den 25 derselbigen Monatts¹ undt von hertzen gantz gerne vornhomen Euer Liebden undt allen den Irigen gesuntheit. Wass mhir und meiner allerliebsten Gemhal² betrifft, sein wir Gott lob woll auf der selbige getrewe Gott wölle uns allen zu langen zeitten bei allen glucklichen zustandt und wolfardtt fernner erhalten. Die neue zeitung so Euer Liebden gerne zu vornhemen begeren mag ich Euer Liebden freundlich nichtt bergen dar meiner hertzallerliebste Gemhal des morgens früe der mage whe thutt. Ich hoffe aber das solche kranckhett nicht soll schedlich sein, der Allmechtige Gott vorleiche sein Gottliche Segen, das solche gutte ahnzeige zum glucklichen stundt sich ahm thage beweisen möchtt, der Gottliche almacht zu lob ehr und uns allen zum langverigen freüden, das mien Bruder Erzherzog Maximilian³ mitt lieber Swachheit behafftt ist ahn dem hab ich mitt Euer Liebden eine grosse mittleiden der liebe Gott wölle seiner liebe zu gutten und vorigen gesundheitt vorhelffen. Euer Liebden mutterliche und getraue radt sein mhir nichtt allein allezeit leib und angenehme gewesen sondern in dem was whir gekünd haben. Denselben gerne gefolgett, was derwegen die einung mitt dem Canzler⁴ belanget. Ist ietz ein mhal dar zu kommen, will aber Euer Liebden vor dis mhal mitt mheren wortten nichtt lange aufhalten sondern meiner hertzliebste Gemhal die eine gewinder und beser Schreiber alls ich, wirtt Euer Liebden von diesem und mheren weittlauftiger vornhemen lassen. Thu hie mitt Euer Liebden und uns allen Gottlichen schutz trewlich empffelen, freündtlich bittendt Euer Liebden meinen vilgeliebttten

Gebrüder und Swester mienett wegen freündtlich und fleisich zu begrusen.
Dattum Warsau den 2 November Anno 1592.

Euer Liebden

getrewer Son allezeit

Sigismundus Rex Poloniae

- ¹ The letters of Maria of Bavaria to Sigismund III dated 3 and 25 May 1592 have not been found.
- ² Queen Anna of Austria.
- ³ Archduke Maximilian Ernest, Sigismund III's brother-in-law.
- ⁴ Jan Zamoyski, Grand Chancellor of the Crown.

No. 399

King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria

Warsaw, 27 November 1592

Sigismund III, King of Poland, is grateful to Archduchess Maria of Bavaria for the letter of 22 October and information on the family's health.

Holograph: HHStA Vienna, Familienkorrespondenz A, Karton 41, fos 38r–39v. Seal. In the top right-hand corner of folio 38r there is a wrong date, written in pencil by the archivist: 1597 dan 27 November.

Durchlauchtigste Hochgeborne Furstinne Fraündtliche Hertzliebe Frawmutter Euer Liebden sein mein freundtliche grus und wass ich sonst viel mher liebes undt guttes vormag zuvor. Mag ich Euer Liebden nich vorendthalten, dass ich derselben Schreiben den 22 Octobris¹ datiret woll endtfangen hab, undt aus dem fast gern vornhemen. Euer Liebden samtt miener geliebten Brüder und Swester gesundtheitt, was miener hertzallerliebste Gemhal² undt mir betrifft sein mhir nach bis hero Gott lob woll auf der liebe Gott wolle uns allen ferner bei allen gluckligen zustande und gedeiligen wolfartt zu langen zeiten erhalten, weill ich auch nich zweifel Euer Liebden werden unsere Schreiben so mhir vor etzlicher zeitt ahn Euer Liebden abgefertigett woll bekommen haben dar aus umb vorlauffner gelegenheitt vorstanden will ich Euer Liebden vor dis mhal mitt mheren nicht aufhalten sonderen thue Euer Liebden samtt uns allen Gottlichen Schutz freündtlich und treulich befellen. Datum Warsau den 27 November Anno 92.

Euer Liebden

getrewer Son allzeit

Sigismundus Rex

¹ The letter from Maria of Bavaria to Sigismund III dated 25 October 1592 has not been found.

² Queen Anna of Austria.

No. 400

King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria

Warsaw, 16 December 1592

Sigismund III, King of Poland, thanks Archduchess Maria of Bavaria for the letter of 19 November. He assures her that maintaining regular correspondence with her is no great effort and he does it willingly. He is worried, however, that his letters in German are not understandable enough for her. That is why they are so short and he readily avails himself of the assistance in correspondence offered by his dearest wife.

Holograph: HHStA Vienna, Familienkorrespondenz A, Karton 41, fos 9r–10r. Seal.

Durchlauchtigste Hochgebornne Furstinne Herzliebe Fraw Mutter Euer Liebden sein mien freündliche dienst zuvor Euer Liebden Schreiben den 19 Novembris¹ datierett hab ich woll emtfangen undt dar aus Euer Liebden mutterliche treühertzige gemutt wie allezeit zuvor itz aber mhals danckbarlich vorstanden. Ich wollte Euer Liebden nichtt allein das so gernn gönnen (was sie schreiben) alls mhir von hertzen wunschen, das ich ahn stadt sie sich miener gedechtnus so erfreüwen Euer Liebden selbst sehen undt sprechen mögtte, will auch hoffen das solche gelegenheitt ein mhal deszen eröffnen worden. Das Euer Liebden vormeinen das ich mhir grosse mhühe ahnlege undt Euer Liebden so offtte schreibe, solches ist mhir warlich kein mhuhe sondern thue es gernn, ich besorge aber das ich Euer Liebden grössere mhuhe aufflade so sie miene deutsche schriffitt nichtt woll vorstehen oder lesen können, das ich aber Euer Liebden allezeit so kurtzliche schreib, hab ich meiner hertzliebsten Gemhal² aufferlegett bei Euer Liebden mich ietzt wie zuvor zu endtschuldigen weill sie ein geswinder Schreiber dan ich bin, unseren zustandt belangett sein wir Gott lob alle beide gar woll auff. Derselbig wölle auch Euer Liebden samt uns allen bei fernerer gedeilichen wollfart und gluklichenn zustandt erhallten thue hie mitt Euer Liebden der Almegtigen Schutz treulich entfelen. Datum Warsau den 16 December Anno 1592.

Euer Liebden

getrawer Son allzeit

Sigismundus Rex Poloniae

¹ The letter from Maria of Bavaria to Sigismund III dated 19 November 1592 has not been found.

² Queen Anna of Austria.

No. 401

King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria

Warsaw, 10 January 1593

Sigismund III, King of Poland, notifies Archduchess Maria of Bavaria of the death of his father John III. He informs her about the necessity to travel to Sweden in order to take over the rule in his hereditary kingdom. That was the reason for summoning the Sejm. He apologizes for not writing in his own hand this time.

Original: HHStA, Familienkorrespondenz A, Karton 41, k. 11r–12v. Seal

Durchlauchtige Hochgebornne Fürstin Freündtliche Vihelgelibtte Fraw Mutter Euer Liebden seintt vofor freündtliche gruß samtt waß wihr mehr liebs undtt guttes vormügenen zuvor. Undt da es Euer Liebden undt auch allem dan Irige glücklich undt nach egner wunsch allerseits woll erginge were unß solches in sonderheitt ein große freüde zuvornehmen. Waß und samtt unseren herzliebsten Gemahl¹ betrifft, sein wihr bis hero bei gutter gesundtheitt, Gott der Almechtiger wölle uns nach ferner bei dem waß unß zur leib und sehol nutzlich gnedigst erhalten. Hin beneben köenn wihr auch Euer Liebden aus sorgfeltigen gemütt freüdtlich nicht bergen daß Gott der Almächtige nach seinen Gottlichen gefallen unseren vihelgelibbten Herrnn Vatterrn aus diesem Jamerdal nechstvorscheinendan 27 Novembris² zu sich beruffen, dero sehelen die Gottliche almacht gnedich, undt auff jehenn tagt mitt allem Christgleübigen eine freüliche auferstehung zuvorleihen geruhe. Dieweil unß dan die Regierung unseres Erbkünigreichs ahnzumassen gebürett, undt zukommenden Sommer dahin begeben muß, alls seintt wihr gesinnet deswegenn einnen Reichstag³ alhie aufzuschreiben, waß ferner vorlauffen wihr undt beslossen kan werden, wollen wihr Euer Liebden mit ehrster gelegenheitt zuschreiben, freündtlich bittendt daß whir wihr vor dißmhal Euer Liebden nicht mitt eigenen handt schreiben haben, waß wolltten endtschuldigett nehmen. Dieselibige hirmitt Gottlichenn schutz zu aller gedeiilichen undt beharleihen wolstandt freüdtlich empffelen. Datum Warschau den 10 Januarii Anno 1593.

Euer Liebden

getreuer Sun allzeit

Sigismundus Rex Poloniae

- ¹ Queen Anna of Austria.
- ² The letter incorrectly states the date of death of King John III, who passed away on 17/27 November.
- ³ The Sejm was to convene on 4 May 1593.

No. 402

King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria

Stockholm, 28 November 1593

Sigismund III, King of Poland, makes an apology to Archduchess Maria of Bavaria for the long break in correspondence. He informs her that his pregnant wife is well and allays her fears of the threat from the Turks. Queen Anna will provide her with more extensive information on most important issues.

Holograph: HHStA Vienna, Familienkorrespondenz A, Karton 41, fos 13r–13v and 15r–15v.

Durchlächtigeste Hochgebornne Furstin Herzliebe Fraw Mutter Euer Liebden sein miene freündtliche gruss nebenst meine Dienst und wass ich sonst mher liebes und guttes vormag zurfor. Hertzliebe Fraw Mutter das ich Euer Liebden so lange zeitt her nichtt geschriben hab bitt ich Euer Liebden wollens mhir vorziehen, weil solches nichtt aus vorgessenheitt geschehen sonderen wegen vheile ahngelegene vorrichtung halber da mitt ich biss die zeitt her uberheüffett weil aber ietzt bessere gelegenheitt vogefallen hab ich mich solches nichtt lenger willen enthalten füge derwegen hie mitt freündtlich Euer Liebden zuwissen das Gott lob ich samtt meine hertzliebste Gemhal¹ woll auff sein, mag auff derneben Euer Liebden freündtlich mich bergen dass der liebe Gott miener hertzlibste Gemhal mit leibs frucht begabett der Almechtige Gott wolle unss mitt seinen Gottlichen segen hinfurter gnediglig beiwaren, und wihe Euer Liebden mich vorstendigen umb das Turchtens einfall solches habe ich Gott bessers mitt grossen middleiden vornomen, ich hoffe aber der Almechtige Gott verde der Thirannen hochmhutt straffen, bitten aber Euer Liebden willen sich zu frieden stellen, undt des getrosten darumb wir samttlich Gott bitten willen, das auch Euer Liebden nich allein gernne sehen sondern auch Ihre Mutterlige rhatt mir mitteilen das ich aus Polen nichtt lenger bleibe dan wass der absheitt gemess die ich bei der selbige reichs stende vorlassen thu ich mich wegen der getrewe Mutterlige vhorssorge freündtlig undt fleisich gegen Euer Liebden bedancken, vorfarre auch gestendich in der mienung, und will mitt Gottlicher Hülf der zusage gnuch thuen, mitt mheren vor diss mhal will ich Euer Liebden wietter nich beswert haben weil ich nichtt zweifel Gemhal die eine vhiel besser Schreiber dan ich Euer Liebden umb alle sachen vhorstendigen wiertt. Thue hie mit Euer Liebden undt

uns allen Gottlichen schutz treulich empttfelen. Datum Stockholm den
28 Novembris Anno 93.

Euer Liebden

getrewer Son allzeit

Sigismundus Rex

¹ Queen Anna of Austria.

No. 403

King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria

Stockholm, 19 April 1594

Sigismund III, King of Poland, explains to Archduchess Maria of Bavaria the reasons for his infrequent letters. He assures her of his and the Queen's good health. He believes that he will soon send Maria the news of the birth of his son and heir.

Holograph: HHStA Vienna, Familienkorrespondenz A, Karton 41, fos 16r–17v. Seal.

Durchlauchtigste Hochgeborne Furstin Hertzlibe Fraw Mutter Euer Liebden seint mein freündtliche gruss undt dienst nebenst wunschung aller glücklicher wollfartt zu vor. Hertzlibe Fraw Mutter wie woll ich gerne Euer Liebden offtere mitt meinen Schreiben besuchett hette, so bin ich allzeitt der vortröstung gewesen, miene allerliebste Gemhal¹ solcher vor mhir vorrichten wurde, weill ich die zeitt her mitt viel sachen bekumbert gewewsen, undt sie auch ein viel besser undt geschwinder Schreiber ist dan ich, vorumb ich auff dis mhal mich auff ihr auch ferner riferir. Hab ich demnach mitt diesen Euer Liebden freündtlich zu begrussen nichtt unterlassen können, undt füge derselbe freudtlich zu wissen, dass ich mitt samtt miene hertzlibe Gemhal ietziger zeitt woll auff bin der liebe Gott wolle unss vor kranckheitt undt ungluck ferner behuthen, und Gnediglich vorleichen das ich Euer Liebden baltt die zeitunge schreiben mag, das sie gnediglich undt woll erlöset sei, undt einen iungen Son undt Erben geboren² habe da mitt wihr unss mitt ein anderen solcher zuerfreuen hetten. Dan ihre niederkumen un gar nahett ist Euer Liebden will ich vor diss mhal mitt merem nichtt bemuhen sonderen bitt freündtlich die selbig wegen diss kurtzes schreiben mich nich vordenke, Euer Liebden undt alle die Ihrige alle freündtschafft und liebe zu erzeigen bin ich allzeitt geflissen undt willich Euer Liebden wollen sie alle mienett wegen freündtlich begrussen, thue hie mitt Euer Liebden denselbigen undt unss allen Göttlichenn schutz trewlich emptpfelen. Datum Stockholm den 19 Aprillis Anno 1594.

Euer Liebden

getrewer Son allzeitt

Sigismundus Rex

¹ Queen Anna of Austria.

² On 19 May 1594 in Stockholm, Queen Anna gave birth to her daughter Catherine. See no. 404.

No. 404

King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria

Stockholm, 22 May 1594

Sigismund III, King of Poland, notifies his mother-in-law Archduchess Maria of Bavaria of his daughter's birth.

Original: HHStA Vienna, Familienkorrespondenz A, Karton 41, fos 18–19. Seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principis dominae Mariae de illustri ducum Bavariae domo Dei gratia archiducissae Austriae, duci Burgundiae, comiti Tirolis matri nostrae carissimae.

Serenissima princeps domina mater nostra carissima.

Cum Serenitatem Vestram peculiari nuntio serenissimae consortis nostrae nos divina benedictione una cum eadem serenissima consorte nostra, altera prole filiola¹ scilicet feliciter auctos esse, certiozem iam factam esse non dubitemus, mittimus ad Serenitatem Vestram generosum Achacium Czema², cui commissimus, ut nostro utriusque nomine Serenitatem Vestram invisat ac serenissimam coniugem nostram cum a filiola bene valere significet atque studia et officia nostra Serenitati Vestrae commendet. Quam Deo optimo maximo commendantes bene ac feliciter valere optamus. Datum Stocholmae in Suecia die XXII mensis Maii anno Domini MDXCIII regnorum nostrorum Poloniae septimo, Sueciae vero primo.

Sigismundus rex

¹ On 19 May 1594 in Stockholm, Queen Anna gave birth to her daughter Catherine, who died less than a month later (on 15 June). The royal couple took the child's corpse to Poland. Catherine was buried in the Cracow Cathedral on 22 September 1594.

² Achacy Cema von Zehman, son of Achacy (d. 1576), voivode of Pomerania.

No. 405

King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria

Cracow, 27 October 1594

Sigismund III, King of Poland, notifies Archduchess Maria of Bavaria of sending Georg Schiechel to Graż in order to provide her with the update on current issues. In addition, he sends a two-horse carriage as a gift.

Holograph: HHStA Vienna, Familienkorrespondenz A, Karton 41, fos 20r–21v.

Durchlauchtigste Hochgeborne Furstinn Hertzlibste Fraw Mutter Euer Liebden sein meine freündtliche villiche dienst samt was ich mher liebs und guttes vormag allzeit zuvor undt da es Euer Liebden undt allen den Irigen glücklich undt woll zur allen zeiten erginge were mhir solcher von Herten lieb zuförnemen, wass mhir undt meiner allerliebsten Gemhal¹ betrifft sein whir Gott lob nach woll auf Gott wollte nach ferner seinen Gottlichen segen vorleichen ich schick Euer Liebden auch hiemitt bei dem Jergen² zwei ross kleines wagen wan Euer Liebden auf Ihr förwerg wellen spacieren faren bitt Euer Liebden wellen mitt vor lieb nemen schicke Euer Liebden allein weil sie mich duncken selzamer farb sein unda damitt Euer Liebden sehen das ich Euer Liebden zue keiner zeit nitt vergiss, will Euer Liebden auf dismal mitt mein schreiben nit lenger auf halten der Jerg wirdt Euer Liebden umb alles was Ihm Euer Liebden fragen werden guetter berich kunden geben thue hiemitt Euer Liebden Ihn schutz des Hochsten befehlen. Datum Cracow den 27 October Anno 1594.

Euer Liebden

getrewer Son allzeit

Sigismundus

¹ Queen Anna of Austria.

² Georg (Jörg) Schiechel, Queen Anna's valet.

No. 406

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Cracow, 10 November 1594

Sigismund III, King of Poland, informs Emperor Rudolph II that he has held conversations with the Emperor's envoy Ehbrenfried von Minckwitz concerning safety matters of crucial importance to all Christianity. He assures the Emperor that the envoy will provide him with all the details.

Original: HHStA Vienna, Schweden 1, Diplomatiscbe Korrespondenz 1545–1643, Suecica 1592–1599, fos. 81–82. Seal.

Serenissimo et excellentissimo principi et domino Rudolpho divina favente clementia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Ungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc. regi infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Stiriae, Carintiae, Carniolae, Vitembergae etc. comiti Tirolis etc. domino amico cognato affini vicinoque nostro carissimo. Sigismundus tertius Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gottorum Vandalorumque haereditarius rex salutem et mutui amoris continuum incrementum. Serenissime et excellentissime princeps domine amice cognate affinis vicineque carissime.

Quod Sacra Caesarea Maiestas Vestra per nuntium generosum virum Czafridum a Minkwic¹ liberum baronem in Minkwiczburg² consiliarium suum, de iis, quae hoc tempore non modo ad Maiestatis Vestrae Regnorum ac Imperii, verum etiam universae reipublicae christianae securitatem et salutem videntur pertinere, nobiscum communicandum putavit, fecit rem nostra tam arcta coniunctione dignam, cuius ea lex est et ratio, ut de huiuscemodi rebus omnibus fidenter inter nos conferamus. Itaque id grato accepimus animo. Nuntio autem Maiestatis Vestrae plenum ad omnia responsum dedimus. Quod quidem ex ipsius relatu Maiestas Vestra cognoscet. De nostro porro animo et studio ea plane sibi Maiestas Vestra pollicebitur, quae affinitatis amicitiaeque sincera vincula, iuraque requirunt. Cupimus Maiestatem Vestram felicissime valere et felicissime omnia administrare. Datum Cracoviae die X mensis Novembris anno Domini MDXCIII regnorum vero nostrorum Poloniae septimo Sueciae vero anno primo.

Sigismundus rex

¹ Ehrenfried von Minckwitz (d. 1615), Baron of Bohemia, diplomat, the Emperor's envoy to Denmark and Sweden from 1594 to 1596.

² Minckwitzburg.

No. 407

King Sigismund III to Archduke Ferdinand

Cracow, 20 April 1595

Sigismund III, King of Poland, asks Archduke Ferdinand to be the godfather of his child, whose birth is expected at the end of May or beginning of June.

Original: HHStA Vienna, Familienkorrespondenz 6, Konv. 30, fos 48–49. Seal.

Sigismundus tertius Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lituaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex.

Serenissime princeps affinis noster carissime instat serenissimae reginae coniugis nostrae¹ carissimae atque Serenitatis Vestrae sororis partus ultimis Maii vel primis Iunii diebus², quem cum feliciter nobis et illi evenire exoptamus, tum vero Serenitatem Vestram potissimum eo nobiscum affinitatis nexu coniunctam, nostrae de suscepta proli, laetitiae, participem habere cupimus. Maturius itaque ea de re ad Serenitatem Vestram scribendum putavimus, quam quidem peramanter ad obeundam nobicum baptismi, Deo bene iuvante, solennitatem invitamus. Quod tardius facturos nos esse putavimus, si diem ipsum partus expectassemus, in iis locorum, quibus disiungimur, intervallis nunc cum de imminente eius tempore, Serenitati Vestrae constabit, tanto facilius illa rationes suas, ad id iter suscipiendum, expedit ac nos etiam baptismi tempus, ad illius adventum accommodabimus. Porro ad eam quae suscepta prole obvenit voluptatem non minor ea accesserit, si nobis Serenitatem Vestram coram intueri et complecti licebit. Qua de re quid Serenitati Vestrae facere integrum erit et expeditum, cupimus ex ipsius literis primo quoque tempore cognoscere, cui felicissimam valetudinem ac omnia fausta precamur. Datum Cracoviae die XX Aprilis anno Domini MDXCV regnorum nostrorum Poloniae octavo, Sueciae secundo.

Sigismundus rex

¹ Anna of Austria.

² See no. 412.

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 27 April 1595

Emperor Rudolph II calls on Sigismund III, King of Poland, to join the anti-Turkish alliance, which he is currently discussing with the Pope and King of Spain. He appeals to the King to stop the invasion of Tatars, which puts his countries in danger.

Copy: AGAD, Archivum Radziwiłłów, dz. II, no. 297 and no. 298.

Intelleximus ex legatorum nostrorum¹ relatu quid istic in comitiis² actum, quid Serenitas Vestra una cum Regni ordinibus statuerit. Iam quidem nihil nobis gratus aut optatius fuisset, quam ut Serenitas Vestra atque ordines communem christianorum omnium hostem, hostem etiam suum publicum statuerent et sociale nobiscum bellum adversus illum in tam propinquo et vicino periculo susciperent, sed cum ob certas adhuc considerationes id dilatum fuerit, ut nimirum ea quae istic ad foedus pertinere iudicentur in promptu sint, quod in praesenti redeamus hoc habemus, optasse nos a principio huius belli quam maxime nihilque praetermississe studii ut certo ac stabili principes omnes foedere ad versus Turcam auferentur. Quae res quod nondum optatum effectum consequi potuerit, non tantum nobis incommodum sed molestum esse. Cum vero magna interea auxilia et in imperio et extra imperium conquireremus, iamque totis nos viribus ad versus Turcam spe pacis plane abiecta armaremus facilius futurum sperabamus, ut saltem Poloniae Regnum, quod non minori quam nostra regna periculo expositum sit nobiscum foedere, quod per legatos nostros postulabamus, iungeretur. Quandoquidem igitur Serenitas Vestra ac Regni ordines id agendum censent, ut summi quique christiani orbis et imperii principes coniunctim sese in idem foedus artioribus legibus dent, videt sane Serenitas Vestra non id nobis ita in manu esse, ut absolute quid de re stipulari in praesentia possimus hoc autem intimae nobis curae est, uti ante fuit, ut per legatos nostros quos de integro Romam in Italiam et in Hispaniam mittimus apud pontificem et regem aliosque principes certum responsum urgeremus, utque haec consilia cum principibus electoribus quam primum communicentur de quorum omnium voluntate Serenitatem Vestram certiore facturum sumus. Interea minime ambigimus, quin copias illas, quae in proximis Regni comitiis ad versus Tartaros decretae fuerunt ad

arcendam barbarorumque eruptionem primo quoque tempore ad Poloniae fines in armis praesto futurae sint, quin etiam Serenitas Vestra pro suo rem communem christianorum iuvandi studio hoc curatura sit, ne si qui nobis ultro militatum venire velint, id aliqua in parte iis fraudi sit, quod etiam atque etiam petimus. Ad serenissimum archiducem Maximilianum³ fratrem nostrum carissimum quod attinet et si cum dilectione ipsius agatur, ut generalis in superiore Hungaria expeditionis dum designatur, quod multo ante legatorum nostrorum e Polonia reditu petentibus et Hungaris et Transilvanis pro summa rei necessitate, ut partibus illis superioribus quibus graviora quam ante haec pericula immineant de insigni capite melius prospectum sit, agi coeptum fuit, non est tamen quod Serenitas Vestra vel Polonorum quisque suspicetur, hic quique sinistri cogitari, quod non bonae viciniae, amicitiae sincerae et affinitati adeo inter nos stricte consentaneum aut congruum sit. Neque enim id serio aut sollicite stipulari et cavere a principio praetermissemus, ne quid inde Poloniae Regno offensae detur, quod Serenitatem Vestram re ipsa experturam. Ut igitur Serenitas Vestra quantum ad arcendum ac repellendum communem hostem possit tantum pie libenterque praestat futurum confidentes eandem una cum serenissima coniuge sorore nostra patruela carissima in multos annos prosperis rerum omnium successibus florentissimam optamus. Datum in arce nostra regia Pragae die 27 Aprilis anno Domini millesimo quingentesimo nonagesimo quinto.

¹ Stanislaw Pawłowski, bishop of Olomouc, and Václav Berka of Dubé, Marshal of the Court of Bohemia. See *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 61, p. 303.

² The Sejm was in session from 6 February to 21 March 1595.

³ Archduke Maximilian, regent of Inner Austria (1593–1595), the commander-in-chief of the imperial army in the war with Turkey.

No. 409

King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria

Cracow, 27 April 1595

Sigismund III, King of Poland, notifies Archduchess Maria of Bavaria of receiving her letter of 12 April. He hopes that his wife's illness will soon pass. He also informs her of Georg Schiechel's ennoblement, approved during the last Sejm.

Holograph: HHStA Vienna, Familienkorrespondenz A, Karton 41, fos 22r–23v.

Durchlauchtige Fürstinn Herzliebste Fraw Mutter Euer Liebden sein mein frünlichge villige dienst ider tzeit zu förän. Euer Liebden Schreiben van 12 April¹ hab ich woll empfangen so will meiner Gemhal² katar anlang, hatt er starch zu gesest ist aber Gott lob ball beser worden, wie woll die hussten nich gar ausetz will ich zu Gott höffen es werd gar gutt werden. Wiell das warm wetter komt, sie hatt mir woll erschreckt ist aber Gott lob bald besser worder Unser Her viele sie langwirich mir zu strost erhalten. Was dem Jörgen³ anhalt das sie Euer Liebden an sienen stad so höch bedanchken das ich in dem förganne Reisdag zu einen won adell habe angenommen, das hab ich auf Euer Liebden im aller tzeit gutt gegenus lob, auf wie ich sielst sich das er meiner Gemhal fröilich diend gar gern getan, wan er fernen noch also dienen wird will ich wan Euer Liebden und seiner dienst willen noch ferner mitt genaden bedenken will, was dem reichtag belang wird Euer Liebden wand meiner Gemhal stön zu för förnummen haben wie er ab ist gangen under dissen aber wird man kein fleis undter lassen da mitt die Tateren nicht durch kommen, bedanch mich auch gegen Seiner Liebden Erzherzog Ferdinand⁴ so woll auch ir lieb Hertzogin Maximiliana⁵ der frundlichen grus und bitt Euer Liebden wollen mir seiner lieb beide, so woll auch alle Euer Liebden Kinder frundlich grusen, thu mich hie mitt Euer Liebden gantzsinlich befelichen. Datum Krakow den 27 Aprill Anno 1595.

Euer Liebden

getrewer Son allzeit

Sigismundus

¹ The letter from Maria of Bavaria to Sigismund III dated 12 April 1595 has not been found.

² Queen Anna of Austria.

³ Georg Schiechel.

⁴ Archduke Ferdinand II of Styria.

⁵ Archduchess Gregoria Maximiliana (1581–1597), daughter of Charles II of Styria and Maria of Bavaria.

No. 410

King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria

[April 1595]

Sigismund III, King of Poland, invites Archduchess Maria of Bavaria to visit Poland on her way back from Transylvania, after the wedding ceremony of her daughter Maria Christina.

Holograph: HHStA Vienna, Familienkorrespondenz A, Karton 41, fo. 32r, the place and date of the letter missing; perhaps initially it was a postscript to Queen Anna's letter to Maria of Bavaria dated 6 April 1595.

Hertzlibste Fraw Mutter was dem Sybenburges Hierath anlanch hab ich mein Gemhal befolgen Euer Liebden zu schreiben sonst aber hab mein hertzliebe Gemhal¹ gas ein liebe nieu tzeitung gesack niemlich das Euer Liebden förmenen Euer Liebden Tochter² in Sybenburgen zobelaten als dan iren weg duchr Polen wider zu ruch zunemen welches förnemen ich Euer Liebden bitt sie es nich forandere willen den Euer Liebden duchr Pollen sich sicheren weg haben und mir Euer Liebden der angenehmen Gast sein werden der mir kommen werden bit Euer Liebden auber wan sie kommen werd sie wellen mein Fraw Tochter auch mitt bringen da mitt sein Euer Liebden auch konschaft machgen kung Unser Her wollte die tzeitt mitt klüch und heill erleben lassen thue Euer Liebden ein schutz des Högsten befeten.

Euer Liebden

^aden dalchen hab nih

gemacht am samlegen^a

getrewer son altzeitt

Sigismundus

^{a-a} Written in another hand

¹ Queen Anna of Austria.

² On 6 August 1595 in Alba Iulia, Archduchess Maria Christina (1574–1621) married Sigismund Báthory, Prince of Transylvania. See also no. 413.

No. 411

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 31 May 1595

Emperor Rudolph II appeals to Sigismund III, King of Poland, to prevent his subjects from intervening in the matters of Moldavia, as this will have a negative impact on the war with Turkey, conducted in cooperation with Transylvania, Moldavia and Wallachia.

Copy: AGAD, Archiwum Radziwiłłów, dz. II, no. 308.

Serenissime princeps ut iam ante Transilvani, Moldavi et Walachi sese a Turcarum clientela ad nostram totius reipublicae christianae bono adiunxerint seque omni hosti nobiscum opponere ceperint Serenitas Vestra minime ignorat. Qui populi cum ab omnibus merito animandi sint, dolent audimus a quibusque Polonis eorum aliquos et quidem Moldavos infestari ac varias iniurias perpeti ad eoque incepto bonorum consiliorum expeditionum adversus hostem suscipiendarum cursum impediri. Quomodo autem se res habeat, cum non satis accurate aut certo sciamus nobis omnino faciendum duximus ad Serenitatem Vestram ea de re ut amiciter fideliterque scriberemus. Si igitur ita sit, ut Polonorum aliqui illas turbas partes conentur a Serenitate Vestra pro affinitate amicitiaque et bona vicinitate nostra quam omnibus, mutuae benevolentiae omnibus et officiis cultam cupimus postulamus, ut eos avertere et in officio continere velit, ne hac occasione Turcae meliorem ibi rei adversus christianos gerendae opportunitatem nanciscantur. Quod quia Serenitas Vestra pro pietate sua cordi habita sit nequaquam dubitat propensissimam eidem ac mutua gratificandi studia voluntatem offerimus. Datum Pragae die ultima Maii anno 1595.

No. 412

King Sigismund III to Archduke Ferdinand

Cracow, 9 June 1595

Sigismund III, King of Poland, asks Archduke Ferdinand to be his son's godfather.

Original: HHStA Vienna, Familienkorrespondenz 6, Kom. 30, fos 50–51. Seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimo principi domino Ferdinando Dei gratia archiduci Austriae, duci Burgundiae, comiti Tirolis, amico et affini nostro carissimo salutem et benevolentiae significationem. Serenissime princeps amice et affinis noster carissime.

Cum singulari divino beneficio serenissima coniunx nostra, optatissima rursus nos auxit prole, filiolo ipsamet incolumi nobis in hanc lucem edito, eam nos laetitiam, quam nobis cum tota Serenitatis Vestrae domo pro arctissima affinitatis coniunctione ducimus communem, quam citissime significandam esse duximus¹. Quemquidem filiolum nostrum cum intra unum mensem e sacro baptismi fonte levare statuerimus ad eius actus celebritatem et contestandam quoque Serenitatis Vestrae, quam inde maximam illam concipere non dubitamus laetitiam Serenitatem Vestram amicissime invitamus². Quam bene ac feliciter valere cupientes, mutuo nos illius amoris ac benevolentiae commendamus. Datum Cracoviae die IX mensis Iunii anno Domini MDXCV regnorum vero nostrorum Poloniae octavo, Sueciae anno secundo.

Sigismundus rex

¹ On 9 June 1595, Queen Anna gave birth to her son Wladyslaw.

² The baptism ceremony took place in the Cracow Cathedral on 9 June; Archduke Ferdinand was represented by his envoy Franz Formentin. See *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 62, p. 304.

No. 413

King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria

Cracow, 2 October 1595

Sigismund III, King of Poland, informs Maria of Bavaria that he has received her letter handed over to him by Sebastian Lubomirski, castellan of Malogoszcz, and expresses his gratitude for the family meeting at the Cracow court.

Holograph: HHStA Vienna, Familienkorrespondenz A, Karton 41, fos 24r–24v and 26r–26v.

Durchlächtigste Fürstin Hertzallerliebste Fraw Mutter Euer Liebden sein miene fründliche wiellige dienst ieder tzeit zu foran. Euer Liebden Schreiben von Herren Malogoski¹ hab ich woll enfangen. Euer Liebden derfen so hoch nitt dancken wegen der fründschaft die ich Euer Liebden ertzeit hab und auch das ich den Herren Malagoski Euer Liebden geschickt hab Euer Liebden haben solches und meres um mich fördintt Euer Liebden mach förgewis försicher sie das Euer Liebden alls meine treien und hertzlieben frawmutter nich förgessen wir zu keiner tzeit, das Euer Liebden Schreiben sie haben nich recht urlab wan mir nemen kunnen, solches ist mir gleifals gewesen, mich reut nur das so hoch das ich nitt wider iren allen willen bis auf Ples² mitt Euer Liebden zogen bin mir tunc das ich kin mein lebenlang nich förges Euer Liebden schrieben in meinen Gemhal brieff den mien iung gebracht hatt Euer Liebden derfen so hoch nitt dancken das ich an Euer Liebden gedach hab dan ich erken mich skuldig den Wladislaus und Anna Maria³ hab ich sckon kistt wan Euer Liebden wegen wie sie mir befohlen hatt die Anna Maria hatt Diewiell mir aus sein gewest lernnen allen gehen, es ist gar bese wetter all hie, ist mir gar leitt för Euer Liebden der weg wirt an zwieffel gar bös sein, woll Gott ich kund die ungelegeheitt für Euer Liebden liden tue mich Euer Liebden hie mitt in ir trewer Hertz befehlen. Datum Crakow den 2 October Anno 95.

Euer Liebden

getrewer Son weill ich leb

Sigismundus

¹ Sebastian Lubomirski (c. 1546–1613), Polish nobleman, from 1591 starost of Spiš, castellan of Malogoszcz (1591–1598), later castellan of Biecz 1598–1603, from 1603

castellan of Wojnicz; in 1595 Emperor Rudolph II conferred upon him the title of Count of Wiśnicz. Maria of Bavaria stayed in Poland from 2 to 28 September 1595; on her way back to Polish-Hungarian border, she was accompanied by Lubomirski.

² Pszczyna (German: Pless), a city in Poland in Upper Silesia.

³ The children of the Polish royal couple: Anna Maria (b. 23 May 1593) and Władysław (b. 9 June 1595).

No. 414

King Sigismund III to King Philip II

Warsaw, 24 February 1597

Sigismund III, King of Poland, calls on Philip II, King of Spain, to ratify the Treaty of Bytom and Będzin and asks him to appeal to Hungarian estates and Archduke Maximilian to swear it, exactly as it has been done by the Emperor.

Copy: AG Simancas, Estado, leg. 614, fo. 38.

Serenissimo principi domino Philippo Castellae, Legionis, Aragonum utriusque Siciliae, Hierusalem, Portugaliae, Navarrae et Indiarum regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae et Mediolani comiti Habsburgi, Flandriae, Tirolis etc. fratri et consanguineo nostro carissimo, Sigismundus III, Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniae nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorum etc. salutem et fraterni amoris et omnis felicitatis continuum incrementum.

Serenissime princeps consanguinee noster charissime, quae inter Serenitatem Vestram, serenissimum dominum ipsius nostri et Regnum nostrum necessitudines earum a maioribus utriusque nostrum nobis traditae intercedant et Serenitatem Vestram libenter agnoscere non dubitamus et nos gratissima memoria recolimus. Fatum quoddam superiorum temporum fecit, ut post mortem divinae memoriae Stephani regis¹ decessoris nostri inter nos et serenissimum ducem Maximilianum patruelem sororis filium Serenitatis Vestrae², qui una tum nobiscum regnum ambiebat, controversiae aliquid existeret. Sed neque novum est etiam inter coniunctissimos principes contentionis aliquid existere. Cum ratione autem, tum more inter eosdem receptum, ut et eum quisque contentionum suarum finem faciat, quem prius hominum, tum maxime Dei iudicia facerent et easdem humane seu fraterne potius, quemadmodum inter principes decet, exercent. In contentione hac primum de eo queri nolumus, quid cum Serenitate Sua a divina memoria Vladislao Ungariae et Bohemiae rege³ possint a divina memoria fratre eius Sigismundo Poloniae rege⁴ maternum genus ducamus, cognationis tamen huius nulla ratione habita in contentionem hanc nobiscum descenderit. De eis non immerito queri possumus et debemus, quod cum omnium non ordinum modo, sed hominum fere Regni huius iudicia pro nobis facerent,

Serenitas tamen Sua paucissimorum auctoritatem seu suum potius studium, secuta, etiam armis prosequi, eum contra nos non dubitarit, et quidem non sine gravi periculo, cum communium ditionum, tum universae fere christianitatis. Decidit postea Deus pro nobis causaque nostra modo eo, ex quo necessitas potius, quae allata nobis fuerat, perspiceret quam nos voluptatem ullam caperemus. Cum id vitare non potuissemus, ut quamdiu Serenitati Suae libuisset, contentionem illam prosequeretur, illius certe, quod in nostra potestate fuit, facimus, ut et fraterne Serenitatem Suam in eo casu illius tractaremus et amicissime controversiam eam finiremus. Nihil plane a Serenitate Sua exegimus, nullum privatum commodum nostrum spectavimus, eo solo contenti fuimus eoque omnia retulimus, ut quod Serenitas Sua etiam sua sponte et hominum et Dei iudicium secuta praestare debuisset, nos Regnumque nostrum pacaremus. Scriptae eius rei moderatore et arbitro praesente summo pontifice, tum legato de latere⁵ in communi conventu Bendzinensi et Bitomiensi aequissimae conditiones fuerunt, eademque a Caesarea Maiestate et ditionibus eius solemniter iurando, tum plerisque serenissimis archiducibus cautionibus etiam in vim iuramenti confirmata. Inter conditiones eas non postremae fuerunt ut, quam tum renovata fuerunt pacta a Serenitate etiam Vestra confirmaretur, ipsiusque Caesareae Maiestatis opera ad nos mittterentur⁶. Secundum iam ut in eandem transactionem Ungariae quoque ordines iurarent, imprimis autem ipse serenissimus archidux Maximilianus, non modo titulo regni huius se abdicaret, verum eandem transactionem conditiones eius quam primum dimissus esset iuramento ipso etiam confirmaret. Exstant in eam rem apud nos, quemadmodum ostendimus, cum Caesareae Maiestatis tum plerorum serenissimorum archiducum, tum excepta Ungaria, omnium fere aliarum ditionum illis subiectarum, cum iuramenta, tum chirographa et sigilla. Confirmatio Serenitatis Vestrae ne adhuc quidem diem vel curata nobis adhuc est vel tradita. Ordines Ungariae nescimus, qua etiam mora interposita, iuramentum ne ipsi quidem adhuc praestiterunt. Serenissimus autem archidux Maximilianus non modo iuramentum in transactionem eam secus quam convenit, ad hunc usque diem recusat, sed titulo regni huius publice etiam adhuc utitur et contra eum regem utitur, qui cum non modo vetus necessitudo illi serenissimae domui ipsius intercedit, sed qui nova etiam affinitate con [a] studium sic benevolentiam suam cum renovare, tum testari etiam voluerit. Haec non modo non probante, sed vel inscia Serenitate Vestra fieri existimamus, quam alienum autem a dignitate illorum ipsorum, ut alia taceamus sit haec ita fieri et iactari pro singulari prudentia sua etiam sua sponte Serenitatem Vestram perspicere omnino

nobis persuademus. Cum et antea non modo de aequitate Serenitatis Vestrae, sed et de benevolentia eius erga nos nunquam dubitaverimus. Iam vero per legatum etiam suum illustrem dominum Franciscum de Mendosa⁷ testatissimam eam fecerit per eandem occasionem nos quoque deferre haec ad Serenitatem Vestram voluimus. A Serenitate Vestra pro mutua nostra necessitudine etiam atque etiam petimus facere velit, ut non modo aequitatis summam, sed rationem habere omnibus testari velit, sed etiam efficere, ut quemadmodum Serenitatem Vestram amamus omnibus officiis nostris testari id parati sumus, ita alios etiam ipsius et sine suspitione ulla amare possimus, quod non modo nostram erga Serenitatem Vestram serenissimam domum ipsius affectionem et magis incitabit, augebit, sed ab universae etiam christianitatis rationibus non alienum erit. Quod reliquum est, amori Serenitatis Vestrae diligenter nos commendamus omnium rerum felices successus ei precamur. Datum Varsaviae die XXIII Februarii anno Domini MDXCVII regnorum nostrorum Poloniae decimo, Sueciae vero anno tertio.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus frater

Sigismundus rex

^[a] *illegible word*

¹ Stephen Báthory (1533–1586), King of Poland and Grand Duke of Lithuania from 1576 to 1586.

² In 1548, Maria, sister of Philip II, married the future Emperor Maximilian II; their child was Archduke Maximilian, who in 1587 contended for the Polish throne with Sigismund III.

³ Wladyslaw II Jagiellon (1456–1516), King of Bohemia from 1471 to 1516, and of Hungary and Croatia from 1490 to 1516.

⁴ Sigismund I (1467–1546), from the Jagiellon dynasty, son of Casimir IV and Elisabeth of Austria, Grand Duke of Lithuania from 1506 to 1648 and King of Poland (1507–1548).

⁵ Ippolito Aldobrandini (1536–1605), Cardinal from 1585, in the years 1588–1589 legat a lettere in Poland, mediator in Polish-Habsburg negotiations during Archduke Maximilian's captivity, participant in the negotiations in Bytom and Będzin; from 1592 to 1602 he was Pope under the name of Clement VIII.

⁶ See *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 8, p. 228, n. 3.

⁷ Francisco de Mendoza (1547–1623), Spanish soldier and diplomat, Admiral of Aragon and Marquis of Guadalest, commander-in-chief of the cavalry of Flanders, Mayordomo Mayor of Archduke Albert, Governor of the Netherlands. From the end of January to the beginning of March 1597 he stayed in Poland as an extraordinary ambassador of Philip II, King of Spain.

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 27 February 1597

Emperor Rudolph II asks Sigismund III, King of Poland, to issue regulations ensuring that trading privileges of Silesian merchants are observed by customs officers. He also appealed for this through his envoys, who were at the Sejm last year.

Original: BPAN Kórnik, MS 1400, fos 10–11. Trace of the seal.

Rudolphus secundus Dei gratia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, marchio Moraviae, Lucemburgensis et Silesiae dux, Lusataeque marchio etc. serenissimo principi domino Sigismundo tertio regi Poloniae ac Sueciae, magno duci Lithuaniae ac Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiaeque cognato affini et vicino nostro carissimo salutem ac mutui amoris continuum incrementum. Serenissime princeps domine affinis vicine et amice carissime.

Non dubitamus quin Serenitas Vestra superiori anno ex nostris ad comitia Varsaviensia deputatis oratoribus¹ satis superque intellexerit, quibus causis Vratislaviensis ac totius Silesiae mercatores ratione intolerabilium et ante hac inauditarum exactionum nostrae Caesareae Maiestati querelas contra telonarios incliti Regni Poloniae humilime exponere ac auxilium nostrum clementissimum implorare coacti fuerint, denique quid a Serenitate Vestra amice postulaverimus. Etsi autem Serenitas Vestra habita ratione tam aequissimae causae auctoritatem suam regiam interposuerit ac publicis seu explicatis litteris in omnibus ac singulis teloniis sub gravi poena et animadversione severe mandaverit, ne qua iniuria im posterum extra praescriptum et terminatum instructionis modum, subditi nostri afficerentur, sed vetus consuetudo et usus commerciorum ultro citroque liberrime et inviolate observaretur, tamen huic regiae constitutioni, magno subditorum nostrorum ac totius Silesiae omni commodo nihilominus deferri, verum multo durius et iniquius quam antea saepenominatos subditos nostros a praefectis teloniorum tractari Serenitas Vestra ex indusis latius intellet. Facere itaque non potuimus, quin denuo Serenitati Vestrae totum hoc negotium (quod certe illi curae esse debere, ne negotiatio in terris et ditionibus Serenitatis Vestrae damnum evidens patiat,ur, arbitramur) quam

diligentissime commendamus, ab ea amice postulantes, ut quam primum eo rem decore necessariisque mandatis severissime mandare velit, ut in tam iniquos exactores et regionum rescriptorum violatores omni seposita mora nulloque loco tergiversandi illis concesso, gravissime et severissime animadvertatur, exactiones tum inhumanae et praeter phas et aequum in perniciem mercatorum excogitatae plane aboleantur et inducantur, denique inter nostras et Serenitatis Vestrae provincias, quod unice cupimus de eaque nobis idem pollicemur mutua amicitia et pax publica quae sine libero usu commerciorum consistere non potest conservetur. Factura Serenitas Vestra in eo rem nobis acceptissimam legibus ac mutuis compactatis consentaneam et erga subditos illius pari iure recognoscendam. Quam bene feliciterque valere exoptamus. Datis in regali nostra Pragae, vigesima septima Februarii anno nonagesimo septimo regnorum nostrorum Romani vigesimo secundo, Hungarici XXV et Bohemici itidem XXII. Rudolphus.

¹ The Sejm was in session in Warsaw from 26 March to 13 May 1596; during that time, the Emperor's envoys Andreas Jerin, bishop of Wroclaw, and Adam Gallo of Lobkovic stayed in Poland.

No. 416

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 10 July 1597

Emperor Rudolph II asks Sigismund III, King of Poland, to ensure safe passage for the Emperor's envoys returning from Moscow.

Fair copy: HHStA Vienna, Polnica 52, 1597, f. 3.

Renuntiatum nobis fuit legatis nostris, quos in Moscoviam misimus¹ ab aliquibus Serenitatis Vestrae ministris, ad Poloniae fines etiamsi fidei publicae literas Serenitatis Vestrae illi ad manum haberent, nonnihil impedimenti obiectum fuisse. Quod licet inscia Serenitate Vestra accidisse nihilque eiusmodi ab ipsa suis iniunctum esse nobis certissimo persuadeamus a Serenitate tamen Vestra maioris securitatis causa pro amicitia nostra mutua poscendum duximus, ut ad Regni sui fines hoc procurare sive novis fidei publicae literis sive alia, quam ipsa opportunam iudicabit ratione haud gravetur, ne legati nostri cum redibunt, ullum amplius obstaculum aut remoram sentiant. Nobis id pergratum futurum, qui Serenitati Vestrae mutuis benevolentiae studiis gratificari parati sumus. Pragae 10 Iulii 1597.

¹ At that time, Abraham von Dohna and Lucas Pauli were on a diplomatic mission in Moscow.

No. 417

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 14 July 1597

Emperor Rudolph II asks Sigismund III, King of Poland, to provide care for Wacław Karniński, presbyter of Cracow, who is sightless and has been left with nothing to live on.

Fair copy: HHStA Vienna, Polnica 52, 1597, f. 5.

Rogat nos Wenceslaus Karninsky praesbyter Cracoviensis ut cum superiorum temporum iniuria facultatibus suis exutus ac denique lumine orbatus fecerit apud Serenitatem Vestram ipsius patrocinium suscipiamus, ne quod reliquum habet vitae in miseria et squalore peregrinis locis oberrans transigere cogatur. Nos ergo illius vices miseras hominis et ecclesiastici et cari et ad senium vergentis a Serenitate Vestra quam amice petimus, ut pro pietate sua praesbiter, istius protectionem ita suscipere non gravetur, ut minus duram agere vitam, nostraeque commendationis sentire fructum queat. De caetero Serenitati Vestrae benevolum animi nostri affectum ad quaevis offerimus. Datum Pragae 14 Iulii anno 1597.

No. 418

King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria

Warsaw, 11 October 1597

Sigismund III, King of Poland, notifies Archduchess Maria of Bavaria that he has received Georg Schiechel's letter of 20 September regarding the death of Archduchess Gregoria Maximiliana. His wife informed him about Archduke Ferdinand's and Archduchess Margaret's illness.

Holograph: HHStLA Vienna, Familienkorrespondenz A, Karton 41, fos 36r–37v. Seal.

Durchleitigiste Hochgeborne Furstin Hertzlibste Fraw Muter Euer Liebden sein mein fründliche willige dinst zuvor. Ich hab den sexten disses Monatt ein Schreiben von Jörgen¹ enfangen, welches er mir aus Euer Liebden befel zugechriben hat den 20 September² datirt, auch dar aus förnomen mitt hertzligen mitleiden, das Gott der Almechtig sein leib Erzherzogin Maximiliana³ aus diser welt ab fördett hat. Der Almechtige Gott will ir und uns allen frölige aüferstegung förleigen, wii schmerzlich Euer Liebden disse unteiliger tott fall gewest ist. Ist leichtlich zu er achden, weil es aber also der willen Gottes an welchen nix geschit und alles zu besten. So bitt ich Euer Liebden di willen als ein förstendich Furstin sich zu friden geben und mitt den willen des Allen Höchsten beneigt sein. Der selbige wirt Euer Liebden an zweiwell in ander weg willfeltiger erfreigen wi dan von hertzen wunschen tue auch treilich bitt will. Hab auch van mein hertzliebste Gemhal⁴ förstanden das sein liebe Erzherzog Ferdinand⁵ das treitalich fiiber hatt und sein liebe Erzherzogin Margarita⁶ der fiirtalich hatt vill tzo Gott höffen es wert nu schon besser. Der seilbie will Euer Liebden samt den Irigen in gutter gusunheitt erhalten tue mich Euer Liebden gar im ire Hertz befelen. Bitt Euer Liebden willen mir alle ire Kinder freundlich grüsen, besonder Erzherzog Ferdinand. Datum Warsau den 11 October 97.

Euer Liebden

getrewer Son weil ich leb

Sigismundus

- ¹ Georg Schiechel.
- ² The letter of Georg Schiechel to Sigismund III dated 20 September 1597 has not been found.
- ³ Archduchess Gregoria Maximiliana (1581–1597), daughter of Charles II of Styria and Maria of Bavaria.
- ⁴ Queen Anna of Austria.
- ⁵ Archduke Ferdinand, son of Maria of Bavaria.
- ⁶ Margaret of Austria (1584–1611), daughter Charles II of Styria and Maria of Bavaria; in 1599 she married Philip III, King of Spain.

No. 419

King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria

Warsaw, 2 April 1598

Sigismund III, King of Poland, notifies Archduchess Maria of Bavaria of receiving her letter of 26 February, which was handed over to him by Johann Branner. He shares the sorrow after Queen Anna's death. Branner received answers to all the points in the memorial. The King also expresses his gratitude for a beautiful gift and reciprocates with a present, albeit not of such grand quality.

Holograph: HHStA Vienna, Familienkorrespondenz A, Karton 41, fos 42r–43v. Seal.

Durchleichtigiste Hochgebornne Fürstin Fründtliche Hertzliebste Fraw Muetter Euer Liebden sein meine freindtliche willige dienst iederzeit zuvor bereit. Der selben Schreiben den 26 februarii¹ datiret hab ich wan dem Braner² wol empfangen und darauss wie auch van im mindlich Euer Liebden grose betriechnus vorstanden, die weil es aber dem Allerhegsten in disen werch nitt zu röden. Also gefallen muesen mir es aber Seiner Almacht haimstölen und im bitten das ehr unss diss schwere wie auch andere Creitz mitt gedult helf iber winden, und ist auch diss wie Euer Liebden melden mein trost das ich hof mein hertzliebste Gemhal³ selige seii am Gott will schan in der euigen freit und selikhaitt, das mich aber Euer Liebden bitten ich sol mich nit zu hoch betreiben gib ich Euer Liebden selbst zuerkennen wie ich es gar lassen kan als der enien so Edlen schatz vorlorn hat, bit aber Euer Liebden zum Aler Hegsten sii wölen ir selbst in diessen vorshanen und sii nit zu hoch betrieben darmitt sie nitt khranckh werden. Dan mir derselben noch lang zu einer Fraw Muetter bedirfen, der Branner hat mir sein memorial ales fir pracht, wi ich im dan auf alle punctten wider geanttwort hab, bedanch mich gegen Euer Liebden ganz fründlich das si mir im geschiecht haben ich hab gar vertweilich mitt im gerett die weill mir im Euer Liebden so hoch comendirt haben, bitt Euer Liebden zum Hegsten wölen die alte vertreilicheitt und lieb gögen mir nit abnemen lassen. Euer Liebden solen alzeit ain getreien Sun an mir haben sag auch der selben grosen danch um die shen tafel so sii mir bei dem Breiner geschicht, ist gar schen und mir gar lieb, schiech hiemit Euer Liebden wider ain schlechte tafel darmitt si mein in irer andacht auch nitt vergösen ietz nitt mer alein ich bevilch mich Euer Liebden sambt mein zweii Kinder gar ins

hertz, und bitt Euer Liebden willen den Erzherzog Ferdinand⁴ freundlich grusen. Datum Warsau den 2 apprilis 98.

Euer Liebden

getrewer Son weill ich leb

Sigismundus

- ¹ The letter from Maria of Bavaria to Sigismund III dated 26 February 1598 has not been found.
- ² Johann, Branner, valet of Archduchess Maria of Bavaria.
- ³ Queen Anna of Austria died on 10 February 1598.
- ⁴ Archduke Ferdinand.

No. 420

Archduke Albert to King Sigismund III

Brussels, 9 April 1598

Archduke Albert, Governor of the Southern Netherlands, thanks Sigismund III, King of Poland, for supporting Spain through his envoys in the conflict with the rebel subjects at the English court. He also expresses indignation at the way Queen Elisabeth I treated Polish diplomats. He fully recognizes Polish merchants' right to free trade on the seas as well as to compensation for the injustices they suffered.

Original: BPANPAU Cracom, MS 343, fos 36r–37v. Seal.

Serenissimo principi domino Sigismundo tertio, regi Poloniae magno duci Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque hereditario regi etc. Domino consanguineo et affini nostro carissimo Albertus Dei gratia Sanctae Romanae Ecclesiae tituli Sanctae Crucis in Hierusalem cardinalis, archiepiscopus Toletanus, archidux Austriae, dux Burgundiae, comes Tirolis et Habsburgi, provinciarum Belgicarum, gubernator et capitaneus generalis etc. Salutem benevolentiam et mutui amoris continuum incrementum. Serenissime princeps domine consanguinee et affinis carissime.

Promptissimam Serenitatis Vestrae erga serenissimum Hispaniarum regem catholicum¹ etc. dominum avunculum et sororium nostrum carissimum et observandissimum, sinceræ voluntatis affectionem, de qua etiam alias nunquam dubitabamus, non ita pridem suae Maiestati Regiae ea praesertim occasione cum per Serenitatis Vestrae ablegatos², tam cum suae Maiestatis Regiae rebellibus, ut ad debitam nimirum oboedientiam atque devotionem regis ac principis sui naturalis reverterentur, quam Angliae regina³ ratione navigationis liberae ageretur, ita contestatam reddidimus, ut non possit non sua Maiestas illud ipsum unice gratum acceptumque habere, eoque nomine Serenitati Vestrae etiamnum eas, quas debemus agimus, habemusque gratias ac sibi benevole persuasum cupimus, suam Maiestatem Regiam neutiquam intermissuram, quin Serenitatis Vestrae hac in parte testatam sinceram affectionem, mutuis amicitiae ac benevolentiae studiis quavis oblata occasione recompenset. Iniquum plane et absurdum nobis videtur Serenitatis Vestrae subditis ab Anglicana de damnis illatis non modo non satisfactum, verum etiam ad proposita legati Serenitatis Vestrae adeo

insolenter responsum fuisse ac verendum sane, ne attentata illa in sinistram aliquam consuetudinem successive introducantur vel introducta paulatim foveantur, quae temporis diuturnitas, nisi praesens et opportunum aliquod adhibeatur remedium, non excusare modo, imo etiam deteriore reddere posset, sed de eo Serenitas Vestra pro sua qua pollet auctoritate ipsamet statuere, rebusque suis commodo consulere poterit, nobis obiter illud hoc loci attigisse sufficit. Serenitatem Vestram quod superest prosperrimis rerum successibus frui ex animo optamus. Datum Bruxellis die nona mensis Aprilis anno Domini 1598.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus consanguineus et affinis

Albertus cardinalis

¹ Philip II, King of Spain.

² Archduke Albert refers to Pawel Działyński's legation in 1597 to the United Provinces of the Netherlands and England.

³ Elisabeth I, Queen of England.

No. 421

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Warsaw, 15 April 1598

Sigismund III, King of Poland, appeals to Emperor Rudolph II to undertake cooperation in order to put an end to the conflict on the Polish-Hungarian borderlands between Mikołaj Komorowski and György Thurzó.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 192.

Inter Nicolaum Comorovium castellanum Sandecensem¹ et Tursonem² subditum Maiestatis Vestrae Regni Hungariae eo nuper ex privatorum fundorum limitaneorum iniuriis exortae processerunt controversiae, ut iam armis ac prope iustis castris disceptatur, quae eiusmodi parvis licet ab initiis scintillae, cum magna saepe excitarint incendia, minimae negligendae contemnendaeque sunt. Quare significandum id Maiestati Vestrae duximus, petimusque ut auctoritate sua provideat, ut praedictus Turso ab iniuriis absteineat, si quae sunt, quae in controversiam vocentur per communes commissarios secundum pacta facile transigi poterunt; modo ne interim quicquam moveant, maioraque sibi in iure publico quam in armis privatis praesidia ponant. Nos quoque ad castellanum Sandecensem diligenter de ea re scripsimus serioque mandavimus, ut tantisper quiescat, iniuriasque iure potius quam armis persequatur. Quae cum sint et aequitati consentanea et antiquis quae Regno nostro cum Regno Hungariae intercedunt foederibus, ad tuendamque mutuum pacem pertineant eam curam non postremam fore Maiestati Vestrae non dubitamus. Quodque reliquum est optime eam quam diutissime valere cupimus. Datum Varsoviae 15 mensis Aprilis anno 1598.

¹ At the time, Krzysztof Komorowski was the castellan of Oświęcim, while Mikołaj Komorowski was the starost of Oświęcim, see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, nos. 127–128, pp. 402–404.

² György Thurzó (1567–1616), Hungarian magnate, župnik of Orava, from 1609 Palatine of Hungary.

No. 422

King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria

Warsaw, 26 April 1598

Sigismund III, King of Poland, sends Archduchess Maria of Bavaria words of consolation (after the death of her daughter Anna) through his envoy Jan Gostomski.

Copy: AHN Madrid, Estado libro 727, s.f. ; Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 87v.

Serenissima princeps domina mater nostra carissima. Mittimus ad Serenitatem Vestram generosum Ioannem Gostomski capitaneum Valcensem Gambinensemque¹, qui non modo salutet Serenitatem Vestram a nobis, sed in communi hoc luctu nobis sane acerbissimo, eandem nostro etiam nomine consoletur. Ei ut et facilem ad se aditum praestet et quae a nobis in mandatis habet, exponenti fidem habeat, a Serenitate Vestra petimus, prosperrimamque et diuturnam valetudinem a Deo optimo maximo eidem precamur. Datum Varsoviae XXVI Aprilis 1598 anno Domini MDCVIII regnorum nostrorum Poloniae undecimo, Sueciae quinto.

¹ Jan Gostomski, at that time the starost of Walcz and Gębin, see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 109, p. 374.

No. 423

King Sigismund III to Archduke Ferdinand

Warsaw, 26 April 1598

Sigismund III, King of Poland, notifies Archduke Ferdinand of sending his envoy Jan Gostomski to Archduchess Maria of Bavaria with words of consolation.

Copy: AHN Madrid, Estado libro 727, s.f.; Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 87v–88 (not dated).

Mittimus ad serenissimam principem matrem¹ Serenitatis Vestrae socrum nostram, cum salutandae, tum consolandae eius causa, generosum Ioannem Gostomski capitaneum Valcensem Gambinensemque². Eidem ut apud Serenitatem quoque Vestram idem officium praestaret, mandavimus. Pro nostra igitur necessitudine, ut non modo fidem illi habeat, sed libenter etiam eum audiat a Serenitate Vestra petimus, eandemque optime valere cupimus. Datum Varsoviae XXVI Aprilis anno Domini MDCVIII regnorum nostrorum Poloniae undecimo, Sueciae quinto.

¹ Maria of Bavaria.

² See no. 422.

No. 424

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 4 May 1598

Emperor Rudolph II informs Sigismund III, King of Poland, about acts of banditry committed by the Wegierski brothers in the region of Syców and of devastation and looting of a village subordinate to the cloister of Trzebnica perpetrated by Adam Piatkowski. He asks the King to put an end to these wrongful deeds.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fos 134r–135r.

Serenissime princeps domine affinis vicine et amice carissime. De fratribus Vegersciis¹, qui irruptionem violentam in agrum Vartenbergensem² semel atque iterum fecerant, pecora abegerant et multa alia pro libidine sua insolenter egerant, ad Serenitatem Vestram non ita pridem prolixè perscripsimus, desideravimusque ab ea amice, ut factum tam atrox inultum haud sinere, verum severa animadversione aliis huiusmodi grassatoribus sive pacis et quietis publicae turbatoribus frenum iniicere, in posterum etiam ne quid simile in ditionibus nostris perpetraretur, pro auctoritate sua regia quam diligentissime cavere vellet. Etsi autem minime dubitemus Serenitatem Vestram pro sua prudentia nobisque satis superque perspecta voluntate huic malo (quod certe ne latius serpat curandum est) necessarium remedium adhibuisse, nihilque prius aut antiquius ducere, quam ut ultro citroque ad praescriptum statutorum subditi nostri pace et securitate communi gaudeant fruanturque, tamen cum denuo ad scribendum et conquerendum cuiusdam Adami Piatkowski³ petulantia adducimur, facere non potuimus, quin Serenitati Vestrae quid rei esset significarem. Is enim sub praetextu rerum quarundam ab ancilla Sigismundi Grodzieczki fugitiva huius iussu (quod tamen ipse inficiatur) comprehensa et in pagum Trebnicensi⁴ caenobio subiectum Schavoin deducta, sibi ablatarum aurigam Gorensem Simonem Leicz cum mercibus curru et equis introsini detinuit, res istas omnes distraxit, citatus nunquam comparuit, sed miserum aurigam nihil tale promeritum, ad extremam inopiam redegit. Venisse etiam eundem Piatkowski in molendinum Trebnicio vicinum et quidem armata manu male feriatorum hominum corona stipatum nobis pro certo affirmatur, ubi quam turpiter se gesserit, ligando innocentem et miseram viduam, minas ingeminando, servos opem herae laturos male accipiendo,

pecuniam omnem, suppellectilem, vestes, tres equos et alia nonnulla florenis mille et amplius aestimata auferendo, aliaque innumera praedonum more perpetrando, verbis ea satis exprimere nequimus. Sunt haec domine affinis carissime plane eiusmodi, quae dignam animadversionem non solum postulare, verum omnibus modis expetere videntur; agitur hic partim de miserorum fortunis, partim etiam de nostrum amborum auctoritate, quam isti petulantes homines tantum non prostituunt et factis suis abunde demonstrant se leviter regia rescripta inhibitiones atque mandata seria curare. Cum autem maius malum ex eo (ni effrenati illi quamprimum debitis afficiantur poenis) brevi oriturum facile perspiciamus. Serenitatem Vestram iterum atque iterum amice hortamur, ut habita ratione aequitatis et praesentis pacis status in dictos publicae pacis legum et honestatis turbatores, pro magnitudine delicti gravissime animadvertere ad iustam damnorum illatorum compensationem, eos omni seposita mora compellere in posterum etiam audaciae eiusmodi et insolentiae frenum iniicere, denique ut brevibus omnia complectamur, compactata utrobique solenni iuramento sancita et constituta in vigore suo conservare velit. Satisfactum ita erit et ipsi iustitiae et nostris etiam aequissimis postulatis ne alias subditi nostri irritati ad extrema remedia invitis certe nobis recurrere cogentur. Quam bene feliciterque valere exoptamus. Pragae 4 Maii.

¹ Presumably Wegierski, a noble family residing in the voivodships of Sieradz and Kalisz.

² Syców (German: Gross Wartenberg), a city in Poland in Lower Silesia, at that time within the Kingdom of Bohemia.

³ See *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 138, p. 424.

⁴ Trzebnica, a city in Poland in Lower Silesia, at that time within the Kingdom of Bohemia. A convent for Cistercian nuns, founded at the beginning of the 13th century, is located there.

No. 425

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Warsaw, 13 May 1598

Sigismund III, King of Poland, congratulates Emperor Rudolph II on regaining the city of Győr in Hungary. He explains the reasons for delaying permission for the imperial legation from Moscow to pass through Poland, for which he was asked by the Emperor's envoy Michael Schiele.

Copy: AHN Madrid, Estado libro 727, s.f.

Serenissime et excellentissime princeps, cognate, affinis et vicine carissime. Quae antea fama ipsa et privatorum litteris de recuperato a ducibus ac exercitibus Sacrae Maiestatis Vestrae Caesareae Iavarino¹ perlata ad nos fuerunt, ea cum ex ipsius Maiestatis Vestrae Caesareae nuntio ac litteris ad nos datas², non modo confirmata, verum etiam quondam modo res ipsa acta fuisset, exacte perscripta cognovissemus maxima affecti fuimus laetitia. Agimus omnipotenti Deo gratias, qui pro infinita sua clementia ac bonitate Maiestatem Vestram tam insigni auxisset victoria et quam nominis christiani hostes in ditiones Maiestatis Vestrae inque viscera pene christianitatis portam sibi patefactam putabant, eam in manus ac potestatem Maiestatis Vestrae tradidisset. Quo nomine plurimum sacrae Caesareae Maiestati Vestrae gratulamur, singularemque divinae erga Maiestatem Vestram cum in aliis rebus omnibus, tum in gerendo, difficillimo isto cum potentissimo hoste bello, benignitatem agnoscimus. Non modo enim furorem et impetum eius hostis gravissimum et acerrimum, tot annorum spatio, feliciter sustinuit et adhuc sustinet; verum plerisque etiam rebus superior illo esse videtur, quae ut divinae imprimis bonitati accepta ferenda sunt, ita singulari quoque Maiestatis Vestrae prudentia ac vigilantissimae in omnes partes sollicitudini dexteritaeque tribuenda putamus. Precamur ab omnipotente Deo, ut maiora in dies eiusmodi victoriarum incrementa Maiestati Vestrae concedat eaque amplissimis triumphis exornet. Quod vero eius laetitiae participes nos pro sua in nos benevolentia esse voluerit Sacrae Maiestati Vestrae Caesareae maximas agimus gratias.

Quae porro de permittendo a nobis aulico Maiestatis Vestrae Michaele Sthiel³ in Moschoviam per ditones nostras transitu a Sacra Caesarea

Maiestate Vestra ad nos perscripta sunt, de iis non dubitamus ex responso ac litteris nostris per Gologorscium⁴ aulae Maiestatis Vestrae familiarem datis, Maiestatem Vestram plene et exacte iam esse informatam. Decessit (quod litteris iisdem Maiestati Vestrae Caesareae a nobis significatum est⁵) princeps Moschoviae Theodorus⁶ in eoque vetus ducum Moschoviae prosapia cessavit, ei suffectus esse dicitur, Borissovius Godonovus⁷, homo novus, non absque tamen aliquorum, uti ad nos defertur, dissensione. Is nullam adhuc legationem ad nos, quod initio principatus facere, moris est, misit, neque de animo ipsius, erga nos quicquam constare adhuc nobis potest, quos etiam senatores nostri, legatos nostra voluntate ad senatores Moschoviae, miserunt, ii infra fines Moschoviae, non sunt admissi. Quod non esse illud amico erga nos animo, magnam suspicandi causam nobis praebet. Hoc igitur rerum statu, facile Sacra Caesarea Maiestas Vestra intelligit, neque e re, neque e dignitate nostra ac reipublicae nostrae futurum, si in hac rerum incertitudine ad eum, a quo nulla adhuc amicitiae erga nos significatio, profecta est et de eius animo, nondum explorati quicquam habeamus, quique nostros intra fines Moschoviae legatos⁸, intrare non permisit, aliorum legatis aditum praestemus. Nuntiarum quidem aulico Maiestatis Vestrae iussimus, potestatem nos illi facere expectandi in nostris ditionibus, donec legationes inter nos et principem Moschoviae, quicumque is futurus esset, commeari cepissent, verum cum ille aut in Moschovia sibi eundem esse aut retrocedendum ostendisset, has illi ad Maiestatem Vestram redeunti de tota hac re ac statu negotii istius litteras dedimus. Quod Maiestatem Vestram in optimam partem accepturam nobis persuademus, cui felices omnium rerum successus a Deo omnipotente precamur. Datum Warsaviae die XIII mensis Maii anno Domini MDXCVIII regnorum nostrorum Poloniae XI, Suetiae V anno.

¹ Győr (Latin: Jaurinum, German: Raab).

² Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 6 April 1598 in *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 83, pp. 337–338.

³ Michael Schiele, see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 84, p. 339.

⁴ Stanislaw Golski.

⁵ King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Warsaw, 25 April 1598 in *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 85, pp. 340–341.

⁶ Tsar Feodor I.

⁷ Tsar Boris Godunov.

⁸ In March 1598, Mikolaj Radziejowski and Jan Korsak Holubicki were sent to Moscow to request safe-conduct for the Grand Embassy and appeal to the boyars to refrain from electing the new Tsar until the arrival of Sigismund III's envoys. After they reached the border between the two countries and received the news that Boris Godunov was elected Tsar, the envoys came back to Poland.

No. 426

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 18 May 1598

Emperor Rudolph II calls on Sigismund III, King of Poland, to return to Johann Dückher the hereditary property he lost in Livonia or to pay him compensation for it. The Emperor also confirms that the Archduke ratified the Treaty of Bytom and Bedzin.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fos 135v–136.

Exposuit humiliter nobis Ioannes Duckerus¹, qui serenissimo fratri nostro archiduci Maximiliano a secretis est superioribus annis sibi suisque certa bona cum haereditaria Lusallow, Fifhusen et Lonspet ad flumen Embeck² prope Darpatum³ sita, tum coempta in quibus arx antiqua Ringen⁴ cum pagis et arvis, quae partim Societati Iesu, partim aconomiae regiae attributa fuerint, erepta fuisse, obnixè nos rogans apud Serenitatem Vestram patrociniū interponere dignemur nostrum, ut eadem ipsi bona vel restituantur vel compensentur. Nos itaque et praeclaras ingenii dotes et merita Ioannis Duckeri qui aliquot iam annos gratam ac fidelem serenissimo fratri nostro Maximiliano operam navavit, consideranter praetermittere noluimus, quin ipsius causa has, hac occasione demus, ut cum Serenitati Vestrae a serenissimo fratre nostro Maximiliano transactionis Bendzinensis confirmatione satisfactum sit, qua in re opportuna ille officia praestitit, eum quem sperat huius animorum coniunctionis quae iam utrinque redintegatur fructum capiat. Neque enim dubitamus, quin Serenitas Vestra tam nobis quam serenissimo fratri nostro haud gravatim datura sit, ut si quam antehac offensae causam habuerit, eam tali nostro clienti condonet. Id Serenitatis Vestrae magnanimitate dignum, nobisque pergratum futurum, qui vicissim ipsi gratum facere quacunq̄ue occasione benevole parati sumus. Datum in arce nostra Pragae 18 mensis Maii.

¹ Johann Dückher von Hasslau, see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 121, p. 394.

² Embach (Estonian: Emajõgi), a river in Estonia.

³ At present Tartu (Polish: Dorpat), a city in Estonia.

⁴ Rõngau (German: Ringen), a town in Estonia, to the west of Tartu.

King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria

Warsaw, 19 May 1598

Sigismund III, King of Poland, informs Archduchess Maria of Bavaria that he has received two letters brought to him by Branner. He believes that despite Queen Anna's death his close relations will remain unchanged. He explains why he cannot send Ursula Meyerin to Graz and criticizes the conduct of Barbara Warschenhauserin, the maid-in-waiting for the royal children. On account of his departure to Sweden he prepared his testament, whose copy will be sent to the Archduchess. If he does not come back from Sweden, he asks her to take the children to Graz and take care of their upbringing.

Holograph: HHStA Vienna, Familienkorrespondenz A, Karton 41, fos 44r-45v. Seal.

Durchlehtigste Firstin Frendtliche Hertzliebste Fraw Muetter Euer Liebden sein menie freindtliche willige dienst zuvor berait. Der selben 2 Schreiben hab ich wol empfangen auch daraus vor nummen das Euer Liebden meine 2 Schreiben von dem Braner¹ und Brèner woll empfangen haben. Das sii aber die selben so hoch bedanchen das ich den Braner selbst angehert hab, solches hab ich gar gern und bilich gethan weil ehr Euer Liebden ein solcher vertrauter und treier deiner ist, ich wolt zwar fil lieber mitt Euer Liebden selbst gerött habet wie ich dan auch fil, ain groseren trost darvon gehabt het, aber es hat nit sein khinden bedanch mich nach ain mal gögen Euer Liebden das sii mir den Braner geschicht, und das sii die alte vertreilikhait gögen mir nit falen wölen lasen die selben dirfen sii gögen mir auch gewiss versehen das ich solches thain wil so lang ich leb, Euer Liebden dirfen und die schlecht dafel die ich ir geschickht mitt so hoch danckhen ich hab sii ir nur zu ainem angedenckhen geschickht darmitt sii meiner in irer andacht auch nitt vergösen, wass die Ursehl² anlangt das Euer Liebden begeren ich sol sii wan ich verauss zu ir schickken das wolt ich gar gern thane wie woll ich ir etliche sachen in mienem abösen zuverihten pevolhen hab so sol sii doch dasselb nitt hinderen, aber ich lass sii nit gern van dem Khinderen weil ich den Jörgen³ mitt mir nimb Euer Liebden khanden die Hofmaisterin⁴ wol, sii ist zu zeiten zimlich grab mitt dem Khindern, aber sii muess die Ursel darum firhten meht es Euer Liebden schreiben wan sii etwass unrechts bei den Kindern sah weil sii stätt bei inen ist, bit Euer Liebden wölen mirs nitt veribel haben dan ich der selben nit alain das sonder in wem ich ir nur dienen khindt gern thain wolt man es aber ie nit

anderst sein khan das sii Euer Liebden iber das haben wölen. So schreiben es mir die selben nur zu so wil ich ir bevelhen das sii van stundan zu Euer Liebden hinauss sol, Euer Liebden vermanen mich ich sol mich nit zu hoch betreiben, gib ich es der selben selbst zu erkhenen ob ich nitt ursach hab darzu, wie woll ich main ich habt mich gar woll Euer Liebden sein nur sonst nit zufriden, mein hertz liebste Fraw Muetter die weil ich heuit wils Gott van hie veraisen wiert so will ich hiemitt mitt disam prieffl van Euer Liebden freindtlich urlaub nemen und bevilch der selben meine liebe Khinder bitt sii wölen ietz Muetter sein, bitt auch wan mich Unser Her auf diser raiss zu sich fordern sol, Euer Liebden wölen meine Khinder zu sich nemen und gantz Muetter sein wöllen inen auch leit zu göben die sii in alen guetten tugenten so wol auch in der forcht und lieb Gottes under weisen das mitt sii zu seinem lob migen erzogen werder hof Euer Liebden werden mir solhe biliche bit nit abshlagen. Ich hab auch ain testament⁵ var meinen veraisen gemaht deisen Copei hab ich der Ursehl gelasen die sol sii Euer Liebden mit ainer siheren und gewissen gelegen hait zu schikhen bit die selben es beii ir alein vorbleiben lasen Unser Her hat mich wol haim gesucht, hat mir mein liebe Gemhal⁶ genummen, und ietz muess ich meine liebe Kinder auch hinder mein in der frembt vorlasen die weil es im also gefalen muess ich es ales seiner almacht haim stölen, bitt Euer Liebden wölen Gott fir mich bittenn dar mitt ich wider mitt gesundt zu meinen Khindern khunen mih. Bitt Euer Liebden wölen den Erzherzog Ferdinand⁷ fröndlich grussen thue mich sambt meinen Khindern in Euer Liebden hertz gantz und gar pevelhen. Datum Warshau den 19 Maii Anno 98.

Euer Liebden

getreuer Son so lehch ich leb

Sigismundus

¹ Johann, Branner, valet of Archduchess Maria of Bavaria.

² Ursula Meyerin (c. 1572–1635), daughter of a Munich townswoman named Anna (d. 1621), who served at the court. Most probably she was an unlawful child of her mother and Duke of Bavaria Wilhelm V the Pious. Since she was not of noble descent, she could not be the maid-in-waiting at the Queen's court. Officially, she was a chambermaid (Kammerdienerin). In fact, she was Queen Anna's confidante and right hand; she also enjoyed the King's trust.

³ Georg Schiechel.

⁴ Barbara Warschenhauserin, the maid-in-waiting at the Queen's court; she came from Swabia; after Anna of Austria's death she was also the maid-in-waiting for the royal children.

⁵ Sigismund III drew up his testament on 19 May 1598, which was the day of writing this letter.

⁶ Queen Anna of Austria.

⁷ Archduke Ferdinand.

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 28 May 1598

Emperor Rudolph II draws the attention of Sigismund III, King of Poland, to dangerous political activity of Cardinal András Báthory in Transylvania; he also asks the King to prevent the march-past of the Tatars through Poland.

Copies: BPAN Kórnik. MS 1303, fos 109–109v; Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fos 104–104v.

Rudolphus secundus divina favente clementia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae et Wirttembergae etc. comes Tirolis etc. Serenissimo principi, domino Sigismundo tertio regi Poloniae et Sueciae, magno duci Lithuaniae ac Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiaeque etc. Cognato affini et vicino nostro carissimo salutem ac mutuam benevolentiam.

Nihil nobis curae magis est quam quod verbis profitemur, idem re praestemus. Quod cum in aliis omnibus per hos annos, tum in iis Serenitas Vestra quae iuxta transactionem Bendzinensem prastanda fuerunt, satis animadvertere potuit, reliqua vero amicitiae officia, ut inter nos deinceps sincere constent, operam dare nequaquam desinemus, vicissim nobis de Serenitate Vestra, rectum animi sensum, qui nobis in amore respondeat, promittentes. Quando itaque eam inter nos vigere fiduciam decet, ut alter alteri desiderium suum in iis, quae se se offerunt, libere aperiat, celare Serenitatem Vestram haud possumus, varios nobis nuntios et quidem spectatae fidei auctoribus, de cardinalis Bathorei¹ et eorum qui ipsi e Polonis faveant machinationibus, quibus res turbare Transilvanicas nitantur, adferri. Postquam autem eae inde nasci occasiones queant, quae non nostris solum, sed et Serenitatis Vestrae ditionibus malum apportent ac rerum christianarum contra communem hostem, successus remorentur a Serenitate Vestra per mutuam nostram, quae pluribus vinculis nexa est, amicitiam petimus, ut quantum possit, auctoritate provideat, ne se se absente quia rerum novarum e Polonia sive in Transylvania, sive vicinis locis moveatur, neve Tartaris transitus in nostros per Poloniae fines quadam conniventia permittatur. Id Serenitate Vestra dignum, nobisque imprimis

est gratum futurum, qui Serenitati Vestrae quibuscunque benevolentiae generibus gratum facere perpetuo parati sumus. Datum in arce nostra regia Pragae die vigesima octava Maii anno Domini millesimo quingentesimo nonagesimo octavo, regnorum nostrorum Romani XXIII, Hungarici XVI et Bohemici itidem XXIII.

¹ Cardinal András Báthory.

No. 429

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Malbork, 16 June 1598

Sigismund III, King of Poland, in response to Emperor Rudolph II's letter, states that the information about András Báthory's attempts to spark unrest in Transylvania should be considered untruthful rumours; he promises to send a note to András and Sigismund Báthory calling them to refrain from hostile activities; he also promises to oppose the march-past of the Tatars through the Polish territory.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fos 104v–105r.

Published: DIR 3.2, no. 480, pp. 427–428.

Quae de reverendissimi cardinalis Bathorei ad Transilvaniam turbendam conatibus deferri ad se Maiestas Vestra significat ex literis Maiestatis Vestrae¹ cognovimus. De qua quidem re, id primum confirmare Maiestati Vestrae non dubitamus, si quid huiusmodi ab aliquo tentetur, praeter voluntatem nostram, insciisque nobis tentari. Etsi autem fieri possit, ut ea quae ad Maiestatem Vestram perferuntur, rumores potius quam certi nuntii sint, cum tamen in huiusmodi rebus, in alteram certio rem partem prospicere tutius sit, nihilque omnino praetermittendum existimemus, quod non modo ad publicam quietem et tranquillitatem, verum privatim amicitiam etiam mutuam retinendam pertinere possit, hoc ipso tempore quamprimum literas Maiestatis Vestrae accepimus, ad utrumque Bathoreum² literas ea de re damus, quibus et ne quid huiusmodi, quo publica pax ac tranquillitas turbari possit, suscipiant, eos monemus et si quae forte cogitatio huiusmodi suscepta ab illis sit, ab instituto eo illos revocamus. Quemadmodum autem Maiestas Vestra Transilvaniae cavet, ita cum Valachiae vicina illa sit, neque a negotio praesente, neque ab aequitate alieni quicquam facturos nos existimamus, si de ea nos quoque postulemus, ut cum provincia ea non solum antiqui iuris Regni nostri, sed nunc etiam in clientela ac patrocinio nostro sit, ne contra praesentem statum eius, iusque Regni nostri, quicquam ab ullo suscipi tentarive in ea patiat. Quod ut in tam arcta coniunctione nostra, mutuoque publicae tranquillitatis tuendae studio, etiam sua sponte diligentissime Maiestatem Vestram cauturam nobis persuademus, ita de nostro quoque ordinum nostrorum, mutuo in se studio Maiestas Vestra vicissim non dubitabit. Quod vero de Tartarorum etiam transitu per ditiones nostras prohibendo Maiestas Vestra ad nos scribit, facile Maiestas

Vestra existimare potest, cum universae christianitatis salutis causa, quam maxime exclusos eos cupiamus, non minus tamen etiam id nos ordinesque nostros cupere, nostra ditionumque nostrarum causa, non solum quod sine maximo incommodo earum, transitus hic concedi eis nullo modo possit, verum etiam quod pessimo exemplo periculosissima res insuesceret. Non latet autem Maiestatem Vestram et si numero et robore plurimum hostis is valeat, maxime tamen in celeritate eius vires positas esse. Ex comitiis autem hisce, quae proxime a nobis habita fuerunt, ita discessum ab ordinibus nostris fuit, ut pace cum Turcarum principe cui Tartarus quoque includitur, confirmata eiusmodi copias, quae numero alicui hostium exercitui, subito opponi possent, nullas comparare in mentem eis venerit. Itaque magistratibus quidem nostris et nos diligenter mandabimus et Maiestas Vestra non dubitabit, etiam sua sponte diligentissime intentos in id futuros, ne qua ratione perumpere per fines nostros possint. Ne quid tamen quemadmodum antehac etiam aliquando accidit, nunc rursus eveniat, ut priusquam nobilitas ad arma convocari, occurrique ei possit, celerius expectatione evadat, neminem fortasse promittere aut praestare posse, cum huiusmodi plerumque celeritas, ab illis adhibeatur quam neque praevidere, neque consequi facile quisquam possit. Negligentia autem aut conniventia aliqua magistratuum nostrorum nihil tale admissum iri, pro certo Maiestati Vestrae iterum etiam confirmare non dubitamus. Quod quidem certo sibi de nobis ordinibusque nostris Maiestas Vestra pollicebitur. Cui rerum omnium felices successus a Deo optimo maximo precamur. Datae in arce nostra regia Mariaeburgi die XVI mensis Iunii.

¹ See no. 428.

² András Báthory and Sigismund Báthory.

No. 430

King Sigismund III to Archduke Maximilian

Malbork, 16 June 1598

Sigismund III, King of Poland, appeals to Archduke Maximilian to finalize the process of ratification of the Treaty of Bytom and Bełżyn.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fos 108v–109.

Serenissime princeps domine consanguinee et affinis carissime. Semper ipsi ita de Serenitate Vestra iudicamus in contentionem eam honoris, quae superioribus temporibus inter nos intercessit, ingressam primo Serenitatem Vestram animo dignitatis atque magnarum rerum cupido, principibus proprio pers ititisse in ea ad hoc usque tempus magis hominum, partim dissensione nostra laetantium, partim privata commoda sua ex ea captantium, culpa quam sua. Quam opinionem nostram de Serenitate Vestra nunc re ipsa etiam a Serenitate Vestra confirmari, operamque dari, ut quae ad transactionem Bendzinensem perficiendam pertinebant, iis ipsis quoque finis imponeretur¹, gratissimum nobis accidit. Quo animo, ordines etiam nostros accepturos ea non dubitamus, omnino nobis persuadentes, ut si quid forte etiam adhuc sit, quod requirere ordines possint, maioribus difficultatibus sublatis, in eo quoque difficultatem nullam posthac fore. Atque ita non modo offensione, verum suspicione etiam offensionis omni inter nos sublata, de nobis quoque ordinibusque nostris vicissim omnia certo polliceri sibi Serenitas Vestra poterit, quae a coniunctissimo amantissimoque Serenitatis Vestrae principe studiosissimisque vicinis proficisci possint. Quod reliquum est Serenitatem Vestram quam optime valere cupimus, omniaque fausta ac felicia a Deo optimo maximo precamur. Datum Mariaeburgi XVI Iunii.

¹ See *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 91, pp. 351–352. At that time, the Treaty of Bytom and Bełżyn had still not been ratified by Philip II, King of Spain.

No. 431

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Cistercian monastery in Oliwa¹, 21 June 1598

Sigismund III, King of Poland, informs Emperor Rudolph II that it is legally impossible to give back to Johann Dückher his property in Livonia.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fos 136–137.

Quas de Dukeri² negotio Maiestas Vestra literas ad nos dedit³, non intermittendum putavimus, quin peculiariter etiam eis responderemus. Cum provincia Livonia armis divae memoriae decessoris nostri Stephani⁴ regis recuperata atque ab Imperio Moschovitico vindicata fuisset ab eodem etiam divae memoriae Stephano rege in certam formulam redacta fuit, in quae ex omnium ordinum consensu publicaue comitiorum auctoritate publicae etiam privataeque provinciae eius possessiones certo iure ac lege circumscriptae fuerunt. Itaque fieri fortassis potest, ut formula illa quemadmodum aliarum nonnullarum ita Ioannis Dekeri etiam bona quaedam, de quibus ei restituendis, nunc literis suis Maiestas Vestra nos appellat, attigerit, ut quae in ea parte provinciae eius sita significantur, quae iam multo ante deditionem a provincia illa divae memoriae avunculo et decessori nostro Sigismundo Augusto regi factam in potestatem Moschi pervenerit, perque complures annos in potestate eius fuerit. Qua quidem in re non nostrae potestatis aut certe non integrae sine ordinum consensu atque auctoritate, quid fieri a nobis possit non sane reperimus. Quod tamen tam accuratae Maiestatis Vestrae commendationi satisfacere inprimis cuperemus, re diligenter investigata cognitaque, si quae satisfaciendi Dukero ratio occurrat libenter eam amplexuri sumus, operamque dabimus, ut et Maiestas Vestra commendationem suam plurimum apud nos valuisse et Dukerus non minus clementiam erga se nostram perspiciat. Quod reliquum est Maiestati Vestrae omnium rerum felices successus a Deo optimo maximo precamur. Datum in monasterio Olivensi die XXI Iunii.

¹ Oliwa, currently a district of Gdańsk, was at that time a village with a Cistercian monastery founded at the end of the 12th century.

² Johann Dückher von Hasslau.

³ See no. 426.

⁴ Stephen Báthory.

No. 432

Archduke Matthias to King Sigismund III

Vienna, 29 June 1598

Archduke Matthias appeals to Sigismund III, King of Poland, to order Krzysztof and Mikołaj Komorowski to refrain from doing damage and make up for all the wrong already done to Miklós Dersffy. He also asks for prompt appointment of the commission which will settle the border disputes.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo.192v.

Serenissime rex domine amice consanguinee et affinis carissime. Ex adiunctis litterarum copiis Serenitas Sua intelliget, qua ratione comitatus Trinchiniensis¹ sicut et nobilis sincere nobis dilectus Nicolaus Dersffii² de illatis sibi a Christophoro et Nicolao Komoroviis³ Polonis, iniuriis, rapinis et damnis conquerantur. Etsi autem minime dubitamus, haec omnia sine praescitu, consensu et voluntate Serenitatis Suae, multo minus cum in finem facta esse, quod aliquam inter Hungariae et Poloniae Regna discordiam exoriri velit. Quia tamen eius generis alieni et hostiles quasi conatus non possunt non gravissimas offensiones concitare. Idcirco Serenitatem Vestram nomine Sacrae Regiaeque Maiestatis domini et fratris nostri observandissimi benevoli et diligenter hortamur et requirimus, ut omnes dictas rapinas et violentias, irruptiones antiquis Regni Hungariae et Poloniae compactatis et transactionibus minime convenientes quam rectissime compensare, ipsique Komorowski et eius filii serio iniungere velit, ut captivos illos et in vinculis misere detentos una cum abactis armentorum spoliis restituant, illata damna resarciant, omnibusque ulterioribus violentiis abstineant, nec gravioribus turbis ansam praebeant et ut dissensiones illae componantur, commissioque ratione metarum et limitum inter Regna Hungariae et Poloniae (quam comitatus iste Trinchiniensis summopere desiderat) quam citissime instituat, Serenitas Sua efficere dignetur. In quo Serenitas Vestra rem per se iustam suae Caesariae Maiestati et universo Hungariae Regno, gratam factura est, quam mutuis amicitiae et benevolentiae studiis atque officii per omnem occasionem compensare studebimus. Quod reliquum est Serenitatem Vestram prosperrima valetudine ac omni felicitate frui ex animo optamus. Datum in civitate Vienna 29 Iunii anno millesimo quingentesimo nonagesimo octavo.

- ¹ Trenčín (Latin: Trentsinium/Laugaricio), currently a city in Slovakia, then in Upper Hungary, the capital of comitat which bordered Poland.
- ² Miklós Dersffy de Szerdahely (d. after 1601), Hungarian nobleman, baron, chief zupan of the comitat of Hont.
- ³ Krzysztof and Mikołaj Komorowski.

No. 433

King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria

Oliwa, 6 July 1598

Sigismund III, King of Poland, notifies Archduchess Maria of Bavaria of receiving her letters dated 19 and 27 May as well as 2 June. He is staying in Oliwa, where he supervises preparations for the journey to Sweden and waits for the return of Samuel Łaski, sent with legation to Charles, Duke of Södermanland. After he comes back from Sweden he will attend to Ursula Meyerin's departure to Graz. Carlo Magni has brought him the ratification of the Treaty of Byton and Będzin signed by Archduke Maximilian. More extensive news from Sweden will be provided in the letter from Georg Schichel. He acknowledges Archduchess' advice, expressed in the letter dated 2 June, with regard to Mikołaj Wolski's harmful influence on him.

Holograph: HHStA, Familienkorrespondenz A, Karton 41, fos 46r–47v. Seal.

Durchleitigiste Firstin Freindtliche Hertz liebste Fraw Muetter Euer Liebden sein meine freindtliche wilige dinst ieder tzeit zuvor. Euer Liebden 3 Schreiben vom 19 und 27 Maii auch den 2 Junii¹ dattiret hab ich woll empfangen und daraus Euer Liebden und irer Khinder gesundtheit gern vornummen bedach mich gögen Euer Liebden der glich winsching auf meine raiss bin Gott lob glicklich und woll zu Marienburg² ankhumen und dort 3 wohen verbliben biss ich das khriegs volch ain wenig zu samen und in ein ordnung gebracht hab bin den 17 Junii van Marienburg wider verucht und gen Oliue³ ain meil wegus wan Dantzic⁴ in ein kloster welcher gleich ahn der see licht geraist, alhie vorharret bis ich di sachen ^amitt die schiffen^a in ornung brach hab, weil ich den Lasski⁵ mitt erwarten khinnen welken ich zum Herzog Carl⁶ geschicht hab mues ich mein rais fordstölen. Euer Liebden vormanen und biten mich so hoch ich sol nit stätt so traurig und betriebe sein sonder der Kinder verschonen. Ich vormain das ich mich gar wol halt ich hab ietz nit fil tzeit zum seifzen hab ale weil mitt dem khriegs volckh zu thain. Ich wil mich auch gewisß befeisen wie mich Euer Liebden bitten das ich balt wider khum und khain tzeit vorsäumen wasß der Urshel⁷ hinautz raisen anlang hab ich Euer Liebden ehe ich wan Warschau voraist geschriben wasß die urseh ist das ich sü mitt gleich geschicht hab ist nur van der Hofmaisterin⁸ wegen das sü ir auf seh bei den Khindern dan sü gar grob mitt den Khindern ist, wan sü aber Euer Liebden denoch haben wölen so schreiben mirs die selben, wil ich irs won stunden bevelchen lasen

das sii zu Euer Liebden raisen sol ich hab gar gern vornummen das der frit mitt Spanien und Franckhreich⁹ schön geschlossen ist hab es wol zuvor ehe mir Euer Liebden schreiben khummen ist gehert aber nit glauben wölen bis mirs Euer Liebden schreiben. Ich bin auch von hertzen fro das sii ir heil: mit Pasau gegen dem Erzherzog Ferdinand¹⁰ erklärt haben winsch dem Erzherzog Leobolt¹¹ wil glich und heil das zu Bairen wirt nit zu friden sein. Der Carolo Magno¹² ist den 14 Junii zu mir khummen und die transaction¹³ mitt sii braht wie ich darmit zu friden bin auch wasß ich außß Shweden fir zeitung hab und wie es sonst iberall stet werden Euer Liebden alsß außß der Jörgen¹⁴ schreiben vornemen wie ich dan hiemit Euer Liebden ain abschrift von der transaction schickh wasß mir Euer Liebden in iren Schreiben vom anderen Junii schreiben wögen der Wolski¹⁵ und mich so muetterlich vormanen. Ich sol mich in nit vorfieren lasen und khain leichtfertigs läben an mich nemen, bedanch gögen Euer Liebden ich mich ganz freindtlich. Der treien und muetterlichen sorg so sii fir mich haben hof aber zu Gott es wert diser warnung nitt bedirfer dan ich zu Gott hof er werdt mich vor solchen laster gnedilich behieten. Mein hertz liebste Fraw Muetter ich bin zuvor noch iunger gewest und hett pösere gelögenheit gehabt alsß ietz, Gott hat mich aber altzeit darvor behiet der Wolskhi oder khain ander pess mensch sol sowil bei mir nit vormigen das ich so hoch wider Gott thain und sundigen sol bit Euer Liebden wölen khain solhen arckhwon auf mich haben der Wolskhi ist nit bei mir und war er garbei mir wer wur mit solchen sachen zu mir nit khumen den gewissen tag wan ich noch van hin vöreisen wier khan ich nit wisen balt ich im weiß schreib ich es Euer Liebden bit Euer Liebden umb vorzeihung das ich ire schreiben nit ehe vorantwort hab, ich hab ie nit zeit zu schreiben bit auch Euer Liebden wil mir den Erzherzog Ferdinand griesen bevilch mich Euer Liebden in ir hertz und bit sii wölen Gott fir mich bitten das ich wider mit gesundheit zu den Khindern khum. Datum Oliue den 6 Julii Anno 98.

Euer Liebden

getrewer Son weil ich leb

Sigismundus

^{a-a} *added at the margin*

¹ The letters of Maria of Bavaria to Sigismund III dated 19 and 27 May as well as 2 June 1598 have not been found.

- ² Malbork (German: Marienburg).
- ³ Oliwa (Latin and German: Oliva), currently a district of Gdańsk; Polish kings frequently sojourned in the Cistercian monastery (founded in the 12th century) located there.
- ⁴ Gdańsk.
- ⁵ Samuel Gotard Łaski (after 1553–1611), Polish nobleman, diplomat, captain of horse and royal secretary, in 1598, he went to Sweden with legation twice; from the second mission he came back to Oliwa in the last days of July.
- ⁶ Charles, Duke of Södermanland.
- ⁷ Ursula Meyerin.
- ⁸ Barbara Warschenhauserin.
- ⁹ The peace treaty between Spain and France was signed on 2 May 1598 in Vervins.
- ¹⁰ Archduke Ferdinand.
- ¹¹ Archduke Leopold V, in 1598, at the age of twelve, became the bishop of Passau.
- ¹² Carlo Magni, imperial envoy, postmaster.
- ¹³ See *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 92, p. 353.
- ¹⁴ Georg Schiechel.
- ¹⁵ Mikołaj Wolski.

No. 434

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 12 July 1598

Due to the border dispute between Krzysztof and Mikołaj Komorowski and Miklós Dersffy, Emperor Rudolph II calls on Sigismund III, King of Poland, to appoint commissioners to settle contentious issues on the Polish-Hungarian border.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fos 191r–192r.

Quantopere fideles nostri universitas dominorum et nobilium comitatus Trinchimensis, missis ea de re specialibus suis nuntiis de magnificorum Christopheri et Nicolai Komorowski subditorum, ut pote Serenitatis Vestrae iniuriis et damnis per despectum et fere hostilem in Regnum nostrum Hungariae ac ipsum comitatum Trinchimensem irruptionem, ipsi ac praesertim fideli nostro magnifico Nicolao Dersffii de Serdachel, comiti comitatus Honterii¹ et consilio nostro illatis apud nos sint conquesti, hoc ipsum Serenitas Vestra ex peculiaribus ipsius comitatus literis nobis oblatis exactius benevoleque intelliget. Ac licet hoc tempore, quo in fervore belli contra immanissimos et capitalis christiani nominis hostes Turcas suscepti versamur, nihil minus a christiana, vicina et confoederata petitione, nullis a nostris subditis, quodquidque scire possemus, iniuriis lacessitis provocata quam hasce molestias expectassemus, id tamen ex voluntate aut scitu et permissione Serenitatis Vestrae factum fuisse, persuadere nobis nullo modo possumus, praesertim cum sciamus Serenitatem Vestram mutuae benevolentiae ac pacis et concordiae studiosum hoc factum non nisi aegre laturam debitaque animadversione coercituram. Cum autem verendum sit, ne lites et discordiae inter nostros et Serenitatis Vestrae subditos ratione limitum et metarum iam prius exortae magis magisque gliscant et tanquam exigua scintilla in flammam erumpat, nisi mature rebus occurratur et ea quae contra antiqua confoederatorum horum Regnorum Hungariae et Poloniae pacta fiunt, solemnii commissione revisionis earundem metarum et limitum, ad quam ex parte Hungarorum certi iam commissarii deputati et ordinati sunt, dummodo de die et loco conveniatur, tollantur et amoveantur. Quapropter Serenitatem Vestram benevole requirimus et ab eadem amice petimus, ut pro mutua nostra benevolentia et praefatorum Regnorum ac subditorum nostrorum pace et tranquillitate et antiquorum pactorum

et foederum conservatione, hanc revisionis metarum et limitum inter Hungariam et Poloniam controversarum institutam commissionem per suos quoque subditos admitti et certos quoque commissarios Polonos, nominari et expediri mandare simulque dictis Christophoro et Nicolao Komorowski serio committere aut in sua absentia per senatores Regni Poloniae, quibus interim Regni gubernationem concredidit strictissime eisque mandari velit, ut captivos confestim dimittere, res ablatas, pecoraque violenter ablata integre reddere ac restituere, damnaque illata nostris subditis refundere, nihilque hostile in ditionem nostram, hoc praesertim aperto belli tempore molliri neque contra pacta et foedera praedictorum Regnorum adversi quid attentare, sed intra suos terminos pacifice se continere, bonamque concordiam et vicinitatem cum subditis nostris colere et continuare debeant. Commissimus autem nos quoque dictis subditis nostris firmiter, ut ipsi similiter cum subditis Serenitatis Vestrae ubique pacifice vivere, nullamque ansam rixarum aut dissensionis aliorumque inconvenientium praebere, sed ab instituta commissione deperdere illaque quiete exspectare debeant. Id ipsum Sereniatem Vestram pro publico bono omnino facturam confidimus. Quam feliciter valere confidimus. Datum in arce regia Pragensi duodecima die mensis Iulii anno Domini 1598.

¹ See no. 432.

Archduke Albert to King Sigismund III

Brussels, 17 July 1598

Archduke Albert, Governor of the Southern Netherlands, notifies Sigismund III, King of Poland, of his resignation from being a clergyman and his acceptance of the proposal of Philip II, King of Spain, to marry his daughter Isabella Clara Eugenia.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 143r–143v.

Etsi in eam cogitationem nunquam discendere potuissemus, talem aliquando oblatam iri temporis vicissitudinem, ut vitae ecclesiasticae nostrae statum, quem inde a primis pueritiae annis tantopere amplexi fuimus in eoque tantis ab Ecclesia Romana dignitatis et honorum titulis aucti, plusquam viginti annos magna cum voluptate perseveravimus alioquin relinquere deberemus et ad aliam disparemque vitae rationem complectendam nobis persuaderi pateremur. Ita tamen omnipotenti Deo visum fuit, id nobis nulla plane cogitatione vel conatu quaerentibus, ut serenissimus potentissimusque princeps Philippus II Hispaniarum rex catholicus dominus avunculus et sororius noster carissimus filiam suam unicam serenissimam infantem Isabellam Claram Eugeniā matrimonio nostro destinare et Belgii provincias in dotem addicere voluerit, cui tam propensae in nos voluntati ullo modo refragari conditionemque oblatam contemnere minime nos decere existimavimus, praesertim cum illa inclitae nostrae familiae Austriacae dignitatem incrementumque videbitur respicere. Et a summis principibus omnibusque qui aequi rerum aestimatores esse volent, plane iudicaretur, quod ab hoc matrimonio multa utilia speranda sint et praesertim in his per tot annos afflictis provinciis suspiciones omnes tolli, dissidia componi, desiderata quies et pax sincera restitui imo christianae reipublicae salus quaeri tandem facilius statuique possit. Cum igitur Sanctissima Sede Apostolica annuente instituti nostri et temporis ratio postulare videretur, ut cardinalitiae dignitate insigniis depositis personam etiam ecclesiasticam nobis mutare liceret, id diebus hisce fecimus vestiumque habitu novo uti cepimus¹. De quo etiam Serenitatem Vestram et quod hanc conditionem a divina providentia nobis elargitam summo in loco ducimus, certiozem reddendam esse decrevimus, certo nobis persuadentes, hoc nostrum institutum non tantum a Serenitate Vestra probatum iri,

verum illam nos quoque in omni eo quicquid nobis deinceps accesserit, favore suo et benevolentia per se curaturam. Cum et vicissim quocumque tandem loco et statu res nostrae fuerint, sibi de nobis promittere poterit, ea omnia nos quaesituros facturosque libentissime quaecumque in Serenitatis Vestrae commodum et incrementum cedere poterint. Iuxta etiam omnibus benevolentiae studiis perpetuo addicti, eandem prosperrima valetudine et rerum successibus frui ex animo optamus. Datum Bruxellis die decima septima Iulii anno Domini 1598.

¹ On 13 July 1598, Archduke Albert resigned from being a clergyman and the other church offices he held.

King Sigismund III to Archduke Matthias

Gdańsk, 30 July 1598

Sigismund III, King of Poland, apologizes to Archduke Matthias for the delay in replying to his letters, which was caused by the preparations for his journey to Sweden. Since he knows well the dispute between Mikołaj and Krzysztof Komorowski and Miklós Dersffy, he called on his subjects to refrain from harming the residents of the borderlands and he also obliged senators and civil servants to appoint representatives for a joint commission in order to deal with the disputes on the Polish-Hungarian border.

Serenissime princeps domine amice consanguinee et affinis carissime. Literae¹ Serenitatis Vestrae de controversia Komoroviorum² subditorum nostrorum cum Nicolao Dersffii et aliis quibusque Hungaris Sacrae Caesareae Maiestatis subditis ad nos datae, cum fere navim in Suetiam paternum nostrum Regnum navigaturi conscenderemus, redditae nobis fuerunt, quibus brevissime propter nostrum discessum respondendum nobis est. Pro ea necessitudine quae nobis cum Sacra Caesarea Maiestate³ ac universa Serenitatum Vestrarum domo Austriaca intercedit, proque vetusto pactorum ac foederum Regni nostri Poloniae cum ditionibus Sacrae Caesareae Maiestatis vinculo, nihil est quod maiorem nobis molestiam exhibeat quam cum aliquae inter nostros et Caesareae Maiestatis subditos controversiae in finibus excitantur. Cumque de ea ipsa de qua literas Serenitatis Vestrae accepimus controversia perlatum antea ad nos esset, cumque ad arma etiam spectare intellexissemus, nulla interposita mora literas ad Caesaream Maiestatem dedimus, amice postulantes, ut contineret suos in officio, omnemque, si quae esset controversiam, legitima potius disceptatione, quam vi aut armis mandaret. Komorovium quoque diligentissime monuimus, ut ab armis abstineret, expectaretque legitimam a communibus commissariis instituendam cognitionem. Etsi vero non dum Sacrae Caesareae Maiestatis responsum acceperimus, posteaquam tamen ex Serenitatis Vestrae literis ipsius sententiam de causa hac, totoque adeo limitum negotio per communes commissarios definiendo cognovimus, graviores quidem seu universalem hoc tempore, re cum Caesareae Maiestati prius non communicate, commissionem vix institui posse existimamus, negotium damus senatoribus quibusdam nostris in

Cracoviensi palatinatu ac generali eiusdem loci capitaneo⁴, partes in ea causa suas interponant, cumque iis, qui vel a Caesarea Maiestate vel a Serenitate Vestra ad eam rem deputati fuerint, operam dent, ut ad amice totas res inter partes componatur vel definiatur aut cognitione eius ad generalem commissionem suspensa, qua contenta earum quam legitime esse debeat, statuatur, omnesque contentionum et armorum causae tollantur, hoc idem si Caesareae Maiestati quoque aut Serenitati Vestrae visum fuerit, ut viri aliqui graves et idonei ad hoc negotium sopiendum a Caesarea Maiestate vel Serenitate Vestra deputentur, non alienum fortasse videretur, quod ipsius arbitrio permittimus. Ac quod reliquum est prosperam ac diuturnam valetudinem successusque felices a Deo omnipotente optamus. Datum in stationibus nostris ad portum Gedanensem die XXX Iulii.

¹ See nos. 432 and 434.

² Mikołaj and Krzysztof Komorowski.

³ Rudolph II.

⁴ Mikołaj Zebrzydowski.

No. 437

King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria

Ship in the roadstead in the port of Gdańsk¹, 30 July 1598

Sigismund III, King of Poland, notifies Archduchess Maria of Bavaria of receiving her letter of 10 June. He will allow Ursula Meyerin to leave for Graz, but only for a short time, because her duty is to take care of the royal children. A copy of the testament was passed on by Koflerin. Georg Schiechel will inform her about the events in Sweden.

HHStA Vienna, Familienkorrespondenz A, Karton 41, fos 48r–49v. Seal.

Durchlehtigste Firstin Freindtliche Hertz liebste Fraw Muetter Euer Liebden Schreiben wan 10 Junii² hab ich wol empfangen und darausz vornomen das Euer Liebden mein Schreiben wan 19 Maii³ wol zu khumen ist. Euer Liebden migen sii gewiss aler lieb und vertreilikeit zu mir vorsehen. Bedankh mich auch gögen ir gantz freindtlich das sii fleisig fir mich beten wölen es wiert mir wol wan neten dain hof aber Unser Her wert mir treulich bei sten, wass die Urshl⁴ anlagt das sii Euer Liebden noch begern und mich so hoch bitten ich sol ir erlauben und schafen das sii hinauss sol, dan Euer Liebden fil nit ir zu röden haben welcher Euer Liebden und mir zu guetten mecht khumen so hab ich ir ietz auch geschriben und bevolchen sii sol zu Euer Liebden reisen wan es die selben schafen werden, und sii selbst wiert meinen das die böst tzeit sei, bit aber Euer Liebden wölen sii nit gar zu lang auf halten, darmit sii balt wider zu den Khindern khum, bit auch Euer Liebden wölen ir sii lasen bevolchen sein dan sii meinier lieben Gemahel⁵ selligen ain gar liebe und treie Dienerin gewest ist, wie Euer Liebden selbst wol wisen, ich halt mich gar wol nit wie Euer Liebden schreiben dan ich ietz nit fil zeit zum seiftzen hab, aber gar lasen khan ich nit die weil es Unser Her also mit mir geschickht hat Euer Liebden gedenckhens nur bei ir selbst wie ich es gar lasen khundt ich bedanckh mich auch zum Aler Hegsten gögen Euer Liebden das sii wan Unser Her uber mich bieten sol meine Khinder zu ir nemen und die selben in allen guetten aufer ziehen wölen zu der er Gottes wie ich dan gar nit daran zweifel und wol waiss wie mein Gott seligisten Gemhal ist erzogen gewest. Wan mich Unser Her ietz zu im nemen wiert weir ich fil leihter sterben die weil ich waiss das meinie Khinder wol vorsorcht und Euer Liebden ir Muetter werden sein wie ich sii dan Euer Liebden gantz

und gar bevilch die Urshl hab mir auch geschriben das sii die Copii van dem testament bei der Khoferin⁶ geschikt hat hof Euer Liebden werdens schön empfangen haben das sii mich auch so hoch bitten ich sol ir schreiben ob ich mein hertz liebste Gemhal selliche mit mir auf dise raiss genummen het wer sii wol nit hinder mir bliben wie die Urshl Euer Liebden woll sachen wiert khinden wasß sii bedacht ist gewest und ich auch, mein hertz liebste Frau Muetter, ich nim zum andernmal hiemit gantz freindtlich urlaub wom Euer Liebden die weil ich heuit wan hie iber mör in Shweden vereissen wil schickh der selben hiemit ain schlechten ring zu ainem an gedenckhen bit Euer Liebden wölen im won meinet wegen tragen weil ich auf der raiss bin wie wol ich sonst waiss das Euer Liebden meiner nit vergösen worden sii doch so oft sii den ring ansechen noch mer ursach auf mich zu gedenckhen haben. Ich hab Gott lob gar ain fein und guets khriegs volkh bei mir auf Shweden hab ich zeitung das sii der Hertzog⁷ starch riht gegen mir wie der Iörg⁸ als schreiben wiert dan ich nit tzeit hab mer zu schreiben thue mich Euer Liebden sambt meinem zwaii Khinderen in ir hertz bevelhen und bit sii wöllen mir den Erzherzog Ferdinandt und alle ire Khinder freindtlich griesen. Datum in tzeit⁹ den 30 Julii Anno 98.

Euer Liebden

getrewen Son weil ich leb

Sigismundus

¹ On board a ship, roadstead of the port of Gdańsk

² The letter from Maria of Bavaria to Sigismund III dated 10 June 1598 has not been found.

³ See no. 427.

⁴ Ursula Meyerin.

⁵ Queen Anna of Austria.

⁶ Koflerin, Queen's midwife.

⁷ Charles, Duke of Södermanland.

⁸ Georg Schiechel.

⁹ On the ship anchored in the roadstead in the port of Gdańsk.

No. 438

King Sigismund III to Archduke Albert

[July–August 1598]

Sigismund III, King of Poland, expresses his understanding of the decision made by Archduke Albert, Governor of the Southern Netherlands, and wishes him a lot of success.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo.144r. The place and date of the letter missing (after 17 July 1598).

Quod depositis sacris nuper insignibus aliam vitae rationem Serenitas Vestra inierit, et gravissimis de causis factum existimamus et bene prospereque ex animo evenire cupimus. Sequatur felix quo divinae providentiae dextra retrahitur, oblatamque conditionem quam secundissimis successibus amplectatur¹. Deus optimus maximus ut ipse mentem hanc consiliumque serenissimo Hispaniarum regi² iniecit, ita modernate ipso cum serenissima domus vestra, tum universa respublica christiana eos huius consilii ferret fructus, quos hactenus optabamus et sperabamus a nobis omnia quaecunque proficisci poterunt sincerum benevolentiae studium et officia potest sibi certo Serenitas Vestra polliceri. Cui quod reliquum est fausta omnia et prosperrimam valetudinem precamur.

¹ See no. 435.

² Phillip II.

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 27 August 1598

Emperor Rudolph II proposes to Sigismund III, King of Poland, appointing a joint commission in order to review the Polish-Hungarian border and make up for the damage done due to the conflict between Krzysztof Komorowski and György Thurzó, chief zupan of Orava, as well as the disputes on the border of the comitat of Trenczyn.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 192r–192v.

Ex literis Serenitatis Vestrae decima quinta die proxime elapsi mensis Iulii ad nos datis¹, ea quae de controversiis magnifici Christophori Komorovii castellani sui Sandecensis ac fidelis nostri magnifici Georgii Tursonis² comitis comitatus Aruensis³ et consilarii nostri inter nos ratione metarum et limitum exortis, de quibus etiam iam armis decertarent Serenitas Vestra nobis praescipsit, luculenter intelleximus. Etsi vero nos non ita pridem ad humilem totius comitatus Trinchiniensis instantiam et quaerelam hac ipsa de re Serenitatem Vestram per literas nostras amice requisiverimus ac pro instituenda, quam innuit, commissione priores institerimus, prout ex adiunctis illarum literarum nostrarum pariis Serenitas Vestra, si forte literae nostrae⁴ ad illam non dum pervenissent, uberius intelliget, tamen hanc Serenitatis Vestrae benevolam requisitionem etiamsi potioem conquerendi ansam habeamus non illibenter vidimus, immo gratam etiam habemus, neque omittimus, quin supra priora seria mandata nostra, tam dicto Tursoni quam vero omnibus aliis illarum partium subditis nostris, denuo mandamus firmiter, ut ab armis et iniuriis et violentiis quibuscunque omnino supersedeant et bonam cum subditis Serenitatis Vestrae vicinitatem colant. Cum autem communis illa commissio revisionis et directionis metarum inter nostros et Serenitatis Vestrae subditos controversarum, pro pactis et foederibus Hungariae et Poloniae Regnorum conservandis mutuaque pace et concordia stabilienda summe sit necessaria. Idcirco etiamnum Serenitatem Vestram benevole requirimus et ab eadem amice petimus, ut hoc negotium maturare et commissarios Polonos quamprimum deligere et nominare velit, qui habita cum nostris ad hoc iam deputatis commissariis, de die et loco congregationis correspondentia in unum convenire, diuque expotatam hanc commissionem aggredi et ad bonum

tanquam finem perducere, interim vero tam dictus Komorovius quam alii etiam Serenitatis Vestrae subditi Poloni ex mandato eiusdem intra suos terminos quiete et pacifice persistere, pecora et res ablatas restituere, nihilque adversi nostris subditis intentare, sed a praefata commissione, tranquille et placide expectare debeant. Quod Serenitatem Vestram pro publico bono non gravatim facturam speramus. Quam feliciter valere cupimus. Datum in arce nostra regia Pragensi 27 Augusti anno 1598.

- ¹ The letter from Sigismund III to Rudolph II dated 15 July 1598 has not been found.
- ² György Thurzó (1567–1616), Hungarian magnate, participant of the wars with Turkey; from 1585 chief zupan of the comitat of Orava; from 1609 Palatine of Hungary.
- ³ Comitatus of Orava (Latin: Arva), currently in Slovakia, then in Upper Hungary, on the border with Poland.
- ⁴ See nos. 432 and 434.

No. 440

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Warsaw, 23 December 1598

Sigismund III, King of Poland, appeals to Emperor Rudolph II to release the Silesian properties of the Cistercian monastery in Paradyż from additional levies which are to support the war with Turkey.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 156r–156v.

Exposuit nobis venerabilis abbas Paradisiensis¹ commissarios Maiestatis Vestrae in bonis monasterii illius, quae in Silesia habet, superioribus diebus fuisse, eosque ultra publicas Ducatus Silesiae contributiones in usus belli Turcici singulis annis scisci consuetas, etiam ab ipso abbate quam subditis bonorum illius pendi ac solvi usitatas, novum ac inusitatum tributum abbatis imperasse. Qua de re ille nos tanquam supremum omnium in Regno hoc ecclesiarum protectorem appellavit et ut patrocium sui apud Maiestatem Vestram susciperemus, humillime a nobis petiit. Quod pro munere nostro ac perpetuo erga bona ecclesiarum Regni nostri tuenda ac promovenda studio prolixè nobis faciendum duximus praesertim, quod ecclesiarum Silesiacarum possessiones in Polonia esse non ignoremus, easque tantum abest, ut deteriore conditione equestris ordinis hominum, possessionibus habeamus, ut etiam singularibus praerogativis una cum aliis ecclesiarum Regni bonis ab antiquis temporibus gaudere libenter videamus. Proinde amanter a Serenitate Vestra petimus, dignetur bona monasterii Paradisiensis eo loco esse in Silesia quo ecclesiarum Silesiacarum in Polonia habentur vel saltem, ne ea in pendendis tributis possessionibus nobilitatis Silesiae deteriore conditione Maiestas Vestra habere permittat. Existimamus profecto Maiestatem Vestram pro singulari illius pietate et iustitia huic petitioni nostrae abunde responsuram, neque permissuram, ut ea res utriusque nostrum ditionis hominibus, firmis pactorum conventorumque vinculis constrictis ad mutuam animorum et voluntatem coniunctionem dissolvendam occasionem praebeat. Quod reliquum est Maiestati Vestrae omnia fausta a Deo precamur eamque feliciter valere cupimus. Datum Varsoviae die 23 mensis Decembris anno Domini MDXCVIII.

¹ At that time, the abbot of the Cistercian monastery in Paradyż (Latin: Paradies; currently Gościkowo) was Peregrinus (Stanisław) Kurski.

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Poděbrady, 26 December 1598¹

Emperor Rudolph II informs Sigismund III, King of Poland, about the pillage committed by Adam Piaskowski in the properties belonging to the cloister of Trzebnica and the same wrongful deed by Wacław Kielczewski, starost of Wschowa, committed in the Duchy of Głogów. He urges the King to punish the perpetrators and make them remedy the damage.

Original: BPAN Kórnik 1402, fos 11r–12v. Seal.

Copies: BPAN Kórnik 274, fo. 105r–105v, dated 16 December 1598; BC Cracow, MS 1659, pp. 501–502, dated 16 December 1598.

Rudolphus II Divina favente clementia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, marchio Moraviae, Luxemburgensis et Silesiae dux, Lusataeque marchio serenissimo principi domino Sigismundo III regi Poloniae ac Sueciae, magno duci Lithuaniae, ac Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiaeque etc. cognato affini et vicino nostro carissimo. Salutem ac mutui amoris continuum incrementum. Serenissime princeps domine affinis cognate et vicine carissime.

Ex literis illustris nobis fidelis dilecti capitaneatus supremi in Superiori et Inferiori Silesia locumtenentis Caroli ducis Münsterbergensis² non sine gravi molestia intelleximus, nonnullos mali feriatos homines et pacis atque tranquillitatis publicae hostes (quos inter primarium locum Adamus Piaskowski³ obtinet) decima septima praeteriti mensis Octobris impetum in bona monasterii nostri Trebnicensis⁴ fecisse et depopulatis agris magnisque damnis illatis, insuper etiam uno iuvene globo e sclopeto trajecto in Poloniam se eo tamen animo recepissee, ut primo quoque tempore multo instructiores se in diversa loca provinciae Silesiae irrupturos, palam minitarentur. Ad haec ab eodem duce edocti sumus capitaneum Frauenstadiensem⁵ Venceslaum Kielcziovski⁶ stipatum nonnullis equitibus praepositum monasterii Sitschiensis⁷ in Ducatu Glogoviensi vi armataque manu ligatum catenatim, omnibusque nummis et bonis mobilibus spoliatum secum in Poloniam abduxisse et per quam insolenter se ibi gessisse. Quae cum communibus foederibus compactatis hinc inde solenniter acceptis et iuramentis firmatis,

omnino adversentur denique gravissimam animadversionem mereatur Serenitati Vestrae illa mature insinuare volumus, a qua amice postulamus, ut a posthabita dilatione (si quidem morae periculum maximum facile causare potest) grassatores illos ad reddenda ablata resarciendaque damna illata non solum stricte et efficacissime cogere, verum etiam de illis tanquam hostibus ac turbatoribus pacis publicae debitas poenas sumere. Insuper etiam quam diligentissime severissimeque mandatis regiis cavere velit, quo in posterum omnis molestia et petulantissimorum istorum hominum, tam effrenis audacia cohibeatur, ita enim in vigore suo pacta permanebunt et occasiones omnes dissensionum aliarumque incommoditatum facile amovebuntur. Qua in re aequitati et mutuis pactis Serenitas Vestra quam rectissime consulat. Cui omnia felicia ex animo cupimus evenire. Datum in arce nostra Podiebrado vigesima sexta Decembris anno MDXCVIII regnorum nostrorum Romani vigesimo quarto, Hungarici vigesimo septimo et Bohemici itidem vigesima quarto.

Rudolphus

¹ Published in *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. the letter of Sigismund III to Emperor Rudolph II 138, p. 424 is the answer to this letter. The letter no. 138 should be dated for the year 1599.

² Charles II of Poděbrady (1545–1617), Duke of Münsterberg-Oels (Polish: Ziębice-Oleśnica).

³ In *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 138, p. 424 the name was written down as Adam Piątkowski.

⁴ Trzebnica (German: Trebnitz), a city in Poland in Lower Silesia; a convent for Cistercian nuns, founded in 1202, is located there.

⁵ Wschowa.

⁶ Waclaw Kielczewski.

⁷ Siciny (German: Sietsch), a village in Poland in Lower Silesia. It belonged to the Duchy of Głogów and was the provostry of the Cistercian monastery in Lubiąż.

No. 442

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 20 February 1599

Emperor Rudolph II expresses his gratitude to Sigismund III, King of Poland, for the horses he sent as a gift.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 52, Polonica 1599, fo. 44r.

Copies: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 198r; BPAN Kórnik MS 274, fo. 72r–72v; BC Cracov MS 1659, p. 321.

Donum accepimus equorum¹, quos nobis Serenitas Vestra pulchros misit non per se solum, sed est propter mittendum animum, quem in eo cognoscimus et cum voluptate perspicimus, inprimis gratum, quo nomine gratias eidem peramanter egimus. Et quandoquidem Serenitas Vestra etiam in eo rerum genere suum nobis gratificandi studium probat, benevolentiamque nostram apud se magni esse ostendit, eam perpetuam ut sentiat, quibuscunque possimus, occasionibus curaturi, nihilque praetermissuri sumus, quod Serenitati Vestrae gratum fore intellexerimus. Cui felicissimos rerum successus precamur. Datum in arce nostra Pragae die XX Februarii anno 1599.

¹ See King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Warsaw, 22 January 1599 in *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 98, p. 361.

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 14 March 1599

Emperor Rudolph II notifies Sigismund III, King of Poland, that he has appointed Charles, Duke of Münstenberg-Oeles, Joachim Frederick, Duke of Liegnitz-Brieg, Abraham von Dobna, Heinrich von Dobna and Brandau von Zedlitz as his representatives to the commission which will aim to solve the disputes and conflicts on the Polish-Bohemian border. He calls on the King to appoint his representatives and set the date for the meeting of both sides.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, 182v–183r.

Ex literis Serenitatis Vestrae utrumque cognovimus et graviter eas ferre incursiones contra mutua foedera factas et placere sibi, ut ad disquisitionem tam ardui negotii utraque ex parte commissarii deputentur, huicque gravissimo negotio ex praescripto pactorum quam aequissimus finis imponatur. Quod cum nobis multis nominibus intelligere gravissimum fuerit. Itaque Serenitati Vestrae vicissim cupimus persuasum esse, nihil nos ullo tempore praetermissuros esse, quo ad colenda et conservanda bonae vicinitatis iura necessarium videbitur, utque quam primum dissidentes partes audiantur, et de tota re legitimo processu instituto cognoscitur definiturque. Dedimus in mandato, ut ex Regno nostro Bohemiae nonnullis illustribus magnificis et strenuis fidelibus nobis dilectis Carolo duci Monsterburgensi¹, vicesgerenti supremi capitaneatus utriusque Silesiae Ioachimo Friderico duci Lignicensi et Brigensi², Abrahamo burgravio a Donaw baroni in Watenbergk³ et Craschen⁴ praesidi superioris marchionatus Lusatiae⁵, Henrico burgravio a Donaw⁶ in Hertwigswald⁷ et Craschen capitaneo ducatus nostri Glogoviensis et Brandano a Zedlitz⁸ in Hartmansdorff⁹ capitaneo ducatum Svidnicensium et Iaveriensium, consiliariis nostris adiungentur, qui una cum consiliariis a Serenitate Vestra nominatis et ad hunc actum ordinatis, omnem diligentiam adhiberent suam, ut rationes utrinque allatas, summa fide non solum expenderent et ad normam pactorum examinarent, verum etiam inter litigantes partes (quibuscunque remotis sine obstaculis praepositis) aequissimam et conformem mutuis foederibus sententiam (ad ratificationem tum utriusque nostrum) ferrent. Caeterum qua die et quo in loco eadem commissio instituenda et celebranda sit, non intermittat dux Carolus cum Serenitatis Vestrae deputatis certi

aliquid concludere aliisque suis collegis quam citissime illud per literas significare, tum etiam de liberandis detentis illis Polonis id nostro nomine statuere, quod aequitati consentaneum et Serenitati Vestrae acceptum fore nobis plane persuademus. Interea temporis rectissime fecerit Serenitas Vestra, si pro suo in rempublicam christianam egregio animo severissime rescriptis pariis omnes in ditiones nostras incursiones omnemque violentiam et grassandi libidinem inhibuerit. Cui felicissimos progressus optimamque valetudinem ex animo comprecamur. Datum ex arce nostra Pragensi 14 Martii anno [quingentesimo] nonagesimo nono.

- ¹ Charles II of Poděbrady, Duke of Münsterberg-Oleś (Polish: Ziębice-Oleśnica).
- ² Joachim Frederick (1550–1602), Duke of Liegnitz-Brieg (Polish: Legnica-Brzeg).
- ³ Syców (German: Gross Wartenberg).
- ⁴ Chróścina (German: Kraschen).
- ⁵ Abraham von Dohna, see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 121, p. 394, n. 2.
- ⁶ Heinrich von Dohna (1559–1628), Landeshauptmann of the Duchy of Głogów.
- ⁷ Chotków (German: Hertwigswaldau), a village in Poland in the Lubuskie Voivodship, to the north-east of Żagań.
- ⁸ Brandau von Zedlitz, Silesian nobleman, imperial councillor, Landeshauptman of the Duchy of Świdnica and the Duchy of Jawor.
- ⁹ Jaczków (German: Hartmansdorff), a village in Poland in Lower Silesia, to the west of Walbrzych.

Sigismund III to Emperor Rudolph II

[March 1599]

Sigismund III, King of Poland, asks Emperor Rudolph II to accommodate bishop Hieronim Rozrażewski, who is on his way to Karlovy Vary for treatment.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 208r, the place and date of the letter missing. The date of the letter has been established on the basis of the series of letters which the King sent to the Pope (16 March 1599) and cardinals with regard to Hieronim Rozrażewski's journey to Rome.

Reverendus dominus Hieronimus comes a Rozsraszow¹ episcopus Vladislaviensis ac Pomeraniae, cum primarius in Regno nostro est senator, tum nobis ob virtutem insigniaque in nos et rempublicam Regni nostri merita imprimis carus. Cum valetudinis causa Thermas Carolinas² nunc proficiscatur, existimemusque illum officii observantiaeque erga Maiestatem Vestram suae causa, Maiestatem etiam Vestram conventuram. Non intermittendum nobis existimavimus, quin literas quoque hasce ad Maiestatem Vestram ei daremus, simulque ut nostro nomine et inviseret Maiestatem Vestram et studia nostra ei deferret comitteremus. Non dubitamus Maiestatem Vestram senatorem huiusmodi etiam sua sponte, omni clementia atque humanitate excepturam, id tamen ut nostra etiam causa eo propensius faciat rogamus. Maiestatique Vestrae omnium rerum felices successus precamur.

¹ Hieronim Rozrażewski.

² Karlovy Vary (German: Karlsbad), a spa city in the western Czech Republic. In the second half of March 1599, Rozrażewski left for Rome with an ad limina apostolorum visit. However, he did not visit Prague nor Karlovy Vary. On his way, he stopped in Vienna, where he met Archduke Matthias; he also visited Innsbruck. On his way to Rome, he underwent a treatment in Montegrotto Terme.

Archduke Matthias to King Sigismund III

Pozsony, 6 April 1599

Archduke Matthias notifies Sigismund III, King of Poland, that because of the border disputes, particularly between Krzysztof Komorowski and Miklós Dersffy, the Hungarian Diet appointed a commission which consists of Péter Radovits, István Illésházy, György Thurzó and András Osztrósi. Therefore, he asks the King to appoint commissioners from Poland and set the date and place of the meeting for both sides.

Original: BPANPAU Cracom, MS 343, fos 40r–41v. Seal.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 194r–194v.

Serenissimo principi domino Sigismundo tertio, Poloniae, Sueciae, Gothorum, Vandalorum regi, magno duci Lithuaniae, principi et domino Russiae, Prussiae, Masoviae et Samogitiae etc., amici consanguineo et affini nostro carissimo, Matthias Dei gratia archidux Austriae, dux Burgundiae, Stiriae, Carintiae, Carniolae, Wüerttembergae etc. comes Habsburgi et Tirolis etc. salutem, benevolentiam et mutui amoris incrementum. Serenissime princeps domine consanguinee et affinis carissime.

Non dubitamus recordari adhuc Serenitatem Vestram, qua nam ratione controversarum metarum inter Regna Hungariae et Poloniae, praecipue vero Christophorum Komorowski castellanum Sandecensem et Nicolaum Dersfii concernentium dirimendarum, ad earum non ita prius scripseramus¹. Cum itaque status et ordines Regni Hungariae in praesenti diaeta congregati suos commissarios, ut pote reverendissimum Petrum Radowich episcopum Vaciensem², magnificum Stephanum Illishazii³, Georgium Turso⁴ et Andream Ostrosich⁵ nominaverint, qui loco absentium aliorum eligendi habeant potestatem, et simul revideant violationes et detentiones unius et alterius partis iamque aliud nihil restet, nisi ut ex parte Regni Poloniae etiam idonei commissarii deputentur, qui de loco congregationis et die quamprimum convenire et ulterioribus discidiis, altercationibus et quaerelis debitum finem imponere possint. Quare Serenitatem Vestram amice requirimus commissarios etiam suos Polonicos quantocius nominare eisdemque demandare velit, ut Hungaris commissariis spatium ad id deputatis se coniungant de die et loco convenient, uni-

versalem metarum recensionem mutuo utrinque consensu aggrediantur et ea quae ad conservanda Regnorum privilegia et compactata antiqua spactare videbuntur, diligenter considerent, omniaque ad stabiliendam firmam pacem, tranquillitatem et concordiam inter utrunque Regnum et eius regnicolas, necessaria media adhibeant, quo eiusmodi controversiae dirimi et regnicolae sicuti ab antiquo introductum fuit, quiete et pacifice posthac vivere et ab omnibus violentiis et iniuriis secure esse possint. Factum est hac in parte Serenitas Vestra rem per se iustam, tam suo quam Hungariae Regno acceptam, quam mutuis amicitiae et benevolentiae nostrae studiis, data occasione compensare studebimus. De caetero Serenitatem Vestram prosperrima semper valetudine frui ex animo precamur. Datae Posenii die sexta mensis Aprilis anno Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono.

Serenitatis Vestrae

bonus affinis et consanguineus

Matthias

¹ See no. 432.

² Péter Radovits (d. 1608), bishop of the Hungarian diocese in Vác (1599–1608).

³ Count István Illésházy (1541–1609), Hungarian nobleman, diarist, owner of vast properties in Upper Hungary and Moravia, participant in the wars with Turkey, from 1594 the chief zupan of the comitat of Trenčín in Upper Hungary, Palatine of Hungary (1608–1609).

⁴ György Thurzó.

⁵ András Osztrósi (1550–1609), Hungarian nobleman, tax official and commissioner of the border administration, baron of Giletincz from 1606.

No. 446

King Sigismund III to Archduke Matthias

Warsaw, 13 April 1599

Sigismund III, King of Poland, in response to Archduke Matthias' letter, confirms that the talks between Polish and Hungarian commissioners regarding the border conflict may begin on 23 April 1599.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fos 194r–195r.

Pro ea quam gerimus pacis, publicaeque tranquillitatis tuendae cura, quamprimum ad nos delatum fuit, inter magnificum Christophorum Komorowski, castellanum Sandecensem et Nicolaum Dersfii, de finibus fundorum limitaneorum apertas controversias ad arma vimque spectare, et tunc temporis dedimus statim operam, ne quid ultra moveretur et postquam ex literis¹ Serenitatis Vestrae intellexissemus divi Georgii diem² commodum Serenitati Vestrae peragendo huic negotio videri, ne qua in nobis vel nostris esset mora commissarios nostros designavimus, qui iuxta pactorum normam cum Caesarae Maiestatis ex parte Regni Hungariae commissariis, in rem praesentem veniant de iniuriis finibusque controversiis cognoscant ac si ita necesse fuerit terminis regant et dirimant. Commue tempus de qua ante Serenitas Vestra scripserat praeteriisset, accepissemus autem denuo Serenitatis Vestrae literas de commissariis in Regni Hungariae conventu, ad hoc negotium designatos, nos quoque ad designatos a nobis commissarios dudum scribimus, ut demandatam sibi provinciam obeant, qui significatum eis fuerit, aut cum Hungaricis commissariis ipsi inter se communicatis utrinque consiliis condixerint, praesto aderunt curabuntque diligenter, ut offensionum turbarumque omnes ansae tollantur. Non dubitamus Caesarae Maiestatis commissariis hoc idem curae fore, paresque animos et similia pacis publicae studia ad hanc causam allaturos. Haec in praesentia scribenda habuimus ac quod reliquum est Serenitatem Vestram bene valere cupimus. Datum Varsoviae decima tertia die mensis Aprilis anno Domini MDXCIX.

¹ See no. 445.

² 23 April was the date of the meeting between Polish and Hungarian commissioners which was mentioned by Archduke Matthias in the letter addressed to Polish commissioners on 6 December 1598; see Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 194r.

No. 447

King Sigismund III to Queen Margaret

Warsaw, 15 May 1599

Sigismund III, King of Poland, asks Margaret, Queen of Spain, to accommodate Stanisław Miński, voivode of Łęczyca, who is on his way to Spain with regard to religious matters.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fos 205v–206r.

Serenissimae principi dominae Margarethae¹ Dei gratia Hispaniarum, utriusque Siciliae, Hierusalem, Hungariae, Dalmatiae, Croatiae etc. reginae, archiduci Austriae, ducissae Burgundiae, Lotaringiae, Brabantiae etc. comitissae Habsburgi, Flandriae, Tirolis, dominae affini nostrae carissimae. Sigismundus tertius Dei gratia rex Poloniae etc. salutem et mutui amoris continuum incrementum. Serenissima princeps domina affinis nostra carissima.

Cum nobis significasset illustris Stanislaus a Minsko² palatinus Lanciencensis, Regni nostri senator et vetusto maiorum splendore et propriis magnis laudibus praestans, in Hispaniam se religionis causa proficisci iussimus eum, cum ad serenissimum regem, tum una ad Serenitatem quoque Vestram accedere, studiaque et officia nostra deferre. Deberi id existimamus coniunctioni tam arctae necessitudinis, quae nobis cum Serenitate Vestra intercedit, ne et eam animi voluntatisque nostrae propensissimae testandae occasionem praetermitteremus. Ut itaque et dictis eius fidei facilesque aures tribuat et ipsum etiam, qua aequum est humanitate et favore prosequatur, petimus. De caetero vero prosperam valetudinem et fausta omnia feliciaque Serenitati Vestrae precamur. Datum Varsoviae die decima quinta mensis Maii anno Domini MDXCIX.

¹ Margaret of Austria (1584–1611), daughter of Archduke Charles II of Styria and Maria of Bavaria, married Philip III, King of Spain, on 18 April 1599.

² Stanisław Miński, voivode of Łęczyca (1590–1606), Deputy Chancellor of the Crown (1606–1607). See King Sigismund III to King Philip III, [1600–1601] in *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 147, p. 434, the letter was published on the basis of the undated copy in BC Cracow, MS 119, p. 617; in the collection of Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 205v another copy was found, and this time included the date – 1 May [1599] in Warsaw.

No. 448

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 3 June 1599

Emperor Rudolph II sends to Sigismund III, King of Poland, his envoy Abraham von Dohna and asks the King to give him a hearing.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 52, Polonica 1599, fo. 40r.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 207r.

Causae nos variae movent, cur hoc tempore ad Serenitatem Vestram legatum mittamus. Inter eas vero prima est, ut amorem nostrum benevolentiamque erga Serenitatem Vestram constantem testemur. Mittimus igitur magnificum fidelem nobis dilectum Abrahamum burgravium a Donaw¹, liberum baronem in Wartenberg et Craschen, consiliarium et praefectum nostrum provincialem marchionatus Superioris Lusatiae, qui mentem nostram prolixè explicet. Ei ut Serenitas Vestra fidem tanquam nos ipsi loqueremur, benevolentiamque adhibeat, utque nos sibi suisque addictissimos et ad quaecunque gratificandi studia propensissimos certo credat cupimus eidemque secundos rerum omnium successus precamur. Datum in arce nostra regia Pragae die tertia mensis Iunii anno MDXCIX.

¹ Abraham von Dohna.

King Sigismund III to Archduke Matthias

15 July 1599

Sigismund III, King of Poland, informs Archduke Matthias that due to the disputes on the Polish-Hungarian border, especially between Krzysztof Komorowski and Miklós Dersffy, he appointed the following commissioners: Mikołaj Firlej, Mikołaj Zebrzydowski and Sebastian Lubomirski. He appeals to the Archduke for prompting the joint commission to begin the talks which should put an end to the conflict.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, 195r.

Iam diu simulac priores literas¹ Serenitatis Vestrae acceperamus et commissarios nostros secundum pactorum normam inter Regnum nostrum Poloniae et ditiones Hungariae finium regundorum gratia designavimus illustres et magnificos Nicolaum de Dabrowica Firleium² palatinum Cracoviensem, Nicolaum de Zebrzydowice³ marschalcum Regni supremum, Sebastianum Lubomirski castellanum Biecensem⁴, nec non et Serenitatem Vestram ea de re facimus certiore, non minus enim desideramus, ut de controversiis istis, quae magnifico Christophoro Komorowski et Nicolao Dersfii intercedunt, quam primum cognoscatur atque omnes in posterum offensionum et turbarum ansae praecidantur. Quare a conventu Hungariae commissarios quaoque iam in eam rem destinatos libenter intelleximus, literasque iterum ad nostros, quibus id muneris mandavimus dari iussimus, ut communicatis mutuo consiliis ad condictum tempus ac locum primo quoque tempore convenient, operamque sedulo dent, ut finis controversiis et dissidiis imponatur. Postulant ut pacta vetustissimaque Regni nostri cum Regno Hungariae foedera, postulat et nostrum perpetuum pacis publicae tranquillitatis studium, quod ut alias semper, ita in hoc praesenti negotio Serenitas Vestra perspiciet. De caetero Serenitatem Vestram bene feliciterque valere cupimus. Datum decima quinta die mensis Iulii anno Domini 1599.

¹ See nos. 445 and 446.

² Mikołaj Firlej of Dąbrowica (d. 1601), Polish magnate, close associate of King Sigismund III, senator, from 1589 voivode of Cracow.

³ Mikołaj Zebrzydowski.

⁴ Sebastian Lubomirski.

No. 450

King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria

Warsaw, 24 July 1599

Sigismund III, King of Poland, notifies Archduchess Maria of Bavaria that he has received her letter of 20 June, from which he concluded that her sea voyage has ended. He invites her to Queen Anna's funeral ceremony, which is planned for October.

Holograph: HHStA Vienna, Familienkorrespondenz A, Karton 41, fos 50r–51v. Seal.

Durchleichtigste Fürstin Freindtliche Hertz liebe Fraw Muetter Euer Liebden Schreiben den 20 Junii¹ dattieret hab ich woll empfangen und darauß vernomen das sii Got lob glichlich über mör khomen sein² der wele Euer Liebden verner genedikhlich belathen darmitt sii mitt freiden und gesundt zu iren Khindern khomen migen welcher wie ich verhof balt geschehen wierdt³, die weil ich dan nun mitt der begrebnus meiner Hertz liebsten Gemhal⁴ selligen so lang gewarth hab und ietz in dem October werden wierdt⁵, bitt ich Euer Liebden gantz freindtlich sii wellen dar zu khomen dan ich der selben gar hoch bedarf insonderhait aber wegen meiner Khinder vill mitt ir zu reden hab die weill ich auch sonst khain mitl wisen khan dardurch ich und Euer Liebden mehten noch zu samen khomen. Bitt ich sii wellen mir dise gross freindtshaft erzaigen und zu mir khimen ich verdien es umb Euer Liebden wiederumb wie ich khan, den tag aber wil ich durch menien Abgesantten welcher dan auch Euer Liebden in meinen namen laden und bitten wierdt wisen lasen so dirfen auch Euer Liebden sii die Zörung nitt abhalten lasen sii khomen nur zu mir ich wil ir die Zörungshan wider geben bitt Euer Liebden wellen mich balt ain andtwordt auf dise Schreiben wisen lasen bevilch mich und meine zweii Khinder Euer Liebden in ir hertz gantz und gar. Datum Warschau den 24 Julii Anno 1599.

Euer Liebden

getrewer Son weil ich leb

Sigismundus

- ¹ The letter from Maria of Bavaria to Sigismund III dated 20 June 1599 has not been found. On 30 August 1598, Maria of Bavaria left Graz and went to Spain with her daughter Margaret, who married Philip III in Valencia on 18 April 1599.
- ² Maria of Bavaria was on her way back from Spain; on 19 June 1598 she wrote to Archduke Ferdinand from Genoa.
- ³ Eventually, the Archduchess returned to Graz either on 25 or 26 August 1599.
- ⁴ Queen Anna of Austria.
- ⁵ Queen Anna's funeral ceremony took place on 16 October 1599 in Cracow.

No. 451

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 3 August 1599

Emperor Rudolph II apprises Sigismund III, King of Poland, of the wrongful acts inflicted upon István Szunyogh's subjects by Mikołaj Komorowski and calls on the King to appoint commissioners in order to settle the border dispute.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 195r–195v.

Serenissime princeps domine affinis vicine et amice carissime. Exposuit nobis illustris Carolus dux Munsterbergensis¹ magnifici baronis Stephani Sonnegg² in Budelin³ et Bilitz⁴ subditos, fundos quosdam ad templum etiam et nosocomium in Bilitz pertinentes Vestrae Serenitati dominio Conzendorfensi⁵ proxime adiacentes haereditatio hactenus iure tranquille et iuxta tenorem privilegiorum possedissee et de iis annatas pensiones et servilia solvisse atque praestitisse semper accidisse aut ut super magnificus Nicolaus Komorowski starosta in Oswanz⁶ subditos praenominati baronis ex praedictis fundis atque adeo e possessione de facto deturbare conatus fuerit, mandaveritque ut in posterum illorum pecora inde abigantur et possessionem sibi vendicetur petiitque ut huic rei in tempore mederi dignemur. Quam sane petitionem cum aequissimam indicemus et plurimum intersit, ne nostri etiam fines per huiusmodi detrectationes in angustum cogantur, a Serenitate Vestra benigne atque amice postulamus, ut praefatum Komorowski a tali instituto cum compactatis citroque sancitis ex diametro pugnante, literis suis regiis serio dehortetur, operamque det ne baronis Sonnegg subditi ulterius in possessionibus suis turbentur sed iisque quiete frui possint, quod si Komorowski Serenitatis Vestrae hac in re morem gerere recusaverit aut ius aliquod praetendere voluerit, poterit Serenitas Vestra commissarios ex Polonia finium gnaros deputare certum diem praefigere, Maiestatem Nostram ea de re certiore reddere, ut et nostros adiungere queamus et totum hoc negotium ex aequo et bono dirimi quamprimum possit, interim tamen cavere velit, ut salva et integra maneant omnia. Faciat hac in parte Serenitas Vestra rem aequitati consentaneam, quam valere diutissime exoptamus. Datum ex regali nostra Pragae tertia Augusti anno Domini MDXCIX.

- ¹ Charles II of Poděbrady, Duke of Münsterberg-Oleś (Polish: Ziębice-Oleśnica).
- ² István Szunyogh, see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 127, pp. 402–403.
- ³ Budatín.
- ⁴ Bielsko.
- ⁵ Lipnik (German: Kunzendorf), formerly a village; currently, a district of Bielsko-Biała.
- ⁶ Oświęcim.

No. 452

King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria

Warsaw, 11 August 1599

Sigismund III, King of Poland, notifies his mother-in-law Archduchess Maria of Bavaria that Andrzej Opaliński, provost of Płock, will pay her a visit.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 220v; BC Cracow, MS 1659, p. 325.

Serenissima princeps domina mater nostra carissima. Quam ob causam hoc tempore ad Serenitatem Vestram venerabilem Andream Opaliński¹ praepositum Plocensem nostrum, nobis cum ob paterna merita claritudinemque familiae, tum ob propriam indolem earum mittamus; ex ipsius relatu Serenitas Vestra cognoscet. Eam autem ut illi fidem adhibeat, quam nobis secum agentibus coram adhiberet, amanter a Serenitate Vestra petimus, eique diuturnam valetudinem, cunctaque undequaque prospera ex animo precamur. Datum Varsoviae die undecima Augusti anno MDXCIX.

¹ Andrzej Opaliński, see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 156, p. 447.

No. 453

King Sigismund III to Archduke Ferdinand

Warsaw, 11 August 1599

Sigismund III, King of Poland, informs Archduke Ferdinand that he sends to him and his mother, Maria of Bavaria, his secretary Andrzej Opaliński.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 221r; BC Cracow, MS 1659, p. 325.

Quae nostro nomine venerabilis Andreas Opaliński praepositus Plocensis et secretarius noster claris in hoc Regno natalibus editus, a nobis hoc tempore ad serenissimam principem dominam matrem¹ nostram et pariter Serenitatem Vestram ablegatus Serenitati Vestrae exponet iis, ut et indubiam fidem Serenitas Vestra adhibeat, et ea quae requirimus, nostrae coniunctionis causa faciat, amanter ab ea postulamus, parati vicissim omnia benevolentiae officia Serenitati Vestrae rependere quam felicissime valere ex animo cupimus. Datum Varsoviae die undecima Augusti anno MDXCIX.

¹ Maria of Bavaria. See no. 452.

No. 454

King Sigismund III to King Philip III

Warsaw, 20 August 1599

Sigismund III, King of Poland, calls on Philip III, King of Spain, to allow freedom of navigation and trade for the vessels belonging to citizens of Riga.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 227v; BC Cracom, MS 126, p. 467, the place and date of the letter missing.

Subditi nostri cives Rigenses¹, qui cum ditionibus Maiestatis Vestrae mari negotiantur in hoc nunc rerum motu, navibus naviculariisque et rebus suis praesidium a commendatione nostra petendum existimarunt, quo citra sequestrationis periculum ut alia incommoda, quae huiusmodi tempora adferre solent, libere commercia exercendo, ire et cum ita commodum fuerit, redire valeant. In re itaque tam tam aequa, nolimus eos clementiam benignitatemque nostram desiderare, commendandosque duximus ac petimus a Maiestate Vestra, ne navibus hominibusque subditorum nostrorum Rigensium, morae ullae et difficultates obiiciantur, praesertim cum ea sit ipsorum navigationis ratio, ut non minore Maiestatis Vestrae, quam nostrarum ditionum commodo suscipiantur. Faciet Maiestas Vestra rem cum per se aequam, tum nobis gratam, quam mutuis amicitiae et benevolentiae studiis data occasione compensare studebimus. Quod reliquum est Maiestati Vestrae prosperam valetudinem ex animo precamur. Datum Varsoviae 20 Augusti mensis anno 1599.

¹ Riga (Polish: Ryga), a city and port on the Baltic coast, from 1561 to 1621 under the Polish rule, in Livonia; currently, the capital of Latvia.

No. 455

King Sigismund III to King Philip III

Warsaw, 20 August 1599

Sigismund III, King of Poland, calls on Philip III, King of Spain, to set free the ship belonging to Theoderich Reuter from Riga.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fos 227v–228r; BC Cracow, MS 126, p. 469, the place and date of the letter missing.

Delatum est ad nos supplici civitatis nostrae Rigensis¹ querula, nauclerum quendam civem Rigensem, Theodoricum Reuter nuncupatum, a classe Anglicana cum in Lusitaniam² tenderet, et ipsum interceptum esse et navem ab Anglis dimissam in Hispania Calesium³ oppidum, quo postea appulit sequestratam detineri. Quare cum praedictus nauclerus subditus noster sitque tum ipsi ob singularem fidem, navatamque nobis anno superiore, cum in Regnum nostrum Suetiae navigaremus operam, tum civitati nostrae Rigensi, ad quam ea navis pertinet, benigne cupiamus, non alienum a clementia et benignitate nostra existimavimus, se eam cum omni ministerio et instrumento nautico liberam dimitti a Maiestate Vestra peteremus. Pergratum nobis accidet, si literae hae nostrae vero usui adiumentoque subditis nostris fuerint. De caetero Maiestati Vestrae longam valetudinem et fausta omnia precamur. Datum Varsoviae die vigesima Augusti anno 1599.

¹ Riga.

² Portugal.

³ Calais (Latin: Calesium), a city in France, over the English Channel, from 1596 to 1598 occupied by the Spanish army.

No. 456

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Warsaw, 24 August 1599

Sigismund III, King of Poland, asks Emperor Rudolph II to give a kind welcome to his envoy Jan Gostomski.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 224r, the place and date of the letter missing; BC Cracon, MS 1659, p. 332, the place and date of the letter missing. In both copies, the envoy instructions for Jan Gostomski which preceded the letter are dated 24 August 1599.

Quas ob causas hoc tempore ad Sacram Caesaream Maiestatem Vestram generosum Ioannem Gostomski¹ de Lessenice aulicum nostrum Valcensem Stresselensemque capitaneum mittamus, ex ipsius relatu Sacra Caesarea Maiestas Vestra intelliget. Amanter petimus, ut et aures illi faciles praebeat et fidem eam adhibeat, ac si nos ipsi coram hisce de rebus cum Maiestate Vestra loqueremur. Quod reliquum est Sacrae Caesariae Maiestati Vestrae promptissimum gratificandi studium nostraeque benevolentiae officia cum observantia in Maiestatem Vestram coniuncte deferimus ac illi felicissimos rerum omnium successus ex animo precamur. Datum ut supra.

¹ Jan Gostomski. See Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Plzeň, 19 August 1591 in *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 108, p. 374.

No. 457

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Warsaw, 24 August 1599

Sigismund III, King of Poland, notifies Emperor Rudolph II that he ordered Mikolaj Komorowski to cease hostile activities towards István Szunyogh and promises to appoint commissioners during the coming Sejm in order to settle the border dispute.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fos 195v–196r.

Litteras¹ Maiestatis Vestrae de controversiis, quae inter magnificum Nicolaum Komorowski castellanum Sandecensem et magnificum baronem Sonnegg² intercedunt, magna cum animi molestia legimus, iam enim dudum ea cura defungi acceperamus ac finem tandem his eorum contentionibus imponi. Sed quem alium exitum non reperiunt, nunc quid statim ad magnificum Nicolaum Komorowski scripsimus, serio ei mandantes, ut se a rebus movendis et innovandis ad legitimam causae cognitionem sustineat, ex conventu vero generali, quem nos brevi habituros speramus, nulla ulteriore mora interiecta commissarios destinabimus, qui auctoritate ordinum in rem praesentem veniant ac de finibus, qui in controversiam vocantur, decernant terminis regant, quo in posterum omnes discordiarum et turbarum occasiones praecidantur. Ubi id factum fuerit Maiestatem Vestram certiolem facere non praetermitteremus, ut ex parte quoque Caesareae Maiestatis Vestrae commissarii deputentur. Quod eam non minus libenter facturam, pro communi pactorum et publicae tranquillitatis tuendae studio, non dubitamus, beneque ac feliciter Maiestatem Vestram valere cupimus. Datum Varsoviae die vigesima quarta mensis Augusti anno Domini MDXCIX.

¹ See no. 451.

² István Szunyogh.

No. 458

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 29 August 1599

Emperor Rudolph II expresses his gratitude to Sigismund III, King of Poland, for granting safe-conduct to Abraham von Dobna, imperial envoy, who is on a diplomatic mission to Muscovy. He assures the King that Avogardo will not organize conscription.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 52, Polonica 1599, fo. 30r–30v.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 229–229v; BC Cracow, MS 1659, p. 336–337; BPAN Kórnik, MS 274, fols 85v–86r.

Et ex literis Serenitatis Vestrae et ex relatu legati nostri Abrahami burgravii a Donaw¹ amantissimum sincerrimumque erga nos Serenitatis Vestrae affectum cognovimus, unde cum eam, quam res illa meretur, voluptatem capiamus Serenitati Vestrae iterum atque iterum amoris erga ipsam nostri constantiam, quibuscumque in rebus benevole pollicemur. Pro patentibus fidei publicae literis legationi in Moscoviam mittendae concessis ipsi gratiam habemus. Cum vero tempus erit, ut ea legatio pergat, quae Serenitas Vestra curae haberi desiderat, quaeque necessitudinis nostrae mutua iura a nobis postulant, eidem iniungemus, nihilque in aliis, quod Serenitati Vestrae gratum aut optatum fore intelligemus praetermissuri sumus. Quandoquidem autem rumore isthuc aliquo perlatum audimus Avogardium² quendam nostro permissu militem his in partibus duci Carolo³ Serenitatis Vestrae patruo conducere, velimus ipsa sibi certo persuadeat, nullam hic de Avogardio illo mentionem, mentionem ullam de milite adversus Serenitatem Vestram conducendo cogitationem, quod nos quidem sciamus susceptam, vanum itaque eum rumorem esse res ipsa testabitur, neque enim nos vel minimum quid permittere quod Serenitati Vestrae damnum adferre possit ullo unquam tempore velimus, qui potius quae coniunctissimam nostram amicitiam deceant, quibuscumque benevolentiae documentis probare studeamus. Datum Pragae die vigesima nona mensis Augusti anno 1599.

¹ Abraham von Dohna.

² Avogardo, an Italian family from Brescia; at that time, Camillo and Paolo, among others, served in the imperial army.

³ Charles, Duke of Södermanland.

No. 459

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

[August 1599]

Sigismund III, King of Poland, asks Emperor Rudolph II to give a favourable welcome and hearing to his envoy Jan Gostomski.

Copy: BC Cracom, MS 1659, fo. 332v, the place and date of the letter missing.

Quas ob causas hoc tempore ad Sacram Caesaream Maiestatem Vestram generosum Ioannem Gostomski¹ de Lezenice, aulicum nostrum Valcensem, Strzelcensemque capitaneum mittamus, ex ipsius relatu Sacra Caesarea Maiestas Vestra intelligat. Amanter petimus, ut et aures illi faciles praebeat et fidem eam adhibeat ac si nos ipsi coram hisce de rebus cum Maiestate Vestra loqueremur. Quod reliquum est Sacrae Caesareae Maiestati Vestrae promptissimum gratificandi studium nostraeque benevolentiae officia cum observantia in Maiestatem Vestram coniuncte deferimus ac illi felicissimos rerum omnium successus ex animo precamur. Datum.

¹ See Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Plzeň, 20 September 1599 in *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 108, p. 374.

No. 460

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Plzeň, 21 September 1599

In response to the letter of Sigismund III, King of Poland, concerning Cardinal András Báthory, Emperor Rudolph II states that he will accept the Cardinal's rule in Transylvania as long as the Cardinal will abide by the laws of the Kingdom of Hungary, will not undertake any hostile actions against the Emperor and will not yield to Turkish influence.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 52, Polonica 1599, fo. 21r–21v.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 226r–226v.

Quas nobis Serenitas Vestra pro cardinali Bathoreo¹ eius rogatu scripsit², accepimus atque ex iis, quid a nobis ipsa pro pia sollicitudine sua desideret, intelleximus. Nos itaque ut Serenitati Vestrae sincerum mentis nostrae sensum probemus, in memoriam ipsi revocatum cupimus, quam multis tum antiquis, tum nobis nominibus ac iuribus Transilvaniae nobis et Hungariae Regno tanquam corpori membrum obstricta sit, quae violari ac temere interverti nobis non potest non grave ac molestum esse. Scripsit ad nos ipse in recenti rerum illarum conversione cardinalis, sed generatim solum nihil speciatim iudicans, cui generatim respondimus, antequam enim apertius ille nobis, quid sentiat, quidquid desiderio suo appositum habeat, significaverit, quid a novis de iis, quae a Serenitate Vestra attinguntur, statui possit minime videmus. Si studium illud erga rempublicam christianam, quod Serenitati Vestrae per legatos suos probare conatus fuit, si observantiam erga nos suam quam prae se ferre videri vult, re ipsa ut nobis satisfaciatur, testabitur, nostrum nos animum uti deceat ac ratio postulet ulterius declaraturi sumus. Hoc interim procurari Serenitatis Vestrae auctoritate velimus, ut non solum cardinalis ipse clientela Turcica relicta, christianitati haereat, sed etiam ut ne quis e Polonia illius partes, si nostris adversentur, foveat, quod non minus in ditionem Serenitatis Vestrae quam in nostram varia rerum momenta inferat, quibus maturo consilio studioque obviam eundum. De caetero Serenitati Vestrae tanquam nobis metipsis cuncta evenire secundissima optamus. Datum in civitate nostra Pilsnae die vigesima prima mensis Septembris anno MDXCIX.

¹ András Báthory, from 29 March 1599 Prince of Transylvania.

² See King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Warsaw, 24 August 1599 in *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 106, pp. 370–371.

No. 461

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Plzeň, 24 September 1599

Emperor Rudolph II notifies Sigismund III, King of Poland, of the discussion he had with Carlo Compagnioni

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 52, Polonica 1599, fo. 15r.

Quae nobis Serenitas Vestra per Carolum Compagnonium significare voluit intelleximus. Ad ea quid responderimus ille vicissim referet ipsi vero Compagnonio benigne in iis, quae petiit favorem nostrum impendimus. De caetero Serenitati Vestrae quacunq[ue] gratificari occasione peramanter parati sumus. Cui omnia precamur evenire felicissima. Datum Pilsnae 24 Septembris 1599.

No. 462

Archduke Maximilian to King Sigismund III

Fulda, 28 September 1599

Archduke Maximilian thanks Sigismund III, King of Poland, for inviting him to Queen Anna's funeral ceremony, apologizes for not being able to attend it in person and announces that he will send his envoy to represent him.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 221r–221v; BC Cracow, MS 1659, pp. 326–327.

Literas Serenitatis Vestrae decima nona die Augusti¹ Varsoviae datas, quibus Serenitas Vestra nos ad exequias serenissimae coniugis² suae, pie defunctae ad diem decimum tertium mensis Octobris institutas, amice invitat, vigesima septima huius mensis Septembris accepimus. Qua in re quantumvis non minus Serenitati Vestrae gratificari, quam serenissimae patruelis sorori nostrae extrema persolvere cuperemus, temporis tamen angustia, nos ab hoc officio, quo minus vel ipsi aut per legatum adesse queamus, excludere Serenitas Vestra per se ipsa intelligit. Quam ob rem Serenitatem Vestram nos facilius excusatos habituram confidimus. Interim uti illam diutius, si Deo sic visum fuisset, Serenitati Vestrae superstitem, sospitamque optassemus, ita quae sanguine primum inter nos crevit ac postea per illam stabilita fuit, necessitudinem ex nostra parte cum Serenitate Vestra perpetuo sartam tectam futuram Serenitati Vestrae pollicemur, eique diuturnam prosperitatem a Deo precamur. Datum Fuldae vigesima octava die mensis Septembris anno MDXCIX.

¹ See King Sigismund III to Archduke Maximilian, 19 August 1591 in *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 104, p. 368.

² Anna of Austria.

No. 463

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Plzeň, 30 September 1599

Emperor Rudolph II apprises Sigismund III, King of Poland, of sending Zbyněk Berka, archbishop of Prague, to Queen Anna's funeral ceremony.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 229v; BC Cracow, MS 1659, p. 337.

Officium illud pium parentandi serenissimae reginae¹ Serenitatis Vestrae, patrueli nostrae carissimae, cui inter superos beatorum coetus aeternum bene sit ad quod a Serenitate Vestra superioribus diebus invitati sumus libenter praestamus et quam in hac temporis brevitatem fieri possit solenni legatione exequimus. Cum itaque eas partes reverendo devoto fideli nobis dilecto Sbigneo, archiepiscopo Pragensi² Sedis Apostolicae legato nato nostro consiliario iniunxerimus a Serenitate Vestra amanter ac benevole petimus, ut legatum hunc nostrum libenter videat et iis, quae Serenitati Vestrae mandato exponet plenam fidem tanquam nos ipsi loqueremur, habeat sibi certo persuadeat vera nos sinceraque prompti et addicti animi affectione amicitiam nostram cupere perpetuatam. Quod reliquum est Serenitati Vestrae cuncta in rebus omnibus evenire secundissima optamus. Datum Pilsnae die ultima mensis Septembris anno Domini MDXCIX.

¹ Anna of Austria.

² Zbyněk Berka of Dubé and Lipé. See King Sigismund III to Emperor Rudolph II, Niepolomice, 18 October 1591 in *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 110, p. 376–377.

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Plzeň, 2 October 1599

Emperor Rudolph II reminds Sigismund III, King of Poland, that through his envoy Zbyněk Berka he appealed for punishing and extraditing nobleman Mikuláš Bravantský, who abducted to Poland the wife of Adam Oderský, imperial subject.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 229v–230r; BC Cracow, MS 1659, p. 338.

Dedimus in mandatis reverendissimo in Christo patri sanctae metropolitanae Pragensis archiepiscopo Zbinconi Berka de Duba et Lippeho¹ nostro consiliario, ut inter caetera negotia, quae Serenitati Vestrae nomine nostro proponet, etiam diligenter cum ipsa ratione perfidae uxoris egregii Adami Oderski² viri nobilis et subditi nostri, quam secum in Poloniam Nicolaus Brawański³ a Nostra Maiestate, iustis et gravibus de causis proscriptus abduxit, ageret eoque rem deduceret, ut rescripto Serenitatis Vestrae regio Samueli Dembiński⁴, capitaneo Bendzinensi serio mandetur, quo nefarius moechus una cum adultera ipsi Oderski vel mandatario illius ad requisitionem ipsorum omni tergiversatione et qualicunque excusationis praetextu postposito in manus tradantur. Ut itaque Serenitati Vestrae praefato legato nostro indubitata fidem praebere, tamque acquissimae postulationi nostrae locum dare velit, amice ab ea desideramus, quam bene feliciterque valere exoptamus. Datum Pilsnae sexto Nonas Octobris anno Domini 1599.

¹ Zbyněk Berka of Dubé and Lipé.

² Adam Oderski (d. 1618), Silesian nobleman of Liděřov in the Duchy of Opava; his wife was Madalena Planknar, co-owner of the Vikštejn estate in the Duchy of Opava.

³ Mikuláš Bravantský of Chrobrzany, Silesian nobleman, co-owner of the Vikštejn estate; the Bravantský family descended from Chrobrzany in the voivodship of Sandomierz in Poland.

⁴ Andrzej Samuel Dembiński (d. 1649), Polish nobleman, starost of Będzin (1591–1624).

No. 465

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Niepolomice, 9 November 1599

Sigismund III, King of Poland, sends his secretary Albert Giebultowski to Emperor Rudolph II's court concerning the matter of Stanisław Stadnicki and asks the Emperor to appoint commissioners.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fos 236v–237r.

Secretarius noster generosus Albertus Giebultowski¹ quem ad Sacram Caesaream Maiestatem Vestram de negotio generosi Stanislai Stadnicki² de Zmigrod³, cum quibusdam e Silesia Maiestatis Vestrae Caesareae subditis miseramus, retulerat nobis velle Maiestatem Vestram causam hanc a mutuis commissariis cognosci, qui autem e comitatu Stadnicii, adhuc captivi in Silesia tenerentur, eos ita dimitti, ut satisdare Stadnicus iudicio commissariorum, se eosdem praesentaturum. Hoc idem ex literis quoque Maiestatis Vestrae intellexeramus. Erat id et aequitati ipsi magnopere consentaneum et ad tollendas hasce mutuorum inter se subditorum, offensiones et iniurias accomodatum. Quapropter nos quid mora non interposita magnifico Regni nostri supremo marschalco Minoris Poloniae⁴ generali capitaneo, cum quibusdam collegis rei istius, cum Sacrae Caesareae Maiestatis Vestrae commissariis cognoscenda negotium dedimus. Qui cum illustrem ducem Legnicensem⁵ a Sacra Caesarea Maiestate commissarium designatum de tempore eius obeundae appellasset, id ab ea responsi retulerant, mandatum sibi esse a Maiestate Vestra, ut res ista sustineretur, dum alii quoque commissarii ad eam a Maiestate Vestra adhiberentur. Ideo denuo ad Maiestatem Vestram scripsimus, nullum autem ad secundas illas literas responsum a Maiestate Vestra accepimus. Res diutius ducitur et in ea vicinitate animi subditorum magis exacerbantur, nostri quid e multis conventibus publicis nuntios ad nos miserunt, petieruntque ut in hac Stadnicii causa auctoritatem nostram interponeremus et efficeremus, ne neglecta iniuria gravius etiam aliquid commoveat. Quapropter iterum etiam a Caesarea Maiestate Vestra amanter petimus, ut et captivos illos dimitti mandet et commissarios ad cognoscendam iudicandamque hanc causam deligat, nihil enim aequius est, quam cum de iniuriis controversia sit, inquiri et cognosci, quis eas intulerit, quisque extra culpam vel in culpa sit. Agitur

tranquillitas publica, aguntur iura pactaque vicinitatis, quae quid nos firma et stabilia esse cupimus, idem etiam Caesaream Maiestatem Vestram cupere minime dubitamus, utque hunc nostrum tabellarium, cum cito responso ad nos Maiestas Vestra dimittat rogamus, ipsique observantiae nostrae studia offerimus ac eam felicissime diu valere cupimus. Niepolomiciis 9 die Novembris 1599.

- ¹ Wojciech Giebultowski (d. 1623), Polish nobleman, royal secretary, diplomat.
- ² Stanisław Stadnicki. See *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 135, p. 418–419.
- ³ Nowy Żmigród, a city in south-east Poland, currently in Podkarpackie Voivodship.
- ⁴ Mikołaj Zebrzydowski.
- ⁵ Joachim Frederick (1550–1602), Duke of Liegnitz-Brieg, from the Piast dynasty.

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Plzeň, 29 November 1599

Emperor Rudolph II appeals to Sigismund III, King of Poland, to promptly appoint a commission which will investigate and judge the dispute between Stanisław Stadnicki and imperial subjects from Upper Silesia.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 236r–236v.

Ex literis¹ Serenitatis Vestrae ad nos datis pluribus intelleximus, eam summopere commissionis inter Stanislaum Stadnicki de Zmigrod et nonnullos Superioris Silesiae subditos nostros quam primum instituendae negotiique illius, quod inter partes viget, ad praescriptum mutuorum foederum decidendi, citam et necessariam expeditionem et quidque propterea apud nos urgere, ne ob longiorem videlicet moram sive procrastinationem aliquid gravius exacerbatur utrinque animis accidat. Agnoscimus Serenitatis Vestrae affectum singularem et egregium in observandis solennibus pactis animum, vicissimque eis persuasum esse cupimus, nihil gratius nobis accidere posse, quam ut utriusque nostrum subditi, bonae vicinitatis iura, ea, qua par est, fide utque in communibus foederibus comprehenditur, colant et studiosissime observent. Caeterum, quantum ad ipsam rem, id est cognitionem huius multis nominibus ardui negotii attinet, dedimus in mandatis reverendo principi Paulo episcopo Wratislaviensi² et per utramque Silesiam supremo capitaneo et consiliario nostro fide nobis dilecto et collegis illius, ut de opportuno tempore et loco praelibatae commissionis obeundae, cum deputatis ex Regno Poloniae commissariis, nec mora, convenient, deque statuta die utrique parti literis suis ocissime sciant, easque postmodum (legitimo processu instituto) de eo hoc negotio, quam diligenter, quamque accurate audiant, rationes utrinque allatas probe expendant et examinent, denique aequissimam et mutuis pactis conformem sententiam (ad utriusque tamen nostrum ratificationem) ferant. Qua in re sat scimus commissarios nostros officio suo minime defuturos. Verum potius omnem operam et studium suum adhibituros esse, ut huic sane per quam molestae rei tandem ex aequitatis formula debitus finis imponatur, nec dubitamus, ubi auctoritas et cohortatio Serenitatis Vestrae accesserit, quin deputati ex Regno Poloniae idem facturi sint. Ad incarceratos vero illos quod spectat,

eius rei causa necessaria ad praefatum episcopum Vratislaviensem perscribi mandavimus. Serenitatemque Vestram de nostra hac benignissima voluntate celare id nolumus. Quam etiam diu rectissimeque valere ex animo optamus. Pilsnae 29 Novembris 1599.

¹ See no. 465.

² Paul Albert (1557–1600), a close associate of bishop Andreas Jerin; from 1591 Landeshauptmann of the Duchy of Nysa, brother-in-law of Joachim Frederick, Duke of Liegnitz-Brieg. On 5 May 1599, the Chapter elected him the bishop of Wrocław; he died on 6 May 1600 and did not live to receive his holy orders.

No. 467

King Sigismund III to Archduke Matthias

Warsaw, 4 January 1600

Sigismund III, King of Poland, in a document addressed to Archduke Matthias, expresses his hope that György Horvath will be fairly judged and compensate for the injustices done to Krzysztof Lipski, imperial subject.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 244v.

Quae de iniuriis generoso Christophoro Lipski subdito nostro in Hungaria illatis scripseramus¹, ea cordi Serenitati Vestrae fuisse, seriatimque eo nomine mandata de administranda iustitia ad Georgium Horvat² in Palocha³ haeredem dedisse, facile ex literis Serenitatis Vestrae perspeximus, sed cum tamen nihil adhuc praedictum, remque totam ad generalem Regni Hungariae conventum extractam videamus, requirendam adhuc Serenitatem Vestram putavimus, ut in eo tandem conventu causa ex aequo cognita, de tam atroci iniuria vique illata praedicto Christophoro Lipski, ius statuatur ac administretur. Cum id vel maxime aequitati consentaneum sit, et ad tuendam publicae tranquillitatis securitatem pertineat, ne in hac vicinitatis coniunctione, ex tanta opportunitate utrinque hinc inde semper commeantium, aliis atque aliis subinde iniuriis occasio aperiat. Quare pro eo ac par est, curae eam rem Serenitati Vestrae futuram certo nobis persuademus, beneque quod reliquum est valere cupimus. Varsoviae quarta Ianuarii anno 1600.

¹ Sigismund III wrote to Archduke Matthias in regard to Krzysztof Lipski on 20 November 1599; the letter has not been found; see no. 468. The King also interceded with Emperor Rudolph II for Krzysztof Lipski, see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 107, p. 372–373.

² György Horvath Palocsay.

³ Plaveč.

Archduke Matthias to King Sigismund III

Vienna, 5 January 1600

Archduke Matthias informs Sigismund III, King of Poland, that he will do his utmost to compensate for the injustices done to Krzysztof Lipski by György Horvath.

Original: BPANPAU Cracom, MS 343, fos 46r–47v. Seal.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fos 243v–244r.

Serenissimo principi domino Sigismundo tertio Regi Poloniae etc. amico consanguineo et affini nostro carissimo. Matthias Dei gratia archidux Austriae, dux Burgundiae, comes Tirolis et Habsburgi etc. Serenissime princeps, domine consanguinee et affinis noster carissime.

Litterae Vestrae Serenitatis anno proxime elapso nonagesimo nono, die vigesima Novembris¹, ad nos in commendationem negotii egregii Christophori Lipzki² ac illatae ipsi per Albertum Fridmanzki, egregii Georgii Horvat de Palochia³ servitorem, iniuriae, datas accepimus et intelleximus. Nos nihil sane magis in votis habemus, quam ut et communi iustitiae et aequitati in omnibus respondeamus, ac nemini exterorum potius per quempiam Sacrae Caesareae Regiaeque Maiestatis⁴ domini et fratris nostri observandi subditum, quipiam iniuriarum inferri patiamur, atque etiam nostrae in Vestram Serenitatem benevolentiae et amoris satisfaciamus. Ne itaque dictus Christophorus Lipzki iustam in posterum conquerendi habeat occasionem, sed ut ipsi de violentia illata debita iustitiae administratio impendatur, serio nostro mandato sub gravissima Suae Maiestatis Caesareae indignatione iuris et iustitiae administrationem et debitam supplicanti satisfactionem impendendam dicto Georgio Horvat, violentorum ut pote domino demandavimus. Qui si mandato nostro et Suae Maiestatis Caesareae voluntati, subterfugio forte aliquo quaesito non satisfecerit, omnem dabimus operam, ut ad futuram generalem Regni Hungariae diaetam, quae pro proximo Purificationis Beatae Mariae Virginis⁵ festo Posonii⁶ celebranda est, ipse Georgius Horvat citetur, ibique publico regnicolarum voto, ius et iustitia de ipso suisque servitoribus facti huius auctoribus et complicitibus administretur; atque ita, tam communi aequitati, quam Serenitati Vestrae hac in parte intercessioni satisfiat. In reliquo

Serenitatem Vestram diu et felicissime valere exoptamus. Datum Viennae,
quinta die mensis Ianuarii anno millesimo sescentesimo.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus amicus et affinis

Matthias

- ¹ Sigismund III's letter to Archduke Matthias dated 20 November 1599 has not been found.
- ² Krzysztof Lipski.
- ³ György Horváth Palocsay.
- ⁴ Rudolph II.
- ⁵ Candlemas, or the Purification of the Blessed Virgin Mary, is celebrated on 2 February.
- ⁶ Pozsony.

No. 469

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Plzeň, 5 March 1600

Emperor Rudolph II notifies Sigismund III, King of Poland, that he has given his reply to the King's envoy Adrian Rembowski.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 248r; BPAN Kórnik, MS 344, fos 200v–201r, the place and date of the letter missing.

Audivimus benevole Serenitatis Vestrae secretarium Adrianum Rembowski¹, ea, quae ab ipsa in mandatis habuit exponentem, ad quae quid responderimus Serenitas Vestra ab eodem intelliget. Hoc autem Serenitati Vestrae certo persuasum cupimus, ipsi nos in omnibus gratificari quantum fieri possit, perpetuo paratos esse, cui amicissimum affectum sincere offerimus et omnia succedere ex animi sententia optamus. Datum in civitate Pilsna die 5 mensis Martii anno MDC.

¹ Adrian Rembowski, with regard to his legation see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 120, p. 393.

No. 470

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Plzeň, 20 March 1600

Emperor Rudolph II repeats his appeal to Sigismund III, King of Poland, to detain and extradite nobleman Mikuláš Bravantský, who abducted to Poland Madalena Planknar, Adam Oderský's wife.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fos 283r–284r.

Etsi non ignoramus Serenitatem Vestram capitaneo Bendzinensi¹ iam pridem demandasse, ut Nicolaum Brawanski² et Magdalenam Blancknerin³, Adami Oderski fidelis nobis dilecti uxorem perfidam fugitivos et in districtu illo latitantes comprehendere, custodiaeque mandari faciat, tamen cum ille quod iniunctum ipsi fuit, litteris ad reverendissimum in Christo patrem Paulum, episcopum Vratislaviensem⁴ principem consiliarium et supremum per utramque Silesiam capitaneum nostrum fidelem dilectum parum officiose scriptis, non solum id praestari recusaverit, sed feminam etiam illam in gineceo suo aliquandiu detinuerit, Oderski autem, qui hac ipsa actione ad extremam fere redactus est inopiam iterum humillime pro iustitia sibi administranda Maiestati Nostrae supplicaverit, facere non potuimus quin Serenitatem Vestram hac de re iterum amice compellaremus. Cumque petitio illa per se sit aequissima et Serenitas Vestra pro sua prudentia facile perspicit, si subditi atrociter quid derelinquentes in alia Regna aut territoria, ubi impunitatis erectum sibi asyllum sperent fugere atque ibidem vivere tuto queant, quanto mala et incommoda inde sequi et evenire possent. Ea propter a Serenitate Vestra iterum atque iterum benigne ac amice desideramus, ut habita ratione cum aequitatis tum pactorum ultro citroque sancitorum praefato capitaneo serio rescripto denuo et quidem sub gravi poena mandare velit, ne amplius in hac iustissima causa tergiversetur, sed operam det sedulo, ut accusati quam primum vincula coniciantur nec prius inde dimittantur, donec supradicto episcopo quid porro agendum sit, edoceatur. Quod si forte ex districtu illo alio secesserint, ut nihilominus teneatur locum quo in latitent et subsistunt indicare. Faciet Serenitas Vestra rem mutuis pactis et ipsi aequitati consentaneam, nobis etiam apprime gratam, quam feliciter valere ex animo optamus. Datis in civitate nostra

Pilsena die vigesima mensis Martii anno Domini millesimo sescentesimo
regnorum nostrorum Romani vigesimo quinto, Hungarici vigesimo octavo
et Bohemici itidem vigesimo quinto.

- ¹ Andrzej Samuel Dembiński.
- ² Mikuláš Bravantský, see no. 464.
- ³ Madalena Planknar.
- ⁴ Paul Albert.

Archduke Matthias to King Sigismund III

Pozsony, 31 March 1600

Archduke Matthias reminds Sigismund III, King of Poland, about the conflicts on the Polish-Hungarian border between Mikołaj and Krzysztof Komorowski and Miklós Dersffy and calls on the King to make the joint commission commence its work in order to mark out the border and settle the dispute.

Original: BPANPAU Cracow, MS 343, fos 63r–64v, the letter has been severely damaged, the holes have been marked [...]. Seal.

Serenissimo principi domino Sigismundo tertio Poloniae, Sueciae, Gotorum et Vandalorum regi, magno duci Lithuaniae principi et domino Russiae, Prussiae, Masoviae et Samogitiae etc. Matthias Dei gratia archidux Austriae, dux Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae et Wirtembergae, comes Tirolis, Habsburgi et Goritiae etc. amico consanguineo et affini nostro carissimo salutem, benevolentiam et mutuae amoris continuum incrementum.

Et sub generali statuum atque ordinum Regni Hungariae conventu superioribus diebus huc Posonium¹ in arcem regiam appulsemus, magnificus Nicolaus Dersffy² Sacrae Caesareae Maiestatis³ domini et fratris nostri observandissimi consiliarius fidelis, quae et qualia damna, quantasve iniurias ac violentias per Comorovios⁴ Vestrae Serenitatis subditos ante biennium patratas, pertulerit iterato supplici libello nobis similiter exponitur. Recordari autem poterit Serenitas Vestra, qualiter in controversiarum illarum negotio, cum Sacra Caesarea Maiestas, tum vero Serenitas Vestra annuisset, ut per commissarios⁵ ab utraque parte designandos, tam limites Regnorum Hungariae et Poloniae rectificati, quam omnes iniuriae, damna ac violentiae fuissent revisae simul atque sopitae. Quod quia hucusque non successit, non possumus non vehementer condolere, edocemur enim certius dictos Comorovios non satis in eo contentos, quod nimirum prima statim fronte, pactorum et foederum inter hoc duo Regna antiquitus observatorum immemores ac Sacrae Maiestatis Caesareae, totiusque domus Austriae, cum Serenitate Vestra affinitatis artissimae, semoto respectu, Deique timore imprimis posthabito, eo temeritatis ac audaciae essent progressi, ut in ipsa Regni istius viscera, petulanter irruerent et hostili impressione facta, tres villas dicti Nicolai Dersffy depopularentur, cum armentorum

et pecorum id genus promiscuorum, tam de allodiatura ipsius quam subditorum suorum, ultra duo millia abigerent, homines comprehensos, plerosque abducerent, nonnullos crudelitate saucios relinquendo legatos denique Trinchinensis comitatus⁶, qui pacis componendae gratia, ad eosdem missi fuerant, alios quidem rebus suis turpiter exutos ignominiose dimitterent, alios carceri faedissimo inclusos unius ferme semestris spatio [...] crudelissime affligerent, quin etiam in evidentissimum Sacrae Caesareae Maiestatis opprobrium Serenitatis Vestrae mandata, in limitibus istius Regni [...] instituerent, ibidemque aedificia maxima erigerent, velut et [...] variisque modis limites Regni, longius atque latius [...] autem Sacrae Caesareae Maiestati, simul ac nobis incumbat [...] nobis gratius nihil aequo iucundius [...] ut de recensitis violentiis, iniuriis ac damnis praememorat [...] Serenitatem Vestram iustitia impendatur et limites Regni Serenitatem Vestram rogamus velit sine ulteriore dilatione, pro altera [...] cum statibus Regni Poloniae per nos siquidem in [...] auctoritate Sacrae Caesareae Maiestatis cum consensu statuum [...] et ordinum certi commissarii iam sunt designati, quorum medio in proxime fit mensis Maii diebus id totum quicquid est negotii ad amussim revideatur atque sopiatur, unde fiet eiusmodi lituum ac discordiarum seminibus sublatis pax et tranquillitas inter nostra Regna foveatur ipsaque vicinitas, melioribus suffulta nexibus, arctiori vinculo et sanctius observetur, caeterisque nationibus in optimum exemplum constantissima atque conspicua, aeternitate commendetur. Quod Serenitatem Vestram pro amore communis iustitiae facturam non diffidimus, responsum exspectamus. Servet Deus Serenitatem Vestram salvam atque incolumem diutissime. Datum ex arce regia Posoniensi ultima die mensis Martii anno Domini MDC.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

amicus consanguineus et affinis

Matthias

¹ Pozsony.

² Miklós Dersffy de Szerdahely.

³ Rudolph II.

⁴ Mikołaj and Krzysztof Komorowski.

⁵ On the subject of the border commission nos. 445 and 449.

⁶ Trencsén county (Latin: comitatus Trenchiniensis, Hungarian: Trencsén vármegye), an administrative unit in the northern part of the Kingdom of Hungary, currently part of Slovakia.

No. 472

King Sigismund III to Archduke Matthias

Warsaw, 15 April 1600

Sigismund III, King of Poland, urges Archduke Matthias to prevent imperial soldiers from committing injustices to royal subjects in the cities belonging to the region of Spiš.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 289r–289v.

Perfertur ad nos a capitaneo nostro Scepusiensi¹ militem Caesareae Maiestatis numero solito maiorem inque oppidis nostris Scepusiensibus² longiore iam tempore considentem, in dies augeri ac subditos nostros variis iisque gravissimis incommodis et fortunarum detrimentis ac violentiis onerare ac afficere. Qua de re auctoritate sua compescenda, licet iam antea Caesarea Maiestas³ a nobis requisita fuerit, aliquem tamen adhuc, eam postulationem nostram tulisse fructum, haud possumus perspicere. Cum vero incommoda ac iniurias eas graviore esse intelligamus, quam ut iis diutius ferendis, praedicti subditi nostri pares esse possint, maiorem in modum a Serenitate Vestra postulamus velit suam, qua ea in re fungitur, auctoritatem nobis commodare, utque idem miles ex praedictis locis quamprimum revocetur abducaturque, efficere. Daturam id ipsum Serenitatem Vestram utrinque intercedentibus pactis ac foederibus bonaeque vicinitatis iuribus conservandis, tum nostrae etiam diligenti postulationi, omnino nobis persuademus, certumque ad nostras hasce responsum a Serenitate Vestra expectamus. Cui de caetero fausta omnia prosperaque precamur. Datum Varsaviae die 15 mensis Aprilis anno Domini millesimo sexcentesimo.

¹ Sebastian Lubomirski.

² See *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 140, p. 426.

³ Rudolph II.

No. 473

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Warsaw, 26 April 1600

Sigismund III, King of Poland, notifies Emperor Rudolph II that Andrzej Samuel Dembiński, starost of Będzin, has been given an order to detain and imprison Mikuláš Bravantský and Madalena Planknar.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 284r.

Dederamus mandata ad capitaneum nostrum Bendzinensem¹, ut flagitiosos profugos Nicolaum Bravanski et Maghdalenam Brancknerin capi et in vincula coniiici iuberet², cur huc usque ab eo comprehensi non sint, ignoramus molesteque ferimus. Neque enim vellemus in Regno nostro sceleribus facinorosis hominibus perfugium atque impunitatem constitutam, quare iterum ad eum mandata dari iussimus ac nisi extemplo pareat ad iudicium nostrum eo nomine citari iubebimus. Quippe cum id et aequitas ne videlicet scelera impunita abeant et pactorum ratio postulet, ut alias semper omnibus in rebus ita et in hac causa singularem nostram voluntatem studiumque Maiestas Vestra perspiceret. Quam bene valere optamus faustaue ei et felicia omnia ex animo precamur. Datum Varsoviae die vigesima sexta mensis Aprilis anno Domini MDC.

¹ Andrzej Samuel Dembiński.

² On the subject of detaining Mikuláš Bravantský and Madalena Planknar see nos. 465 and 470.

King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria

Ujazdów, 20 May 1600

Sigismund III, King of Poland, gives Archduchess Maria of Bavaria an account of the events after the seizure of Transylvania by Michael the Brave, hospodar of Wallachia, who attacked Moldavia and forced Ieremia Movilă to seek shelter in Chocim, near the border, and threatens to attack Cracon. The King expresses his indignation at the military support that Emperor Rudolph II provides to Michael the Brave, because it endangers his friendship with the whole House of Austria.

Published: DIR 12, no. 1274, pp. 914–915.

Durchleugtigste Fürstin, freundtliche, hertzliebste Fraue Mutter. Ich khan nit underlassen Euer Liebden zu schreiben, die weil ih vor 3 Tagen und hernah däglich Zeittung auss Walahey¹ bekhumen, das der Mihel Weida² auss Sibenbirgen³ in die Walahey mit einem grossem Volkh, daruntter auch Walonen sein sollen, khumen, meinen Waida Jeremia⁴ bis auf die Gränizen veriaht, in ein Schloss⁵, darin er in hordt belegert, und sunst die gantz Walaheyn eingenumen hab. Habe auh schon an sie, weiter in die Cron herein zu begeben. Alle Zeittungen lauten also, das er dess Khaisers Volkh mit sich hab. Wie er dan auch die khaiserlihen Gesantten, so er in Sibenbürgen gefangen gehalten und Alles auf einen Schein sol gethan haben, – wie man dan auh solhes in den offentlihen welschen Zeittungen geschrieben hat. Die Gefangnen, so inn Anfang von dess Mihel Thail sein gefangen worden, sagen auss, das er solhes zu thain von dem Khaiser im Befelh hab; der welle von der andern Seitten gegen Crakhaue⁶ seine Maht gegen Polen auh prauchen. Was das für ein Freindtschaft ist, gib ih Euer Liebden zu erkennen; man hat mih alle Zeit mit guetten Wortten aufgehalten, das ih nit vermaint es soll ein solhe pese practica darhinter stekhen; der Mihel wer für sich selbst nit so starkh, wie er dess Khaisers Volkh nit mit sich hette. Ich hab nie niht wider das Haus Österreih gethan, und vermaint, man werde gegen mir auh, wie ih, aufrecht sein; aber ih befindt aus diesen Zeittung weitt das Widerspil. Wan der Michel dess Khaisers Volkh, weil er in Sibenbirgen gewest, nit hat wellen hinein lassen, warumb ziehen sie nit ietz, weil er nit darin ist, hinein, und nemen es ein? Ich schrieb und klag es Euer Liebden nur darumb, das sie mich alle Zeit aller Freindtschaft von dem Khaiser und gantzem Hauss Österreih

verdrest haben; wie ih dan nit anderst Ursah geben, damit ich ietz sehen was ih mih weitter zu versehen haben. Dieweil ih auh so lang khein Schreiben von Euer Liebden gehabt, hab ih wellen disen aignen Menschen schikhen, das ih gwiss Schreiben von Euer Liebden mige haben. Befil ih mih und mein khlain Son Euer Liebden ganz und gar, bitt die selbigen, so fern sie die Ursachen solhes gehlingen Uberfallen wissen, mih solhes zu berihten und dan Ertzhertzog Ferdinandt ganz fris zu griessen. Datum Jaschof⁷, den 20 Tag Mai, anno 1600.

Euer Liebden

gethreuer Sohn, weil ih leb:

Sigismundus

¹ Wallachia.

² Michael the Brave.

³ Transylvania.

⁴ Ieremia Movilă. See *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 126, pp. 400–401.

⁵ Chocim.

⁶ Cracow.

⁷ Ujazdów (Jazdów), a town to the south of Warsaw, currently part of the Śródmieście district; the Polish kings' summer residence was located there.

No. 475

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Plzeň, 24 May 1600

Emperor Rudolph II appeals to Sigismund III, King of Poland, to help Wacław Rozrażewski, Count of Pomsdorf, regain the hereditary property after bishop Hieronim Rozrażewski, who passed away in Rome.

Copy: HHStA Vienna, Polen I 52, Polonica 1600, fo. 23r.

Ut Venceslaum¹ comitem comitis Ioannis a Rosrazow² filium benigne complectamur eiusque patrociniū libenter suscipiamus ac patris patruī nuper Romae defuncti episcopi Wladislaviensis et Pomeraniae³ nos merita et egregia quam de se ipse praebet spes, movent. Cum itaque ad ea ille bona, quae ab episcopo patruo illi in Polonia haereditate relicta sunt vel coram vel per mandatarium adeunda Serenitas Vestra auctoritate patrociniūque forte opus habiturus sit, benevole et amice ab ipsa poscimus, ut, etsi nobis persuasum habeamus ultro ipsam dicto comiti Venceslao, tum propter patris ac patruī memoriā, tum propter causae aequitatem ubicunque necesse fuerit, auctoritatem suam libenter interposituram esse vel nostra etiam causa id libentius faciat. Nobis id pergratum et ad egregium illum iuvenem in virtutis curriculo ne amandum opportunum futurum, nos vero Serenitas Vestra vicissim ubi vel occasio ferat vel res postulet, gratificari parati sumus, eidemque felices rerum successus optamus. Datum Pilsnae 24 Maii anno 1600.

¹ Wacław Rozrażewski (1580–1625), Count of Pomsdorf (Polish: Pomianów), son of Jan Rozrażewski (bishop Hieronim's brother) and Hedvig of Lobkovic; after his father's death in 1585, his uncle Hieronim was one of his guardians.

² Jan Rozrażewski (d. 1585), Polish nobleman, Count of Pomsdorf in Silesia, owner of the city and castle of Blatná in Bohemia, brother of bishop Hieronim.

³ Hieronim Rozrażewski died in Rome on 9 February 1600.

No. 476

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 1 July [1600]

Emperor Rudolph II calls on Sigismund III, King of Poland, to imprison and punish Friedrich Seidlitz, who looted Friedrich von Haugwitz's house, as well as Marcin Poniecki, who gave shelter to Seidlitz.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fos 309v–310r, the year of the letter missing and established on the basis of Sigismund III's reply of 2 August 1600, see no. 478.

Exponit nobis egregius ac fidelis nobis dilectus Fridericus Haugucius in Crancz et Waren¹ praeterlapsa duodecima mensis Februarii huius anni instantis nocte intempesta Fridericum Seidlicium² de Prusnizza³, subditum nostrum domum suam in villa Wariana⁴ plurimis armatis Polonis stipatum violenter invasisse cubiculum et conclavia sua securibus ac bipennibus perfregisse, ipsumque si reperire contigisset trucidare voluisse. Ac praeterea suppellectilem omnis generis ultra viginti millia talerorum (quam nimirum summa magna in parte ab aliis ad emendum potiri mutuo sumpserit adhuc debet) sibi per vim eripuisse secumque contra omne ius et aequum nulla unquam inire per illum laesum in Poloniam abstulisse. Quod truculentissimum et antehac in provincia nostra Silesia inauditum facinus, licet quidem confestim tum temporis constituto supremo capitaneo⁵ senatuique Vratislaviensi et per occasionem comitorum quo eo ipso tempore ibidem habeantur provinciae praefecto ac ordinibus maximo cum omni sui dolore graviter conquestus fuisset, nihilominus tamen cum furti huius nefarii auctores ipsi nondum satis explorati fuerint, apud ordines praefectum provinciae Maiestatemque Nostram Caesaream fructus eos iustissimarum suarum querellarum, quos magnitudo ac summa rei necessitas requirebat consequi nec dum potuisse. Posteaquam vero nunc indubitata fide compertum est praememoratum Fridericum Seidlicium facinoris huius auctorem ac Martinum Poniecki de Skaradowo⁶ Serenitatis Vestrae subditum in admittenda atque perficienda infamissimi hac ac pessimi exempli rapina adiutorem praecipuum fuisse, utpote apud quem idem Seidlicius adhuc in Maiori Polonia latitet ac protegatur quique contra datam fidei promissionem non modo steterit Seidlicium, sed ne argentum quidem vi ereptum reddiderit, ad repetitas Haugucii humillimas atque ob maestissimas preces et lacrimas facere nullo modo potuimus, quin rem

tam indignam Serenitati Vestrae Regiae quam diligentissime exponendam curaremus. A qua pro pactorum atque foederum iure, proque amore securitatis publicae quam Serenitati Vestrae curae esse certo scimus, amanter ac benevole desideramus, ut considerata rei iniquitate statim Serenitas Vestra Maioris Poloniae capitaneo⁷ suo generali mandare atque iniungere velit, ut Martinum Poniecium Serenitatis Vestrae subditum iis iuris modis sisti atque obligari curet, ut qui iure contra ipsum experiri volent, facultatem ipsius conveniendi semper liquidam habeant, Seidlicium autem sceleratum illum invasorem ac subditum nostrum qui Skaradowe apud Poniecium latitat Serenitas Vestra ibidem Skaradowe vel ubicunque fuerit, in vincula dari inique tutiorem locum quamprimum transduci iubeat, ut certiores hac de re facti nostri officiales quibus hoc negotium dedimus praedonem istum nefarium in ea loca transferre postea queant, in quibus tantum scelus admisit, ut et ibidem de tam nefando crimine exemplum statui possit, ubi peccatum est et nostri homines nosque ipsi intelligamus Poloniae Regnum nequaquam per fugium sceleratis hominibus, sed Serenitatis Vestrae iustitiae terrori potius iisdem esse debere. Quae res valde gratissima nobis futura est, et utrique Regno cum primis utilis ipsisque renovatis foederibus consentanea. Quod reliquum est Serenitatem Vestram diu feliciter valere exoptamus. Datis ex reginali nostra Praga die 1 Iulii.

¹ Friedrich von Haugwitz (d. 1605), owner of the properties in Křesko (German: Kranz) and Warzyń (German: Wahren), currently located within the boundaries of the city of Brzeg Dolny in Lower Silesia.

² Friedrich Seidlitz.

³ Prusice (German: Prausnitz), a city in Lower Silesia, currently in the Trzebnica district.

⁴ Presumably the village of Wahren, see footnote 1.

⁵ At the time, the office of *Oberlandeshauptmann* was held by bishop of Wrocław Paul Albert.

⁶ Marcin Poniecki, Polish nobleman, co-owner of the village of Szkaradowo in Wielkopolska, located on the land bordering Silesia.

⁷ Adam Sędziwój Czarnkowski.

No. 477

Archduke Matthias to King Sigismund III

Vienna, 1 August 1600

Archduke Matthias urges Sigismund III, King of Poland, to intervene in the matter of the debt that his subject Zsigmond Balassi has incurred in Poland.

Original: BPANPAU Cracom, MS 343, fos 50r–50v. Seal.

Serenissimo principi domino Sigismundo tertio regi Poloniae ac Sueciae, magno duci Lithuaniae ac Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiaeque amico consanguineo et affini nostro carissimo. Matthias Dei gratia, archidux Austriae, dux Burgundiae, comes Tirolis et Habsburgi, salutem et mutui amoris continuum incrementum.

Serenissime princeps, consanguinee et affinis carissime, quid nobis ex parte magnifici Sigismundi Balassa¹, ratione quorundam debitorum in Polonia exigendorum, supplicatum fuerit ex incluso eiusdem supplici libello Serenitas Vestra uberius cognoscat. Nos itaque praefati Balassa, quantum iustitiae ratio tulerit, clementer consultum cupientes Serenitatem Vestram benevole et diligenter rogamus, ut eundem sua in parte suo favore et gratia, tam benigne prosequi velit, quo debita illa Serenitatis Vestrae auctoritate consecutus de nostra hac intercessione haud frustra bene sperasse re ipsa cognoscere possit. Factura est in eo Serenitas Vestra rem nobis pergratam, quam mutui amoris et benevolentiae studiis data occasione, sumus compensaturi. De caetero Serenitatem Vestram prosperrima valetudine frui ex animo precamur. Datae in hac civitate Viennae die prima Augusti anno millesimo sexcentesimo.

Serenitatis Vestrae

bonus affinis et consanguineus

Matthias

¹ Zsigmond Balassi of Gyarmathi (1572–1623), Hungarian magnate; in 1595 he married Elzbieta Zborowska, daughter of Marcin Zborowski, castellan of Cracow.

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Warsaw, 2 August 1600

Sigismund III, King of Poland, notifies Emperor Rudolph II that he ordered Adam Sędziwój Czarnkowski to arrest Friedrich Seidlitz and Marcin Poniecki, who looted Friedrich von Haugwitz's house.

Copy: BPANPAU Cracov, MS 343, fo. 52r–52v; Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 310r–310v.

Serenissimo et excellentissimo principi domino Rudolpho II divina favente clementia, electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc. regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Stiriae, Carintiae, Carniolae, Witembergae, comiti Tirolis etc. domino cognato affini et vicino nostro carissimo, Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex salutem et mutuam benevolentiam. Serenissime et excellentissime princeps, domine cognate affinis et vicine noster carissime.

Quae ad nos Caesarea Maiestas Vestra scripsit¹ de vi Frederico a Haugwitz² in Crancz³ et Varen⁴ illata, domoque ipsius depredata, ab Frederico Sedlecio de Prusnicza⁵ cum Martino Ponieczki de Scaradowa⁶, facinoris eiusdem uti arguitur adiutore, gravia sunt et merito severis poenis vindicanda. Quare dedimus negotium generali nostro Maioris Poloniae capitaneo⁷, diligenterque mandamus, ut contra Martinum Ponieczki subditum nostrum, si sceleris affinem compererit iuxta iuris et pactorum normam procedat, praedictum vero Fredericum Siedlicium quam primum eius potestas haberi poterit, comprehendi iubeat. Cum et privatim et publice intersit, eiusmodi delicta puniri, quibus in Regno nostro tutum perfugium, neque fuit unquam, neque a nobis quicquam, quod ad communia foederum et iustitiae iura tuenda pertineat, desiderabitur, cum quod aequitati deberi videmus, libenter etiam semper faciamus. De reliquo fausta omnia et felicia Caesareae Maiestati Vestrae precamur. Datum Warszaviae die II mensis Augusti anno Domini MDC regnorum nostrorum Poloniae XIII Sueciae VII.

- ¹ See no. 476.
- ² Friedrich von Haugwitz.
- ³ Kręsko (German: Kranz).
- ⁴ Warzyn (German: Wahren).
- ⁵ Friedrich Seidlitz of Prusice.
- ⁶ Marcin Poniecki of Szkaradowo.
- ⁷ Adam Sędziwój Czarnkowski.

No. 479

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 6 August 1600

Emperor Rudolph II asks Sigismund III, King of Poland, to intervene in regard to merchants from Głogów who were apprehended on the market in Poznań.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fos 310v–311r.

Quibus de causis senatus populusque Glogoviensis¹ impulsus Maiestatis Nostrae Caesareae opem et auxilium imploret summaque animi subiectione intercessionem nostram caesaream, ut negotium mercatorum illorum, quod illis ratione arrestationis in nuperis nundinis Posnaniensibus cum Wojciecho Gejowski² ob aes alienum ab haeredibus Christophori Brauner³ in ipsum translatum intercessit, Serenitatis Vestrae opera quam primum ex aequitatis formula componatur, efflagitet, id ipsum ex adiuncto supplicii libello fuisus intelliget. Et quia factum hoc mutuis pactis et foederibus omnino adversetur, verendumque sit ne (impune hoc abeat) mercatoribus liberius commerciorum magno sane utriusque nostrum cum incommodo intercipiatur, facere non potuimus, quin Serenitatem Vestram eius rei causa mature et quam amanter admoneremus. Ab ea pro iure communium foederum benevole postulantes, ut tempestive huic malo occurrere, magistratuique Posnaniensi aut si videbitur ipsi Gejowski severissimo rescripto gravi insuper mulcta addita iniungere et eo negotium dirigere velit, ne qua simili iniuria nostri homines in posterum afficiantur, neve arrestationibus eiusmodi locus amplius detur, sed potius ad praescriptum pactorum lites et controversiae, si quae orientur, componantur et finiantur. Nos certe nunquam officio nostro deeremus. Idem vero ut nobis de Serenitate Vestra polliceamur, facit cum aequitas ipsa tum Serenitatis Vestrae egregium in observandis foederibus colendaque bona vicinitate studium. Gratissimum autem nobis erit, ubi intelleximus rem ex sententia nostra confectam esse. Quod reliquum est Serenitatem Vestram bene feliciterque valere exoptamus. Datis ex regali nostra Praga sexta Augusti anno MDC etc.

¹ Głogów.

² Wojciech Gajewski (d. 1609), nobleman from Błociszewo in Wielkopolska, royal courtier, diplomat, starost of Ujście, participant of the Polish wars with Sweden and Muscovy.

³ Krzysztof Braun of Zwozin.

No. 480

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Warsaw, 17 August 1600

Sigismund III, King of Poland, notifies Emperor Rudolph II that he ordered Mikołaj Zebrzydowski, Grand Marshal of the Crown, to prevent Mikołaj Komorowski from committing injustices to István Szunyogh and promises to appoint commissioners during the coming Sejm so as to settle the border dispute.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 301r–301v.

Ea quae ad nos a Caesarea Maiestate Vestra in negotio Stephani Sonnegg¹ in Butedin² et Bielicz³ scripta⁴ sunt et quae nos etiam aliquoties hac eadem in causa ad Nicolaum Komorowski capitaneum Osvietinensem mandata dederimus optime memoria tenemus molestissimeque ferimus, quod nullus tam diu Regni controversiis neque querelis finis imponatur. Ac ut tandem quod iam dudum cupimus ea molestia defungamur dari ad sui mandata ad eundem Nicolaum Komorowski capitaneum nostrum Osvietinensem iussimus ad magnificum quoque Nicolaum Zebrzydowski supremum Regni mareschalcum ea de re scripsimus illi enim pactoque cura et executio tanquam generali Minoris Poloniae capitaneo incumbit sive id quidem satis esse cursusque aliquid a Komorowio incerti intellexerimus, dabimus negotium instigatori nostro, ut iuxta Regni leges ad poenas conturbatores pacis publicae et violatores foederum sancitas ad proximum conventum generalem eum citet. Ibi de eo igitur statuemus ac ne qua exinde deinceps mutuarum offensarum et querelarum causa praebeatur commissarios auctoritate conventus destinabimus a quibus una cum Caesarea Maiestate Vestra commissariis de omnibus, quae intercedunt controversiis agnoscatur et decidatur, omnino nihil a nobis intermitteretur quod ad tollendam eam controversiam tuendaque bonae vicinitatis et pactorum iura pertinere aliquando poterit, Sacrae Caesareae Maiestati Vestrae omnem prosperitatem diuturnamque valetudinem ab omnipotente Deo precamur et studia nostra deferemus. Datae Varsoviae die XVII mensis Augusti anno Domini MDC.

¹ István Szunyogh.

² Budatín.

³ Bielsko.

⁴ See Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 13 July 1600 in *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 127, p. 402–403 as well as in the present volume no. 451.

No. 481

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 20 August 1600

Emperor Rudolph II informs Sigismund III, King of Poland, that Abraham von Dohna, who is on legation to Muscovy, will explain to him a few matters which are of significance to their relations.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 52, Polonica 1600, fo. 33r.

Iniuximus magnifico Abrahamo a Donaw¹, quem in Moscoviam mittimus, ut iter prius ad Serenitatem Vestram instituat, eidemque aliqua quae ad sinceram amicitiae mutuae conservationem magnopere pertinere existimemus, exponat. Cui ut certam Serenitas Vestra fidem adhibeat, sibi de nobis quidvis quocunque tempore promittat cupimus. De reliquo Serenitati Vestrae prosperos ac salutare rerum et consiliorum successus optamus. Datum Pragae 20 Augusti 1600.

¹ Abraham von Dohna.

No. 482

Archduke Matthias to King Sigismund III

Vienna, 30 August 1600

Archduke Matthias appeals to Sigismund III, King of Poland, to prevent the Komorowski brothers from committing injustices to citizens of the Kingdom of Hungary and advance the appointment of the commission which will settle the border disputes between Poland and Hungary.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 311v.

Meminisse poterit Vestra Serenitas qualiter antea quoque, tum per Sacram Caesaream Regiamque dominum et fratrem¹ nostrum observantissimum, tum vero nos quoque de limitibus Regnorum Hungariae et Poloniae rectificandis certi commissarii fuerint destinati et nominati, sed quia ob hosce tumultus bellicos et grassantem, partium illarum Regni Hungariae superiorum pestis infectionem controversiae illae sopiri et rectificari, hoc anno minime potuerunt Serenitatem itaque Vestram rogamus, velit fidelibus suis Komoroviis² serio committere, ut usque ad remissionem et decisionem finalemque determinationem utriusque Regni, tum per Suae Maiestatis quam Serenitatis Vestrae commissarios metarum et limitum, primo vere fieri ab omnibus violentiis inferendis coctione salis et occupatione territoriorum ac aliorum quorumvis aedificiorum et occupationum in limitibus Regni utriusque penitus abstineant suosque subditos coerceant. Alioquin sua quaque Maiestas Caesarea et Regia, iura tam suorum fidelium subditorum quam ditorum territoriorum tueri et defendere cogetur. Quod Serenitatem Vestram pro communi Regnorum tranquillitate effecturam non diffidimus. Servet Deus Serenitatem Vestram diutissime salvam atque incolumem. Datum Viennae tricesima die Augusti anno 1600 etc.

¹ Rudolph II.

² Mikołaj and Krzysztof Komorowski.

No. 483

King Sigismund III to Archduke Matthias

Warsaw, 7 September 1600

Sigismund III, King of Poland, informs Archduke Matthias that Zsigmond Balassi should seek reimbursement for the costs incurred in Poland by legal means.

Copy: BPANPAU Cracow, MS 343, fo. 53r.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimo principi domino Mathiae archiduci Austriae, duci Burgundiae, comiti Tirolis et Habsburgi, domino cognato et affini nostro carissimo salutem et mutui amoris continuum incrementum. Serenissime princeps domine cognate et affinis noster carissime.

Causa magnifici Sigismundi Balasza¹, cum ipsius aequitatis ratione, tum vero Serenitatis Vestrae intercessione² nobis est commendatissima eidemque in ea persequenda favor et auctoritas nostra non deerit, sed ea est legum Regni huius ratio, ut nemo nisi ordinaria iuris via ac processu convictus, ad ullius rei praestationem possit condemnari. Quocirca, si magnifico Balaszae visum fuerit Zborovium³ ratione debiti sui in foro competenti convenire, daturi sumus mandata nostra ad eos magistratus, quibus iuris dicundi provincia incubuerit, ut ipsi hospitum iure, dilationibus quibusvis semotis ius dicatur, debitaque iustitia, administretur. De caetero Serenitati Vestrae fausta omnia, prosperamque valetudinem precamur. Datae Varsaviae die 7 mensis Septembris anno Domini millesimo sexcentesimo regnorum nostrorum Poloniae tredecimo, Sueciae vero anno septimo.

Serenitatis Vestrae bonus cognatus

¹ Zsigmond Balassi of Gyarmathi.

² See no. 477.

³ Presumably Jan Zborowski (d. 1603), castellan of Gniezno.

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Warsaw, 25 September 1600

Sigismund III, King of Poland, asks Emperor Rudolph II to postpone the date of Michał Sędziwój's trial, because royal secretary Adrian Rembowski could not attend it due to numerous responsibilities and the plague that has broken out in Prague.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fo. 318r–318v; BPAN Kórnik, MS 245, fos 364v–365r, the place and date of the letter missing; there is no mention of the name Rembowski, instead of which the sign X has been written.

Published: A. Pawlaczyk, R. T. Prinke, "Dwa listy Zygmunta III Wazy do cesarza Rudolfa II w sprawie alchemika Michała Sędziwoja", Pamiętnik Biblioteki Kórnickiej, 27, 2005, p. 133, copy from BPAN Kórnik, MS 245.

Serenissime et excellentissime princeps grata nobis accidit Maiestatis Vestrae benigna voluntatis in generosi Michaelis Sendziwoii¹ servitoris nostri causa promovenda per secretarium nostrum generosum Adrianum Rembowski, iam pridem facta significatio. Cum autem idem servitor noster, nec hoc tempore et ob servitia nostra quibus detinetur, et varias horum temporum difficultates inprimisque metum pestiferæ contagionis Pragæ ad prosequendas actiones suas adesse possit. Denuo maiorem in modum a Maiestate Vestra petimus velit legitimæ Sendivogii absentiae iusta ratione habita, iis quorum officio Maiestatis Vestrae commissione, causarum ipsius cognitio ac iudicium incumbit, demandare, ut cognitione aliquandiu adhuc suspensa in ulterius commodiusque tempus ea differatur, reiciaturque. Quod ut perpetuæ Maiestatis Vestrae benignitati aequitatisque studio imprimis convenientissimum erit, ita etiam nobis gratissimum Maiestati Vestrae fausta omnia a Deo optamus nostrumque officium deferimus. Datum Varsoviæ die XXV Septembris anno Domini MDC.

¹ Michał Sędziwój (Sendivogius), see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 101, p. 365 and no. 115, p. 386.

King Sigismund III to Archduke Matthias

Warsaw, 30 September 1600

Sigismund III, King of Poland, apprises Archduke Matthias of appointing Polish commissioners in order to settle the Polish-Hungarian border disputes and trusts that Emperor Rudolph II will follow suit; he also called on the Komorowski brothers not to provoke disturbances on the border.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fos 311r–312r.

Quae Serenitas Vestra de iniuriis Hungariae Regnique nostri finibus datis ad nos scribit¹, eadem Maiestatis quoque Caesareae literis, non ita pridem ad nos fuerit perscripta². Quocirca idem Serenitati Vestrae, quod et Maiestati Caesareae respondendum esse existimamus, nimirum nihil magis non desiderare aut cupere, quam ut omnibus turbis ac differentiis sopitis, pax tranquillitasque inter vicina Regna foveatur, pactorumque et foederum mutuorum iura illaesa serventur. Cuius rei causa designati a nobis fuerunt commissarii, qui una cum iis, quos Caesarea Maiestas ex parte sua constituisset in rem praesentem venirent, totumque istud iniuriarum ac differentiarum negotium definirent sopirentque. Quod cum ob eas quas Serenitas Nostra recenset, causas non sumpsisset pro nostro perpetuo in conservandae bonae vicinitatis officii studio daturi operam sumus et in comitiis Regni, quae brevi fortasse habebuntur et proponatur apud ordines hoc negotium et commissarii auctoritate conventus eiusdem designentur, qui cum Caesareae Maiestatis commissariis de eo cognoscant, illudque definiant atque hac ratione omnia discordiarum semina tollantur. Interea ut a rebus novandis et turbis quibusvis abstinenceatur dedimus iam ante ad Komorovios hac de re mandata nostra qui nisi pervenerint, atque aliquid nominatim de iis ad nos fuerit delatum, ut ad Regni comitia hoc nomine pro consuetudine Regni istius citentur mandabimus. Omninoque certo certius Serenitas Vestra sibi persuadeat nihil nos praetermissuros, quod ad tuenda bonae vicinitatis pactorumque iura et tollendas omnes controversias pertinere possit. Et haec quidem sunt, quae et Caesareae Maiestati et Serenitati Vestrae hoc tempore rescribenda putavimus. De caetero Serenitatem Vestram bene valere cupimus. Datum Varsoviae XXX Septembris.

¹ See no. 482.

² See Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 13 July 1600 in *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 127, p. 402–403.

No. 486

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Nowe Miasto Korczyn, 16 November 1600

Sigismund III, King of Poland, notifies Emperor Rudolph II that he has issued an order prohibiting the persecution of merchants from Głogów.

Copies: BPANPAU 343, fo. 58r–58v; Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32., fo. 311r–311v.

Serenissimo et excellentissimo principi domino Rudolpho II divina favente clementia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc. regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae, Virtembergae etc., comiti Tirolis etc. domino cognato affini nostro carissimo Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gottorum Vanadolorumque haereditarius rex. Salutem et mutuam benevolentiam. Serenissime et excellentissime princeps domine cognate affinis et vicine carissime.

Quantum semper studium nostrum in communium pactorum et foederum bonaeque vicinitatis iuribus tuendis ac sartis tectis conservandis, exstiterit, arbitramur Caesariae Maiestati Vestrae minime obscurum. Quocirca cum et nuper Maiestatis Vestrae literis¹ de molestiis ac turbationibus quibusdam, quae a nonnullis subditis nostris civitatis Maioris Glogoviae negotiatoribus, praeter aequitatis pactorumque praescriptum obiectae essent, ad nos fuisset relatum nihil nobis pro pristino studio nostro inque Maiestatem Vestram observantia prius fuit quam ut eae subditorum nostrorum exorbitantiae quam primum coerceantur. Qua de causa datae sunt a nobis in eodem negotio literae ac mandata nostra, quibus nihil dubitamus, quin et communibus pactis et Maiestatis Vestrae postulationi cumulatissime satis sit futurum. De caetero Maiestatem Vestram bene valere cupimus eique omnia prospera a Deo optimo maximo precamur. Datum in Nova Civitate Korczin die XVI mensis Novembris anno Domini MDC regnorum nostrorum Poloniae XIII, Sueciae VI.

Serenissime Maiestatis Vestre bonus cognatus

¹ See no. 479.

No. 487

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 22 November 1600

Emperor Rudolph II asks Sigismund III, King of Poland, to help him reclaim the money deposited by István Kakas with Arnold Uchański, abbot of the Cistercian monastery in Sulejów.

Copy: HHStA Vienna, Polen I 52, Polonica 1600, fo. 52r.

Qaestus nobis fuit Stephanus Kakas¹ Transilvanus certam se pecuniarum summam in illa rerum Transilvanicarum incertitudine apud abbatem Suleoviensem² Polonum deposuimus, quam in suos illo usus converterit ac dilapidarit. Ad quam repetendam cum nostram apud Serenitatem Vestram interponi commendationem, rogarit, benigne illius precibus locum dedimus, quod praeclaras animi dotes in illo et singularem in nos observantiam perspeximus. Ut itaque Serenitas Vestra auctoritate sua dictum abbatem ad pecuniam illam restituendam quod per se iustitiae et aequitatis ratio postulet constringi curet, amice ab ipsa poscimus. Rem nobis ipsa pergratam fecerit, cui vicissim quacuncque gratificari occasione parati sumus. Datum Pragae 22 Novembris anno 1600.

¹ István Kakas (d. 1603), Hungarian nobleman, diplomat in the service of Sigismund and András Báthory, Princes of Transylvania, see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 105, p. 369; in 1602 Emperor Rudolph II entrusted him with the legation to Persia.

² Arnold Uchański (d. 1601), abbot of the Cistercian monastery in Sulejów (Latin: Suleo/Siliov) from 1588 to 1601.

No. 488

King Sigismund III to Archduke Albert

[1600]

Sigismund III, King of Poland, makes a request to Archduke Albert, Governor of the Southern Netherlands, to give a kind welcome to the King's cousin Christopher Gretsil, Count of East Frisia.

Copy: BPAN Kórnik, MS 344, fos 136v–137r, the place and date of the letter missing.

Intelleximus ex litteris illustris principis domini Christopheri¹ comitis domini Frisiae Orientalis cognati et amici nostri carissimi cum laudabili maiorum instituto, quintum iam annum sub auspiciis Serenitatis Vestrae ordines ductare. Cuius nos praeclaro studio benigno comprobato voluimus hisce nostris animis voluntatisque nostrae in eum propensione testari, ut ipsum tanto diligentius Serenitati Vestrae commendamus, quanto magis praestantem virtutem in iis potissimum quibus cum sanguinis necessitudine et iungimur amare solemus. Cum igitur ut Serenitas Vestra favore benevolentiaque prosequatur, suaeque gratia in tuendo hoc instituto firmiorem et altiorem reddat peramanter ab ea postulamus. Quidquid autem more nostro in eum benevolentiae contulerit, id nos prompta parataque gratificandi voluntate Serenitati Vestrae relaturi sumus. Cui prosperam incolumitatem faustaque omnia ex animo precamur.

¹ Christopher Gretsil Cirksena (1569–1636), son of Edzard II, Count of East Frisia, and Catherine Vasa, Sigismund III's cousin; he converted to Catholicism and affiliated himself with the court in Brussels.

No. 489

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

[c. 1600]

Sigismund III, King of Poland, appeals to Emperor Rudolph II to assist royal secretary Jakub Zalewski in regaining the debt owed to him by N., a royal subject.

Copy: BC Cracow 360, p. 360. p. 722; BOSS Wrocław, 9536, p. 243. In both copies the place and date of the letter missing.

Serenissime et excellentissime princeps domine vicine et affinis et cognate noster carissime causa generosi Iacobi Zalewski secretarii nostri ratione certi debiti huius N. contracti et iure paternae successionis cum concernentis quem Maiestati Vestrae iam ante peculiaribus literis commendavimus cupientissime ex tanto temporis intervallo ad tot eiusdem secretarii nostri instantiis ad finem deductam fuisse optatam postulamus itaque a Maiestate Vestra velit iam huius N. habere ut quam hactenus rebus suis inutilem expectanda solutione moram sustinuit haec illi ad consequendam celeriolem ex eodem debitore suo iustitiam apud Maiestatem Vestram adiumento sit, ita ut sine omni ulteriore mora et dilatione, auctoritate et mandato Maiestatis Vestrae sui debiti solutionem consequatur ac nostras literas pro se intercessionis fructum a Maiestate Vestra se retulisse agnoscat rem gratissimam nobis Maiestas Vestra in eo fecerit ac similibus officiis per omnem occasionem referendam cupimus Maiestatem Vestram.

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 10 February 1601

Emperor Rudolph II repeats his appeal to Sigismund III, King of Poland, to apprehend and punish Friedrich Seidlitz and Marcin Poniectki, who looted Friedrich von Haugwitz's house. The Emperor trusts that Adam Sędziwój Czarnkowski, Starost General of Wielkopolska, will carry out the King's order.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fos 337r–338v.

Cum haud ita pridem Serenitati Vestrae miserabilem et ante hac fere inauditum casum exposuissemus¹, qui immerenti egregio ac fideli nobis dilecto Friderico Hauguicio² in Crancz³ et Warena⁴ Friderico Seidlicio⁵ Silesio et Martino Punico de Scaradowa⁶ Polono obiectus est, quod ille Seidlicius nocte intempesta domum Hauguicii in villa Wariana, plurimis armatis Polonis stipatus per vim perfregisset cubiculum et conclavia securibus ac bipennibus aperuisset et ultra suppellectilem auream et argenteam in sola numerata pecunia ultra millia thalerorum ipsi per vim et furtum eripuisset, hic Ponicius vero praedoni illi latibulo et securitate domi suae prebuisset et quo minus vel argentum ipsi redderetur vel praetio Seidlicius iuri sisteretur impendisset. His omnibus de causis a Serenitate Vestra amice postulamus, ut pro suo erga iustitiam amore proque iure foederum et pactorum communium auctoritatem suam regiam interponeret, ut et Seidlicius caperetur et Ponicius iis iuris modis obstringeretur, quae cuivis volenti pro tam ipsius conveniendi atque accusandi facultatem praeberent, facile quod nobis intelligere gratissimum fuit a Serenitate Vestra impetravimus, ut eadem considerata tanti foederis atrocitate aetati generali suo Maioris Poloniae magnifico Adamo Czarnkovio⁷ mandaverit, ut secundum Hauguicii postulata iustitiam administraret, ne tam impium facinus quoquo modo multum maneret, quamvis autem iussio haec Serenitatis Vestrae illum effectum peperit, ut Ponicius saepe nominato Hauguicio de viginti millibus ereptis quater mille trecentos taleros reddiderit, ac paulo post alios ter mille se ipsi missurum unaque etiam praedonem Seidlicium certo stiturum, liquido et sancte pollicitus fuerit, nunc tamen, ut ad nos refertur idem Ponicius mutat sententiam, et non modo promissis suis non stat. Sed et Seidlicium contra datam fidem porro fovet, defendit ac tuetur et in pessimo suo proposito magis magisque, confirmat, unde haec duo incommoda

maxima Haugucio oriuntur, alterum quod rebus suis tam sceleste ereptis carere cogitur, cum manifesto teneantur, qui facinus tam nefarium in pacata Maiestatis Nostrae Caesareae provincia Silesia admiserunt, alterum quod Seidlicius impunitatis spe sibi hoc pacto allucente etiam audacior et nequior efficitur, et iam palam Haugucio et affnibus ac necessariis sui immitatur, sese brevi maiori numero complicum suorum stipatum venturum et non pecuniam tantum, sed vitam etiam ipsam illis erepturum, domus et villas ipsorum in cineres redacturum. Quas minas quod effectui dare soleant, qui iam ante similia scelera in se admiserunt quodque indignum auditum sit subditos nostros ac inter ipsos Haugucium ipsiusque necessarios in pacatissima Maiestatis Nostrae Caesareae provincia prae metu sicariorum, qui in vicinia latitent, ne quidem somnum satis tuto ac secure capere posse. Idcirco ad repetitas Haugucii humillimas atque ob maestissimas preces et lacrimas pro pactorum ac foederum iure, proque amore securitatis publicae quam Serenitati Vestrae curae esse certo scimus, denuo amanter et benevole ab ea desideramus, ut severioribus erga Ponicium istum remediis utatur et omnimode perfecti curetis primum Seidlicius, qui apud Ponicium Scarodowe latitat, carceribus mancipetur, ut certiores hac de re facti nostri officiales quibus hoc negotium dedimus, praedonem istum nefarium in ea loca transferre postea queant, ubi tantum scelus admisit, deinde ut Ponicius quoque fide specialiter data ad sistendum sese iuri arctius obligetur, ut hoc pacto et nostri pro hac tutius sub Maiestate Nostra vivere possint et scelerati homines in omnis et alterius severa castigatione exemplum habeant, quo in posterum a delictis tam nefariis et enormibus absterreantur intelligantque Poloniae Regnum nequaquam perfugium sceleratis hominibus, sed potius Serenitatis Vestrae iustitiam terrori iisdem esse debere. Quae res grata nobis valde futura est et utriusque Regno comprimis utilis ipsisque renovatis pactis consentanea. Quod reliquum est Serenitatem Vestram diu feliciterque valere exoptamus. Datis ex regali nostra Praga decima Februarii anno Domini MDCI regnorum nostrorum Romani XXVI, Hungarici XXIX etc.

¹ See no. 476.

² Friedrich von Haugwitz.

³ Kręsko (German: Kranz).

⁴ Warzyń (German: Wahren).

⁵ Friedrich Seidlitz.

⁶ Marcin Poniecki of Szkaradowo.

⁷ Adam Sędziwój Czarnkowski.

No. 491

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Warsaw, 18 March 1601

Sigismund III, King of Poland, reminds Emperor Rudolph II that he has already ordered Adam Sędziwój Czarnkowski, Starost General of Wielkopolska, to apprehend and imprison Friedrich Seidlitz. The King expresses his contentment with the information that Marcin Poniecki has returned part of the stolen goods.

Copy: Ratsbücherei Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, fos 339r–340r.

Qua de re Caesarea Maiestas Vestra iam alteris literis¹ suis nobiscum agit, ea cum ex superioribus literis ipsius summae nobis curae fuit datumque iam pridem² generoso Adamo Czarnkowski³ generali Maioris Poloniae negotium, ut ratione vis in Silesia commissae, tum et criminis auctoris receptionem, cognitionem ac iudicium institueret ac sic ubi Fridericum Seidlicz⁴ in ditionibus nostris latitare comperiret, cum dandum comprehendi curaret. Factus iam in exsequendis iis mandatis nostris progressus cuique rerum ablatarum pars quaedam, quod ipsum ex literis Maiestatis Vestrae intelligimus a Martino Poniecki⁵ restituta ob grassantem tamen sub idem tempus, cum in aliis Regni nostri locis tum vero in Maiore Polonia pestem, eius causae iudicium, commodo peragi nondum potuit. Iam vero sopito, divina clementia, eo contagionis malo, denuo cum per literas tum etiam coram eidem Maioris Poloniae generali, serio a nobis iniunctum est, ut tandem sine ulteriore mora in causa ista ulterius progrediatur. Commemoratumque subditum nostrum ad restitutionem rerum ablatarum compellat contra Maiestatis autem Vestrae subditum, si in ditionibus nostris deprehensus fuerit secundum pacta procedat. Omnino nihil maiori nobis curae est, quam in aliis rebus omnibus ita in hac etiam causa et communibus pactis et Maiestatis Vestrae postulationi cumulatissime a nobis satisfiat. Certoque Maiestatem Vestram persuadere sibi cupimus, ut crimina ac scelera quaevis summe detestamur, ita nolle nos quoque eorundem auctoribus per fugium ac receptaculum in Regno nostro patere. De caetero etc. Varsoviae XVIII Martii anno 1601.

- ¹ See no. 490.
- ² See no. 478.
- ³ Adam Sędziwój Czarnkowski.
- ⁴ Friedrich Seidlitz.
- ⁵ Marcin Poniecki.

Archduke Matthias to King Sigismund III

Vienna, 7 May 1601

Archduke Matthias calls on Sigismund III, King of Poland, to put an end to the border dispute between the Komorowski family and Miklós Dersffy. Despite the appointment of the joint commission in order to settle the conflict, Krzysztof Komorowski does not intend to yield and continues committing injustices to the subjects in the Kingdom of Hungary.

Original: BPAN Kórnik, MS 1402, fos 15r–16v. Seal.

Copy: BC Cracow, MS 917, pp. 201–208.

Serenissimo principi domino Sigismundo tertio, Poloniae, Sueciae, Gothorum et Vandalorum regi, magno duci Lithuaniae, principi et domino Russiae, Prussiae, Moscoviae et Samogitiae, etc. amico consanguineo et affini nostro carissimo. Mathias Dei gratia archidux Austriae, dux Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae et Wüertenbergae etc., comes Habsburgi et Tirolis etc. salutem, benevolentiam et mutui amoris incrementum. Serenissime princeps, consanguinee et affinis carissime.

Literas Vestrae Serenitatis die decima octava Aprilis anni praesentis¹, ratione revisionis metarum ac limitum, tam Hungariae, quam Poloniae regnorum praesertim vero differentiarum inter Comorovios² et Nicolaum Dersfy³ sopiendarum, ad nos datas, non solum accepimus, sed etiam intelleximus, nos sicuti nihil aequè carius et antiquius habemus, quam ut sincera Regnorum vicinitas mutuaeque concordiae maneat constantia, ita suae quoque Caesareae Regiaeque Maiestatis domini ac fratris nostri⁴ observandissimi nomine, amico ac grato animo accipimus, quod Serenitas Vestra omnem in conservandis ac promovendis antiquis Regnorum pactis ac foederibus (de quo nunquam dubitamus) adhibeat diligentiam. Quod vero Comorovii, multis hactenus modis, tam tranquillitatis quam optime vicinitatis officia neglexerint, variisque Hungariae Regni subditos praesertim vero Nicolaum Dersfy damnis atque iniuriis effecerint, diversa eorum facta et attentata luculentius manifestabunt iustissimamque Vestrae Serenitatis severius animadvertendi causam praebebunt. Non ita pridem Christophorus Comorovius a Georgio Turzo⁵ ut pote ad hoc negotium una cum aliis singulariter deputato commisario Hungaro requisitus, ut amicabilem transactionem potius eligere quam cum magna utriusque Regni contentatione longiorem negotii discursionem experiri velit, eam ut ex

adiunctis patet de se dedit expectationem ut cuius facile appareat, ipsum potius in semel concepta sua pertinentia perseveraturum, quam ad amicam transactionem descensurum, maxime cum eam quoque nostri mentionem fecerit, in eo quod a Sacra Regiaque Caesarea Maiestate, nobis commissam Regno Hungariae gubernationem in dubium revocare et temere cavillare attentaverit, quae non possumus non moleste ferre, omnino confidentes Vestram Serenitatem et haec pro suo arbitrio exprobatam. Praeterea ne id quoque suae Caesareae Maiestatis tanquam regis Hungariae nomine silentio involvere debuimus, quod praefatus Comorovius citra ius omnesque incliti Regni Hungariae constitutiones non absque praeiudicio suae Caesareae Regiaeque Maiestatis comitis Liptoviensis⁶ et Araviensis⁷ sibi titulum arrogare praesumat, cum hinc Georgius Turzo illum vero Stephanus Ilieshazy⁸ hactenus obtinuerit. Quae quidem omnia cum in pactorum et foederum Hungariae cum Poloniae Regnorum violationem vergant, ita ut omnino verendum sit ne gliscentes ratione praefatorum limitum ac metarum inter Regnorum subditos conventiones, si non tempestivis iisdem e medio tollendis securantur, maximam utrinque animorum acerbiteriam excitent. Id circo Vestra Serenitas quantum fieri poterit, diu expectatam commissionem promovere ac interim ut ab omnibus violentiis ac rebus novandis ex parte suorum subditorum certo absterneatur (sic non et Dersfio a nobis est demandatum) sedulo procurare dignetur. Tam benevolentiam vicinitatis gratia suae Maiestati et nobis, hoc in negotio familiariter exhibitam sua Caesarea Maiestas non solum agnoscit, sed et nos de Vestra Serenitate vicissim omni amoris signo et promptitudine grati animi promereri studebimus. Eidem de caetero longaevam valetudinem prosperrimosque rerum successus ex animo precantes. Datae in urbe Vienna die 7 mensis Maii 1601.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus affinis consanguineus

Matthias

¹ The letter from Sigismund III to Archduke Matthias dated 18 April 1601 has not been found.

² Mikołaj and Krzysztof Komorowski.

³ Miklós Dersffy.

⁴ Emperor Rudolph II.

⁵ György Thurzó. On the subject of Polish-Hungarian border commission, see no. 445.

⁶ Liptov (Latin: Liptovius, Polish: Liptów, Hungarian: Liptó), a comitat in Upper Hungary, currently a region in middle-north Slovakia.

⁷ Orava (Latin: Arva, Polish: Orawa, Hungarian: Árva), a comitat in Upper Hungary, currently a region in north-west Slovakia and south-east Poland.

⁸ István Illésházy.

King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria

Vilnius, 7 September 1601

Sigismund III, King of Poland, informs Archduchess Maria of Bavaria that he decided to personally participate in the war against Charles, Duke of Södermanland, in Livonia. For this reason he asks Maria of Bavaria to take care of Prince Władysław in case of his death. He reminds the Archduchess that in his last will he appointed her and Archduke Ferdinand as the lawful guardians of his children. Georg Schiechel will inform her about the progress of the war. He sends his greetings to Archduke Ferdinand and his wife.

Holograph: HHStA, Familienkorrespondenz A, Karton 41, fos 52r–53v.

Durchleichtigste Firstin Freundliche mein Hertz liebste Frau Muetter Euer Liebden sein meine freindtliche willige dienst zuvor ich khan nit under lasen der selben zu schreiben und zu erineren das ich nah den 11 diß wilß Gott wan hie auf zu prechen und noh Liflandt¹ zu reisen gedacht bin und die weil dan diß ain weiter reiß ist, bit ich Euer Liebden gantz freidlich, wan Gott der Almechtig über mih gebietten und mih diser welt abforden soll sii wellen ir meinen Son² lasen bevolhen und sein Muetter sein, bit auch Euer Liebden wellen den Ertzhertzog Ferdinandt van meinet vegen biten das er ime auch meinen Son wel lasen bevolhen sein, wie ich dan bede Euer Liebden in meinen testament³ meinen Son zu vormonder verordnet hab, und die weil mir Euer Liebden vor maß alß ich in Shweden wereist solches verhasen haben, also verhof ich Euer Liebden werden mir ietz auch diß mein begern nit abshlagen, sonder mit allen fleiß darab sein auf das mein Son wol mig auferzogen und in allen guetten tugenten under wisen verden, bit auh darneben sii wellen ir alle seine leith die ime ietz dienen lasen bevolhen sein, den Jörgen⁴ nim ich mit mir nur darum das ehr Euer Liebden wie es beiß unß zu gen wirdt schreiben khan, bitt Euer Liebden wellen nix alß waß ich schreiben laß glauben, dan ich waiß vol man wierdt selzame zeitungen biß weln hinauß pringen, bit auh Euer Liebden zum Hegsten sii wellen Gott den Almechtigen fir mih biten auf das ich dise rais wol vorrihten und freiden wider zu meinen Son khomen auch wie ich dan Euer Liebden gebet hoh gedrest, sonst hab ich weil ich auß bin bevolhen Euer Liebden alle posten fleisig zu schreiben wie es beiß menien Khlanien die weil zu stett, und sovil nur sein khan in allen Euer Liebden

umb rath zu fragen, bit noh ain mal Euer Liebden wellen die weil wie auch
alzeit gantz sein Muetter bleiben, wie weith ich noh reisen oder das leger
shlagen wierdt khan ich nit gewiß wisen wan ich es waiß las ihs den Järgen
Euer Liebden alß balt schreiben, bevilh mich und mein Khlain in der selben
hertz gantz und gar bit auch sii wellen mir den Erzherzog Ferdinandt sein
Gemahel⁵ und alle ire Khinder freindtlich griesen und wellen wan ich
stirb Gott fir mich biten, ich bleib Euer Liebden getreier Son weil ich leb.
Dattum Wilden⁶ den 7 tag September Anno 1601

Euer Liebden

getrewer Son weil ich leb

Sigismundus

¹ Livonia.

² Prince Wladyslaw.

³ See no. 427.

⁴ Georg Schiechel.

⁵ Anna Maria Wittelsbach, who became Archduke Ferdinand's wife in April 1600.

⁶ Vilnius.

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 4 October 1601

Emperor Rudolph II notifies Sigismund III, King of Poland, of the victory he has won over Sigismund Báthory's army. He calls on the King not to support enemy forces in Transylvania.

Copy: HHStA Vienna, Polen I 52, Polonica 1601, fos 1r–2r.

Intellexerit iam ante Serenitas Vestra quae nuper in Transylvania inter nostros et Sigismundum Bathorem pugna¹ commissa quaeque inde secuta in quibus cum praepotentis perfidiamque ac perduellionem vindicantis Dei sese iudicium manifestet, futurum confidimus, ut nobis Serenitas Vestra de prosperis illis successibus gratuletur, utque in posterum caveat, ne Sigismundi illius aut aliorum perduellium factio receptum in Polonia viresque acquirat. Nos hactenus amicitia, quae inter nos sancta intercedit memores nihil omnino a nostris suscipi, quod Serenitatem Vestram aut Regni Poloniae ordines offenderet, permisimus, nullisque sinistris persuasionibus locum dedimus, ut vero sincerum integerrimae voluntatis nostrae affectum Serenitas Vestra magis perspiciat, hoc ipsi vere affirmamus, cum nuper ex felici in Transylvania nostrorum pugna, totius provinciae recuperandae sese spes ostenderet, nihil nos magis sollicitos habuisse, nihil severius Michaeli Valachiae vayvodae² cavendum imperasse quamve ne bonae vicinitatis iura quae nobis cum Serenitatis Vestrae Poloniaeque Regno communia sint sive per Moldaviam sive per alias partes finitimas violaret in fines sese potius Turcicos remotiores verteret. Huic nostrae fidei si Serenitas Vestra (quod de ipsius aequanimitate nobis promittimus) respondebit, Transilvanis illis perfidis ac profugis non tantum non securum ac tutum perfugium praebebit, sed nostram potius illos in potestatem, ne res amplius novas machinentur, dedet. Id si fecerit, quo in nos animo sit egregie testatum reddiderit, nosque ad mutuum sinceræ benevolentiae affectum suum erga Serenitatem Vestram gerimus sibi devinzerit. Datum Pragae 4 Octobris 1601.

¹ Presumably, Rudolph II refers to the battle of Guruslău, which took place on 3 August 1601. During the confrontation, the armies of the Empire and Wallachia defeated Sigismund Báthory's forces. After the battle, Báthory took shelter in Moldavia.

² Michael the Brave was assassinated on 9 August 1601 by order of imperial commander Giorgio Basta.

No. 495

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Warsaw, [1601]

Sigismund III, King of Poland, assures Emperor Rudolph II that he will deal with the matter of the merchants from Głogón, whose wares have been confiscated by Wojciech Gajewski; the King ordered Starost General of Wielkopolska to protect the freedom of trade in this area.

Copy: BC Cracom, MS 1659, pp. 444–445; BR Poznań, MS 211, fo. 43r. In both copies the date of the letter is missing; the year has been established on the basis of the letter no. 479.

Literae Maiestatis Vestrae mense Augusto superioris anni datae¹ nunc primum nobis sunt redditae, in quibus agit Maiestas Vestra de negotio mercatorum Glogoviensium ac eorum fideiussorum negotiatorumque Freistadensium², quod generosus Albertus Gaiewski³ arestandis eorum mercibus ac personis prioribus nostris, quae Maiestas Vestra suis in literis commemorat, rescriptis manadatisque obstantibus facessere non cessat. Equidem id nobis pro eo ac debuit grave molestumque accidit proptereaue denuo praecepimus districtius tam generoso generali nostro Maioris Poloniae capitaneo⁴ et aliis quibus id pro iure incumbit magistratibus, ut pro mutuorum foederum pactorumque ratione usitatoque iure et libertate commerciorum subditis omnibus Maiestatis Vestrae prohibita quaevis iniuria, debitam securitatem praestent, quam etiam ipsi Alberto Gaiewski severius ediximus, ne in posterum contra iussiones nostras quidpiam attentare praesumat. Id quod ipsa nostra rescripta evidententer ostendunt. De caetero Maiestatem Vestram felicissime valere optamus. Varsaviae.

¹ See no. 479.

² Wschowa (German: Fraustadt, Freistadt), a city in Wielkopolska, currently in Lubuskie Voivodship.

³ Wojciech Gajewski.

⁴ Adam Sędziwój Czarnkowski.

No. 496

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 20 April 1602

Emperor Rudolph II makes a request to Sigismund III, King of Poland, to grant safe-conduct for envoy Abraham von Dobna, who is going to Muscovy in order to obtain support in the war with Turkey.

Original: BPAN Kórník, MS 1398, p. 356–359. Seal.

Rudolphus secundus divina favente clementia, electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae et Wirttembergae, comes Tirolis etc. serenissimo principi, domino Sigismundo tertio regi Poloniae et Sueciae, magno duci Lithuaniae ac Russiae, Masoviae, Samogitiaequae etc. cognato affini et vicino nostro carissimo, salutem ac mutuam benevolentiam. Serenissime princeps cognate, affinis et vicine carissime.

Quod propter impedimenta varia diu distulimus, legatum modo ad magnum Moscorum principem auxiliorum contra Turcas petendorum causa mitimus magnificum fidelem nobis dilectum Abrahamum burgravium a Donaw¹ liberum baronem in Warteberg² et Bralin³, nostrum consiliarium et marchionatus Superioris Lusatiae⁴ praefectum provincialem, ut vel terra vel mari prout tutius et commodius fuerit proficiscatur. Ut itaque in gratiam nostram Serenitas Vestra literas illi fidei publicae concedat per amicitiae nostrae mutuae iura benevole poscimus. Neque enim dubitamus quam Serenitas Vestra pro sua in nos benevolentia et in rempublicam christianam zelo haud gravatim id nobis datura sit. Cui nos vicissim et publicis et privatis occasionibus libenter gratificemur et amicum quem erga ipsam gerimus affectum testemur. Datum in arce nostra regia Pragae die vigesima mensis Aprilis anno Domini millesimo sexcentesimo secundo regnorum nostrorum Romani vigesimo septimo, Hungarici trigesimo et Bohemici itidem vigesimo septimo.

Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Rudolphus

¹ Abraham von Dohna.

² Syców (German: Gross Wartenberg).

³ Bralin, a village in Silesia, currently in Wielkopolskie Voivodship.

⁴ Upper Lusatia.

No. 497

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 18 June 1602

Emperor Rudolph II expresses his gratitude to Sigismund III, King of Poland, for granting safe-conduct to Abraham von Dohna, who is on legation to Muscovy.

Original: BPAN Kórnik, MS 1398, pp. 370–373. Seal.

Rudolphus secundus divina favente clementia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Stiriae, Carniolae et Wirtembergae, comes Tirolis, serenissimo principi domino Sigismundo tertio regi Poloniae et Sueciae, magno duci Lithuaniae ac Russiae, Prussiae, Masoviae Samogitiaeque cognato, affini et vicino nostro carissimo, salutem ac mutuam benevolentiam. Serenissime princeps cognate, affinis et vicine carissime.

Gratum nobis auditu fuit Serenitatem Vestram adeo benevole ac prompte securum ac liberum per ditionem suam iter pro legato nostro quem in Moscoviam mittimus humanissimis suis literis polliceri¹. Cum itaque magnificus fidelis nobis dilectus Abrahamus burgravius in Donaw, liber baro in Wartenberg et Bralin noster consiliarius et marchionatus Superioris Lusatiae praefectus provincialis istac protectionem instituat, his nostris Serenitatem Vestram amice salutandam eidemque eo nomine gratias agendas duximus, nequaquam dubitantes, quin quae ad securitatem itineris opus fore videbuntur, sit ipsi legato nostro, quemadmodum promisit sincere procuratura. Nos vicissim Serenitati Vestrae quibuscunque gratificari occasionibus amico affectu parati sumus quo et ipsam quam felicissimam optamus. Datum in arce nostra regia Pragae die decima octava mensis Iunii anno Domini millesimo sexcentesimo secundo regnorum nostrorum Romani vigesimo septimo, Hungarici trigesimo et Bohemici itidem vigesimo septimo.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Rudolphus

¹ See no. 496.

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 29 June 1602

Emperor Rudolph II calls on Sigismund III, King of Poland, to arrest and punish Marcin Poniecki and Friedrich Seidlitz for the crimes they have committed.

Original: BPAN Kórnik, MS 1402, pp. 67–72. Trace of the seal.

Rudolphus secundus Dei gratia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, marchio Moraviae, Lucemburgensis et Silesiae dux, Lusatiaeque marchio etc. serenissimo principi domino Sigismundo tertio regi Poloniae ac Sueciae, magno duci Lithuaniae ac Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiaeque cognato affini et vicino nostro carissimo, salutem ac mutui amoris continuum incrementum. Serenissime princeps domine cognate affinis et vicine carissime.

Ex inclusis suplicibus, tam Friderici Haugwiczii in Crancz et Waren¹, quam totius familiae Glaubitinae, subditorum et fidelium nostrorum in Silesia, Serenitas Vestra fusius intelliget, quale facinus non ita pridem per subiectos Serenitatis Vestrae Martinum Puniczki de Scaradova² et eius complices in egregium iuvenem Carolum a Glaubicz³ admissum et quam atrociter ab eodem Puniczki per conductos sicarios, non procul a Posnania quo litis Haugwiczianae prosequendae causa profectus fuerat foedum in modum et exemplo plane detestabili eundem sclopetis traiectum contrucidatum ac nudum cadaver ipsius in aquas proiectum, iidem subditi nostri non immerito equidem gravissime conqueruntur. Tametsi enim latrocinium atque furtum illud superiore anno ab hac hominum perditorum colluvie, praecipue vero a Friderico Seidliczio⁴ in villa Wariana perpetratum, dum praedicto Haugwiczio nocturno tempore per vim et iniuriam summam ultra viginti quinque millia talerorum in paratis ablata, atque apud saepe nominatum Punichium, receptatorem et defensorem Siedliczii, deposita sunt (cuius inauditi facinoris iustam vindictam nec dum nostri administratam subdolemus) maximum sit, longe tamen maius hoc novum facinus nullus est, qui non perhorrescat, in quo committendo pecuniae aviditati crudelitas mixta et veterum delictorum tegendorum causa nova sanguinis humani effusione fiducia comparata atque ita delictum delicto

additum, ac scelere scelus cummulatum est. Quae ratio nos vehementer movet, ut accuratius hac de re ad Serenitatem Vestram scribamus, nisi enim haec facinora tempori castigentur, fiet sane perditis hominibus multo etiam graviora (cuius rei pessimum exemplum non adeo pridem in ducatu nostro Opoliensi a quibusdam Serenitatis Vestrae hominibus aditum intelligimus) perpetrandi licentia nec iam amplius malum hoc intra privatos parietes conquiescet, sed facile sese ad provincias totas effundet, et pacem ac tranquillitatem publicam, quae nobis maxime cordi est, pessumdabit. Quare pro iure foederum nostrorum proque ea fiducia quam de Serenitatis Vestrae animo ad iustitiam administrandam propensissimo semper habuimus, non tantum speramus, sed etiam maiorem in modum contendimus, ut rescriptis ac mandatis suis severioribus eiusdem Puniczii et sociorum Vengerscii ac aliorum crudelitatem istam coerceat. Quod facile nos consecuturos confidimus, si Serenitas Vestra data de re prius mandata exequi et generali Maioris Poloniae inchoata de furto et latrocinio eodem iudicia, strenue prosequi ac in novum hoc scelus etiam diligentissime inquiri iubeat, quatenus hominum nostrorum iustissimis desideriis satisfiat et delicta perditorum debitis poenis expientur, viaque similibus malis opportune pracludatur et denique pax et tranquillitas in vicinis istis Regnis nostris conservetur. Quae omnia Serenitati Vestrae curae non minus quam nobis cordi sunt futura nequaquam dubitamus et eandem optime valere cupimus. Datis ex regali nostra Praga, vigesima nona Iunii anno sexcentesimo secundo, regnorum nostrorum Romani vigesimo septimo, Hungarici XXX et Bohemici XXX itidem XXVII.

Rudolphus

¹ Friedrich von Haugwitz, see no. 476.

² Marcin Poniecki of Szkaradowo.

³ Karl Glaubitz (Glaubitz).

⁴ Friedrich Seidlitz.

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Cracow, 9 July 1602

Sigismund III, King of Poland, appeals to Emperor Rudolph II to stop his soldiers from doing harm to the dwellers of Spiš cities who are travelling to Hungary.

Copy: BC Cracow, MS 1659, pp. 453–454.

Quo magis perspecta nobis est Maiestatis Vestrae in tuendis inter nos ditionesque nostras mutuis foederibus, constans promptaque voluntas, quam nos vicissim Maiestati Vestrae eiusque subditis, quoties usus venerit declarare, modis omnibus non intermittimus, eo etiam maiori fiducia ad Maiestatem Vestram opidanorum Scepusiensium¹ de militibus Maiestatis Vestrae querelas ad nos delatas perscribimus. Quod nimirum novo quodam et pernicioso more, tam eundo in Hungariam, quam inde redeundo, frequentibus et continuis aliquot hebdomadarum stationibus, cives illos gravent, praestationes et onera non quidem spontanea illorum liberalitate aut saltem aliquo necessitatis modo, sed suo luxu insolentiaque definiant vique adeo adhibita, non modo quod libeat imperent, sed etiam mulcent eosdem verberibus iumentisque diutius abusi ea neque restituant illis neque persolvant. Quod quidem ex adiuncto eorum scripto perspiciet Maiestas Vestra. Huc et illuc accedit, quod rescripta et mandata Maiestatis Vestrae ad nostram postulationem edita, ut de quibusdam eorum opidanorum iniuriis ius diceretur, nullum adhuc sunt effectum sortita quo etiam fit, ut maiora in dies incrementa licentia sumat. Quapropter amanter petimus a Maiestate Vestra, ut severis edictis suis coerceri licentiam istam gravaminaque eiusmodi quibus opidani illi ad extremam inopiam rediguntur, prohiberi ac damna hucusque per milites illata sarciri, prioraque sua in eorundem civium causis mandata, debite executioni mandari quam celerrime iubeat. Id quod nobis de Maiestatis Vestrae aequitate plane pollicemur de caeteroque diuturnam illi incolumitatem ac omnia fausta precamur. Datum Cracoviae IX Iulii anno ut supra.

¹ Spiš.

No. 500

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 5 August 1602

Emperor Rudolph II asks Sigismund III, King of Poland, to extradite Italian Giovavnni Batista of Panzano, who has committed numerous offences in Prague, provided he is apprehended in Poland.

Original: BPAN Kórník, MS 1402, pp. 77–80. Seal.

Rudolphus secundus divina favente clementia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae, Witembergae etc., comes Tirolis, serenissimo principi domino Sigismundo tertio, regi Poloniae et Sueciae, magno duci Lituaniae ac Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiaequae etc. cognato, affini et vicino nostro carissimo, salutem ac mutuam benevolentiam. Serenissime princeps, cognate, affinis et vicine carissime.

Quod Reipublicae expedit delicta, maxime quae publica sint, non impunita manere in Italum quendam Ioannem Baptistam Panzanum¹ nomine, qui latronum more homicidium in hac metropoli nostra Pragensi commisit, ubicunque locorum reperitur, inquirimus. Quem cum in Serenitatis Vestrae ditione receptum habere intelligamus, per amicitiam nostram et per iustitiae, cuius ipsam inprimis studiosam, scimus amorem, ab ipsa poscimus, ut Ioanni Baptistae Pierlo ad Panzanium illum persequendum misso, non tantum facultatem det eundem captivum nostram in potestatem abducendi, sed opem etiam ubi opus sit eodem praestet. Nos sane plurimum Serenitas Vestra demeruerit, qui in similibus et in aliis ubicunque res tulerit, Serenitati Vestrae vicissim gratificari parati, amicissimum ipsi affectum offerimus. Datum in arce nostra regia Pragae, die quinta mensis Augusti, anno Domini millesimo sexcentesimo secundo regnorum nostrorum Romani vigesimo septimo, Hungarici trigesimo et Bohemici itidem vigesimo septimo.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Rudolphus

¹ Panzano in Chianti, a city in Tuscany.

No. 501

King Sigismund III to Archduke Ferdinand

Cracow, 2 November 1602

Sigismund III, King of Poland, asks Archduke Ferdinand to provide help to Florian Morsztyn.

Copy: BR Poznań, MS 211, fo. 51v.

Habet isthic negotium nobilis Florianus Morstin¹ subditus et servitor noster, cum suo ipsius nomine, tum nobilis olim Alberti Kinda qui serenissimo principi laudis memoriam domino Carolo² parenti Serenitatis Vestrae serviverat, germanorum fratrum et heredum is cum sua fidelitate, modestia, solertiaque non vulgari sit nobis probatus et gratus, dignum censuimus quem Serenitati Vestrae commendaremus. Id quod hisce facimus amanterque postulamus a Serenitate Vestra iungere velit ministris et magistratibus suis, dent operam sedulo, ut hoc negotium cuius causa Morstinus eo profectus est et quam commodissime pro eius aequitate et quam citissime gratiam nostram expediatur. Hoc erit nobis valde gratum. De caetero cupimus Serenitati Vestrae prosperam et diuturnam incolumitatem. Cracoviae II Novembris MDCII.

¹ Florian Morsztyn (Morstin) the younger, (d. 1605), Polish nobleman, bergmeister of Wieliczka.

² Archduke Charles II of Styria.

No. 502

King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria

Cracow, 6 November 1602

Sigismund III, King of Poland, asks Archduchess Maria of Bavaria to provide help to Florian Morsztyn.

Copy: BR Poznań, MS 211, fo. 51v.

Cum nobilem Florianum Morstin¹ servitorem nostrum eiusque negotium serenissimo principi domino Ferdinando archiduci cognato et affini nostro carissimo commendaremus, dandas etiam hasce duxerimus ad Serenitatem Vestram, cum ut nostra in eum observantia ista etiam occasione constaret, tum ut eius materna erga nos benevolentia Morstinus homo sane honestissimus suis rebus praesidium expectaret. Amanter igitur postulamus a Serenitate Vestra velit auctoritatem suam adhibere, ut causa haec ob quam Morstinus eo profectus est et commode quantum fieri potest et cito finiatur. Erit hoc nobis vehementer gratum. De caetero cupimus Serenitati Vestrae prosperam et diuturnam incolumitatem. Cracoviae VI Novembris MDCII.

¹ Florian Morsztyn (Morstin) the younger.

No. 503

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Cracow, [1602]

Sigismund III, King of Poland, makes a request to Emperor Rudolph II to mitigate the punishment for his subject Jerzy N., who has been imprisoned in Prague for murder.

Copy: BPAN Kórnik, MS 245, f. 351; BPAN Kórnik, MS 344, f. 235–235v; BC Cracow, MS 126, p. 355; BOSS Wrocław, 9536, p. 409. In all copies the place and date of the letter missing.

Serenissime et excellentissime princeps Georgius N. subditus noster nobili familia natus non exiguo iam tempore Pragae in carcere detinetur ob homicidium quodam cuius culpam in ipsum conferre velle dicuntur non cessant autem amici et parentes eius quos non paucos nec postremos in Maiori Polonia habet precibus nos fatigare et ut apud Maiestatem Vestram preces nostras interponere dignaremur qua benignitate et clementia sua rigorem iuris temperare velit praecipue vero quod infelix iste adolescens fortuito quodam modo nec merito suo in eam culpam incidisse dicatur cuius si partem aliquam sustinet amanter a Maiestate Vestra petimus, ut ne summo iure contra subditum nostrum adolescentem procedere iubeat, sed nostra causa connivere velit ut actio quae fovere istic instincta esse dicitur in meliorem poenam aliquam vel amabilem transactionem convertatur. Fecerit Maiestas Vestra rem et christiano principe dignam et mutuis officiis per omnem occasionem demerendam cupimus autem valere bene feliciterque Maiestatem Vestram. Cracoviae.

No. 504

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 19 February 1603

Emperor Rudolph II notifies Sigismund III, King of Poland, that Polish soldiers looted György Horváth Palocsay's property and a city in the comitat of Máramaros. He appeals to the King to appoint the joint commission in order to settle the border disputes and compensate for the injustices done to imperial subjects.

Original: BPAN Kórník, MS 1402, pp. 117–120. Seal.

Rudolphus secundus divina favente clementia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae et Wirtembergae etc. comes Tirolis etc. serenissimo principi, domino Sigismundo tertio regi Poloniae et Sueciae, magno duci Lithuaniae ac Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiaeque etc. cognato, affini et vicino nostro carissimo, salutem ac mutuam benevolentiam. Serenissime princeps, cognate, affinis et vicine carissime.

Querelae ad nos variae perferuntur de vi maiore, quae nostro Hungariae Regno diversis confinium locis a Polonis inferatur. Ut enim alia, quae ex quotidianis finium regundorum contentionibus inter limitaneos intercedere solent, praetereantur, grave nimis illud et novum minimeque dissimulandum est, quod nuper admodum sub divi Lucae evangelistae festum¹ Poloni non quidem levi armatorum manu, sed infestis copiis bis mille maioribus vario ex milite et quidem ex Tartaris collectis, hostilem in modum, ut fieri aperto bello solet, expansis vexillis, tubisque ac tympanis adhibitis ex arce Lubloviensi², duce et antesignano illius loci capitaneo Sebastiano Lubomirski³, castellano Biecensi, auxilio episcopi Cracoviensis⁴ aliorumque vicinorum in possessiones ac bona Georii Horwatii de Palocho⁵ interea dum ille in Silesia abest, irruerint in pagos ac villas illius non aliter quam Turcae ac Tartari in christianos solent ferro ac flamma saevierint, miseros subditos oppresserint, eosque truculenter spoliarint, quod alibi alii, scilicet in comitatu Muramarusiensi⁶ prope Hustium⁷ gravia subditis nostris invasione hostili damna intulerint, unde ultra viginti pecorum millia per violentam rapinam abacta. Quae tametsi Serenitate Vestra neque iubente, neque conscia patrata existimemus tamen cum nostra magnopere intersit,

quomodo ea Serenitas Vestra accipiat et accipi a nobis velit, ut intelligamus, has ad ipsam dandas duximus. Neque enim persuadere nobis possumus Serenitatem Vestram, qua est pietate animique aequitate permissuram esse, ut antiqua et solemnia, quae inter Hungariae et Poloniae Regna intercedunt pacta temere hoc ipso tempore, dum bello Turcico implicamur, infringantur. Nobis sane nihil magis curae est, qua in ut amicitiae bonaecque vicinitatis et affinitatis iura, quibus inter nos coniuncti sumus, sarta, tecta et inviolata serventur atque ea de causa severe ac solícite generali exercitus nostri in Transilvania duci iniungere solemus, ne Regni Poloniae et ne quidem Moldaviae fines quocunque modo infestari aut offendi permittat. Si itaque Serenitas Vestra vicissim (quod minime in dubio ponimus) amicitiam nostram bonam et perpetuam velit, inimicas illas in fines nostros invasiones arceri, subditisque nostris, quae per vim erepta sint, restitui (quod amice petimus) curabit. Id Serenitate Vestra dignum, nobis apprime gratum et ad fiduciam mutuam utrinque confirmandam peropportunum futurum. De caetero Serenitati Vestrae gratificari quibuscunque in rebus possimus benevolentissimo affectu parati sumus. Datum in arce nostra regia Pragae die decima nona mensis Februarii anno Domini millesimo sexcentesimo tertio regnorum nostrorum Romani vigesimo octavo, Hungarici trigesimo primo et Bohemici itidem vigesimo octavo.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Rudolphus

¹ 18 October.

² Stará Ľubovňa (Polish: Lubowla).

³ Sebastian Lubomírski.

⁴ Bernard Maciejowski (1548–1608), bishop of Łuck (1588–1598), Vilnius (1598–1600), Cracow (1600–1606), archbishop of Gniezno (1606–1608); Cardinal from 1604.

⁵ György Horváth Palocsay.

⁶ Máramaros, comitat in the eastern part of the Kingdom of Hungary.

⁷ Huszt [Latin: Hustum, Ukrainian: Хуст], a city in the eastern part of the Kingdom of Hungary in the comitat of Máramaros, currently in the western part of Ukraine (Zakarpattia).

No. 505

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Cracow, 25 February 1603

Sigismund III, King of Poland, appeals to Emperor Rudolph II to remit the offences committed by Hungarian nobleman János Kereky, who is now on the side of Sigismund Báthory, Prince of Transylvania, and reminds the Emperor of the contribution of the Kereky family in opposing Turkey and the Tatars.

Copy: BR Poznań, MS 211, fos 59r–59v.

Confugit supplex ad Maiestatis Vestrae mansuetudinem atque clementiam generosus Ioannes Kereki¹ Hungarus, in eaque spem omnem sui suorumque honoris vitae ac fortunarum omnium repositam habet. Cuius nos aerumnas miserati, procerumque nostrorum pro eo precibus ac illius supplicationibus permoti postulamus amanter a Maiestate Vestra, ut si quid inconsiderate contra Maiestatem Vestram deliquisset pro quo sibi mulctam irrogatam sustineat, id illi Maiestas Vestra pro spectata animi sui benignitate ignoscere remittereque velit. Sic enim accepimus eo illum in indignationem Maiestatis Vestrae incidisse, quod sub hisce tumultibus, quibus hucusque Transylvania agitata est, Sigismundo Battoreo² non tam propria animi inductione quam fortunae quodam impetu adhesisset. Nam cum superioribus annis indignatione eiusdem Sigismundi, duram in Transylvania captivitatem sustinisset, et non tantum in suis, verum etiam in pupillorum quorundam suae tutelae commissorum, rebus et bonis ad fiscum redactis, damna ingentia accepisset Sigismundus Battoreus fortunam eius eo praecipue miseratus, quod patris sui Christopheri³ a pueritia alumnus fuerit, significandum illi curaverat, si in famulitium suum concedere vellet futurum, ut omnem bonorum suorum iacturam eius liberalitate sarciret, nihil eum impedire, quo minus alteri principi operam suam addiceret, cum neque ulla functione, neque stipendio militari in Hungaria obstrictus esset. Ne vero quid ex discordia inter Maiestatem Vestram et se sibi obfuturum exinde suspicaretur, expeditos a se Pragam pro sancienda pace legatos, non paucos denique in Regno Hungariae possessionatos, tam in Polonia quam in Transylvania atque alibi citra omnem culpam stipendia mereri. Persuasum fuit homini, ut in perditis plerumque ac desperatis rebus, ut Battoreo daret manus, nec spe sua frustratus, duabus ab eo arcibus donatus

fuit, tandem vero ad sua cum redisset in Hungaria ibique persensisset, parem in Maiestatem Vestram et Bathoreum non coalescere constanter affirmat, decretum sibi fuisse, in suis bonis omisso Battoreo in Hungaria persistere. Sed cum Michael⁴ castello eius et possessionibus nonnullis in Hungaria dereptis, graviter edixisset, ut ille quaque versus conquiretetur atque comprehenderetur necessario cum iam nullum in patria locum a Michaelis ira satis tutum sibi relictum esse videret, in Transilvaniam se cum paucis tantum comitibus vitae suae tuendae causa contulit. Atque inde id consecutum est, ut confligente exercitu Maiestatis Vestrae cum Transilvanicis copiis interclusus ipse Battoreo adhaeserit, quod unum dumtaxat gravissimae apud Maiestatem Vestram offensionis et reliquarum calamitatum nullius alterius delicti sibi conscius, causam esse asseverat. Quae omnia cum Maiestas Vestra dispexerit, proque sua aequitate cum animo suo reputaverit, nobilem hanc et vetustam familiam, iam inde ab ipsis regis Andreae⁵ temporibus per omnia subsequentium regum Hungariae tempora insignis constantisque tam in reges atque adeo in Maiestatem Vestram fidei et obsequii, quam in Regnum ipsum memorabilium meritorum perpetua sua laude regumque benevolentia et beneficentia floruisse; peremptisque ante aliquot annos duobus huius Ioannis fratribus germanis, cum alter cum Turcis apud Agriam⁶, alter cum Scithis fortiter pugnavisset, nunc eo redactam, ut in hoc uno, de quo agimus, tota inclinata recumbat, magisque fortunae quadam iniuria quam aliqua eius insigni voluntaria culpa prostrata iaceat, isque ipse in hac indignationis Maiestatis Vestrae formidine, non obscurum det hoc etiam suae fidelitatis indicium, quod cum permulti eadem indignatione in desperationem acti soleant se potestati Turcicae tradere, hic etiam sollicitatus magna spe praemiorum a paganis, vitam tamen suam arbitrio clementiae Maiestatis Vestrae permittat. Non dubitamus omnino Maiestatem Vestram clementem se huic familiae praebituram, erectoque hoc homine ac in integrum bonorum omnium et iurium restituto, eandem quasi redivivam gratia benignitateque sua sustentaturam et conservaturam esse. Eritque hoc Maiestati Vestrae inprimis gloriosum nobisque valde gratum. Cracoviae XXV Februarii 1603.

¹ János Kereky of Kiskereki (d. c. 1604), Hungarian nobleman, closely associated with István Báthory of Ecsed; as a cavalry captain he fought against the Turks together with Giorgio Basta; in 1601 he took the anti-Habsburg side; as a result, he was accused of betrayal and his property was confiscated.

² Sigismund Báthory, Prince of Transylvania.

- ³ Kristóf Báthory (1530–1581), Hungarian magnate, voivode of Transylvania from 1576 to 1581, brother of Stephen, King of Poland.
- ⁴ Michael the Brave.
- ⁵ Andrew III (1265–1301), King of Hungary and Croatia from 1290 to 1301.
- ⁶ Eger (Latin: *Agria*), a city in northern Hungary.

No. 506

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Cracow, 24 March 1603

Sigismund III, King of Poland, submits a request to Emperor Rudolph II to give his permission for the King to marry Archduchess Anna, daughter of Ferdinand II of Tirol. That is why he sends his secretary Bogusław Radoszewski.

Copy: BPAN Kórnik, MS 312, fo.71r-71v.

Non sine divini Numinis instinctu evenisse putamus, ut mortua serenissima pientissimaque principe domina Anna Poloniae, Sueciae regina¹ consorte nostra desideratissima ita censentibus Regni nostri proceribus alteram de secundis nuptiis cogitationem susciperemus atque iterum non alio quam ad inclitam Austriae domum, si Maiestati Vestrae placeat, ea vota converteremus, qua in re cum praedecessorum progenitorumque nostrorum divinorum Poloniae regum vetus laudabileque institutum sequimur, cum proprio etiam studio ducimur ad veterem nostram cum principibus Austriacis necessitudinem praeterito coniugio adauctam, novo rursus novarum cum Austriae potissimum principis filia nuptiarum foedere magis confirmandam atque propagandam hoc id ea tantum de causa, quod a regibus et principibus in contrahendo matrimonio coniugis honestas, dignitas et maiestas et secundum haec alia quoque ipsorum et regnorum commoda praesidia et ornamenta spectari soleant, sed quod post multas Austriaci generis cum alibi, tum in hoc nostro Regno reginas non magis regum et principum germine quam virtutum exemplis fecundas nostra in Domino defuncta coniunx eam sanctissimis suis moribus (quo praecipuum individuae in coniugio societatis vinculum firmamentumque ponimus) Austriacae institutionis ac disciplinae imaginem in nostris ac totius Regni oculis expressisset, ut cum sinceram illius in Deum pietatem et religionem cum regiae moderati animi constantiae gravitatem, pudorem atque solertiam cum in nos ipsos perennem et castum amorem et obsequium, cum denique summa in omnes benignitate ac alias dignissimas regia femina virtutes, grata iucundaque nobiscum memoria repetimus atque carissimum ex ea susceptum pignus unicum nempe filiolum² superstitem, animi illius imaginem intuemur, ita prorsus afficiamur, ut quando quidem alteris nos matrimonii votis adstringere decrevimus ex eodem omnino genere et

sanguine sponsam nobis expetendam putemus. Animum itaque nostrum ad serenissimum principem dominam Annam³ serenissimi olim principis domini Ferdinandi archiducis Austriae⁴, comitis Tirolis, minorem natu filiam adiecimus eamque nobis fortunarum omnium Regni thori vitaeque sociam et consortem a Maiestate Vestra uti patruelae ac supremo eiusdem tutore desponderi cupientes peramanter ab ea petimus, ut suum nobis hac in re favorem et benevolentiam exhibere praestareque velit nosque de sua voluntate per Boguslaum Radoszewski⁵ nuntium nostrum facere certiores quam primum cognitam et exploratam habuerimus nihil omnino morabimur, ut ad negotium hoc recte et ex utriusque nostrum dignitate conficiendum legationem ad Maiestatem Vestram expediamus. De caetero prosperam incolumitatem secundosque in omnibus successus optamus ex animo Maiestati Vestrae. Cracoviae XXIII Martii anno Domino 1603.

¹ Anna of Austria.

² The only child of Sigismund III and Anna of Austria that was alive at the moment of writing the letter was Prince Władysław.

³ Anna of Tyrol (1585–1618), daughter of Archduke Ferdinand II of Tirol and Anna Catherine Gonzaga; in 1611 she married Matthias, King of Hungary and Bohemia.

⁴ Ferdinand II of Tirol.

⁵ Bogusław Boksa Radoszewski (c. 1577–1638), Polish nobleman, he studied in Frankfurt an der Oder and Padua; royal secretary, in 1607 he received holy orders, bishop of Kyiv (1619–1633), bishop of Łuck (1633–1638).

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 19 April 1603

Emperor Rudolph II thanks Sigismund III, King of Poland, for informing him about his intention to marry Archduchess Anna, daughter of Ferdinand II of Tirol. However, he cannot present his position on the planned marriage due to the preparations for the funeral ceremony of Empress Maria.

Copy: AAVaticano, Fondo Borghese III 90 A, fo. 144r–144v; BPAN Kórník, MS 312, fos 74r–75r.

Rudolphus secundus divina favente clementia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae et Wirtembergae etc. comes Tirolis etc. serenissimo principi domino Sigismundo tertio regi Poloniae et Suetiae, magno duci Lithuaniae ac Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiaeque etc. cognato affini et vicino nostro carissimo salutem ac mutuam benevolentiam. Serenissime princeps, cognate, affinis et vicine carissime.

Ex litteris Serenitatis Vestrae vigesima quarta die Martii¹ datis intelleximus, quas consilii rationes ipsae suorum Regni procerum suasu de secundis nuptiis et quidem cum augustae domus nostrae principe serenissimi quondam archiducis Ferdinandi² patrum nostri filia minore archiduci Anna³ contrahendis, inquit quam ipsi cara etiam nunc prioris matrimonii memoria sit. Gaudemus Serenitatem Vestram ea animi afflictione in Austriacam nostram domum duci, ut antiqua necessitudinis et affinitatis iura novo firmari et augeri vinculo desideret. Dolemus autem nos hoc tempore Serenitati Vestrae nihil de voluntate nostra respondere certi posse, quod non solum nos, sed etiam universam domum nostram vices ex obitu augustae dominae matris⁴ nostrae luctus occupat, in quo decore ratio, quae nobis inprimis esse debet proposita, neque de nuptiis, neque de aliis, quae prae se laetitiam ferant, constitui permittit. Iam iusta quaeque ad solemnes pertinent exequias, paranda, quae donec peracta fuerint, differenda eiusmodi de nuptiis consultatis. Accedit huic, quod ipsi nos soli et si maxime velimus, nihil ea de re, in qua et aliorum augustae domus nostrae principum assensus requiratur, statuere absolute possimus. Ut itaque Serenitas Vestra moram

aliquam, dum parentandum, dum propinquorum iudicium intelligendum patienter ferat, amice cupimus, qui propenso animi affectu Serenitati Vestrae benevolentissime adiecti sumus. Datum in arce nostra regia Pragae die decima nona mensis Aprilis anno Domini millesimo sexcentesimo tertio regnorum nostrorum Romani vicessimo octavo, Hungarici trigesimo primo et Bohemici itidem vigesimo octavo.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Rudolphus

¹ See no. 506.

² Ferdinand II of Tirol.

³ Anna of Tirol.

⁴ Maria of Spain (1528–1603), Empress, daughter of Charles V and Isabella of Aviz, wife of Emperor Maximilian II. After her husband's death in 1582, she returned to Spain and took up residence in the Convent of Las Descalzas Reales in Madrid, where she died on 26 February 1603.

No. 508

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Cracow, May 1603

Sigismund III, King of Poland, offers his condolences to Emperor Rudolph II on the death of his mother, Empress Maria of Spain.

Copy: BR Poznań, MS 211, fo. 76r–77v, the day of the letter missing.

Mortem serenissimae Romanorum imperatricis¹ matris Maiestatis Vestrae lectissimae principis sane quam et pro mutua nostra necessitudine cognationeque magnopere dolemus et Maiestatis Vestrae maerore non minus afficimur quam si nobis ipsis moestum ac triste quicquam accidisset. Sed non modicam consolationem affert bene cognita nobis ac toto orbe spectata Maiestatis Vestrae animi celsitas, quam ut multis et magnis ad omnes humanos casus fortiter ferendos instructam praesidiis nobiscum cogitamus, ita persuasum habemus Maiestatem Vestram hunc serenissimae genitricis suae obitum ferre tanto aequius quanto sperandum magis est, beatam illam animam corporis ergastulo solutam, terrena haec et caduca regna coelestibus et sempiternis regnis commutasse. Vivit enim vitam hanc non modo in benedictione divina longaevam, sed etiam memorabilium caesarum, regum et principum filiae, sorori coniugi matrique consentaneam, nec magis inclita filiorum et filiarum, atque adeo nepotum et pronepotum sobole venerabilem, quam pietatis fortitudinis ac aliarum virtutum editis multiplicibus exemplis fructuosam. Tantorum igitur meritorum aeternam mercedem illi cupientes diuturnam et prosperam vitam Maiestati Vestrae ex animo precamur, nostraque erga illam sinceræ voluntatis studia prompta semper et parata fore pollicemur. Cracoviae mense Maio 1603.

¹ Empress Maria of Spain.

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 16 July 1603

Emperor Rudolph II explains to Sigismund III, King of Poland, that due to the dispute between envoy Bogusław Radoszewski and Otto Plato von Helversen the letters have not been delivered on time.

Original: BPAN Kórník, MS 1402, pp. 123–126. Seal.

Copy: BPAN Kórník, MS 312, fo. 72r–72v.

Rudolphus secundus divina favente clementia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae et Wirtembergae comes Tirolis, serenissimo principi, domino Sigismundo tertio, regi Poloniae et Sueciae, magno duci Lithuaniae ac Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiaeque cognato affini et vicino nostro carissimo salutem ac mutuam benevolentiam. Serenissime princeps cognate, affinis et vicine carissime,

Cum litterae nostrae binae¹ iam scriptae Boguslao Radoszewski Boxae² Serenitatis Vestrae aulico dandae essent, se ille clam subduxit, offensus forte iis, quae inter ipsum et Ottonem Platum ab Helversen³, equitum, qui nobis a duce Brunsvicensi⁴ in Hungariam auxilio missi sunt tribunum in hospitio acciderunt. Ne igitur sinistris interpretationibus, quae amicitiae minus convenient locus relinquatur, has ad Serenitatem Vestram dandas duximus, quibus ipsi fidenter testemur non solum id non praemeditatum aut procuratum, sed nobis etiam vehementer ingratum fuisse, qua de causa tribunum illum, qui inter alia temulentiam ac veterem illius hospitii familiaritatem, quod liberius ingressus sit excusat, veniamque precatur ilico arresto constringi diligentemque in factum inquisitionem institui, ut exemplum si in culpa esset in eum statueretur iussimus. Quod dum fit dictus Boguslaus inconsiderate se proripit litteras nostras, quas paratas esse intellexerat relinquit, atque ansam alienis ab amicitia, cogitationibus praebet. Quid alter responderit hic addimus, quid praeterea compertum fuerit, aliunde Serenitas Vestra intelliget. Quae ne amicam quam de nobis habet opinionem illo mutari vel imminui, quod aliorum temeritate contigit, permittat, pro eo atque utriusque nostrum, adeoque Reipublicae intersit,

petimus ac sincerum necessitudinis, quae nobis cum Serenitate Vestra variis nominibus intercedit constanter colendae studium profiteamur. Datum in arce nostra regia Pragae die decima sexta Iulii anno Domini millesimo sexcentesimo tertio regnorum nostrorum Romani vigesimo octavo, Hungarici trigesimo primo et Bohemici vigesimo octavo.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Rudolphus

- ¹ The two letters referred to by Emperor Rudolph II and addressed to Sigismund III have not been found.
- ² Bogusław Boksa Radoszewski.
- ³ Otto Plato von Helversen (1563–1626), German officer, commander of cavalry in the service of many rulers, including the Habsburgs, dukes of Brunswick, King of Denmark; he participated, among others, in the wars with France, with Turkey in Hungary, and on the Protestant side during the Thirty Years' War.
- ⁴ Henry Julius (1564–1613), Duke of Brunswick-Lüneburg from 1589, administrator of the bishopric of Halberstadt from 1566; from 1600 he stayed in Prague; one of the closest advisors of Emperor Rudolph II, member of Geheimrat.

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 24 July 1603

In response to the letter of Sigismund III, King of Poland, dated 15 March 1603, which concerned the assault on the property of György Horváth Palocsay in the comitat of Máramaros, Emperor Rudolph II appeals for appointing commissioners who will deal with establishing compensation for the injustices committed on the Polish-Hungarian border.

Original: BPAN Kórnik, MS 1402, pp. 127–130.

Rudolphus secundus divina favente clementia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae et Wiertembergae etc. comes Tirolis, serenissimo principi, domino Sigismundo tertio, regi Poloniae et Sueciae, magno duci Lithuaniae ac Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiaeque etc. cognato affini et vicino nostro carissimo, salutem ac mutuam benevolentiam.

Serenissime princeps, cognate affinis et vicine carissime ex literis Serenitatis Vestrae decima quinta die Martii¹ datis, quibus ad nostras de diversis confiniorum iniuriis respondet, constantem animi affectum, quo amicitiam bonamque vicinitatem, variis inter nos necessitudinum vinculis nexam tueri et conservare studeat, clare perspicere videmur, quod illico Sebastianum Lubomirski castellanum Voinicensem et capitaneum Lubovliensem² ad sese accersivit et querelas Georgii Horvath³ ei ob oculos posuit, quidque per commissarios utrinque designandos de iniuriis ultro citroque illatis cognosci, deque eorum, quae tum ibi, tum in comitatu Maramusiensi⁴ per vim ablata fuerunt, restitutione agi ac tractatum institui placet. Nos itaque ut ad humanitatem istam, humanitate respondeamus, utque ea, quae diffidentiam aliquam aut offensi in amicitiam nostram inferre quoquo modo possint e medio tolli curemus, placet et nobis utrinque mandatarios designari, qui de iniuriis illis earumque causis cognoscant et quod aequae sit statuatur ac decernant. Atque ea de causa id modo agimus, ut primo quoque tempore aliqui eo ex consiliariis nostris Hungaricis designentur, qui cum iis, quos Serenitas Vestra nominatura sit, ad certum diem, certo in loco convenient colloquiumque ineant utque Serenitas Vestra quando nostri

parati futuri sint tempestive certior fiat, confidimus interea Serenitatem Vestram qua est in Deum pietate animique integritate curaturam esse, ut suum nobis amicitiae bonaque propinquitatis studium in confiniis sincere probet. Ne Serenitatis Vestrae ditionis vis a nostris inferatur, id vicissim ea solitudine cavebimus, qua communem procurare coniunctissimorum Regnorum salutem, quae in amicitiae nostrae firmitudine consistit, tenemur. De reliquo Serenitati Vestrae cuncta evenire, quae felicissima maximeque salutaria sint optamus. Datum in arce nostra regia Pragae die vigesima quarta mensis Iulii anno Domini millesimo sexcentesimo tertio regnorum nostrorum Romani vigesimo octavo, Hungarici trigesimo primo et Bohemici itidem vigesimo octavo.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Rudolphus

¹ The letter from Sigismund III to Emperor Rudolph II dated 15 March 1603 has not been found; it was probably the King's reply to the Emperor's letter of 19 February 1603, see no. 504.

² Sebastian Lubomirski, castellan of Wojnicz and starost of Spiš.

³ György Horváth Palocsay.

⁴ Máramaros.

No. 511

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 8 August 1603

Emperor Rudolph II demands that Sigismund III, King of Poland, should punish the royal subjects who plundered Burgrave Christoph von Dohna's property, which is on the Polish-Silesian border.

Original: BPAN Kórnik, MS 1402, pp. 135–137. Trace of the seal.

Rudolphus secundus Dei gratia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae etc. Sclavoniae rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, marchio Moraviae, Lucemburgensis et Silesiae dux, Lusataeque marchio etc. serenissimo principi domino Sigismundo tertio regi Poloniae ac Sueciae, magno duci Lithuaniae ac Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae etc. cognato affini et vicino nostro carissimo, salutem ac mutui amoris continuum incrementum. Serenissime princeps affinis, vicine ac amice carissime.

Conqueritur apud nos dapifer et fidelis noster dilectus generosus Christophorus burgavius de Donaw¹ Serenitatis Vestrae subditos Tschauczkeros (!) dictos, bona eius in confinibus Silesiae et Poloniae, praeterito Iunii huius currentis denuo invasisse et spoliatis faeno pratis, unum e servis eius secum abduxisse, alterum vero e subditis verberibus gravissime caecidisse, humiliter petens sibi succurri et datis ad Serenitatem Vestram litteris, opportunum futuris, quae subsequi possent malis remedium tempori adhiberi, quod equidem negandum illi non fuit, cum intelligamus a quibusdam mutuae utriusque Regni pacis et amicitiae violatoribus, talia in dies magis magisque ad communem perniciem et pactorum inter nos foederum labefactionem attentari, certum porro apud nos sit id ipsum Serenitati Vestrae vicinitatis et tranquillitatis studiosissimae nequaquam probari. Quam ob rem ab ea, si fortassis eorum hactenus fuit nescia, peramanter postulamus, quatenus non tantum in praedicto a Donaw iustitiam administrari, et quae ablata fuerunt, eidem ex integro restitui serio mandet, verum etiam eiusmodi hominum licentiam coerceat, et ne idem fidelis noster ab illis de caetero in possessionibus suis turbetur, provideat, quod ipsum nos quoque ne a nostratibus quicquam quod iustae querimoniae locum dare aut ullam offensam provocare posse diligenter curabimus, hisque Serenitatem

Vestram diu incolumem esse ex animo cupimus. Pragae ex regia nostra, octava die mensis Augusti anno supra millesimo, sexscentesimo tertio, regnorum nostrorum Romani vigesimo octavo, Hungarici trigesimo primo et Bohemici itidem XXVIII.

Rudolphus

¹ Christoph III von Dohna (d. 1619), owner of Sulów (German: Sulau) near Milicz in Lower Silesia and the properties of Gabel and Walten in Bohemia.

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 9 August 1603

Emperor Rudolph II calls on Sigismund III, King of Poland, to appoint commissioners in order to settle the dispute between Sigismund von Kottwitz and Jakub Brzeźnicki, abbot of Przemet, concerning the property of Obrzyca.

Original: BPAN Kórnik, MS 1402, pp. 141–146. Seal.

Rudolphus secundus Dei gratia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, marchio Moraviae, Lucemburgensis et Silesiae dux, Lustiaeque marchio etc. Serenissimo principi domino Sigismundo tertio regi Poloniae ac Sueciae, magno duci Lithuaniae ac Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiaeque cognato, affini et vicino nostro carissimo salutem ac mutui amoris continuum incrementum. Serenissime princeps domine affinis vicine ac amice carissime.

Exposuit nobis humillime non ita pridem egregius fidelis nobis dilectus Sigismundus a Kotwicz¹ venerabilem abbatem Premetensem² ipsi litem ratione cuiusdam fundi Obrizza³ dicti novisse et eandem iudicio iuxta statuta Regni Serenitatis Vestrae Polonici ventilari atque dirimi velle. Et licet idem abbas, saepius ut a proposito desistat commonitus eique in hunc finem varia tam aequitatis quam bonae vicinitatis media ad animum revocata fuerint, nihil tamen apud illum hactenus effici potuisse. Quam ob rem iterato idem subditus noster nos supplicibus compellere coactus, ait, doceri posse, a centum amplius annis antecessores ipsius in quieta et pacifica eorum, quos praefatus abbas controvertit locorum possessione fuisse, et licet quidem antecessor eiusdem sumpta occasione ex differentia quadam de limitibus inter subditos et nostros exorta, aliquid mite tentare acceperit, rem tamen certis conditionibus sopitam, et quae inter partes convenerat, ab episcopo Posnaniensi ratihabitum confirmatumque fuisse, nunc vero denuo eidem accordo contraveniri, cui sane conniveatur, nulla unquam pacta conventa firma permansura esse et abbatem non modo rem semel compositam, inique in dubium verum etiam si quid controversi esset isthoc contra communia foedera in Polonia ad dirimendum non satis aequis rationibus evocare velle, ipsa Serenitas Vestra Regia intelligit. Subditus

sane noster cui cum consubdito nostro Alexandro de Stoschen⁴ proprie negotium est cognitionem causae non excusat et nos illam certis personis dispiciendam commendavimus, quare si quid idem abbas sui interesse putat, nec hoc idem Kotwiczus quin usurpato et utriusque Regno placito modo et via cognoscatur repudium extra Regnum, ne avocetur solum regat et nos id ipsum a Serenitate Vestra amanter desideramus, velit evocationem eiusmodi subditi nostri auctoritate sua regia, utpote quae praefatis conventionibus omnino repugnat malique exempli sit cassare abbatem de contractu firmiter tenendo mandato suo hortari et litem subdito nostro coram iudicio Polonico intentatum ad commissarios, qui vigore foederum ac pactorum mutuorum utrimque deputari cum primum poterunt, benigne remittere. Nam ubi de hoc certiores facti fuerimus, eorum locorum gnaros a Serenitate Vestra nominatos esse, nostros quoque quam primum adhibebimus, qui eo convenient, rem conspicientur, partes audient et negotium ad ratificationem cum Serenitate Vestra tum nostram benevole it amicabilem, si fieri queat, componant. Quod equidem e re ambarum partium magis futurum et conservandae amicitiae atque vicinitatis inserviturum speramus. Quam ob rem cupimus a Serenitate Vestra ut cum primum nos faciat certiores inter ae que autem suis serio iniungat, ne saepe nominatus subditus noster in possessionibus suis turbetur aut quovis modo inquietetur. Isthoc nos de Serenitate Vestra mutua benevolentia promerebimur, subditis autem illius parem aequitatem nunquam non administrabimus atque ut Serenitas Vestra quam diutissime rectissimeque valeat ex animo optamus. Pragae ex regia nostra, nona die mensis Augusti anno supra millesimo sexcentesimo tertio regnorum nostrorum Romani vigesimo octavo, Hungarici trigesimo primo et Bohemici itidem XXVIII.

Rudolphus

¹ Sigismund von Kottwitz (d. 1618), Silesian nobleman, owner of Konotop (German: Kontopp) and Bojadla (German: Boyadel) in the Duchy of Głogów, currently in Lubuskie Voivodship.

² Jakub Brzeźnicki (d. 1604), from 1586 titular bishop of Aenus (Enez) and suffragan bishop of Poznań; from 1597 commendatory abbot of the Cistercian abbey in Przemęt in Wielkopolska.

³ Presumably Obrzyca, a no longer existing village on the border between Wielkopolska and the Duchy of Głogów, over ten kilometres to the east from Konotop, which belonged to Sigismund von Kottwitz.

⁴ Alexander von Stosch.

No. 513

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Cracow, 16 August 1603

Sigismund III, King of Poland, thanks Emperor Rudolph II for the letter with information on the conduct of envoy Bogusław Radoszewski, who has not returned to the royal court yet.

Copy: BPAN Kórnik, MS 312, p. 73r.

Quae Maiestas Vestra de aulico et secretario nostro generoso Boguslao Radoszewski¹ nuper ad se cum literis² misso ad nos scribit ea prorsus nobis ignota fuerunt, nec ille ad nos adhuc rediit, neque scimus hucusque quibus in locis agat. De caetero pro nostro propenso et sincero erga Maiestatem Vestram eiusque familiae studio optamus Maiestati Vestrae diuturnam et prosperam incolumitatem. Cracoviae die 16 Augusti anno Domini 1603.

¹ Bogusław Boksa Radoszewski.

² See no. 509.

No. 514

Archduke Matthias to King Sigismund III

Vienna, 21 September 1603

Archduke Matthias urges Sigismund III, King of Poland, to compensate György Horváth Palocsay for the injustices inflicted upon him by the royal subjects; he also asks on behalf of the Emperor to appoint commissioners who will settle the disputes on the Polish-Hungarian border.

Original: BPAN Kórnik, MS 1402, pp.152–155. Seal.

Copy: BR Poznań, MS 211, fo. 121r–121v.

Serenissimo principi Sigismundo tertio Poloniae, Sueciae, Gothorum et Vandalorum regi, magno duci Lithuaniae, principi et domino Russiae, Prussiae, Masoviae et Samogitiae etc. amico consanguineo et affini nostro carissimo Matthias Dei gratia archidux Austriae, dux Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae et Wierthembergae, comes Haubspurgi, Tirolis et Goritiae etc. salutem, benevolentiam et mutui amoris continuum incrementum.

Meminisse potest Vestra Serenitas, qualiter superioribus temporibus per Sacram Caesaream Regiamque Maiestatem¹, dominum et fratrem nostrum carissimum sub proxima dieta Warsoviensi², medio certi Suae Maiestatis cursoris de componendis et complanandis inter nonnullos Suae Maiestatis Caesareae Hungaros et Serenitatis Vestrae Polonos subditos, iam a longo tempore vigentibus controversiis et differentiis requisita fuerit. Et licet Serenitas Vestra Suae Maiestati Caesareae se idoneos commissarios suos delegandos atque Suae Maiestatis commissariis adiungendos, ut ii ambarum partium auditis querelis, id quod iustitia et aequitas bonaeque vicinitatis vinculum postulat, statuunt, benevole obtulerit. Quia tamen egregius Georgius Horvath de Polocha³ graviter iterum tam Suae Maiestati Caesareae quam nobis conqueritur, Polonos non modo ab inferendis violentiis, iniuriis atque damnis non desistere, sed in dies non eidem saltem, verum etiam vicinioribus Hungaris maiores insidias inferre studere. Unde metuentum est, ne ex talium iniuriarum et damnorum fomite, ignis inextinguibilis, cum vicinorum Regnorum destructione, multaue christiani sanguinis effusione coniunctus emergat. Ad praecavenda itaque mala maiora, avertendamque cruentam, tam vicinorum Regnorum, quam vero privatarum

personarum, qua ex dilatione compositionis, continuationeque damnorum oboriri possit vindictam, Serenitatem Vestram nomine Sacrae Caesareae Regiaeque Maiestatis benevole hortamur, nostro autem amice rogamus, ut Serenitas Vestra non solum tales suos violentos subditos ac bona vicinitatis turbatores debita poena afficere, sed et ab inferendis iniuriis et damnis serio illos cohibere ac commissarios suos loco et tempore revisioni praefigendo ad complanationem omnium differentiarum destinare revisionemque maturare velit. Saluberrimum quidem foret, ut commissio haec adhuc anno praesenti finem sortiretur, verum eam ob imminetem hiemem vix fieri posse existimamus. Curabit itaque Serenitas Vestra, ut si hoc tempore fieri non poterit, statim primo vere illa aggredi et debito fine terminari et ad hanc rem etiam commissarii Poloni ibidem praesentes esse possint, prout idem etiam ex hac parte efficiemus, interim tamen Serenitas Vestra subditos suos ab omnibus violentiis exercendis coerceat, idemque nos quoque cum subditis Suae Maiestatis facturi. Nos quantum nostrarum erit partium, nihil eorum, quae ad bonam vicinitatem fovendam spectare videbuntur, praetermitteremus. De caetero Serenitatem Vestram feliciter diutissime valere cupimus. Datum Viennae vigesima prima die Septembris anno Domini millesimo sexingentesimo tertio.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

amicus consanguineus et affinis benevolus

Matthias

¹ Rudolph II.

² The Sejm was in session in Warsaw from 7 February to 13 March 1601.

³ György Horváth Palocsay.

No. 515

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 20 December 1603

Emperor Rudolph II notifies Sigismund III, King of Poland, that he has not made any decision concerning the marriage of Archduchess Anna of Tirol. Therefore, he suggests that the King marry one of the sisters of the deceased Queen Anna and he is ready to support obtaining the dispensation from the Pope for such marriage.

Fair copy: HHStA Vienna, Familienakten 26, Konv. 3, fo. 4r–4v, in German.

Copy: BPAN Kórnik, MS 312, fo. 73r–74v.

Etiam cum recenti memoria haud dubie tenet Dilectio Vestra, quod antea apud me ratione serenissimae archiducissae Annae¹ infantis Austriae filiae quondam patru² mei confidenter institerit, cuius negotii dilationem et procrastinationem, velim ne alieno nostro erga se animo tribuat, qui sane mihi et domui meae, pro amica grataque acceptione habeo, quod ex singulari sua in nos inclinatione peramanter ostendit, se olim divina dispositione, non infeliciter nobiscum contractam amicitiam cognationem et affinitatem denuo renovare ac continuare velle. De me vicissim polliceatur sibi certo Dilectio Vestra, me ipsius commodum semper quam maximi in omnibus requirere et optare. Quoniam vero nondum quid certi apud me est statutum de praedicta serenissima archiducissa Anna, in omni sinceritate et amore nolo Dilectionem Vestram latere, quod cum priores illius nuptiae divina gratia successerint et utrique etiam Deus benedixerit ac insuper mater³ defunctae uxoris⁴ optima sit ipsi nota nulla ratione suspectum dubium videri deberet Dilectioni Vestrae ordinibusque Regni sui, sibi aliquam asciscere in coniugem ex sororibus⁵ demortuae, in qua profecto pietatis virtutumque qualitates requisitae, quas prior uxor habuit reperientur. Quo casu in me recipio, tam apud serenissimam matrem, quam apud priores ac totam familiam consensum obtinere, atque adeo ab ipsomet sanctissimo domino nostro dispensationem. Nec est quod moneat Dilectionem Vestram Regnique ordines exemplum Sigismundi Augusti cum ea sit longe diversa ratio. Ad quam bono alioqui animo a me proposita Dilectio Vestra pro sua commoditate responsum dare poterit. Meam porro erga se fidem ac sinceritatem omni occasione experietur. Commendans eam divinae protectioni. Datum Pragae die 20 Decembris anno Domini 1603.

¹ Archduchess Anna of Tirol.

² Ferdinand II of Tirol.

³ Maria of Bavaria.

⁴ Queen Anna of Austria.

⁵ In 1603, the unmarried sisters of the late Queen Anna of Austria were Archduchesses Eleonore, Maria Magdalena and Constance.

No. 516

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

[January 1604]

Sigismund III, King of Poland, expresses his gratitude to Emperor Rudolph II for informing him about Ieremia Movilă's intention to attack Wallachia and place on its throne his brother Simion Movilă. The King appeals to the Emperor not to undertake any action in Moldavia in case of war, because it is Poland's fief. He also agrees to the Emperor's suggestion to postpone the talks about the border disputes to another date.

Copy: BR Poznań, MS 211, fos 119v–120r, the place and date of the letter missing.

Redditae nobis sunt literae¹ Maiestatis Vestrae, quibus queri secum scribit Radulium vaivodam Valachiae² in patrocinium a Maiestate Vestra receptum se a Hieremia vaivoda Moldaviae³ Simonem⁴ fratrem ope Turcarum in Valachiam introducere conante infestari. Quem auctoritate nostra prohiberi posse Maiestas Vestra existimat ac ut prohibeatur postulat, ne Maiestatem Vestram, ne Radulium adversis machinationibus lacessat vel ad vindictam provocet. Ante unum et dimidium fere annum cum de eadem Valachia a nostris hominibus non infestanda Maiestas Vestra literas⁵ ad nos dedisset, ostensum a nobis fuit quid pulso hoste nostro Michaelē⁶ in substituendo illi Simone Moldavo secuti potissimum fuerimus quidve spectavissemus meminisse ea Maiestatem Vestram arbitramur. Eo vero nobis etiam non praemonitis principatu exuto, etsi non immerito permoveri debuerimus maiori tamen Maiestatis Vestrae ne molestia aliqua afficeretur quam causae nostrae ratio est a nobis habita. Iam vero novas rursus querelas a Radulio proferri dissensionumque et comminationum causas subministrari videmus. Sed facile cuivis in mentem venire potest Turcas, qui tributariam antea Valachiam habuerint non ita fortasse facile de recuperanda ea cogitatione abiecturos, ut ab aliis sint excitandi neque praeter Simonem alios deesse illis posse quos provinciae illi, si assecuti ea fuerint, praeficiant cum vel bassae cuiquam excepta e christianorum potestate committere possint, quae quidem nos Maiestati Vestrae pro ipsius prudentia altius expedienda relinquimus. Non praetermissuri autem sumus quem primo quoque tempore de negotii istius statu quid in eo agatur quid intercedat exploremus et cognoscamus Hieremiamque de hisce rebus admoneamus. Caeterum cum saepius apud Maiestatem Vestram contestati fuerimus Moldaviam regum Poloniae antecessorum nostrorum iuris semper fuisse, atque etiam

nunc in nostro illam esse patrocínio amicissime nunc quoque a Maiestate Vestra postulamus, ne turbari eam aut arma illi inferri patiatur. Haec enim et promissa nobis a Maiestate Vestra fuerunt et ad conservandam mutuam amicitiam quam nos inviolatam esse cupimus pertinent. Cognitionem controversiarum de finibus, quod in aliud commodius tempus Maiestas Vestra reiicit sit ita sane nobis tamen non incommodum videretur si quamprimum occasiones omnes contentionum utique tollerentur.

- ¹ Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 20 December 1603 in *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 161, pp. 454–455.
- ² Radu Șerban.
- ³ Ieremia Movilă
- ⁴ Simion Movilă.
- ⁵ See Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 4 September 1602 in *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 158, p. 450.
- ⁶ Michael the Brave was assassinated on 9 August 1601.

No. 517

King Sigismund III to Archduke Matthias

[January 1604]

Sigismund III, King of Poland, confirms to Archduke Matthias that the commission which is to settle the contentious matters on the Polish-Hungarian border is ready to begin its proceedings. He reminds the Archduke about the aggressive conduct of György Horváth Palocsay towards Polish subjects.

Copy: BR Poznań, MS 211, fo. 121r–121v, the place and date of the letter missing.

Accepimus mensis huius initio literas Serenitatis Vestrae prima Septembris anno superiori datas¹, quibus a nobis Maiestatis Caesareae suoque nomine Serenitas Vestra postulat, ut ad componendas inter Hungariae Poloniaeque Regnorum subditos a multo iam tempore vigentes controversias commissarios nostros designare velimus praestareque, ut loco et tempore, cognitionibus et colloquiis eiusmodi praefigendo primo statim vere sistere se non morentur idem ex illa vicissim parte praestitum iri. Probe meminimus serenissime princeps quotiescunque vel subditorum nostrorum de Hungarorum vi et iniuria querelis sane frequentibus fatigabamur vel de nostrorum etiam in Hungaros violentia Caesarea Maiestas suis ad nos literis perscribebat, hunc ipsum nos de quo scribit sopiendarum contentionum istarum ac administrandae iustitiae modum ex mutuorum pactorum praecepto ostendisse Maiestatem Caesaream in aliud commodius tempus id reiciendum in suis ad nos literis 20 die praeteriti Decembris² censuisse. Quamobrem vel ab Eius Maiestate vel a Serenitate Vestra expectamus, ut inter nos de certo definitoque loco et tempore, quo nostri utrinque commissarii convenire deberent quamprimum conveniat. Nos ab hac parte nostra in designandis nostris non morabimur idque adeo agimus, ut cum a mutua inter nos amicitiae variis necessitudinum vinculis connexae firmitudine coniunctorum Regnorum salus atque felicitas dependeat nostra in eadem amicitia bonaque vicinitate ex aequo tuenda atque conservanda prompta sinceraque voluntas constet. Georgii Horvathi³ querelas quod attinet hunc nos potissimum vicinitatis turbatorem esse maximas subditis nostris iniurias ac damna detrimentaque inferre violenterque grassari audimus, nec aliud quidque a nostris pati quam quod vis eius vi quoque

interdum repellatur, sed id etiam ad memoratorum commissariorum cognitionem reiicimus. Ac de caetero Serenitatem Vestram diu prospereque valere optamus.

¹ The letter of Archduke Matthias dated 1 September 1603 has not been found.

² See no. 515.

³ György Horváth Palocsay.

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Cracow, 21 February 1604

Sigismund III, King of Poland, appeals to Emperor Rudolph II to authorize the validity of the testaments written down by the late Innocent Philippe, Cracow townsman, in order to prevent the conflict between his sons Pierre and Jean and their nephew Pierre Bertron, who has applied for the legacy.

Copy: BR Poznań, MS 211, 121v–122r.

Accepimus agitatam fuisse ante aliquot annos in iudicio Maiestatis Vestrae ex appellatione duorum testamentorum controversiam, quae nimirum Innocentius Philippi¹ civis olim Cracoviensis unum quidem in hac urbe nostra, aliud in Silesia quo hinc commigraverat idque postremum confecisset. Cum enim eius filii Petrus et Ioannes, illo interempto hoc postremum e contra vero Petrus Bertronus² eorum consobrinus primum illud Cracoviense valere debere contendissent pronuntiatum in curia Maiestatis Vestrae fuisse pro postremo testamento, in quo Bertronus ab avunculo praeteritus fuerat, securis autem illis eo decreto et a regia Maiestatis Vestrae absentibus, Petrum aliud omnino contrarium decretum obtinuisse vigereque, ut sibi ex priori testamento a consobrinis legatum avunculi persolvatur. Quod cum ad male narrata in uno eo denique Maiestatis Vestrae iudicio editum illi fuisse credendum sit rationique consonet subditorum quantum ferat aequitas indemnitati consulere, amice postulamus a Maiestate Vestra, ut primum illud legitimumque decretum in partium controvertentium praesentia latum robur suum obtinere eiusque praesidio nostros hosce subditos ab ulteriori in ea causa huius adversarii impugnatione tutos esse velit iubeatque. Fecerit Maiestas Vestra re sua praestanti aequitate dignum parique a nobis officio compensandam, quam diutissime felicissimeque valere optamus. Datum Cracoviae die XXI mensis Februarii anno Domini MDCIII.

¹ Innocent Philippe (d. 1593), French goldsmith, citizen of Cracow; he had two sons, Pierre and Jean.

² Pierre Bertron (Bertram), a nephew of Innocent Philippe, a goldsmith from Cracow.

No. 519

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 20 September 1604

Emperor Rudolph II suggests that Sigismund III, King of Poland, should consider marrying one of the daughters of Archduke Charles II of Styria instead of Archduchess Anna of Tirol.

Copy: BPAN Kórník, MS 312, fo. 73r–73v.

Etiam num recenti memoria haud dubie tenet Dilectio Vestra, quod antea apud me ratione serenissimae Annae¹ infantis Austriae filiae quodam patru² mei confidenter institerit. Cuius negotii dilationem et procrastinationem velim ne alieno nostro erga se animo tribuat, qui sane mihi et domui meae pro amica grataque acceptione habetur, quod ex singulari sua in nos inclinatione peramanter ostendit se olim divina dispositione non infeliciter nobiscum contractam amicitiam, cognationem et affinitatem denuo renovare ac continuare velle. De me vicissim polliceatur sibi certo Dilectio Vestra me ipsius commodum semper quam maxime etc. Antehac libenter intellexi Dilectionem Vestram cogitasse de secundo matromonio innuendo cum domo mea Austriaca. Equidem libenter citius ad eius postulationem me declarassem, si nullum mihi intervenisset impedimentum. Iam vero id tantum Dilectioni Vestrae significandum duxi me etiamnum indicare melius fore matrimonium cum Grecensi³ maxime vero cum sua Sanctitas, eo quoque fit inclinata et hac etiam de causa ad Dilectionem Vestram scripserit ex quo Dilectio Vestra aliquid concludere potuit. Equidem ad demonstrandum constantem novum affectum quo sane ipsi perpetuo sum addictus nihil in me desiderari patiar. Pragae die 20 Septembris 1604.

¹ Anna of Tirol.

² Ferdinand II of Tirol.

³ On the daughters of Charles II of Styria who stayed at the court in Graz, see no. 515.

No. 520

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Cracow, 27 March [1605]

With regard to the letters from Emperor Rudolph II, Sigismund III, King of Poland, expresses concern at the news about the increasing number of assaults and revolts in Hungary; he requests that imperial military forces who stay close to the border should not perturb his Polish subjects.

Copy: BPAN Kórnik, MS 312, fos 6v–7r, the year of the letter missing.

Quae Maiestas Vestra binis ad nos literis¹ de perduellium in Hungaria magis in dies crescendi multitudine grassationeque perscripsit, ea cum non modo in ditionum nostrarum vicinia fiant, sed easdem ipsas quoque ditiones nostras afficiant magna equidem cum animi nostri molestia crebris ac pene quotidianis nuntiis audimus. Non enim possumus id omne quodcumque rationes, consilia successusque Maiestatis Vestrae perturbat ac impedit, pro communi non reputare cum quod non unius Regni, sed totius christianitatis causa in eo vertatur, tum quod id a nobis non tantum vicini mali periculum, sed etiam veteres ac multiplices et ad haec usque tempora deductae, cum Maiestate Vestra eiusque inclita domo necessitudines iure suo poscunt flagitantque. Quare valde nos quidem in iis omnibus, quae a nobis postulat Maiestati Vestrae gratificari vellemus verum quid in consultis ex praescripto legum ordinibus quod ex pactorum cum alia vicinitate iure sive praestare sive polliceri possimus prorsus non habemus. Cum vero in hoc ardore vicini in Hungaria belli, magna cura et sollicitudine providendum sit vel ne illius incendium in nostras interim ditiones irrumpat vel Regni securitas ex illa parte quoquo modo perturbetur amicissime a Maiestate Vestra postulamus, velit imperare praefectis sui exercitus nostris in finibus haerentis ut loca hominesque nostros immunes ab oneribus et gravaminibus omnibus ac a militari licentia maleficioque tutos secureque praestent. Hoc enim et mutuis pactis et mutuae inter nos amicitiae ac necessitudini consentaneum erit. De caetero optamus Maiestatem Vestram prosperrime valere illique et ditionibus eius omnia fausta ac felicia evenire. Cracoviae 27 Martii.

¹ See Emperor Rudolph II to King Sigismund III, Prague, 15 February 1605 in *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 163, pp. 457–458.

No. 521

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Cracow, 2 April 1605

Sigismund III, King of Poland, apprises Emperor Rudolph II of the Senate's decision to approve his marriage with Archduchess Anna of Tirol and that is why he repeats his request to the Emperor to give his consent to it.

Copies: RA Stockholm, Extranea IX, Polen 101, s.f.; BPAN Kórnik, MS 312, fos 75r–76r; BC Cracow, MS 1323, pp. 281–282.

Quam propensae voluntatis studio ab eo tempore cum senatus nostri suasionem de secundis nuptiis cogitationem suscepissemus, ad renovandam firmandamque cum inclita Maiestatis Vestrae familia affinitatem duceremur manifeste satis ostendimus prioribus ac alteris hac de re literis Maiestati Vestrae. Nunc porro in eadem cogitatione ac mente persistimus, ut si ineundum nobis sit secundum coniugium, id potissimum cum Austriaco genere et sanguine, si Deo et Maiestati Vestrae placuerit, inire velimus. Caeterum cum ea de re animum et consilium Maiestatis Vestrae ex binis eius ad postulationem novam literis¹ cum eximia eiusdem propensi erga nos studii voluntatisque testificatione coniunctum, sed a nostra petitione non nihil diversum intellexissemus ac simul pontificis maximi proxime defuncti² eadem de re literas cum Maiestatis Vestrae sententia consentientes accepissemus, laetati quidem sumus ea Maiestatis Vestrae de qua non dubitavimus ac innovandam nobiscum hanc necessitudinem prompta et singulari voluntate, sed cum Maiestas Vestra utrisque in literis significasset nondum quidque certi de serenissimi olim archiducis Ferdinandi filia³ quam nos expeteremus apud se constitutum esse ac proinde sibi videri, ut mentem et voluntatem nostram ad serenissimae olim consortis nostrae inclitae memoriam germanae converteremus. Profitemur quidem serenissima princeps sinceram nostram necessitudinem illius benevolentiam et caritatem mortuae lectissimae olim consortis⁴ nostrae non modo sublatam non esse, sed etiam ad praefatam illius germanam ac serenissimae utriusque genitricem totamque domum illam inclitam eximie redundare. Verum cum hac de re pro instituto veteri ad senatum Regni referendum esset, facere id quidem tum maxime placuit cum is in proxime praeteritis comitiis frequentissimus convenisset⁵. Quare post recitatas memorati pontificis maximi et Maiestatis Vestrae binas hac de re in senatu literas,

fuit is consensus eiusdem senatus unanims, ut in suscepta renovandarum cum Austriaco sanguine nuptiarum voluntate permaneremus et eximia erga nos Maiestatis Vestrae in utrisque literis aperte contestata benevolentia freti, priorem nostram de serenissima principe Anna serenissimi olim archiducis Ferdinandi filia petitionem repetere non dubitarem fore, ut Maiestas Vestra in cuius potissimum arbitrio et voluntate id situm esse existimatur nobis non abnuat hac in parte re ipsa gratificari. Nos quid aliud hac in re a Maiestate Vestra speremus et expectemus constitutum non habemus, nisi quod nostro erga illam sincero propensoque studio eius vicissim erga nos resque nostras studium voluntatemque metiamur. Quo fit, ut senatus nostri consilium unanimi universi et liberi in hoc Regno populi (cuius benevolentia et fides tuenda nobis unice ac fovenda semper est) studio votisque consentiens haud inviti sequamur, perque mutuam amicitiam ac vetustam inter nos et ad haec tempora deductae coniunctionis et necessitudinis iura peramanter a Maiestate Vestra petamus, id quod hisce facimus, ut in hoc coniugio pro nostra priori petitione maturo sanciendo suum nobis studium et favorem praestare serio liberaliterque velit. Recipimus vicissim Maiestati Vestrae nil unquam in nobis Maiestatem Vestram desideraturam quod a cognati et coniuncti principis studio et officio expectari proficiscique possit. Interim certam et definitam Maiestatis Vestrae ea de re deliberationem ac responsum expectamus ac de caetero prosperam illi ac diuturnam incolumitatem faustaque omnia ex animo precamur. Cracoviae 2 Aprilis 1605.

¹ See no. 519.

² Pope Clement VIII died on 3 March 1605.

³ Archduchess Anna of Tirol.

⁴ Queen Anna of Austria.

⁵ The Senate was in session on the matter of the King's marriage from 5 to 7 March 1605.

No. 522

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 26 April 1605

Emperor Rudolph II informs Sigismund III, King of Poland, that he has not changed his position on the matter of the King's marriage and only approves of his marriage with one of the daughters of Charles II of Styria.

Copies: RA Stockholm, Extranea IX, Polen 101, no pagination; BPAN Kórník, MS 312, fos 77v; BC Cracov, MS 1323, pp. 282–283.

Serenissime princeps affinis et amice carissime. Accepi literas¹ Dilectionis Vestrae per quondam aulicum² ipsius, mihi que venit in mentem me antea Dilectionem Vestram scripsisse de matrimonio innuendo cum aliqua ex filiabus serenissimi archiducis Caroli³ patrum mei pie defuncti. Cui maturae deliberationi nostrae cum etiam Serenitatis eius accesserit auctoritas et consilium haud possum priorem mutare sententiam, praesertim vero cum eo usque iam res sit deducta. Tantum id mihi probatur Dilectionem Vestram animum adiecisse de secundis nuptiis cum domo mea celebrandis. Quae vicissim de me omnem sibi sinceram amicitiam polliceri potest. Datum Pragae 26 Aprilis 1605.

¹ See no. 521.

² The letter was delivered to Emperor Rudolph II by royal lectistrator Jan Bojanowski.

³ Charles II of Styria.

No. 523

King Sigismund III to King Philip III

Cracow, 30 May 1605

Sigismund III, King of Poland, congratulates Philip III, King of Spain, on the birth of his son Philip.

Copy: BPAN Kórnik, MS 312, fo. 45r–45v.

Cum multa et magna inter nos et Maiestatem Vestram ac inclitam domum Austriacam necessitudinum vincula, tum nostrum constans propensumque in Maiestatem Vestram studium ac singularia vicissim Maiestatis Vestrae erga nos amoris officia merito apud nos efficiunt, ut laeta prosperaque omnia Maiestatis Vestrae ac eorum incrementa ad nos quoque pertinere communiaque cum Maiestate Vestra nobis esse ducamus. Proinde cum Maiestatem Vestram auctam esse filiolo¹ hoc tempore accepissemus tanto equidem gaudio laetitiaque perfusi sumus quanto eximius noster in illam amor potuit excitare. Gratulamur igitur ex animo Maiestati Vestrae summum hoc in rebus humanis praestitum ab immortali Deo beneficium natumque filiolum crescere corporis et animi dotibus optamus, simulque precamur, ut felicibus eius incrementis optabilique virtutis et ingenii indole Maiestas Vestra quam diutissime laetetur prosperaque sua et diuturna incolumitate secundoque rerum omnium successu floreat et gaudeat. De cetero commendamus nos Maiestati Vestrae fraternique amoris officia prompto et alacri animo deferrimus. Datum Cracoviae die 30 Maii anno Domini 1605.

¹ On 8 April 1605, Margaret of Austria, wife of Philip III, gave birth to Philip, the future King of Spain.

No. 524

King Sigismund III to Archduke Maximilian

Cracow, 12 August [1605]

Sigismund III, King of Poland, invites Archduke Maximilian to his wedding ceremony with Archduchess Constance, daughter of Charles II of Styria, which is to take place on 30 October in Cracow.

Copy: BPAN Kórnik, MS 312, fo. 60r.

Insignia Serenitatis Vestrae optimi erga nos animi et amoris officia nostraque eximia et singularis erga ipsam benevolentia effecerunt, ut dum clarissimos christianitatis principes ad festam nuptiarum solennitatem cum serenissima virgine Constantia¹ laudatissimae memoriae Caroli² archiducis Austriae filia, quod Deus prepotens feliciter evenire velit, trigesima mensis Octobris³ die hic Cracoviae celebrandam invitamus a Serenitate quoque Vestra peramanter postulamus, ut in ea obeunda amici principis officia praestare nobis velit. Persuademus nobis Serenitatem Vestram nihil praetermissuram quod ad eandem nuptiarum celebritatem eo honestandam declarandumque hac occasione suam in nos ac serenissimam Austriacam familiam propensum animum ab ea proficisci possit. Cui nos vicissim pari semper benevolentia et studio responsuri sumus. Ac de caetero Serenitati Vestrae omnem prosperitatem a Deo exoptamus. Datum Cracoviae die XII mensis Augusti.

¹ Archduchess Constance.

² Charles II of Styria.

³ The wedding ceremony did not take place on the mentioned day.

No. 525

King Sigismund III to Archduke Matthias

[Cracow, 12 August 1605]

Sigismund III, King of Poland, invites Archduke Matthias to his wedding ceremony with Archduchess Constance, daughter of Archduke Charles II of Styria, which is to take place on 30 October in Cracow.

Copy: BPAN Kórnik, MS 312, fo. 60r–60v, the place and date of the letter missing, cf. no. 524.

Quae erga inclitam Serenitatis Vestrae familiam animi voluntatisque nostrae fuerit propensio quantum eius testificandae extiterit studium vel ipsa cum eadem domo sanguinis coniunctio facile declarat. In quoquidem sincero et constanti affectu persistentes secundo matrimonii foedere huic serenissimae domui adstringi voluimus quodque ad Dei praepotentis honorem universae christianitatis ac utriusque nostrum stirpis commodum et ornamentum cedat conficiendi solemni catholicorum principum ritu cum serenissima lectissimaque virgine domina Constantia¹ felicis memoriae Caroli² archiducis Austriae filia coniugii trigesimam mensis Octobris³ diem hic Cracoviae designavimus. Id cum ad Serenitatem quoque Vestram pertineat, libenter hac ipsa de re ad eam perscribimus proque ipsius erga nos voluntate optima multis et insignibus argumentis contestata nostraque vicissim eximia in eam perpetuaque benevolentia facile confidimus hoc nostrum renovandae iterum prioris necessitudinis institutum gratum illi iucundumque futurum, quod ut favore etiam suo promptaeque voluntatis significatione Serenitas Vestra prosequi vellit ab ea amicissime postulamus. Nos quoque Serenitatis Vestrae prosperis successibus aequae ac propriis nostris laetamur atque adeo letabimur. Quibus de reliquo Serenitatem Vestram a Deo optimo maximo auctam et cumulatam esse optamus.

¹ Archduchess Constance.

² Charles II of Styria.

³ The wedding ceremony did not take place on the mentioned day.

No. 526

King Sigismund III to King Philip III

Cracow, 13 August 1605

Sigismund III, King of Poland, notifies Philip III, King of Spain, of his intention to marry Constance, daughter of Archduke Charles II of Styria; the wedding ceremony is planned for 30 October.

Original: AG Simancas, Estado, leg. 2492, fo. 70. Seal.

Copies: BPAŃ Kórnik 312, k. 59–59v; BR Poznań, MS 31, fo. 72r. In both copies the place and date of the letter missing.

Serenissimo et potentissimo principi domino Philippo III Dei gratia Hispaniarum regi catholico ac utriusque Siciliae, Hierusalem, Hungariae, Dalmatiae, Croatiae etc. archiduci Austriae, duci Burgundiae, Lotaringiae, Brabantiae etc. comiti Habsburgi, Flandriae, Tirolis etc. domino amico et cognato nostro carissimo Sigismundus III eadem gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex salutem et fraterni amoris atque omnis felicitatis continuum incrementum. Serenissime et potentissime princeps domine amice et cognate noster carissime.

Facit praeclara ac illustribus contestata officiis Maiestatis Vestrae erga nos voluntas nostrumque vicissim constans et propensum in illam studium, ut de nostro ineundi secundi matrimonii cum serenissima lectissimaque virgine domina Constantia¹ serenissimi olim Caroli² archiducis Austriae filia consilio Maiestatem Vestram certiolem reddamus. Cum enim toto, postquam laudatissimae memoriae priori coniugi nostrae debitum luctus officium persolvimus, septennio a proceribus nostris, magna et frequenti instantia, sollicitati fuisset, ut et nostra et regnorum nostrorum causa, ad secundum coniugium animum adiiceremus, sponsamque ex serenissima Maiestatis Vestrae Austriaca familia, more maiorum nostrorum divorum serenissimae Iagelonicae stirpis, ex qua maternum genus ducimus, Poloniae regum deposceremus, retuleramus id ad Maiestatem Caesarem dominum cognatum affinem et vicinum nostrum carissimum. Quae quidem Caesarea Maiestas pro suo singulari erga nos affectu non modo censuit, sed etiam hortata nos est amicissime, ut ad eandem eiusdem serenissimae familiae domum, converteremus animum, ex qua nobis coniugium prius feliciter evenisset. Quae in re obsecuti Maiestati Caesareae pactis matrimonialibus

rite confectis, celebrandis Cracoviae hisce nuptiis XXX mensis Octobris³ proxime futuri diem constituimus. Deum precati, ut iterata isthaec cum inclita Maiestatis Vestrae familia necessitudinis renovatio, christianae reipublicae nobis ac Austriaco nomini Regnisque ac ditionibus nostris bene et feliciter eveniret. Quod ut pro mutua ac multiplici inter nos coniunctione, gratum et iucundum fore Maiestati Vestrae confidimus, ita ab ea diligentissime postulamus, ut id ipsum propenso affectu optimaeque suae erga nos voluntatis significatione prosequatur. Nos autem vicissim omnia addictissimi cognati et affinis studia et officia Maiestati Vestrae summa voluntate deferimus, diuturnamque incolumitatem et felicissimos rerum omnium successus, eidem ex animo precamur. Datum Cracoviae die XIII mensis Augusti anno Domini MDCV regnorum nostrorum Poloniae XVIII Sueciae XII anno.

Maiestatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

¹ Archduchess Constance.

² Charles II of Styria.

³ The wedding ceremony did not take place on the mentioned day.

No. 527

King Sigismund III to Archduke Maximilian

Cracow, 13 August [1605]

Sigismund III, King of Poland, invites Archduke Maximilian to his wedding ceremony with Archduchess Constance, daughter of Charles II of Styria, which is to take place on 30 October in Cracow.

Copy: BPAN Kórnik, MS 312, fo. 60v, the year of the letter missing.

Tantum nobis de sincera constantique Serenitatis Vestrae voluntate non modo veteribus ex inclita Iagellonica domo necessitudinum vinculis devincta verum nostra ipsorum proxima et arcta cum clarissima Serenitatis illius familia coniunctione magis etiam confirmata persuademus, ut ea de novis cum serenissima principe domina Constantia¹ serenissimi olim Caroli² archiducis Austriae filia nuptiis, quarum celebritati trigessimae mensis Octobris³ die hic Cracoviae destinavimus, sane quam libenter certiozem reddamus. Cumque Serenitatis Vestrae amicitiam et affinitatem plurimi faciamus eandemque quoque inter ceteros principes christianos ad hanc festam solemnitatem comiter invitamus peramanterque postulamus, ut Serenitas Vestra nostrum hoc institutum optimi etiam erga nos animi sui significatione comprobare velit. Erit hoc coniunctione et amicitia utriusque nostrum dignum nobisque tam gratum et iucundum ut nostrae vicissim benevolentiae studia et officia Serenitati Vestrae nunquam defutura polliceamur. Cui de caetero omnem in rebus omnibus prosperitatem ex animo precamur. Datum Cracoviae die XIII mensis Augusti.

¹ Archduchess Constance.

² Charles II of Styria.

³ The wedding ceremony did not take place on the mentioned day.

Archduke Ferdinand to King Sigismund III

Graz, 8 September 1605

Archduke Ferdinand informs Sigismund III, King of Poland, that he had a meeting with his envoy Jan Branicki and expresses his happiness at the future marriage of the King with one of his sisters.

Copy: HHStA Vienna, Familienakten 26, Komv. 3, fo. 14r–14v; BU Warsaw, MS 51, p. 109.

Serenissimae Celsitudinis et Dilectionis Vestrae singularis affectus ac propensio cum erga totam familiam Austriacam tum praecipue erga nos iam antea pluribus iisque non levibus cognita nobis argumentis clarius luculentiusque se nobis ostendit ex quo Celsitudo et Dilectio Vestra Serenissima non solum nostrae serenissimae itidem eius quondam coniugis reginae Annae¹ et sororis nostrae carissimae (quae in aeternum Deum venit) recentem ac pientissimam conservat memoriam, verum etiam ut arctiori et duplici quasi nobiscum stringatur necessitudinis benevolentiaeque vinculo iterato unam² ex sororibus nostris thori Regnique sui consortem habere cupit, id quod et amantissimis literis suis die nona mensis Augusti³ proxime praeteriti nobis significavit et legatus eius Ioannes Branicki in Ruscza, castellanus Biezensis, capitaneus Niepolomicensis vir summae nobilitatis ac prudentiae sincere nobis dilectus eleganter ac graviter exposuit. Quantum vero honorificentissima eiusmodi postulatio serenissimae principi Mariae archiduci Austriae viduae et dominae matri nostrae colendissimae carissimaeque nobis atque adeo nostris omnibus attulerit iucunditatem ac gaudium, quidque dicto legato datum fuerit responsi, malumus ut Serenissima Celsitudo ac Dilectio Vestra ex ipso legato oretenus intelligat quam id prolixè enarrare. Quod igitur superest Serenissimae Celsitudini Vestrae omnem amoris, benevolentiae officiorumque ac studiorum promptitudinem ex sincero cordis offerimus affectu eidem faustissimos felicissimosque rerum cunctarum successus ex animo a Deo optimo maximo precantes. Datum in urbe nostra Graecio [die] octava Septembris 1605.

¹ Queen Anna of Austria.

² Archduchess Constance.

³ King Sigismund III to Archduke Ferdinand, Cracow, 9 August 1605 in *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 167, pp. 464–465.

King Sigismund III to Archduchess Maria of Bavaria

Cracow, 10 September 1605

Sigismund III, King of Poland, expresses his gratitude to Archduchess Maria of Bavaria for giving her consent to his marriage with her daughter Archduchess Constance and in order to discuss the matters concerning the wedding he sends his envoys Marcin Szyszkowski, bishop of Luck, and Zygmunt Myszkowski, Grand Marshal of the Crown.

Original: HHStA Vienna, Familienakten 26, Konn. 3, fos 36–37. Seal.

Copy: BPAN Kórnik, MS 312, fo. 68r, dated 7 September 1605.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principis dominae Mariae eadem gratia archiducissae Austriae etc. comitissae Tirolis et Goritiae etc. natae comitissae pallatinatus Rheni ac superioris et inferioris Bavariae ducissae etc. dominae matri nostrae carissimae et honorandae salutem et omnis felicitatis incrementum. Serenissima princeps mater carissima et honoranda.

Cum secundum Caesareae Maiestatis¹ de serenissima archiduce Constantia² Serenitatis Vestrae filia, nobis in matrimonium despondenda expressum assensum de materno etiam Serenitatis Vestrae erga nos amore et voluntate nostro desiderio consentanea optime speremus, mittimus eiusdem Maiestatis Caesariae³ hortatu, oratores nostros ad Serenitatem Vestram reverendum in Christo patrem Martinum Szyszkowski episcopum Lucericensem⁴ et illustrem ac magnificum Sigismundum marchionem in Mirow Myszkowski supremum Regni nostri Poloniae marschalcum Korczynensem, Grodecensem, Solecensemque capitaneum⁵ cum plenissima ad omnia idem matrimonium concernentia constituendi sancientique potestate. Peramanter igitur postulamus a Serenitate Vestra universum hoc negotium omnibus maternas suae erga nos benevolentiae officiis prosequatur. Quod ut fore, quae nostra est de Serenitatis Vestrae in nos propensione existimatio, omnino confidimus, ita finem hisce facientes Deum optimum maximum precamur, ut Serenitatem Vestram diu prospereque sospitem conservet felicesque hisce nuptiis et aliis omnibus Serenitatis Vestrae consiliis et

actionibus successus largiatur. Datum Cracoviae die X mensis Septembris
anno Domini MDCV regnorum nostrorum Poloniae XVIII Sueciae XII.

Serenitatis Vestrae

bonus filius

Sigismundus rex

¹ Rudolph II.

² Archduchess Constance.

³ See the letters of Sigismund III to Rudolph II and Archduke Ferdinand in *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 172, pp. 472–473 and no. 173, pp. 474–475.

⁴ Marcin Szyszkowski, bishop of Łuck.

⁵ Zygmunt Myszkowski, Grand Marshal of the Crown, starost of Nowy Korczyn, Gródek and Solec.

No. 530

King Sigismund III to King Philip III

Cracow, 23 September 1605

Sigismund III, King of Poland, requests that Philip III, King of Spain, pay out the overdue interest from the Duchy of Bari and Principality of Rossano and urges the King of Spain to hand over the necessary documents to the Viceroy of Naples.

Original: AG Simancas, Estado, leg. 1102, fo. 195. Seal.

Serenissimo ac potentissimo principi, domino Philippo tertio Dei gratia Hispaniarum regi catholico ac utriusque Siciliae, Hierusalem, Ungariae, Dalmatiae, Croatiae etc. archiduci Austriae, duci Burgundiae, Lotharingiae, Brabantiae etc. comiti Hapsburgi, Flandriae, Tirolis etc. Sigismundus tertius eadem gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex etc. domino affini nostro carissimo. Salutem et omnis felicitatis perpetuum incrementum. Serenissime princeps domine et affinis noster carissime.

Cum nihil dubitemus, singulari nos Maiestatis Vestrae pro mutua necessitudine, benevolentia ac voluntate perfrui, fit, ut confidentius a Maiestate Vestra ista postulemus. Ex literis nostri Neapoli internuntii¹ accipimus, complures census burgensaticos, diversis in locis, in ditione Barensi et Rosanensi nobis debitos, cum insigni iactura nostra detineri, quos divus parens² Maiestatis Vestrae, iam olim expressis ad id datis mandatis et literis, solvi serenissimo antecessori nostro iusserat. Quarum quidem literarum exemplum, cum habeamus, eo tamen in iudiciis rite non possint uti iureconsulti nostri, nisi ipsi Maiestatis Vestrae, auctoritas accedat, amanter a Maiestate Vestra petimus, ut quoniam omnes serenissimorum Hispaniae regum et principum literae in archivis recondantur et describantur, Maiestas Vestra velit causa nostra committere, ut conquisitis hisce literis, quarum exemplum Maiestati Vestrae transmittimus, robore subscriptionum duplicatae et signorum in forma patenti more curiae Maiestatis Vestrae consueto iis addito, eae ad illustrem Maiestatis Vestrae Neapoli viceregem³, inscribantur et assignentur, quo debitam in iudiciis fidem et auctoritatem habere queant. Omnino confidimus Maiestatem Vestram negotia nostra Neapolitana promota et explicata cupere, ac ob id, quod nunc studiose

postulamus, iam aequitati quam mutuae affinitati et benevolentiae haud gravate concessuram. Cui vicissim, ut a nobis mutuis officiis ac studiis respondeatur operam daturi sumus. Cupimus Maiestatem Vestram bene feliciterque valere ac felicissimis a Deo optimo maximo successibus cumulari. Datae Cracoviae die XXIII Septembris anno Domini MDCV regnorum nostrorum Poloniae XVIII, Suetiae XII.

Maiestatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

¹ Jan Andrzej Próchnicki (1553–1633), Polish clergyman, canon of Cracow from 1594, Polish internuncio in Naples (1600–1607), bishop of Kamieniec Podolski (1607–1614), archbishop of Lviv (1614–1633).

² Philip II.

³ Juan Alonso Pimentel de Herrera (1553–1621), Duke of Benavente, Viceroy of Naples (1603–1610).

No. 531

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 30 September 1605

Emperor Rudolph II notifies Sigismund III, King of Poland, of receiving his envoys Marcin Szyszkowski and Zygmunt Myszkowski. He supports the King's marriage with Archduchess Constance and awaits the end of marriage negotiations in Graz.

Copy: BPAN Kórnik, MS 325, pp. 793–794; BU Warsaw, MS 51, pp. 108–109.

Quod ad nos Serenitas Vestra legatos misit reverendissimum dominum Martinum Szyszkowski¹ episcopum Luceoriensem et illustrissimum ac magnificum Sigismundum² etc. sincere nobis dilectos libenter vidimus humaniterque complexi sumus, quaeque ab ipsa in mandatis subvenit exponendum audivimus. Colligimus inde satis quantopere Serenitatis Vestrae coniunctio haec nova per novas cum augusta domo nostra nuptias sollicitam habeat. Nos ut amicam eam Serenitatis Vestrae erga nos nostrosque affectionem nobis gratissimam esse ostenderemus eiusdem desiderio, quod diversis nobis de serenissima patruale nostra archiduce Constantia³ sibi in regiam sponsam deprecanda aperuit amice annuimus et quemadmodum hactenus omnia, quae Serenitatis Vestrae optata intelleximus haud gravatim a nobis praestita fierent, si et in hoc favorabili negotio quantum voluntate et auctoritate nostra perficiendum restet prompte, ut iam antea promisimus ita etiam nunc promittimus, reliquum sponsalitorum tractatum Graecium⁴ quo iam iterum scribimus remittentes nihilque magis in votis habentes, quam ut novum istud coniunctionis vinculum utrique parti mutuum privatim solatium speratum publice fructum adferat, ut vero inclinatissimum addictissimumque nos animi nostri affectum dictis Serenitatis Vestrae legatis ipsi coram professi fuerimus illimet ipsi testentur, quos eidem commendatos cupimus. Caeterum Serenitati Vestrae omnia evenire laeta feliciaque ac salutaria ex animo precamur. Datum in arce nostra regia Pragae die ultima Septembris anno Domini 1605.

¹ Marcin Szyszkowski.

² Zygmunt Myszkowski.

³ Archduchess Constance.

⁴ Graz.

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 16 February 1605

Emperor Rudolph II notifies Sigismund III, King of Poland, of the peace negotiations with the insurgent Hungarian subjects and Turkey and assures the King that the agreements will not do any harm to the Kingdom of Poland.

Copy: BU Warsaw, MS 51, pp. 115–116.

Accepimus Serenitatis Vestrae literas vigesima mensis Ianuarii¹ die datas et quae cum iis de rebus Hungaricis coniuncta erant. In quibus quae sese manifestat pia Serenitatis Vestrae sollicitudo ut motus illi mature sedentur nobis apprime grata est, quibus nihil accidere optatius possit quam ut Regni nostri Hungariae tranquillitas tranquillitatem vicinis Regnis ditionibusque adferat. Nos quidem nullam toto belli Turcici et excitatae nuper seditionis Hungariae tempore iustam nos praebere tantis malis causam meminimus. Postquam autem eo nunc pacis tractatus cum Hungaris processit ut de voluntate nostra quid brevi certi statuendum sit publicis nos rationibus tantum tribuere parati sumus, quantum ratio conscientiae permittat nolimus omni in causa esse ut detrimentum hinc vel Poloniae Regnum vel res christiana publica capiat. Ad colloquium illud Turcicum cuius exemplum Serenitati Vestrae addidit quod attinet, longe id diversum ab eo quod nobis a nostris missum fuit, comperimus, ut enim de plerisque aliis colloquiis illius, solemnii legatione commissariorum usque missa ab ipsismet Turcis expetiti capitibus plane discrepantibus nihil dicamus, nullam omnino de Polonia mentionem invenimus, unde haud obscure colligendum sit, commentum illud ad diffidentiam seminandam placuisse. Caeterum confidimus Serenitatem Vestram et Boczkaio² et qui eius partes sequuntur pro auctoritate sua porro suasuram esse, ut aequis potius et quae securitatem illis allaturae sint se se conditionibus submittant, quam patriam et rem publicam gravioribus affici et deformari calamitatibus sinant et haec quidem sunt, in praesentia Serenitatis Vestrae fidenter respondenda duximus. Quem vero deinceps pacificationis tractatus successum sortitus fuerit eius Serenitatem Vestram primo quoque tempore certiolem faciemus. Cui omnia secundissima peramanter optamus. Datum in arce nostra regia Pragae die 16 Februarii anno 1606.

- ¹ The letter of Sigismund III to Emperor Rudolph II dated 20 January 1606 has not been found.
- ² István Bocskai.

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Cracow, 4 January 1607

Sigismund III, King of Poland, requests that Emperor Rudolph II intervene with regard to reclaiming the property of Raudnice in Bohemia and the assets of Makowica in Hungary by Duke Janusz Ostrogski, castellan of Cracow.

Original: NA Praba, SM, R 12/12, s.f.

Serenissimo et excellentissimo principi domino Rudolpho II divina favente clementia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc. regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae, Witembergae etc. comiti Tirolis ac domino affini et vicino nostro carissimo Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex salutem et mutuam benevolentiam. Serenissime et excellentissime princeps domine affinis et vicine carissime.

Non existimamus latere Maiestatem Vestram, quae sit illustris et magnifici Ianussii Ostrogiae¹ ducis, castellani Cracoviensis, cum familiae praestantia, tum in Regno hoc auctoritas. Nam is et principem in senatu nostro locum obtinet et generis sui splendorem ex iis ducit maioribus, quarum non in patria tantum virtus enituit, sed in aliis etiam christianae reipublicae partibus, singularis quaedam fortitudo ita eluxit, ut apud externos quoque principes, ipsosque adeo Maiestatis Vestrae decessores, non solum ornamenta honorum, insigiaeque laudum promeruerint, verum etiam uberes honestissimorum laborum suorum fructus, amplas nimirum in nonnullis Regnis possessiones suae posteritati reliquerint. Quarum in numero cum in Bohemia quoque Maiestatis Vestrae Regno patrum nostrorum memoria eiusdem Ostrogiae ducis materno avo Ioanni Tarnovio comiti², viro uti de reliqua christiana reipublica ita et de Bohemiae Regno optime merito, summa et decessorum Maiestatis Vestrae et eiusdem Regni ordinum voluntate Raudniciensis³ possessio pro virtutis testimonio meritorumque monumenta concessa fuerit, sane non potest non graviter ferre, hic idem Regni nostri senator primarius se ista tam praeclara ornatissimi avi sui memoria privari. Quare quod iam antea compluribus literis amanter a Maiestate Vestra

postulamus, ut nimirum et haec ipsa Raudniciensis possessio in Bohemia et Macoviciensia⁴ bona in Hungaria, commemorato Ostrogiae duci Maiestatis Vestrae auctoritate restituantur, idem nunc quoque diligenter a Maiestate Vestra petimus, ut iam tandem nostra aequitatisque ipsius causa, negotia haec definire postulationumque nostrarum rationem habere velit. Quod quidem cum et pactorum officiis et mutuae nostrae benevolentiae sit consentaneum Maiestatem Vestram facturam plane nobis pollicemur ipsamque bene et feliciter valere cupimus. Cracoviae die quarta mensis Ianuarii anno Domini MDCVII regnorum nostrorum Poloniae XX Sueciae vero anno XIII.

Serenissimae Maiestatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

¹ Janusz Ostrogski.

² Janusz Ostrogski's mother was Zofia née Tarnowska, daughter of Grand Hetman of the Crown Jan Tarnowski (1488–1561).

³ Raudnice.

⁴ Makowica.

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Cracow, January 1607

Sigismund III, King of Poland, appeals to Emperor Rudolph II to influence a faster conclusion of the lengthy trial at the imperial court between Henry Julius, Duke of Brunswick, and the heirs of the late Stanisław Sędziwój Czarnkowski.

Copy: BPAN Kórnik, MS 344, fos 6r-7v.

Serenissimo et excellentissimo imperatori domino Rudolpho II divina favente clementia et dilecto Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc. regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Stiriae, Carintiae, Carniolae et Vitembergae etc. comiti Tirolis etc. domino cognato affini et vicino nostro carissimo Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gottorum Vandalorumque haereditarius rex salutem et mutuam benevolentiam. Serenissime princeps et excellentissime domine cognate affinis et vicine noster carissime.

Vertitur iam a longo tempore in iudicio camerae imperialis actio indecisa inter illustrissimum Brunsvicensem ducem¹ et generosum Stanislaum Sadivogium Czarnkowski² id que ratione iuris dotalicii ab illustribus ducibus Brunsvicii serenissimo olim praedecessori et avunculo nostro Sigismundo Augusto regi Poloniae ex matrimonio cum Serenitatis ipsius sorore, steriliter gratia defuncta, contracto debiti et commemorato generoso Stanislao Czarnkowski cessi et donati. Eo cessionario defuncto cum magnificus Adam palatinus Lanciensis Maioris Poloniae generalis³ et Pysdrensis Volpinusque ac generosus Ioannes Drohomiriensis capitanei Sandivogii Czarnkowski⁴ succesores ipsius eam actionem sibi perquirendam arbitrentur, ut ea auctoritate Maiestatis Vestrae eo maturius ad finem perduci possit, nostram ad ipsam intercessionem imploraverunt. Quorum sane rationibus cum libenter ob ipsorum antiquissimae splendidissimae familiae in nos et rempublicam praeclara merita consultum esse cupiamus, amanter postulamus a Maiestate Vestra velit dictam eorum causam auctoritate et favore suo benigno permovere, atque si quid amicabile transactione profici possit ad illustrissimum Brandenburgensem actorem uti cognatum

illustrissimi Brunsvicensis ducis literas suas dare, quibus adhortetur Maiestas ipsius, ut amicabiliter componendae et transigendae eiusdem causae curam et negotium suscipiat, si viro ea ratione nihil fuerit effectum iudicibus camerae imperialis suis damnare, ut eandem causam quamprimum in iudicium suum definiendam vocent et assumant, iamque iam tandem ex aequitatis iuris praescripto finali sententia sua decident et expediant. Facturam id Maiestatem Vestram postulationis nostrae, tum aequitatis ipsius causa nobis persuademus. Cui vicissim omnibus mutuae amicitiae studiis et officiis data occasione libenter respondebimus. De caetero Maiestati Vestrae diuturnam valetudinem prosperosque rerum omnium successus a Deo precamur. Datae Cracoviae die ^[a] mensis Ianuarii anno Domini MDCVII regnorum nostrorum Poloniae XX, Sueciae vero anno XIII.

Maiestatis Vestrae bonus cognatus.

^[a] *the day of the letter has not been added*

¹ Henry Julius, Duke of Brunswick.

² Stanisław Sędziwój Czarnkowski (1526–1602), nobleman from Wielkopolska, in his youth he stayed at the court of Emperor Charles V; secretary of King Sigismund August and his close associate, diplomat. He mainly dealt with property matters of the King's sisters: Sophia Jagiellon, wife of Henry II, Duke of Brunswick, and Jadwiga, wife of Joachim II, Elector of Brandenburg. He was a trusted associate of the Habsburgs.

³ Adam Sędziwój Czarnkowski, Starost General of Wielkopolska, voivode of Łęczyca.

⁴ Jan Sędziwój Czarnkowski, starost of Drahim.

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Cracow, 17 August 1607

Sigismund III, King of Poland, requests that Emperor Rudolph II exempt from the customs duty the transport of silverware which belongs to the King.

Original: NA Prague, SM, sign. XIII., 124, Inv. č. 4480, fos 62–63. Seal.

Serenissimo et excellentissimo principi et domino domino Rudolpho divina favente clementia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc. regi, infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Stirie, Carinthiae, Carniolae, Vitembergae, comiti Tirolis etc. domino consanguineo et affini carissimo et honorando Sigismundus tertius Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Livoniae nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque etc. haereditarius rex salutem ac mutuae benevolentiae omnisque felicitatis incrementum. Serenissime et excellentissime princeps domine consanguinee et affinis carissime et honorande.

Mittimus in Germaniam aliquot vasa cistasque rerum nostrarum propriarum, unde rursus pauco temporis intervallo, reverentur nobis totidem ultra vel citra vasa cistaeque rerum similiter ad nos solos pertinentium. Ac quamvis eius rei causa speciales ad theloneorum praefectos dederimus literas non cum tamen haud ita pridem camera Bohemica supellectilem nostram argenteam non levis pretii invaserit eamque adhuc detineat, quod superioribus diebus Maiestati Vestrae Caesareae per literas conquesti sumus, mittentes ei quid simili rursus contingat hasce ad Maiestatem Vestram Caesaream literas dedimus amanter postulantes Maiestas Vestra Caesarea velit ad eos praefectos mandata dare, ut ea, quae par est, ab eis dignitatis eminentiaeque vestrae habeatur ratio, neque res nostra, quae per ditiones Maiestatis Vestrae Caesareae subinde huc illuc usui nostro transvehuntur, cupiditati ipsorum sunt obnoxia, sed liberum ubique securum transitum habeant. Quidquid in simili vel omni alio genere officii Maiestatis Vestrae Caesareae vicissim praestare poterimus studiose id semper prompteque facturi sumus. Deus optimus maximus Maiestatem Vestram Caesaream quam diutissime salvam et incolumem conservare dignetur. Datae Cracoviae

die XVII Augusti anno Domini MDCVII regnorum nostrorum Poloniae
XX Suetiae XIII.

Eiusdem Maiestatis Vestrae Caesareae
consanguineus affinis

Sigismundus rex

No. 536

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Cracow, 31 August 1607

Sigismund III, King of Poland, appeals to Emperor Rudolph II to exempt silver and gold valuables purchased by Philipp Holbein from the customs duty on the Bohemian border and to allow their unrestrained transportation to Poland.

Original: NA Prague, SM, sign. XIII., 124, inv. č. 4480, fos 60–61. Seal.

Serenissimo et excellentissimo principi et domino domino Rudolpho divina favente clementia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae etc. regi, infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae, Virtembergae, comiti Tirolis etc. domino consanguineo et affini carissimo et honorando, Sigismundus tertius Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Livoniae nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex salutem ac mutuae benevolentiae omnisque felicitatis incrementum. Serenissime et excellentissime princeps domine consanguinee et affinis carissime et honorande.

Philippo Holbein¹ Augustano cuius opera a multis tam annis in comparanda elaborandaque suppellectili nostra aurea argenteaque utimur, superioribus mensibus non leve argenti pondus dedimus, ut id quod informe erat, commodiori nostro usui in elegantioremodum vel Norimberga vel Augusta redigi curaret. Quod quidem argentum, certo temporum respectu, diplomate a nobis non accepto, duobus doliis inclusit notaque sua insignivit. Ministri tamen et auctores eius mox in finibus Bohemiae, omnibusque aliis locis theloneorum Maiestatis Vestrae Caesareae, cum nostrum esset, pro nostro id indicarunt fidesque ipsis ubique habita est, liberque datus transitus, quod et alias aliquoties dictus Holbein ultro citroque similem suppellectilem nostram transmisisset, soli exactores Bohemici huic argento nostro manus inicerunt, idque sibi nomine portorii non persoluti vendicarunt, licet argentum hoc nostrum esse aperte demonstraretur omnisque eius rei probandae securitatis sponderetur, ipsique expectaturos se iam adfuturas literas nostras idipsum attestantes, promisissent, quod quidem, quoniam insigni damno et iniuria nostra ab iis factum sit, amanter a Maiestate Vestra

Caesarea postulamus, velit datis ad exactores illos mandatis, serio eos iubere, ut argentum hoc dicto Holbein mandatario agentique nostro vel ipsius ministris integre restituant. Omnino confidimus Maiestatem Vestram Caesaream mutuae necessitudini dignitatisque nostrae aequitatisque ipsi id concessuram nec tam intingi detrimento, absque ulla causa affici nos passuram. Quidquid vicissim in simili vel omni alio genere officii Maiestati Vestrae Caesareae praestare poterimus, studiose id semper ac prompte benevoleque facturi sumus. Deus optimus maximus Maiestatem Vestram Caesaream quam diutissime salvam et incolumem conservare dignetur. Data Cracoviae ultima Augusti anno Domini MDCVII regnorum nostrorum Poloniae XX Suetiae XIII.

Eiusdem Maiestatis Vestrae Caesareae
consanguineus et affinis

Sigismundus rex

¹ Philipp Holbein, see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 216, p. 543.

No. 537

Emperor Rudolph II to King Sigismund III

Prague, 3 September 1607

Emperor Rudolph II expresses his concern at the information from Sigismund III, King of Poland, about his confrontation with insurgent subjects. The Emperor announces that he will send his envoys to him and wishes him victory over his enemies.

Copy: AGAD Warsaw, Archiwum Radziwiłłów. dz. II, no. 522, p. 3.

Serenissime princeps, cognate, affinis et vicine carissime. Literas Serenitatis Vestrae die vigesima Iulii datas¹, quibus nos de conflictu cum perduellibus suis subditis feliciter commisso, certiores facit accepimus, libenterque legimus. Nuntiat enim, quae nobis esse gratissima debeant, quotque Serenitati Vestrae prospera accidant, eadem nobis accidere existimamus, postquam coniunctorum Regnorum coniuncta fortuna censenda et quidem maxime, ubi subditi fide quam suis principibus ac magistratibus debeant neglecta, in apertam seditionem ac perduellionem prorumpunt, quae perniosa affectae rei publicae contagia manare ad vicinos soleant. Gratulamur itaque Serenitati Vestrae plurimum de victoria illa prepotentis Dei, qui acer ac potens magistratus ac potestatis a se constitutae vindex est, beneficio obtenta. Ut vero gratulationem nostram accuratius exequamur, amicissimum erga eundem affectum nostrum ac perpetuae necessitudinis, bonaeque vicinitatis, constanter ac sincere continuandae studium testemur. Legationem brevi Serenitati Vestrae mittere decrevimus. Interea prosperos eidem deinceps et victoriam adversus quoscunque hostes ac maleferiatos subditos et rerum omnium successus ex animo precamur. Datum in arce nostra Pragae die 3 Septembris 1607.

¹ The letter of Sigismund III to Emperor Rudolph II dated 20 July 1607 has not been found.

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Cracow, 26 October 1607

Sigismund III, King of Poland, repeats his request to Emperor Rudolph II to refrain from imposing duty on the King's goods and stopping them on their way.

Original: NA Prague, SM, sign. XIII., 124, im. č. 4480, fos 42–43. Seal.

Serenissimo et excellentissimo principi et domino domino Rudolpho divina favente clementia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc. regi, infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae, Vitembergae, comiti Tirolis etc. domino consanguineo et affini carissimo et honorando. Sigismundus tertius Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Livoniae nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque etc. haereditarius rex salutem ac mutuae benevolentiae omnisque felicitatis incrementum. Serenissime et excellentissime princeps, domine consanguinee et affinis carissime et honorande.

Cogimur non sine aliquo doloris sensu iterato Maiestati Vestrae Caesareae conqueri¹, de camera Bohemica, quae non cessat in dies maiori nos iniuria afficere. Quodque magis dolendum, simul et mirandum nobis videtur, cognitum habemus Maiestatem Vestram Caesaream mutuae nostrae benevolentiae et cognationi omniumque regum et principum inter se consuetudini abunde satisfecisse mandataque ad eos seria dedisse, ut res nostras thelonei nomine retentas, distractas quidem solvant, caeterasque vero omnes, liberas et immunes dimittant. Sunt tamen adeo prae fracti ex iis nonnulli nec enim omnes Maiestatis Vestrae Caesareae voluntati adversare putamus, ut cupiditati suae et pertinaciae, tam auctoritatem Maiestatis Vestrae Caesareae, quam dignitatem nostram et aequissima iura posthabere non vereantur. Sane, cum nullam causam probabilem cernere possimus, cur tam inique et obstinate nobiscum agant, venit nobis in mentem suspicari, ab iis, qui hactenus tantas turbas in Regno nostro concitarunt, ad id persuasos eos et inductos, cum nimirum vidissent detentione hac, non leviter rebus nostris incommodari potuisse. Quapropter iterum atque iterum Maiestatem Vestram Caesaream amanter petimus nolit ea, quae iam mutuae inter

nos cognationi et amicitiae dignitatis nostrae ac ipsi aequitati benigne concessit ab iis, quicumque illi sint, perfringi aut ullo modo labefactari nomenque nostrum regium eo usque laedi, ut ad libitum ipsorum, detentis curribus et equis nostris, accumulatas impensas facere, rebusque nostris tam diu carere cogamur. Nos vicissim operam dabimus, ut propensionem et benevolentiam Maiestatis Vestrae Caesareae in hoc negotio omni studio et viduitate respondere possimus. Deus optimus maximus Maiestatem Vestram Caesarem quam diutissime salvam et incolumem conservare dignetur. Datae Cracoviae die XXVI Octobris anno Domini MDCVII regnorum nostrorum Poloniae XX Suetiae XIII.

Eiusdem Maiestatis Vestrae Caesareae
consanguineus et affinis

Sigismundus rex

¹ See no. 535.

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Cracow, 17 April 1608

Sigismund III, King of Poland, calls on Emperor Rudolph II to ensure peaceful relations between Moldavia and Wallachia, which are endangered due to hospodar Radu Șerban's support for the fugitive subjects of hospodar Constatin.

Original: HHStA Vienna, Polen I 84, fos 285–286. Seal.

Published: DIR 4.1, no. 357, p. 417.

Serenissimo et excellentissimo principi domino Rudolpho II Dei gratia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc. regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae, Vitembergae, comiti Tirolis domino affini et vicino nostro carissimo Sigismundus III eadem gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex salutem et mutuam benevolentiam, serenissime et excellentissime princeps, domine affinis et vicine noster carissime.

Significatur nobis, quod cum nuper Constantinus Moldaviae palatinus¹ constitueretur, qua provincia in fide et clientela Regni nostri antiquitus est, profugis inde et veteribus populis Moldavis receptaculum praeberi eosque foveri a Valachiae Transalpinae palatino², sed cum non solum paci et tranquillitati publicae bonaeque vicinitati inter eosdem palatinos colendae perniciosum futurum sit, sed nostra etiam Regnique nostri plurimum intersit Moldaviae provinciam pacatam et tranquillam esse amanter postulamus a Caesarea Maiestate Vestra velit ea in re auctoritatem suam interponere, datisque eo nomine literis suis palatino Valachiae serio iniungere, ut amicitiae et bonae vicinitatis iura cum Constantino Moldavo colat, neque quidquam turbandis Moldaviae rebus committat, quin non solum profugos et rebelles Moldavos nulla ope et subsidio suo contra constitutum palatinum iuvet, sed eisdem etiam requisitus eo nomine palatino Moldaviae dedat et extradat. Promovebit eo ipso pacem et tranquillitatem utriusque provinciae, rem mutua amicitia nostra foederibus communibus dignam nobisque gratissimam fecerit Maiestas Vestra Caesarea. Cui libenter vicissim omnem occasionem mutuis studiis et officiis respondebimus. De reliquo Maiesta-

ti Vestrae Caesareae omnem prosperitatem a Deo exoptamus. Datum
Cracoviae die XVII mensis Aprilis anno Domini MDCVIII regnorum
nostrorum Poloniae XXI Sueciae vero anno XV.

Sacrae Caesareae Maiestatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

¹ Constantin Movilă (c. 1594–1612), son of Ieremia Movilă, hospodar of Moldavia from 1607 to 1612.

² At that time Radu Șerban was the hospodar of Wallachia.

Archduke Matthias to King Sigismund III

Vienna, 4 August 1608

Archduke Matthias notifies Sigismund III, King of Poland, of receiving from Emperor Rudolph II the rule in Hungary, Bohemia and Moravia and in the name of friendship appeals to the King not to allow armed forces to get ready and leave Polish borders in order to attack him.

Copies: BPAN Kórnik, MS 325, pp. 857–858; BU Warsaw, MS 51, pp. 248–250.

Ex proximis Serenitatis Vestrae literis ad nos datis percepimus Serenitatem Vestram ad nostram et Regni Hungariae factam petitionem, conscriptionem copiarum militarium contra nobiscum unita Regna et provincias in suis Regnis et provinciis non modo prohibitam, sed etiam serio interdictam fuisse¹. Id quod nos pergrato accepimus animo et Serenitati Vestrae per omnem occasionem paratam semper animi nostri significationem et promptitudinem obtulimus. Non autem latere Serenitatem Vestram arbitramur, qualiter in tractatis proxime cum Sacra Caesarea Regiaque Maiestate domino et fratre² nostro observantissimo amicabiliter et fraterne habito sub cuius conclusionem etiam Serenitati Vestrae suum ablegatum apud nos habuit, eadem Caesarea Regiaque Maiestas benevole se resolvendo non solum Regnum Hungariae cuius sacrum diadema cum aliis reliquis clenodiis ad illud pertinentibus nobis solemnissime transmisit et iam in nostra potestate habemus una cum archiducatu Austriae totaliter simul etiam marchionatum Moraviae nobis cesserit, verum etiam successionem in Regno Bohemiae apud status et ordines Regni eiusdem ultro nobis obtinuerit. Ubi etiam inter caetera inter Suam Maiestatem nos et status Regni Bohemiae praescriptis vobis et literis de milite ex utraque parte quamprimum exactorando et non amplius conducendo certa pacta conclusa fuere. Quandoquidem etiamnum inquieti homines hostes apertissimi pacis et tranquillitatis publicae non desint, qui novos motus et discordias serere recentos tumultus excitare, nova bella inducere, militem conscribere omni conatu nituntur. Ex quo nihil aliud quam nova et quidem irrecuperabilia damna Regnis et vicinis provinciis belli pertaesis subsequi necesse sit, nosque subveremur denuo, ne in Regno et provinciis Serenitatis Vestrae aliquorum instinctu ac persuasu novus

miles contra Regna et provincias nobis cessas conducatur Serenitatem Vestram pro ea qua in rem publicam christianam ducitur affectione et amore, proque conservatione publicae pacis et tranquillitatis benevole et amice requirimus, ut quemadmodum antea ad nostram amicabilem super inde factam petitionem Serenitatis Vestrae prompte, libere ac lubens fecit ita modo quoque praesenti rei necessitate id postulante ad avertendum omne malum quod evenire posset conductionem talem militum et educationem transitumque in dicto Regno Poloniae et provinciis ei adiectis inhibere et impedire pro sua prudentia dexteritate atque auctoritate velit et in horum transgressores sedulo ac diligenter animadvertere nequaquam gravetur. Facturam in eo rem etiam suis Regnis et provinciis proficuum et a nobis ac nostris vicissim omnibus modis recompensandam. Cui etiam ex animo rerum omnium felices successus precamur. Datum in civitate nostra Vienna 4 die Augusti 1608.

Ex iisdem schedula.

Recte iam informamur Ramenses cum suis militibus et asseclis in Ducatu Teschinensi³ pervenisse ex eo ulterius intentionem eorum profecturi. Qua in re benevole a Serenitate Vestra petimus, ne his in suis Regnis et provinciis aliquem transitum vel accessum aut conductionem militum permittat, quin imo si tale quid intelligeret id ipsum quovis modo impedire nobisque quamprimum significare conetur. Quod similibus et aliis maioribus omnibus modis recompensare studebimus. Cui rursus omnia felicia fausta exoptamus.

¹ See *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 186, pp. 494–495 and no. 188, pp. 498–499.

² Emperor Rudolph II.

³ Duchy of Teschen (Polish: Księstwo cieszyńskie), a duchy in the Kingdom of Bohemia, in Upper Silesia.

No. 541

King Sigismund III to King Philip III

Cracow, 30 August 1608

Sigismund III, King of Poland, expresses his thanks to Philip III, King of Spain, for authorizing Baltasar de Zúñiga, ambassador at the Emperor's court, to conduct talks with the Polish court as well.

Original: AG Simancas, Estado 2494, fo. 87. Seal.

Serenissimo principi ac domino Philippo Dei gratia Castellae, Legionis, Aragonum, utriusque Siciliae, Hierusalem, Portugaliae, Navarrae et Indiarum regi etc. archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae et Mediolani, comiti Absburgi, Flandriae, Tirolis etc. fratri et consanguineo nostro carissimo. Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex. Salutem et omne bonum serenissime princeps amice et consanguinee noster carissime.

Ex utrisque Maiestatis Vestrae literis¹ quas proxime uno eodemque tempore accepimus eximiam Maiestatis Vestrae erga nos benevolentiae significationem perspeximus, scribit enim nobis Maiestas Vestra se cum ad Caesaream Maiestatem² legatum suum Baltasarem a Stunica³ ablegaret eidem mandasse, ut et de rebus ad communem christianae reipublicae statum pertinentibus nobiscum conferret et in privatis nostris Regnorumque nostrorum negotiis suam ishic operam ubi eius usus esset nobis navaret. Gratissimo animo complectimur hunc Maiestatis Vestrae erga nos affectum vicissimque paratissimam nostram voluntatem eidem deferimus daturi operam, ut omni occasione nostra Maiestati Vestrae constant officia illique fraterni amoris significatione respondeamus. Cui prosperam valetitudinem felicesque rerum successus ex animo precamur. Datum Cracoviae die XXX mensis Augusti anno Domini MDCVIII regnorum nostrorum Poloniae XXI Sueciae XV.

Eiusdem Maiestatis Vestrae bonus frater

Sigismundus rex

¹ King Philip III to King Sigismund III, Lerma, 20 July 1608 in *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 190, p. 501.

² Rudolph II.

³ Baltasar de Zúñiga y Valesco.

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

Cracow, 21 October 1608

Sigismund III, King of Poland, asks Emperor Rudolph II to intervene with regard to reclaiming the property of Benešov by brothers Pertold and Peter Šíp in the trial against brothers Felicián and Jan Mašovský, which takes place in Opava.

Original: NA Prague, SM, inv. č. 4481, sign. XIII/ 125, kart. 2618, fos 18–19. Trace of the seal.

Serenissimo et excellentissimo principi domino Rudolpho II divina favente clementia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc. regi, archiduci Austriae etc. duci Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Vitembergae, comiti Tirolis domino amico cognato affini vicinoque nostro carissimo Sigismundus tertius Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniae etc. nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex salutem et mutui amoris incrementum. Serenissime et excellentissime princeps domine amice cognate affinis vicineque noster carissime.

Superioribus nostris literis ad Caesaream Maiestatem Vestram datis comendaveramus Caesareae Maiestati Vestrae negotium nobilis Bartholdi Schyp fratrisque¹ ipsius subditorum Caesareae Maiestatis Vestrae quo causa et actio ipsorum ratione haereditatis paternae² bonorum Beneszowskie³ contra Felicem et Ioannem Masowskie⁴ coram iudicio districtus Opaviensis intentata finem suum facilius sortiretur. Iam vero cum ille idem Schyp negotium hoc suum in mora hucusque esse iudiciumque cunctationibus quibusdam magno cum suo incommodo suspendi nobis retulisset, nostramque iterum auctoritatem apud Caesaream Maiestatem Vestram hac in causa interponi a nobis efflagitasset, facile tot incommodis suis nostrum iterandae ad Caesaream Maiestatem Vestram intercessionis animum provocavit. Quo itaque rationibus ipsius commodius per nos subveniatur, mittimus nostrum ad Caesaream Maiestatem Vestram cum nostris hisce literis cubicularium, quibus intercessionem nostram apud Caesaream Maiestatem Vestram eadem in causa repetimus darique hoc studio et commendatione huic nostrae a Caesarea Maiestate Vestra per quam cupimus, ut expeditio negotii praedictorum Schyporum mandato Caesareae

Maiestatis Vestrae a iudicibus districtus Opaviensis tandem perficiatur sublataque omni mora et longiori protractionis occasione praecisa, ius suum hoc in negotio cui partium ex aequo competierit tribuatur. Quo sane facto et iustitiae aequitatisque rationibus et votis nostris abunde satisfactum iri confidimus. A quo nos vicissim nullum similis officii genus frustra in nobis desiderari unquam sinemus. Cupimus Caesareae Maiestati Vestrae omnia fausta prospera ac felicia evenire. Datum Cracoviae die XXI mensis Octobris anno Domini MDCVIII regnorum nostrorum Poloniae XXI Suetiae anno XV.

Eiusdem Caesareae Maiestatis Vestrae
bonus cognatus

Sigismundus rex

- ¹ Brothers Pertold and Peter Šip, Silesian noblemen from the Duchy of Opava, sons of Jiřík.
- ² Jiřík Šip of Branice, Silesian nobleman from the Duchy of Opava, owner of Benešov.
- ³ Dolní Benešov (formerly Benešov u Hlučína), a city in Bohemia, to the east of Opava.
- ⁴ Mošovský, Silesian noble family, residing in the Duchy of Opava and Racibórz: brothers Felicián and Jan were sons of Tobiáš and after the death of childless uncle David acquired the rights to the property of Benešov.

No. 543

King Sigismund III to Emperor Rudolph II

[before 1609]

Sigismund III, King of Poland, requests that Emperor Rudolph II mete out due punishment to Andrzej Cikoński, who incurred a substantial debt with nobleman Bernard Russocki and after losing his assets in Poland escaped to Silesia.

Copy: BC Cracow, MS 126, p. 477. The place and date of the letter missing.

Andreas Cikonski aere alieno non exiguo contracto cum debito non expediret a generoso Bernardo Russocki¹ ad ius vocatus damnatisque distractis in Polonia bonis in Silesiam se recepit, atque ita nudato solo solutionis necessitatem destinavit, quare cum plurimi intersit contractuum etiam privatorum, fidem in tanta vicinitatis coniunctione tueri petimus, ut aut pecunia exoluta nomen liberaret aut ita de eo statuatur, ut in Silesia quoque aequitati subsidia non defutura intelligat non dubito daturam id tum iustitiae tum postulationi nostrae Maiestatem Vestram. Cui de caetero prosperam valetudinem et fausta omnia precamur.

¹ Presumably Bernard Russocki (d. 1609), from Brzezie and Barwald in the Voivodship of Cracow.

King Sigismund III to King Philip III

Cracow, 3 February 1613

Sigismund III, King of Poland, requests that Philip III, King of Spain, award the order of the Golden Fleece to Christopher, Count of East Frisia, for services rendered in the war in the Netherlands.

Original: AG Simancas, Estado, leg. 2499, fo. 48. Part of the seal.

Serenissimo principi, domino Philippo Dei gratia Castellae, Legionis, Aragonum, utriusque Siciliae, Hierusalem, Dalmatiae, Croatiae, Portugaliae, Navariae et Indiarum regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Lotharingiae, Brabantiae etc. comiti Flandriae, Tirolis etc. amico et cognato nostro carissimo Sigismundus tertius Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex, salutem et fraterni amoris atque omnis felicitatis continuum incrementum. Serenissime princeps amice et cognate noster carissime.

Ea cum Maiestate Vestra affinitatis et necessitudinis coniunctio nobis intercedit, ea Maiestatis Vestrae erga nos amicitiae et benevolentiae officia exstiterunt, nosque ipsi tali semper in Maiestatem Vestram animo ac voluntate fuimus, ut certa spe simus apud Maiestatem Vestram pro illustri principe domino Christophero comiti et domino Frisiae Orientalis¹ cognato nostro carissimo, non valde nobis laborandum est. Cupit is et omnibus precibus atque notis hanc a Maiestate Vestra gratiam et beneficium exposcit, ut Maiestas Vestra in ordinem equitum velleris aurei eundem benigne adsciscere, adiuncta aliqua pensione annua statui et conditioni suae convenienti velit. Qua in parte, si quid eiusdem erga Maiestatem Vestram merita Belgico bello multos annos praestita possunt, amanter nos quoque a Maiestate Vestra maioremque in modum postulamus, det hoc mutuae arctaeque secum nostrae necessitudini, ut illi honorem istum cum aliqua insigni facultatum accessione benigne conferat. Hanc vero Maiestatis Vestrae erga ipsum munificentiam ita accepturi sumus, ut nobis ipsis singulare beneficium exhibitum censeamus, talemque Maiestati Vestrae gratiam omnibus amoris et amicitiae officiis promereri conemur. Cui diuturnum prosperum et florentem regnorum statum ex animo optamus.

Datum Vilnae die III mensis Februarii anno Domini MDCXIII regnorum
nostrorum Poloniae XXVI Suetiae vero XIX anno.

Eiusdem Maiestatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

¹ Christopher received the Order of the Golden Fleece in 1619.

King Sigismund III to King Philip III

Warsaw, [May–June] 1613

Sigismund III, King of Poland, offers Philip III, King of Spain, his condolences on the death of his wife Margaret of Austria. He apologizes for the delay in sending his envoy to him, which was caused by the fact that envoy Samuel Grodziecki died on his way in Piacenza and now will be replaced by royal secretary Krzysztof Koryciński.

Copy: BPAN Kórnik, MS 1398, p. 558, the day and month of the letter missing.

Serenissimo principi domino Philippo IV Dei gratia Castellae, Legionis, Aragonum utriusque Siciliae Hierusalem, Portugaliae, Dalmatiae, Hungariae, Hanonae etc. Indiorum regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Lotaringiae etc. Brabantiae etc. comiti Flandriae, Tirolis etc. domino fratri et consanguineo nostro carissimo Sigismundus III eadem gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex salutem et fraternitatis amorem atque omnis felicitatis continuum incrementum. Serenissime princeps domine frater et consanguineus noster carissime.

Quod nostra cum dominis dominis Maiestatis Vestrae decessoribus vetusta necessitudo recensque coniunctissimae amicitiae nexus a nobis postulabant, ut splendida et illustri legatione a Maiestate Vestra praeventi ac cum aliis de rebus, tum de luctu quoque, quem Maiestas Vestra ex obitu serenissimae principis dominae Margarethae¹ coniugis suae gravem et acerbum ceperat, certiores facti vicissim studii officiique nostri erga Maiestatem Vestram propensionem declararemus et de rebus a nobis gestis, susceptoque in Moschos bello ad Maiestatem Vestram referremus, id elapso iam anno, ablegato ad Maiestatem Vestram illustri Samuele Grudnecki² secretario et aulico nostro, praestitisse nos putabamus. Sed perincommode satis accidit, quod is in ipso susceptae legationis itinere, Placentia³ supremo gravescens morbo, e vita excesserit, nosque iterata in Moschoviam projectione in remotissimis septemtrionis regionibus agentes, sero de eius obitu nuntium acceperimus quam ob rem ne officio nostro deessemus, illustrem Christophorum Korycinski⁴ secretarium et aulicum nostrum ad Maiestatem Vestram mittimus, qui nostro nomine prosperam ac diuturnam

salutem precatus, excusabit inprimis hanc ipsam dilatae legationis testificandique officii moram, deinde nostra studia deferit Maiestati Vestrae ac de statu nostro Regnique nostri nonnulla, quae ad salutem reipublicae christianae pertinent, cum Maiestate Vestra communicabit. Quem ut pro sua erga nos benevolentia benigne excipiat, verbaque nostro nomine facienti aures accommodet et in omnibus ei plenam fidem exhibeat, peramanter a Maiestate Vestra petimus quod reliquum est fraterni amoris officia prompto et alacri animo Maiestati Vestrae deferimus. Datae Varsaviae die [...] mensis [...] anno Domini MDCXIII regnorum nostrorum Poloniae XXVI Sueciae XX.

Eiusdem Maiestatis Vestrae

bonus frater et affinis

Sigismundus rex

¹ Margaret of Austria.

² Samuel Grodziecki, on his legation to Spain, see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 227, p. 555–556 and no. 246, p. 577.

³ Piacenza (Latin: Placentia), a city in northern Italy.

⁴ Krzysztof Koryciński, on his legation to Spain, see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, nos. 263–264, p. 607–609.

No. 546

Emperor Matthias to King Sigismund III

Regensburg, 17 October 1613

Emperor Matthias notifies Sigismund III, King of Poland, that envoy Andrzej Lipski, scholastic of Cracow and Płock, arrived at his court and the King will soon receive through him the Emperor's reply.

Fair copy: HHStA Vienna, Russland I 6, Konv. 5, 1613, fo. 3r.

Quem ad nos Serenitas Vestra misit honorabilem Andream Lipski a Lipe¹ Cracoviensem et Plocensem scholasticum et custodem Gnesnensem eius secretarium libenter vidimus quaeque nobis Serenitate Vestra exponenda habuit negotia pluribus diligenter exponentem benigne audivimus. Ad ea quid a nobis responsum et quam ad omnia nos amice propensos expertus sit ab illo Serenitas Vestra intelliget, cui amicissimum promptissimumque animi nostri affectum ad omnia, quae eidem a nobis praestari grata possint, sincere offerimus. Datum Ratisbonae 17 Octobris 1613.

¹ Andrzej Lipski, see King Sigismund III to Emperor Matthias, Warsaw 9 July 1613 in *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 262, p. 605–604.

No. 547

King Sigismund III to Emperor Matthias

Warsaw, [1613–1615]

Sigismund III, King of Poland, makes a request to Emperor Matthias for diplomatic assistance in releasing Stefan Potocki from Turkish captivity.

Copy: BU Warsaw, MS 52, fo. 21r.

Inter eas Regni nostri familias quarum prae caeteris eximia erga nos fides eluxit, insignes hactenus fuere Potocii¹ e quorum numero stirpeque generosus Stephanus Potocki² capitaneus Felinensis³, postea quam priorem nostram in Moschoviam expeditionem nobiscum praeclare versatus fuisset, demum (ut plerumque est humanae conditionis vicissitudo) quo tempore nos iterum in Moschoviam progressi fuimus, is ut Constantino⁴ palatino Valachiae affini suo contra christiani nominis hostes opem ferret in Valachiam arma intulit, munusque feliciter cum hoste signis collatis captus in potestatem Turcarum concessit is in libertatem vindicandam cum intelligamus offeri occasionem nuntio nuper a Maiestate Vestra ad imperatorem Turcarum misso, quam maxime possumus Maiestatem Vestram rogamus, velit diligentissime eidem nuntio suo negotium dare, ut nil praetermittat quominus id praestare efficereque possit. Non paenitebit profecto nuntium Maiestatis Vestrae ullius curae vel laboris et Maiestas Vestra fecerit rem christianam pietate longe dignissimam et a nobis quibusvis officiis referent Maiestati Vestrae. Cui nos optimam valetudinem felicissimos ob quosvis rerum successus ex animo optamus. Varsaviae.

¹ Potocki family (Polish plural: Potoccy), one of the greatest and wealthiest magnate families in Poland in the 17th and 18th century.

² Stefan Potocki (c. 1568–1631), military commander, captain of horse, participant of war expeditions to Moldavia in 1595 and 1600; he partook in the war with Sweden in Livonia; from 1609 to 1611 he took part in the war with Muscovy. In 1606, he married Maria, daughter of Ieremia Movilă, hospodar of Moldavia; in 1607, after the death of hospodar Simion Movilă, the Potocki family organized an expedition to Moldavia and put on the throne Constantin Movilă, Ieremia's son. In 1612, Potocki organized a military expedition in defence of Constantin, who had been deprived of power by Stefan Tomşa, supported by Turkey. During the battle of Cornul lui Sas Potocki was taken captive and was imprisoned in Constantinople; he was freed in 1615.

³ Felin, currently Viljandi, a city in Estonia.

⁴ Constantin Movilă (c 1594–1612), son of voivode Ieremia; after his father's death in 1606, he quickly took over the throne, but was quickly removed from power by his uncle Simion; in 1607, with the support of Polish magnates, he returned to the throne of Moldavia.

No. 548

King Sigismund III to King Philip III

Warsaw [1613–1615]

Sigismund III, King of Poland, appeals to Philip III, King of Spain, to provide financial help to Johan III of Rietberg, a distinguished participant in the war in the Netherlands and northern Germany.

Copy: BU Warsaw, MS 52, fo. 20r.

Serenissime princeps domine cognate et consanguinee noster carissime. Quo propriori cognationis necessitudine illustri comiti Frisiae Ioanni¹ coniuncti fuimus, quoque magis eximium ipsius catholicae religionis et Maiestatis Vestrae studium perspectum habemus, eo impensius suis non solum ornamentis favemus, verum etiam commodis consultum prospectumque cupimus. Dedit is hactenus propriae virtutis scientiaeque militaris, dedit et constantis fidei obsequiique in Maiestatem Vestram tam praeclara documenta, ut omnes ferme foedrati Romanorum Imperio atque Maiestati Vestrae Germaniae Belgiique principes illum prae caeteris militiae suae legatumve delegerint, illius fidei prudentiaeque universi exercitus curam commiserint. Nec vero ad res catholici foederis ex re et usu militari in Belgio gerendas munus momenti positum est, in eiusdem comitis ditionum ac praesertim comitatus et arcis Ritbergensis² securitate, quae cum in media ferme Vestfalia sita vel ipso loci ingenio bene munita sit, magno certe praesidio esse potest ad hostes e Germania in Belgium vel inde in Germaniam transitu traiectuque prohibemus. Ut merito non propria solum illustris comitis verum et publica catholici nominis foederisque causa magnopere nobis a Maiestate Vestra petenda postulandaque sit, velit sua benignitate clementiaeque allectis attenuatisque bellico sumptu et hostium catholici nominis iniuriis, rebus fortunis illustris comitis ita succurrere, ut Maiestatis Vestrae favore atque auxilio recreatus quam hactenus testatus est, et quam in posterum testari cupit observandumque cultum tanto magis contestari possit Maiestati Vestrae. Cui nos optimam valetudinem felicissimosque regnorum successus ex animo precamur. Varsaviae.

¹ Johan III of Rietberg, see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 100, p. 363–364.

² Rietberg, a city in Germany in North Rhine-Westphalia; Johan III heavily invested in modern fortifications which reinforced the castle located there.

King Sigismund III to Emperor Matthias

Warsaw, 16 July 1614

Sigismund III, King of Poland, expresses his gratitude to Emperor Matthias for sending to Muscovy courtier Jacob Henckel von Donnersmarck with the appeal to end the war with Poland and begin peace negotiations.

Original: HHStA Vienna, Russland I 6, Kovv. 7, 1614, fos 5r–6v. Seal.

Serenissimo et excellentissimo principi domino Matthiae divina favente clementia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae, Vitembergae, comiti Tirolis, cognato, affini et vicino nostro carissimo Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex salutem et mutuam benevolentiam, serenissime et excellentissime princeps, domine cognate affinis et vicine noster carissime.

Redit ad Maiestatem Vestram generosus Iacobus Henczkiel a Donnerszmarch¹ aulicus Maiestatis Vestrae quem ad Moschos exploratum in aequis conditionibus, pacem nobiscum constituere vellent, Maiestas Vestra miserat. Referet is Maiestati Vestrae qua fide, quave sinceritate pene ista, id quod a Maiestate Vestra petiit, postulaverit, cum enim illis Maiestatis Vestrae maximi in republica christiana principis nomine proponeretur Maiestatem Vestram inter nos et illos pacis et concordiae sequestrum esse, velle non modo nuntium Maiestatis Vestrae non admiserunt, verum etiam nec illud ipsum quid ille adferret, intelligere voluerunt, vanis usi excusationibus et magis de nomine, quam de re solliciti. Nos quidem Maiestatis Vestrae, cui plurimum cum ob alias causas, tum hoc praecipue nomine nos debere profiteamur, persuasionibus adducti, ut non alienum a pace constituenda animum nos gerere ostenderemus, toto hoc tempore exercitus nostros a finibus Moschoviae amoveramus, cum interea illi non modo levibus excursionibus ditiones nostras infestarent, verum etiam iustis exercitibus arces et praesidia nostra obsiderent, caeterum si quid deinceps evenerit, quod reipublicae christianae pacatum statum turbare posset, sciet Maiestas Vestra non per nos stetisse, quominus publicae tranquillitati prospiceretur.

Versatus est in hoc negotio nuntius Maiestatis Vestrae summa fide, summaque industria, quo nomine commendamus eum Maiestati Vestrae diligentissime. Quod reliquum est Maiestati Vestrae omnem prosperitatem diuturnamque valetudinem a Deo precamur. Datum Varsaviae die XVI mensis Iulii anno Domini MDCXIV regnorum nostrorum Poloniae XXVII Sueciae vero XXI anno.

Eiusdem Maiestatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

¹ Jacob Henckel von Donnersmarck, imperial courtier, diplomat, diplomatic messenger to Muscovy (1613–1614); he transported the letters from Emperor Matthias to Tsar Michael I, urging the latter to end the war with Poland and begin peace negotiations.

No. 550

King Sigismund III to King Philip III

[October–November 1614]

Sigismund III, King of Poland, requests that Philip III, King of Spain, support the candidacy of Claudio Rangoni, bishop of Reggio Emilia, to the College of Cardinals.

Copy: BU Warsaw, MS 52, fo. 11r–11v, the place and date of the letter missing.

Serenissime princeps domine cognate et consanguinee noster carissime. Exigit a nobis tam arcta mutua nostra cum Maiestate Vestra sanguinis et cognationis necessitudo, ut quae plurimum nostrae dignitatis interesse existimamus de iis cum Maiestate Vestra ea quae par est fiducia conferamus. Neque vero obscurum est Maiestati Vestrae pertinere non solum ad regum, qui reipublicae christianae societate continentur dignitatem, verum etiam catholicae religionis singulare ornamentum et praesidium, ut Sedes Apostolica ad commendandum regum catholicae religionis studiosorum in cardinalium collegium nonnullos cooptet, si ii praesertim quos reges commendaverint viri sint eadem dignitate non indigni. Cuius quidem rei in usu et possessione pro more aliorum christianorum regum fuerunt olim semper serenissimi Poloniae reges decessores nostri fuimus et nos ipsi superiorum pontificum temporibus. Nunc primum ab ipso praesente sanctissimi domini pontificatus¹ iunctio tanto nimirum temporis intervallo ne unum quidem quem summopere cupimus cardinalem habere possumus reverendum dominum episcopum Regiensem² annos complures summa cum pietate prudentiaeque laude apostolici nuntii munere in Regno nostro perfunctum virum profecto omni expectatione maiorem. Datum etc.

¹ Pope Paul V.

² Claudio Rangoni (1559–1621), bishop of Reggio Emilia from 1592 to 1621, apostolic nuncio in Poland (1598–1606).

No. 551

King Sigismund III to King Philip III

Warsaw, 21 November 1614

Sigismund III, King of Poland, recommends to Philip III, King of Spain, Giovanni Battista Migliore for the office of Viceroy of Naples.

Copy: BU Warsaw, MS 52, p. 15.

Serenissime princeps domine cognate et consanguinee noster carissime. Quo magis rerum dignitatis nostrae interesse existimavimus magnificum Ioannem Baptistam Megliorem¹ consiliarium Neapolitanum pro singularibus ipsius in nos meritis nostra apud Maiestatem Vestram commendatione adiuvari quoque is maiorem spem concipit, plurimam sibi nostram hanc apud Maiestatem Vestram commendationem profuturam tanto impensius atque diligentius postulamus petimusque det id Maiestati Vestrae postulationi atque adeo dignitati nostrae, ut prae caeteris quos una cum ipso plurimis. Prorex Maiestatis Vestrae Neapolitanum admissimus sive magnificum regentis Neapolitani Maiestatis Vestrae nominavit, vero huic dignitatem ipsius officii mandare velit, quo nimirum intelligat se non frustra de cognato Maiestatis Vestrae rege bene meruisse. Quod quidem uberius nostro nomine postulabit a Maiestate Vestra illustris Christophorus Koryczinski² nuntius noster cui uti in aliis, ita et ea in re plenam Maiestatis Vestrae fidem adhibere, cognatamque erga nos benevolentiam contestari velit, plurimum iterum postulamus, optimam valetudinem felicissimosque regnorum successus Maiestati Vestrae ex animo cupientes. Varsaviae die 21 mensis Novembris 1614.

¹ Giovanni Battista Migliore (d. 1626), a lawyer from Naples, member of Sacro Regio Consiglio.

² Krzysztof Koryciński.

No. 552

King Sigismund III to King Philip III

[February 1615]

Sigismund III, King of Poland, repeats his request to Philip III, King of Spain, to obtain agreement from Pope Paul V to admit Claudio Rangoni, bishop of Reggio Emilia, as member of the College of Cardinals.

Copy: BU Warsaw, MS 52, fo. 21r–21v, the place and date of the letter missing.

Quemadmodum dum supplicibus literis¹ nostris amanter a Maiestate Vestra petimus daret in negotiis Maiestatis Vestrae suo apud Sedem Apostolicam oratori, ut is postulationem nostram quam apud praesentem Romanum pontificem² pro cardinalatu episcopi Regiensis³ obtinendo temporis spatio interponimus nomine et auctoritate Maiestatis Vestrae iuaret, ita nunc illud idem tanto diligentius a Maiestate Vestra petimus quo magis eundem pontificem ita in dies ad postulationes nostras obdurescere videmus, ut omnino nec petitioni, nec dignitati nostrae locum reliquisse videatur. Restat igitur ut a Maiestate Vestra tanquam a catholico cognatoque nobis rege maiorem in modum postulemus. Mandet iterum Maiestas Vestra eidem suo oratori, ut is serio nomine Maiestatis Vestrae pontificem hortetur, velit nos eo loco habere, tantique facere quanti Maiestatis Vestrae sumorumque rei publicae christianae principum cognatum, quanti bene ac rei publicae christianae meritum, continenterque cum christiani nominis hostibus bella gerentem regem merito Romanus pontifex facere deberet, quantique superiores Romani pontifices nos decessoresque nostros favere. Ut id singularis Maiestatis Vestrae erga nos benevolentiae officium omni officii studiique a nobis referentes Maiestati Vestrae. Cui nos optimam valetudinem felicissimosque regnorum successus ex animo precamur.

¹ See no. 550.

² Pope Paul V.

³ Claudio Rangoni, bishop of Reggio Emilia.

No. 553

King Sigismund III to Emperor Matthias

[February? 1615]

Sigismund III, King of Poland, appeals to Emperor Matthias to give his support for Claudio Rangoni, bishop of Reggio Emilia, former apostolic nuncio in Poland, to be admitted as member of the College of Cardinals.

Copy: BU Warsaw, MS 52, fo. 22v, the place and date of the letter missing.

Serenissime et excellentissime princeps domine cognate affinis et vicine noster carissime. Dant id suprema Maiestatis Vestrae in republica christiana dignitas, facit et mutua eaque arctissimae cognationis nobiscum necessitudo, ut in quibus dignitatem nostram versari existimamus, de iisdem cum Maiestate Vestra quae par est fiducia communicemus, operamque et auctoritatem ipsius in iisdem postulemus. Neque vero obscura est Maiestati Vestrae veteri id usu et consuetudine obtinuisse omnes ferme christianos reges, ut Sedes Apostolica ad ipsorum commendationem aliquos semper in cardinalium collegium cooptet, si praesertim quos reges commendaverint, viri sint de ecclesia bene meriti ea cardinalatus dignitate non indigni. In cuius quidem praerogativae usu atque possessione fuerunt olim semper serenissimi successores nostri Poloniae reges fuimus continenter et nos ipsi ad praesentiam usque Romani pontificis¹ tempora. A quo demum ex ipso pontificatus sui initione uni quidem episcopo nimirum Regienensi² annos ferme novem in Regno nostro magna cum laude legatione apostolica perfuncto cardinalatum impetrare possumus. Quam sane minus paternam pontificis erga nos voluntatem et nos ipsi non graviter ferre non possumus, et de eadem apud Maiestatem Vestram, uti supremum in republica christiana cognatumque nostrum principem conquerimur magnopere pro multis nostris necessitudinibus postulantes, ut quod nos per omnem occasionem contestari parati sumus, nihil nimirum nobis et Maiestatis Vestrae dignitate antiquius vicissim quoque Maiestas Vestra per suum oratorem Romano pontifici palam faciat, quanti nos nostramque dignitatem faciat, quantopereque cupiat, ut iam tandem postulationibus commendationis nostrae Romanus pontifex dignam rationem habeat.

Fecerit Maiestas Vestra rem et supremae suae dignitati mutuaeque nostrae necessitudini consentaneam et a nobis paribus atque quibusvis officiis referentes Maiestati Vestrae. Cui nos optimam valetudinem etc. Datum.

¹ Pope Paul V.

² Claudio Rangoni, bishop of Reggio Emilia.

No. 554

King Sigismund III to King Philip III

Warsaw, 20 March 1615

Sigismund III, King of Poland, recommends to Philip III, King of Spain, Swedish nobleman, Catholic Jan Staal.

Original: AG Simancas, Estado, leg. 2501, fos 60 y 61. Trace of the seal.

Serenissimo principi domino Philippo Dei gratia Castellae, Legionis, Aragonum, utriusque Siciliae, Hierusalem, Portugaliae, Dalmatiae, Hungariae, Norvagiae et Indiarum etc. regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Lotaringiae, Brabantiae etc. comiti Flandriae, Tirolis etc. domino amico consanguineo et cognato nostro carissimo. Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex salutem et fraterni amoris atque omnis felicitatis continuum incrementum. Serenissime princeps domine amice et cognate noster carissime.

Ea est nobilis Ioannis Staal nostri e Regno Gothiae subditi, religionis catholicae debitaque erga nos fidei constantia, ut quasvis potius vinculorum et exilii calamitates a perduelli hosteque nostro perferre, quam vel tantillum de catholica pietate, praestantique erga nos fide desciscere maluerit. Is superioribus annis benigne a nobis acceptus ac literarum causa in Germaniam primum, deinde Romam missus, ubi complures annos in variis disciplinarum studiis exegisset; nihil iam magis cupere videtur, quam ad Maiestatis Vestrae obsequia et famulatum recipi. Quodquidem ut commendatione petitioneque nostra obtineat, vehementer a Maiestate Vestra petimus. Magni id singularis Maiestatis Vestrae erga nos benevolentiae indicii loco habituri. Cupimus porro Maiestati Vestrae optimam valetudinem felicissimosque regnorum successus. Varsaviae die XX mensis Martii anno Domini MDCXV regnorum nostrorum Poloniae XXVIII, Sueciae anno XXI.

Eiusdem Maiestatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

No. 555

King Sigismund III to Emperor Matthias

Warsaw, 18 April 1615

Sigismund III, King of Poland, calls on Emperor Matthias II to order Bohemian estates to return the confiscated silver worth 12 thousand thalers, which belonged to Queen Constance.

Original: NA Prague, SM, inv. č. 1580/K157, kart. 1075. Trace of the seal.

Serenissimo et excellentissimo principi domino Matthiae divina clementia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae et Virthembergae, comiti Tirolis, domino cognato affini et vicino nostro carissimo Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex salutem et mutuam benevolentiam. Serenissime et excellentissime princeps domine cognate affinis et vicine noster carissime.

Nondum adhuc Maiestatem Vestram literis¹ nostris interpellare desistimus, ut certum pondus argenti duodecim millium talerorum summae, serenissimae dominae Constantiae² reginae Poloniae coniugis nostrae carissimae proprium et pro conficienda quadam ad usum suum suppellectili ab eadem missum, tandem aliquando a statibus Bohemiae restituatur obligationique, qua memorati status restituendae eius sine mora et difficultate summae ternum prefixerunt, satisfiat. Iam enim a pluribus annis etiam cum aliqua Maiestatis Vestrae molestia continuaque sollicitatione non sine difficultate et impensis negotium hoc a nobis urgetur, ab iisdem tamen adhuc pecuniam nullo iure retineri maiorumque in dies difficultatem et sumptuum dari sibi occasionem et quorum curae negotium hoc comisimus, referunt. Diligentissime itaque a Maiestate Vestra contendimus et sedulam apud eos status interponere velit auctoritatem suam, ne amplius solutionem hanc detrectent aut differant sed quam primum et summam integram et impensas, quas se soluturos ipsi submiserunt presentium vel obligationis exhibitori reddant. Fecerit sane Maiestas Vestra nobis gratissimum, si his difficultatibus et molestiis pro sua in nos benevolentia finem imposuerit, neque permiserit, ut aliqua ulterior procrastinatio iusta Maiestatis Vestrae

per literas saepius sollicitanda causam nobis praebeat. Cui nos quoque promptissima studia ac officia nostra deferimus. Eidemque cum florentissimos rerum successus tum valetudinem optimam a Deo precamur. Datae Varsaviae die XVIII mensis Aprilis anno Domini MDCXV regnorum nostrorum Poloniae XXVIII Suetiae vero XXII anno.

Eiusdem Maiestatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

¹ See *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 216, p. 543.

² Queen Constance of Austria.

Emperor Matthias to King Sigismund III

Vienna, 19 April 1615

Emperor Matthias notifies Sigismund III, King of Poland, that envoys from Muscovy are at his court and they informed him that Michael Fyodorovich was elected Tsar. He apprises the King of his intention to send envoys to Poland and Muscovy in order to sign a peace treaty. He requests that the King keep him informed about the situation in Muscovy.

Copy: BN Warsaw, MS 3085, fo. 90–91.

Matthias divina favente clementia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Crotae, Sclavoniae rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae et Vartenbergae etc. comes Tirolis etc. Serenissimo principi domino Sigismundo III regi Poloniae et Sueciae, magno duci Lithuaniae ac Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae cognato, affini et vicino nostro carissimo salutem ac mutuam benevolentiam. Serenissime princeps, cognate affinis et vicine carissime.

Recenti adhuc haud diebus memoria tenet Serenitas Vestra qua sollicite statim a principio regiminis nostri imperialis bellicorum, qui inter Poloniam et Moscovioam excitati fuerunt motuum componendorum curam susceperimus, quemadmodum de consilio ac desiderio nostro cum Serenitate Vestra per internuntios ac litteras¹ communicaverimus, nosque promptos inclinatosque ad pacificationem per legatos arguendam ascenderimus. Ea vero res cum in longiores moras abiret neque a Serenitate Vestra nobis quidquam amplius significaretur studio ac desiderio nostro remoram iniectam sensimus. His postea diebus accidit ut quidam ex Moschovia internuntius² de quo nihil huc pronuntiatum erat, repente cum litteris a Michaele Phiodorowicz, qui se magnum Moschoviae principem unanimi omnium ordinum ac statuum voce electum et inauguratum afferat, advenerit. Quibus litteris quae maioribus ac praedecessoribus nostris cum magnis Moschoviae ducibus ac principibus amicitia intercesserit quidque legati sui proxime superiori anno a nobis responsi retulerint futurum scilicet, ut legationem nostram brevi mitteremus nos memores reddit. Atque inprimis in responso legatis suis dato, eam supremae dignitatis ad quam eiectum sit denominationem, quae a maioribus nostris antecessionibus

suis tribui consuevit, sibi minime exhibitam fuisse queritur, quod omnino fieri legationemque nostram ad se expediri defideret. In quo cum nostra modo deliberatio versetur nobis pro necessitudine nostra mutua faciendum duximus, ut de iis cum Serenitate Vestra antequam hunc internuntium remittimus communicemus. Cogitationes vero etiam nostras interea in Moschoviam convertimus ac nobiscum reputamus quam maioribus nostris Romanorum imperatoribus ac regibus augustaeque domus nostrae principibus curae fuerit, ut magnos illos duces ac principes eorumque populos sibi devinctos tenerent. Quantum item amicitia illa secum opportunitatis atque auctoritatis commodisque nostris attulerit, quantum contra detrimenti se ad religionis et augustae domus nostrae adversarios illi alienorum sese offense animo vertant adfferi possit. Quis modo rerum Moscoviticarum status sit, ac quid isthic agatur cum nihil a multo iam tempore certi sive Serenitas Vestra literis sive aliis nuntiis inaudiverimus, id qua deliberationi nostrae opportunum sit scire velimus, qui Serenitati Vestrae serenissimaeque coniugi ac regis liberis quam optime quam amantissimae cupimus. Datum in civitate nostra Viennae die 19 mensis Aprilis 1615 regnorum nostrorum Romani tertii, Hungarici VIII, Bohemici vero IV.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Mathias

¹ Emperor Matthias refers to the diplomatic mission to Poland and Muscovy carried out by envoy Jacob Henckel von Donnersmarck, see no. 549.

² In December 1613 envoys from Muscovy Stiepan Ushakov and Siemion Zaborovsky arrived at the imperial court to inform Emperor Matthias that Michael Fyodorovich Romanov was elected Tsar.

King Sigismund III to Emperor Matthias

Warsaw, 11 May 1615

Sigismund III, King of Poland, expresses his gratitude to Emperor Matthias for his involvement in signing peace with Muscovy and the diplomatic mission of Jacob Henckel von Donnersmarck. The King is concerned that the Emperor does not support the rights of his son Prince Władysław, to whom, despite various difficulties and the fact of electing Michael Fyodorovich Tsar, residents of Muscovy swore an oath of allegiance; the King trusts that due to the situation in Muscovy the Emperor will give his support to Prince Władysław.

Original: HHStA Vienna, Russland I 6, Konv. 7, 1615, fos 24r–36v. Seal.

Serenissimo et excellentissimo principi domino Matthiae divina favente clementia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae, Vitembergae, comiti Tirolis, domino cognato affini et vicino nostro carissimo Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex salutem et mutuam benevolentiam, serenissime et excellentissime princeps domine cognate affinis et vicine noster carissime.

Agnoscimus Maiestatem Vestram ea quam et nostra amicitia arcissimaeque sanguinis coniunctioni et reipublicae christianae debet sollicitudine in negotium Moschoviticum ita incubuisse, ut nihil plane supersit, quod a Maiestate Vestra supremo orbis christiani pacisque conservandae studioso principe, desiderari possit. Nunc quoque cum Maiestas Vestra nova Moschorum legatione interpellata esset, voluit Maiestas Vestra pro sua erga nos optima voluntate ceriores nos facere, quid illi velint. Miserat Maiestas Vestra ad eos internuntium suum superiori anno, seque pacis inter nos et gentem illam conficiendae arbitrum esse velle ostenderat, sed quo fastu illi nec admittere nuntium Maiestatis Vestrae voluerint, nec literis responderint, intellexit iam Maiestas Vestra. Nos quoque ea de re Maiestati Vestrae per generosum Iacobum Henkiel a Donneschmarch¹ aulicum Maiestatis Vestrae, quem ad pertundandos Moschorum animos

Maiestas Vestra miserat significaverimus, neque tamen hactenus responsum ad literas² in hoc negotio ad Maiestatem Vestram datas habuimus. De toto autem hoc negotio quis sit fueritve noster sensus, iamdudum candide et sincere aperuimus Maiestati Vestrae. Non studio proferendi imperii et si ultro occasio, sublatis veris haeredibus, e quorum sanguine partem generis nostri ducimus, invitaret, sed ut vastos septemptrionis illius recessus certa aliqua lege et ratione componeremus, tumultuantesque et in varias factiones divisos populos pacaremus, animum ad res Moschoviticas adiecimus, rati si id consequeremur, optime nos reipublicae christianae consulturos. Obstitit conatibus nostris lubrica gentis fides, qua se serenissimo principi Vladislao³ filio nostro sponte obstruxerat. Multa postea intercesserunt, hostili animo contra nos ab illis suscepta, sed nihil iniquius fieri potuit, quam quod superstite serenissimo filio nostro, cui sacramentum dixerant, quo vivo nullius imperio se parituros professi erant, alium qui eadem religione serenissimo filio nostro se obstrinxerat, paucorum factione principem Moschovia designarint, multosque recte sentientes oppresserint, et nunc hunc ipsum loco non adeo illustri inter Moschos natum, nihil de republica illa meritum, pene puerem pro principe Moschoviae ostendent, et Maiestati Vestrae obrudant. Is est Michael Phiedorovicus⁴ lenissimorum hominum conspirationis princeps appellatus, cuius nomine a Maiestate Vestra petitur, ut quas divi Maiestatis Vestrae decessores erga Moschoviae duces voluntatis significationes dederunt, hanc eidem Maiestas Vestra exhibeat, principisque Moschoviti nomine priusquam de more gentis insignia imperii acceperit, cohonestet ut prius Maiestatis Vestrae praeiudicio, quam populi illius unanimi consensu princeps renuntietur. Recte quidem Maiestas Vestra facit, quod in Moschoviam cogitationes suas convertat, deque pace illius provinciae sollicita fit, sed non dubitamus quoque Maiestatem Vestram partem curae sollicitudinisque suae eo derivaturam, ut nobis iurique nostro et serenitatis filii nostri prospiciat. Queruntur Moschi quod Maiestas Vestra huic quem privata factione principem legerunt principis titulos hactenus non tribuerit, cum multo iustiori de causa, serenissimus filius noster, cui tota Moschovia et is ipse qui pro principe se gerit, fidem suam obstrinxit, queri possit ius suum legitime quaesitum per fraudem et summam iniuriam a Moschis interceptum esse. Nollemus sane, ut Maiestas Vestra nostra filiique nostri causa vel novas inimicitias suscipiat vel veteres amicitias dissolvat. Sed tamen expensuram arbitramur Maiestatem Vestram plusve reipublicae christianae ac augustae Austriacae familiae intersit nostri liberorumque nostrorum an ignoti sanguinis Moschi in pari causa rationem habere. De iure serenissimi filii

nostri ambigi non potest, nemo enim tunc, cum tota Moschovia fidem suam illi obstringebat fuit, qui non idem sentiret, is qui nunc principis nomen usurpat, postremae notae hominum factione oppressis gentis illius primariis viris, hanc dignitatem consequi conatur. Recte igitur ut nos arbitramur, Maiestas Vestra fecerit, si ita huic, qui apud Maiestatem Vestram est nuntio responderit, se priusquam negotii istius statum exploratum habuerit, cum duo sint, qui ius se habere existimant, neutrum principem appellaturum, missurum interea legatos suos, qui inter vicinarum gentium proceres et status, pacis aequis conditionibus componendae modos perquirunt. Ex eo enim intelligerent Moschi, Maiestatem Vestram in neutram partem propensam paci, tantum et concordiae studere. Iam illi quoque multis fracti malis et sera ducti paenitentia, nos hac de re compellarunt contenti, ut remoto principum nomine inter status de pace ageretur, dies dicta est huic pacificationi sexta Iulii mensis, eo igitur Maiestas Vestra si nuntium miserit et supremi in republica christiana principis officio functa fuerit et erga nos serenissimumque filium nostrum amorem benevolentiamque singularem declaraverit. De rebus Moschoviticis non est quod Maiestati Vestrae significemus. Is qui nunc principis nomen usurpat, cum Moschi regio sanguine ortis principibus regnari soliti in inferioris conditionis dominos aspernentur, seditiosissimorum hominum arbitrio imperat, puer et tanto negotio impar, reliqui omnes oppressi gement et duram serviunt servitutum. Hos iamdudum unde homines nostros excedere iussimus, ne vel occasionem fundendo sanguini christiano praeberemus vel urgendo nimis ad spes novas gentem illam satis per se instabilem propelleremus, cum illi nihilominus furtivis excursionibus ditiones nostras infestent. Neque isthic quoque pacatae res sunt, nam et mutuis inter se caedibus, seditionibusque agitantur et Gustavus Caroli Sudermaniae⁵ ducis filius gravi bello illos premit multisque interceptis castellis non exiguam illius provinciae partem in suam redegit potestatem. Complures autem boiarici sive senatorii equestrisque sanguinis viri nobiles penes quos florente republica summa rerum fuit ad nos confugerunt. Haec ad literas Maiestatis Vestrae respondendum putavimus, libenter nostram serenissimique filii nostri causam arbitrio Maiestatis Vestrae permissuri, amanter a Maiestate Vestra postulantes, ut ita negotium hoc commendatum sibi habere velit, ut et pacis publicae et nostrae dignitatis rationem se ducere ostendat atque orbi christiano contestetur ea se erga nos esse voluntate, qua erga eos principes fertur, qui amicitia Maiestatis Vestrae sunt dignissimi, id et arcta sanguinis coniunctio et nostra erga Maiestatem Vestram augustamque illius familiam animi propensio requirit, Deus optimus maximus Maiestatem Vestram felicibus

imperii augeat incrementis et diu sospitem et incolumem servet, id nos Maiestati Vestrae et serenissimae illius coniugi ex animo optamus. Datae Varsaviae die 11 mensis Maii anno Domini MDCXV regnorum nostrorum Poloniae XXVIII Sueciae vero XXII anno.

Eiusdem Maiestatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

Cedula

Scriptis iam literis venerunt ad nos aliquot nobiles Moschi, eo consilio ex ipsamet metropoli Moschoviae urbe ad nos profecti, ut suum erga nos serenissimum filium nostrum studium testarentur, ex iis intelleximus quo in statu isthic res sint turbata nempe omnia Fiedorovicium consilii incertum omnibus exosum fluctuare, summaeque rei diffidere, praecipuos quosque in serenissimum filium nostrum propendere, occasionesque navandae illi operae circumspectare. Haec Maiestatem Vestram scire voluimus, ut tanto maiori cautela in expediendis istis Moschis uteretur, nec facile querelis eorum permoveretur.

¹ Jacob Henckel von Donnersmarck.

² See no. 549.

³ Prince Władysław Vasa.

⁴ Michael Fyodorovich Romanov.

⁵ Gustav II Adolf.

No. 558

Emperor Matthias to King Sigismund III

Prague, 4 June 1615

Emperor Matthias informs Sigismund III, King of Poland, that he sends envoy Erazm Heide von Rossenstein, who will take part in Polish-Muscovite peace negotiations and handle the matters of Prince Władysław.

Fair copy: HHStA Vienna, Russland I 6, Konv. 7, 1615, fo. 35r–35v.

Ad amicas nostras nuperas per peculiarem cursorem missas, amicum Serenitatis Vestrae responsum¹ accepimus, unde firmam quam in nobis positam habeat fiduciam libenter intelleximus. Ut itaque re ipsa promptum et addictum quem iam ante obtulimus animum testemur, internuntium praemittimus honorabilem doctum fidelem nobis electum Erasmum Heidelbergium a Rassenstein² appellationum in Regno Bohemiae consiliarium nostrum, per quem Serenitati Vestrae respondeamus, nihil hoc nos tempore magis in optatis habere, quam ut in conventu inter Poloniae et Moscoviae ordines instituendo auctoritate nostra auctoritatem Serenitatis Vestrae eiusdemque filii serenissimi principis Vladislai provehamus, quemadmodum Serenitas Vestra pluribus ex dicto internuntio nostro intelliget, cui et facilem audientiam dari et fidem adhiberi cupimus, qui Serenitatem Vestram optatis potiri et in quam plurimos annos felicissime regnare optamus. Datum Pragae 4 Iunii 1615.

¹ See no. 557.

² Erazm Heide von Rossenstein.

No. 559

Emperor Matthias to King Sigismund III

Prague, 17 July 1615

Emperor Matthias thanks Sigismund III, King of Poland, for the letter and confirms the authorization of Erazm Heide von Rossenstein to conduct peace negotiations in the Polish-Muscovite conflict.

Fair copy: HHStA Vienna, Russland I 6, Konv. 7, 1615, fo. 63r.

Ex literis cum Serenitatis Vestrae tum consilarii nostri Erasmi Heidelbergii a Rassenstein auditu nobis gratum et iucundum fuit, quod curam nostram atque operam, quam controversiis ab Moscoviticis aliquo iam tempore inter Poloniam et Moscoviam excitatis atque ferventibus componendis ac sopiendis interponendam duximus, amico et grato affectu interpretatur. Quae ut felicem et optatum effectum sortiantur, dicto consilario nostro, quae eo necessaria atque opportuna visa fuere mittimus et quidem quam legato nostro solemni daturi simus, potestatem impertimur omnia porro peramanter praestare parati, quae a nostra proficisci benevolentia et amicitia queant, quam Serenitati Vestrae serenissimoque eius filio principi Vladislao in omnes alias, quia sese offerre possint occasiones prompte libenter offerimus. Datum Pragae 17 Iulii 1615.

Eiusdem Serenitatis Vestrae bonus cognatus.

No. 560

King Sigismund III to Emperor Matthias

Warsaw, 15 August 1615

Sigismund III, King of Poland, notifies Emperor Matthias that Kings of France and England have undertaken mediation in the Polish-Swedish war and that Szczyecin has been designated as the location where negotiations will take place. Therefore, he requests that the Emperor write a letter to Philip II, Duke of Pomerania-Stettin, in which he will endorse the King's rights to the Swedish throne.

Original: HHStA Vienna, Schweden 1, Diplomatische Korrespondenz 1545–1643, Suecica 1608–1650, fos 20 and 22. Trace of the seal.

Serenissimo et excellentissimo principi domino Matthiae divina favente clementia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Styriae, Carinthiae, Carniolae, Virtembergae, comiti Tyrolis domino cognato affini et vicino nostro carissimo. Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex. Salutem et mutuam benevolentiam. Serenissime et excellentissime princeps domine cognate affinis et vicine carissime.

Cum serenissimi Galliarum et Magnae Britanniae reges¹ amici et consanguini nostri carissimi a nobis postulent, ut negotium nostrum Sueticum arbitrio illorum permitteremus, annuimus ea in re illorum voluntati nostrosque commissarios Stetinum² qua civitas ditioe illustris Pomeraniae ducis continetur, eius rei causa nos missuros recepimus. Existimamus autem plurimum momenti causae nostrae accessurum, si Maiestas Vestra per litteras suas illustri Pomeraniae duci³ significaret, rem Maiestas Vestra gratam eius illustri facturam, si quacunque in re posset causae nostrae aequissimae non deesset, promptius alacriusque illustris illius id quod illum sua sponte facturum arbitramur nobis in pace et concordia concilianda iurique nostro haereditario asserendo isthic operam navaret, si intelligeret Maiestati quoque Vestrae hoc idem negotium nostrum curae esse. Quamobrem amanter a Maiestate Vestra postulamus literas suas optimae propensaeque erga nos et negotium nostrum Sueticum voluntatis testes ad illustrem Pomeraniae ducem scribere et ad nos transmittere velit, erit

hoc eximium erga nos. Maiestatis Vestrae sinceri amoris argumentum
cui nos omni officiorum testificatione respondebimus. Quod reliquum
est Maiestatem Vestram felici et diuturna incolumitate florere ex animo
optamus. Datum Varsaviae die XV mensis Augusti anno Domini MDCXV
regnorum nostrorum Poloniae XXVIII, Suetiae anno XXII.

Eiusdem Maiestatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

¹ Louis XIII, King of France, and James I, King of England and Scotland.

² Szczecin (Latin: Stetinum, German: Stettin), currently a city in Poland at the mouth of the Oder; the capital of the Duchy of Pomerania.

³ Philip II (1573–1618), from the House of Griffin, son of Boguslaw XIII, Duke of Pomerania, and Clara of Brunswick-Lüneburg; Duke of Pomerania-Stettin (1606–1618).

No. 561

King Sigismund III to Archduke Albert

Warsaw, 6 October 1615

Sigismund III, King of Poland, recommends to Archduke Albert, Governor of the Southern Netherlands, Herman Denhoff, an experienced soldier, participant in the wars with Muscovy.

Copy: BU Warsaw, MS 52 fo. 55–55v.

Qui de nobis eximia fide diligentique obsequio bene et praeclare merentur ii vicissim Serenitatem Vestram, uti cognatum affinemque nobis principem omnibus modis demereri sibi cupiunt. Inter quos est generosus Hermannus Denhoff¹ nobilissima vetustissimaque stirpe in Livonia Regni nostri provincia oriundus. Qui posteaquam in proximis nostris Moschoviticis expeditionibus, singulare animi robur, egregiamque militaris animi fortitudinem comprobasset eo iam animo in Belgium proficiscitur, ut mirificum suum, quo tenetur, Serenitati Vestrae inserviendi desiderium, praeclaro aliquo facinore militari comprobet. Illum itaque Serenitati Vestrae quam diligentissime possumus commendare amanterque postulamus, velit hominem propria virtute maiorumque meritis nobis optime commendatum ita beenvolentia sua complecti, ut et nobilissimi ipsius natales et nostra quoque commendatio non exiguum pondus habuisse apud Serenitatem Vestram quam nos optime valere omnique felicitate perfrui ex animo optamus. Datum Varsaviae die 6 mensis Octobris 1615.

¹ Herman Denhoff (d. 1620) – Polish nobleman, son of Gerard, voivode of Dorpat, and Margaret von Zweiffeln; colonel of the Crown Army; he took part in the war with Muscovy, he died in the battle of Cecora.

No. 562

King Sigismund III to King Philip III

[November–December] 1615

Sigismund III, King of Poland, calls on Philip III, King of Spain, to urge Viceroy of Naples to pay out the overdue interest on the Neapolitan sums.

Copy: BU Warsaw, MS 52, fo. 39r–39v. The place and date of the letter missing.

Revertit tandem ad nos illustris Christophorus Korycinski¹ quem ferme ante biennium ad Maiestatem Vestram miseramus. Is multa nobis ac singulari optimoque Maiestatis Vestrae erga nos animo retulit. Inter quae illud est non postremum quod cum Maiestas Vestra per Regnorum suorum difficultates, nos in prosequendo bello Moschovitico aliter iuvare non posset, mandavit proregi² suo Neapolitano, ut si nos ita vellemus eam pecuniae summam qua dudum a serenissimis maioribus nostris certos Regni Neapolitani proventus obligatos tenemus nobis quamprimum restitui numerarique curaret. Quod quidem etsi intelligamus ab optima Maiestatis Vestrae erga nos voluntate profectum tamen cum certis de causis earundem pecuniarum summam repetere vel recipere ac prius nolimus, dedimus mandata nostra ad internuntium³ nostrum Neapolitanum, ne hanc ipsam summam a prorege Maiestas Vestra repetere vel recipere audeat. Contenti nimirum si retenti annorum superiorum futurique in posterum census atque proventus ex conventionis contractusque formula et praescripto nobis citra quamvis moram et difficultatem integre ad diem constitutum imperio Maiestatis Vestrae exsolvantur. Quod quidem ut Maiestas Vestra proregi suo Neapolitano serio mandare velit, id tanto magis a Maiestate Vestra postulamus, quod omnes fere ipsos census et proventus usui liberorum nostrorum quantopere serenissimis Maiestatis Vestrae liberis coniuncti sunt destinavimus. Atque vel hanc ob eam speramus Maiestatem Vestram ea in hoc negotio mandata ad proregem suum daturam quibusvis nulla mora interposita, quae nobis debet vel in posterum debebit integre exsolvat. Quodquidem iterum atque iterum petimus a Maiestate Vestra. Cui optimam valetudinem felicissimosque regnorum.

¹ Krzysztof Koryciński returned from Spain to Poland in November 1615.

² At that time, the viceroy of Naples was Pedro Fernández de Castro, Count of Lemos.

³ Sigismund III's internuncio was Bartłomiej Powsiński.

No. 563

King Sigismund III to King Philip III

[November–December 1615]

Sigismund III, King of Poland, repeats his request to Philip III, King of Spain, to endorse admission of Claudio Rangoni, bishop of Reggio Emilia, as member of the College of Cardinals.

Copy: BU Warsaw, MS 52, fos 39v–40r, the place and date of the letter missing.

Dedimus superioribus mensibus literas¹ nostras ad Maiestatem Vestram quibus diligenter a Maiestate Sua petimus, daret negotium oratori suo Romae residenti, ut promotionem ad cardinalatum episcopi Regiensis² quam tot annis a serenissimo domino praesenti pontifice³ impetrare non possumus Maiestatis Vestrae nomine atque auctoritate quam diligentissime iuvaret serioque ipsius Serenitati exponeret fieri non posse, quin Maiestas Vestra protunc multiplici nobiscum coniunctione non leviter commoveatur. Nos tanto temporis intervallo id non impetrare, quod neque a praefato canonum sit alienum, neque quicquam ipsimet pontifici incomodare possit quodquid ut Maiestas Vestra quam primum eidem suo oratori demandare velit iterum diligentissime postulamus ac cum plenius ea vere superioribus literis nostris ad Maiestatem Vestram scripserimus, nunc solum rationes quibus nonnulli suam sanctitatem ab hac Reginesis episcopi promotione retrahere conantur, vicissimque nostram ad eas missionem iterato Maiestati Vestrae mittimus, singularis benvolentiae loci id a Maiestate Vestra habituri si diligenter et serio orator Maiestatis Vestrae idem negotium apud suam sanctitatem tractans, atque ad id auctoritatem interposuerit Maiestatis Vestrae cuius vicissim causa nihil unquam recusabimus optimam valetudinem etc. ut supra.

¹ See no. 552.

² Claudio Rangoni, bishop of Reggio Emilia.

³ Pope Paul V.

King Sigismund III to Emperor Matthias

[1615]

Sigismund III, King of Poland, appeals to Emperor Matthias Habsburg to enable reclamation of the family property of Ecsed by András Báthory and his mother; for this reason, he sends his secretary Piotr Kochanowski.

Copy: HHStA Vienna, Russland I 6, Konv. 7, 1615, fos 114r–115v. The place and date of the letter missing.

Grata et iucunda est in animis incliti Regni Poloniae procerum domini Stephani¹ regis decessoris nostri memoria, nos ipsi admiratione virtutum ipsius magnopere commovemur prosecuti sumus nepotes ipsius gratia et peculiari favore nostro dedimusque operam quantum in nobis fuit, ne clarissimae familiae optime de republica christiana merita, nomen et rerum gestarum gloria interiret. Vicissim quoque saepe indoluimus quosdam hac stripe ortis pravis usos consiliis non respondisse nostrae expectationi, sed qui tales erant dederunt poenas temeritatis suae. Hic qui adhuc superstes est illustris Andreas Bathoreus² regis Stephani pronepos, patri Stephano³ viro optimo et praeclare de nobis merito, matre vero Polona nobilissima Kostkorum de Stemberg⁴ familia orta genitus, eximiam prae se fert indolem, cuius adversa sorte, cum ita (ut par est) afficiamur, optimoque illi capiamus, volumus hanc nostram erga clarissimum iuvenem voluntatem notam officio Maiestatis Vestrae quo vicissim Maiestas quoque Vestra nostra causa illius rationem aequam habere velit. Haeres secundum mortem fratris⁵ Czetensis⁶ arcis totiusque illius territorii adita et possessa haereditate, creatum se atque una cum matre, inde exactum queritur. Mater cum patrociniū Maiestatis Vestrae, ipsa coram imploraret datos quidem quidem qui causam cognoscerent commisarios, sed plerosque suo nomine Batores infensos, hinc factum est, ut ii arcem Czetensem ingressi matrem ab aditu illius excluserunt, neque privilegiorum, quae in eadem arce asservantur ad comprobandum ius legitimae haereditatis copiam fecerint, ita ut illa non amplius quam gravem sibi filioque iniuriam fieri palam testati, rebus infectis abire coacta fuerit. Clara et illustris est in Regno Poloniae Kostocorum domus nobilissimas quasvis familias agnationibus affinitatibusque complexa. Has omnes singulari beneficio Maiestas Vestra obstrinxerit, si Bathoreo matrique ipsius Czetensia bona haereditario iure illorum propria

vel restituere mandaverit vel certe tales iudices ad cognoscendum illorum causam dederit, qui soli iustitiae amore ducti odiique in Bathoreum expertes negotium id expendant, et privilegia, quae nunc in aliena potestate sunt adiciendam causam communicari demandent, ut autem Maiestas Vestra intelligat nos istius iuvenis illustris causa valde velle eoque bene cupere mittimus huius negotii causa ad Maiestatem Vestram generosum Petrum Kochanowski⁷ secretarium nostrum, qui sensum hac dote nostrum resque istius et postulationis nostrae aequitatem Maiestati Vestrae exponet. Cui ut in omnibus Maiestas Vestra fidem habeat, suamque voluntatem desiderio nostro accomodet clementerque Battorei rationes sublevet, ac in eo et nobis et consanguineis meis ipsius atque adeo clarae et illustri Battoreorum familiae divique Stephani regis memoriae gratificetur amanter a Maiestate Vestra contendimus. Cui felicissimos rerum successus imperii incrementa ac diuturnam prosperamque valetudinem a Deo precamur.

¹ Stephen Báthory, King of Poland.

² András Báthory of Somlyó (1597–1635), see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, nos. 274–275, p. 619–620.

³ István Báthory of Somlyó (1553–1601).

⁴ The mother of András was Zofia Kostka, daughter of Stefan Kostka, voivode of Pomerania.

⁵ The step-brother of András was Gabriel Báthory, Prince of Transylvania, who died on 27 October 1613.

⁶ Ecsed, currently Nagyecsed, a city in north-east Hungary, ancestral seat of the Báthory family.

⁷ Piotr Kochanowski (1566–1620), Polish poet, translator, knight of Malta, from 1602 royal secretary.

No. 565

King Sigismund III to King Philip III

[January 1616]

Sigismund III, King of Poland, expresses his gratitude to Philip III, King of Spain, for the consent obtained by Krzysztof Koryciński to confer two titles of nobility on the residents of the Kingdom of Naples.

Copy: BU Warsaw, MS 52, fo. 49v. The place and date of the letter missing.

Obtinuit anno proxime superiori a Maiestate Vestra nuntius noster illustris Christophorus Korycinski¹ binos dignitatum titulos: principis numerum unum marchionis vero suae comitis alterum, pro incolis Regni Neopolitani quos nos ad hasce dignitates promovendum Maiestati Vestrae vel supremo Maiestatis Vestrae Italiae consilio nominaverimus. Hac igitur Maiestatis Vestrae erga nos benignitate quibus prae caeteris personis virisque gratificari cupiamus, supremo Maiestatis Vestrae Italiae consilio literis nostris patentibus atque apertis testatum facimus. Maiorem in modum a Maiestate Vestra postulantes, ut qua animi alacritate id nobis Maiestas Vestra detulit eadem quoque promovere mandareque velit, ut qui a nobis nominantur quamprimum hisce a Maiestate Vestra dignitatibus exornentur atque augeantur. Quod nos omni cognati principis officio referre parati erimus Maiestati Vestrae. Cui optimam valetitudinem prosperosque regnorum successus ex animo precamur. Datum etc.

¹ See no. 562 footnote 1.

No. 566

Empress Anna to Prince Władysław Sigismund

Prague, 16 June 1616

Empress Anna promises Prince Władysław Sigismund to support his request to Matthias Habsburg which has been delivered to her by Erazm Heide von Rassenstein.

Copy: HHStA Vienna, Russland I 6, Konn. 7, 1615, fos 13r–14v.

Serenissime princeps cognate carissime. Accepimus Dilectionis Vestrae literas¹ per consiliarium appellationum Bohemicarum Erasmum Heidelbergum a Rassenstein missas, fiduciae singularis in nobis positae plenas, quas eo nomine libenter legimus, ipsamque magis aestimamus. Ad nostram autem in Dilectionem Vestram eiusque commoda propensionem ostendendam, occasionem, ubi sese offerat expectamus, non praetermissurae, quin apud dominum coniugem nostrum carissimum ultro inclinatum, nostras commendationis partes, ubi res tulerit, interponamus. Quae Dilectioni Vestrae omnia felicitatis incrementa precamur. Datum Pragae die decima sexta Iunii anno Domini millesimo sexcentesimo decimo sexto.

Eiusdem Dilectionis Vestrae bona cognata

¹ See Prince Władysław to Empress Anna, Warsaw, 6 April 1616 in *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 278, p. 624.

No. 567

King Sigismund III to King Philip III

Warsaw, 8 July 1616

Sigismund III, King of Poland, calls on Philip III, King of Spain, to order Viceroy of Naples to pay out the overdue interest on the Neapolitan sums totalling 100,000 ducats, which will be used for the war with Muscovy. Sigismund III also asks the King of Spain to support bishop Claudio Rangoni's efforts to obtain the title of Cardinal.

Original: AG Simancas, Estado, leg. 2502, f. 87. Seal.

Serenissimo principi domino Philippo Dei gratia Castellae, Legionis, Aragonum utriusque Siciliae, Hierusalem, Portugaliae, Dalmatiae, Hungariae, Norvagiae et Indiarum etc. regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Lotaringiae, Brabantiae, etc., comiti Flandriae, Tirolis etc. domino amico consanguineo et cognato nostro carissimo, Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex salutem et fraterni amoris atque omnis felicitatis continuum incrementum. Serenissime princeps domine amice consanguinee et cognate noster carissime.

Plures iam antea ad Maiestatem Vestram dedimus literas, quibus egimus gratias Maiestati Vestrae, quod cum alia ratione nos in promovendo bello contra Moschos iuvare non posset, illas pecuniarum summas, quas nos in Regno Maiestatis Vestrae Neapolitano census nomine inscriptas habemus restituere, si ita vellemus, mandarit. Verum cum certis gravibusque de causis illa pecunia pro bello Moschovitico uti nollimus, quemadmodum antea ita et nunc quam diligentissime petimus a Maiestate Vestra, velit seria ad illustrem proregem suum Neapolitanum¹ quamprimum mandata dare, ut retenti superiorum annorum census nostri, qui nobis optimo iure debentur multisque partibus summam iam centum millium ducatorum superarit, quamprimum exsolvantur. Det id rogamus Maiestas Vestra tam arctae mutuae nostrae cum Maiestate Vestra necessitudini, det nostris liberorumque nostrorum cum liberis Maiestatis Vestrae tantopere coniunctis necessitatibus, ut cum continenter bella nos Maiestas Vestra cum christiani nominis hostibus gerere audiat et sciat non patiatur a subditis suis nos iustissimis nostris proventibus inique defraudari. Quod quidem quam

diligentissime possumus petimus a Maiestate Vestra, neque minus illud quoque quod dudum tam sollicite et anxie pro dignitate nostra a Maiestate Vestra petimus. Ne cesset Maiestas Vestra apud serenissimum dominum per oratorem suum agere. Velit aliquando iustissimae postulationis dignitatisque nostrae in promovendo ad cardinalatum episcopo Regiensi² rationem habere. Utrumque id, si a Maiestate Vestra obtinuerimus plurimum nos debere Maiestati Vestrae profitebimur. Cui vicissim quicquid possumus prolixè deferimus. Optimam et diuturnam valetudinem felicissimosque rerum et regnorum successus ex animo exoptantes Maiestati Vestrae. Datum Varsaviae die VIII mensis Iulii anno Domini MDCXVI regnorum nostrorum Poloniae XXIX, Sueciae XXIII anno.

Eiusdem Maiestatis Vestrae

bonus cognatus et affinis

Sigismundus rex

¹ In July 1616, Pedro Téllez-Girón y Velasco (1574–1624), 3rd Duke of Osuna, became the Viceroy of Naples.

² Claudio Rangoni (1559–1621), bishop of Reggio Emilia from 1592 to 1621, apostolic nuncio in Poland (1598–1606).

No. 568

King Sigismund III to Archduke Maximilian

Warsaw, 14 October 1616

Sigismund III, King of Poland, assures Maximilian, Archduke of Austria, of his support for Radu Mihnea, voivode of Moldavia.

Published: DIR 4.1, no. 494, pp. 474–475.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Sueccorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex, serenissimo principi domino Maximiliano, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Stiriae, Carinthiae et Carniolae, comiti Tirolis, amico et affini nostro carissimo salutem et mutui amoris continuum incrementum. Serenissime princeps, domine, cognate, affinis noster carissime.

Cum antehac saepius rebus illustris Radoly Moldaviae palatini¹ faveremus, tum praesenti occasione quoque nostram in illum propensam voluntatem testari voluimus, ad diligentemque ipsius postulationem dandas has ad Serenitatem Vestram duximus, velit Serenitas Vestra commendationis nostrae causa in iis rebus, in quibus studium, patrociniumque Serenitatis Vestrae implorabit, suam illi contestari benevolentiam, reque ipsa declarare, nostram sibi apud Serenitatem Vestram intercessionem plurimum profuisse. Quod nos a Serenitate Vestra grato animo suscipiemus, vicissimque mutuis officii repensuri sumus. Cui diuturam valetudinem, felicesque rerum successus ex animo precamur. Datae Varsaviae die XIV mensis Octobris anno Domini MDCXVI regnorum nostrorum XXIX, Sueciae vero XXII.

Bonus affinis

Sigismundus rex

¹ Radu Mihnea, voivode of Wallachia, at the end of July 1616 came to power in Moldavia.

Emperor Matthias to King Sigismund III

Prague, 7 January 1617

Emperor Matthias notifies Sigismund III, King of Poland, of the arrival of new envoys from Michael Fedorovich, Great Duke of Muscovy. He assures the King that despite accepting the election of Michael to the throne of Muscovy, he also recognizes the rights of Prince Władysław to the same throne. He will continue to strive for putting an end to the war between Poland and Muscovy, and he will not send any legation to Muscovy until the peace is reached.

Fair copy: HHStA Vienna, Russland I 6, Konv. 7, 1617, fos 4r–6r.

Significavit nobis Michael Fedorowicz per legationem novam¹ huc missam, sese ab ordinibus ac statibus Russicis in eorum principem electum et coronatione solenni inauguratum esse, magnoque animi desiderio teneri, veterem quae inter fratrem nostrum gloriosae memoriae dominum Rudolphum secundum imperatorem aliosque praedecessores nostros et magnos Moscoviae duces hactenus intercessit, amicitiam quibuscunque modis conservandi, maiorem a nobis in modum contendens, ut opportuna apud Serenitatem Vestram officia interponamus, ne ulterius sua ex parte innoxium, profundi sanguinem permittat, praeterea ut ad confirmandum amicitiae mutuae vinculum solennem ad se legationem mittamus. Ad quae quidem talem in modum respondimus, ut principi Vladislao Serenitatis Vestrae filio cognato nostro carissimo nequaquam id fraudi esse posse existimemus. Iudicavimus enim libere dicto Michaeli Fedorowicz, cum electum sese et coronatum magnum ducem scriberet, scriptum itidem nobis esse a Serenitate Vestra principem suum filium a maiore parte ordinum ac statuum Moscoviae electum et ab ipsomet Michaelae dilectissimo ipsius iuratum fuisse. Ad quam controversiam pacifice componendam auctoritatis nostrae partes uti iam ante, tum per literas, tum inprimis per Erasmmum Heidelbergium a Rassenstein² appellationum in Regno Bohemiae consiliarium nostrum ad Poloniae et Moscoviae fines in conventu ibi habito interposuimus, sic deinceps donec optatum res effectum sortiatur, interponere paratos nos esse, si quemadmodum a Serenitate Vestra laudabiliter factum, ita et ex parte Moscoviae cognitioni nostrae iudicioque et arbitrio deferatur, quod quia iam ante in nupero legatorum conventu minime praestitum fuit, re plane infecta discessum nihilque vel in unam vel

in alteram statui partem potuisse. Hoc autem responsum et quicquid a nobis hactenus paternae sollicitudinis adhibitum fuit, neque uni, neque alteri parti praeiudicare debere. Quin autem ad literas ipsius Michaelis literis nostris, dum incertus adhuc rerum Moscoviticarum eventus, responderemus, facere non potuimus, quod necessitudo ab antecessoribus nostris Romanorum imperatoribus cum Moscis culta, magnas Imperio reique christianae publicae opportunitates attulerit et deinceps adfecit contra Turcas et alios possit. Postularunt id etiam communia et quotidiana Germaniae cum ditionibus Moscoviticis commercia, quibus magnum iniici impedimentum ac remora possit, si missiones adeo crebrae post certi temporis intervallum, quo Michael regimen occupat, frustra forent et offensa causa Moscis praeberetur, id quod Imperii principibus et emporiis, magistratibusque, qui praesentem Moscoviae magistratum agnoscunt ac salutant, quique liberaliter humaniterque legatos Moscos et Russicos ad nos missos ultro citroque proficiscentes accipere solent, non displicere non posset legatio vero nostra, quam ille vehementer sese optare ostendit, in aliud tempus, donec alia inter utramque partem tractatio suscepta eiusque successus observatus fuerit a nobis reiecta est. Confidimus itaque Serenitatem Vestram consilii huius nostri rationes, quas Serenitatis Vestrae filio nequaquam praeiudicio esse velimus, praesenti rerum statui ac necessitati accomodatas, aequi facturam esse, quae sibi filioque principi cognato nostro carissimo, ubi ad tractatum ulteriorem ventum fuerit, de nobis quod iustitiae ratio et commune reipublicae christianae bonum requirat, promittere possit. Datum Pragae 7 Ianuarii anno Domini 1617.

¹ In June 1616, Michael I Romanov sent to the Emperor his envoy Luk'jan Ivanovic Mjasnoj.

² Erazm Heide von Rossenstein.

No. 570

King Sigismund III to Emperor Matthias

Warsaw, 12 January 1617

Sigismund III, King of Poland, assures Emperor Matthias that with regard to religious conflicts in Silesia he has always supported Archduke Charles, bishop of Wrocław, and defended the rights of Catholics, and that is why he sent his envoy to Silesian estates. He reminds the Emperor that the bishopric of Wrocław is subordinate to the Metropolitan Archdiocese of Gniezno.

Copy: AP Wrocław, Zespół 120/92, pp. 92–93.

Serenissime et excellentissime princeps domine cognate affinis et vicine carissime. Quantum nos vel Maiestatis Vestrae vel totius Austriacae familiae causa adniti atque per omnes occasiones testificatione propensae voluntatis defungi oporteat optime quidem vos perspectum habemus, versatur enim ante oculos nostros et arcta, quae nobis maioribusque nostris cum hac inclita domo intercessit sanguinis coniunctio et mutui amoris pignus maximum serenissima coniunx liberique nostri partem sanguinis ad familiam Austriacam referentes. Serenissimum principem dominum Carolum archiducem Austriae nos in primis episcopum Vratislaviensem¹ renuntiarī desideravimus, renuntiatumque summo amore complexi in locum filii cooptavimus. Huic tam coniuncto vicinoque nobis principi paucorum factione vim denuntiarī iura episcopatus Vratislaviensis a maioribus nostris profecta et cum Regni nostri cathedralibus ecclesiis communia convelli atque ea ratione subditos quoque nostros aliquot districtuum iurisdictioni spirituali episcopi Vratislaviensis subsunt nova hac regiminis formula subditorumque in dominos licentia in discrimen adduci grave nobis audita fuit etsi enim non ignoraremus ea praetextu recentis a domino Rudolpho imperatore cognato nostro desideratissimo indultae sanctionis cuiusdam fieri tamen cum nec existimandum sit illum antiquissimis sanctissimisque ecclesiae Vratislaviensis institutis derogare vel dominorum in subditos iura abolere voluisse et serenissimus princeps Carolus suo ecclesiaeque suae nomine ea sanctione seditioesque suas teneri non posse publice eo ipso tempore testatus fuerit, non videbatur cur tantopere nonnulli huius concessionis in ditionibus ecclesiasticis executionem urgerent

serenissimoque principi domino episcopo Vratislaviensi negotium fa-
cesserent. In eum sensum scripsimus nos ad illustrem ducem Munster-
bergensem² nuntiumque³ nostrum misimus, qui et illi et reliquis haec
nostri nomine referret hortareturque, ne temere contra serenissimum
archiducem quidquam novi molirentur cum nos pene in conspectu nostro
indigne eum tractari iniuriamque coniunctionibus principi fieri minime
passuri simus. Hanc nostram amicam cohortationem quam indigne ii,
qui se religioni Augustanae addictos profitentur exceperint ex adiuncto
literarum eorum exemplo intelliget Maiestas Vestra perspiciet quoque
aequitatem postulationis nostrae neque enim quidquam aliud spectavimus
nisi pacem tranquillitatemque vicinae nobis provinciae iura ecclesiae non
modo Vratislaviensis sed Gnesnensis etiam cui metropolitico iure ab ipso
christianae religionis in his regionibus exordio Vratislaviensi subest denique
dignitatem serenissimi archiducis, cui quod faveamus quod iura illius tueri
nos velle ostendamus, non dubitamus rem nos Maiestati Vestrae gratam
et facere et facturos, scimus Maiestatem Vestram paterno erga eum amore
ferri, dignitati coniunctissimi sibi principis optime cupere iura ecclesiarum
salva esse velle. Ea est Maiestatis Vestrae et in suos pietas et religionis
catholicae conservandae studium, ut nec illos violari, nec hinc labefactari
sit unquam permissura et quamvis sponte sua id Maiestatem Vestram
facturam confidamus pro nostra tamen coniunctione amanter a Maiestate
Vestra contendimus, ut in ea rerum, quae imminere videtur perturbatione
serenissimum archiducem Carolum tuendum suscipiat, ostendatque his,
qui serenitatem illius vel iura ecclesiae Vratislaviensis impetere vellent
Maiestatem Vestram aegre id laturam neque cognato suo defuturam. Haec
ut ad Maiestatem Vestram scriberemus amor quo serenissimum archiducem
prosequimur impulit, ac ut Maiestati Vestrae constaret nos non temere huic
negotio manum admonuisse cum ea adhibita fuerit a nobis moderatis, ne
alienae provinciae rebus nos immisceremus nisi quatenus vel nostra vel
eorum qui nobis coniuncti sunt, intersit. Quod Maiestatem Vestram in
optimam partem accepturam certo confidimus. Cui felices rerum successus
et ineuntis huius anni prosperum decursum diuturnamque valetudinem
a Deo precamur. Varsaviae 12 Ianuarii 1617.

¹ Charles of Austria became bishop of Wrocław in 1608.

² Charles II, Duke of Münsterberg-Oels.

³ Maksymilian Przerębski, see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, nos. 294–296, pp. 648–651.

No. 571

King Sigismund III to Emperor Matthias

[c. 25 July 1618]

Sigismund III, King of Poland, apprises Emperor Matthias of sending Andrzej Przyjemski, Court Marshal of the Crown, to Ferdinand II, King of Hungary and Bohemia.

Copy: BC Cracow, MS 359, pp. 619–620, the place and date of the letter missing. The letter has been dated on the basis of the envoy instruction issued on 25 July 1618 in BPAN Kórnik, MS 324, fols 130–132.

Mittimus ad serenissimum Hungariae et Bohemiae regem¹ cognatum et affinem nostrum carissimum illustrem et magnificum Andream Przyjemski² curiae Regni nostri marschalcum. Eidem hasce nostras ad Maiestatem Vestram dedimus literas, iniunximusque ut officiosam salutationem nostro nomine Maiestati Vestrae impartiat, eidem propensissimae nostrae voluntatis studia deferat, ipsum vero legatum nostrum Maiestati Vestrae diligenter commendamus, quem abavitae nobilitatis splendorem et egregiam in nos fidem singularemque in nostris et reipublicae negotiis rara cum industria coniunctam dexteritatem favore nostro complectimur et Maiestati Vestrae nostra commendatione acceptum esse cupimus. Interea Maiestati Vestrae optimam valetudinem et felices omnium rerum successus ex animo precamur, eidemque prompta nostra officia deferimus.

¹ Ferdinand II.

² Andrzej Przyjemski, on his mission see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 303. pp. 661–662.

No. 572

King Sigismund III to Archduke Charles

Warsaw, 9 June 1619

Sigismund III, King of Poland, notifies Archduke Charles, bishop of Wrocław and Brixen, that he gave a hearing to his envoy Maciej Radziej, dean of Cieszyn, and he assures the Archduke of his friendship and support.

Original: AP Wrocław, Zespól 120/123, fos 1–2. Trace of the seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimo reverendissimo principi domino Carolo Dei gratia episcopo Brixensi ac Vratislaviensi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae, Virtembergae, comiti Hapsburgi, Tirolis et Goritiae, domino cognato et affini nostro carissimo salutem et mutuam benevolentiam. Serenissime ac reverendissime princeps domine cognate et affinis noster carissime,

Reverendum Mathiam Radzey¹ decanum Teschinensem nuntium Serenitatis Vestrae libenter in conspectum nostrum admisimus et commissa eidem a Serenitate Vestra negotia benigne audivimus. Quid vero ad eadem a nobis responsum sit, idem nuntius referet Serenitati Vestrae nostraque debita erga Serenitatem Vestram studia et officia atque adeo propensissimam erga totam serenissimam Austriacam domum voluntatem tot necessitudinum et mutuae amicitiae vinculis devinctam testabitur. Nos quoque hisce literis a Serenitate Vestra, ut omnia a nobis quaecunque a studiosissimo inclitae familiae suae amico praestari poterunt, expectet, diligenter postulamus. Atque eidem diuturnam incolumitatem prosperrimosque rerum successus ex animo comprecamur. Datum Varsaviae die IX mensis Iunii anno Domini MDCXIX regnorum nostrorum Poloniae XXXII Sueciae vero XXVI.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus et affinis

Sigismundus rex

¹ Maciej Radziej (also: Raczki, Rudzki), dean of Cieszyn.

No. 573

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 10 April 1620

Sigismund III, King of Poland, asks Emperor Ferdinand II to give a hearing to Franz Gansneb Tengenagel, who is returning from Poland.

Original: HHStA Vienna, Familienkorrespondenz 6, Kom. 30, fos 52–53. Trace of the seal.

Serenissimo et excellentissimo principi domino Ferdinando secundo divina favente clementia electo Romanorumque imperatori semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae, Virtembergae, comiti Tirolis domino affini et vicino nostro carissimo, Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex salutem et mutui amoris continuum incrementum. Serenissime et excellentissime princeps domine affinis et vicine noster carissime.

Miserat ad nos Maiestas Vestra cum suis literis anno superiori generosum Franciscum Gansneb dictum Tengenagel¹, quem in iis negotiis, quae nobis Maiestatis Vestrae nomine exposuit libenter benigneque audivimus. Ex eo tempore, quam multa postea variaque intercesserint, non dubitamus Maiestatem Vestram cum aliunde, tum ex ipso serenissimo archiduce Carolo² fratre suo germano et cognato atque affine nostro carissimo prolixè cognituram esse, qui de nostro quoque studio atque officio in Maiestatem Vestram prolixè testabitur. Nihilominus generoso quoque Tengenagel, qui eadem ipsa Maiestati Vestrae nomine nostro proponet, ut Maiestas Vestra aures suas libenter accommodet, amanter postulamus. Cui quod reliquum est pro iustitia atque Ecclesia Dei fortiter pugnanti felicissimos successus diutissimamque valetudinem ex animo precamur. Datum Varsoviae die X mensis Aprilis anno Domini MDCXX regnorum nostrorum Poloniae XXXIII Seciae XXVII anno.

Eiusdem Maiestatis Vestrae bonus affinis

Sigismundus rex

¹ Franz Gansneb Tengenagel von Camp, see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 299, pp. 655–656.

² Archduke Charles, bishop of Wrocław and Brixen.

No. 574

Archduke Albert to King Sigismund III

13 April 1620

Archduke Albert, Governor of the Southern Netherlands, appeals to Sigismund III, King of Poland, to support the Habsburgs in the war with enemies of Catholics in Europe and against Turkey. He requests that the Archduke give a hearing to his envoy.

Copy: BPANPAU Cracon, MS 2256, fos 92r–92v. The place of the letter missing.

Non opus est, ut deplorandum reipublicae christianae Imperii Romani Germanici et familiae nostrae Austriacae statum modernum verbis depingamus Serenitati Vestrae, quae hostium et rebellium actiones quotidianas propriis qualibet oculis augustissimam familiam nostram, quae pene bino saeculo continua serie immanis christiani nominis et sanguinis inimici Turcae rabiem fortissime sustinuit et ab Imperio Romano populis eiusque perduelles hostes et malevoli, qua non perfidia et ingratitude pedibus conculcatam videre vellent, ut hac sublata pro spe et a multis retro annis, concepto voto suo libere in reliquo Germanici Imperii principes et ordines catholicos et oboedientes aut familiae et rei nostrae bene additos saevire possint. Quid inde periculi caeteris Europae partibus eveniat an non de toto catholicismo tunc actum fovet omnes qui sane restes sunt iudicare, quin manibus palpare possunt. Laetus Serenitatis Vestrae erga Sanctissimam Dei Ecclesiam et religionem nostram catholicam universam orthodoxam affectus etiam erga familiam nostram nobis optime hominis operibus aperto et effectu probatus est, ille id laetus et effectus non permittet. Spero ut Serenitatem Vestram aequis oculis tentam aspiciat perpetuo et in tam imminente periculo Eccelsiae Dei et status catholici rem agat atque eo minus cum imperium regum regum et principum, quae auctoritas et ordo sub hoc subditorum rebellium ornatu aequae periclitetur. Quaeque hodie nobis id ipsum, si quod Deus avertat vota succedant ante crastinum advenire potest. Magnifico Hispaniarum regi catholico¹ rem uti est exposuimus, praestabit etiam Maiestas Sua, quid Ecclesiae Dei et familia nostra a bravo filio et patre sperare poterit. Sed omnia unus solus sustinere potest, ubi timendum ac qui adhuc inimici latent ex improvise exiliat et quod ab eodem ceptum ipsi cum propria ipsae etiam auctoris pernicie perficiant, sperat autem Maiestas Sua et speramus partier non Serenitatem Vestram Regiam defuturam communi

causae. Has confidentiae scribit Serenitati Vestrae literas, quas eidem egregius NN² quam par est observantiam offerret. Idem una Serenitatis Vestrae plura Maiestatis Suae et nostro nomine in eandem sententiam exponet, cui ut Serenitatis Vestrae non solum audientiam personalem concedere, sed et ut nobis ipsis et confidenti consiliario nostro in omnibus fidem benignissime dare et adhibere et in periculo hoc universitatis se se pro spe et voto nostro atque communi necessitate resolvere dignetur enixe et intime oramus. Factura in hoc Serenitati Vestrae rem Deo gratissimam pro sanae fidei et religionis nostrae, nec non potestatis et auctoritatis conservatione omnino necessariam et meritoriam, quo etiam universam rempublicam christianam nos et familiam nostram sibi et posteritati suae regiae summopere obligabit et devinciet. Quod reliquum est Serenitati Vestrae a Deo optimo maximo salutem et omnem prosperitatem, die 13 Aprilis 1620.

¹ Philip III.

² Presumably Peter de Visscher (Fischer), see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 324, pp. 698–199.

No. 575

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 20 October 1620

Emperor Ferdinand II notifies Sigismund III, King of Poland, that he sent his courtier Franz Gansneb Tegnagel, who will present to him the situation in the Empire, and announces a special legation to the King.

Copy: BOSS Wrocław, Zbiór Pawlikowskich, MS 201, fo. 107r–107v.

Ne quid in gravissimis reipublicae negotiis, per temporum vel viarum dispendia negligatur, interim dum solemnis legatio nostra quae inprocincta est, isthic compareat, generosum nostrum et Sacri Imperii fidelem dilectum Franciscum Gansneb dictum Tennagel¹, consiliarium nostrum imperialem, aulicum omni diligentia, praemittendum duximus, qui Serenitati Vestrae praesentem provinciarum nostrarum statum accurate exponet, simulque fidem faciet ea sollicitudine indicti istius Regni salutem atque tranquillitatem nobis curae et cordi esse, quam et propinqua hinc inde vigens sanguinis necessitudo et mutuae inter utriusque nostrum Regna et provincias coniunctionis iura, iure merentur. Illum ut benevole admissum Serenitas Vestra audiat et exigui temporis moram, dum reliqui legati² nostri praesto sint in aequiorem partem interpretetur, fidenter postulamus et ut generalia Regni comitia in hostium terrorem et orbis christiani gaudium concludant, ex animo vovemus. Datum in civitate nostra Viennae 20 Octobris anno Domini 1620 regnorum nostrorum etc.

¹ Franz Gansneb Tegnagel.

² On the Emperor's legation see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 329, pp. 707–708.

No. 576

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

[November 1620]

Sigismund III, King of Poland, congratulates Emperor Ferdinand II on the great victory over heretics and rebels, of which he has been notified by Archduke Charles.

Copy: BC Cracow, MS 126, p. 559.

Summa cum animi laetitia ac voluptate literas serenissimi archiducis Caroli¹ cognati et affinis nostri carissimi legimus in quibus nobis de amplissima Maiestatis Vestrae victoria nuper de haereticis ac rebellibus² gloriose parta nuntiavit. Nihil enim nobis iucundius, nihil optatius accidere potest felicitate atque gloria Maiestatis Vestrae praesertim ea, quae universi orbis christiani, catholicaeque imprimis religionis praesidium ac firmamentum spectat. Quare gratulamur eo quo maiore possumus affectu Maiestati Vestrae, Deoque optimo maximo summas referimus gratias, qui hac Maiestatis Vestrae victoria sicut totam christianitatem, ita nos Regnumque nostrum peculiari ratione beavit, eumque supplices precamur, ut maioribus in dies victoriis atque triumphis Maiestatem Vestram cumulet, omnibusque hostibus formidabilem. Cui de caetero.

¹ The letter of Archduke Charles, bishop of Wroclaw, to Sigismund III, which was written soon after the battle, has not been found.

² Presumably, the letter refers to the battle of White Mountain. See also *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 333, pp. 713.

No. 577

King Sigismund III to King Philip III

[January 1621]

Sigismund III, King of Poland, calls on Philip III, King of Spain, to collaborate with Archduke Albert and provide Poland with military help in the war with Turkey.

Copies: BPAN Kórnik, MS 326, pp. 708–709; BOSS Wrocław, Zbiór Pawlikowski, MS 326, pp. 33–34. In both letters the places and dates are missing. The letter has been dated on the basis of the dates of the documents related to the legation of Piotr Zeroński.

Serenissime et catholicissime rex, domine cognate affinis carissime. Cum prudentias Maiestatis Vestrae qua universae christianae reipublicae bono providere consuevit et vires atque consilia infensissimi christiani nominis hostis Turcarum imperator metitur non dubitemus iam perspectum esse, quae erga nos ditionesque nostras modernus Turcarum imperator¹ contra recens inita et iurisiurandi religione firmata foedera moliatur, hanc solam ob causam re ditionum nostrarum opportuniatē, quas et virorum et equorum atque quod maximum est commeatus copia, classisque ingentis parandae commoditate abundare videt ad reliqua Europae Regna subiuganda viam sibi praeparet. Et eius ausuum accerserit stimulus, clades exercitus nostri² quae contigit in Valachia non multis ante mensibus non tam virtute hostis quam infelici fato, dum eum et propositum continuaturum et secundae fortunae inflatum secuturum certo certiores sumus, Maiestatem Vestram certiores facere de periculis nobis et ditionibus nostris imminentibus pro ea quae nobis est cum Maiestate Vestra coniunctione volumus. Ut postquam Maiestas Vestra prudentissimo consilio consideraverit, quo tendant hostium consilia atque animadverterit per latus Regni nostri Poloniae universae Europae dominatum a barbaro peti maturo consilio statuatur, qualiter et nos consilio et ope Maiestatis Vestrae ne in unum contractis collectisque hostis huius viribus immensisque Tartarorum copiis obruamur vindicari ab extremo exitu possimus et reliquarum christianae reipublicae ditionum discrimen quod nostrum exitium (quod Deus omnipotens avertat) subsequeretur anteverti possit. Quod quidem optime fieri posset, si in nos intentum animum et universam potentiam barbari Maiestas Vestra inprimis suis classicis copiis aggressis, hostis huius ditionibus distraheret et ad similia agenda et audenda sua exempla caeteros christianos principes commoneret, quos auctoritatem Maiestatis Vestrae secuturos non dubitamus. Sed cum

de toto hoc negotio per serenissimi archiducis Alberti³ cognati et affinis nostri carissimi peculiarem nuntium Maiestatem Vestram informari eiusque prudentissimo consilio proponi ea petierimus, quae luculentius nos per peculiarem internuntium nostrum serenissimo archiduci exponimus, literarum prolixitate Maiestati Vestrae molesti esse nolumus, quam certo confidimus non defuturam christianae rei et nostrae necessitati et pro eius erga catholicam fidem tuendam et propagandam zelo. Cui iam nos nostraque promptissima studia inferimus. Datum.

¹ Osman II.

² On 6 October 1620, the Polish army which was retreating from Cecora was defeated by the Turkish-Tatar forces.

³ In January 1621, Sigismund III sent envoy Piotr Żeroński with the diplomatic mission to Archduke Albert, Governor of the Southern Netherlands, in order to obtain military support in the war with Turkey, see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 336, pp. 717–718.

No. 578

Prince Władysław Sigismund to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 21 February 1621

Prince Władysław Sigismund congratulates Emperor Ferdinand II on his victory over insurgent subjects and asks him to give a hearing to Michael Adolf von Althan, who is returning to the imperial court.

Original: HHStA Vienna, Familienkorrespondenz A 6, Konv. 30, fos 56–57. Seal.

Sacra Caesarea Maiestas domine avuncule observantissime.
Dominus ab Altham¹ Serenitatis Vestrae hic apud serenissimum regem dominum parentem meum clementissimum orator, postquam de felici Serenitatis Vestrae contra rebelles successu retulisset, etiam quo animo Serenitas Vestra erga me sit et quam mihi rebusque meis in posterum benevolentiam polliceatur amplissimis verbis exposuit. Gavisus ea re plurimum egi Serenitati Vestrae gratias illico, quas debui maximas simulque a Deo optimo sum precatus precorque, ut quam Serenitati Vestrae erga me inspiravit mentem, foveat perpetuam et cum victoriam tam Serenitati Vestrae quam orbi christiano velit esse salutarem. Alia mea obsequia et negotia, quae dominus ab Altham Serenitati Vestrae meo nomine coram exponit, eo nomine Serenitas Vestra complectatur suo quo solet eorum, qui pro salute Serenitatis Vestrae et honore ad quodvis certamen sunt paratissimi. Omnia beatissima Serenitati Vestrae eiusque proli carissimae ex animo cupio et me eius favori diligentissime commendo. Datum Varsaviae 21 Februarii a[nno] D[omini] 1621.

Serenitatis Vestrae

observantissimus sororinus

Vladislaus Sigismundus

¹ Michael Adolf von Althan.

No. 579

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 23 February 1621

Sigismund III, King of Poland, notifies Emperor Ferdinand II of receiving his letter dated 2 January. He thanks for the Emperor's concern about his health and assurances of friendship delivered to him by envoy Michael von Althan.

Holograph: HHStA Vienna, Familienkorrespondenz A, Karton 6, fos 45r–55v. Seal.

Durchlehtigster Großmechtiger Khaiser Freindtlicher Geliebster Her Schwager und Bruder. Ich hab Sacra Caesarea Majestas Schreiben den 2 Januarii¹ datiert woll empfangen, und darauß derselben groses mitleiden so sii mit mir, wegen deß unversehnen geferlichen zu stand gehabt vernomen². Bedanckh gegen Sacra Caesarea Majestas mich zum aller freindtlichisten, dar sii es so hoch empfunden, mir auch ain glickhselliger neier iar undt langwirige guette gesundthait winshen. Ich winsh derselben hin wider. Wan Gott dem Allmechtigen nit allein dise ietz laufente sonder gar vill hernach volgete lange iar guette liebe gesundthait, sambt allen hohen Khaiserlichen auf nemen, und iber windung aller irer feindt, daß wie der Aller Hegst angefangen. Derselben feindt under zu druckhen, in khurtzem alle migen zushanden und under Sacra Caesarea Majestas fieß geworfen worden. Dar mit sii hernach alezeit in freidt und ruehe regiren michen, und wie sich Sacra Caesarea Majestas durch iren Abgesanten, den Grafen³ und auch ietz in disem schreiben sovil frendtschafts und guetts gegen mir und den Menigen anerbitten, also sollen sii auch vorsichert sein, daß sii an mir alezeitt ainem getrewen willichen Swager und Bruder an mir haben, wi sii dan vom im und auch den ietzigen zustandt hinen im Reich mit mereren fernemen werden. Thue Ihre Majestät hie mit in shutz deß Aller Hegsten mich und die Meinigen aber in der selben hercz zu allen angeneimen diensten gantz und gar befelchen. Datum Warsau den 23 Februarii Anni 1621

Sacra Caesarea Majestas

getraier dienstwil-
liger Schwager und
Bruder biß in thott

Sigismundus

- ¹ The letter of Emperor Ferdinand II to Sigismund III dated 2 January 1621 has not been found.
- ² The Emperor refers to the attempt on Sigismund III's life made on 15 November 1620 in Warsaw, during which the King was slightly injured.
- ³ Michael Adolf von Althen. See *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 342, p. 726.

King Sigismund III to Archduchess Maria Magdalena

Warsaw, 1 April 1621

Sigismund III, King of Poland, through Eustachy Wollowicz, bishop of Vilnius, offers Archduchess Maria Magdalena, Grand Duchess of Tuscany, condolences on the death of her husband Cosimo, Grand Duke of Tuscany.

Original: AS Firenze, Stati esteri 4292 P. II, fos 463–464. Trace of the seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi dominae Mariae Magdalенаe¹ magnae ducissae Hetruriae, archiduci Austriae, dominae cognatae nostrae carissimae salutem et omnis felicitatis continuum incrementum. Serenissima princeps domina cognata nostra carissima.

Accepto tristi nuntio de obitu serenissimi magni ducis Hetruriae² coniugis Serenitatis Vestrae affinis nostri desideratissimi cum uti ex hoc obitu ipsius quo cum nobis tanta et affinitatis proximae et mutuae benevolentiae intercesserat coniunctio, tum ex subsequenti Serenitatis Vestrae orbitate, maximum concipiamus dolorem differre non potuimus, eam communis nostri cum Serenitate Vestra praesentis moeroris testificationem, sed quanto citius pro singulari nostro erga Serenitatem Vestram affectu, quo et nostrum et Serenitatis Vestrae levaremus luctum, declarare eandem volumus, commisimusque reverendo in Christo patri domino Eustachio Wolowicz³ episcopo Vilenensi negotium adeundi Serenitatem Vestram, idque fusius ore tenus nomine nostro apud Serenitatem Vestram peragendi. Quem ut benigne Serenitas Vestra in conspectum suum admittat, nostraeque huic consolationi ab amore profectae, aures et animum facilem praebet, diligenter a Serenitate Vestra postulamus, nostra vero studia et officia sciat Serenitas Vestra semper fore sibi paratissima constantisque benevolentiae et propensionis nostrae argumenta se nunquam desideraturam. Quae hisce etiam offerimus Serenitati Vestrae eandemque diuturna incolumitate et prosperrimo rerum omnium successu perfrui ex animo precamur. Datae Varsoviae die I mensis Aprilis anno Domini MDCXXI regnorum nostrorum Poloniae XXXIII Sueciae vero XXVIII anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae bonus cognatus

Sigismundus rex

- ¹ Maria Magdalena of Austria (1589–1631), daughter of Archduke Charles II of Styria and Maria of Bavaria, sister of Polish Queens Anna and Constance, in 1608 she married Cosimo II de' Medici, Grand Duke of Tuscany.
- ² Cosimo II de' Medici (1590–1621), Grand Duke of Tuscany from 1609 to 1621; he died on 21 February 1621.
- ³ Eustachy Wollowicz (1572–1630), from 1592 canon of the Vilnius Cathedral, Deputy Chancellor of Lithuania (1615–1618), from 1616 bishop of Vilnius; in 1620, he was Sigismund III's envoy to Pope Paul V; in March 1621 he stayed in Padua.

King Sigismund III to Archduchess Maria Magdalena

Warsaw, 15 April 1621

Sigismund III, King of Poland, offers Archduchess Maria Magdalena, Grand Duchess of Tuscany, condolences on the death of her husband Cosimo, Grand Duke of Tuscany.

Original: AS Firenze, Stati esteri 4292 P. II, fos 461–462. Trace of the seal.

Sigismundus tertius Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lituaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi dominae Mariae Magdalenaе magnae duci Hetrueriae, natae archiduci Austriae, comiti Tirolis, affini nostrae carissimae, salutem omnemque prosperitatem. Serenissima princeps et affinis carissima.

Inopinatus nuntius, quem a Serenitate Vestra de obitu serenissimi principis Cosmae¹ magni ducis Hetrueriae coniugis sui accepimus eo maiori dolore nos affecit, quod florenti aetate princeps in medio heroicarum virtutum et gloriae cursu vivere defierit, orbitate Serenitati Vestrae et imaturis liberis relicta. Verum ita est instituta Serenitas Vestra, ut eam luctui suo ac moerori moderaturam esse christiana aequanimitate et tolerantia non ambigamus. Divinaeque voluntatis liberrimum decretum religiose culturam. Caeterum Serenitas Vestra persuasum habeat, ita nos erga ipsam Serenitatem Vestram et maiorem natu filium² in Magno Ducatu Hetrueriae successorem omnesque liberos Serenitatis Vestrae animatos esse, ut omnia propinqui regis ac propensi officia Serenitati Vestrae et illis semper constare velimus. Quod superest Deum immortalem precamur, ut Serenitatem Vestram in viduitate benigne soletur ac tueamur simulque in tutela et educatione liberorum dirigat ac prosperet et superstitem diu servet. Datum Varsaviae die XV mensis Aprilis anno Domini MDCXXI regnorum nostrorum Poloniae XXXIV Sueciae vero XXVIII.

Eiusdem Serenitatis Vestrae bonus affinis

Sigismundus rex

¹ See no. 580.

² Ferdinand II de' Medici (1610–1670), Grand Duke of Tuscany from 1621, son of Cosimo II and Maria Magdalena of Austria. While he was under age, the regency rule in the Duchy until 1628 was held by Maria Magdalena and his grandmother Christina of Lorraine.

No. 582

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

[14 August 1621]

Sigismund III, King of Poland, informs Emperor Ferdinand II that he will send his envoy Krzysztof Tuczyński, castellan of Santok, to the coming Imperial Diet in Regensburg.

Copies: BPAN Kórnik, MS 326, p. 883; BPANPAU Cracon, MS 1051, fo.509, in both copies the place and date of the letter missing. The letter has been dated in accordance with the date on the diplomatic brief for Krzysztof Tuczyński in BPAN Kórnik, MS 326, pp. 792–805.

Certiores facti literis Caesareae Maiestatis Vestrae, de indictis Ratisbonae ad diem XXIII Iunii¹ principum Sacri Romani Imperii comitiis, imprimis Maiestati Vestrae, pro ea cura et solitudine quam de rebus nostris se gerere re, palam testatum facit, gratias agimus, deinde cum eodem legatum nostrum magnificum Tuczyński² castellanum Santocensem ablegaverimus peramanter a Maiestate Vestra petimus, benignas aures, negotia nostra, regnorumque nostrorum isthic in publico comitiorum consessu, exponenti accomodare velit, idque efficere, ut Sacri Romani Imperii principes et ordines in praesenti rerum nostrarum statu, communique totius reipublicae christianae periculo, rationibus nostris, studia voluntatesque suas accomodent. Aget his de rebus et privatim et publice idem nuntius noster cum Maiestate Vestra, cui ut fidem habeat, amanter postulamus. Deum precamur, ut Maiestati Vestrae Caesareae felicissimos rerum successus largiatur ac diu omni prosperitate florentem reipublicae christianae servet incolumem.

¹ The letter of Emperor Ferdinand II to King Sigismund III dated 24 June 1621 has not been found. See *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 347, p. 731.

² Krzysztof Tuczyński (1565–1649), Polish nobleman, diplomat, castellan of Santok (1615–1623), castellan of Gniezno (1623–1649).

No. 583

King Sigismund III to Archduke Leopold V

[14 August 1621]

Sigismund III, King of Poland, calls on Archduke Leopold V to support his efforts with regard to the Emperor's help for Poland in the war with Turkey. The King sent his envoy Krzysztof Tuczynski, castellan of Santok, to Ferdinand II also as regards this matter.

Copy: BPAN Kórnik, MS 326, pp. 890–891, the place and date of the letter missing. The letter has been dated in accordance with the date on the diplomatic brief for Krzysztof Tuczynski in BPAN Kórnik, MS 326, pp. 792–805.

Serenissime et reverendissime princeps domine cognate et affinis noster carissime. Cum Caesarea Maiestas tanta animi propensione, in hoc praesenti quod nobis ditionibusque nostris a Turcarum imperatore imminet periculo, suum erga nos declaret affectum, non est quod dubitemus Serenitatem quoque Vestram pari erga nos ferri voluntate et discrimine nostro, non secus ac proprio permoveri. Quanquam id tale est, quod, si quid adversi nobis acciderit, non ad vicinos modo nostros, sed ad universam rempublicam christianam redundaret. Mittimus nos ad Caesaream Maiestatem¹ et Sacri Romani Imperii principes legatum nostrum magnificum Tuczynski² castellanum Santocensem, qui eius quod impendet, periculi magnitudine, in eo conventu proposita, nostro nomine petet, ut ii quoque et imprimis Caesarea Maiestas ad extinguendum commune hoc incendium sese accingerit nobisque ne desit. Faveat et Serenitas Vestra huic nostrae causae studioque et opera sua efficiat, ne nos commune hoc periculum frustra denuntiasse videamur, ac ut ad illud propulsandum ii, ad quos idem mox perventurum est, coniunctis animis conspirent, id nos a Serenitate Vestra pro iure arctissimae nostrae amicitiae, sanguinisque nexu, amanter postulamus. Eidem omnem prosperitatem et diuturnam valetudinem a Deo precamur.

¹ Ferdinand II.

² Krzysztof Tuczynski, see no. 582.

No. 584

King Sigismund III to Archduchess Maria Magdalena

Warsaw, 6 September 1621

Sigismund III, King of Poland, thanks Archduchess Maria Magdalena, Grand Duchess of Tuscany, for the letters delivered by her envoy Giovanni Cristoforo Malaspina.

Original: AS Firenze, Stati esteri 4292 P. II, fos 467–468. Trace of the seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex serenissimae principi dominae Mariae Magdalенаe natae archiduci Austriae, magnae duci Hetruriae, duci Burgundiae, comiti Tirolis cognatae affini nostrae carissimae salutem et omnis felicitatis incrementum. Serenissima princeps cognata affinis nostra carissima.

Illustris marchio Ioannes Christophorus Malaspina¹ Serenitatis Vestrae legatus et litteras Serenitatis Vestrae eximii amoris testes nobis reddidit et pluribus verbis explicavit eam animi propensionem qua Serenitas Vestra in hoc praesenti rerum suarum statu erga nos domumque nostram fertur et quantum vicissim de nostro erga se studio sibi polliceatur. Verumque nobis gratum est, quod et eo erga nos sit animo ac serenissimum filium² suum magnum Hetruriae ducem, consanguineum et nepotem nostrum carissimum in hac tenera aetate, imbuat cogitationibus, quae ad conservandos stabiliendosque mutuarum nostrarum coniunctionum nexus, avitaeque et paternae amicitiae officia tuenda pertinent et quod praeterea tantum spei in nostra erga serenissimam domum suam benevolentia ponat. Dabitur a nobis opera, ut per omnes occasiones quantum et Serenitatis Vestrae et totius inclitae domus illius causa cupiamus, testatum faciamus. Cui interea omnem prosperitatem diuturnamque valetudinem a Deo precamur. Datum Varsoviae die VI mensis Septembris anno Domini MDCXXI regnorum nostrorum Poloniae XXXIV Sueciae vero XXVII anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae bonus affinis

Sigismundus rex

¹ Giovanni Cristoforo Malaspina (d. 1643), Marquis of Mulazzo, diplomat in the service of de' Medici.

² Ferdinand II de' Medici.

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

[November 1621]

Sigismund III, King of Poland, notifies Emperor Ferdinand II of the progress of the Polish-Turkish war at the Dniester. He handed over the command of the army to his son Władysław. The battle took place at Chocim. Polish army defeated the Turks and Tatars. The peace treaties signed on 9 October ended the war.

Copy: BPAN Kórnik, MS 326, pp. 929–935.

Published: S. Lubiński, Opera posthuma, historica, historo-politica, varique discursus, epistolae..., Antverpia 1643, pp. 190–193.

Gravis quaedam periculosissimi belli tempestas et proxime superiori et hoc anno incubuerat regnis ditionibusque nostris, universa prope barbarie ad inferendum nobis bellum conspirante. Iam antea certiore feceramus Maiestatem Vestram, quantum ex eo nobis, quantum deinceps universae reipublicae christianae impenderet periculum, cuius etiam admonueramus praecipuos quoque christianos principes. Atque utinam nostra ad extinguendum commune incendium, apud omnes cum quem deberet, habuisset locum cohortatio, iam dudum ii, qui Maiestati Vestrae rebelles sunt, positus armis ad officium redissent et si ceteri principes ad animum revocassent, dum nos bello petimur, iis quoque par mox imminere supremi exitii et barbaricae servitutis discrimen, Turcicae res temeritate huius, qui nunc isthic rerum potitur, si mature et serio id a reliquis principibus christianis animadversum fuisset, fatali periodo succubuissent. Scimus Maiestatem Vestram toto hoc tempore fraterno affectu sollicitam fuisse de statu nostro, nam hoc coram eo qui legionis munere nostro nomine apud Maiestatem Vestram nuper functus est, et saepe per internuntios literasque declaravit et procul dubio omnia, quae a supremo rei catholicae praeside in tali rerum statu exspectari poterant, auxilia Maiestas Vestra praestitisset, nisi ob domesticorum perduellium arma, eam curam quam publicae saluti debet ad privatum statum dignitatemque tuendam referre coacta fuisset. Nos itaque deserti ab omnibus, solius huius regni viribus, ingentis huius et periculosi belli molem sustinendam suscepimus et Deo nobis opem ferente sustinuimus. Quantis viribus iuratus christiani nominis hostis nos aggressus fuerit, quam ingentes exercitus finibus nostris admoverit, vix ii credent, qui remotiores sunt. Maiestati Vestrae ea res ignota esse non potest, cum

internuntius¹ Maiestatis Vestrae, qui in aula Constatinopolitana versatur, magnam partem earum copiarum bellici apparatus viderit. Tantus certe fuit exercitus quantum hactenus trecentis istis annis, ex quo Ottomanica potentia christianis innotescere coepit, vix unquam Europa viderit, idque vel ex eo conici potest, quod dum terrores orbis Turcarum et Tartarorum imperatores in unum coierint, exercitus coniunxerint et amplissimas ex tota barbaria collectas vires, Valachicis Moldaviticisque auctas copiis in unum contulerint. Contra tantam vim truculentos immanium hostium conatus, nos vicissim primo vere comparatum exercitum, mature expeditivimus, viribus quidem et numero non longe minorem, sed ad omnem subeundum casum animo parem. Ac ut et subditis nostris et universo orbi constaret, nobis in tali casu nihil antiquius fuisse publica salute, filium nostrum serenissimum principem Sigismundum Vladislaum², Maiestatis Vestrae sororium, ad subeundum primum discrimen belli morandosque hostiles successus et ut nostro nomine exercitui praestet misimus; ipsi subinde universa Regni nobilitate viritim evocata subsequenti. Cum vero ii quibus fecundum filium nostrum cura exercitus a nobis mandata erat animadvertissent, hostem celerius quam quivis suspicari potuisset traiecto pontibus Danubio Valachiam exercitibus suis, ut in fines nostros erumperet, implevisse, ipsi quoque Tyri fluvio³, qui nostras Turcicasque ditones dirimit superato, loco satis tuto et opportuno castra, qua hosti Camenciam⁴ oppugnaturum transeundum erat, posuerunt, eaque vallo modico fossaque cinxerunt; eo animo ut vel pro castris explicatis copiis pugnae copiam hosti facerent, vel si maior vis ingrueret intra munitionem (intra quam etiam Chocinum⁵, arcem exigua illam quidem, sed natura prope inexpugnabilem, quae antea iuris Turcici fuit receperant) se continerent. Et hostis nihil moratus ultimis Augusti mensis diebus, castra sua nostris admovit, victoriaeque et praedae certus, universis copiis ea oppugnare adorsus, tanta mox accepta calamitate a nostris reiectus et in sua castra repulsus est, ut promptissimo quaque e suis amisso animadverteret, cum viris fortibus rem sibi esse. Cumque iterum et deinceps saepius, ut mos barbaris est, assaultibus terreret nostros, neque tamen iusta acie decertare vellet, postremo quadraginta et aliquot dierum continuis iisque non levibus, velitationibus fatigatus, plurimis et in oppugnatione castrorum campestribusque et foeda quae exercitum barbarorum invaserat lue amissis speque ea, qua et exercitum nostrum uno impetu se deleturum et finitimas Regni nostri munitiones expugnaturum superbe crediderat, deiectus, primus per internuntium ut utrimque suspensis armis de pace ageretur poposcit. Audiverat iam nos in itinere esse et eum quem universa Regni nobilitate excita paraveramus

ducere exercitum, quae res ne a nostris, qui in castris erant sciri posset, interclusis omnibus itineribus curaverat. Itaque ii qui neque de adventu nostro certi aliquid compertum habebant et licet iam in itinere nos esse suspicabantur, serius tamen venturos sciebant, cum hostis eas quas nostri ferebant et quibus hactenus inter Poloniae reges Turcarumque imperatores pax stetit, acceptaret condiciones et cum denique a nobis et universis Regni ordinibus id ii, quibus summa rei commissa erat, in mandatis haberent, ne in praesenti rerum statu oblatam pacem aspernarentur, fecerunt id nobis quidem inconsultis, ut satis aequis conditionibus cum hoste transfigerent, ea inter alias adiecta, ut hostis, ne pax extorta videretur, prior castra moveret, exercitumque abduceret. Itaque die nona Octobris ambo Turcarum et Tartarorum imperatores⁶, pactis iureiurando confirmatis⁷, abducto exercitu e conspectu nostrorum abierunt. Neque sane nos existimamus quenquam bene sensatum et praesentis status totius christianitatis gnarum improbaturum hoc consilium a nobis susceptum et per nos comprobatum, id enim reliquum erat, ut etiamsi noster exercitus diutius sustinisset hostes ad extremum irritatis animis discederetur, nosque bellum haberemus et vel exercitum magnis et iis quibus accisae continuis bellis Regni nostri copiae pares non essent impensis, in hibernis retinere vel certe Tartaris maiorem ditionum nostrarum partem vastandam relinquere coacti fuisset. Paranda iterum erant alia arma, novi in aestatem scribendi exercitus, nisi forte quis inani socialium armorum et subditorum spe nos lactare voluisset. Sed enim et Maiestas Vestra imprimis ita domesticis distinetur bellis, ita impiis perduellium subditorum oppugnatur armis, ut suo arbitrio rem gerere integrum illi non fit et reliqui principes christiani non satis intelligere videntur, quantum periculum iis si (quod absit) nos sucubuerimus, si Sarmaticus paries, qui hactenus immani barbariei ne se totis in perniciem Europae effundat agminibus obsistit, corruerit, immineat. Quamquam non tantopere istam pacem foedusque ictum efferimus, ut ei plurimum confidamus, scimus fluxam et dubiam eorum esse fidem. Interim tamen dum universus christianus orbis bello civili et domestico distinetur, dum nusquam auxilia conspiciamus, dum a plerisque invidis et nostrae cum Maiestate Vestra coniunctionis et imprimis catholicae religionis osoribus, nos aperto bello peti et in perniciem nostrum regnorumque nostrorum consilia cum barbaris societatemque belli nefarii iniri animadvertimus, dum denique et aliis et hoc bello fessi et exhausti, ad resumendas vires aliquantisper quiescendum nobis ducimus, pars consilii fuerit, honestae pacis praetextu ita cum barbaris transegisse, ut ii tamen iam experti quid nos armis possimus, non ita prompte inposterum suo arbitrato nos bello petant. Erit

aliud tempus, alia occasio, quam dudum universus orbis christianus exspectat, eamque dari votis desideriiisque exoptat, quam barbarica servitute fratres nostri pressi praestolantur, cum principes christiani, positis civilibus armis, seriam cogitationem de extirpandi hac nefaria impiorum hominum peste suscipient. Imprimis autem Maiestatem Vestram ea cura et sollicitudo maxime concedet, tum quod pro eo loco quem in republica christiana tenet saluti publicae praecipuam debeat tutelam, tum vero quod ipsa, regnaque ipsius haereditaria aequae ac nostra serpenti late incendio, barbaricaeque immani regnandi cupiditati maxime obnoxia sint. Nos sibi is hostis destinat non praedae modo et proferendi imperii causa, verum quod satis exploratum habeat, si vel Poloniam (quod Deus avertat) subiugaverit, se in penetralia Germaniae et transmarina etiam Regna facilem aditum habiturum, vel si reliquias Hungarici Regni sui iuris fecerit, non magno negotio reliqua adiecturum. Ad nos quod attinet, si ita acciderit, ut nos primos impetus hostis excipere necesse fuerit, non recusabimus supremum subire discrimen, nostroque periculo publicae salutis fortunam experiri. Quod quidem in eo proxime perfuncti sumus periculo, prompte et nos praestitimus et serenissimus princeps Vadislaus filius noster, qui impetum hostilem primus sustinuit et qui in acie ipsa contra barbaros stans orbi universo testatum fecit, sibi vita ipsa cariorem esse salutem et dignitatem reipublicae christianae.

¹ During the Polish-Turkish war of 1620–1621 the Emperor’s ambassadors at the Turkish court were Ludwig von Mollard and Cesare Gallo.

² Prince Wladyslaw. See *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 357, pp. 742–743.

³ Dniester (Latin: Tyras), the river that runs through Ukraine and Moldavia and discharges into the Black Sea.

⁴ Kamianets-Podilsky (Polish: Kamieniec Podolski, Latin: Camenecium), a city in Ukraine on the Smotrych River, 15 km from the place where it joins the Dniester; Polish stronghold which protected the south-east border.

⁵ The battle of Chocim took place from 2 September to 9 October 1621.

⁶ Sultan of Turkey Osman II and Cenibek Giray, khan of the Crimean Tatars.

⁷ Poland and Turkey signed the peace treaty on 9 October 1621.

No. 586

King Sigismund III to Archduke Charles

Warsaw, 24 December 1621

Sigismund III, King of Poland, urges Archduke Charles, bishop of Wrocław, to put an end to the influx of counterfeit money to Poland from Germany, Silesia and Pomerania.

Copy: BU Warsaw, MS 52, fo. 84r-84v.

Ad eam temporum iniquitatem devenimus, ut non solum totum fere orbem christianum variae bellorum tempestates exagitent, verum etiam magnam eius partem falsae atque adulterinae monetae calamitas efflagitat. Quo fit ut non solum auri atque argenti aestimatio rerumque venalium pretium crescat, sed etiam binae deteritae speciei atque ponderis pecuniae usus omnino deperat. Quod malum etsi a nonnullis etiam Germaniae provinciis maxime tamen a Silesia Pomeraniaque ad vicina dominia praecipue vero Regnum nostrum permanavit, ibi enim adeo depravata moneta vitio fortassis prius rei monetariae praefectorum quam voluntate principum cuditur ut vix ulla in ipsa urgenti notae appareant. Quam quidem cum partim homines lucro cupidi in Regnum nostrum inferat pro monetaque Regni nostri facinore causa eam permutent atque evehant, partim mercatores pro vario mercium genere in Regnum importent, adeo illa ditiones nostrae infectae sunt at quantum Regni in aliquot officinis continenter cuditur, vix tamen usquam appareat, sed in Silesiam ac Pomeraniam evehatur ibique in deterrimam pecuniam recudatur. Quae res cum summo Regnum nostrum detrimento afficiat, perscribendum ea de re Serenitati Vestrae existimamus amanter ab ipsa postulantes, ut auctoritate sua id apud illustres Silesiae principes efficiat, ut meliorem in suis officinis monetaeque pecuniam communis utilitatis existimamusque sua causa cudi faciat. Qua re non solum Regno nostro verum Silesiae incolis curam dabunt, cum merciorumque usus qui iam ob eam monetam depravatam remitti cepit revocabunt. Quod reliquum est Serenitati Vestrae optimam valetudinem, summasque felicitatis accisiones ex animo precamur. Varsaviae die 24 Decembris 1621.

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 29 December 1621

Emperor Ferdinand II notifies Sigismund III, King of Poland, of his intention to marry Duchess Eleonore Gonzaga, sister of Duke of Mantua and Montferrat.

Copy: BU Warsaw, MS 52, fo. 89v–90r.

Postquam fragilem et caducam vitae nostrae sortem atque incertas rerum humanarum vicissitudines altius subinde remisimus ita profecto nobis ardetur propagandae familiae et successionis stabiliendae curam quae in hac mortali statione immortalitatis desiderium, quod antea prae se fert, omnibus quidem a natura inditum ad principes tamen prius pertinere, quod ea sollicitudo non minus tantum salutem, sed coniunctam gentium atque populorum, quibus divino concessu praesunt imo comitatem complectatur. Quamobrem etsi suavem coniugii fructum utriusque sexus prolem supremi numinis benignitas nobis tribuit, facile tamen eo descendimus, ut ad inclitam domum nostram reipublicae et religionis bono publico magis magisque solidandam, serius de secundi matrimonii foedere sanciendo cogitationes susciperemus. Delegemus proinde secundis auspiciis castoque affectu illustrissimi ducis Mantuae et Monteferati¹ consobrini et principis nostri carissimi sororem germanam principem Eleonoram², ea prosapia oriundam, quam iam olim rerum gestarum gloria celebrem augustissimus imperator Ferdinandus³ avus noster paternus duplici affinitate stemmate Austriaco inservit ea pietate, prudentia aliisque animi et ingenii dotibus ornatam heroinam ut in parentela hac cumulanda, non alium quam Deum ipsum auctorem agnoscere et venerari possimus. Pro arcta vero necessitudine qua nobis et augustae domui nostrae, tum antiquarum tum recentium affectatum nexus Serenitatem Vestram coniunxit, proque ea fiducia quae hactenus multis rerum experimentis utriusque eluxit hocce institutum nostrum prae caeteris Serenitati Vestrae benevolentissimo animi sensu detegendum duximus, nihil omnino ambientes quin affectum queritur a prosperis vel adversis successibus Serenitati Vestrae participamus nobis vicissim hac occasione tribuet et in sincerissimo erga nos Sacrumque Imperium amicitiae bonaeque vicinitatis studio ad Dei gratiam et reipublicae tranquillitatem constanter perseverabit. Viennae, 29 Decembris anno 1621.

- ¹ Ferdinand I Gonzaga (1587–1626), Cardinal from 1607 to 1612, from 1612 Duke of Mantua and Montferrat.
- ² Eleonore Gonzaga (1598–1655), daughter of Vincenzo I Gonzaga, Duke of Mantua and Montferrat, and Eleonore de' Medici. The wedding ceremony of Eleonore and Emperor Ferdinand II took place on 2 February 1622 in Innsbruck; see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 363, pp. 753–754.
- ³ Emperor Ferdinand I.

No. 588

King Sigismund III to King Philip IV

Warsaw, 30 December 1621

Sigismund III, King of Poland, informs Philip IV, King of Spain, about the developments in the war between Poland and Turkey as well as the attack of Sweden on Latvia.

Copies: BPAN Kórnik, MS 326, pp. 1165–1166; BU Warsaw, MS 52, fos 69r–70v copy not dated.

Serenissime princeps domine affinis et cognate noster carissime.

Quanquam non dubitamus Maiestatem Vestram nuntium ex exitu belli nobis ab imperatore Turcarum¹ illati dudum accepisse, verum cum probe sciamus Maiestatem Vestram pro eximio in nos remque publicam christianam animo in eo bello ita nobis fuisse, ut ad distrahendas hostis vires validam classem in mare expedivisset partium nostrarum esse duximus eius rei laetitiam, quae ex optato et glorioso huius belli exitu superis faventibus nobis accidit cum Maiestate Vestra per literas communicare. Cuius equidem belli causas non est opus Maiestati Vestrae longa verborum serie commemorare, cum ea de re iam ante Maiestati Vestrae perscripsissemus et una belli illati praecipua causa fuisset, quid ardente undique bellis civilibus orbe christiano illius invadendi optima occasione imperator Turcarum utendum sibi fuisse, ea qua Imperium Otthomanicum crevit arte censuisset. Verum Deus optimus maximus hunc tandem exitum dedit tanti conatus, cuius fama ac terrore orbem commoveant universum et pro teterrimo Otthomanicae tyrranidis iugo, quod se cervicibus Regni nostri impositurum superbe iactabat, eximia militaris fortitudinis gloria proque ancipiti ac periculoso bello, uberrimos honestissimae pacis² fructus ipsius hostis gravibus efflagitationibus emendicatae cladeque ac sanguine ipsorum comparatae nobis atque reipublicae nostrae obtigerit. Cum vero postquam is hostis cum innumeris pedestribus, equestribusque copiis in Valachiam, quo nos iam ante primogenitum filium nostrum Vladislaum³ cum valido exercitu praemiseramus, traiecto Danubio descendit, tentata omni conatu belli fortuna, quae nostris et animo et causae aequitate superioribus divinique auxilii ope innixis in omnibus proeliis mire favebat, parte exercitus cum praecipuis basarum amissa acceptatisque antiqui foederis cum ditionibus fugienti similis in Thraciam⁴ se se recepit. Iam et nos ipsi numerosas contra

eum hostem cum filio nostro in Valachiam infaustis proeliis continenter pugnantes copias ex universa nobilitate Regni more maiorum nostrorum scriptas ducebamus, cum ad nos perfertur imperatorem Turcarum percusso cum omnibus foedere exercitus reliquias ultra Danubium magnis itineribus reduxisse. Quae res etsi a principio ita commoverat, ut in ancipiti cura atque deliberatione multum diuque versaremur acceptandumne nobis foret foedus a nostris cum hoste inconsultis nobis illum, an ut cepta victoria cursu persequendo verum cum ob temporum iniquitatem quibus christiana Regna bellis civilibus deflagrant, tum ob novum bellum sub id tempus nobis a Gustavo⁵ duce Sudermaniae perduelli nostro illatum aliaque gravissima rationum momenta pacem potius amplecti visum, quae satis haberet et gloriae ad posteritatem et firmamenti ad Regni nostri tranquillitatem quam dubiis belli eventibus partam gloriam communemque totius christianitatis causam committere. Atque eo modo quid nobis regnoque nostro ac universae reipublicae christianae felix ac auspiciatum esse precamur bellum id non tam temporis diuturnitate quam apparatus magnitudine, proeliorum numero caesorum hostium multitudine, causaeque pro qua belligeratum est sanctitate metendum superis faventibus gessimus. Etsi vero dum Regnum nostrum atque adeo orbem christianum contra vim barbarorum ab oriente tutamur, Gustavus Regni nostri Suetici post perfidum ac periurum hostem invasor a septemtrione bello nos laccessivit. Livoniamque provinciam nostram invasit et magnam eius partem armis atque consiliis ex Belgio adiutus occupavit, tamen eam iniuriam non nobis modo sed etiam nomini christiano illatam eo animo ferimus, ut confidamus Deum aequissimum iudicem nobis in ea vindicanda praesto affaturum perfidumque hostem ex iniqua et fraudulenta Livoniae possessione cum foenore Regni Suetici brevi esse decessurum. Haec pro nostra erga Maiestatem Vestram benevolentia perpetuoque studio ac tot arctissimum necessitudinis nexum vinculo ipsi praescribenda putavimus, ut aliquot Maiestas Vestra in tantis bellorum procellis quae rem christianam exagitant ac felici eius belli exitu haberet solatium. Caeterum Deum optimum maximum precamur, ut qui nobis arma contra barbaros prosperavit idem sanctissimum Maiestatis Vestrae bellum contra perfidiam haeticorum impio foedere inter se colligatorum secundis auspiciis prosequatur. Valeat Maiestas Vestra omnique gloria atque felicitate ad christiani nominis decus ac firmamentum floreat. Datum Varsaviae die XXX mensis Decembris anno Domini MDCXXI, regnorum nostrorum etc.

- ¹ Osman II.
- ² Poland and Turkey signed the peace treaty on 9 October 1621.
- ³ Prince Władysław.
- ⁴ Thrace (Polish: Tracja; Latin: Thracia), geographical and historical region in south-east Europe.
- ⁵ Gustav II Adolf, King of Sweden.

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 30 September 1622

Sigismund III, King of Poland, informs Emperor Ferdinand II about the actions he undertook against the soldiers who left Lviv and in defiance of the King's orders began to assemble on the border with Silesia.

Original: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1622, fos 10r–11v. Trace of the seal.

Serenissimo et excellentissimo principi domino Ferdinando II divina favente clementia electo Romanorum imperatori semper augusto, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Styriae, Carinthiae, Carniolae, Virtembergae, comiti Tyrolis, domino cognato et affini nostro carissimo. Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc., nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Salutem et mutui amoris continuum incrementum. Serenissime et excellentissime princeps domine cognate et affinis noster carissime.

Accepimus literas¹ Maiestatis Vestrae, in quibus Maiestas Vestra amenter a nobis pro iure pactorum, bonaeque vicinitatis atque necessitudinis officio postulat, ut exercitum ex milite Polono nuper a nobis exauctorato conflatum, a ditionibus Maiestatis Vestrae vi aut imperio arceamus. Quam Maiestatis Vestrae postulationem multo ante cum litteris ad serenissimum archiducem Carolum² affinem et cognatum nostrum carissimum scriptis, in quibus de temerariis huius militis licentiosi consiliis serenitatem suam certiozem fecimus, cum omni studio atque conatu, quo haec ipsius consilia turbare nitebamur praevenimus. Postquam enim ad nos delatum erat magnam eius exercitus partem, qui Leopoli stipendia et missionem a commissariis et ducibus nostris acceperat, lectis sibi ducibus atque praefectis ad Maiestatem Vestram pratento militia ipsius nomine expeditionem parare, litteras statim ad serenissimum archiducem Carolum, ea de re scripsimus, militem vero ipsum severissimis mandatis publicisque edictis a proposito avocare, ac deterrere conati sumus, cumque ne litterae, nec secretarii ad ipsos saepius missi, nec ducum nostrorum auctoritas, paenarumque metus apud ipsos valuisset, verum eo magis cum numero ac potentia temeritas ac insolentia

ipsius crescerit atque invalesceret, edicta demum nova contra ipsos uti rebelles pacisque publicae ac pactorum atque vicinitatis violatores, promulgari manadvimus: ac insuper campiductori Regni iniunximus, ut exercitu in finibus Russiae atque Podoliae excubante, in interiora Regni admoto, ipsos armis persequeretur. Itaque post haec edicta, cum et una equitum turma Petricoviae³ caesa, insignioresque aliquot una cum tribuno et centurione supplicio affecti essent, et nobilitas Regni arma passim capesseret, campiductorque cum copiis, in procinctu iam esset, subita ac tumultuaria fuga, ad confinia Silesiae prorupere, uniusque diei itinere ad Odram fluvium pervenere. Quae res eo graviore, animum nostrum molestia affectit, quod vehementer subvereamur, ne temerarius iste caecoque impetu ruens miles ab omni spe militiae atque stipendiorum Maiestatis Vestrae exclusus, adversariis ipsius sese adiungat, novandarumque rerum occasionem earum cupidus, pacisque osoribus praebat: subveremur etiam ne sinistrae malevolorum atque invidorum traductiones, id aut Maiestatis Vestrae opera atque conniventia aut voluntate nostra factum calumnientur, ex alienoque ausu atque temeritate, quae nec legitimi magistratus imperio nec proposito animadversionis exemplo, nec promulgato proscriptionis edicto, armorumque terrore refrenare potuit, gravem invidiae molem in nos coniciant. Cum eius rei culpa neque in nos, neque in Maiestatem Vestram merito reiici possit, verum in eos ipsos, qui rebellionem contra legitimum principem facta, violataque nefariis armis subiectionis fide, externo militi aditum isthuc patefecerunt, bellique per ipsos contra fas et aequum concitati occasione illexerunt. Inde enim origo harum ex Regno nostro excursionum, inde fons omnium malorum atque calamitatum, quas non minus nostrae, quam Maiestatis Vestrae ditiones ab insolentia militari, pereptiuntur promanavit. Quare persuasum habebit Maiestas Vestra, nos uti magnopere contendisse, ne miles is contra pacta, vicinas provincias infestis agminibus, adoriretur, ita nunc, summo eo nomine affici angore, quod ex tali ipsius ausu Maiestas Vestra, cuius nos rebus in utraque fortuna constanter semper favimus, molestiam capiat. Caeterum fore confidimus, ut incondita haec et tumultuarie collecta manus facili quoque ratione, violatae vicinitatis vilipensi magistratus, spretarumque legum, poenas isthic brevi luat. Quod reliquum est Maiestatem Vestram omni gloria atque felicitate florentem quam diutissime imperare cupimus, ipsique studia ac officia nostra amanter deferimus. Datae Varsaviae die XXX Septembris anno Domini MDCXXII regnorum nostrorum Poloniae XXXV Sueciae vero anno XXIX.

Eiusdem Maiestatis Vestrae

Sigismundus rex

- ¹ See Emperor Ferdinand II to King Sigismund III, Sopron, 9 June 1622 in *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 367, p. 760.
- ² Archduke Charles, bishop of Wrocław.
- ³ Piotrków Trybunalski (Latin: Petricovia), a city in central Poland, the seat of the Crown Tribunal.

No. 590

King Sigismund III to Archduchess Maria Magdalena

Warsaw, 7 November 1622

Sigismund III, King of Poland, commends Bartolomeo Bibboni, secretary of Cardinal Cosimo de Torresto, to Archduchess Maria Magdalena.

Original: AS Firenze, Stati esteri 4292 P. II, fo. 478.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque etc. haereditarius rex. Serenissimae principii dominae Mariae Magdalенаe Dei gratia archiduci Austriae, magnae duci Hetruriae etc. Dominae cognatae nostrae carissimae salutem et mutui amoris incrementum. Serenissima princeps domina cognata nostra carissima. Cum ipsimet illustrissimo cardinali de Torres¹, tum et eius familiaribus bene cupimus. Itaque cum secretarius ipsius generosus Bartholomeus Bibboni nostram commendationem ad Serenitatem Vestram postularet, eam ipsi concessimus. Commendamus eum itaque Serenitati Vestrae amanter postulantes, ut Serenitas Vestra ipsum gratia sua complecti velit. Nostra vicissim officia promptissima deferimus Serenitati Vestrae. Quam optime valere felicissimosque rerum successus laetari ex animo optamus. Datum Varsaviae die VII mensis Novembris anno Domini MDCXXII regnorum nostrorum Poloniae XXXV Sueciae XXIX.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

¹ Cosimo de Torres (1584–1642), titular archbishop of Adrianople (1621–1623), Cardinal from 1622, apostolic nuncio in Poland (1621–1622), bishop of Perugia (1624–1634), archbishop of Monreale (1634–1642), Cardinal Protector of the Kingdom of Poland (1623–1642).

No. 591

King Sigismund III to Archduke Charles

[January 1623]

Sigismund III, King of Poland, calls on Archduke Charles, bishop of Wrocław, to ensure security to residents of Silesia because the Cossacks (Lisowczycy) enlisted by the Emperor came back to this region. In the post scriptum the King informs the Archduke that Stanisław Strojnowski together with a group of soldiers is already in Wielkopolska and that is why the King gave his civil servants relevant orders which will prevent riots involving soldiers.

Copy: BC Cracon, MS 126, pp. 561–562.

Delatum est ad nos militem vulgo Lisovianum¹ dictum contra severa mandata nostra in Silesiam excurrisse, ibique partem ipsius caesam et oppressam esse, partem vero ibidem haerere. Etsi vero haec clades gravi cum christiani sanguinis effusi iactura acciderit, praesertim cum et praetensae militiae hi nomina prae se tulissent et literas liberi passus a Serenitate Vestra obtinuissent, tamen iam stragem suae ipsorum temeritati atque insolentiae, acceptam ferre debent. Caeterum cum subvereamur, ne huius militis licentiosi residua manus, quae isthic adhuc haeret, vindictae studio aliquid hostile attentet, mature eius rei Serenitatem Vestram admonere volumus, quo nulla in nos Regnumque nostrum exlicentiosorum hominum temeritate culpa redundet, ordinesque et incolae Silesiae in persequendis illis intactos, omnisque iniuriae immunes Regni nostri fines praestent. Quod reliquum.

Post scriptum.

Scriptis hisce literis ad Serenitatem Vestram supervenit cubicularius² noster, quem paucis ante diebus ad licentiosos hos homines expederamus. Hic nobis et literas a supremo Regni nostri mareschalco³ attulit et ipse coram retulit, hos milites Silesiam et quidem non impune iam excessisse, exercitium in praesentia eiusdem cubicularii nostri dissolvere et domum quemcunque suam cepisse. Itaque secretarium cum praesentibus literis nostris ad Serenitatem Vestram et cum severissimis mandatis ad eosdem milites et iam se itineri accingentem ad Maiorem Poloniam ire iussimus, ubi Strojnowski⁴ et alii nonnulli licentiosos contingere nuntiantur, ad quos per eundem secretarium nostrum severissima dedimus mandata,

unaque magnificum generalem Maioris Poloniae⁵ per literas monuimus, daret operam, ne reliquiae horum hominum licentiosorum spatium se se colligendi, turbasque implendi habeant, quod ipsum haud impigre facturum confidimus.

¹ See *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 319, pp. 687–689.

² Presumably Bartłomiej Hieronim Bolko.

³ Mikołaj Wolski.

⁴ Stanisław Strojnowski (c. 1581–1626), Polish nobleman, soldier, while in the service of Emperor Rudolph II he took part in the war with Turkey, participant of the Polish wars with Sweden and Muscovy; from 1619 in mercenary forces of Polish light cavalry (Lisowczycy); in the imperial service he took part, among others, in the battles of Humenné and White Mountain; in 1621 he participated in the battle of Chocim, after which he became the commander of Lisowczycy and together with them he enlisted himself into the service of Ferdinand II. With his soldiers, he fought in Silesia, Baden, Lorraine and the Palatinate. Because of plunders and assaults on civilians they were recalled by the Emperor and in autumn they returned to Silesia; at the end of December 1622, with a group of soldiers, Strojnowski came back to Poland.

⁵ Adam Sędziwój Czarnkowski.

No. 592

King Sigismund III to Archduchess Maria Magdalena

Warsaw, 5 February 1623

Sigismund III, King of Poland, expresses his gratitude to Archduchess Maria Magdalena for the care she provided for his envoy Adam Mąkowski, who stopped in Florence on his way to Spain.

Original: AS Firenze, Stati esteri 4292 P. II, fo. 480. Trace of the seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque etc. haereditarius rex serenissimae principi dominae Mariae Magdalенаe archiduci Austriae, magnae duci Hetruriae, cognatae et affini nostrae carissimae salutem et felicissimos rerum successus. Serenissima princeps domina cognata et affinis nostra carissima.

Significavit nobis venerabilis Adamus Makowski¹ nuper a nobis ad maiestatem catholicam² nuntius destinatus, quanta in suo in Hispanias itinere Florentiam digrediens humanitatis officia a Serenitate Vestra expertus sit, et quae oretenus a Serenitate Vestra nobis referenda intellexit. Quae omnia cum non nisi ab optima in nos Serenitatis Vestrae voluntate profecta non dubitamus, singulares pro eis gratias Serenitati Vestrae referimus. Vicissim nostris officiis Serenitati Vestrae respondere et desideriis eius satisfacere conabimur. Interim ex animo cupimus, ut Serenitas Vestra optima valetudine et optatissimo fortunarum incremento perpetuo laetetur. Datum Varsaviae die V mensis Februarii anno Domini MDCXXIII regnorum nostrorum Poloniae XXXVI Sueciae vero XXIX anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

¹ Adam Mąkowski, see *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 382, pp. 782–783.

² Philip IV.

No. 593

King Sigismund III to Archduchess Maria Magdalena

Warsaw, 17 September 1623

Sigismund III, King of Poland, requests that Archduchess Maria Magdalena give a welcome at her court to Christoph von Kreytzen, royal lecturer, son of Andreas, Marshal of the Duchy of Prussia, who is travelling to Italy.

Original: AS Firenze, Stati esteri 4292 P. II, fo. 482.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque rex serenissimae principi dominae Mariae Magdalенаe natae archiduci Austriae, duci Burgundiae, comiti Tirolis cognatae affini nostrae carissimae salutem et omnis felicitatis continuum incrementum. Serenissima princeps cognata affinis nostra carissima.

Proficiscenti in Italiam generoso Christophoro a Kreutzen¹ cubiculario nostro ob suam ipsius egregiam indolem atque virtutem praeclarique parentis ipsius magnifici Andreae a Kreutzen Ducatus Prussiae marsalci in nos merita, non potuimus commendationis nostrae regiae literas ad Serenitatem Vestram denegare. Quare commendamus ipsum maiorem in modum Serenitati Vestrae amanter ab ipsa pro mutuo necessitudinis vinculo postulantes velit iuvenem et familiae splendore et virtute spectatum humanitate atque benevolentia sua complecti, gratiosamque sese ipsi iis in rebus exhibere, quarum causa ad Serenitatem Vestram sibi uti externo confugiendum necesse fuerit. Fecerit nobis Serenitas Vestra rem gratam, si ille eum, quem sperat, commendationis nostrae fructum apud Serenitatem Vestram tulerit. Quod reliquum est Serenitati Vestrae optimam valetudinem a Deo precamur amantissimaeque voluntatis nostrae studia propense deferimus. Datum Varsoviae die XVII mensis Septembris anno Domini MDCXXIII regnorum nostrorum Poloniae XXXVI Sueciae XXX.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus affinis

Sigismundus rex

¹ Christoph von Kreytzen, nobleman from the Duchy of Prussia, son of Andreas von Kreytzen (1579–1641), soldier and diplomat, supporter of Poland, who was hauptmann (starost) of Węgorzewo (Angerburg) and Rybaki, obermarschall (chief marshal) and landhofmeister (chamberlain) of the Duchy of Prussia.

No. 594

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 13 January 1624

Emperor Ferdinand II requests that Sigismund III, King of Poland, prohibit in Poland the sale of copper which does not have the stamp of imperial administrators due to the illegal sale of copper by Gábor Bethlen in the cities of the Kingdom of Hungary.

Copy: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fos 139v–140r.

Debite informamur, qualiter Bethleem Gabor¹ in liberis ac regiis nostris civitatibus montani Regni nostri Hungariae praesertim vero Novizolii², quidquid ibidem in officinis confecti, actum elaborati cupri promptu habetur, propria auctoritate et nuperrimorum tumultuum tempore distrahere atque aliis divendere praesumat. Cum autem eiusmodi praesumpta distractio, siquidem cuprum illud principaliter ac proprie nos concernat, sumptibusque camerae Crembricensis³ comparatum atque collectum sit, non tantum in singularem iacturam, verum etiam summum praeiudicium auctoritatis nostrae caesareae ac regiae cedat. Idcirco Serenitatem Vestram hisce peramanter requirendam duximus, quatenus eadem in omnibus Regni sui locis haud gravatim serio ordinare velit, ut quandocumque cuprum eiusmodi, quod ad discrimen alterius adiacentis, nostro Novizolensi, provisorumque nostrorum consueto signo notatum est, eo sine patentibus nostris ac liberi passus literis transvehi contigerit, tanquam nobis violenter ablatum, nullique alii ulterius aut emere aut vendere permissum, non tantum detineatur, sed etiam nos superinde quamprimum pro ulteriore resolutione nostra certiores reddi possimus. Praestabit in eo Serenitas Vestra rem nobis gratam mutuisque amicitiae officiis, quibus nos alias per quam prompti sumus, quavis occasione compensandam. Datum in civitate nostra Vienna die 13 Ianuarii anno Domini 1624.

¹ Gábor Bethlen.

² Banská Bystrica (Latin: Neosolium, Hungarian: Besztercebánya, German: Nuesohl), a city in Upper Hungary (currently in central Slovakia), an important copper, silver and gold mining centre.

³ Kremnica (Latin: Cremnicium, Hungarian: Körmöcbánya, German: Kremnitz), a city in Upper Hungary (currently in central Slovakia), and important mining and metallurgical centre as well the seat of the royal mint.

No. 595

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 24 January 1624

Emperor Ferdinand II asks Sigismund III, King of Poland, to receive and give a hearing to envoys Gáspár Horváth Voglai and Peter Gebauer.

Copy: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 76r.

Serenissime princeps cognate affinis et vicine carissime. Mittimus ad Serenitatem Vestram, inclitique sui Regni celeberrima comitia, legatos nostros, magnificum Gasparum Horvat de Wegla¹ equitem auratum, camerae nostrae Ungaricae praefectum et consiliarium et venerabilem Petrum Gebaur², sacrae theologiae doctorem et ecclesiae cathedralis Vratislaviensis archidiaconum, fideles nobis dilectos, ut isthic nonnulla ad bonum publicum et Regnorum nostrorum provinciarumque conservationem pertinentia, publice exponant. Quibus ut Serenitas Vestra, non dumtaxat in omnibus, quae nomine nostro proposituri sunt, plenam et indubiam fidem adhibere, verum etiam sua ex parte conatus acquissimos nostros adiuvare velit, amice et benevole poscimus. Hoc quemadmodum Serenitatem Vestram facturam confidimus, ita eidem diuturnam valetudinem, prosperrimosque comitorum aliorumque negotiorum, successus exoptatissimos peramanter precamur. Datum in civitate nostra Viennae nono Calendas Februarii anno MDCXXIV.

¹ Gáspár Horváth Voglai (c. 1560–1624), Hungarian nobleman, in his youth closely associated with Cardinal András Báthory and the Polish royal court; the president of the Hungarian Chamber (1617–1624).

² Peter Gebauer (1575–1646), Catholic clergyman and theologian; he came from Głogów in Silesia; from 1604 cathedral canon of the Cathedral of St. John the Baptist in Wrocław; from 1621 archdeacon of the same cathedral; in 1624, due to the fact that Archduke Charles, bishop of Wrocław, left for Spain, he became the diocesan administrator.

No. 596

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 26 January 1624

Emperor Ferdinand II requests that Sigismund III, King of Poland, forgive the malpractice committed by Mikołaj Moczarski, who in defiance of the King's orders took soldiers in order to help the Emperor.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1624, f. 3r-4r.

Intelligimus illibenter Nicolaum Moczarski¹ a Serenitate Vestra ideo, quod copiis suae nationis militaribus, quae contra statuta publica Regno forte egressae generoso spiritu nobis militatum veniebant, improvide sese ducem adiunxerit, decreto regio in proxime celebratis comitiis generalibus Regno exclusum et proscriptum². Cum itaque aequum omnino existimemus nos patrocinium protestationemque nostram caesaream quam maxime expeditis, qui optimo zelo stimulati, ad nostram reipublicae et augustae domus nostrae defensionem concurrunt; et haec ipsius Moczarski promptitudo generositatem animi et apud nationes externas militaris gloriae laudem et decus acquirendi potius desiderium, quam legum patriarum contemptum prae se ferat; damnaque et incommoda, quae Regnum vicinaeque provinciae ab iisdem senserint, militari potius insolentia, quam ipsius culpa (quippe qui iam iam egressuro militi adiunctus et ante regressum ab eodem derelictus sit) illata videri queant. Idcirco hanc ipsius sortem miserati, a Serenitate Vestra peramanter pro singulari nostro altrinsecus gratificandi studio poscimus, ut quidquid hoc nomine ab ipso contractum sit culpae clementer condonet, eundemque in Regni gratiam receptum, clementia et protectione regia dignetur, ne sollicitae interpositioni nostrae caesariae, cui praeficit, quamque ad servitia nostra aulica nuper admissus, insigniter mereri pergit, in hoc restitutionis negotio frustra se innixum doleat. Id ipsum mutuis fraternae benevolentiae officiis libenter agnitori sumus. Et Serenitati Vestrae felicissimos rerum omnium successus optamus. Datum Vienna 26 Ianuarii 1624.

- ¹ Mikołaj Moczarski (c. 1590–1637), Polish nobleman, a soldier of light cavalry (Lisowczycy); he took part in the wars with Muscovy and Turkey (the battle of Chocim); while in the Emperor's service, he participated in the conflicts in Bohemia (the battle of White Mountain) and Hungary. In November 1623, in defiance of King Sigismund III's orders, together with his troop he enlisted himself in the Emperor's army to fight against Gábor Bethlen in Silesia.
- ² The Sejm that was in session in Warsaw in February 1624 sentenced Moczarski to infamy for disobeying the King's orders.

No. 597

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 31 January 1624

Emperor Ferdinand II appeals to Sigismund III, King of Poland, to intercept the copper sold illegally by Gábor Bethlen to a few Jews who are to transport it, among others, to Elbląg and Gdańsk.

Copy: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 140r.

Recordabitur Serenitas Vestra procul dubio, quid eidem ratione cupri detinendi per Bethleemum Gabor in regiis nostris civitatibus montanis maxime vero Novizolii, quibusdam Iudaeis, nullo superinde habito iure, nec per divenditi sub II huius iam elabentis mensis benigne perscripserimus. Postquam vero iam intelligimus dictum cuprum per Dorn¹, Elbing², Dantiscum³, Runigs⁴ per et alia ibi adiacentia loca forsitan transportandum fore. Ideo Serenitatem Vestram hisce peramanter requirimus, quatenus serio mandare ac ordinare velit, ut ad recuperandum cuprum illud quandoque sine literis nostris salvi conductus transvehi contigerit, tanquam nobis vi ablatum et aliis iniuste divenditum detineatur, et tunc nobis status rei, pro ulteriore debita ordinatione, quantocius servetur. In quo nobis Serenitas Vestra rem pergratam, mutisque officiis, quibus eidem alias perquam prompti sumus, quavis occasione exequendam praestabit. Dabantur in civitate nostra Vienna ultima Ianuarii anno 1624.

¹ Presumably Toruń (German: Thorn).

² Elbląg.

³ Gdańsk.

⁴ Perhaps Riga.

King Sigismund III to Archduke Charles

Warsaw, 2 March [1624]

Sigismund III, King of Poland, appeals to Archduke Charles, bishop of Wrocław, to reinstate the authority of the provostry of the Order of the Holy Sepulchre in Miechów over the monastery in Nysa.

Copy: BPAN Kórnik, MS 326, pp. 949–950, the year of the letter missing.

Published: F. Buydecki, Vita venerabilis Sevi Dei Mathiae Lubieski..., Calissii 1752, pp. 88–89, the date of the letter provided there is 1 January.

Serenissime princeps, cognate et affinis noster uti fili carissime. Ab annis prope quingentis deducta est in Regnum nostrum Hierosolymitana patriarchali ecclesia, eorum religiosorum colonia, qui divi Augustini institutum professi ac duplicata cruce rubea insigniti, custodes Sepulchri Domini dicuntur¹. Sacrae huius familiae summa cum potestate praeses est praepositus Miechoviensis² summorum pontificum auctoritate constitutus, sparsasque per Regnum nostrum ac vicinas Hungariae, Bohemiae, Silesiae, societates et conventus, ad suum ius pertinere et primaevae vetustae foundationis diplomatibus, ex quibus apparet reliqua coenobia, ex Miechoviensis instituti fontibus, derivata esse et usu legitime usurpata iurisdictionis, liquide comprobat. Tale est monasterium Nissense³, quod deductis Miechovia fratribus, a trecentis circiter annis, liberalitate magnae pietatis Thomae⁴, tunc episcopi Vratislaviensis dotatum et fundatum, semper et ortus sui initia ad monasterium Miechoviense referebat, et praepositum Miechoviensem, tanquam eum ad cuius iurisdictionem pertinebat, et ex instituto ordinis ex praescripto fundatoris sui venerabatur. Intermissum hoc ius abusu quodam, repetit nunc reverendus in Christo pater dominus Matthias Lubieski⁵, episcopus Chelmensis et praepositus Miechoviensis eiusdem ordinis institutum professus, idque et nostra fretus auctoritate et iuris sui praerogativa, se consecuturum confidit. Neque dubitat Serenitatem Vestram causa hac, cui nos et favorem et patrocinium debemus cognita, iustis illius desideriis esse usuram, maxime cum ille nec suum ullum commodum in eo quaerat, nec quidquam alienum appetat. Illud tantum urget, ut ii qui fortasse vel errore vel originis suae oblivione, ab obsequio et societate propagatorum suorum recesserunt, iterum eo, unde exciderunt, restituantur. Pertinebit hoc ad eximiam Serenitatis Vestrae pietatem et singulare cultus divini

propagandi studium, si Serenitas Vestra ea in re voluntatem suam, nostro desiderio accomodaverit, causamque praepositi Miechoviensis suo favore et patrocinio promoverit. Quod nos maiorem in modum a Serenitate Vestra postulamus. Varsaviae 2 Martii.

- ¹ Equestrian Order of the Holy Sepulchre of Jerusalem (*Ordo Equestris Sancti Sepulchri Hierosolymitani*) also called the Order of the Holy Sepulchre.
- ² Members of the Order of the Holy Sepulchre came to Miechów in Poland in 1163 and established their first monastery there. All monasteries in Poland were subordinate to the provostry in Miechów.
- ³ Nysa.
- ⁴ In 1239, Tomasz (d. 1268), bishop of Wrocław handed over the hospital in Nysa to the members of the Order of the Holy Sepulchre from Miechów and soon after they built a monastery there. In 1334, the members of the Order from the Wrocław diocese subordinated themselves to the provostry in Prague.
- ⁵ Maciej Łubieński (1572–1652), Polish clergyman, he received his holy orders in 1607; royal secretary (1605–1615); from 1615 provost of the Order of the Holy Sepulchre in Miechów, bishop of Chełm (1620–1627), bishop of Poznań (1627–1631), bishop of Kujawy and Pomerania (1631–1641), bishop of Gniezno and Primate of Poland (1641–1652).

No. 599

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 20 March 1624

Sigismund III, King of Poland, notifies Emperor Ferdinand II of receiving and giving a hearing to his envoys Gáspár Horváth Voglai and Peter Gebauer.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 78r; BU Warsaw, MS 52 fos 98v–99r.

Venerunt ad nos paucis ante diebus generosus Gaspar Horvat de Wegla eques auratus camerae Ungaricae praefectus atque consiliarius et venerabilis Petrus Gebaur sacrae theologiae doctor, archidiaconus Vratislaviensis Maiestatis Vestrae oratores¹ ac ea quae a Maiestate Vestra in commissis habebant, praemisso amantissimae salutationis atque congratulationis officio, fideliter nobis exposuerunt. Eos nos pro constanti ac perpetuo erga Maiestatem Vestram studio, benevole accepimus, perlubenterque audivimus et ad singula legationis ipsorum puncta, responsum mutuae necessitudini bonaeque vicinitatis atque pactorum iuribus consentaneum et ad praesentis temporis rationes accomodatum illis dedimus. Quod dum Maiestati Vestrae referent fidem, diligentiam atque integritatem eorum, qua cum legationis munus sibi a Maiestate Vestra impositum gesserunt, collaudabit gratiaque sua benigne prosequetur et responsum nostrum in optimam partem accipiet, sicque apud se statuet nihil nobis antiquius esse quam ut Maiestati Vestrae arctissimae necessitudinis officio et Regnis ac provinciis illi subiectis amicae vicinitatis studia, quam luculentissime omni occasione testari possimus. Quod reliquum est Maiestati Vestrae optimam valetudinem omnemque felicitatis et gloriae accessionem a Deo precamur eidemque studia ac officia nostra amanter deferimus. Datum Varsoviae die 20 Martii anno MDCXXIV.

¹ See no. 595.

No. 600

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 21 March 1624

Emperor Ferdinand II calls on Sigismund III, King of Poland, and the Sejm to appoint a commission which will mark out the border between Poland and Silesia.

Copies: BU Warsaw. MS 52, fo. 96r; AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 76v the date of the letter missing.

Serenissime princeps, cognate, affinis et vicine carissime. Posteaquam legatis nostris¹, inter alia in mandatis dedimus, ut apud Serenitatem Vestram et incliti sui Regni status et ordines, de commissione finium regendorum causa, inter Poloniae Regnum et Silesiam nostram, instituenda agerent. Nobis autem imprimis curae sit, ne uti antehac factum vel ob praefinitum commissionis tempus, vel etiam ob distantiam locorum, hoc negotium diutius indecisum maneat. Proinde a Serenitate Vestra amice et benevole requirimus, ut quo adferri poterit, commissarii ex finitimis locis et Silesiae accolis, eligantur, illorumque potestas non anni spatio, uti antehac factum definiatur, sed tam diu persistet ac duret, donec generale illud, finitum regendorum, iudicium ad finem perducatur. Hoc quemadmodum in bonum tam publicum, quam privatum subditorum nostrorum cedit ita et nos vicissim idem a nostratibus fieri clementer demandabimus. De caetero Serenitati Vestrae prosperrimos rerum successus ex animo precamur. Datum Viennae 12 Calendas Aprilis 1624.

¹ Gáspár Horváth Voglai and Peter Gebauer.

No. 601

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 27 April 1624

Emperor Ferdinand II requests that Sigismund III, King of Poland, forgive the malpractices and mercifully treat the soldiers who are returning to Poland, belong to the units commanded by Idzi Kalinowski and Stanisław Stroynowski, and who fought with rebels in the imperial army.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fos 81v–82v; LBNANU Lxiv, fond 5, op. 1, 201, pp. 429–431.

Graviter uti par erat, molesteque tulimus, quae per militem, qui sub ductu colonelli Kalinowski¹ stipendia nobis meruit, antequam Regno Poloniae exceperet insolenter gesta nuntiabantur. Spectat enim ad officium uniuscuiusque boni principis siquidem salus publica, armorum necessitatem exposcit, ita providere, ut militiae suae vires in hostem quidem proferat, minime vero in subditos innocentes vel amicitiae sacrosancto foedere coniunctos vicinos, ferociant. Venerunt itaque in hasce partes turmae illae equestres, generoso quidem animi ductu, ut nobis et religioni catholicae viros se fortes strenuosque probarent, sed venerunt labe gravi contracta per praedas et direptiones suorum popularium, aliosque neglectae disciplinae excessus, unde nunc legum severitatem praevident famae dispendia verentur et non satis tutam ad lares patrios redeundi licentiam sibi promittunt. Primum vero et praecipuum conceptae suae fiduciae firmamentum, locant in benignitate et clementia Serenitatis Vestrae, cuius fructu tanto facilius et felicius potituros se sperant, si illorum humillimis precibus, efficax quoque interpositionis nostrae, cui plurimum semper deferre consuevit Serenitas Vestra subsidium accesserit. Ipsimet culpam non diffitentur, errorem agnoscunt, nunc saltem gratiae regiae sibi fores reserari et citra poenae metum in patriam reditum permitti supplicissime rogant. Nihil deinceps futurum, ubi non fides illorum erga Serenitatem Vestram clarius elucescat, et ubi non patriae incolumitatem fortunarum et sanguinis impendio, redimere sint parati. Ut ut sit solet nonnunquam delinquentium turba principum animos in mitiorem partem flectere, et considerato non indignum illos in gratiam admissos, quemadmodum in militaribus reipublicae christianae plurimum prodesse vita in desperationem adactos pessima quaeque machinari posse. Nos quidem demeruerant,

ea promptitudine, fide et alacritate, etsi subinde subditis graves pro ut fieri consuevit, licentiae habenas laxarint, ut sortem illorum miserati intercessione nostra dignos iudicaverimus. Quamobrem uti plerumque solemnus a Serenitate Vestra fidenter et benevole poscimus, ut legum vigorem lenitate sua hoc loco temperet, et militibus caeteroquin strenuis et generosis, quorum opera reipublicae usui esse poterit nostri etiam causa gratiam a qua solummodo dependent, benigne impertiatur, uti praesentium lator Viennensis Praesidii nostri praefectus Ioannes Albertus Quariend², fusius declaraturus est. Quidquid peccatum est sanguine in obsequium Serenitatis Vestrae eiusdem clementiae et gratiae sese subiicientes et in amantissimae suae patriae defensionem spargendo volentes lubentesque luent, et eos, per quos excessus hi ut plurimum causati et commissi sunt, de vigore in aliorum exemplum punituros in semetipsos ultionem recipient. A nobis quae vicissim desiderare poterit sibi polliceatur Serenitas Vestra. Cui felicissimos rerum omnium successus auguramur et mutuam sinceramque benevolentiam nostram deferimus. Datum in civitate nostra Viennae 27 Aprilis anno Domini MDCXXIV.

Postscript

Idemet quod de Kalinosciano, etiam de Strionowkiano³ Polono milite poscimus, qui ut una cum suis legum et disciplinae militaris caeteris hactenus observantior, ita non dubitamus, quin facilius eius apud Serenitatem Vestram sit futura reconciliatio.

¹ Idzi Kalinowski, Polish nobleman, a soldier of light cavalry (Lisowczycy); he took part in the wars with Muscovy and Turkey (the battle of Chocim); while in the Emperor's service, he participated in the conflicts in Bohemia (the battle of White Mountain) and Hungary. In November 1623, in defiance of King Sigismund III's orders, together with his troop he enlisted himself in the Emperor's army to fight against Gábor Bethlen in Silesia. The Sejm that was in session in Warsaw in February 1624 sentenced Kalinowski to infamy for banditry and disobeying the King's orders.

² Hans Albert Quariendt, lieutenant colonel (obristlieutenant), commander of the municipal guard (Stadtguardia) in Vienna.

³ Stanislaw Stroynowski (c. 1581–1626), Polish nobleman, a soldier of light cavalry (Lisowczycy); he took part in the wars with Muscovy (among others, in the army of False Dmitry II) and Turkey (the battle of Chocim); while in the Emperor's service, he participated in the conflicts in Bohemia (the battle of White Mountain), Hungary, Austria; with the army of Archduke Leopold V he reached the left bank of the Rhine; in December 1622 he returned to Poland. In 1623, on the border between Silesia and Wielkopolska, he organized recruitment to the imperial army as well as military expeditions to Silesia and Moravia (1624).

No. 602

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 4 May 1624

Sigismund III, King of Poland, assures Emperor Ferdinand II that he supports the appointment of the delimitation commission for the marking out of the borders between Silesia and Poland.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 78r; BU Warsaw, MS 52 fos 98v–99r.

Accepimus literas Maiestatis Vestrae duodecimo Kalendas Aprilis¹ scriptas in quibus Maiestas Vestra a nobis amanter postulat, ut cum pro eo ac per oratores suos nobiscum nuper egit, commissio generalis ad dislimitandum Ducatum Silesiae a Regno Poloniae decerneretur, commissarii ad eam peragendam Silesiae accolae ex finitimis locis nostra ex parte eligant et deputentur, illorumque potestas non certi temporis spatio circumscribatur, sed eo usque extendatur, donec negotium id finium regundorum ad effectum legitime deducatur. Quam Maiestatis Vestrae postulationem eo accepimus animo, ut sicut vehementer cupimus generalem hanc finium regundorum commissioem quamprimum peragi posse, ita ubi auctoritate comitali neque enim absque publico ordinum consensu uti oratoribus Maiestatis Vestrae respondemus, decerni a nobis potest, sancietur cordi, curaeque nobis erit, ut commissarii nostra ex parte ex iis locis et cum ea facultate prout Maiestas Vestra desiderat, destinentur. Quod reliquum est Maiestati Vestrae omnia fausta atque prospera a Deo precamur, eidemque studia ac officia nostra amanter deferimus. Datum Varsoviae die 4 Maii anno Domini MDCXXIV.

¹ See no. 600.

No. 603

Archduke Charles to King Sigismund III

Nysa, 9 May 1624

Archduke Charles, bishop of Wrocław, requests that Sigismund III, King of Poland, forgive the malpractices and mercifully treat the soldiers (Lisowczy) who are returning to Poland and who fought with rebels in the imperial army.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 83r. LBNANU Lwiv, fond 5, op. 1, 201, pp. 433–434.

Quae sua Sacra Caesarea Maiestas ad Regiam Dignitatem et Dilectionem Vestram ratione militis Polonici, qui aliquo tempore et durante hoc bellorum perverso statu, strenuam domus nostrae, hostes et rebelles suppressendo, navavit operam, iam vero penates et lares patrias paccatis parumper temporibus respicere et invisere cupiat, metu tamen paenae, quam se ob ipsas leges patrias violatas, promeritum bene scit, nec diffitetur ingressum abhorreat, perscripserit, ea pluribus Regiae Dignitati et Dilectioni Vestrae per ablegatorum Caesareae Maiestatis relationem constabunt¹. Cum vero ob res tam praeclare gestas atque spem, quam in futuro patria de illis concipere potest, pro qua defendenda haud dubie adversus quoscunque hostes fortissimi bellaturi aliqua venia et gratia digni. Ideo Regiam Dignitatem et Dilectionem Vestram amice ac benevole requiro et rogo, horum omnium intuitu, id regia gratia ipsis exhibere velit, ut coniunctis meis, una cum suae Sacrae Caesareae Maiestatis petitionibus, veniam delictorum suorum consequantur, atque amatam patriam suam quam tam strenue defensam volunt hilari vultu intueri possint. Id ego vicissim quacunque oblata occasione demereri studebo. De reliquo Regiae Dignitati et Diligentiae Vestrae diuturnam valetudinem ex animo precamur. Datum Nissae 9 Maii anno 1624.

¹ See no. 601.

No. 604

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 11 May 1624

Emperor Ferdinand II informs Sigismund III, King of Poland, that envoys Gáspár Horváth Voglaj and Peter Gebauer have given him an account of the discussions they participated in at the Polish court.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fos 80v–81r; BU Warsaw, MS 52 fo. 103r.

Praeclarum Serenitatis Vestrae in rempublicam studium et constantem ac sincerum erga nos animi affectum ex relatione legatorum nostrorum magnificorum Caspari Horvat de Wegla equitis aurati camerae nostrae Hungaricae praefecti et consiliarii et venerabilis Petri Gebaur sacrae theologiae doctoris et ecclesiae Vratislaviensis archidiaconi, fidelium nobis dilectorum, qui nuper ad Serenitatem Vestram missi, abunde cognovimus. Et vero cum in reliquis tum etiam in iis, quae non nisi generali comitiorum auctoritate in proximis Regni comitiis affectui mandari possunt, nobis certo pollicemur, omnino Serenitati Vestrae propensae voluntatis successum responsurum, et tandem testibus inter subditos, utrinque nostrum, generali illa finium regundorum commissione finem impositum iri. Qua in re si quid ante comitia sese, quod praemonendum videbitur, obtulerit, in nobis nihil patiemur desiderari. De caetero Serenitatem Vestram securam reddimus nos vicissim pro amica voluntate nostra, proque ea, quae inter nos intercedit, multiplici necessitudine, omnia, quae commodum et profectum regiae suae domus augendum, Regnorumque et subditorum utrinque nostrorum conservationem concernunt, summo semper studio suscepturos, et cum Serenitate Vestra cepto more diligenter communicaturos. Id quod Serenitati Vestrae hisce benevole respondendum duximus, quam feliciter diutissimeque valere exoptamus. Datum in civitate nostra Viennae die 11 Maii 1624.

No. 605

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 15 May 1624

Sigismund III, King of Poland, informs Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, that Prince Władysław, accompanied by Albrycht Stanisław Radziwiłł, Grand Marshal of Lithuania, will soon arrive at her court.

Original: AGR Brussels, SEA 286, fos. 50r–51v. Seal.

Copy: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fos 109v–110r; LBNANU Lwiv, fond 5, op. 1, 201, pp. 282–283.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex, serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Geldriae cognatae nostrae carissimae. Salutem et mutuam benevolentiam. Serenissima princeps cognata nostra carissima.

Cum animo nostro semper haereant arctissimi mutuae cognitionis atque necessitudinis nexus qui nobis, regiaeque nostrae proli cum Serenitate Vestra intercedunt et amplissima erga nos non minus sua quam aeternae memoriae serenissimi olim coniugis¹ sui carissimi merita ac officia non possumus nisi cum erga Serenitatem Vestram gerere affectum, qui ab animo et sanguinis, et officii nexu obstructo proficisci debet. Itaque nihil iucundius, nihil optatius habemus tam memoria serenissimi olim domini coniugis sui, quo cum in eximio et raro quodam amore perpetuae benevolentia viximus, quam Serenitatis Vestrae incolumitate, felicitique successu. Quod ut in praesentia etiam eo luculentius Serenitati Vestrae testaremur serenissimum principem Vladislaum Sigismundum filium nostrum primogenitum in perpetuum testem, et pignus nostrae erga Serenitatem Vestram caritatis ad eam invisendam isthuc expedivimus² et illustri Alberto Stanislao Radzivil³ duci in Olyka et Nieswiez Sacri Romani Imperii principi, supremo Magni Ducatus Lithuaniae cancellario, Mevensi, Tucholiensi capitaneo iniunximus, ut amantissimae salutationis atque congratulationis officium, tum nostro, cum serenissimae reginae coniugis⁴ nostrae carissimae nomine Serenitati Vestrae deferat, et quomodo animati erga eam simus, praesens isthic Serenitati Vestrae aperiat. Cui Serenitas Vestra fidem ut habeat, pristinumque suum

studium, atque benevolentiam erga nos serenissimumque principem filium nostrum carissimum exhibeat, amanter a Serenitate Vestra postulamus, eandemque diu salvam ac incolumem omnique felicitate affluentem vivere ex animo cupimus. Datum Varsaviae die XV mensis Maii anno Domini MDCXXIV regnorum nostrorum Poloniae XXXVII Sueciae XXX.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus affinis

Sigismundus rex

¹ Archduke Albert died on 13 July 1621 in Brussels.

² On 17 May 1624, Prince Władysław Sigismund embarked on a journey across Western Europe.

³ Albrycht Stanisław Radziwiłł (1593–1656), Duke of Nieśwież and Olyka, Deputy Chancellor of Lithuania (1619–1623), Grand Marshal of Lithuania (1623–1656), starost of Tuchola and Gniewkowo (German: Meve), a trusted associate of King Sigismund III, ardent Catholic, supporter of cooperation with the Habsburgs. As a young man, he studied in Würzburg, Leuven and Belgium; he visited Germany, Holland, Belgium, France, Switzerland and Italy. During Prince Władysław's journey around Europe in the years 1624–1625 he was Hofmeister of the retinue and extraordinary ambassador of the Polish King at the courts they visited.

⁴ Queen Constance of Austria.

No. 606

King Sigismund III to Archduke Leopold V

Warsaw, 15 May 1624

Sigismund III, King of Poland, appeals to Archduke Leopold, bishop of Strasbourg and Passau, to give a kind welcome at his court to Duke Albrycht Stanislaw Radziwill, Grand Marshal of Lithuania, and Prince Wladyslaw.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, s.f. Seal.

Copy: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 109v; LBNANU Lvin, fond 5, op. 1, 201, p. 281.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimo et reverendissimo principi domino Leopoldo archiduci Austriae, episcopo Argentoratensi et Passaviensi, duci Burgundiae, comiti Tirolis cognate et affinis noster charissime. Salutem et mutuam amoris continuum incrementum

Iniunximus illustri Alberto Stanislao Radzivil¹ duci in Olyka et Nieswierz Sacri Romani Imperii principi, supremo Magni Ducatus Lithuaniae cancellario, Mvensi, Tucholiensi capitaneo, cum serenissimo principe Vladislao Sigismundo filio nostro carissimo ad Serenitatem Vestram iussu nostro eunti, ut luculentissimum egregiae voluntatis nostrae benevolentissimique animi erga Serenitatem Vestram interpretem apud ipsam addat delatoque amantissimae salutationis officio omnis felicitatis atque gloriae incrementa Serenitati Vestrae nostro nomine imprecetur. Cui haec exequenti, nonnullaque alia nostro nomine Serenitati Vestrae exponenti, ut Serenitas Vestra fidem habeat, et nos mutuo amore atque benevolentia complectatur amanter postulamus, eidemque longaevam incolumitatem atque felicitatem a Deo precamur. Datum Varsaviae die XV mensis Maii anno Domini MDCXXIV regnorum nostrorum Poloniae XXXVII Sueciae XXX.

Eiusdem Serenitatis

vestrae bonus affinis

Sigismundus rex

¹ Albrycht Stanislaw Radziwill.

No. 607

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, [15 May 1624]

Sigismund III, King of Poland, requests that Emperor Ferdinand II give a kind welcome and bearing to Albrycht Stanisław Radziwiłł, who accompanies Prince Władysław on his journey.

Copies : AGAD Warsaw, Liber legationum 30, fo. 111v; LBNANU Lwiv, fond 5, op. 1, 201, p. 288, in both copies the date of the letter is missing.

Proficiscitur iussu nostro in comitatu serenissimi principis Vladislai Sigismundi filii nostri illustris Albertus Stanislaus¹, cui iniunximus ut praemisso amantissimae salutationis atque comprecationis officio Maiestati Vestrae nonnulla nostro nomine referat, quae ad mutuae necessitudinis, pacis, amicitiae incrementum ditionum nostrarum concordiam atque tranquillitatem pactorum foederumque conservationem spectant. Quae ut Maiestas Vestra benevola aure, ab illo excipiat, fidemque ei habeat, amanter a Maiestate Vestra postulamus. Cui omnem a Deo felicitatem prosperrimosque rerum successus precati, studia ac officia nostra propense deferimus. Datum Varsoviae.

¹ Albrycht Stanisław Radziwiłł.

No. 608

King Sigismund III to Archduke Charles

Warsaw, [15 May 1624]

Sigismund III, King of Poland, notifies Archduke Charles, bishop of Wrocław, that Prince Władysław Sigismund and Albrycht Stanisław Radziwiłł, Grand Marshal of Lithuania, will pay him a visit and asks the Archduke to discuss with them the matters concerning the Prince's journey.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 111v; LBNANU Łwów, fond 5, op. 1, 201, p. 282, in both copies the date of the letter is missing.

Proficiscenti iussu nostro cum serenissimo principe Vladislao Sigismundo filio nostro carissimo illustri Alberto Stanislao Radziwiłł etc. in mandatis dedimus, ut nomine nostro Serenitatem Vestram cum ampla propensissimae voluntatis testificatione salutaret, omnemque felicitatis accessionem illi per quam studiose imprecetur, eaque cum Serenitate Vestra communicaret, quae ad peregrinationem hanc serenissimi principis fratris nostri cum dignitate et securitate instituendam et perficiendam pertinebunt. Qua in re ut constans suum erga nos studium Serenitas Vestra testari velit, illustri duci fidem habeat, ac studio, opera, consilio suo illi omnibus in rebus ne desit, amanter a Serenitate Vestra pro mutuae necessitudinis nexu postulamus. Cui omnem a Deo felicitatem precamur, benevolentiamque nostram propense deferimus. Datum Varsoviae.

No. 609

King Sigismund III to Archduchess Maria Magdalena

Warsaw, 15 May 1624

Sigismund III, King of Poland, notifies Archduchess Maria Magdalena, Grand Duchess of Tuscany, of Prince Władysław's pilgrimage to Rome and Loreto and requests that she give a welcome to Albrycht Stanisław Radziwiłł, Grand Marshal of Lithuania.

Original: AS Florence, Stati esteri 4292 P. II, fos 499r–500v. Trace of the seal.

Copy: LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, p. 288, the date of the letter is missing.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gottom, Vandalorumque haereditarius rex serenissimae principi dominae Mariae Magdalенаe natae archiduci Austriae, magnae duci Hetruriae, duci Burgundiae, comiti Tirolis cognatae affini nostrae carissimae salutem prosperorumque successuum continuum incrementum. Serenissima princeps cognata affinis nostra carissima.

Proficiscente in Italiam pietatis votique Romae et in sacra aede Lauretana¹ exsolvendi gratia serenissimo principe Vladislao Sigismundo filio nostro carissimo, ibique ad Serenitatem Vestram officii, salutationisque causa divertere cupiente, dedimus in mandatis cum ipso eunti illustri Alberto Stanislao Radzivil², duci in Olyka et Nieswierz Sacri Romani Imperii principi, supremo Magni Ducatus Lithuaniae cancellario Mevensi, Tucholiensi capitaneo, ut nomine nostro amantissimam salutationem Serenitati Vestrae impertiat, interpretemque voluntatis propensissimique animi erga eam nostri coram agat. Haec illi Serenitas Vestra exequenti ut aures et animum accommodet, studiumque ac benevolentiam nostrum pari affectu prosequatur amanter postulamus. Cui optimam ac diuturnam valetudinem omnisque felicitatis accessionem a Deo precamur. Datae Varsaviae die XV mensis Maii anno Domini MDCXXIV regnorum nostrorum Poloniae XXXVII Sueciae XXX.

Eiusdem Serenitatis Vestrae bonus affinis

Sigismundus rex

¹ Loreto (Latin: Lauretum), a city in Italy, in the province of Ancona; the Basilica of the Holy House is located there.

² Albrycht Stanisław Radziwiłł.

No. 610

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 24 May 1624

Sigismund III, King of Poland, in response to Emperor Ferdinand II's request, informs him that the way the soldiers (Lisowczycy) returning to Poland from the imperial service will be treated depends on the decision of the Sejm. The King himself believes that the injustices committed by Lisowczycy will be forgiven and forgotten.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fos. 82v–83r; LBNANU Lwiv, fond 5, op. 1, 201, pp. 431–433.

Reddidit nobis literas¹ Maiestatis Vestrae generosus Ioannes Albertus Quariend² Praesidii Viennensis capitaneus, unaque scripto nobis porrecto, summa fide et diligentia negotium sibi a Maiestate Vestra demandatum, apud nos gessit. Magni semper apud nos fuit auctoritas Maiestatis Vestrae, plurimum valuit amica et fraterna postulatio, cumque ipsi pro arctissimo necessitudinis nexu ac officio occasionem praeclare de Maiestate Vestra merendi semper quaesissemus, tanto alacrius atque studiosius a Maiestate Vestra oblatam amplectebamur. Amplectimur non illibenter et praesentem ipsi gratificandi occasionem, neque ea vel ob delicti gravitatem vel poenae publicae comitiatam errogationem nobis in praesentia eriperetur, praeclare Maiestas Vestra inveteratum nostrum, constansque erga se studium hoc in negotio experiret. Quanquam non tam peccati gravitas his hominibus apud nos veniam retardat, cum tali deprecatore nihil non ignosci possit, quam lata in eos comitalis lex, quam sine ordinum Regni consensu, quo stetit, abrogare num possimus vel ipsi statum reipublicae huius calentes probe norunt. Ad clementiam et usu et natura propendemus; flectit nos favor religionis et militia; flectit tot nobilium virorum, et praesertim resipiscentium casus, quanquam facinoribus homine nobili et militari indignis accersitus flectit, quod omnibus rationibus scripto nobis nomine Maiestatis Vestrae porrecto comprehensis, maioris apud nos momenti est auctoritas et deprecatio Maiestatis Vestrae, quam eo lubentiore accepimus et prosequimur affectu quo propensior in ea Maiestatis Vestrae erga Regni nostri homines, quantumvis subditis etiam illius graves extitisset voluntas appareat. Verum cum nihil absque ordinum consensu eo in negotio a nobis statui possit, Maiestas Vestra pro excelso iudicio ac prudentia rem ita aestimabit, nobis omnem fere impunitatis huius facultatem praeclusam

esse, in comitali auctoritate comprobabitur, ac ob id aequi bonique consulet, si ad comitia Regni, quae in fine huius vel principio alterius anni, a nobis indicentur, rem differre cogamur. Nec dubitamus ordines Regni de severitate legis contra hos homines latae, si culpam eo, quo ceperunt, resipiscentiae modo abolere perseveraverint, remissuros, ipsi quoque nostra ex parte operam dabimus, ut iidem intelligant, plurimum apud nos auctoritatem atque commendationem Maiestatis Vestrae valuisse. Interim recte sibi consuluerint, si legis in praeteritis hominis promulgatae beneficio uti sigillatim sine noxa et iniuria in patriam, quantumvis in ea tempus praefinitum effluxerit, redeant, atque ea ratione ordines Regni, quos tantopere temerario ausu offenderunt, favorem et benevolentiam sibi conciliarent. Haec in praesentia Maiestatis Vestrae rescribenda duximus, quae ut in bonam partem accipiat, de constantique nostro erga se studio, propensissimaeque voluntate optime sibi persuadeat, amanter a Maiestate Vestra postulamus, eidemque felices rerum successus a Deo precati, studia ac officia nostra propense deferimus. Datum Varsoviae 24 Maii anno Domini MDCXXIV.

¹ See no. 601.

² Hans Albert Quariendt.

No. 611

King Sigismund III to Archduke Charles

Warsaw, [24 May 1624]

Sigismund III, King of Poland, notifies Archduke Charles, bishop of Wrocław, that he received his and Emperor Ferdinand II's letter concerning the treatment of the soldiers (Lisowczycy) returning to Poland from the imperial service. The decision how to approach this matter and whether to forgive the soldiers is up to the Sejm.

Copies: AGAD, Liber Legationum 30, k. 83r–83v; LBNANU Lvin, fond 5, op. 1, 201, pp. 434–435 in both copies the date of the letter is missing.

Literas¹ Serenitatis Vestrae una cum literis² Sacrae Caesareae Maiestatis domini affinis et cognati nostri carissimi reddidit nobis generosus Ioannes Albertus Quariend³ praesidii Viennensis capitaneus a sua Caesarea Maiestate ad nos ablegatus. Quid a nobis eo in negotio praestari possit luculenter serenissimo imperatori perscripsimus cuius apud nos tanta est auctoritas, ut nihil nobis sua causa grave aut molestum esse possit. Accedente vero etiam ad Sacrae Caesareae Maiestatis flagitationem peramanti Serenitatis Vestrae postulatione, quam semper et magnificimus et nullam Serenitatis Vestrae gratificandi occasionem hactenus praetermissimus, eo magis optaremus quam testatissimum studium ea in parte munitam Sacrae Caesareae Maiestati quam Serenitati Vestrae reddere, praesertim cum hi homines et errorem culpamque suam agnoscant et eam perpetuo de nobis patriaque suam merendi studio vitaeque ac sanguinis profusione eluere et expiare cupiant, et veniam illius, eis deprecatoribus, quibus nihil carius amantiusque habemus, supplices a nobis petant. Verum cum legem publicam comitali ordinum Regni consensu contra hos homines latam, nequaquam abrogare possimus, negotium id ad comitia Regni defferimus, in quibus si homines hi, interim beneficio legis, contra se in praeteritis comitiis latae non abutentur, ac ea agant, quae ad conciliandam illis apud nos et rempublicam clementiam atque impunitatem momentum adferre possint, eam rationem postulationis Sacrae Caesareae Maiestatis Serenitatisque Vestrae habebimus, quam arctissima necessitudinum vincula mutuaeque studia a nobis efflagitant. Caeterum Serenitatem Vestram diu feliciter valere cupimus eidemque studium ac benevolentiam nostram amanter defferimus. Datum Varsaviae ut supra.

¹ See no. 603.

² See no. 601.

³ Hans Albert Quariendt.

No. 612

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, [May 1624]

Sigismund III, King of Poland, requests that Emperor Ferdinand II provide him and Adam Sędziwój Czarnkowski with the information about the date of releasing Polish soldiers from their service in the imperial army.

Copies: AGAD, Liber Legationum 30, fo. 85r–85v; LBNANU Lwiv, fond 5, op. 1, 201, p. 441 in both copies the date of the letter is missing.

Devenit his diebus rumor ad aures nostras Maiestatem Vestram rebus cum Bethlemio¹ principe Transilvaniae compositis, militem Polonum, qui stipendia Maiestatis Vestrae merebat, exauthorare velle. Cum vero, plurimum nostra atque reipublicae scire intersit de tempore huius exauthorationis ac missionis, sicut saepius ante amanter a Maiestate Vestra tam per literas, quam oratores² eius flagitavimus, ut de ea nos certiores faceret, ita hisce etiam pro mutuae necessitudinis officio, a Maiestate Vestra postulamus, vellet et rebus et magnifico Adamo Sandivogio Czarnkowski³ palatino Lanciensi, Maioris Poloniae generali, qui eius rei explorandae causa, equitem Polonum isthuc, cum his literis mittit, significare, num et quando exercitum Polonicum dimittere volent. Qua re ditionibus suis et nostris Maiestas Vestra optime consuluerit et ea incommoda ab illis averterit, quae ab hac insolenti et rapinis asseta manu, ni mature remedium adhibeatur, incolis earum adferri potuerit. Quod reliquum Maiestati Vestrae omnem felicitatem atque gloriam a Deo precamur, eidemque studia ac officia nostra amanter deferimus. Datum Varsoviae.

¹ Gábor Bethlen.

² Gáspár Horváth Voglai and Peter Gebauer.

³ Adam Sędziwój Czarnkowski.

No. 613

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 5 June 1624

Emperor Ferdinand II apprises Sigismund III, King of Poland, of signing the peace treaty with Gábor Bethlen, Prince of Transylvania. The Emperor attaches a copy of the treaty.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1624, fo. 7r.

Cum controversiae, quae inter nos et Transilvaniae principem Bethlenum ab aliquo tempore intercesserunt, certis et in authenticam formam redactis conditionibus compositae sint¹, earum copiam Serenitati Vestrae eum in finem communicamus, ut ex iis perspiciat, quam Regnorum et provinciarum nostrarum quietem et tranquillitatem publicam, quae cum vicinorum populorum potissimum vero incliti Serenitatis Vestrae Poloniae Regni pace et incolumitate coniuncta sit, quibuscunque privatis, quos fortassis habere possimus, respectibus, anteferendam duxerimus; non dubitantes quin idipsum propter arctaque, quae inter nos vigent coniunctionis et affinitatis iura, quoque placitum sit Serenitati Vestrae quam de caetero felicissimis regnorum ac rerum successibus florere optamus. Datum Vienna 5 Iunii 1624.

¹ Ferdinand II signed a peace treaty with Gábor Bethlen on 8 May 1624 in Vienna. The treaty stated that, among others, the Duchy of Opole and Racibórz remained under the rule of the Prince of Transylvania.

No. 614

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 9 June 1624

Sigismund III, King of Poland, assures Emperor Ferdinand II that during the coming Sejm members of the commission for settling the border disputes will be appointed.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 81r; BU Warsaw, MS 52, fo. 103v.

Redditae sunt nobis literae¹ Maiestatis Vestrae in quibus nobis de reditu oratorum² suorum perscribit, unaque peramanter animi nostri studium accipit, quo cum postulationibus Maiestatis Vestrae in futuris comitiis nos responsuros libenter obtulimus. Et faciemus id diligenter et studiose nihilque intermitteremus, quo sublatis dissensionum et querularum ultro citroque occasionibus eo ulterius mutua bonae vicinitatis officia interdictione utriusque nostrum vigeant. Porro Maiestas Vestra recte ac sapienter fecerit, si pro eo ac nobis innuit, per nuntium vel literas suas negotium id generalis commissionis in comitiis proposuerit, in quibus nihil nostra ex parte desiderari patiemur, quod ad optatum eius exitum pertinere intelligemus. Quod reliquum est Maiestatem Vestram diu feliciter et gloriose imperare cupimus, eidemque studia ac officia nostra amanter deferimus. Datum Varsaviae die 9 Iunii anno MDCXXIV.

¹ See no. 604.

² Gáspár Horváth Voglai and Peter Gebauer.

No. 615

King Sigismund III to Archduke Charles

Warsaw, 28 June 1624

Sigismund III, King of Poland, informs Archduke Charles, bishop of Wrocław, about the actions he has undertaken in order to appoint his son Charles Ferdinand as bishop coadjutor: he accepts the conditions put forward by the Chapter of Wrocław and he sends letters to the Pope and Emperor with regard to their consent for Charles Ferdinand's nomination. In addition, he will request that Urban VIII grant Ludovico Ridolfi a benefice in Italy in exchange for his resignation from the provostry of Wrocław for the sake of Charles Ferdinand. The King asks the Archduke to support his son's case in discussions with the Pope while he is in Rome on his way to Spain.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fos 102r–103r; LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, pp. 220–221.

Curam et solitudinem Serenitatis Vestrae qua cum negotium coadiutoriae huius tractat et promovet, non possumus nisi benevolentissimi animi affectu prosequi, eoque nomine sic erga Serenitatem Vestram inclitamque serenissimam ipsius familiam animati esse, ut nihil prius, nihil antiquius habeamus, quam mutuis studiis ac officiis nostris eam quavis occasione demereri. Etsi vero confidimus, negotium id pro eo ac Serenitate Vestra agitari coeptum est, eiusdemque opera atque studio ad optatum finem deductum iri, tamen et ne nostra ex parte, serenissimo filio¹ nostro deesse videamur, libenter postulationibus venerabilis capituli Vratislaviensis² cautionibusque, quas nobis Serenitas Vestra transmisit annuimus declarationemque nostram ad eas Serenitati Vestrae una cum literis ad summum pontificem Sacram³, Caesaream Maiestatem⁴ et venerabile capitulum⁵ scriptis mittimus. Ex qua facile et Serenitas Vestra et venerabile capitulum intelliget, nobis serenissimoque filio nostro nihil magis cordi et curae esse, semperque fore, quam commoda ac ornamenta venerabilis capituli ecclesiae cathedralis Vratislaviensis augere iura ac privilegia sarta, tectaue conservare et declarationi huic nostrae in omnibus articulis, verbo nostro regio firmatis stare. Binas ad summum pontificem mittimus literas, quarum in alteris ea sua sanctitate petimus, quae in his articulis, venerabilis capituli nobis a Serenitate Vestra transmissis, caveri sibi venerabile capitulum a nobis et Sede Apostolica desiderat, et in alteris dispensationem ratione aetatis serenissimi filii nostri et aliorum impedimentorum urgemus, unaque

petimus ut venerabili Ludovico Rudolfi⁶ praeposito Vratislaviensi loco praepositurae aliud in Italia beneficium conferatur, praepositura vero serenissimo filio nostro, ob loci et electionis praerogativam per ipsum resignetur. Has nos et alias literas ad Serenitatem Vestram mittimus, amanter postulantes, ut eas una cum suis Romam ad summum pontificem transmittat, negotiumque id et ibi, et sic ita promoveat, ut optatum ac felicem exitum, utrobique sortiatur. Quod si uti inquirimus Serenitas Vestra eundo in Hispaniam Romam ad summum pontificem divertet, eo facilius negotium totum praesens isthic ex sententia conficere posset, nisi fortasse longius iter Hispanicum differre vellet, negotium vero id cuperemus, ut quamprimum expediri posset, et praesertim quod dispensatis super canonicatu intra semestre iuxta requisitionem venerabilis capituli circa receptionem serenissimi filii nostri factam, obtineri debeat, ac ob id Serenitas Vestra negotium accelerabit, et ut intra id tempus in Curia Romana expediri possit operam dabit. Quod nos eximiae Serenitatis Vestrae extra nos regiamque domum nostram benevolentiae excelsoque ipsius iudicio ac prudentiae committimus. Eidemque omnem a Deo felicitatem precati, propensissimae voluntatis nostrae studia amanter deferimus. Datum Varsoviae die XXVIII mensis Iunii anno Domini MDCXXIV.

¹ Charles Ferdinand (1613–1655), son of Sigismund III and Constance of Austria. Already on 20 December 1619, Archduke Charles, bishop of Wroclaw, issued the act in which he made the six-year-old Prince his coadjutor. In March 1622, Pope Urban VIII granted the Prince dispensation which allowed him to become a canon. In the spring of 1624, due to Archduke Charles' departure to Spain, Sigismund III intensified his efforts to appoint his son as coadjutor of the bishop of Wroclaw.

² On 23 May 1624, the Chapter of Wroclaw presented conditions which should be fulfilled for Prince Charles Ferdinand to become the coadjutor of the bishop of Wroclaw.

³ On 28 June 1624, Sigismund III sent two letters to Pope Urban VIII concerning the appointment of his son as coadjutor.

⁴ See no. 616.

⁵ On 28 June 1624, Sigismund III delivered his declaration to the Chapter of Wroclaw that he accepts its conditions in regard to the appointment of Charles Ferdinand as coadjutor.

⁶ Ludovico Ridolfi (1587–1649), Italian clergyman and diplomat; from 1616 canon of Olomouc and provost of Wroclaw, Emperor Matthias' agent in Rome, brother of Cardinal Ottavio Ridolfi, close associate of Cardinal Franz Dietrichstein.

No. 616

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, [28 June 1624]

Sigismund III, King of Poland, requests that Emperor Ferdinand II express his support to the Chapter of Wrocław with regard to appointing Charles Ferdinand as bishop coadjutor.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 103r; LBNANU Lwiv, fond 5, op. 1, 201, pp. 222–223, in both copies the date of the letter is missing.

Quos nobis his diebus serenissimus archidux Carolus¹ transmittit articulos in negotio coadiutoriae serenissimi filii² a venerabili capitulo Vratislaviensi propositos, in illis id inter alia a sua Serenitate petit ut anteaquam ad postulationem et electionem serenissimi filii nostri accedat, cautum sibi sit literis Maiestatis Vestrae, tam diu iure liberae electionis, quam de Ecclesiae suae episcopatusque contra quosvis casus defensione, per Maiestatem Vestram, ubi necessitas tulerit praestanda. Cum vero serenissimi filii nostri intersit, ut venerabile capitulum postulationis ea in parte suae optatum ferat fructum, amanter a Maiestate Vestra postulamus, ut literas eiusmodi cautionis venerabili capitulo transmittat, negotium id eo, quo coepit studio atque favore promoveat. Quod nos mutuis officiis Maiestati Vestrae referre, deque serenissima domo illius quam optime mereri, quavis occasione vicissim adnitemur. De caetero Maiestatem Vestram Deus optimus maximus quam diutissime incolumem omnique gloria atque felicitate servet affluentem. Datum Varsaviae.

¹ Archduke Charles, bishop of Wrocław, see no. 615.

² Prince Charles Ferdinand.

No. 617

King Sigismund III to Archduchess Maria Magdalena

Warsaw, 1 July 1624

Sigismund III, King of Poland, commends Francisco Maria Giraldi to Archduchess Maria Magdalena, Grand Duchess of Tuscany.

Original: AS Florence, Stati esteri 4292 P. II, fos 509r–510v. Trace of the seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex serenissimae principi dominae Mariae Magdalенаe natae archiduci Austriae, magnae duci Hetruriae, duci Burgundiae, comiti Tirolis cognatae affini nostrae carissimae, salutem et mutuam benevolentiam. Serenissima princeps cognata affinis nostra carissima.

Cum egregie compertum habeamus, commendationem nostram magni semper apud Serenitatem Vestram fieri, redeundem in Italiam generosum Franciscum Maria Giraldum camerae nostrae familiarem Serenitati Vestrae commendandum duximus. Ac ob id amanter ab eadem postulamus, ut eum uti bene de nobis meritum favore et benevolentia sua complectatur ac iis in rebus, quas usui ipsius esse cognovit, gratiosam se ipsi et benevolam declaret. Quicquid vero favoris et studii nostra causa in eum Serenitas Vestra contulerit, id nos grato ab ipsa sumus accepturi animo, mutuisque studiis et officiis compensaturi. Quam de caetero diu feliciterque valere cupimus. Datum Varsoviae die primae mensis Iulii anno Domini MDCXXIV regnorum nostrorum Poloniae XXXVII Sueciae XXXV.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus affinis

Sigismundus rex

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 9 July 1624

Sigismund III, King of Poland, reminds Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, about good and close relations which he had with Archduke Albert. He trusts that such cooperation will continue. After arriving in Brussels, Prince Władysław Sigismund will provide a detailed report in regard to the conflict with Sweden.

Original: AGR Brussels, SEA 286, fos 37r–38v. Seal.

Copies: AGR Brussels, SEA 531, fo. 4r; AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 113r, dated 9 June 1624; LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, pp. 293–294.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex Isabellae Clarae Eugeniae infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Tirolis dominae, cognatae nostrae carissimae. Salutem et omnis prosperitatis incrementum. Serenissima princeps cognata nostra carissima.

Non possunt nobis animo excidere ea benevolentissimi animi studia, quae nobis laudatissimae memoriae serenissimus olim archidux¹ affinis, et cognatus noster carissimus, Serenitatis Vestrae coniux desideratissimus exhibebat. Quin grata ea recolimus semper memoria, eoque acerbioris doloris sensu immaturum eius obitum prosequimur, quo is graviorem et nobis et universo christiano orbi attulit iacturam, qua tamen multo gravior appareret, ni eam eximiae Serenitatis Vestrae virtutes, parque erga nos regiamque nostram domum studium, atque benevolentia minueret. Persuasum enim habemus Serenitatem Vestram, eum testificandae voluntatis erga nos suae cursum, quem serenissimus olim coniux suus, et Serenitas Vestra cum ipso tenuit, egregie continuaturam rebusque nostris, quod ille Serenitate Vestra favente semper alacriter praestitit, nullo loco, aut occasione defuturam. Qua spe freti, amanter a Serenitate Vestra postulamus, ut in negotiis nostris et praesertim Sueticis, quae uberius serenissimus princeps Vladislaus Sigismundus filius noster carissimus Serenitati Vestrae exponet, benevolam atque faventem sese nobis exhibeat, eamque animi sui erga nos propensionem hac in parte testari velit, quam antea multis occasionibus

luculenter experti sumus. Quicquid vero studii, et officii in nos Serenitas Vestra in tam insigni nostra, regiaeque nostrae prolis iniuria contra divina humanaque iura a perduelli illata contulerit, id nos omni gratae voluntatis affectu Serenitati Vestrae referre adnitemur. Quam ut Deus diu salvam ac incolumem, omnique felicitate florentem servet ex animo precamur. Datae Varsaviae die mensis IX Iulii, anno Domini MDCXXIV regnorum nostrorum Poloniae XXXVII Sueciae XXXI anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

¹ Archduke Albert.

Archduke Leopold V to King Sigismund III

Innsbruck, 15 July 1624

Archduke Leopold V, bishop of Passau and Strasbourg, notifies Sigismund III, King of Poland, of his meeting with Prince Władysław and Albrycht Stanisław Radziwiłł.

Original: RAS, Extranea IX, Polen 90, no pagination. Seal.

Fair copy: TLA Innsbruck, Kanzlei Ebz. Leopold (Hofregistratur), Aktenserie Auslauf, 1624 V-IX, no pagination.

Serenissime rex domine et affinis carissime.

Statim atque serenissimum Poloniae principem¹ dominum nepotem meum carissimum Viennam venturum cognovi nihil intermisi, quin et arctae consanguinitatis debito et meae etiam erga Sacram Poloniae Coronam observantiae satisfaturus eodem celeri cursu per aquas descenderem². Illuc una saltem nocte posterius quam cum serenissimo fratre princeps delatus, et ipsum et legatum etiam Regiae Dignitatis Vestrae Albertum Stanislaum Radziwil³ ducem in Olica et Nieswiez Sacri Romani Imperii principem, inveni et ab illo accepi quae a Regia Dignitate Vestra mihi exponenda in mandatis habuit. Quid autem ad eadem pro solita erga Regiam Dignitatem Vestram promptitudine studioque responderim, pluribus ipse exponet, cui proinde Regia Dignitas Vestra plenam penes se fidem constare velit. Porro cum principe unique Sacra Caesarea Maiestate⁴ et fratre serenissimo per aliquot dies commoratus id vel ipso facto expertus sum quod iam ante communi totius christianitatis voce ac fama praecepi, illum scilicet praeter sanguinis et natalium splendorem veris etiam virtutibus exornatum vereque dignum in quem Deus et natura tam praeclara liberalitatis suae dona coniecerint. Quod reliquum ipse mihi de occasione prima amicitiae et familiaritatis fundamenta cum Serenitate sua ponendi gratulor, et quantum in me erit operam dabo diligentem, ut eadem integra semper et firma conservem, neque ullam destituam, quam de se bene merendi et debita consanguinitatis et amicitiae officia exhibendi copiam mihi praestiterit. Denique Regiae etiam Dignitatis Vestrae pro humanissima salutatione et continuae benevolentiae officio per eundem serenissimum principem et legatum Radziviliū debitas gratiarum actiones persolvo,

et eidem studia et obsequia mea in omnes casus promptissima semper et paratissima defero. Datae Oeniponti⁵ die 15 Iulii anno 1624.

Regiae Dignitatis Vestrae

ad servitia paratissimus et fidelis affinis

Leopoldus

¹ Prince Wladyslaw and his retinue arrived in Vienna on 21 June 1624.

² While travelling by ship on the Danube, Archduke Leopold V arrived in Vienna on 22 June 1624 and met Prince Wladyslaw on the same day.

³ Albrycht Stanislaw Radziwill.

⁴ Ferdinand II.

⁵ Innsbruck.

No. 620

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 29 July 1624

Emperor Ferdinand II asks Sigismund III, King of Poland, to support prelate Jaen Baptista Gramaye, who is going to Poland, with regard to releasing prisoners from Turkish captivity.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1624, fos 10r–11v, the date of the letter was written on the margin 29 Iulii 1624.

Suadet christiana pietas, ut eorum, qui dira captivitate Turcica premuntur redemptionem ac libertatem quoquo modo promovendam suscipiamus. Cuius pii instituti cum praelatus Arnheimiensis Ioannes Baptista Gramay¹ in Sacro Romano Imperio aliisque provinciis singulari zelo et dexteritate certa nostris auspiciis fundamenta iecerit, et nunc in Poloniam iter instituat, ut cum eiusdem professionis fratribus super communi hoc redemptionis negotio, consilia ineat, bonamque cum iis correspondentiam foveat, et quo facilius nationis Polonicae captivi in Barbaria detenti liberari queant, opportuna media suggerat. Hunc Serenitati Vestrae de meliore nota et affectu haud vulgari commendamus, amanter rogantes, ut dictum praelatum libenter videat, eique gratiam et protectionem regiam, quo laudabile hoc christianitatis negotium in isto quoque Regno facilius et felicius tractari, stabiliri, et ad optatum finem perduci possit, pro ea qua est in Deum et subditos suos pietate, libenter impertiatur. Id uti publice tam nostris quam Serenitatis Vestrae populis utile, sic Deo gratum futurum et nos Serenitati Vestrae felicissimos rerum et consiliorum successus ex animo optamus. Datum Vienna die.

¹ Jaen Baptista Gramaye (1579–1635), clergyman from Brabant, historian, traveller and diplomat; canon of Leuven, provost of Arnhem, protonotary apostolic. In 1618, during his journey across the Mediterranean Sea he was captured by pirates and imprisoned in Algiers. After regaining freedom he devoted himself to ransoming Christian prisoners from Turkish and Arab captivity. From 1624 he stayed in Moravia and closely cooperated with Cardinal Franz Dietrichstein.

No. 621

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 30 July 1624

Emperor Ferdinand II assures Sigismund III, King of Poland, that he will undertake action which will prevent merchants from the Empire from evading payment of customs duty while going through Poland.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1624, f. 12.

Illibenter intelligimus nonnullos, qui nobis et Sacro Romano Imperio subiecti sint mercatores, vectigalia, quae ob merces hac illic transportatas in Serenitatis Vestrae territorio solvi ac praestari soleant, saepenumero non praestare, sicque in iura Regni peccando, eiusdem teloneis fraudem facere. Quod, cum ad bonae vicinitatis et intelligentiae inter nos et utriusque nostrum subditos conservationem haud quaquam serviat, nobis vero ea, quae eandem quoquo modo interturbare queant, sollicite avertenda ducamus. Idcirco pro auctoritate nostra imperiali praedictos excessus quantocius reprimere, expeditam iustitiam administrare et insimulatos mercatores (siquidem in specie illi nobis, quod necessarium, nominati fuerint) ut id, ad quod iure teneantur, praestent convenientibus mediis constringere parati sumus; in similibus reciproca nobis a Serenitate Vestra officia promittentes, qui de caetero prosperam eidem valetudinem et felices rerum omnium successus ex animo precamur. Datum Viennae 30 Iulii 1624.

No. 622

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, [July 1624]

Sigismund III, King of Poland, assures Emperor Ferdinand II that he will not allow either any recruitment of Polish soldiers or their entering the neighbouring countries. To this end, he has already issued universals, whose copies he is sending to the Emperor. Arresting Wolmar Farensbach is not possible, since he is now in the service of Gábor Bethlen.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fos 85v–86r; LBNANU Lvin, fond 5, op. 1, 201, p. 441–443.

Sicut et per literas nostras saepius ad Maiestatem Vestram et serenissimum archiducem Carolum¹ scriptas, et nuper per eiusdem Maiestatis Vestrae oratores satis nos, uti existimamus Maiestati Vestrae purgavimus, nulla nostra accidisse culpa quod licentiosorum hominum agmina stipendiis Maiestatis Vestrae illecta in provincias imperio suo subiectas, iteratis vicibus signa intulissent, ita nunc etiam Maiestati Vestrae affirmamus eius rei culpam longe a nobis abesse, et potius in eos redundare, qui nobis insciis, homines istos acceptis a Maiestate Vestra de propositis stipendiis illuc evocarunt. Nunc quod ad nos Maiestas Vestra scribit de novis militum turmis profectionem in provincias illius parantibus, etsi ea de re nihil compertum habeamus, tamen ut Maiestas Vestra intelligat, nihil magis cordi et curae nobis esse, quam necessitudinis, vicinitatis, pactorumque iura cum Maiestate Vestra sancte colere, promulgari statim severissima edicta² manadvimus, ne quis praetextu militiae Maiestatis Vestrae aut alio quovis audeat militem scribere et in ditiones Maiestatis Vestrae educere. Quorum edictorum exemplum mittimus Maiestati Vestrae. Quod etiam severissima lege in praeteritis comitiis promulgata cautum prohibitumque est, certaue praesidia per Regnum disposita, quibus licentiae huius frenum inicere possit. Quod attinet Farensbachum³, de quo nobis in alteris literis Maiestas Vestra scribit, is dudum nobis insciis ad Gaborium⁴ transiit ac ob id eius capiendi, et pro eo, ac meruit, puniendi copiam in praesentia non habemus. Quod si eam nacti aliquando fuerimus, debitas suae temeritatis poenas luet. Ne vero per immissas personas, militem in Regno nostro scribere possit, qua de re nihil adhuc certi habemus, per edicta nostra in Prussiam et alia ditionum nostrarum loca missa, praefectis et magistratibus omnibus

mandavimus, ut et homines ipsius, si quos ad colligendum militem, clam in Regnum nostrum misit, capiat et omnino prospiciant, ne ullo bellico apparatu Gaborius e Regno nostro iuветur. Caeterum Maiestas Vestra persuasum habeat, nos non modo omnes occasiones avertere velle, quibus bonae vicinitatis mutuaeque amicitiae iura laedi possint, sed etiam nihil antiquius habere, quam iis studiis ac officiis cum Maiestate Vestra certare quae a sincere totaque necessitudinum nexibus obstricta voluntate proficisci debent. Deus Maiestatem Vestram salvam ac incolumem omnique gloria atque felicitate affluentem quam diutissime servet. Datum Varsoviae.

¹ Archduke Charles, bishop of Wroclaw.

² During the first days of July 1624 the King issued a universal which prohibited the recruitment of soldiers to the military forces in the neighbouring countries, which was supposed to prevent Gábor Bethlen from recruiting soldiers to his army.

³ Wolmar Farensbach (1586–1633), soldier and diplomat from Courland, captain of horse of reiters and the commander of the castle in Riga; in 1611 he became the Governor of Livonia, in 1615 he went into service of Wilhelm, Duke of Courland, and conspired with the Swedes, to whom he wanted to give Riga back. In 1620 he took part in the battle of Cecora against the Turks, during which he was taken captive; in 1623 he was released and began cooperating with Gábor Bethlen, and later went into the service of the King of Sweden and the Emperor.

⁴ Gábor Bethlen.

No. 623

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 20 August 1624

Emperor Ferdinand II requests that Sigismund III, King of Poland, give a kind welcome to Idzi Kalinowski and forgive him his wrongdoings.

Copy: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fos 140v–141r.

Meretur profecto praesentium exhibitor vir strenuus et fortis Aegidius Kalinowski¹, ut hoc potissimum tempore, ubi omnia bella iniuriis aestuant, virtutis eius ratio habeatur, quam ille saepius in sustinenda hostili acie, cum accessione laudis non vulgari multis spectanda praebuit. Hoc nomine illum Serenitati Vestrae diligenter commendamus, ut quantumvis excessibus ad nos elapso autumno in succursum tunc festinantis Poloni militis hinc inde in Regno quid delictum sit, ingens tamen et praeclarum animi robur ut vi adeo militaris qui pro patria millies sanguinem fusurus est, praeponderet. Dissimulandum est subinde, ubi maior fructus sperari queat. Nos de reliquo Serenitati Vestrae omnia precamur desideratissima. Dabantur in civitate nostra Vienna die 20 mensis Augusti anno MDCXXIV.

¹ Idzi Kalinowski, see no. 601.

No. 624

Prince Władysław Sigismund to Infanta Isabella

Cologne, 30 August 1624

Prince Władysław Sigismund informs Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, that he will soon arrive in Brussels. He is sending Stefan Pac, a member of his retinue, in order to establish the details of the arrival and stay.

Original: AGR Brussels, SEA 286, fo. 39.

Serenissima Hispaniarum infans domina cognata et affinis nostra observantissima.

Id semper in votis vel maxime habuimus, ut optatissimo Serenitatis Vestrae frui conspectu, propensissimeque voluntatis nostrae affectum coram Serenitati Vestrae exponere possemus. Eius nunc voti cum Deo auspice, adventus noster Bruxellas (quo recta tendimus) brevi nos compotes sit redditurus, certiolem ea de re Serenitatem Vestram reddendam existimavimus. Quod quidem faciendum latori praesentium, uni ex comitibus nostris domino Stephano Patz¹ quem ad Serenitatem Vestram praemittimus, commissimus, qui dum intentionem nostram (quod introitum et commorationem nostram isthic attinet) Serenitati Vestrae nomine nostro exponit, plenam ei in omnibus adhiberi fidem, desiderioque nostro dari locum a Serenitatae Vestra diligenter petimus, precati a Deo ter optimo maximo ut Serenitatem Vestram optime valentem quamprimum conspiciamus. Eidem nos quam diligentissime commendantes. Datae Colonia die XXX mensis Augusti anno MDCXXIII.

Serenitatis Vestrae

cognatus et affinis studiosissimus

Vladislaus Sigismundus

¹ Stefan Pac (1587–1640), in his youth he studied in Italy and Germany; royal secretary from 1611; Great Scribe of Lithuania (from 1630), later Grand Treasurer of Lithuania (from 1630) and Deputy Chancellor of Lithuania (1635); member of Prince Władysław's retinue during his travels across Europe in the years 1624–1625; he wrote a detailed diary from this journey.

Prince Władysław Sigismund to Archduke Leopold V

Brussels, 20 September 1624

Prince Władysław Sigismund expresses his gratitude to Archduke Leopold V, bishop of Passau and Strasbourg, for the letter delivered to him by his secretary Johann Baptista Berthold and promises to visit the Archduke in Tirol, on his return to Italy. He will not visit Strasbourg, because he is going to Breda.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, no pagination.

Serenissime archidux domine avuncule carissime.

Literas Dilectionis Vestrae, quae mihi plurimum gratae fuerunt a secretario Dilectionis Vestrae Ioanne Baptista Berthold accepi, ex quibus intellexi benevolam animi erga me Dilectionis Vestrae propensionem, cui ego vicissim paribus et debitis officiis semper respondere conabor, quod vero Dilectio Vestra de meo itinere scire ambiat, de eo nihil certi Dilectioni Vestrae innotescere possum, id solum quod hinc, meum iter Argentinam¹, propter longam meam hic commorationem, suscipiendum non erit, etenim crastina die in castra ad Bredam² discessurus aliaque Flandriae loca forsitan sum visitaturus. Enimvero in reditu meo ex Italia, quantum possibile erit et occasio tulerit, spero me Dilectionem Vestram Tiroli incolumem visitaturum, ibique debita obsequiorum officia Dilectioni Vestrae delaturum. De reliquo Dilectionem Vestram Deo eiusque tutelae committo, quam salvam et incolumem semper conservet. Datae Bruxellis 20 Septembris anno 1624.

Dilectionis Vestrae

ad omnia paratissimus cognatus

Vladislaus Sigismundus

¹ Strasbourg (Latin: Argentoratum, Argentina).

² The Prince arrived in Breda at the camp of Ambrogio Spinola on 26 September.

No. 626

Prince Władysław Sigismund to Archduke Leopold V

Brussels, 5 October 1624

Prince Władysław Sigismund assures Archduke Leopold V, bishop of Passau and Strasbourg, that if he has enough time to travel through Alsace, he will visit him in Saverne. He asks for forgiveness if he does not manage to do this.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, no pagination.

Serenissime archidux domine cognate carissime.

Quantumvis maturandi in Italiam itineris summa mihi incumbat necessitas, tamen quia multum debeo affectui Serenitatis Vestrae quem in me cognosco propensissimum humanissimae suae invitationi locum dare conabor. Faciam itaque ut si iter meum per Alsatiam instituero Serenitatis Vestrae conspectum in Zaueren¹ (locus notus a Serenitate Vestra praeordinatus aliquanto longius a via distitus est) circa 18 mensis currentis frui possim. Sin autem itineris mei ratio non fert, ut per Alsatiam transeam, Serenitatem Vestram quam diligentissime rogo excusatum me habere velit, si petitioni eius non satisfacero, aliasque libenter in omnibus voto Serenitati Vestrae responsurus. Adnexa insuper petitione ut si ad Serenitatem Vestram divertero non diu ab illa detinear Serenitatem Vestram divinae protectioni committo. Datum Bruxellis 5 Octobris anno 1624.

Dilectionis Vestrae studiosissimus nepos Vladislaus Sigismundus.

¹ Saverne (Alsatian: Zàwere), a city in Alsace; bishops of Strasbourg had their residence there.

No. 627

King Sigismund III to Archduchess Maria Magdalena

Warsaw, 10 October 1624

Sigismund III, King of Poland, informs Archduchess Maria Magdalena, Grand Duchess of Tuscany, that he will not offer the Pope his support in the efforts of abbot Francesco Peretti Damasceni to be appointed Cardinal; he believes that the abbot himself is able to receive this post thanks to his own virtues.

Original: AS Florence, Stati esteri 4292 P. II, fos 511r–512v. Trace of the seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex serenissimae principi dominae Mariae Magdalena Dei gratia magnae duci Hetruriae, archiduci Austriae. Cognatae nostrae carissimae salutem et rerum omnium felicissimum successum. Serenissima princeps cognata nostra carissima.

Tardius respondemus ad litteras Serenitatis Vestrae quibus Serenitas Vestra promotionem venerabilis abbatis Peretti¹ nobis commendavit. Interim enim deliberavimus qua nam ratione satisfacere possemus personae isti et familiae tam insigni nobis gratissimae ob eximia in nos officia bonae memoriae cardinalis Montealti² et tanto magis commendationi Serenitatis Vestrae cuius votis in omnibus respondere toto affectu desideramus verum plurimis rationibus movemur ne huiusmodi negotiis summo pontifici³ molesti simus suamet virtute venerabilis abbatis Peretti facile dignitatem hanc consequetur. Quod nos ex animo cupimus promptissimaque nostra studia deferimus Serenitatis Vestrae eamque optime valere et felicissimis incrementis perpetuo florere optamus. Datum Varsaviae die X mensis Octobris anno Domini MDCXXIV regnorum nostrorum Poloniae XXXVII Sueciae vero XXXI anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

¹ Francesco Peretti Damasceni (1595–1655), Italian clergyman, son of Michele Paretti Damasceni and Margherita della Somaglia; his paternal uncle was Cardinal Alessandro

Peratti de Montalto; from 1615 he was the abbot of the Cistercian monastery of Santa Maria di Chiaravalle in Milan; in 1641 he became Cardinal, and in 1650 archbishop of Monreale; he was connected with the Spanish faction at the Pope's court.

² Alessandro Peratti Damasceni de Montalto (1571–1623), Italian clergyman, nephew of Pope Sixtus V, who made him Cardinal as early as 1585; from 1620 bishop of Albano; Cardinal Protector of Poland, from 1589 to 1623.

³ Pope Urban VIII.

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 27 October 1624

Sigismund III, King of Poland, thanks Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, for the kind welcome that Prince Władysław received during his stay at her court.

Original: AGR Brussels, SEA 286, fos 42r–43v. Seal.

Copies: LBNANU Lvi, fond 5, op. 1, 201, pp. 299–300; AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fos 114v–115r, the date of the letter missing; AGR Brussels, SEA 286, fo. 40r–41v, translation into French.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Tyrolis affini cognatae nostrae carissimae salutem et mutuam benevolentiam continuum incrementum. Serenissima princeps domina cognata et affinis nostra carissima.

Nuntiavit nobis serenissimus princeps Vladislaus Sigismundus filius noster se a Serenitate Vestra omnibus maternae prorsus benevolentiae, atque caritatis officiis exceptum esse, nihilque hilaritatis, laetitiae, hospitalitatis erga eum uti filium Serenitatem Vestram praetermississe. Nec tantum ex literis ipsius laetum eius rei nuntium accepimus, sed ex fama etiam ipsa, quae apparatus, sumptum, magnificentiam in excipiendo, tractandoque filio nostro a Serenitate Vestra adhibitam apud omnes evulgavit. Magna nos profecto laetitia, ac voluptate affecit ea plus quam materna propensio ac humanitas filio nostro tam clara et illustri testificatione declarata; pro qua tantum nos regiamque nostram domum Serenitati Vestrae debere profitemur, quantum profecta a Serenitate Vestra erga nos regiamque prolem nostram studia merentur. Ceterum ex hac Serenitatis Vestrae erga filium nostrum eximia voluntate spem ac fiduciam capimus, Serenitatem Vestram eundem in cura et patrocínio suo deinceps quoque habituram, illique nullo loco aut occasione favorem atque benevolentiam Serenitatis Vestrae defuturam. Deus Serenitatem Vestram diu salvam ac incolumem

omnique felicitate affluentem servet. Datum Varsaviae die XXVII mensis
Octobris anno Domini MDCXXIV regnorum nostrorum Poloniae
XXXVII Sueciae vero XXXI anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus affinis

Sigismundus rex

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 20 November 1624

Sigismund III, King of Poland, requests that Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, ensure that customs officers will not hinder Hermann Ubbing, a merchant from Gdańsk, from delivering Rhenish wine to the King, which he has been doing for years.

Original: AGR Brussels, SEA 286, fos 46r–47v. Seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, ducisae Burgundiae, Brabantiae, Geldriae, comiti Flandriae, Artesiae, Hannoniae, Hollandiae, Zelandiae et dominae Frisiae cognatae et affini nostrae carissimae. Salutem et perpetuae felicitatis continuum incrementum. Serenissima princeps domina cognata et affinis nostra carissima.

Serenissima princeps, cognata et affinis nostra carissima. Constitutus est a nobis honestus Hermannus Ubbing¹, civis et subditus noster Gedanensis ad vina Rhenana, pro nobis et usu nostro quotannis coemenda advehendaque, quod etiam hucusque integre et fideliter praestitit. Proxime autem superiore anno, Weselii² a ministris Serenitatis Vestrae seu thelonei ibidem praefectis, moram aliquot dierum passus, deinde cum vino pro nobis coempto, non dimissus fuit, nisi magna summa pecuniae, pignoris loco relicta. Quae res cum praeter morem et consuetudinem omnium aliorum locorum annorumque et hominum etiam minus nobiscum coniunctorum acciderit, non putamus id scitu et mandato Serenitatis Vestrae factum. Amanter proinde petimus, ut summam sic deponi coactam, integre et absque damno ipsius et praeiudicio nostro, ei reddi Serenitatis Vestrae maturis literis mandet et nunc atque imposterum pro more ubique inter principes recepto, viginti quattuor plaustra maiora sine huiusmodi insolitis arrestis et cautionibus, aliisque teloneis et licentiis ad literarum nostrarum testificationem et ostensionem coemere atque exportare eum permittat permittique faciat. Prosperam de caetero valetudinem felicesque rerum omnium successus Serenitati Vestrae a Deo ex animo precamur. Datum

Varsaviae die 20 mensis Novembris anno Domini MDCXXIV regnorum
nostrorum Poloniae XXXVII Sueciae XXX.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus et affinis

Sigismundus rex

¹ Hermann Ubbing, sec. *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 370, p. 764.

² Wesel, a city in the county of Claves, currently in North Rhine-Westphalia, located at the confluence of the Lippe and the Rhine; it was a member of the Hanseatic League; from 1590 to 1629 it was occupied by the Spanish.

No. 630

Prince Władysław Sigismund to Infanta Isabella

Bologna, 7 December 1624

Prince Władysław Sigismund requests that Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, exempt the Rhenish wine transported by Hermann Ubbing, a merchant from Gdańsk, from duty fees and other taxes.

Original: AGR Brussels, SEA 532, fos 9r–10v. Trace of the seal.

Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, ducisae Burgundiae, Brabantiae, Geldriae, comiti Flandriae, Artesiae, Hollandiae, Zelandiae et dominae Frisiae, dominae cognatae et affini nostrae carissimae et observandissimae. Vladislaus Sigismundus Poloniae et Sueciae princeps, electus magnus dux Moscoviae, Smolencensis, Severiensisque ducatum administrator, salutem et omnis felicitatis continuum incrementum. Serenissima princeps domina cognata et affinis nostra carissima et observandissima.

Commisimus fidei et industriae honesti Hermanni Ubbing¹, civis Gedanensis ut viginti quatuor plaustra maiora vulgo Zolfuder dicta, vini Rhenani, in locis eiusdem viniferacibus, aut ubicunque commode haberi coemique possint, in usum nostrum comparet, atque ad aulam nostram advehat vel advehi faciat. Et quoniam ditiones portusque Serenitatis Vestrae transire necesse est, ab eadem amanter petimus, ut dicto negotiatori nostro vinario vel eius mandatario, libere, secure, extraque imminutionem, quemadmodum conatus aliorum omnium principum locorumque consuetudinem, preterque spem et expectationem nostram superiore anno factum est, praefatum numerum duodecim plaustrorum maiorum sine telonei, vectigalis, licentiae aut cuiuscumque alterius exactionis gravamine atque molestia, coemere coempta exportare, atque ad aulam nostram advehere liceat, idque licere et fieri permittat iubeatque. Quod et pro more inter christianos principes recepto Serenitatem Vestram facturam non dubitamus et nos simili in re, ubi usus postulaverit, pari officio erga Serenitatem Vestram compensabimus. Cui prosperam a Deo valetudinem et felices rerum successus precamur. Datum Bononiae² die 7 mensis Decembris anno Domini MDCXXIV.

Serenitatis Vestrae

cognatus et affinis observantissimus

Vladislaus Sigismundus

- ¹ See *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 387, p. 789.
- ² Prince Władysław stayed in Bologna from 5 to 8 December 1624.

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 16 January 1625

Emperor Ferdinand II suggests to Sigismund III, King of Poland, that due to the territorial conflicts between their subjects regarding the Polish-Hungarian border a joint commission should be appointed in order to settle the disputes.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 217r–217v; BC Cracow, MS 117, pp. 1131–1132, the place and date of the letter missing.

Quod commissio illa ratione reambulandarum et discernendarum metarum et limitum inter Regni istius nostri Hungariae et Poloniae hactenus peragi nequiverit, legitima haud dubito impedimenta et difficultates in causa fuere. Cum autem cautum velimus, ne ex eiusmodi occasionibus inter confinia inhabitantes, simultates, et mutuae impetitiones emergere possint, et vere intelligamus ex quaerelis regnicolarum Hungariae, potissimum autem comitatum de Saaros¹ et Scepusiensi² etiam nomine orphanorum magnifici quandam Georgii Horvath de Palochya³ apud Maiestatem Nostram factis, cum novo forensi capitaneo⁴ differentias ratione limitum haberi, et cum aliis quoque regnicolis Poloniae controversias indecisas habere necessarium rati sumus, ut remedium huic negotio fiat, illud vero cum non secus, quod per commissionem effici potest, Maiestatem Vestram superinde requirendam duximus, velit ex mutuo consensu saltem particulari aliqua commissione inter praedictos duntaxat comitatus metarum differentias revideri, et controversias componi facere. Interim dum generalior et plenior commissio alio commodiori tempore assumi poterit, nos quidem ad eam rem accedentes, commissarios nostros peculiare tempestive designaturi sumus dantes in mandato fideli nostro nobis sincere dilecto spectabili ac magnifico Regni nostri Hungariae comiti palatino, ut is quoque ex officio incumbenti advigilet, quatenus a Maiestate Vestra requisitus ad prosequendam commissionem descendere possit. Nobis quidem pro idoneo tempore constituendo videtur aptum ac opportunum, dum elapsa hieme nives quoque solverentur, quae alioquin eiusmodi commissionem iam de facto suscipiendam incommodam redderent, id, quod beneficio regnicolarum utriusque partis, declinandisque molestiis, quae utrinque a quaerulantibus fiunt. Maiestatem Vestram vicinitatis inter eos conservandae et firmandae studio facturam non dubitamus, et commissarios suos itidem cum plena

auctoritate et facultate instructos designaturam esse. Cui nos in reliquo firmam valetudinem et prosperos rerum successus comprecamur. Datum in civitate nostra Vienna die decima sexta mensis Ianuarii anno Domini millesimo sexcentesimo vigesimo quinto.

¹ Comitatus of Sáros, located in the north-eastern part of the Kingdom of Hungary (currently Slovakia).

² Spiš.

³ György Horváth Palocsay.

⁴ Mikołaj Komorowski, who in June 1624 became starost of Nowy Targ (Latin: Neoforum), see no. 639.

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 7 February 1625

Sigismund III, King of Poland, sends Johann Wall to Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, with New Year wishes and words of gratitude for the kindness and support his son Władysław received from Count of Noyelles.

Copies: AGR Brussels, SEA 531, no pagination (the end part of the volume); RA Stockholm, Extreanea IX, Polen 79, no pagination, the place and date of the letter missing; AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 180r; AGAD Warsaw, Liber Legationum 31, fo. 13r, in both copies from AGAD the place and date of the letter missing.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi dominae Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Trolis affini cognatae et affini nostrae carissimae. Salutem et omnis felicitatis incrementum. Serenissima princeps domina cognata et affinis nostra carissima.

Flagitant id a nobis non modo arctae cognationis necessitudines, quae nobis cum Serenitate Vestra intercedunt, sed multo etiam magis plurimae eaeque luculentissimae propensi animi testificationes, ut nullam eius compellendae occasionem praetereamus. Eam ob rem ablegante ad Serenitatem Vestram serenissima coniuge¹ nostra generosum Ioannem Wall² camerae suae familiarem, dandas hasce ad Serenitatem Vestram duximusque felicia novi anni auspicia Serenitati Vestrae voventes, Deumque precantes ut Serenitati Vestrae plurimorum ab hinc annorum felicem et prosperrimum decursum optatissimaque secundorum successuum incrementa largiatur. Ceterum facere non potuimus, quia Serenitati Vestrae illustrem comitem de Noieles³, qui isthic serenissimo principi Vladislao Sigismundo filio nostro carissimo ex voluntate Serenitatis Vestrae egregiam operam navavit, commendaremus. Et si enim is voluntati Serenitatis Vestrae in demerendo filio nostro morem gessit, tamen ut a nobis etiam fructum aliquem diligentiae obsequii alacritatis suae, qua cum iam videtur a Serenitate Vestra officium graviter et praeclare gessit, ferat, commendamus ipsum eo nomine maiorem in modum Serenitati Vestrae amanter postulantes, ut ad merita

erga Serenitatem Vestram sua, quae scimus esse multa et praeclara, haec etiam adiiciat, quae ab illo erga serenissimum filium nostrum profecta sunt. Deus Serenitatem Vestram diu salvam et incolumem omnique gloria atque felicitate affluentem servet. Datum Varsaviae die VII mensis Februarii anno Domini MDCXXV regnorum nostrorum Poloniae XXXVIII Sueciae XXXI.

Eiusdem Serenitatis Vostrae

bonus affinis

Sigismundus rex

¹ Queen Constance of Austria.

² Johann Wall, valet of Queen Constance of Austria.

³ Count Hugues Noyelles (d. 1649), Baron of Torsy, from 1616 major-domo at the court of Archduke Albert and Isabella; from 1626–1632 Governor of the Duchy of Limburg.

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 10 February 1625

Sigismund III, King of Poland, sends Emperor Ferdinand II condolences on the premature death of Archduke Charles.

Original: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1625, f. 6–7. Two seals.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 161av; BPAN Kórnik, MS 991, fo. 43r; BPANPAU Cracow, MS 2256, fo. 269r–269v; LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, pp. 582–583 – In all the copies the date of the letter is missing; BC Cracow, MS 117, no. 150, p. 909–910 wrongly dated by the scribe as written on 20 November 1625.

Serenissimo et excellentissimo principi domino Ferdinando secundo divina favente clementia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Ungariae, Boemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Styriae, Carinthiae, Carniolae, Virtembergae, comiti Tyrolis affini et cognato nostro carissimo. Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex. Salutem et mutui amoris incrementum. Serenissime et excellentissime princeps domine affinis vicine et cognate noster carissime.

Nullum gravius atque acerbius doloris vulnus animo nostro infligi potuit eo, quod tristi et luctuoso rumore de immaturo serenissimi archiducis Caroli¹ affinis et cognati uti filii nostri longe carissimi ad nos delato pectus nostrum sauciavit. Abstulit una praecox, et crudele fatum ab oculis et animo nostro amorem et delicias regiae domus nostrae, spem et expectationem universae reipublicae christianae, exurgens decus et gloriam in inclitae domus Austriae, in qua etsi extant maturiora consumatae iam gloriae atque felicitatis pignora, et enati ex Maiestate Vestra ad capessenda Regnorum atque Imperiorum scepra surculi, iactura tamen interitu vividi et excelsi herois suscepta, non potest esse augustae domui Maiestatis Vestrae et nostrae regiae atque adeo universo orbi christiano nisi longe gravissima. Itaque etsi doloris communicandi levandique causa brevi oratorem nostrum ad Maiestatem Vestram expedire² constituimus, acerbitas tamen doloris morae impatiens, non est passa, quin oratorem hisce literis praeveniremus, maeroremque nobis cum Maiestate Vestra communem in sinum ipsius amica compellatione deponeremus. Deum optimum maximum precati,

ut luctum hunc longaeva serenissimorum fratrum incolumitate ex oculis animisque nostris abstergat, iacturamque obitu magni et incliti patrum acceptam rediviva succrescentium nepotum indole, virtute, felicitate sarciat suppleatque. Caeterum Maiestatem diu florentem omnique gloria atque felicitate affluentem vivere ac imperare cupimus. Datum Varsoviae die X mensis Februarii anno Domini MDCXXV regnorum nostrorum Poloniae XXXVIII Sueciae XXXI.

Eiusdem Maiestatis vestrae bonus affinis Sigismundus rex.

- ¹ Archduke Charles, bishop of Wroclaw and Brixen, died on 28 December 1624 in Madrid.
- ² At the end of February, Maksymilian Przerębski went with legation to the Emperor, see no. 636.

No. 634

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 10 February 1625

Sigismund III, King of Poland, calls on Emperor Ferdinand II to support and authorize the candidacy of Prince Charles Ferdinand for the office of the bishop of Wrocław. The late Archduke Charles, bishop of Wrocław, made Charles Ferdinand his coadjutor. To advance this matter he will send his envoys to the Chapter of Wrocław.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 218r–218v; LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, pp. 247–249.

Constans et praeclara Maiestatis Vestrae uti affinis et cognati nostri carissimi serenissimique olim archiducis Caroli¹ erga nos regiamque nostram domum voluntas eo rem deduxerat, ut negotium coadiutoriae ad episcopatum Vratislaviensem pro serenissimo principe Carolo Ferdinando² filio nostro carissimoque ante mortem eiusdem serenissimi archiducis Caroli quam sine gravissimo doloris ictu commemorare non possumus paene iam confectum fuerit. Nam et articulis venerabilis capituli Vratislaviensis tali, qualem desiderabat, cautione ad serenissimum archiducem transmissa a nobis satisfactum et approbatio dispensatioque a Sede Apostolica obtenta, quanquam nondum nobis transmissa et cautio itidem de libera electione, quam a nobis flagitabat, venerabili capitulo a Maiestate Vestra uti ex literis ipsius nuper nobis redditis cognovimus, data: itaque nihil iam desiderabatur aut impediabat, quominus serenissimus filius noster accedente tam praeclara Maiestatis Vestrae serenissimi archiducis Caroli voluntate, Sedis Apostolicae auctoritate venerabilis capituli Vratislaviensis concordibus studiis, nobis luculenter testatis, pleni iuris coadiutor ad episcopatum Vratislaviensem cum futura successione esset. Nunc vero postquam summo cum omnium nostrum dolore serenissimus archidux Carolus vita decessit, nihil superest, nisi ut serenissimus filius noster episcopatu, ad quem successor a serenissimo archiduce Carolo ex Sedis Apostolicae Maiestatis Vestrae assensu et voluntate destinatus et cooptatus erat potiat. Quare referendum ea de re ad Maiestatem Vestram duximus amanter pro arcissima sanguinis amorisque coniunctione ab ea postulantes, ut re ipsa ratum id esse velit, quod iam et Maiestatis Vestrae amantissima voluntas approbavit et venerabilis capituli consensus firmavit et Sedis Apostolicae consumavit. Mittimus etiam nuntios³ nostros ad venerabile

capitulum urgendi et conficiendi pro eo ac par est negotii causa, et quanquam freti iure serenissimi filii nostri fideque data minime dubitamus omnia ex sententia confectum iri, tamen nos totum id negotium in sinum benevolentiae atque favoris Maiestatis Vestrae deponimus. Neque enim sine dignitatis existimationisque nostrae regia iactura, negotio huic mora aut difficultas aliqua obiici posset. Cum eius rei fama toto cum orbe christiano sparsa sit, et evulgata et serenissimus filius noster in eam spem amplissimo Maiestatis Vestrae hac in parte favore electus et habitum talarem induerit et canonicatum Vratislaviensem acceperit. Quod non eo scribimus, ut vel de studio constatique voluntate Maiestatis Vestrae ambigamus vel causa serenissimi filii favori Maiestatis Vestrae innixa diffidamus, sed ut Maiestas Vestra intelligat eo magis curae et cordi nobis id negotium esse, quo gravius in eo laedendae dignitatis existimationisque nostrae regiae periculum versatur. Caeterum ut Maiestas Vestra perspiciat, quam clare et candide cum venerabili capitulo Vratislaviensi agamus mittimus ipsi responsum ad articulos ab eodem propositos a nobis datum profitentes paratos non esse in his et aliis rebus venerabili capitulo cumulate satis facere. Sicut vero quintum venerabilis capituli articulum in hoc responso nostro iudicio et arbitrio serenissimi archiducis commiseramus, ita nunc quicquid ea in parte Maiestati Vestrae visum fuerit facturos nos recipimus. Quae omnia ut Maiestas Vestra venerabili capitulo proponat, voluntatemque illi suam iterato aperiat et operam auctoritatemque suam, quo res maturari et confici possit, per commissarium specialem eo ablegatum cum et nos nuntios nostros ea de causa ad venerabile capitulum expediamus, interponat amanter a Maiestate Vestra postulamus daturi operam, ut perpetuum tam illustris benevolentiae monumentum in regia domo nostra maneat. Deus Maiestatem Vestram diu incolumem prosperrimisque successibus florentem servet. Datum Varsoviae die X mensis Februarii anno Domini MDCXXV regnorum etc.

¹ Archduke Charles, bishop of Wroclaw and Brixen.

² Prince Charles Ferdinand.

³ Tobiasz Malachowski and Zygmunt Opacki were sent with legation to the Chapter of Wroclaw.

No. 635

King Sigismund III to Archduke Ferdinand Ernst

Warsaw, 21 February 1625

Sigismund III, King of Poland, offers Archduke Ferdinand Ernst his condolences on the death of Archduke Charles, bishop of Wrocław.

Copy: RA Stockholm, Extranea IX, Polen 79, s.f.; LBNANU Lvin, fond 5, op. 1, 201, pp. 584–585; BC Cracow, MS 117, no. 147, pp. 903–904, the place and date of the letter missing; BPAN Kórnik, MS 991, fo.43v, the place and date of the letter missing.

Ex serenissimis filiis nostris praeclare coniiicimus, quam graviter et acerbe Serenitas Vestra ferat obitum archiducis Caroli patruī sui carissimi. Illi enim tanto dolore ex immaturo illius obitu afficiuntur, ut non avunculum sed parentem longe amantissimum lugere videantur. Et merito sane utrobique praecox tanti principis exitus merorem adfert, cum par sanguinis coniunctio par excellentis et clarissimi herois iactura communem utrobique eliciat dolorem. Nos certe in tanti luctus acerbitate illud comprimis solatur, dum confidimus fore, ut Serenitas Vestra non tam luctu, qui tamen iustus funeri amantissimo patruī debetur, quam rediviva heroicarum virtutum imitatione memoriam illius viriumque exempla gerat ac repraesentet proque sublato patruo magnus indoleque ac virtute par nepos in augusta domo nostra expergat. Quam mortem atque felicitatem ut non modo Serenitati Vestrae, sed etiam serenissimis ipsius fratribus Deus largiatur ex animo precamur, ac eosdem aetate et gratia apud Deum et homines proficere, ac in magnum serenissimi parentis universaeque domus nostrae solatium crescere cupimus. Quod reliquum est Serenitati Vestrae optimam ac diuturnam a Deo precamur valetudinem. Datum Varsaviae die 21 mensis Februarii 1625.

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 25 February 1625

Sigismund III, King of Poland, informs Emperor Ferdinand II that he sends his envoy Maksymilian Przerębski, who will offer condolences on the death of Archduke Charles, bishop of Wrocław.

*Original: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1625, fos 10r–11v. Trace of the seal.
Copy: BC Cracow, MS 117, no. 18, p. 439.*

Serenissimo et excellentissimo principi domino Ferdinando II divina favente clementia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Styriae, Carinthiae, Carniolae, Vitembergae, comiti Tirolis domino cognato affini et vicino nostro carissimo. Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex Salutem et mutuam benevolentiam. Serenissime et excellentissime princeps domine cognate affinis et vicine noster carissime.

Ut primum tristem et acerbum nuntium accepimus, serenissimum archiducem Carolum, affinem et cognatum nostrum carissimum, Maiestatis vero Vestrae fratrem longe desideratissimum, immaturo fato esse sublatum, gravissimum intimo pectori nostro vulnus inflictum esse sensimus. Tam insperatum dolorem officii nostri esse putavimus Maiestati Vestrae pro adeo arcta, multiplicibus sancita et confirmata necessitudinibus, coniunctione, per legatum nostrum magnificum Maximilianum Przerębski castellanum Siradiensem ac Regni nostri referendarium contestari, ac in tam inopinato luctu, quicquid a nobis consolationis proficisci potest Maiestati Vestrae adferre. Is erit fidelissimus doloris nostri interpret, quem ut Maiestas Vestra benigne admittat et clementer audiat ac in iis, quae Maiestati Vestrae nomine nostro exponet, plenam fidem adhibeat, amanter petimus. De caetero Deum precamur, ut qui tantum vulnus Maiestati Vestrae infligit, cito plagam cumlata felicitate sanet ac communem iacturam prosperrimis rerum omnium successibus rependat, diuturnamque ac felicem valetudinem Maiestati Vestrae largiatur. Datae Varsaviae die XXV mensis Februarii anno

Domini MDCXXV regnorum nostrorum Poloniae XXXVIII Sueciae
XXXI anno.

Eiusdem Maiestatis Vestrae

bonus cognatus et affinis

Sigismundus rex

No. 637

King Sigismund III to Archduke Ferdinand Ernst

Warsaw, 25 February 1625

Sigismund III, King of Poland, notifies Archduke Ferdinand Ernst that he sends Maksymilian Przerębski, castellan of Sieradz, with legation to the Emperor. Archduke Ferdinand will also receive from him condolences on the death of Archduke Charles, bishop of Wrocław.

Original: HHStA, Polen I 54, Polonica 1625, f. 8–9; seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimo principi domino Ferdinando Dei gratia archiduci Austriae, duci Burgundiae comiti Tyrolis cognato et affini nostro carissimo salutem et omnis felicitatis incrementum. Serenissime princeps cognate et affinis noster carissime.

Dedimus in mandatis magnifico Maximiliano Przerębski castellano Sira-diensi Regni nostri referendario, quem Sacram Caesaream Maiestatem oratorem mittimus, ut Serenitati Vestrae studia nostra ac benevolentiam affinis et cognati arcta necessitudine coniuncti testetur, atque desideria et vota nostra, quae de Serenitate Vestra concipimus, coram exponat, simulque quam peracerbus nobis nuntius, ex obitu serenissimi Caroli archiducis Austriae affinis nostri carissimi, patruī vero Serenitatis Vestrae desideratissimi acciderit, referat. Illi ut Serenitas Vestra plenam habeat fidem, a Serenitate Vestra petimus. Interim Deum precamur, ut Serenitatem Vestram in orbis christiani praesidium et inclitae domus Austriae ornamentum crescentem, diutissime servet incolumem, optatosque ac prosperos actionum largiatur successus. Datae Varsaviae die XXV mensis Februarii anno Domini MDCXXV regnorum nostrorum Poloniae XXXVIII Sueciae XXXI anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus affinis

Sigismundus rex

No. 638

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, [28 February 1625]

Sigismund III, King of Poland, informs Emperor Ferdinand II that he sends back his envoy Matthias Arnoldin von Clarstein, with whom he discussed all the most important matters the Emperor inquired about.

Copies: AGAD Warsaw, Liber legationum 30, fo. 174r, fo. 332v and Liber Legationum 31, fo. 6v, fos 84v–85; BPAN Kórnik, MS 991, fo. 44r; BPANPAU Cracow, 2256, fo. 276r, in all copies the date of the letter is missing.

Redit ad Maiestatem Vestram egregius Mathias Arnoldinus de Clarstein¹ in Brodetz² Maiestatis Vestrae Caesareae internuntius quem legatione in proximis Regni comitiis apud nos nomine Maiestatis Vestrae functum cum sufficienti responso dimisimus. Referet is Maiestati Vestrae quo studio et qua animi propensione nos incubuerimus, ut desiderio Caesareae Maiestatis Vestrae in omnibus, quae ea legatione continebantur satisfaceret. Deinceps quoque pro nostra erga Caesaream Vestram Maiestatem propensa voluntate per omnes occasiones testari volumus quanti amicitiam benevolentiamque Maiestatis Vestrae faciamus. Cui prosperam diuturnamque valetudinem et felices rerum successus a Deo precamur. Datum Varsaviae.

¹ Matthias Arnoldin von Clarstein (d. 1649), lawyer, diplomat, councillor of the imperial court, secretary of Hofkammer. He arrived in Poland in February 1625, while the Sejm was in session. The aim of his mission was to renew the alliance between the Emperor and Sigismund III as well as discuss the most important matters related to both rulers, including the organization of army recruitment, the operations of the Cossacks (Lisowczycy) and settling the border disputes. On 28 February, the Emperor's envoy was granted a farewell audience by the King.

² Brodec (German: Brodetz), a town in north-western Czech Republic, in the district of Louny.

No. 639

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

[February–March 1625]

Sigismund III, King of Poland, in response to the letter of Emperor Ferdinand II, informs him that he supports the proposition of the joint commission which will deal with the disputes concerning the Polish-Hungarian border; he will appoint commissioners and provide them with the required documents.

Copies: AGAD, Liber Legationum 30, fo. 165r; LBNANU Lvin, fond 5, op. 1, 201, pp. 596–597, the place and date of the letter missing.

Quod nobis Maiestas Vestra de differentiis limitum Ungariae incolis cum capitaneo nostro Neoforensi¹ intercedentibus perscribit², id nos quoque volumus ad eiusdem capitanei nostri querelam ni Maiestas Vestra antevertisset ad eam per literas deferre. Magnopere enim cupimus, ut omnibus differentiis consopitis, subditi utriusque nostrum pacate et quiete vivant, nullam occasionem querendi habeant, et cum generalis commissionis, cuius Maiestas Vestra in suis literis mentionem facit, parva omnino spes relicta videatur, quod internuntio Maiestatis Vestrae nuper ad Maiestatem Vestram reverso declaravimus, per partes saltem ex praescripto pactorum desideramus omnibus controversiis finem imponi. Itaque pro eo ac Maiestas Vestra a nobis flagitat, ut quod sponte mutuae amicitiae bonaeque vicinitatis causa facturi eramus resignavimus commissarios nostros viros probos et prudentes, quibus specialibus commissionis nostrae literis iniunximus, ut communicato cum commissariis Maiestatis Vestrae aliisque quorum interest, de loco et tempore peragenda commissionis consilio eas differentias, quam aequissime componant. Quod Maiestati Vestrae significare volumus, ut commissarios quoque sua ex parte eam in rem designet et ut huic negotio maturando et conficiendo invigilent, iniungat. Deus Maiestatem Vestram salvam et incolumem omnique gloria atque felicitate florentem quam diutissime servet. Datum etc.

¹ Mikolaj Komorowski, see no. 631.

² See no. 631.

No. 640

King Sigismund III to Archduke Leopold V

Warsaw, 1 March 1625

Sigismund III, King of Poland, offers Archduke Leopold his heartfelt condolences on the death of Archduke Charles, bishop of Wrocław.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, s.f. Seal.

Copy: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 165v, dated 30 April.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimo et reverendissimo principi domino Leopoldo archiduci Austriae episcopo Argentoratensi et Passaviae, duci Burgundiae, comiti Tyrolis, cognato affini nostro carissimo. Salutem et mutuam benevolentiam. Serenissime et reverendissime princeps cognate affinis noster carissime.

Probe Serenitas Vestra in suis literis ad nos datis aestimat parem nobis cum Serenitate Vestra dolorem attulisse, immaturum ex hac vita exitum serenissimi archiducis Caroli affinis et cognati nostri carissimi. Quo enim eum teneriore benevolentissimi animi affectu complectebamur, quodque ille illustriora propensissima voluntatis erga nos regiamque nostram domum dabat specimina, eo graviorem nobis mors illius praepropera incussit maerorem. Deum summe precamur, ut Serenitatem Vestram augustamque domum illius felicibus posthac soletur successibus, a Serenitate vero Vestra officium id, quod communicandi doloris causa per literas nobis impertivit, peramanter accipimus. Eamque quam diutissime et felicissime vivere cupimus. Datum Varsaviae die prima mensis Martii anno Domini MDCXXV regnorum nostrorum Poloniae XXXVIII Sueciae XXXII anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus affinis

Sigismundus rex

No. 641

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 17 March 1625

Emperor Ferdinand II assures Sigismund III, King of Poland, of his support for the King's son Charles Ferdinand in regard to the election to the office of the bishop of Wrocław.

Original: RA Stockholm, Extreanea IX, Polen 89,s.f. Seal.

Ferdinandus secundus Dei gratia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, marchio Moraviae, Lucemburgensis et Silesiae dux, Lusatiaeque marchio. Serenissimo principi ac domino Sigismundo tertio regi Poloniae et Sueciae, magno duci Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiaequae cognato affini et vicino nostro carissimo, salutem et mutui amoris continuum incrementum. Serenissime princeps, cognate affinis et vicine carissime.

Quod literis¹ Serenitatis Vestrae de negotio coadiutoriae ad episcopatum Vratislaviensem serenissimi sui filii Caroli Ferdinandi² nepotis nostri carissimi ad nos scriptis, non citius responderimus in causa fuit, quod capitulum nobis informationes suas aliquantulum tardius transmiserit. Proinde ne quid Serenitatem Vestram in hac causa lateret, consultum esse duximus, ea omnia quae nobis a capitulo transmissa Serenitati Vestrae benevole communicare. Meminit autem Serenitas Vestra, nos hactenus in nobis nihil passos desiderari, quod ad negotium hoc promovendum pertinere visum et in nobis situm fuit. Hinc et ad instantiam Serenitatis Vestrae literas ad serenissimum archiducem Carolum³ fratrem nostrum carissimum piae recordationis pro negotio hoc promovendo dedimus, et postea ad eandem instantiam Serenitatis Vestrae capitulo literis assecurationis de privilegiis et libera electione (pro ut illae adhuc in archivis extant) cavimus. Nunc eidem propensae voluntati nostrae inhaerentes, cum dies electionis septima Aprilis dicta sit, curabimus, ut noster legatus⁴ quem eo deputaturi sumus, praedictae electioni assistat et omnia ea officia, quae a nobis in hac causa proficisci possunt, diligenter praestet. Serenitati Vestrae de caetero prosperrimos rerum omnium successus diuturnamque valetudinem ex animo precamur. Datum in civitate nostra

Viennae die decimo septimo mensis Martii anno millesimo sexcentesimo
vigesimo quinto regnorum nostrorum Romani sexto, Hungarici septimo
et Bohemici octavo.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Ferdinandus

¹ See no. 635.

² Prince Charles Ferdinand.

³ Archduke Charles, bishop of Wroclaw.

⁴ Karl Hanibal von Dohna and Georg von Oppersdorff were Emperor's envoys to the Chapter of Wroclaw.

No. 642

King Sigismund III to Infanta Isabella

Vienna, 17 March 1625

Sigismund III, King of Poland, commends to Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, brothers Kazimierz and Krzysztof Sapieha, who are going to begin their studies in Leuven.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 287r–288v. Seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi dominae Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Tyrolis cognatae nostrae carissimae, salutem et omnem felicitatem. Serenissima princeps cognata nostra carissima.

Peregrinationes iuventutis Polonae ad exterarum nationum benigno tum favore prosequi solemus, cum eos literarum, prudentiaeque politoris comparandae causa suscipi intelligimus. Etsi enim amplissimum studiorum campum academiae, atque collegia domestica, aliaeque literariae palestrae ipsi praebere videantur, peregrinatio tamen perfectiorem quandam cum ex sermonis exotici scientia, tum morum, institutorumque externorum contemplatione instillat prudentiam, quam non ita facile ii assequuntur, qui e proprio solo pedem nusquam efferunt. Itaque favemus ea de causa studiosae iuventuti, externa Regna atque provincias literarum, gubernationisque laude florentes peragranti, rati, plurimum momenti ad propagandam Regni nostri felicitatem, atque gloriam, in recta iuventutis institutione inesse. Quare proficiscentes studiorum, causam Lovanium illustres Christophorum et Casimirum Sapieha¹ illustris Leonis Sapieha² palatini Vilenensis senatoris in Regno nostro, cum familia splendore, tum praestanti virtute meritisque in nos ac rempublicam clarissimi filios, magnae indolis atque expectationis iuvenes Serenitati Vestrae diligenter commendamus, amanter ab ea postulantes, ut eos isthic literis operam navantes, gratia atque benevolentia sua complectatur, ac si qua in re favore Serenitatis Vestrae indigerint gratiosam sese ipsis ac benevolam cum innatae suae humanitatis, tum amantissimae nostrae postulationis causa exhibeat. Cui de

caetero longaevam incolunitatem precati, propensissimae voluntatis
studia deferimus. Datae Varsaviae die XVII mensis Martii anno Domini
MDCXXV regnorum nostrorum Poloniae XXXVIII Sueciae XXXI.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

¹ Brothers Krzysztof and Kazimierz Sapieha applied for the University of Leuven on
24 November 1626.

² Leon Sapieha, voivode of Vilnius.

No. 643

Emperor Ferdinand II to Sigismund III

Vienna, 29 March 1625

Emperor Ferdinand II once more expresses his gratitude to Sigismund III, King of Poland, for the words of support and sympathy on the death of Archduke Charles, which were delivered to him by envoy Maksymilian Przerębski.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1625, fo. 26r

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fos 166v–167r; LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, p. 601; BC Cracow, MS 117, p. 493, dated 25 March 1625; BPANPAU Cracow, MS 2256, fo. 273r dated 25 March 1625.

Iam ex literis¹ quam vivo sermone magnifici Maximiliani Przerębski Serenitati Vestrae legati fusius intelleximus quam acerbo doloris sensu eadem insperatum serenissimi fratris nostri archiducis Caroli obitum acceperit, quamque amanter nos in communi dolore soletur. Perspicimus inde quam ea quae in augusta domo nostra sive laeta sive tristia eveniant, Serenitati Vestrae cordi sint; pro quo pietatis affectu maximas eidem gratias habemus. Perculit quidem animum nostrum casus iste graviter, dum tempore hoc alienissimo fratrem germanum augustae domus nostrae columen, in quo magna fiduciae nostrae pars conquiescebat, iniqua fati vi a nobis divulgum lugemus. Sed ex quo divino ita numini placuit, patienter pro instituto christiano in ipsius voluntate conquiescimus. De caetero ad dicti Przerębski relationem, qui honorifice legatione ea functus est, nos remittentes Serenitati Vestrae felicissimos rerum et actionum suarum successus ex animo precamur. Datum die 29 Martii 1625.

¹ See no. 637.

No. 644

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 29 March 1625

Emperor Ferdinand II asks Sigismund III, King of Poland, to give a kind welcome and bearing to envoy Georg von Oppendorff, Landeshauptmann of the Duchy of Głogów.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 211r and Liber Legationum 31, fo. 40v.

Ablegavimus ad Serenitatem Vestram praesentium exhibitorem generosum fidelem nobis dilectum Georgium ab Oppendorff baronem de Stich [!] et Fridstein¹ consiliarium camerarium et capitaneum nostrum Ducatus nostri Glogoviensis, cui institutionis nostrae literis iniunximus, ut praemissa salutatione debita faustaque felicium successuum congratulatione certa quaedam negotia praesens ibidem Serenitati Vestrae exponat, quare ut illum Serenitas Vestra benigne accipiat ipsique fidem in iis, quae nomine nostro apud ipsam aget adhibeat amanter et benevole postulamus. De caetero Serenitati Vestrae felicissimos rerum successus a Deo precati addictissimae voluntatis studia deferimus. Datum Viennae die vigesima nona Martii anno 1625.

¹ Georg III von Oppendorff (1588–1651), Silesian nobleman, Baron of Aich and Friedstein, imperial councillor, Landeshauptmann of the Duchy of Głogów; in 1626 Ferdinand II conferred upon him the hereditary title of Imperial Count.

No. 645

Archduke Ferdinand Ernst to King Sigismund III

Vienna, 29 March 1625

Archduke Ferdinand Ernst thanks Sigismund III, King of Poland, for the condolences on the death of Archduke Maximilian delivered by envoy Maksymilian Przerębski.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1625, fo. 22r.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 167v; LBNANU Lwiv, fond 5, op. 1, 201, p. 602; BC Cracon, MS 117, p. 497; BPANPAU Cracon, MS 2256, fo.211v.

Serenissime rex, domine cognate et affinis amantissime. Quem ad Sacram Caesaream Maiestatem¹ dominum parentem meum colendissimum Maiestas Vestra legatum misit castellanus Siradiensis² multa mihi quoque tum de propensissima Maiestatis Vestrae in me animi voluntate, tum de gravi, quem ex insperata domini patrum mei serenissimi archiducis Caroli morte perceperit, doloris sensu commemoravit. Quae non potuerunt mihi non gratissima esse. Et quidem ex illo quantum gaudii, ex hoc quantum solatii, mihi accesserit, idem legatus pluribus testabitur, qui animi mei affectus atque in communi augustae domus nostrae Austriacae orbitate moestitiam praesens observare potuit. Deus acerbam hanc sortem in laetiores aliquando vertat, mihique creberrimas occasiones tribuat, ut propensissimum meum studium atque voluntatem erga Maiestatem Vestram diuturnam valetudinem et felicissimos regiminis successus animitus voveo, explicare possim. Datum Viennae Austriae, vigesima nona Martii anno millesimo sexcentesimo vigesimo quinto.

¹ Ferdinand II.

² Maksymilian Przerębski, see no. 635.

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 12 April 1625

Sigismund III, King of Poland, in the name of Gdańsk and the whole Hanseatic League, appeals to Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, to restore the dilapidated Hanseatic House in Antwerp to its former function after it was used for military purposes.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 167r–168v. Seal.

Published: R. Szymydko, Artystyczno-dyplomatyczne kontakty Zygmunta III Wazy z Niderlandami Południowymi, Lublin 2002, pp. 259–260.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Habsburgi, Flandriae, Tyrolis, palatinae Hannoniae, Hollandiae, Zelandiae, dominae Frisiae, cognatae et affini nostrae carissimae salutem et omnem felicitatem. Serenissima princeps domina cognata et affinis nostra carissima.

Serenissima princeps domina cognata et affinis nostra carissima. Inter alias, quae Hanseaticae Societatis nomine censentur, civitates, non posterum civitas nostra Gedanensis obtinet locum, utpote quae celeberrimo totius Europae emporio clara, vix ulli communitatis huius civitati cedere videatur. Ea nobis totius Collegii Hanseatici¹ nomine exposuit domum ipsorum publicam, publico et ingenti sumptu in urbe Antverpiensi constructam, usibusque eiusdem communitatis destinata ac specialibus privilegiis et libertatibus antecessorum Serenitatis Vestrae insignitam a magistratu civitatis Antverpiensis diversos ad usus, nimirum ad receptionem aegrotorum, militumque stationem destinata esse, ac ob id ad maximam desolationem devenisse. Humillime itaque nobis praefata civitas nostra totius Collegii nomine supplicavit, ut hac in parte nostram apud Serenitatem Vestram interponeremus auctoritatem. Aequitati idcirco causa petitionisque innixi a Serenitate Vestra peramanter petimus, ut praedictae civitatis nostrae Gedanensis senatui, totique Hanseatico Collegio, eam clementia largiri, magistratuique Antverpiensi iniungere dignetur, quo

domus commemorata publico solum Hanseaticae Societatis usui destinata, ulteriori militum inclementia et gravioribus iniuriis, ruinisque non pateat, quin potius in pristino usu et immunitate, sarta tectaque conservari queat. Obligavit Serenitas Vestra eo beneficentia argumento et civitatem nostram Gedanensem et Collegium totum Hanseaticum, nobis vero de cuius erga nos optima voluntatis propensione, bene persuasi sumus, rem apprime gratam faciet, quam de caetero bene et feliciter valere cupimus. Datum Varsaviae die XII mensis Aprilis anno Domino MDCXXV regnorum nostrorum Poloniae XXXVIII, Sueciae XXXI.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus affinis

Sigismundus rex

¹ The Hanseatic House in Antwerp, called *Oosters Huis*, the residence of Hanseatic merchants in Antwerp, designed by distinguished Netherlandic architect Cornelis Floris.

No. 647

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 17 April 1625

Emperor Ferdinand II notifies Sigismund III, King of Poland, that Prince Władysław will soon leave Vienna to continue his journey.

Holograph: RA Stockholm, Extranea IX, Polen 89, s.f. Seal.

Durchleuchtiger Fürst, Freundtlicher, mein Geliebter Herr Vetter, Schwager unnd Bruder. Es ist mir von Herzen laid das mir unser lieben Gast Euer Liebden Herrn Son deß Prinzen¹ Liebde so baldt von unß freiwegg lassen muessen, den wier ab seiner lieb praesent unnd vertreulichen aufrichtigen teütschen procedere, ein sendbare Freündt gehabt, weilen aber sein lieb weiters und dero willen nit hatt sollen ungehalten werden als haben wir unns ganz billig mit deroselben willen (wie fart es unns lassen ankommen) conformiren müssen. Walte nichts mehrers winschen, alß das seiner liebe nach dero wirdigkait tractiert worden, den es in dem guetten willen wirklichen nit gemachet, wellches ich Euer Liebden alß unangedütett nit lassen willen dero mit freünschafft, lieb und affection besten die beigethan verbliebe. Dattum Wien den 17 April Anno 1625.

Euer Liebden

Allezeit guette Williger Vetter
Schwager unnd Bruder
Ferdinand

¹ Prince Władysław left Vienna on 18 April 1625.

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, April 1625

Sigismund III, King of Poland, appeals to Emperor Ferdinand II to support the election of Prince Charles Ferdinand to the office of the bishop of Wrocław, despite the opposition of the Chapter of Wrocław.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 225r–225v; RA Stockholm, Extreanea IX, Polen 79, no pagination.

Accepimus literas Maiestatis Vestrae die XVII mensis Martii¹ ad nos datas, quibus Maiestas Vestra ad literas nostras² ea de causa paulo tardius respondet, quod venerabile capitulum Vratislaviense informationes suas serius Maiestati Vestrae transmiserit. Agnoscimus vero constantem ac eximium Maiestatis Vestrae erga nos regiamque nostram domum affectum, tum quod ea nobis benevole communicet, quae ipsi a venerabili capitulo transmissa sunt, tum quod eidem propensae voluntati inhaerendo quacum negotium id tractare et promovere cepit, legatum³ suum ad venerabile capitulum destinaverit, qui electioni nomine Maiestatis Vestrae assistat et omnia ea officia, quae a Maiestate Vestra hac in causa proficisci possunt diligenter praestet. Porro quod ad ea, quae capitulum Maiestati Vestrae transmisit, spectat ex eis Maiestas Vestra facile potuit advertere venerabile capitulum et antea negotium coadiutoriae a serenissimo olim archiduce Carolo⁴, propensum lubentibus animis amplexum esse et nunc nihilominus rem prope confectam et mutuis declarationibus, assecurationibus, cautionibusque utrinque stabilitam in dubium vocare, uti id ex literarum eiusdem capituli ad nos scriptarum exemplo Maiestas Vestra intelligere potuit. Nam quod venerabile capitulum scribit, negotio hoc vixdum capto, conditionibusque maximi momenti haud quaquam rite completis luctuosissimam serenissimi archiducis Caroli mortem subsecutam esse, id secus declaratio et asecuratio nostra responsumque ad eandem a venerabili capitulo datum ac alia quae in hoc negotio ultro citroque intercesserunt demonstrant. Negotium enim id non ut capitulum scribit, tractari ceptum, sed integro fere anno tractatum et agitatum eo iam processerat, ut nihil nostra ex parte in iis rebus, quas nobis venerabile capitulum proposuerat desideraretur cum et amplissimam cautionem pro serenissimo filio⁵ nostro in articulis et conditionibus ab eo nobis propositis dederimus et tam breve apostolicum

quam literas cautionis de libera electione a Maiestate Vestra pro eo ac flagitabat obtinuerimus, aliaque item praestiterimus, quae venerabile capitulum partim a nobis partim a serenissimo olim archiduce Carolo deposcebat. Itaque nullam venerabile capitulum negotium id retardandi aut impediendi causam habet, nisi forte existimationis, auctoritatisque utriusque nostrum et constantiae fideique suae eam, quam par est rationem ducere nolit. Caeterum quod attinet amantissimam Maiestatis Vestrae declarationem, qua negotium id cordi et curae sibi esse foreque praeclare profitetur, eam sic a Maiestate Vestra accipimus, ut sicut nunquam de eo constanti Maiestatis Vestrae eo in negotio voluntate atque affectu dubitaverimus, ita persuasum habeamus Maiestatem Vestram eo quo cepit studio serenissimi filii nostri partes apud venerabile capitulum tutaturam, idque non mutuae modo necessitudinis atque amicitiae, sed etiam existimationis causa, cui ut Maiestas Vestra consulat, neque nos eludi et frustrari a quoquam patiatur, pro mutua benevolentia arctissimaeque coniunctionis nexu a Maiestate Vestra postulamus. Quae omnia orator⁶ noster ad Maiestatem Vestram, non ita pridem ablegatus et uberius exponet. Quam ut Deus diu incolumem omnique gloria atque felicitate florentissimam servet ex animo precamur. Datum Varsoviae die [a] mensis Aprilis anno Domini MDCXXV regnorum nostrorum etc.

^[a] *the day of the letter has not been added*

¹ See no. 641.

² See no. 634.

³ Karl Hanibal von Dohna and Georg von Oppersdorff.

⁴ Archduke Charles, bishop of Wroclaw.

⁵ Prince Charles Ferdinand.

⁶ Maksymilian Przerębski.

No. 649

King Sigismund III to King Philip IV

Warsaw, 10 May 1625

Sigismund III, King of Poland, calls on Philip IV, King of Spain, to accept Pope Urban VIII's peace mediation in the war between Spain and France and to end this conflict for the sake of Christianity.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 31, fos 35r–36r, copy dated 1 May, fos 89r–91r, copy dated 17 April and Liber Legationum 30, fos. 336–337, copy dated 17 April; BPAN Kórnik, MS 991, fo. 45r–46v, the place and date of the letter missing; BC Cracon, MS 117, no. 232, p. 1147–1149, the place and date of the letter missing, the scribe only provided the year 1625 in the heading; AG Simancas, E. 2327, fo. 394, translation into Spanish, dated 10 May 1625 in Warsaw.

Published: Polonica AGS, vol. 1, no 127, pp. 278–280.

Serenissime princeps domine cognate et affinis noster carissime. Cum ad nos serius aliquanto perlatum esset, gravissimi et acerrimi belli initia inter Maiestatem Vestram et serenissimum Galliarum regem¹, parvis primo praeludiis inhoata, maioribus incrementis aucta, periculosumque in republica christiana excitari incendium, pro mutua necessitudine, qua utrique Maiestatum Vestrarum obstricta est domus nostra regia magnopere indoluimus. Quantum enim periculum summae christianae reipublicae immineat, si tanti nominis principes, quorum concordia salus publica nititur, inter se bello decernere noluerint nemini obscurum esse potest. Nobis vero qui utrique Maiestatum Vestrarum optime cupimus, nihil gravius accideret, quam coniunctissimos principes, arctissimis necessitudinibus nobis devinctos, collidi eorumque orbi christiano salutarem potentiam, mutuis diminui, et confici dissidiis, ludibrio mox mutuis hostibus futuram. Sed postquam intelleximus sanctissimum dominum nostrum Urbanum VIII² pontificem maximum summa cum solitudine, eo incubuisse ut pacem inter Maiestates Vestras conciliaret, nobis quoque idem facientibus urgendum putavimus, nostrumque fumandae inter Maiestates Vestras concordiae, et amicitiae studium, palam testificandum. Neque nobis pluribus agendum existimamus, nisi ut Maiestati Vestrae persuadeamus, paterna summi pastoris consilia, ne aspernari velit, quo enim meliori iudice lis ea vel dirimi vel tractari potest, quam eo qui et a partium studiis alienus, nullo imbutus favore est, quique in decernendo et dignitatis et iuris Maiestatis Vestrae praecipuam rationem habiturum se et passio affectu negotium hoc tractaturum

profitetur. Cuius potissimum munus est principum christianorum mederi discordiis, eosque a civili bello ad concordiam et mutuam in christiani nominis hostium excidium consensum traducere, eas sanctissimum dominum pacis et concordiae rationes Maiestati Vestrae propositurum confidimus, quibus citra iuris et dignitatis suae dispendium acquiescere possit, vicissim quoque serenissimum Galliarum regem cognatum nostrum carissimum non adversaturum suae sanctitatis paternis monitis eaque iis consultoribus, qui bellum ideo accendunt, ut inter magnorum principum arma crescant, praelaturum, nostrisque etiam persuasionibus locum daturum non dubitamus. Alio utramque Maiestatem Vestram saluti reipublicae christianae natos principes, verum decus et solida gloria vocat, Ottomanicae domus impia tyrannis, nullos cupiditati et ambitioni suae ponens terminos, nostris nuper enervata armis, et domesticis attrita dissidiis, nunc vel maxime erigit cervicem, et fractam potentiam discordia principum christianorum se recuperaturam confidit. Haeretici eorumque factores nefarios suos conatus dissidentibus catholicis, se promoturos ac stabilituros et recte de religione catholica sentientes sub iugum sacrilegae servitutis missuros arbitrantur. Huic utrique pesti exterminandae, si parata haec utriusque Maiestatum Vestrarum arma instructique exercitus, conciliata mutua amicitia admoverentur, quas victorias quosve triumphos sperare et expectare liceret, quantum splendoris coronis regiis adiiiceretur. Nos iam et aetas provectior et prope quadraginta annorum regnandi usus, erudit, ut meliora suadere possimus, tot magnorum principum civilia bella inhoantium infausti exitus, et turpi nota signatum, ad posteritatemque transmissum nomen, documento esse potest, non nisi piis et honestis bellis verum decus parari. Scimus nos Maiestatem Vestram rectis et prudentibus niti consiliis, nec temere quidquam a Maiestate Vestra suscipi, quod non ante expensum et ad trutinam exactioris iudicii examinatum fuerit, proinde non immoramur vel in explicandis iis calamitatibus, quae suscepta bella adferre solent, vel in commemorandis pacis commodis, unum vel hoc maxime a Maiestate Vestra contendimus, ne vel inter ipsos armorum strepitus, pacis honestae conditiones respuat, sed eam sincero animo suadentibus benignas aures accommodet, meminerit rem sibi esse cum cognato et affine principe, cuius calamitatis non exigua pars in ipsamet Maiestatis Vestrae familiam esset redundatura, bellum esse cum rege et Regno catholico, ad cuius exitum iam pridem haeresis adspirat, eius accisis viribus rempublicam christianam eorum omnes hostium conatus magno praesidio destitutam iri. Denique tanto pacis sequestro et curatore cum satis cautum Maiestatis Vestrae fuerit, cum ius suum tenuerit, cum dignitatis

Maiestatis Vestrae aequa ratio habita erit, neminem Maiestati Vestrae auctorem fore arbitramur, id ut bello repetat, quod iustis conditionibus et pacato orbe christiano obtinere poterit. Cumque Maiestas Vestra ea familia iisque maioribus orta sit, quibus religionis catholicae propagandae studium caeteris omnibus incrementis, potius antiquiusque fuit, non committet, ut turbatis catholicorum rebus, haereticis satis iam armis Maiestatis Vestrae attritis et domitis, vires resumendi suamque potentiam stabiliendi, occasio praebetur. Haec a propensa erga Maiestatem Vestram nostra voluntate profecta in optimam partem accipi et Maiestas Vestra, testatumque faciet orbi universo, quanti nos liberosque nostros arcto sanguinis nexu sibi coniunctos, quanti amicitiam nostram sonorissime a nobis cum serenissimis Maiestatis Vestrae maioribus cultam aestimet. Cui nos prosperos et felices rerum et regnorum successus augusta inclitae Maiestatis Vestrae domus incrementa et diuturnam valetudinem a Deo precamur.

¹ Louis XIII, King of France.

² Pope Urban VIII.

No. 650

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 13 May 1625

Emperor Ferdinand II requests that Sigismund III, King of Poland, prohibit Gábor Bethlen, Prince of Transylvania, from organizing recruitment of soldiers in Poland.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1625, f. 34r.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 209v and Liber legationum 31, fo. 39r, In both copies the place and date of the letter missing.

Intelligimus Bethlenum¹ Transilvaniae principem in Serenitatis Vestrae Regno seu ditione militem conscribere. Quod cum sine scitu ac permissu Serenitatis Vestrae fieri nobis persuadeamus, et Bethleni actiones merito nobis semper suspectae sint, ideoque verendum, ne, pro ingenii sui temeritate, levi aliqua occasione arrepta, eundem militem vel contra nos educat vel augustae domus nostrae adversariis submittat; Serenitatem Vestram pro necessitudine ac coniunctione nostra mutua benevolenter requirimus, ut quidquid id sit, seria inhibitione statim sistat, nec in Regno suo vel Bethleno, vel cuiquam alteri, qui nobis aut augustae domui nostrae contrarius aut suspectus esse possit, sese armandi ac militem cogendi ullam licentiam permittat. Quod nobis summe gratum futurum, qui Serenitati Vestrae vicissim gratificari et benevolentissimi animi affectum quavis occasione contestari paratissimi sumus. Datum Viennae die 13 Maii anno 1625.

¹ Gábor Bethlen.

No. 651

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 17 May 1625

Emperor Ferdinand II notifies Sigismund III, King of Poland, of the threat from the Prince of Transylvania and asks the King to agree to the recruitment of five to six thousand soldiers. He exhorts the King to force soldiers released from service who are looting Silesia to return to the country.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 209r–209v and Liber Legationum 31, fos 38v–39r.

Inaudivimus varios rumores spargi de adversariorum nostrorum et malevolorum pravis intentionibus, nihil praeter bellum caedes et devastationes spirantibus, id quod et ex interceptis literis et fidorum hominum correspondentiis et relationibus ita sese habere crebrius et ea serie informamur, ut non nisi plenam fidem rei huic habere possimus praesertim aut, quod Transilvaniae principem¹ non obstantibus nobiscum firmatis sancitisque pactis, in eadem cum illo navi esse, toties nobis nuntietur. Hinc est, quod Serenitatem Vestram notitiam eius habere eo fine magnopere desideremus, ut dispositis ita in Polonia rebus, si quae vis hostilis ex parte Transilvaniae nobis Regnisque nostris et ditionibus ingruere vellet, ac tum pro necessitate et opera nostra, qui per diversionem defensionis nostrae attenderent, quinque vel sex milia Polonorum militum selectorum cogere contingeret, eorum extunc praepropera et festina conductio libera nobis permetteretur. Id quod Serenitatem Vestram libenter nobis concessuram, nulla in parte dubitamus. Interea dum literae exarantur proprio nobis veredario nuntiat, validam Polonorum militum manum omnis generis eius nationis colluviem ductore nobis incognito in Poloniae finibus Silesiae conterminis haerere, quae ad stipendia, cuiuscunque conduci postulet irruptionibus, iam etiam nonnullis Silesiae Ducatum factis. Quod cum pactis publicis controveniat et facile novorum tumultuum concitandorum ansam praebere posset a Serenitate Vestra pro stricta nostra necessitudine, urgenter et amice postulamus, ut gentes eas non nisi praedis et latrociniiis inhiantes, quo id modo fieri queat dissipari et ad stationes et domicilia revocari demandet, procuret et ne Ducatui nostro Silesiae, ultra molestus sit, impediatur. Nos ubi militis Poloni opera egerimus, temporis Serenitatem Vestram et praemonebimus, et ut accedente eiusdem voluntate et annuentia,

tum conductio virorum militarium, institui queat, eandem convenienter requiremus. Demerebimur id, ubi reciproca eius fuerit occasio et Serenitati Vestrae omnia precamur desideratissima. Datum in civitate nostra Vienna 17 Maii.

¹ Gábor Bethlen.

No. 652

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

[Vienna], 30 May 1625

Emperor Ferdinand II requests that Sigismund III, King of Poland, give a favourable welcome and support to Porphyrios Palaiologos, archbishop of Ohrid, and Jeremy, archbishop of Durazzo.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1625, fo. 36r.

Cum patriarcha Primae Iustinianae¹ et quem secum habet metropolitani Durazzi², Graeci, hinc ad Serenitatem Vestram proficiscantur, ut eidem lamentabilem statum suum ad quem ob tyrannidem Turcicam redacti sint explicant, eiusque sibi gratiam ac benevolentiam concilient; benignitatis esse nostrae ducimus eosdem literis nostris favorabilibus, quod vehementer rogant, ad Serenitatem Vestram prosequi. Ut itaque eosdem religionis et fidei amore patria extorres haud gravatim audiat, ac favore atque munificentia regia dignetur, a Serenitate Vestra benevolenter poscimus, eidemque felices rerum omnium successus ex animo optamus. 30 Maii anno 1625.

¹ Porphyrios Palaiologos (d. 1634), Orthodox archbishop of Ohrid (1624–1627); in 1624 he left for Rome to ask Pope Urban VIII for help in the conflict with the Turks. Archbishops of Ohrid inherited the title of archbishops of Justiniana Prima, a city established by Emperor Justinian I.

² Jeremy, Orthodox archbishop of Durazzo (Latin: Dyrrachium, currently Durrës in Albania).

No. 653

Emperor Ferdinand II to Prince Władysław Sigismund

Vienna, 30 May 1625

Emperor Ferdinand II requests that Prince Władysław Sigismund give a favourable welcome and support to Porphyrios Palaiologos, archbishop of Obrid and his companions.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1625, f. 37r.

Infelicem patriarchae Primae Iustinianae Graeci¹ eiusque sociorum statum dolemus, qui patria ac provinciis suis extorres in hasce partes veniunt, ut a christianis principibus subsidia conquirant, quo tributa per Turcarum tyrannum ab iis indigno modo exacta persolvere et diversos suos episcopos e captivitate liberare possint. Horum causam ut Dilectioni quoque Vestrae commendemus, humilibus eorum precibus adducimur. Dignabitur itaque Dilectio Vestra eosdem haud gravatim audire et pio commiserationis affectu adversam eorum sortem sublevare. Quod nobis quoque auditu gratum futurum, qui Dilectioni Vestrae prosperrimis rerum omnium successibus florentem optamus. Datum Viennae 30 Maii 1625.

¹ Porphyrios Palaiologos, see no. 652.

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 7 June 1625

Sigismund III, King of Poland, in response to Emperor Ferdinand II's letters, notifies him that Gábor Bethlen does not organize recruitment in Poland. He ordered starosts and military commanders stationed at the border to prevent any recruitment for the Prince of Transylvania. However, he will consent to recruiting soldiers for the imperial army, but the Emperor should bear in mind that Polish army is exhausted by the war in Livonia as well as the hostile activities of Turks, Tatars and Muscovites.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fos 209v–210v and Liber Legationum 31, fos 39r–40r; BPAN Kórnik, MS 991, fos 45v–46r, the place and date of the letter missing; BC Cracow, MS 117, pp. 1151–1153, the place, day and month of the letter missing; BPANPAU Cracow, MS 2256, fos 296r–297v, dated 27 June; BC Cracow, MS 117, pp. 575–580 contains a slightly modified copy of the letter, which the scribe wrongly ascribed to John Casimir and dated in the heading 25 June 1625.

Binas eodem tempore a Maiestate Vestra accepimus literas¹, quarum in alteris nobis Maiestas Vestra significat Bethlenium² Transilvaniae principem in ditionibus nostris militem scribere, proque iure mutuae necessitudinis a nobis postulat, ut cum omnes Bethleni actiones merito Maiestati Vestrae suspectae sint, ne copiam militis in Regno nostro colligendi illi faciamus, in alteris de consiliis et machinationibus adversariorum atque malevolorum nobis perscribit, unaque postulat, ut cum Bethlenius quoque idem cum illis contra Maiestatem Vestram moliri nuntietur, eius avertendi causa certi militis Poloni manus stipendiis Maiestatis Vestrae annuentibus parari possit. In iisdem literis rumorem ad se delatum Maiestas Vestra scribit de valida militum Polonorum manu in finibus Silesiae haerente et hostiles irruptiones in Ducatu Silesiae facientes, flagitatque a nobis, ut agmina ista hominum licentiosorum revocentur et dissipentur. Quod ad priores Illustritatis Vestrae literas attinet exploratum quidem habemus a Bethlenio bellum parari ingentes copias in Ungaria atque Transilvania scribi qua de re prope diem Maiestati Vestrae pro coniunctissima nostra voluntate atque studio, nisi nos literis suis praevenisset rescripsissemus, verum quod in ditionibus Regni nostri militem conducatur nihil hactenus inaudivimus, inanemque prorsus eum rumorem esse existimamus nisi id valde occulte agat, eaque licentiosorum hominum agmina, de quibus nobis in alteris literis Maiestas Vestra scribit, ad sua stipendia traducere concitatur. Caeterum quidquid

id rumoris est ad Maiestatem Vestram delati, nos ne et amicae Maiestatis Vestrae postulationi et flagrantissimo nostro erga Maiestatem Vestram augustamque illius domum studio deessemus, dedimus literas ad capitaneos praefectosque nostros finitimos, severissimaque ad universos Ungariae accolae edicta et mandata, ut illi invigilent, ne a principe Transilvaniae miles in ditionibus nostris scribatur, horum vero ne quisquam audeat stipendia illius mereri de licentiosis agminibus ex proscriptis dudum et perditis hominibus collectis, magis metuimus, ne ad Gaborium transeant, cum profligata hac manus latrocinii potius, quam bello assueta, neque imperio frenari, neque armis coerceri et deleri possit, cum nusquam consistat, sed in longe lateque patenti Regno vaga et perditoria signa, huc illuc mira celeritate ferre ac referre soleat. Aliquot tamen eorum turmae, manibus inclusae nuper a pedite nostro caesae ac deletae sunt et insigniores publice supplicio affecti, ut vero reliqui easdem insolentiae atque temeritatis suae poenas luant, utque ad internecionem deleri, Regnumque hac peste non minus eius quam vicinarum provinciarum incolis gravi ac infesta tandem liberari queat, omnes inimus rationes, in id praecipue intenti, ne hostibus Maiestatis Vestrae temerario transfugio usui sint, eaque de causa ne in desperationem acti, ad hostes Maiestatis Vestrae transeant, clementiae ipsis locum, si resipiscere velint relinquimus. Porro ut ad ea, quae in secundis literis Maiestas Vestra scribit respondeamus probe meminisse Maiestatem Vestram arbitramur eo nos semper animo erga Maiestatem Vestram inclitamque illius domum fuisse et praesertim tam hoc tempore quo Maiestas Vestra variis cum rebellionis tum perfidiae procellis impeteretur, ut nihil studii ac officii a nobis desiderari pateremur, tam describendis ac avertendis hostium Maiestatis Vestrae et praesertim Gaborii viribus, quam in submittendis ei auxiliariis copiis, gravi quantumvis eum invidia nostra, bellique insuper Turcici molem nos ea de causa per Gaborium aliosque praecipitata. Quod non eo commemoramus, ut officium nostrum aut quod absit exprobrare aut praedicare videamur, eum ingenue fateamur, ne minus tam praestitisse quam et plurima Maiestatis Vestrae erga nos regiamque nostram studia meruisset et arcta mutuae coniunctionis iura poposcisset et propensissima voluntas nostra mirifico erga Maiestatem Vestram studio inflammata desiderasset, sed ut Maiestas Vestra eundem animi erga se affectum sibi in praesenti quoque hostium conspiratione polliceatur, nihilque nobis grave, nihil Maiestatis Vestrae causa molestum fore sibi persuadeat. Quod si hoc rerum Regni nostri statu praeteritis bellorum calamitatibus, vehementer attrito et exhausto ac in praesentia, tam bello Livonico a duce Sudermaniae³ perduelli nostro nobis contra induciarum fidem illato, quam Turcicorum,

Tartaricorum, Moschoviticorumque armorum apertis periculis exposito, non eo quo cuperemus, amantissimi atque coniunctissimi cognati et vicini officio defungi erga Maiestatem Vestram valeamus, illud saltem praestabimus, ut ex formula pactorum conducendi in Regno nostro militis Maiestas Vestra facultatem habeat, modo id consultis nobis fiat a talibuque conductoribus, qui stipendiis Maiestatis Vestrae verum militem auctorare sciant, non eum, qui nec focum nec larem usquam habet, in militiaque cum non quaerendi decoris atque gloriae militaris studium, sed praescriptio publicarum poenarum suppliciique metus in officio continet. Eiusmodi milite hinc educto summo cum nationis Polonae probro ac ditionum utriusque nostrum misera depopulatione incertum cuius vitio praeteritis bellis Maiestas Vestra usa est, eiusdem hae sunt, de quibus Maiestas Vestra queritur, reliquae, quas sicut delere omni ratione contendimus, ita ut novis stipendiis crescant permittere nolumus. Haec Maiestati Vestrae pro constanti nostro studio perscribenda duximus. Quam diu salvam ac incolumem omnique gloria atque felicitate florentem imperare ex animo cupimus. Datum Varsoviae die 7 Iunii anno 1625.

¹ See no. 650 and 651.

² Gábor Bethlen.

³ Gustav II Adolf, King of Sweden.

No. 655

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

12 June [1625]

Sigismund III, King of Poland, informs Emperor Ferdinand II that he has received his envoy Georg von Oppendorff and provided him with the relevant reply.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, k. 211r–211v and Liber Legationum 31, fo. 40r.

Iucundus nobis fuit adventus generosi Georgii Oppendorff baronis de Stuh et Fridstein¹ Maiestatis Vestrae consiliarii, camerarii et capitanei Ducatus Glogoviensis idque non solum Maiestatis Vestrae causa, cuius ille legationem gessit, verum etiam suomet merito commendante eum et legationis Maiestatis Vestrae praerogativa et Vratislaviensis electionis successu, quem ille opera, studio, prudentia sua vehementer iuvat. Itaque accedentem ad nos benigne amplexi sumus, auresque illi tam benevole praebuimus, quin ille dextre prudenterque omnia nobis exposuit, quae a Maiestate Vestra in mandatis habuit. Non dubitamus eundem pari dexteritate responsum nostrum Maiestati Vestrae relaturum quantoque cum sinceri atque benevolentissimi animi affectu propensum Maiestatis Vestrae erga nos regiamque nostram domum studium hac legatione declaratum acceperimus luculenter expositurum. Cui ut Maiestas Vestra fidem habeat proque legatione apud nos et Vratislaviae cum dignitate gesta gratia imperiali benigne prosequatur, maiorem in modum a Maiestate Vestra petimus, eidemque amplissima gloriae atque felicitatis incrementa a Deo precamur. Datum 12 Iunii.

¹ See no. 644.

No. 656

Prince Charles Ferdinand to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 16 June 1625

Prince Charles Ferdinand expresses his gratitude to Emperor Ferdinand II for the support he provided during the election to the office of the bishop of Wrocław and asks the Emperor to issue the documents confirming the election which will be submitted to the Chapter of Wrocław.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 228r; LBNANU Lwiv, fond 5, op. 1, 231, pp. 276–277.

Tanta Sacrae Caesareae Maiestatis Vestrae erga nos in praeterita electione¹ benevolentissimi animi enituit propensio, ut sicut benignitate praeclaroque Maiestatis Vestrae favore ea optatum sortita est effectum, ita confidamus caetera quae supersunt pari Maiestatis Vestrae gratia atque studio confectum iri. Eam ob rem proficiscentibus ad Maiestatem Vestram venerabilis capituli Vratislaviensis nuntiis, ut diplomata reiturbationis investituraeque a Sacra Caesarea Maiestate Vestra nostro nomine petant, quin ex animi nostri voto hac legatione Maiestate Vestra benigne rebus nostris favente defuncturi sint, minime dubitamus. Exstabit vero tam eximii Sacrae Caesareae Maiestatis Vestrae erga nos beneficii perpetua in animo nostro memoria, quae nos semper officii erga Maiestatem Vestram admonebit, utque nullam occasionem demerendae Maiestatis Vestrae imperialisque illius domus unquam praetermittamus, efficiet. De caetero officia ac obsequia nostra Maiestati Vestrae prolixè deferimus ac eidem longaevam incolumitatem prosperrimosque omnium rerum successus a Deo precamur. Datum Varsoviae die XVI mensis Iunii anno Domini MDCXXV.

¹ The Chapter of Wrocław elected Prince Charles Ferdinand the bishop of Wrocław on 3 May 1625.

No. 657

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

[June 1625]

Sigismund III, King of Poland, expresses his gratitude to Emperor Ferdinand II for supporting the election of his son Charles Ferdinand to the office of the bishop and requests that the Emperor give a favourable welcome to the members of the Chapter of Wroclaw, who are on their way with regard to the documents concerning the assumption of the bishopric.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 213v and Liber Legationum 31, fos 42v–43r, in both copies the place and date of the letter missing.

Tanta Sacrae Caesareae Maiestatis erga nos in praeterita electione¹ benevolentissimi animi enituit propensio ut sicut benignitate preclareque Maiestas Vestra favore ea optatum sortita est effectum, ita confidimus caetera quae supersunt pari Maiestatis Vestrae gratia atque studii confectum iri, eam ob rem proficiscentibus ad Maiestatem Vestram venerabilis capituli Vratislaviensis nuntiis, ut diplomata ratihabitionis, investituraeque a Sacra Caesarea Maiestate nostro nomine petant, quin ex animi nostri voto hac legatione Maiestate Vestra benigne rebus nostris faciente defuncturum sint minime dubitamus extabit vero tam eximii Sacrae Caesareae Maiestatis Vestrae erga nos beneficii perpetua in animo nostro memoria, quae nos semper officii erga Maiestatem Vestram admonebit, utque nullam occasionem demerendae Maiestatis Vestrae imperialisque illius domus unquam praetermittamus efficiet. De caetero officia ac obsequia nostra Maiestati Vestrae deferimus ac eidem longaevam incolumitatem prosperrimosque omnium rerum successus a Deo precamur. Datum.

¹ The Chapter of Wroclaw elected Prince Charles Ferdinand the bishop of Wroclaw on 3 May 1625.

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

[June 1625]

Sigismund III, King of Poland, thanks Emperor Ferdinand II for supporting the candidacy of his son Charles Ferdinand to the office of the bishop of Wrocław and asks the Emperor to send the documents confirming the election to the Chapter of Wrocław and the Pope.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 31, fos 101v–102r; BC Cracow, MS 117, p. 1051; BPANPAU Cracow, MS 2256, fo. 356r–356v, in all copies the date of the letter missing.

Serenissime et excellentissime princeps domine cognate et affinis noster carissime. Multis quidem nominibus nos domumque nostram regiam Maiestati Vestrae Caesareae obligatos esse agnoscimus. Ceterum tam praeclara Maiestatis Vestrae erga serenissimum principem Carolum Ferdinandum¹ filium nostrum voluntas tam efficaci in promovendo eo ad episcopatum Vratislaviensem studio declarata tanti apud nos, ut vicissim nihil sit, quod non Maiestatis Vestrae et velle et praestare cupiamus. Habebit deinceps Maiestas Vestra serenissimum filium nostrum tam arcto sanguinis nexu sibi coniunctum, inter suos fiduciariorum principes, qui peculiari beneficio Maiestatis Vestrae auctus, honoris fortunarumque incrementa, uni secundum Deum Maiestati Vestrae debet ac nostra cohortatione sua etiam regii sanguinis indole adnititur, ut omni grati animi testificatione erga Maiestatem Vestram eiusque imperatoriam domum defungatur. Illud unum superest, ut Maiestas Vestra hanc serenissimi filii nostri electionem diplomate suo ratam esse iubeat, sacroque Vratislaviensis ecclesiae canonicorum collegio, quod potissimum in ea electione serenissimi filii nostri rationem habuerint id iuribus eorum minime nociturum, eosque praesidio Maiestatis Vestrae tutos fore caveat hancque ipsam serenissimi filii nostri ad episcopatum Vratislaviensem promotionem peculiaribus literis summo pontifici² commendet. Id Maiestatem Vestram libenter facturam ob exploratum illius erga nos animum certo confidimus. Cui vicissim studia nostra deferimus, felicissimaque imperii incrementa ac prosperam ac diuturnam valetudinem a Deo precamur.

¹ Prince Charles Ferdinand.

² Pope Urban VIII.

No. 659

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

[June 1625]

Sigismund III, King of Poland, notifies Emperor Ferdinand II that he sends his secretary Tobiasz Małachowski to Rome in order to obtain from the Pope the confirmation of the election of Prince Charles Ferdinand to the office of the bishop of Wrocław and he requests that the Emperor give a kind welcome to the representatives of the Chapter of Wrocław.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fos 213v–214r. and Liber Legationum 30, fo. 43r–43v; BC Cracow, MS 117, p. 547, in all copies the place and date of the letter missing.

Ablegavimus non ita pridem Romam venerabilem Tobiam Małachowski¹ scholasticum Plocensem secretarium nostrum, cui mandata quoque et literas ad Maiestatem Vestram dedimus, nec dubitamus Maiestatem Vestram pro constanti suo et eximio erga nos regiamque domum nostram studio ea omnia abunde suppleturam, quae ad electionis capitularis ratihabitionem rite et solemniter tam Romae, quam apud Maiestatem Vestram conficiendi et terminandi pertineant. Cum iisdem postulationibus veniunt ad Maiestatem Vestram illustris capituli Vratislaviensis nuntii pro more ac instituto veteri a Maiestate Vestra ea peturi, quae post electionem reverendissimi episcopi Vratislaviensis a serenissimis Bohemiae regibus peti, et ab iisdem praestari solent. Qua in re ut Maiestas Vestra his venerabilis capituli nuntiis benignum favorem nostrum, serenissimique filii² nostri causa exhibere velit, ac rationes inire, ut ibi confirmationis literae Romae expeditae fuerint, quod brevi fore speramus, serenissimo filio nostro nihil ad plenam iurium episcopatus possessionem desit, maiorem in modum a Maiestate Vestra postulamus. Caetera coram iisdem venerabilis capituli nuntii uberius supplebunt, et quid facto opus sit, Maiestati Vestrae exponent, quibus Maiestas Vestra pro innata benignitate aures benevolas dabit, et serenissimi filii nostri ecclesiaeque Vratislaviensis rebus hac, aliaque occasione ita favebit, ut inhoati, perfectique negotii successum Maiestati potissimum Vestrae attribuamus secundum Deum et debeamus.

¹ Tobiasz Małachowski (d. 1639), royal secretary, diplomat, scholaster of Plock, commendatory abbot of the Cistercian monastery in Paradyż from 1630 to 1639.

² Prince Charles Ferdinand.

No. 660

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 11 July 1625

Emperor Ferdinand II calls on Sigismund III, King of Poland, to withdraw from the border areas numerous units of the Cossacks (Lisowczycy), whose operations may threaten the continuation of the signed peace agreements.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1625, fos 44r–45r.

Copy: AGAD Warsaw, Liber Legationum 31, fos 27v–28v.

Ferdinandus secundus, divina favente clementia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae et Virtembergae etc. comes Tirolis etc. Serenissimo principi domino Sigismundo tertio, regi Poloniae et Sueciae, magno duci Lithuanie ac Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitaeque etc. Cognato affini et vicino nostro carissimo salutem ac mutuam benevolentiam. Serenissime princeps cognate affinis et vicine carissime.

Quid inter nos et Serenitatem Vestram convenerit de milite Polono sive Cosacis haud aliter quam praevia requisitione nostra et Serenitatis Vestrae permissu vere nostro conscribendis et ad confinia transducendis non dubitamus, quin recente etiamnum memoria teneat. Eo vero non obstante certis relationibus intelligimus Cosacos rursus magno numero ferocientes sub praetextu obsequii nostri imperialis et augustae domus nostrae auctoritate propria finitimis ditionibus terrorem incutere, quod vicinis quoque electoribus Saxoniae et Brandeburgico merito suspectu et aliis Sacri Imperii praesertim districtus Inferioris Saxoniae principibus indemnitati suae collecto milite favendae iam pridem causam dedit atque maiores facile dissipatis quae nunc agitamus pacis consiliis turbas ciere queat, si vero rerum cupidi pacis quidem nomen et umbram per nos inaniter ostentari interim Germaniam externo militi nobis dissimulantibus in praedam dari crimentur, ubi et hoc metuendum, ne insolentia et lascivia militaris pertaesi status et ordines incliti Regni Poloniae occasionem sibi datam existiment ea retractandi, quae nuper de copiis istiusmodi si necessitas flagitaret colligendis inter nos et Serenitatem Vestram pacta intercesserant, quod multis nominibus utriusque nostrum dignitati et provinciarum saluti

queat esse inoportunum. Benevolenter itaque et pro mutua necessitudine nostra fidenter a Serenitate Vestra requirimus ut auctoritate sua serio interposita phalanges illas revocari iubeat, neque aliis modis aut rationibus quam quasi mutuis capitulationibus, pactisque inter nos initis consentaneae sint signa militaria confinibus ditionibus nostris appropinquare sinat. Id quod Serenitatem Vestram uti confidimus facturam, ne caeteroqui institutos de pace tractatus sinistra suspiciones interturbent supradictis electoribus et Imperii ordinibus per proprios cursores innotescere volumus et Serenitatis Vestrae in quaevis gratificandi studia propensi optimam voluntatem nostram quo decet affectu offerimus. Datum in civitate nostra Viennae, die undecima mensis Iulii anno Domini millesimo sexcentesimo vigesimo quinto, regnorum nostrorum, Romani sexto, Hungarici octavo, Bohemici vero nono.

Eiusdem Serenitatis Vestrae bonus cognatus

No. 661

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

2 August 1625

Sigismund III, King of Poland, assures Emperor Ferdinand II that the problem of the Cossacks (Lisowczycy), who endanger the safety of the Polish land and the countries under the Emperor's rule, will soon be solved. Some of them have already been punished and many of them died in the war in Prussia. The King reminds the Emperor that it were the rumours about recruiting soldiers to the imperial army that led to them gathering near the border.

Copy: AGAD Warsaw, Liber Legationum 31, fos 28v–29r, the place of the letter missing.

Aeque nostra ac Maiestatis Vestrae¹ interest, ut licentiosa Cosacorum agmina, quae proxime praeteritis annis in ditionibus utriusque nostrum faede, cedibus ac rapinis grassata sunt compescantur eam in rem quanta nos causa ac solitudine hactenus incubuerimus, tam per oratorem ipsius nostrosque quam per literas edocuimus. Tandem cum ineunte vere voces per Regnum spargerentur Maiestatem Vestram militem Polonum ad stipendia vocare nonnullaque intempestivo erga Maiestatem Vestram incendio easdem confirmassent coaluit repente aliquot millium manusque in Regnum nostrum gravis esse ceperat multo etiam gravia ditionibus Maiestatis Vestrae futura num cum armis disturbassent. Nam in Borussia² mille prope ex iis caesi et complures praefecti hic Varsaviae publico supplicio affecti, reliqui vero fugam per Regnum dilapsi ac dissipati. Cumque nulla prout supersit earum manus miramur, unde hi rumores de quibus nobis Maiestas Vestra scribit fluxerint potiusque subveremur, ne ei sint praetextu propulsandi Cosacos alio respectu militem suspicionemque eo modo ab se averterent, studeat. Quid nos quidem pridie Maiestatis Vestrae expendendi relinquimus ceterum operam dabimus, ut nulla licentiosa agmina hinc in ditiones Maiestatis Vestrae excurrat. Cui fausta atque prospera omnia a Deo precamur. Datum 2 Augusti anno 1625.

¹ This letter is the reply to Emperor Ferdinand II's letter dated 11 July 1625, see no. 660.

² Prussia (Latin: Borussia).

No. 662

Prince Władysław Sigismund to Infanta Isabella

Golub, 30 September 1625

Prince Władysław Sigismund requests that Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, exempt the wine purchased by Hermann Ubbing, a merchant from Gdańsk, from duty fees.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 171r–172v. Seal.

Serenissima princeps domina cognata nostra carissima et observantissima. Commisimus fidei et industriae honesti Hermanni Ubbingh¹ civis Gedanensis, ut in usum nostrum viginti quattuor vini Rhenani plaustra maiora vulgo Zolfudder appellata in locis eiusdem viniferacibus aut ubicunque commode haberi coemique possunt comparet et ad nos advehat aut advehi faciat. Et quoniam ditiones portusque Serenitatis Vestrae ei transire necesse est ab eadem diligenter petimus, ut dicto negotiatori nostro vinario vel eius mandatario praefatum numerum sine theloniei, vectigalis, licentiae aut cuiuscunque alterius exactionis gravamine et molestia integre et absque immunitatione libertatis coemere coemptum exportare et ad nos advehere liceat. Quod pro benevolentia in nos sua Serenitatem Vestram facturam non dubitamus. Cui studia nostra diligenter deferentes prosperam eidem valetudinem et felices rerum successus precamur. Datum Golubiae² die 30 Septembris anno MDCXXV.

Serenitatis Vestrae

cognatus observantissimus

Vladislaus Sigismundus

¹ Hermann Ubbing.

² Golub, a city in Poland, currently Golub-Dobrzyń in Kuyavian-Pomeranian Voivodship.

Prince Władysław Sigismund to Emperor Ferdinand II

Golub, 20 November 1625

Prince Władysław Sigismund asks Emperor Ferdinand II to resolve the dispute between Count von Eberstein and Bogislaw XIV, Duke of Pomerania.

Original: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1625, f. 48r–49v. Seal.

Sacra ac Serenissima Caesarea Maiestas domine avuncule observande. Illustris comes Eberstain¹ in Ducatu Pomeraniae certas praetendens ab illustrissimo duce Pomeraniae² iniurias maxime vero quod appellationi suae ad Serenissimam Caesaream Vestram Maiestatem interpositae deferre noluerit, supplex ad Maiestatis Vestrae confugit clementiam, ut gravaminibus istis, quibus se plurimum affectum conquaeritur, mandatis caesareis providere, causamque omnem iudicio suo trutinandam comittere dignetur. Et quoniam nostram commendationem in hac sua causa profuturam sibi intelligit diligenter a Sacra Caesarea Maiestate Vestra postulamus, ut nostri causa praefatum comitem gratia sua complecti reque ipsa testari dignetur, quantum nostra apud Sacram Caesaream Maiestatem Vestram intercessio valeat. De caetero promptam animi nostri voluntatem Sacrae Caesareae Maiestati deferimus ac unice precamur, ut Deus optimus maximus in annos quam plurimos Sacram Caesaream Maiestatem Vestram omni felicitatum genere cumulatam perennet atque faecundet. Datum Golubii die XX Novembris anno Domini MDCXXV.

Sacrae ac Serenissimae Maiestatis Vestrae
sororinus observantissimus
Vladislaus Sigismundus

¹ Presumably Georg Kasper von Eberstein (1565–1629), owner of Nowogard (German: Naugard) and Maszewo (German: Massow) in West Pomeranian Voivodship.

² Bogislaw XIV (1580–1637), from 1625 Duke of West Pomerania.

No. 664

King Philip IV to King Sigismund III

Madrid, 28 November 1625

Philip IV, King of Spain, notifies Sigismund III, King of Poland, that because England resumed the war and due to the situation in Germany he sends to him Count of Solre.

Fair copy: AG Simancas, Estado K. 1457, fo. 476; the place and date of the letter in the heading. Fair copy on the margin.

Como he avisado a Vuestra Magestad en otras ocassiones he procurado con muy particular cuydado que en las cosas de Alemania se tomase algun buen asiento y al mismo tiempo que se caminava en esto a ynstancia mia con este fin movido solo del bien publico rompio el Rey de Inglaterra¹ la paz sin obserbar la fee publica con denunciacion de guerra ni protestacion de la causa porque se movia a hazerla y deseando que Vuestra Magestad este enterado desto y de otras cosas que por este accidente se offrezzen, embio al Conde de Sora² persona de calidad a dar parte dellasa Vuestra Magestad como es razon y lo piden las prendas que ay de por medio de amor y deudo. Holgare mucho que al dicho Conde le de Vuestra Magestad entera fee y credito y que con el me auise Vuestra Magestad de su salud y de la Serenísima Reyna³ mi tia y mis primos y el mismo dira lo que aca tenemos la Reyna⁴ y yo y mis hermanos y como fue Dios servido de darnos una hija pocos días ha de cuyo buen subceso me alegro con Vuestra Magestad.

¹ Charles I.

² Jaen de Croÿ (1588–1638), Count of Solre, Baron of Molembais and Beaufort, knight of the Order of the Golden Fleece, initially in the service of Archduke Albert and Infanta Isabella; from 1624 at the Madrid court, where he became the commander of the archers of the royal guard and royal councillor of, among others, the Supreme Council of Flanders and Burgundy (Consejo de Flandes). His first journey to the Polish court took place in 1619. He represented Archduke Albert at the baptism ceremony of Anna Catherine Constance, daughter of Sigismund III and Constance of Austria. As an extraordinary ambassador of Philip IV, he came to Poland in June 1626.

³ Queen Constance of Austria.

⁴ Queen Isabella of Bourbon.

No. 665

Prince Władysław Sigismund to Infanta Isabella

Golub, 14 December 1625

Prince Władysław Sigismund requests that Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, authorize Jan Bierens, Prince's agent in the Netherlands, to operate freely in Holland.

Original: AGR Brussels, Audience, no. 1253/ 3.

Serenissima princeps cognata nostra carissima et observandaque.
Dum anno praeterito in terris Hollandiae fuisset, propter nonnullas res ex illa provincia nobis transmittendas, aliaque negotia expendenda constituimus ibi agentem nostrum spectabilem Joannem Birens¹, civem et mercatorem Antverpiensem, qui cum nos certiores fecerit se desiderio et voluntati nostrae ob edita bona, quibus negociatis tam à Serenitate Vestra quam ab Hollandis utrimque interdicta est satisfacere non posse, praesentes nostras ad Serenitatem Vestram dare voluimus peramanter ab ea postulantes, ut huic agenti nostro Joanni Birens litteras passus concidere nostri causa velit, quibus factis omnem in Hollandia negociationem exercere, literas mittere et recipere, pecuniam exportare et importare, omniaque nostra et propria negotia peragere valeat. Magni favoris et gratia id loco ponemus quicquid Serenitatis Vestra ea in re nobis praestiterit, cui omni officiorum genere respondente nullam intermitteremus occasionem declarandae nostrae erga Serenitatem Vestram benevolentiae ac observantiae. De caetero Serenitati Vestrae bonam valetudinem florentem statim et omnem felicitatem exoptamus. Data Golubii die XIII mensis Decembris anno Domini MDCXXV.

Serenitatis Vestrae

cognatus observantissimus

Vladislaus Sigismundus

¹ Jan Bierens, merchant and Prince Władysław Sigismund Vasa's agent in Antwerp from 1624.

No. 666

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

[December 1625]

Sigismund III, King of Poland, asks Emperor Ferdinand II to give a favourable welcome and hearing to Mikołaj Wolski, Grand Marshal of the Crown, who will report on important political matters.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 253r; BC Cracon, MS 117, p. 1029; BPANPAU Cracon, MS 2256, fo.308v; BPAN Kórnik, MS 991, fo. 46v, in all copies the place and date of the letter missing.

Serenissime et excellentissime princeps domine cognate et affinis noster carissime. Eo animo illustrem Nicolaum Wolski supremum Regni nostri marsalcum Krzepicensem, Rabstinensem et Olstinensem nostrum capitaneum ad Maiestatem Vestram destinavimus, ut quem Maiestas Vestra probe novit et inclitae familiae Austriacae esse addictissimum et mutuae nostrae amicitiae conservandae studiosissimum exponeret maximi momenti negotia, quae utriusque nostrum statum et dignitatem concernunt et quae nisi mature prospiciamus maxima ab utrinque detrimenta Regnis ditionibusque nostris sunt allatura, nosque ipsos statusque nostros in discrimen coniectura. Audiet Maiestas Vestra virum priscae virtutis et integritatis haec ipsa nostro nomine exponentem accomodabitque voluntatem suam, ut mature ne quid inde incommodi redundet impendentibus periculis obviam eatur, et ut mutui nostri hostes intelligant nostram tam arctam coniunctionem multis necessitudinibus conciliatam nobis salutarem illis formidandam esse et deinceps fore. Deus optimus maximus Maiestatem Vestram diu servet incolumem cui nos studia nostra amanter deferimus.

No. 667

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 3 January 1626

Emperor Ferdinand II notifies Sigismund III, King of Poland, of the planned wedding of Gábor Bethlen, Prince of Transylvania, and Catherine of Brandenburg.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1626, f. 1r–2v.

Nunquam ea fuit intentio nobis quod sponsalia inter Transilvaniae principem Bethlenum¹ et Brandeburgicam ducissam² operose tractata aut conciliatea voluerimus, quippe qui ante finalem earundem conclusionem eo nomine nec rogati, nec requisiti simus. Verum quandoquidem elector Brandeburgicus die septima elapsi mensis Octobris dicta sponsalia iam tum conclusa et firmata nobis per literas renuntiaverit et pro ea, quae inter augustam domum nostram et familiam Brandeburgicam intercedit, affinitatis coniunctione significaverit se non dubitare quin hae nuptiae nobis quoque gratæ et ratae futurae sint atque etiam ipsam sponsam cognatam et principem nostram, utpote quae in tam longinquas a patria oras discederet caesareo nostro favore et benignitate complexi simus, aliter certe, quam quod in similibus casibus fieri solet, respondere non potuimus, ut scilicet conclusa iam ante sponsalia nostra quoque ex parte permetteremus, et ut in reipublicae christianae quietem eo cederent, utrique contrahenti precaremur; prout ex adiunctis literarum copiis plenius apparet. Quas eum in finem Serenitati Vestrae communicandas duximus, ut sinistram quam forte concepit opinionem, eidem eximamus et vel inde Serenitas Vestra cognoscat nequaquam nos dicti matrimonii suasores fuisse. De caetero felix regimen, prosperos currentis anni successus et frequentes de hostibus triumphos Serenitati Vestrae ex animo precamur. Datum Viennae die 3 mensis Ianuarii 1626.

¹ Gábor Bethlen.

² Catherine of Brandenburg (1602–1644), daughter of John Sigismund, Elector of Brandenburg, married Gábor Bethlen on 2 March 1626.

No. 668

King Philip IV to King Sigismund III

Zaragoza, 15 January 1626

Philip IV, King of Spain, informs Sigismund III, King of Poland, that his extraordinary ambassador Count of Solre will be accompanied by Baron of Auchy, who will continue the discussions after the Count's departure.

Fair copy: AG Simancas, Estado K. 1457, fo. 480; the place and date of the letter in the heading. Fair copy on the margin.

Por haver de acudir el Conde de Sora¹ a algunas cosas de mi servivio que le he cometido y no poder detenerse a ajustar lo que ahi le he mandado trate, va con el varon de Auchy² para quedar en su lugar y acudir a esto. El varon de Auchy que es persona de calidades muy buenas y artes holgare mucho que Vuestra Magestad mande que lo que el Conde dexare entablado que conbenga y proseguir se vaya ajustando con el dicho Varon, dandole entera fee y credito a todo lo que ace y proposito dixere y honrrandole como lo mereze y lo fio de Vuestra Magestad.

¹ See no. 664.

² Charles de Bonnières (1595–1664), Baron of Auchy; he came from Arras; in his youth he was Philip III's courtier; after returning to Flanders he was a cavalry captain; he served in the Spanish army, including the Palatinate. From 1621 he was an envoy of Infanta Isabella and went on missions to Cologne, Mainz and Brandenburg; in 1623 he became governor of Bapaume. From 1623 he stayed at the court in Madrid as an advisor on the war in the Netherlands; from 1626 in the diplomatic service of Philip IV.

No. 669

King Sigismund III to King Philip IV

Warsaw, 31 January 1626

Sigismund III, King of Poland, requests that Philip IV, King of Spain, confer upon Benedetto Bosio the title of the canon of the Church of Santa Maria della Scala in Milan.

Copy: BU Warsaw, MS 52, fo. 45v.

Serenissime princeps domine amice et consanguinee cognateque noster carissime. Scripsimus ad Maiestatem Vestram anno proxime superiori diligenter petentes velit Maiestas Vestra nostra causa atque commendatione canonicatum liberum primo vacaturum ecclesiae Mediolanensi Scala nuncupatae conferre venerabili Benedicto Bosio diuturno diligentique obsequio bene de nobis merito. Cum vero antequam priores literae nostrae Maiestati Vestrae redditae fuerint, intelligamus recens vacantem eiusdem ecclesiae canonicatum nuper a Maiestate Vestra collatum fuisse, petimus iterum quam diligentissime a Maiestate Vestra, ut cum primum se obtulerit Maiestati Vestrae occasion, quae nobis eo nomine gratificum posset, ita rationem huiusce petitionis nostrae habeat ut omnibus, si quae serio ea in causa obesse possent difficultatibus et impedimentis singulari Maiestatis Vestrae gratia at imperio superatis id pro quo tantopere petimus canonicatum hunc beneficio Maiestatis Vestrae obtineat, quod sane nos magnum suae erga nos voluntatis indicium habituri omnisque officii gratiae relaturi sumus Serenitati Vestrae. Cui optimam valetudinem felicissimosque regnorum successus ex animo optamus. Datum Varsaviae die ultima Ianuarii 1626.

No. 670

King Sigismund III to Archduke Leopold V

Warsaw, 20 February 1626

Sigismund III, King of Poland, notifies Archduke Leopold V of receiving letter which contains information on his planned wedding with Claudia de' Medici and on this occasion he sends him his sincerest wishes.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, s.f. Part of the seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimo et reverendissimo principi domino Leopoldo archiduci Austriae, duci Burgundiae, comiti Tirolis cognato affini nostro carissimo, salutem et mutuam benevolentiam. Serenissime princeps, cognate et affinis noster carissime.

Accepimus literas Serenitatis Vestrae Romae¹ die X Decembris scriptas², ad nos vero XII Februarii allatas, quibus nobis Serenitas Vestra nuntiat de mutato ab se divina voluntate vitae statu, nuptiisque cum serenissima principe domina Claudia Medici ducis Urbinatis³ relicta vidua principissa Etruriae Oeniponti die XXII mensis Februarii rite et solemniter celebrandis. Optassemus sane ut maturius literae Serenitatis Vestrae nobis redditae fuissent, quo usitato inter principes cognatos et amicos more, solennitatem hanc nuptialem illustriore officio prosequeremur. Verum cum ante diem eidem solennitati assignatam aliquot tantum diebus ad nos literae Serenitatis Vestrae allatae sint, nihil iam reliqui, temporis angustiis exclusi habemus, quam ut votis novum hunc vitae statum Serenitatis Vestrae prosequamur. Quod maiore, quo possumus affectu facimus Serenitatisque Vestrae ac serenissimae sponsae ipsius uberrimos solationum fructus, et amplissima omnis prosperitatis incrementa precamur, nuptiasque has et augustae domui Austriacae et nostrae regiae atque adeo orbi christiano universo solatio esse ex animo cupimus. Quod reliquum est Serenitati Vestrae optimam ac diuturnam valetudinem et secundos omnium rerum successus precamur, propensaeque voluntatis studia amanter deferimus. Datum Varsaviae die

XX mensis Februarii anno Domini MDCXXVI regnorum nostrorum
Poloniae XXXIX Sueciae XXXII.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

benevolus affinis

Sigismundus rex

- ¹ In December 1625, Leopold V was in Rome, where he obtained dispensation from Pope Urban VIII allowing him to resign from his clerical offices and marry Claudia de' Medici.
- ² The letter of Archduke Leopold V to Sigismund III has not been found.
- ³ Claudia de' Medici (1604–1648), daughter of Ferdinand I, Grand Duke of Tuscany; in 1621 she married Federico della Rovere, Duke of Urbino, who died two years later. The ceremonious wedding of Claudia and Leopold V took place on 19 April 1626 in Innsbruck.

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 8 March 1626

Sigismund III, King of Poland, requests that Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, give her consent for Laurent Swijs to export stone from the estuary of the River Meuse for the purposes of the City Council of Gdańsk.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 185r–186v. Seal.

Copy: AGR Brussels, SEA 532, fo. 15r, translation into French.

Published: R. Szmydki, Artystyczno-dyplomatyczne kontakty Zygmunta III Wazy z Niderlandami Południowymi, Lublin 2002, pp. 277–278.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Habsburgi, Flandriae, Tyrolis, palatinae Hannoniae, Hollandiae, Zelandiae, dominae Frisiae, cognatae et affini nostrae carissimae salutem et mutui amoris, atque omnis prosperitatis continuum incrementum. Serenissima princeps domina cognata et affinis nostra carissima.

Exposuit nobis humillime magistratus civitatis nostrae Gedanensis, quod ad necessarias quasdam structuras aliosque usus publicos, certis lapidibus ex Serenitatis Vestrae ditionibus indigeat, negotiumque cuidam Laurentio Swys¹ dederit, ut vel ipsemet vel per alios ad hoc constitutos, praedictos lapides iis in locis conquirit et vel crudos vel elaboratos Gedanum transmitti curet. Quam ad rem commodius securiusque expediendam, cum opus habeat patrocínio et gratia Serenitatis Vestrae, supplicavit nobis ut hac in parte auctoritatem nostram regiam apud Serenitatem Vestram interponeremus. Amanter itaque a Serenitate Vestra postulamus, ut praefato Laurentio Swys vel suis factoribus, mandato Serenitatis Vestrae, passus concedantur literae, quo negotium hoc commodius expedire, navigia et nautas cum eundi redeundique potestate conducere, lapidesque per mare et flumina sine theloneis, exactionibusque vulgo Licenten dictis demittere et tuto Gedanum usque transvehere possint. Rem nobis gratissimam et paribus benevolentiae officiis compensandam faciet Serenitas Vestra, cui de

caetero optimam valetudinem et florentes rerum omnium successus a Deo
precamur. Datae Varsaviae VIII Martii anno Domini MDCXXVI regnorum
nostrorum Poloniae XXXIX, Sueciae XXXII anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus et affinis

Sigismundus rex

¹ Laurent Pietersoon Swijs, stone-mason from Amsterdam; he cooperated with the royal courts in Denmark and Poland.

No. 672

King Sigismund III to Archduke Leopold V

Warsaw, 26 March 1626

Sigismund III, King of Poland, offers Archduke Leopold V his condolences on the death of Wilhelm V, Duke of Bavaria.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, s.f. Seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimo principi domino Leopoldo archiduci Austriae, duci Burgundiae, Styriae, Carintiae, Carniolae, comiti Tirolis, cognato affini nostro carissimo. Salutem et omnis prosperitatis incrementum. Serenissime princeps cognate et affinis noster carissime.

Postquam de obitu illustrissimi principis domini Vilhelmi Bavariae ducis¹ tristis ad nos pervenit nuntius, postulabat a nobis mutuae necessitudinis nexus, ut Serenitati Vestrae dolorem, quem ex eo maximum cupimus, hisce aperiemus. Etsi enim ille plenus dierum, virtutumque ad caelestem vitam migravit, gravem tamen mors illius maerorem nobis infixit, quem commune nobiscum esse Serenitati Vestrae confidimus. Deum precamur, ut illustrissimae domui Bavaricae iacturam hanc exoptatae felicitatis, secundarumque rerum successibus rependat ac Serenitatem Vestram diu salvam ac incolumem servet. Datum Varsaviae die XXVI mensis Martii anno Domini MDCXXVI regnorum nostrorum Poloniae XXXIX Sueciae XXXII.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

benevolus affinis

Sigismundus rex

¹ Wilhelm V Wittelsbach, Duke of Bavaria from 1579 to 1597, died on 7 February 1626.

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 21 April 1626

Sigismund III, King of Poland, notifies Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, of renting twenty-five ships, including Dutch ones, which are essential for the development of trade between the Commonwealth and Spain. The King wrote about this to Philip V as well. He asks Infanta Isabella to issue litterae passus for every ship.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fo. 191r–191v.

Copy: AGR Brussels, SEA 531, fo. 202r–202v, translation into French.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, ducissae Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comitissae Flandriae, Artesiae, Hollandiae, Zelandiae, dominae Frisiae. Dominae cognatae et affini nostrae carissimae salutem et mutui amoris incrementum. Serenissima princeps domina cognata et affinis nostra carissima.

Inter alias molestias et damna, quae hoc tempore, bellorum occasione ditiones et subditi nostri patiuntur, non minima est earum mercium, quae ex Hispania advehi solent, ac inter eas salis penuria. Cui rei, simul et nostrorum hominum necessitatibus, ut succurramus, constituimus viginti quinque naves etiam ex Hollandia conquerere ac conducere, datis in eas tamen magistris navium et gubernatoribus ac praecipuis administris e subditis nostris, quas in Hispaniam iis cum mercibus destinare, mittereque decrevimus, quae ei Regno vel tempore maxime usui esse, aliasque nobis et subditis nostris vicissim idoneas ac necessarias inde merces advehere possint. Quod negotium, quemadmodum Maiestati Catholicae¹ per literas diligenter proponi curavimus, ita Serenitati Vestrae idem proponendum duximus amanter petentes, ut quoniam in eo utilitas, commodumque mutuum versatur, Serenitas Vestra pro praefatis viginti quinque navibus, quantumvis in Hollandia fabricatis et conductis, nostris tamen usibus destinatas et obstrictas, iubere velit totidem literas passus, praecipue propter praefectos classis et navium Dunkerkanarum² scribi et consignare, relicto spatio in singulis literis pro nomine navis et navandi inscribendo. Qua

in re commune utriusque nationis et regni emolumentum quaeri, facile Serenitas Vestra deprehendit, et nos singularem ipsius erga nos affectum, studiumque agnoscemus. Cui de caetero prosperam a Deo valetudinem et felices rerum omnium successus precamur. Datum Varsaviae die XXI Aprilis anno Domini MDCXXVI regnorum nostrorum Poloniae XXXIX, Sueciae vero XXXII.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

¹ Philip IV, King of Spain.

² Dunkirk, a city and port by the North Sea in north-eastern France.

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 24 April 1626

Sigismund III, King of Poland, appeals to Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, to give back to Gdańsk merchants Georg Hogeschild and Laurent Breuwer the ships stopped in Dunkirk on their way back from Spain. The King asks Infanta to ensure that merchants from Gdańsk and Prussia are able to conduct their trade safely.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos.192r–192v. Seal.

Copy: AGR Brussels, SEA 531, 195r–195v, translation into French.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, ducissae Burgundiae, Brabantiae, Geldriae, comitissae Flandriae, Artesiae, Hollandiae, Zelandiae, dominae Frisiae cognatae et affini nostrae carissimae salutem et mutui amoris continuum incrementum. Serenissima princeps cognata et affinis nostra carissima.

Duorum civium et subditorum nostrorum Gedanensium Georgii Hogeschildii et Laurentii Breuweri naves ex Hispania redeuntes, vino, oleoque, onustas quidem a Sancto Sebastiano capitaneus invasit, mercibusque e navi Hogeschildii sublatis, navim ipsam in portum Dunkerkanum abduxit, quae non ante libera facta, redditaque est, quam cautionem et fideiussionem pro se Hogeschildius dedisset, et plusquam duo millia florenorum expendisset, alteram vero navim Laurentii Breuweri fraude et malitia praefatus capitaneus ita habuit, ut in profundum subsederit et mersa, amissaque omnino fuerit, damnumque ultra viginti millia florenorum mercatori et subdito nostro intulerit. Quod cum praeter Maiestis Catholicae et Serenitatis Vestrae mandatum et voluntatem non dubitemus factum. Id eo amanter a Serenitate Vestra petimus, ut praedictis Hogeschildio et Brewero iustitiam prompte administrari, merces oblatas, remque et navim corruptam, ac dolo, culpave capitanei Hispanici perditam, restitui aut compensari, damna et expensas sarciri iubeat, severeque et efficaciter omnino praefectis et capitaneis Dunkerkanis, omnibusque, quibus ad eum portum iurisdictio vel receptus est, inhibeat, ne civibus et subditis nostris Gedano aut ex Prussia nostra

cum attestazione sui magistratus venientibus ullam molestiam, nedum vim et damnum ac hostilia alia inferant. Fecerit in eo Serenitas Vestra rem et aequitati consentaneam et mutua amicitia ac coniunctione dignam. Cui prosperam a Deo valetudinem ac felicissimos rerum successus ex animo precamur. Datum Varsaviae die 24 Aprilis anno Domini MDCXXVI, regnorum nostrorum Poloniae XXXIX, Sueciae XXXII.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 24 April 1626

Sigismund III, King of Poland, requests that Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, give her consent to acquisition and unrestrained exportation of marble and stone by Laurent Swijs.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 189r–189v.

Copy: AGR Brussels, SEA 531, fo. 198r–198v and SEA 532, fo. 21r–21v, translation into French.

*Published: R. Szmydki, *Artystyczno-dyplomatyczne kontakty Zygmunta III Wazy z Niderlandami Południowymi*, Lublin 2002, pp. 280–281.*

Sigismundus tertius Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae eadem Dei gratia infanti Hispaniarum, ducissae Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comitissae Habsburgi, Flandriae, Artesiae, Hollandiae, Zelandiae, dominae Frisiae. Dominae affini et cognatae nostrae carissimae. Salutem et continuum omnis felicitatis incrementum. Serenissima princeps, domina affinis et cognata nostra carissima.

Dedimus negotium famato Laurentio Swys, ut certum numerum lapidum, nimirum sex millia cubitorum lapidis nigri, partim crudi, partim elaborati, quattuor millia cubitorum omnis generis marmoris similiter partim crudi, partim elaborati, octodecim millia omnis generis lapidum pro sternendis pavimentis quos Fliessen vocant, duo millia lapidum grandium, trium quattuor vel quinque cubitorum in longitudinem, quattuor millia tonnarum lapidis vulgo duyfstein, octoginta denique lapides molares ad certos usus nostros conquirat, coemat atque ad nos aulamque nostram regiam transportari faciat. Quoniam vero dictum numerum lapidum in provinciis Serenitatis Vestrae potissimum colligere eum oportebit, ab eadem amanter petimus, ut praefato Laurentio Swys aut eius mandatariis non modo illum conquirendi et coemendi, sed etiam pro iure regum et principum christianorum absque vectigalium, theloneorum et licentiarum exactione aut gravamine cum ex iurisdictione Serenitatis Vestrae libere evehendi et ad nos perducendi, navibus etiam lapides praedictos vehentibus libere ad

suos redeundi facultatem concedere ne gravetur. Hoc uti pro necessitudine et affinitate nostra haud gravatim nos impetraturos nobis pollicemur, ita vicissim quavis animi significatione mutuisque officiorum generibus id data occasione referre conabimur. Prosperam de caetero valetudinem felicesque rerum omnium successus Serenitati Vestrae a Deo optimo maximo optamus. Datum Varsaviae die 24 mensis Aprilis anno Domini MDCXXVI, regnorum nostrorum Poloniae XXXIX, Sueciae XXXII anno.

Serenitatis Vestrae

bonus cognatus et affinis

Sigismundus rex

Prince Władysław Sigismund to Infanta Isabella

Warsaw, 29 April 1626

Prince Władysław Sigismund requests that Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, allow the wife and child of architect Henrick von Peene to go to Poland.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 205r–206v. Seal.

Published: Archives des arts, sciences et lettres. Documents inédits publiés et annotés par Alexandre Pinchart. Première série, vol. 1, Gand 1860, pp. 231–232; R. Szmydki, "Dostawy mozańskiego kamienia budowlanego na wschodnie tereny dannej Rzeczypospolitej w 1 połowie XVII w.," Kronika Zamkowa – Roczniki, 5 (71), 2018, p. 55.

Serenissimae principi dominae Isabellae Clarae Eugeniae, Dei gratia Hispaniarum infanti, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Gelriae, comiti Habsburgi, Flandriae, Tirolis, Artesiae, Palatinae, Hannoniae, Hollandiae, Zelandiae, dominae Frisiae. Dominae cognatae et affini nostrae carissimae. Vladislaus Sigismundus Dei gratia princeps Poloniae et Sueciae, electus magnus dux Moschoviae, Smolenscienis, Severiensis, Czernichoviensis ducatum administrator. Salutem et mutui amoris atque omnis felicitatis continuum incrementum, dominae cognatae et affini nostrae carissimae. Serenissima princeps domina cognata et affinis nostra carissima.

Vocatus ab illustrissimo castellano Cracoviensi¹ in Poloniam ante elapsum annum, in arte architectonica versatus Henricus von Peene², dominiorum Serenitatis Vestrae incola, magno tenetur desiderio, videndi suam uxorem atque caram sobolem. Verum quia severa accessit inhibitio, ne quispiam subditorum Serenitatis Vestrae usurpet sibi absque licentia expressa Serenitatis Vestrae in exteris nationes abeundi facultatem, id vel maximo fuit impedimento, quominus suorum compos effici posset hucusque votorum. Quamobrem cum ipsius desiderio, tum illustrissimi castellani Cracoviensis ducis in Zbaraz postulationi libenter suffragantes, petimus diligenter a Serenitate Vestra liceat eius uxori ex mandato Serenitatis Vestrae in Poloniam per Amsterdamum commigrare, cum mari quam terra tutius sit atque compendiosius iter. Nos vero hunc Serenitatis Vestrae ad nostram petitionem exhibitum illi hoc in passu favorem, omni studio quavis occasione demereri contendemus. Quam interea felicissime in optima

valetudine florere cupimus. Datae Varsoviae die XXIX mensis Aprilis anno
Domini MDCXXVI.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

affectissimus

Vladislaus Sigismundus

- ¹ Jerzy Zbaraski (1574–1631), Polish nobleman, court butcher 1612–1619, cupbearer of the court (1619–1620), castellan of Cracow (1620–1631).
- ² Hendrick von Peene (van Peene), architect and fortification builder who worked in the Southern Netherlands. Jerzy Zbaraski brought him to Poland in 1625.

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 30 April 1626

Sigismund III, King of Poland, requests that Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, exempt from duty fees the comestibles transported from Poland for the workers employed at stone mining by Laurent Swijs.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 372r–373v. Seal.

Copy: AGR Brussels, SEA 532, fos 23r–23v, translation into French.

Published: R. Szmydki, Artystyczno-dyplomatyczne kontakty Zygmunta III Wazy z Niderlandami Południowymi, Lublin 2002, pp. 285, a copy of translation into French.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, ducissae Burgundiae, Brabantiae, Geldriae, comitissae Flandriae, Artesiae, Hollandiae, Zelandiae, dominae Frisiae affini nostrae carissimae salutem et mutui amoris continuum incrementum. Serenissima princeps affinis nostra carissima.

Non ignotum quidem nobis est, quam severis edictis et cautionibus interdictum sit commerciis omnibus, quae Serenitatis Vestrae ditionibus cum provinciis foederatorum Statuum Hollandiae alias esse solent, cum vero ita res postulet, ut vario genere lapidum, qui in locis Serenitati Vestrae subiectis aut aliis in usum nostrum parati, coemptique sunt egeamus, simulque egregius Laurentius Swys, qui eos ad nos perferre tenetur, non inutilem operam hominibus et subditis Serenitatis Vestrae ac vicinis praestare intendat, et varias res ad victum pertinentes, quibuscum operarii montani pro usu nostro laborantes et nautici homines egere possunt ex Hollandia in ditiones Serenitatis Vestrae aut nostro intento idoneas referre studiose laboret. Ideo amanter a Serenitate Vestra petimus, ut quando cum huiusmodi victualibus dictus Laurentius Swys vel eius mandatarius advenerit, ei una cum conductis navibus hominibusque concedat et a suis concedi faciat, liberum securumque et sine omni molestia, teloneique et licentiarum exactione aditum transitum illationemque et dispositionem victualium. Quod quidem multum nostra interest, integre tutoque ei concedi et in effectu praestari, cum hac conditione et pacto nobiscum

certum contractum et conventionem fecerit, quae alias neque sine damno nostro neque simpliciter ratione ulla impleri poterit. Eo itaque facilius huic rei etiam, nostri causa locum Serenitatem Vestram daturam speramus cui de coetero prosperam valetudinem et felicissimos rerum successus a Deo precamur. Datae Varsaviae XXX die mensis Aprilis anno [Domini] MDCXXVI regnorum nostrorum Poloniae XXXVIII Sueciae vero XXXII anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus affinis

Sigismundus rex

No. 678

King Sigismund III to King Philip IV

Warsaw, 22 June 1626

Sigismund III, King of Poland, notifies Philip IV, King of Spain, of the discussion he held with his ambassador Count of Solre concerning the situation in Europe, especially in regard to the resumption of the English-Spanish war and the threat of hostile Turkish activities towards Poland. He also congratulates Philip IV on the birth of his daughter.

Copy: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fos 262r–262v.

Serenissime princeps domine frater et affinis noster carissime. Nota nobis est Maiestatis Vestrae singularis erga nos propensio notum catholicae religionis et publicae Regnorum pristianorum pacis conservandae studium, id cum saepe antea illustribus Maiestatis Vestrae declaravit experimentis, tum vel maxime turbato superioribus annis seditiosorum quorundam ambitione Germaniae statu satis Maiestas Vestra ostendit esse sibi curae publicam salutem. In qua conservanda dum Maiestas Vestra summa cum laude feliciter versatur, minime nobis in mentem venire potuit quenquam principum christianorum, tam praeclaros Maiestatis Vestrae conatus remoraturum. Aliter ac sperabamus accidit serenissimo Angliae rege¹ bellum ordiente et infesta arma ditionibus Maiestatis Vestrae inferente. Qua de re quod Maiestas Vestra nos certiores facere voluerit agnoscimus illius sincerum fraterni amoris erga nos affectum, quo quantopere erga nos feratur, et quantum nostrae amicitiae in gravissimis et arduis regnorum suorum et rei publicae christianae negotiis innitatur explicavit nobis illustris comes Soranus² Maiestatis Vestrae legatus vir magni iudicii et sincerae fidei, quem nomine Maiestatis Vestrae de communibus periculis et subsidiis nobiscum agentem libenter audivimus, eidemque quis in praesenti rerum statu noster esset sensus candide aperuimus, ex eodem intelliget Catholica Maiestas Vestra nos quoque haereticorum principum vicinorum nostrorum conspiracyonibus urgeri quae quidem per se non tam nobis graves essent, nisi Turcicae potentiae moles ultra eam iisdem inimicis nostris in nos derivantibus nobis immineret, cuius impetum proximo quidem anno satis feliciter retudimus, nunc iterum novum ab ea parte imminet periculum, et pene denuntiati a Turcarum imperatore³ belli summum discrimen. Caeterum in tantis regnorum nostrorum tempestatibus nec animus nec

consilium nobis deerit et Deus ipse feret auxilium rem christianam pro virili tuentibus. Favebit et Catholica Maiestas Vestra nostris conatibus, neque patietur ut in communi causa communique periculo deserti ab amicis succumbamus. Filiola⁴ recens nata Catholicam Maiestatem Vestram salva et incolumi serenissima regina auctam esse ex animo laetamur, eidemque felicitatem auctae nova prole regiae domus gratulamur. Serenissima coniunx⁵ nostra Maiestatis Vestrae matertera recte valet serenissimi item filii nostri crescunt ad obsequium cum universae reipublicae christianae tum potissimum ad serenissimae Austriacae familiae decus et ornamentum. Optamus Catholicam Maiestatem Vestram felicitate florere, victoremque hostium diuturna frui incolumitate Varsaviae die XXII Iunii 1626.

¹ Charles I.

² Jaen de Croÿ, Count of Solre, see no. 664.

³ Murad IV (1612–1640), Sultan from 1623 to 1640.

⁴ On 25 November 1625, Isabella of Bourbon, the wife of Philip IV, gave birth to her daughter Maria Eugenia.

⁵ Queen Constance of Austria.

No. 679

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 11 July 1626

Sigismund III, King of Poland, informs Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, about the discussions he had with Count of Solre, ambassador of King Philip IV.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 207r–208v. Seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditatus rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Tirolis cognatae et affini nostrae carissimae. Salutem et mutuam benevolentiam. Serenissima princeps cognata et affinis carissima.

Legatum serenissimi Hispaniarum regis¹ affinis et cognati nostri carissimi illustrem dominum Ioannem de Croy comitem de Solre² equitem Aurei Velleris benigne ac benevole accepimus, non solum quod ille ab amico et coniunctissimo principe venerit, verum etiam, quod plenas amoris atque benevolentiae literas a Serenitate Vestra nobis attulerit, amantissimumque salutationis officium nomine eiusdem impertiverit. Referet ille coram Serenitati Vestrae quanto cum affectu ei aures praebuerimus, resalutandaeque Serenitatis Vestrae munus summa cum propensissimi animi testificatione imposuerimus. Quod dum exequetur ut ei fidem Serenitas Vestra habeat et pro legatione hac egregie gesta aliisque ipsius praeclaris meritis gratiam, benevolentiamque suam exhibeat, amanter postulamus. Quam ut Deus diu salvam ac incolumem servet, ex animo precamur. Datum Varsaviae die XI mensis Iulii anno Domini MDCXXVI regnorum nostrorum Poloniae XXXIX Sueciae XXXIII.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

benevolus affinis

Sigismundus rex

¹ Philip IV.

² Jaen de Croy, Count of Solre, see no. 664 and no. 678.

No. 680

Prince Władysław Sigismund to King Philip IV

Warsaw, 13 July 1626

Prince Władysław Sigismund expresses his readiness to serve Philip IV, King of Spain, and the interests of the whole House of Austria.

Holograph: AG Simancas, Estado, leg. 2509, fos 187–188.

Copy: AG Simancas, Estado leg. 2509, fo. 188, translation into Spanish.

Serenissimo Siniore.

Il grandissimo affetto mio verso Vostra Maestà Serenissima, e tutta la nostra Casa, mi comandò che con queste poche righe, apra il mio desiderio di servir Vostra Maestà Serenissima. Al quale me offerisco in ogni occasione, la quale Vostra Maestà Serenissima comandarà, con prontissimo animo di eseguire; per che non desidero altro, se non demonstrar con vive radgioni il mio gran affetto a servir Vostra Maestà Serenissima in bene della sua Casa, di Vostra Maestà Serenissima, alla quale bacio con ogni dovuta reverentia la mano. Di Warsowia, 13 di Julio, Anno Domini 1626.

Di

Vostra Maestà Serenissima

affettuosissimo fratello et servitore

Vladislao Sigismundo

Prince Władysław Sigismund to King Philip IV

Warsaw, 10 August 1626

Prince Władysław Sigismund makes a request to Philip IV, King of Spain, to support the candidacy of Alessandro Rangoni, whose uncle was the apostolic nuncio in Poland, to the office of the bishop of the Kingdom of Naples or Duchy of Milan.

Original: AGS, Estado leg. 2328, f. 164 y 165. Trace of the seal.

Published: Polonica AGS, vol. 1, no. 133, pp. 308–309.

Serenissimo principi domino Philippo Dei gratia Castellae, Legionis, Aragonum, Utriusque Siciliae, Hierusalem, Portugaliae, Navarrae et Indiarum regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Lotharingiae, Brabantiae, comiti Flandriae, Tirolis domino fratri et consanguineo nostro carissimo Vladislaus Sigismundus Dei gratia princeps Poloniae et Sueciae, electus magnus dux Moschoviae, Smolenscensis, Severiensis, Czernichoviensis Ducatum administrator, salutem et mutui amoris atque omnis felicitatis perpetuum incrementum. Serenissime princeps domine frater et consanguinee noster carissime.

Alexandrum Rangonum¹ ex comitibus Castri Crescensis et Burgi Franchi nunc gubernatorem sancti Severini summa prosequimur benevolentia, cum propter eximiam eius virtutem morumque integritatem et egregia in nos studia, tum etiam ob patrum eius reverendissimi domini Claudii Rangonii² episcopi regii singularia in serenissimum regem et patrem nostrum carissimum merita, apud quem multis annis nuntii apostolici munere, magna cum laude et gratia functus est, adeo ut suae Maiestatis praecipue commendatione a Gregorio XV³ cardinalis designatus fuerit, licet dignitatem ipsam morte praeventus adire non potuerit, quae dignitas in nepote hoc, serenissimo parente nostro amice commendante, instaurata fuisset, nisi pontifex tam cito fati cessisset. Hunc igitur ad ecclesiastica munia praeclaris animi dotibus egregie instructum, diligenter Maiestati Vestrae commendamus obnixaeque petimus, ut prima vacationis in Regno Neapolitano vel Ducatu Mediolanensi occasione oblata, episcopatum ei aliquem ibidem conferre dignetur. Dignitates enim aliae insigniores in caeteris Italiae partibus, ab ipsis cardinalibus possidentur. Certo nobis persuasum habemus, illum ea fide, obsequio et devotione Maiestatis

Vestrae honori cultuique studia atque servitia sua consecraturum, ut tanto Maiestatis Vestrae beneficio sese dignum semper nec ingratum sit exhibiturus. Nos quoque ea in re singularem erga nos Maiestatis Vestrae benevolentiam agnoscemus et serenissimo parenti longe gratissimum erit, carae addictaeque sibi familiae Rangoniae virum a Maiestate Vestra adiuvari ornarique. Prosperam de caetero valetudinem et felicissimos rerum successus Maiestati Vestrae a Deo precamur. Varsaviae die X Augusti 1626.

Eiusdem Maiestatis Vestrae

frater et consanguineus

Vladislaus Sigismundus

¹ Alessandro Rangoni (1578–1640), Count of Castelcrescente and Borgofranco, nephew of bishop Claudio Rangoni, apostolic nuncio in Poland, whom he accompanied during his stay at Sigismund III's court; in 1628 he became the bishop of Modena.

² Claudio Rangoni, see no. 567.

³ Pope Gregory XV.

No. 682

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 22 August 1626

Emperor Ferdinand II notifies Sigismund III, King of Poland, that Heinrich Dreiling, envoy of Prince of Transylvania to Gustav II Adolf, King of Sweden, has been apprehended and imprisoned in Hungary. He was in possession of encrypted letters of whose contents the King will soon be informed.

Copy: BC Cracow, MS 376, p. 464.

Mandavit Bethlemius¹ internuntium ad Gustavum² Henricum Dreiling³ nuncupatum. Is habita expeditione sua praefato Gustavo domum redire cogitans in Hungaria interceptus est a fidelium nostrorum manibus rebus et literis omnibus sibi commissis privatus, ipse autem carceri mancipatus est. Cum itaque dictae literae demandatae et consignatae fuerint, Serenitati Vestrae earundem tenorem, principibus annexum communicare voluimus, ut malevolorum eorum intentiones Serenitatis Vestrae luculentius patere possint. Habuit propterea penes se instructionem obscuris notis refertam a publicato Gustavo dictus internuntius, curamus ut cuncta nobis explicentur et perfectius declarentur, quatenus eiusdem quoque terminorum expositione et confessione internuntii perspecta Serenitati Vestrae quantocius participem reddere ut eidem submittere possimus. Quam de reliquo prosperrimis rerum suarum successibus frui optamus. Datum Viennae die vigesima secunda Augusti anno Domini 1626.

¹ Gábor Bethlen.

² Gustav II Adolf, King of Sweden.

³ Heinrich Dreiling, Silesian nobleman, from 1626 diplomat in the service of Prince Gábor Bethlen and his wife Catherine. In summer 1626, he went with a diplomatic mission to Gustav II Adolf; on his way back to Transylvania he was apprehended and imprisoned by the Emperor; after a few months, he was released.

No. 683

Prince Władysław Sigismund to Archduke Leopold V

Warsaw, 29 August 1626

Prince Władysław Sigismund commends to Archduke Leopold V his secretary Filippo Lampugnani, who wishes to return to Milan, which is his family home. He also asks the Archduke to place his trust in courtier Antonio Taroni, who will deliver the letter concerning Archduke's subjects in Milan.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, s.f. Seal.

Serenissimo Signore

Desiderando noi grandemente di sodisfare come per hora meglio potiamo, alli meriti di Monsignore Lampugnani¹ nostro fedelissimo segretario per la bona et diligente servitù prestatorei nella nostra peregrinatione, et quà ancora continuamente habbiamo perciò risoluto, desiderando lui ritornare in Milano sua patria, dove noi non teniamo cosa alcuna per guiderdonarlo di adoperarsi in suo servitio, con ogni nostro potere acciò resti da noi consolato et sottisfatto conoscendolo persona degna et sufficiente di riuscire in qual si vogli grave negotio.

La onde preghiamo Vostra Altezza Serenissima con quella maggiore istanza, et premura che potiamo prestare compita fede al Signore Antonio Taroni² nostro servitore in tutto quello li esporrà a nome nostro circha la gentia di Vostra Altezza in detta città di Milano, mandandolo noi a posta per tale effetto, con ferma speranza di ottenere da Vostra Altezza quanto bramiamo in questo particolare asicurandola che ciò riceveremo per particolar et segnalato favore et gratia con restargliene sempre mai obligato promettendo noi ogni fedeltà, et diligentia per il detto nostro segretario alla quale fratanto desideriamo da Sacra Domine Maestà il colmo di ogni prosperità et felici successi. Di Varsavia il 29 Agosto 1626.

Di Vostra Altezza Serenissima

affetionatissimo nipote

Vladislao Sigismundo

¹ Filippo Lampugnani, Italian clergyman, secretary of Prince Wladyslaw from 1624.

² Antonio Taroni, courtier of Prince Wladyslaw.

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 6 September 1626

Sigismund III, King of Poland, expresses his gratitude to Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, for sending him copies of letters which point to a conspiracy against him and his family. He asks Infanta to send him the originals, because only in this way will he be able to thwart the conspirators' plans.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 211r–212v. Seal.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fos 290v–291r ; BJ Cracow, MS akc. 95/92, nr XCVIII; BC Cracow, MS 126, p. 519.

Published: A. Kraushar, Dzieje Krzysztofa z Arciszewna Arciszewskiego, admirała i wodza Holendrów w Brazylii, starszego nad armatą koronną za Władysława IV i Jana Kazimierza 1592–1656, t. 1, Petersburg 1892, pp. 212–213; „Spisek orleański” w latach 1626–1628, oprac. U. Angustyniak, W. Sokołowski, Warszawa 1990, no. XI, pp. 133–134 (catalogue number wrongly given as SEA 532).

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, Arthesiae, comiti Habsburgi, Flandriae, Tirolis, palatinae Hannoniae, Hollandiae, Zelandiae, dominae Frisiae, cognatae et sorori nostrae carissimae.

Agnosimus eximiam Serenitatis Vestrae erga nos animi propensionem, saepius antea illustribus declaratam argumentis, nunc quoque datis ad nos litteris, adiunctisque litterarum exemplis, ex quibus male erga nos domumque nostram regiam affectorum elicitur voluntas, contestatam. Ex quo intelligimus, quantae curae sit Serenitati Vestrae nostra dignitas et salus, quo nomine plurimum nos Serenitati Vestrae debere profitemur. Optatius sane nobis esset, et ad eundem obviam malevolorum pravis conatibus, magis accommodatum, si interceptarum litterarum ipsa autographa habere possimus, quae petimus. Quod reliquum est Serenitatem Vestram benevalere cupimus. Datae Torunii die VI Septembris anno Domini MDCXXVI regnorum nostrorum Poloniae XXXIX, Sueciae XXXIII anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

King Sigismund III to Infanta Isabella

Toruń, 6 September 1626

Sigismund III, King of Poland, informs Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, that during the attack of the Swedish on Royal Prussia the tools and resources from the royal mint were sent from Gdańsk to Holland by ship. He asks the Infanta to forbid the confiscation of the mint's equipment in case the ship is captured by the Dunkirk fleet and guarantees the equipment will be returned.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 213r–213v, 218r–219v. Seal.

Copy: AGR Brussels, SEA 531, fos 217r–217v, translation into French.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi dominae Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia Hispaniarum infanti, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Geldriae, comiti Flandriae, Tirolis, Artesiae, Hollandiae, Zelandiae, dominae Frisiae cognatae et affini nostrae carissimae salutem et omnem felicitatem. Serenissima princeps domina cognata et affinis nostra carissima.

Cum inopinatus in Prussiam Sudermanniae dux Gustavus Adolphus¹, hac aestate irruisset, et obvia armis aut terrore invasisset, vel obruisset, forte evenit, ut in illa rerum animorumque turbatione, quidam ex officinae monetariae nostrae Gedanensis administris, ipso praefecto procul inde apud nos constituto, instrumentum et materiam omnem monetariam, ac praecipue aes et metallum ad hoc praeparatum, in navim impositum in Hollandiam tanquam opportunissimum ipsis visum tum temporis perfugium miserint in qua tamen festinatione, neque litteris, neque alio praesidio instructi fuerunt, neque adhuc profecto de navis aut naucleri nomine constat. Cum autem nostra maxime intersit, ea omnia salva integraque esse, donec tranquilliore rerum statu reddito, revehi etiam metu avecta queant, interea vero fieri possit, ut a capitaneis maritimis Serenitatis Vestrae praesertim Dunkerkanis, eam ob causam quod in Hollandiam destinata fuerint, in mari abripiantur aut diripiantur; amanter et diligenter a Serenitate Vestra petimus, ut severo et efficaci mandato, direptionem talium rerum praedictis capitaneis aliisque omnibus interdicit, salvaque et inviolata omnia servari, ablataque opportune

restitui iubeat. Ubi de navi eiusque magistro aliquid certi exploratum fuerit de iis quantocius ad Serenitatem Vestram perscribemus. Interim pro mutuae necessitudinis coniunctione non dubitamus Serenitatem Vestram indemnitati rerum nostrarum subditorumque nostrorum, qua par erit autoritate et praesidio consulturam. Prosperam de caetero valetudinem et felices rerum successus Serenitati Vestrae a Deo precamur. Datae Thorunii die VI mensis Septembris anno Domini MDCXXVI regnorum nostrorum Poloniae XXXIX Sueciae XXXIII anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus et affinis

Sigismundus rex

¹ Gustav II Adolf, King of Sweden.

No. 686

King Sigismund III to Infanta Isabella

Military camp near Waćmierz, 25 October 1626

Sigismund III, King of Poland, requests that Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, release Methieu Rouault, servant of Krzysztof Zbaraski, who was apprehended on the sea by the Dunkirk fleet, and return the money and goods he was transporting to Poland.

Original: AGR Brussels, SEA 286, fos 58r–59v. Seal.

Published: R. Szmydki, Kontakty artystyczne królewicza Władysława Zygmunta Wazy z Antwerpią, Warszawa 2002, p. 145.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, Arthesiae, comiti Habsburgi, Flandriae, Tirolis, palatinae Hannoniae, Hollandiae, Zelandiae, dominae Frisiae, cognatae et affini nostrae carissimae salutem et omnis prosperitatis incrementum. Serenissima princeps, domina cognata et affinis nostra carissima.

Missus est anno superiore, ab illustri Christophero duce de Zbaraz¹, praefecto stabuli nostri, famulus ipsius Matthias Roualt² in Gallias, ad certas res, in usum militare necessarias, ibidem coemendas. Quem cum capitanei maritimi Serenitatis Vestrae, in mari interceperint et cum rebus omnibus in portus et loca Serenitatis Vestrae abduxerint et adhuc captivum detineant, ideo a Serenitate Vestra amanter petimus, ut praefectis classium et aliis quibuscunque, maritimam iurisdictionem habentibus, severe mandet, quatenus praefatum Roualtum eximi captivitate et pecuniam ac res alias omnes, integre eidem restitui, liberamque eidem abeundi potestatem faciant. Prosperam de caetero valetudinem et felices Serenitati Vestrae successus precamur. Datae ex Castris ad Varcimiriam³, die XXV mensis Octobris anno Domini MDCXXV regnorum nostrorum Poloniae XXXIX, Sueciae vero XXXIII anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

- ¹ Krzysztof Zbaraski (1579–1627), Polish nobleman, brother of Jerzy Zbaraski; in his youth he studied in Padua (he was a student of Galileo) and travelled across Europe, Master of the Horse (1610–1627), envoy to Turkey from 1622 to 1623.
- ² Mathieu Rouault, French nobleman, while in the service of Louis XIII, he led military missions in Germany and Poland; from 1625 Prince Władysław's agent in France and associate of Krzysztof Zbaraski. In the beginning of July 1626, on his way to Poland he was arrested after the Dutch ship had been detained by Spanish vessels.
- ³ Waćmierz (Warcimierz), a village in Pomeranian Voivodship, to the south of Tczew.

No. 687

King Sigismund III to King Philip IV

Military camp near Waćmierz, 25 October 1626

Sigismund III, King of Poland, requests that Philip IV, King of Spain, release Methieu Rouault, servant of Krzysztof Zbaraski, who was apprehended on the sea by the Dunkirk fleet, and return the money and goods he was transporting to Poland.

Original: AGR Brussels, SEA 531, the end part of the manuscript does not contain pagination, in the upper corner number 26 is visible. Seal.

Published: R. Szmydki, Kontakty artystyczne królewicza Władysława Zygmunta Wazy z Antwerpią, Warszawa 2002, pp. 146–147.

Serenissimo principi domino Philippo, Dei gratia Castellae, Legionis, Aragonum, utriusque Siciliae, Hierusalem, Portugaliae, Navarrae et Indiarum regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Lotharingiae, Brabantiae, comiti Habsburgi, Flandriae, Tirolis, domino cognato et affini nostro carissimo. Sigismundus III, Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque, nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex salutem et omnem felicitatem. Serenissime princeps domine cognate et affinis noster carissime.

Misit anno superiore mense Octobri, famulum suum Matthiam Roualdt¹, illustris Christopherus dux de Zbaraz², stabuli nostri praefectus in Galliam ad certas res, in usum ipsius coemendas. Qui cum in mari a capitaneis Maiestatis Vestrae captus abductusque esse nuntietur, a Maiestate Vestra amanter et diligenter petimus, ut praefectis suis maritimis et capitaneis classicis, severe iniungat, quatenus dictum Roualdt, ubicunque deprehensus fuerit, captivitate exolvi, libertatique restitui, et res omnes ac pecunias, eidem integre reddi faciant. Quod et pro mutua amicitia, et aequitatis intuitu, Maiestatem Vestram facturam non dubitamus. Cui de caetero prosperam valetudinem et felices rerum successus precamur. Datae ex castris ad Warcimiriam die XXV mensis Octobris anno Domini MDCXXVI regnorum nostrorum Poloniae XXXIX, Sueciae XXXIII.

Eiusdem Maiestatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

¹ Mathieu Rouault, see no. 677.

² Krzysztof Zbaraski,

Prince Władysław Sigismund to Infanta Isabella

Military camp near Waćmierz, 25 October 1626

Prince Władysław Sigismund requests that Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, release Methieu Rouault, servant of Krzysztof Zbaraski, who was apprehended on the sea by the Dunkirk fleet, and return the money and goods he was transporting to Poland.

Original: AGR Brussels, SEA 531, the end part of the manuscript does not contain pagination. Seal.

Vladislaus Sigismundus, Dei gratia Poloniae et Sueciae princeps, electus magnus dux Moschoviae, Smolensciensis, Severiensis, Czernichoviensis ducatum administrator. Serenissimae principi dominae Isabellae Clarae Eugeniae, Dei gratia Hispaniarum infanti, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Habsburgi, Flandriae, Tirolis, Artesiae, Palatinae, Hannoniae, Hollandiae, Zelandiae, dominae Frisiae cognatae et affini nostrae carissimae. Salutem et omnis prosperitatis incrementum. Serenissima princeps domina cognata et affinis nostra carissima.

Expediterat superiore anno mense Octobri, stabuli Regni praefectus, illustris dominus Christopherus dux de Zbaraz¹, servitorem suum Mathiam Rouald² in Galliam, res quasdam usui suo necessarias coemendi causa. Qui cum a capitaneis orae maritimae captus esse divulgatur, atque hucusque detineri, resque illius omnes in portus et loca Serenitatis Vestrae abductas esse certis nuntiis confirmetur, amanter a Serenitate Vestra postulamus, ut praefectis classium, et aliis maritimam iurisdictionem habentibus, severo mandato inhibendum velit, ne praefatus Roualdus captivitate hac longius torqueatur, sed omnibus ex integro reportatis rebus (inter quas fuisse quoque nostras non mediocris valoris testatum volumus) securam habere possit ad nos abeundi potestatem. Rem sane nobis Serenitas Vestra hoc praestiti studii in nos argumento factura est gratissimam. Quam de caetero optime valere atque prosperrima rerum accessione augeri cupimus. Datae ex castris ad Warcimiriam die XXV Octobris anno Domini MDCXXVI.

Eiusdem Maiestatis Vestrae

bonus cognatus

Vladislaus Sigismundus

¹ Krzysztof Zbaraski, see nos. 686 and 687.

² Mathieu Rouault.

King Sigismund III to Infanta Isabella

Wacmierz, 26 October 1626

Sigismund III, King of Poland, asks Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, to return the ship and goods belonging to Erhard Cornelius, a citizen of Gdańsk, who was apprehended on his way back from Malaga by the Admiralty in Dunkirk, and calls on the Infanta to ensure safety of trade for merchants from Gdańsk.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 219r–219v and 222r–222v. Seal.

Copy: AGR Brussels, SEA 531, fo. 220r–220v, translation into French.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, Arthesiae, comiti Habsburgi, Flandriae, Tirolis, Arthesiae, palatinae Hannoniae, Hollandiae, Zelandiae, dominae Frisiae, cognatae et affini nostrae carissimae salutem et omnis prosperitatis incrementum. Serenissima princeps, domina cognata et affinis nostra carissima.

Profectus erat in Hispaniam cum mercibus certorum civium Gedanensium famatus Erhardus Cornelius, civis Gedanensis, navis Sancti Petri nauclerus, iisque Meglae¹ venditis dum domum vela dirigeret, vi tempestatis reluctantante in Angliam delatus ac benigniore postmodum usus aura in destinato Gedanum cursu a navali militia Serenitatis Vestrae eo praetextu quod nimirum partium Hollandicarum esset captus tantisper cum mercibus in civitate Dunkerken Serenitatis Vestrae detentus est, donec fideiussoriam cautionem eo nomine praestitisset. Cum vero merces eadem summo praedictorum subditorum nostrorum damno hucusque in eadem civitate detineantur ac praedictus nauclerus se ab omni hostilitatis suspitione longe abesse ut pote, qui a puero Gedani sedem fixerit ac eiusdem civitatis iure a viginti annis usus fuerit, luculenter probare possit nobisque optime constet mutuorum commerciorum usum subditis nostris in ditionibus Serenitatis Vestrae ac libertatem per mare commeandi concessam esse, non potuimus subditorum nostrorum ea in parte supplicationi apud nos factae deesse. Itaque hasce ad Serenitatem Vestram dandas existimavimus amanter

ab ipsa postulantes, velit pro arctissimo necessitudinis nostrae vinculo magistratui praedictae civitatis Dunkerken aut ei in cuius potestate navis et merces naucleri existant benigne mandare, ut ea navis cum mercibus ab omni difficultate extradatur; ne subditi nostri graviora damna ob detentarum mercium perpetiantur. Id Serenitatem Vestram et postulationis et aequitatis causa facturam confidimus, parem quoque benevolentiam Serenitati Vestrae exhibituri. Cui optimam valetudinem prosperrimosque successus ex animo precamur. Datum ex castris ad Varcimiriam die XXVI Octobris anno Domini MDCXXVI regnorum nostrorum Poloniae XXXIX Sueciae XXXIII anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus et affinis

Sigismundus rex

¹ Malaga, a port in Spain by the Mediterranean Sea.

King Sigismund III to Infanta Isabella

Gdańsk, 12 November 1626

Sigismund III, King of Poland, makes a request to Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, to return 1200 reales to Georg Hobenschildt, a shipowner from Gdańsk, as well as the ship and goods which belong to Tiedmann Jansen and which were confiscated by the Admiralty in Dunkirk. The King appeals to ensure the freedom of trade for merchants from Gdańsk.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 229r–229v.

Copy: AGR Brussels, SEA 531, fo. 242r–242v, translation into French.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae eadem gratia infanti Hispaniarum, duci Burgundiae, Brabantiae, Geldriae, comitissae Flandriae, Hannoniae, Artesiae, Hollandiae, Zelandiae, dominae Frisiae affini nostrae carissimae salutem et mutui amoris incrementum. Serenissima princeps domina affinis nostra carissima.

Superiore vere ad Serenitatem Vestram de quorundam subditorum nostrorum Gedanensium iniuriis damnisque perscripsimus, quae admiralitas Maiestatis Catholicae¹ et Serenitatis Vestrae capitanei maritimi libero in mari illis [a] quam rem etiam suae Maiestatis ad nos legato illustri comiti a Soerle² commendaveramus. Inter dictos subditos nostros est nauclerus et civis Gedanensis Georgus Hogeschildt³, cui anno millesimo sescentesimo vigesimo secundo capitaneus Witebol⁴ Dunkerkanus inter alia etiam mille reales (uti vocant) et ducentos vi abstulit, nec hucusque restituit. Praeterea Tidemannus Jansen nauclerus et subditus noster Gedanensis qui aliquot annis navigationem in Lusitaniam⁵ exercuit, cum ibi et Siviliae⁶, tam sui quam navis et mercium ratione liber pronuntiatus fuisset, proxime praeterito anno huc versus cum navi sua sale oneratam Ulyssipone⁷ redeundo, a Dunkerkanis abreptus abductusque Dunkerkam est, ubi etiam salem (cuius illic penuria erat) divendidit cautionem tamen dare coactus, quod tam navis, quam merces liberae essent, nec ad alios quam ad subditos et cives nostros Gedanenses pertinerent. Quae de re cum constitisset, ut navis tamen cum mercibus in commissum et spolium trahi posset,

dicto subdito nostro in criminis et noxae occasionem rapitur, quod ex Hollandia oriundus sit. Quod cum insolens et iniquum sit ut subditi nostri qui domicilium et possessionem ac ius civium iamdiu in Regno et ditionibus nostris habent et fidelitates ac subiectionis iuramento nobis, Regnoque nostro obstu [b]et devincti sunt, specie ortus seu nativitatis (quae tamen iam alia obligatione et iure mutata est) in discrimen vocentur. Idcirco a Serenitate Vestra amanter petimus, ut praefatum Tidemanum, tam ipsum quam navem et merces a cautione, alioque omni sequestro et obligatione ac vexatione et liberari faciat, neque iniuriis et molestiis ullis amplius obnoxias esse sinat. Hogeschildio etiam pecuniam restitui et alia incommoda ipsi resarciri iubeat, inque posterum Serenitas Vestra efficiat, ne subditi qui fiducia et securitate mutua amicitiae et coniunctionis nostrae et permissione literisque Maiestatis Catholicae ad nos datis nituntur, aliam ob [b] et vanos praetextus in periculum et damna sub iurisdictione Serenitatis Vestrae [b] incidant. Cui prosperam de caetero valetudinem et felices rerum successus a Deo precamur. Datum Gedani die XII mensis Novembris anno Domini millesimo sexagesimo vicesimo sexto, regnorum nostrorum Poloniae XXXIX Sueciae XXXIII.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

^[a] *the word is illegible*

^[b] *a few letters cannot be read due to the binding of the manuscript folios*

¹ Philip IV.

² Jaen de Croÿ (1588–1638), Count of Solre.

³ Presumably Georg Hohenschildt, a merchant from Gdańsk.

⁴ Cornelius Wittebol, the ship captain of the Dunkirk fleet.

⁵ Portugal.

⁶ Seville.

⁷ Lisbon (Latin: Olisipo, Olisippo, Ulisippo, Ulyssipo).

King Sigismund III to Infanta Isabella

Toruń, 23 November 1626

Sigismund III, King of Poland, notifies Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, of receiving the captured letters which prove the existence of the conspiracy aimed at depriving him of the throne. He requests that the Infanta send him the originals of these letters, because only in this way will he be able to judge the conspirators.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 223r–223v and 225r–225v. Seal.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 288v; BJ Cracow, MS akc. 95/92, no. XCVIII, in both copies the date of the letter missing.

Published: Krausbar, Dzieje Krzysztofa z Arciszewna Arciszewskiego, admirała i wodza Holendrów w Brazylii, starszego nad armatą koronną za Władysława IV i Jana Kazimierza 1592–1656, t. 1, Petersburg 1892, p. 215, translation into Polish; „Spisek orleański” w latach 1626–1628, oprac. U. Augustyniak, W. Sokołowski, Warszawa 1990, no. XIII, pp. 141–143 (catalogue number wrongly given as SEA 532).

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, comiti Tirolis, cognatae et sorori nostrae carissimae. Salutem et mutui amoris continuum incrementum. Serenissima princeps domina cognata et soror nostra carissima.

Significaverat nobis Serenitas Vestra interceptas fuisse in ditionibus suis literas¹ nonnullorum subditorum nostrorum, quibus clandestinae eorum de prodendo externis principibus Regno isto machinationes continebantur, miseratque nobis exempla eiusmodi literarum. Sed cum ad convincendos eiusmodi homines opus sit, ut ipsamet autographa literarum habeamus maiorem in modum a Serenitate Vestra postulamus, ut has ipsas literas sicut interceptae sunt nobis quamprimum transmittat, plurimum enim et reipublicae et nostrae domusque nostrae regiae interest, tales conspirationes ita in lucem proferri, ut ab earum auctoribus negare non possint ac ut signis manuumque propriarum subscriptionibus convicti, nobis et reipublicae poenas exolvant. Quod reliquum est Serenitati Vestrae omnem prosperitatem a Deo precamur. Datum Torunii in Ducatu nostro Prussiae

die XXIII mensis Novembris anno Domini MDCXXVI regnorum nostrorum Poloniae XXXIX Sueciae XXXIII anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus frater et cognatus

Sigismundus rex

¹ See no. 684.

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Toruń, 1 December 1626

Sigismund III, King of Poland, hands over to Emperor Ferdinand II the letters from Holland addressed to Gustav II Adolf, King of Sweden, and to Gábor Bethlen. The letters were found on the ship confiscated on the Baltic Sea by the Polish fleet. The King asks the Emperor for help in decrypting the letters.

Copies: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fos 289r–290r; AG Simancas, Estado 2509, fo. 78; BC Cracow, MS 126, p. 511, place and date of the letter missing.

Serenissime et excellentissime princeps domine cognate et affinis noster carissime. Qua felicitate nuper Caesarea Maiestas Vestra legationem Gustavi¹ hostis nostri ad Bethlemium² missam, interceperat et ad nos transmiserat, eadem pene nos prosperitate classis nostrae opera captis aliquot in mari Balthico Sueticis navibus inter alias res plurimas literas e Suetia ad Gustavum missas in nostram redegimus potestatem, ex quibus legationis nomine Bethlemii apud ordines Hollandicos obitae et literarum internuntii Suetici ad Gustavum et cancellarium eius scriptarum exempla pro nostra erga Maiestatem Vestram propensa voluntate communicanda Maiestati Vestrae putavimus. Intellet Maiestas Vestra quid communes nostri hostes moliantur, et quam nefariis in perniciem nominis catholici et serenissimae familiae Austriacae cum qua nobis omnia prospera et adversa communia esse iudicamus, consiliis accingantur. Agnoscet praeterea Maiestas Vestra quam sincero animo cum Maiestate Vestra isti agant, qui toties implorata clementia Maiestatis Vestrae et ad omnes belli occasiones se commovent et palam se Turcicae potentiae impetum in exitium christianorum derivaturos ambitiose pollicentur. Et quoniam literae internuntii Suetici in aliqua parte obscuris notis scriptae sunt existimamusque iis qui priorem Gustavicam legationem explicarant compertum esse quid eiusmodi notis contineatur rem nobis gratam Maiestas Vestra fecerit, si eiusmodi obscuritatibus iussu Maiestatis Vestrae enucleatis quid eis contineatur nobis significari mandaverit. Quod reliquum est Caesareae Maiestati Vestrae fraternum amorem deferimus, eidemque prosperam valetudinem a Deo precamur. Datum Torunii die 1 Decembris 1626.

¹ Gustav II Adolf.

² On Gábor Bethlen, with regard to the apprehension of Heinrich Dreiling, the Prince of Transylvania's envoy to Gustav II Adolf, by the Emperor, see no. 682.

No. 693

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Toruń, 5 December 1626

Sigismund III, King of Poland, assures Emperor Ferdinand II of his friendship and readiness for further cooperation with the aim of defeating common enemies. He asks the Emperor to make him part of the future peace negotiations.

Copy: AGAD Warsaw, Liber Legationum 30, fo. 290r–290v.

Semper nos tanti amicitiam, mutuaque cum Caesarea Maiestate Vestra et inclita illius familia necessitudinum vincula fecimus, ut et Regnorum ditionumque nostrarum incolumitatem et nostram domusque nostrae regiae salutem illis contineri existimaremus. Quam ob rem eo vicissim rationes nostras accomodandas censuimus ut quacunq[ue] in re possemus, quantum quidem status Regnorum nostrorum pateretur orbi universo testatum faceremus, nos et periculis Maiestatis Vestrae commoveri et Maiestati Vestrae deesse nolle. Norunt hoc communes hostes nostri, qui ita comparati sunt atq[ue] ita existimant sua impia destinata non aliter processura, nisi utriusq[ue] et nostrae et Maiestatis Vestrae familiae radices excidant omnemq[ue] splendorem et dignitatem quae tantopere oculos eorum perstringit conculcent, adeo ut nemo sit Maiestatis Vestrae inimicus, qui non itidem inimicum se nostrum esse profiteatur. Nobis igitur vicissim invigilandum est et mutuae conferendae rationes quibus salutem et dignitatem nostram contra communes hostes tueamur, quod nos quidem libenter hactenus fecimus et deinceps facturi sumus. Non dubitamus vicissim quoque Maiestatem Vestram si quae occasio se obtulerit ita cum hostibus suis acturam, ut si quando cum iis de pace tractandum transigendumq[ue] fuerit nos non exclusi videamur et ut talis nostri ratio habeatur qualem haberi decet eius principis qui et Maiestati Vestrae tam arcto sanguinis nexu coniunctus est et qui separatus a Maiestate Vestra amicitias se inire et acceptare nolle libenter profitetur. Optamus Maiestatem Vestram felici rerum successu diuturnaue valetudine frui et amplissimis optatae prosperitatis florere incrementis. Datum Torunii die V mensis Decembris MDCXXVI.

No. 694

Prince Władysław Sigismund to Infanta Isabella

Warsaw, 10 January 1627

Sigismund III, King of Poland, asks Infanta Isabella to return the goods transported by Mathieu Rouault which were confiscated in Dunkirk.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 153r–154v.

Published: R. Szymycki, Kontakty artystyczne królewicza Władysława Zygmunta Wazy z Antwerpią, Warszawa 2002, pp. 148–149.

Serenissima Signora Mia Osservantissima.

Li mesi passati dall'armata di Vostra Altezza di Duncherche fuorono prese certe mie robbe condottemi da un servitore nominato Roualdo¹, ancorché avesse il passaporto mio per la condotta di dette robbe. Le settimane adietro scrissi a Vostra Altezza in questo particolare, pregandola volesse favorirmi di comandaré ch'omninamente queste robbe fusséo restituite, ma perché dubito che le letteré possino manisi di nuovo, con queste duplicate prego Vostra Altezza con ogni premura vogli comandaré a'ministeri suoi ché queste robbe sino integrum restituite in manu dell ditto Roualdo, con favorirci ancora d'un passaporto, accioché più sicuaramente possino giungere quanto prima alle mani. Questo favore sará da me nottato insieme con tanti e tanti altri riceuti da Vostra Altezza nel registro della memoria che tengo d'un continuo desiderio di servirla a la quale fra tanto da Sua Divina Maestà bramandogli il colmo d'ogni felicità et gloriosi sucessi, bacio le mani, di Varsavia, il 10 Genaro 1627.

Di Vostra Altezza Serenissima

affetionatissimo

Vladislao Sigismundo

¹ Mathieu Rouault, see no. 686.

No. 695

King Sigismund III to King Philip IV

Warsaw, 20 January 1627

Sigismund III, King of Poland, gives his authorization to his envoy Stanisław Małkowski at the court of Philip IV, King of Spain. He asks Philip IV to give him a hearing and settle all the matters which he will present.

Copy: AG Simancas, Estado 2401, s.f., translation from Latin into Spanish.

Ha nos parecido a Vuestra Magestad los negocios que tocan al estado presente de nosotras cosas mediante el Venerable Stanislao Makomski¹ nosotros ^amandatario^a y secretario portador de la presente. Y asi rogamos muy encarecidamente a Vuestra Magestad le oyga benignamente y que por la humanissima voluntad que nos tiene y su sumo zelo de promoverá la religion Catholica se sirva de inclinar amigablemente a la petición nuestra, que el referirá. Prometemos reçiprocamente que todo nostro cuydado quedará obligadissimo a Vuestra Magestad a quien desseamos entretanto que goze benissimo salud y que florezca con perpetuos triumphos de estas enemigos. Dados en Varsavia a XX días del mes de enero 1627.

^{a-a} *overwritten: DEPUTADO*

¹ Stanisław Małkowski (d. after 1656), Polish nobleman, diplomat, royal secretary; at the end of January 1627 he went with legation to Philip IV and on his way he visited Infanta Isabella in Brussels. He also went on diplomatic missions to the Madrid court in 1634–1635 and 1638–1647. See nos. 697 and 698.

No. 696

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 20 January 1627

Sigismund III, King of Poland, calls on Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, to uphold the ban for Swedish merchants on trading with the countries of the Spanish monarchy.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 263r–264v. Seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque etc. haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Habsburgi, Flandriae, Tirolis etc. affini et cognatae nostrae carissimae. Salutem et summum omnis felicitatis incrementum. Serenissima princeps domina affinis et cognata nostra carissima.

Intelleximus rebelles nostros Regni nostri haereditarii Sueciae apud Serenitatem Vestram libertatem commerciorum in dominiis Maiestatis Catholicae procurare. Licet autem non dubitamus quod Serenitas Vestra pro sua in nos amicissima voluntate postulatis hostium nostrorum non tam facile assensum suum sit praestitura. Tamen singularius de istis Serenitatem Vestram informare voluimus, quod nimirum libertas commerciorum huiusmodi si concedatur hosti nostro a Maiestate Catholica¹ nobis tantis necessitudinis vinculis coniuncto, plurimum et commodis et existimationi nostrae officeret. Imo et ipsius Maiestatis Catholicae rationibus non minus praeiudicaret. Suetici enim ipsimet nullas merces in longinquum conducunt, sed Ollandi sub nomine ipsorum istas negotiationes tractarent. Amanter itaque postulamus ut Serenitas Vestra maturius ista considerari faciat, nec hosti nostro talia quibus vires ipsius contra nos fulciri possent permittat. Nos vicissim omne nostrum studium ad tuendam dignitatem Serenitatis Vestrae et Maiestatis Catholicae libenter collocabimus. Interim Serenitatem Vestram quam optime valere et felicissimo rerum successu florere cupimus.

Datum Varsaviae die XX mensis Ianuarii anno Domini MDCXXVII reg-
norum nostrorum Poloniae XXXX Sueciae XXXIII anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus et affinis

Sigismundus rex

¹ Philip IV.

No. 697

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 22 January 1627

Sigismund III, King of Poland, informs Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, that he sends his secretary Stanisław Małkowski on a diplomatic mission to her and Philip IV. He appeals to the Infanta to provide her support for the matters his envoy will present to the King of Spain.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 279r–280v. Trace of the seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque etc. haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Habsburgi, Flandriae, Tirolis etc. affini et cognatae nostrae carissimae. Salutem et summum omnis felicitatis incrementum. Serenissima princeps domina affinis et cognata nostra carissima.

Mittimus ad Maiestatem Catholicam¹ praesentium exhibitorem Stanislaum Małkowski² secretarium nostrum in certis negotiis nostris quam Serenitati Vestrae communicari iussimus, ut ipse referat oretenus. Diligentissime autem postulamus, ut Serenitas Vestra iisdem negotiis pro sua in nos humanissima voluntate faveat, et ea intercessione apud Maiestatem Catholicam iuvare velit. Tanto magis nostra quoque studia devincta fore pellicemur Serenitati Vestrae. Cui interim optimam valetudinem et rerum omnium optatum successum ex animo precamur. Datum Varsaviae die XXII mensis Ianuarii anno Domini MDCXXVII regnorum nostrorum Poloniae XXXX Sueciae XXXIII anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus affinis et cognatus

Sigismundus rex

¹ Philip IV.

² Stanisław Małkowski, see no. 695.

No. 698

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 22 January 1627

Sigismund III, King of Poland, notifies Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, that he sends his secretary Stanisław Małkowski on a diplomatic mission to King Philip IV with the request to send to the Baltic Sea twelve ships from the Dunkirk fleet and appeals to the Infanta to support this request.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 277r–278v. Seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque etc. haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Habsburgi, Flandriae, Tirolis etc. affini et cognatae nostrae carissimae. Salutem et summum omnis felicitatis incrementum. Serenissima princeps domina affinis et cognata nostra carissima.

Mittimus ad Maiestatem Catholicam¹ praesentium exhibitorem Stanislaum Małkowski² secretarium nostrum in certis negotiis nostris quam Serenitati Vestrae communicari iussimus, ut ipse referat oretenus. Diligentissime autem postulamus, ut Serenitas Vestra iisdem negotiis pro sua in nos humanissima voluntate faveat, et ex sua quoque classe Dunkirchensi ad minus duodecim naves armatas versus Sueciam ad passum Bald decurrere, nobisque auxilium ferre iubeat. Tanto magis nostra quoque studia devincta fore pellicemur Serenitati Vestrae. Cui interim optimam valetudinem et rerum omnium optatum successum ex animo precamur. Datum Varsaviae die XXII mensis Ianuarii anno Domini MDCXXVII regnorum nostrorum Poloniae XXXX Sueciae XXXIII anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus affinis et cognatus

Sigismundus rex

¹ Philip IV.

² Stanisław Małkowski, see no. 697.

No. 699

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 12 February 1627

Sigismund III, King of Poland, asks Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, to give her recommendation to Kazimierz and Krzysztof Sapieha, who are planning to visit Spanish military camps in the Southern Netherlands.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 281r–282v. Seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Habsburgi, Flandriae, Tirolis, Arthesiae, palatinae Hannoniae, Hollandiae, Zelandiae, dominae Frisiae, cognatae et affini nostrae carissimae. Salutem et mutui amoris continuum incrementum. Serenissima princeps domina cognata et affinis nostra carissima.

Proficiscuntur filii illustris palatini Vilmensis¹ exercituum nostrorum in Lithuania magni ducis ad castra catholicissimi regis visitanda, non modo ut inibi militem artis bellicae peritissimum videant, verum instructi quoque eadem virtute ad nos redeant. Quos ut Serenitas Vestra his qui praesunt exercitibus diligenter commendare velit, amanter a Serenitate Vestra petimus, eo enim in Regno nostro generis splendore maiorum virtute parto ornati sunt, illaque a natura indole, ut digni magnis in republica nostra functionibus, suo tempore censi videantur. Caeterum eam Serenitatis Vestrae in illos propensam voluntatem, nos pergrato accipiemus animo, illi vero eandem demereri summa contentione studebunt. Cui de caetero optimam valetudinem atque florentissimos rerum successus ex animo precamur. Datae Varsaviae die XII mensis Februarii anno Domini MDCXXXVII regnorum nostrorum Poloniae XXXX Sueciae vero XXXIII anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

¹ Krzysztof and Kazimierz Sapieha, sons of Leon Sapieha, voivode of Wieleń, see no. 642.

Prince Władysław Sigismund to Infanta Isabella

Warsaw, 12 February 1627

Prince Władysław Sigismund asks Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, to give her recommendation to Kazimierz and Krzysztof Sapieha, who would like to perfect their military skills and meet Ambrogio Spinola.

Holograph: AGR Brussels, SEA 531, fos 283r–284v. Seal.

Serenissima Signora Mia Osservantissima.

Se ne vengano Casimirro e Christofaro Sapij¹, figli del Signor Palatino di Vilna² nostro carissimo. Allettato dalla fama de' gloriosi successi de i felici esserciti di Vostra Altezza Serenissima, prohivi apprendere i primordi della guerra sotto sì famosi auspiti. Io compiacendo a sì giusti prieghi de sì meritovole Padre vengo con questa mia, racomandodoli a Vostra Altezza Serenissima, pregandola con ogni premura vogli come sugetti meritevoli racomandargli al Signore Generale Marchese Spinola³, accioché protetti da lui possino secondo il desiderio loro essercitarsi in servizio di Vostra Altezza, et apprendere sotto disciplina di tanto grande et fortunato Capitano il modo ancora di poter servire a questa nostra corona; di questa gratia, oltre il registrarla fra tante, e tante altre ricevute da Vostra Altezza, ne terrò ancora particolar desiderio di riservirla da Nostro Signore; fra tanto desiderandogli il colmo d'ogni suo bramato successo. Di Varsavia, li 12 Febraro 1627.

Di Vostra Altezza Serenissima

Affetionatissimo et obligatissimo

Vladislao Sigismundo

¹ Kazimierz and Adam Sapieha, see nos. 642 and 699.

² Leon Sapieha, voivode of Vilnius.

³ Ambrogio (Ambrosio) Spinola (1569–1630), Marquis of Los Balbases, Italian military commander, from 1602 in the Spanish service, chief commander of the Army of Flanders; he fought in the wars in the Netherlands and the Upper Palatinate. In September 1624, while he was staying in the Southern Netherlands, Prince Władysław visited Spinola in the military camp during the siege of Breda.

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 5 March 1627

Emperor Ferdinand II assures Sigismund III, King of Poland, that since Gustav II Adolf, King of Sweden, is gathering his soldiers in West Pomerania and this creates a threat that Royal Prussia and the imperial lands will be attacked, he will provide the King with military support.

Copy: BOSS Wrocław, Zbiory Pawlikowskich, MS 208, p. 18–19.

Published: Pamiętniki o Koniecpolskich. Przyczynek do dziejów Polski w XVII wieku, ed. by S. Przyłęcki, Lwów 1842, pp. 156–157.

Fideliter nobis iam antea relatum erat Sudermaniae ducem¹ seditiosa invehentem consilia novum circa Pomeraniae districtus colligere militem eumque in ruinam provinciarum Serenitatis Vestrae et potissimum Prussiae una cum reliquo suo exercitu desideravisse cum ut maturiori consilio occurreretur Serenitatem Vestram de iniqua eius intentione diebus elapsis certiolem quoque reddere non praetermissimus. Quare cum nobis Serenitatis Vestrae datis ad nos undecima elapsi mensis Februarii literis², dicta non modo consilia confirmet, verum etiam scopum eorundem ad quem directe videantur aperiat, nos quoque, iam ante una cum Serenitate Vestra praeviderimus, non Prussiam solum reliquas Serenitatis Vestrae provincias, sed et Imperium ditionesque nostras haereditarias huiusmodi factionibus peti, commune cernentes periculum communibus quoque ut Serenitas Vestra desiderat animis armisque obviam ire, nascentique malo occurrere non ambigimus. Quapropter supremo exercitus nostri generali Frinlandiae³ duci supremo item catholicae ligae locum tenenti comiti de Tilly⁴ serio clementerque praecepimus, ut dicti Sudermani ducis reliquorumque Serenitatis Vestrae nostrorumque rebellium actiones diligenter investigent, vias omnes pestiferis eorum consiliis praecludant, et ne qua latius virus suum diffundant in ipso quantum fieri potest, exordio incautos obruant opprimantque sicut itaque non dubitamus maturam hanc nostram adversus impia bella animorum armorumque coniunctionem hostibus nostris excidio fore, sic quoque confidimus Serenitatem Vestram demensura bonaque eorum quae timeri possent, communicatione ut hactenus fecit, ita et in posterum nihil praetermissuram ad quam nos vicissim non minus serio quam lubenter promptos inclinatosque experietur. Prosperam de

caetero valetudinem Serenitati Vestrae precamur. Datum in civitate nostra
Viennae die quinta mensis Martii anno millesimo sexcentesimo vigesimo
septimo regnorum nostrorum Romani octavo, Hungarici nono, Bohemici
vero decimo.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus agnatus ac frater

Ferdinandus

¹ Gustav II Adolf, King of Sweden.

² The letter of Sigismund III to Ferdinand II dated 11 February 1627 has not been found.

³ Albrecht von Wallenstein (1583–1634), Bohemian politician and military commander, Duke of Frýdlant from 1624, Žagaň (1627–1634) and Mecklenburg (1628–1631); from 1625 to 1634 the chief commander of the imperial army; he led military operations in Bohemia, Moravia, Silesia, Holstein, Mecklenburg and West Pomerania.

⁴ Johan t'Serclaes (1559–1632), Count of Tilly, military commander from Brabant; while in the Spanish service he fought with the insurgent provinces of the Northern Netherlands; he took part in the war with Turkey in Hungary; from 1610 the chief military commander of the army of the Catholic League.

Prince Władysław Sigismund to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 10 April 1627

Prince Władysław Sigismund, through his royal envoy Mikołaj Wojciech Gniewosz, sends Emperor Ferdinand II Easter wishes and assures him of his loyalty.

Original: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1627, fos 5r–6v.

Sacra Cesarea Maestà

Con l'occasione che la Maestà del Re mio Signore et Padre¹ manda a Vostra Maestà Cesarea il Signor Abbate di Pokrzywnica², per particolari negotii, non ho volsciuto tralasciare di non fare il debito mio, con la presente, facendole riverenza, et dandole le buone feste, come con ogni affetto faccio, assicurandola che altro non bramo, che occasione di mostrargli la prontezza, et desiderio dell'animo mio che è di servirla, in qualsivoglia occasione. Ricevi dunque Sua Maestà Cesarea questa buona volontà, et oservanza dell'animo mio, in desiderio, mentre che starrò attendendo occasione di mostrarlo con fatti, fra tanto da Sacra Domine Maestà le bramo il colmo d'ogni grandezza gloria. Di Varsavia li 10 Aprile 1627.

Di Vostra Maestà Cesarea

obligatissimo filliolo et servitore

Vladislao Sigismundo

¹ Sigismund III.

² Mikołaj Wojciech Gniewosz (d. 1654), Polish clergyman, politician and diplomat, royal secretary, commendatory abbot of the Cistercian abbey in Pokrzywnica from 1626, later Grand Secretary of the Crown (1636–1641), bishop of Kujawy (1641–1654). Pokrzywnica, currently Koprzywnica, a town in Świętokrzyskie Voivodship, to the south of Sandomierz.

No. 703

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 11 April 1627

Sigismund III, King of Poland, authorizes at Emperor Ferdinand II's court his envoy Mikołaj Wojciech Gniewosz, royal secretary, abbot of Pokrzywnica.

Original: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1627, fos 1r–2v. Trace of the seal.

Serenissimo et excellentissimo principi domino Ferdinando secundo divina favente clementia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Styriae, Carintiae, Carniolae, Virtembergae, comiti Tirolis cognato et affini noster carissimo. Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex, salutem et mutui amoris continuum incrementum. Serenissime et excellentissime princeps domine affinis vicine et cognate noster carissime.

Ablegamus ad Maiestatem Vestram devote nobilem dilectum venerabilem Nicolaum Gniewosz de Oleksow¹, abbatem Pokrzywnicensem secretarium et nuntium nostrum. Cui in mandatis dedimus, ut quae ad testificandum Maiestati Vestrae studium nostrum et stabiliendum contra communes hostes Regnorum nostrorum pactis et necessitudinibus coniunctorum, statum pertinent, praesens Maiestati Vestrae aperiat. Eidem ut Maiestas Vestra fidem habeat, et quae nostro nomine exponet, sapienter more suo expendat, quaeque flagitabit, fraterno amore communique causae tribuat amanter postulamus. Quam de cetero diu salvam ac incolumem, omnique gloria atque felicitate florentem imperare cupimus. Datum Varsaviae die 11 mensis Aprilis anno Domini MDCXXVII regnorum nostrorum Poloniae XXXX Sueciae XXXIII.

Eiusdem Maiestatis

Vestrae benevolus affinis

Sigismundus rex

¹ Mikołaj Wojciech Gniewosz, see no. 702. Oleksów, currently a village in Masovian Voivodship to the south-east of Koziencice.

No. 704

Infanta Isabella to Prince Władysław Sigismund

Brussels, 13 April 1627

Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, replies to Prince Władysław's Sigismund letter dated 10 January 1627 which concerned the Dunkirk fleet's detention of Mathieu Rouault and the goods he was transporting to Poland.

Copies: AGR Brussels, SEA 531, fo. 289 and SEA, Registre 51, p.73, latin. Dated: Brusele 13 Aprilis 1627.

Published: R. Szmydki, Kontakty artystyczne królowicza Władysława Zygmunta Wazy z Antwerpią, Warszawa 2002, pp. 149–150.

He recibido la carta que Vuestra Serenidad me ha escrito a los 10 de enero¹ tocante a la ropa que le fue tomada por los vaxeles de la armada de Dunkerque a Roualdo² criado de Vuestra Serenidad, y lo que puedo decir en respuesta es, que en consideración de lo que Vuestra Serenidad escribe he mandado bolver al dicho Roualdo 1333 florines en que se habian vendido algunos muebles que per sentençia de los Almirantazgo de Berghes Sant Winocks³ se declararon de buena presa condenandolos en virtud de placrte de Su Magestad por han ellos hallado en un nacio Holendes, y porque dicho Roualdo ma a representado que demas de los dichos muebles tenía otra mucha ropa que los marineros hurtaron rompiendo los cofres, he mandado tambien que se tome dello muy rigurosa informaçion, y castigen los culpados y siendo necesario se le dar el passaporte, como Vuestra Serenidad me lo pide.

¹ See no. 694.

² Mathieu Rouault, see no. 686.

³ Bergues (formerly Bergues-Saint Winoc), French commune to the south of Dunkirk; historically, it was part of the County of Flanders; from 1624 to 1626 it was the seat of the Spanish Admiralty of the North Countries (Almirantazgo de los Países Septentrionales).

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 15 April 1627

Sigismund III, King of Poland, notifies Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, of the activities undertaken by Gustav II Adolf, King of Sweden. He thanks her for two letters in which she informed him about the intercepted correspondence of his subjects and whose copies she attached as well as for the information on the goals of the diplomatic mission of Erik Larsson von der Linde, Swedish envoy to Brussels and Madrid. The King points out the hypocritical behaviour of Gustav II Adolf, who speaks about the need to reach peace and at the same time wages the war against Poland and does not take any action to begin peace negotiations. He appeals to the Infanta to cooperate with the King of Spain and refrain from giving permission to the Swedish to trade freely with the Southern Netherlands and Spain, which Erik Larsson strives to achieve.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 292r–293v.

Copy: AGR Brussels, SEA 532, fos 37r–39v, translations into French.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque etc. haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Tirolis cognatae et affini nostrae carissimae. Salutem et mutuae benevolentiae continuum incrementum. Serenissima princeps cognata affinis nostra carissima.

Binae nobis a Serenitate Vestra nuper redditae sunt literae, uno¹ tempore, sed diverso argumento scriptae. In alteris enim inclusae literarum interceptarum autographa nobis mittit; in alteris quid apud Serenitatem Vestram Sudermaniae ducis² quaestor Ericius Larson³ egisset, perscribit. In utroque propensum Serenitatis Vestrae affectum erga nos perspicimus tuendaeque dignitatis et securitatis nostrae constans studium, quod Serenitas Vestra et prudenter investigandis et caute transmittendis literis statum Regni nostri afficientibus egregie declaravit. Idem praeclare testatur Serenitas Vostra, acta, dictaque Larsonis ad nos deferendo, quae cum ceteris hostis et perduellis nostri factis consentanea sint, non alium ex eis fructum cepimus, quam propensae voluntatis affectum, quo Serenitatem Vestram rebus nostris favere ea quoque occasione cognovimus. Vera ne ille de

pacis studio coram Serenitate Vestra et aliis principibus per emissarios suos iactet, vel unde Serenitas Vestra iudicaverit quod cum pacate, quamvis inique et necessarie Regnum nostrum Sueciae post sui similem parentem occupatum, tenent bonos aggressus esset et quidem tum, cum ipsum et flagitantem ad prorogandas inducias commissarios destinassemus et bella contra Parcarum Imperatorem gereremus, quod tamen aliquoties armorum suspensione, non ad pacis tractandum [?] uti constitutum erat, sed ad belli praeparationem al [a] quod binas inducias partim perfidiam vidisset par[a] fraudulenta interpretatione elusisset; quod condiciones [a] a nobis cum saepe alias, tum anno proxime exacto in P[a] (quam se ait pacis studio inuasisse) propositas sprevisset Larson cum dominum suum pacis studiosum isthic assereret novam veritate fidem dictis adstruere; dum eundem sit in confoederatione et societate ligae haereticae prorsus aliam quantumvis a rege Gallicae, Angliae, Daniae et Hollandicis statibus esset per legatos invitatus. Sed et res[a] et legationes eius ad Hollandos et Gaborium⁴ missae pro una cum literis interceptae sunt, aliud ostendunt nempe insidia cum belli ab Hollandis habere, communibusque consiliis et viribus bellum contra nos gerere cum ne serenissimi imperatoris suppetias feramus, tum ut per ruinam Regni nostri quod Deus avertat, facilius Imperium invaderent, et nefarie destinata sua contra serenissimam domum Austriacam exequetae aequioribus nos quidem pacificatoribus et arbitris ut [a]semus quam serenissimo imperatore⁵, serenissimoque rege Hispaniarum⁶ praesertim in causa hac, quam arbitris non amicorum modo verum etiam orbis universi subiiceremus; sed veremur, ne, qua hactenus fraude sub nomine paci, ad quam nos satis propensos publicae tranquillitatis causa abunde expertus est, rebus suis prospexit eadem commerciorum isthic usum liberum a Serenitate Vestra tanto facilius obtineat, quanto pacis et concordiae nobiscum ineundae studiosior, et a societate haeticorum, qui contra inclitam domum Austriacam conspirarunt, alienior esse apparet. Verumtamen quanquam probe sciamus Sudermaniae ducem apud omnes principes vanos et fraudulentos de suo pacis studio, a quo re ipsa longe abest, rumores circumferre; nos more nostro regio candide mentem nostram Serenitati Vestrae, uti principi et sanguine et amicitia nobis coniunctissimae aperimus, non esse nos, nec fore a pace honesta alienos et gratum habituros, si serenissimus imperator et serenissimus Hispaniae rex domini cognati et affines nostri serenissimi pacificationis huius negotium susceperint. Id tamen iterato Serenitati Vestrae innuimus hostem nostrum, non ea, qua ostendit fide de pace agere quae si ei cordi esset, eius honestissimam occasionem toties oblatam minime neglexisset,

nec sine mandatis eam in rem servientibus Larsonem ad Serenitatem Vestram ablegasset, qui exploratorem isthic potius agebat ac eadem de causa iter eum in Hispaniam suscepisse intelleximus, exploratum, num aliqua a nobis subsidia a serenissimo Hispaniae rege et Serenitate Vestra, prout apud hostem rumor ex occasione legationis nomine serenissimi Hispaniae regis per illustrem Ioannem comitem de Solre⁷ percebuit, parentur, ut in omnes casus rebus suis consultatis et exploratis Belgicis et Hispanicis rebus, quid sibi per mare inde metuendum foret, cognoscat et mature sibi prospiciat. Quod Serenitati Vestrae breviter aperire volumus, amanter postulantes, ne hosti talia more suo, circumferenti fidem habeat, nec patiatur, ut ex mercibus e Regno nostro Sueciae isthic evectis disper [?], et ad bellum contra nos, per quorum latus serenissima domus Austriaca petitur, gerendum paratior et potentior evadat; quin potius hosti palam faciat, Serenitatem Vestram iniuria nostra commoveri, in eaque vindicanda nolle nobis pro arctissimo sanguinis atque necessitudinis nexu deesse. Quod nos omni occasione Serenitati Vestrae mutuae benevolentiae officiis rependere adnitemur. Cui decetero longaevam valetudinem omnisque felicitatis incrementa a Deo precamur. Datum Varsaviae die XV mensis Aprilis anno Domini MDCXXVII regnorum nostrorum Poloniae XXXX Sueciae XXXIII.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

benevolus affinis

Sigismundus rex

^[a] 1–2 words are illegible due to the binding of the manuscript

¹ See nos. 684 and 691.

² Gustav II Adolf, King of Sweden.

³ Erik Larsson von der Linde (d. 1636), Swedish merchant, diplomat; he traded in copper and salt; from 1618 royal commissioner and general foreman in Amsterdam. In 1627, he conducted negotiations concerning the access for Swedish merchants and ships to the ports of the Kingdom of Spain.

⁴ Gábor Bethlen.

⁵ Ferdinand II.

⁶ Philip IV.

⁷ Jaen de Croÿ, Count of Solre.

No. 706

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 20 April 1627

Sigismund III, King of Poland, commends to Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, Daniel Fick, a soldier who served in Poland for a couple of years.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 299r–300v. Trace of the seal.

Copy: AGR Brussels, SEA 531, fo. 187r., in the heading the date of the letter is wrongly given as 20 April 1626.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Flandriae, Tirolis, Arthesiae, palatinae Hannoniae, Hollandiae, Zelandiae, dominae Frisiae, cognatae et affini nostrae carissimae. Salutem et omnem felicitatem. Serenissima princeps domina cognata et affinis nostra carissima.

Redeunti ad antiqua suae virtutis domicilia generoso Danieli Fick, magna cum alacritate hasce dandas esse duximus, cum eius nobis comprobatus exiguo tempore solers, in omni licet arte, in re militari nihilominus perquam testatus sit animus. Cuius in Regno nostro diuturniore opera frui ut possemus, non absque aliquo desiderii suffragio optassemus, si vel campus exercendae eius virtutis praesenti tempore respondisset, vel non illum in eum locum, in quo suas spes et tot annis parta bellicae artis encomia collocarat, defixum esse plane intelligeremus. Eum itaque Serenitati Vestrae pro ea pollet meritorum copia, diligenter commendamus, futurumque certo confidimus, non modo ut stipendiorum suorum pariter atque fratrum suorum in aerario retentorum compos pro singulari Serenitatis Vestrae gratia effici possit, verum etiam maiora virtus ipsius postmodum mereatur. Hanc si a Serenitate Vestra obtinuerit, haud dubium est nobis quoque eandem fore semper gratissimam. Caeterum Serenitatem Vestram in optima valetudine, omni prosperitate longum florere cupimus. Datae Varsaviae die XX mensis Aprilis anno Domini MDCXXVII regnorum nostrorum Poloniae XXXIX Sueciae XXXII anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae bonus cognatus

Sigismundus rex

No. 707

King Sigismund III to Archduke Leopold V

Warsaw, 21 April 1627

Sigismund III, King of Poland, thanks Archduke Leopold V for the news about the birth of his daughter Maria Eleonora.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, s.f. Seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimo principi domino Leopoldo archiduci Austriae, duci Burgundiae, comiti Tirolis, cognato et affini nostro carissimo. Salutem et mutui amoris continuum incrementum. Serenissime princeps cognate et affinis noster carissime.

Gratae ac iucundae nobis fuerunt Serenitatis Vestrae literae¹ cum testificatione propensa erga nos voluntatis suae tam laeto nuntio de felici partu serenissimae coniugis suae, quo in spem maiorum solatiorum filiolarum² Serenitati Vestrae edidit. Precamur a Deo, ut tenella haec infans feliciter crescat, ad serenissimorum parentum mutuorumque consanguineorum, magna solatia et Serenitas Vestra ea prole deinceps augeatur, quae divis maioribus suis in Regna et Imperia succedat. De cetero Serenitati Vestrae omnia fausta atque prospera a Deo precamur. Datum Varsaviae die XXI mensis Aprilis anno Domini MDCXXVII regnorum nostrorum Poloniae XXXX Sueciae XXXVII.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus affinis

Sigismundus rex

¹ The letter of Archduke Leopold V to Sigismund III which was written after his daughter's birth in February 1627 has not been found.

² On 7 February 1627, Claudia de' Medici gave birth to her daughter Maria Eleonora.

Infanta Isabella to King Sigismund III

Brussels, 22 April 1627

Infanta Isabella, the Governor of the Southern Netherlands, informs Sigismund III, King of Poland, that Philip IV, the King of Spain, cannot send 12 armed ships to war against Sweden because the Dunkirk fleet is currently off the coast of Spain. Philip IV will offer a different form of assistance, as communicated to Sigismund III by his envoy Stanisław Małkowski.

Copy: AGR Brussels, SEA 531, fo. 301r.

Serenissimo principi domino Sigismundo tertio regi Poloniae, magno duci Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditario regi domino consanguineo et affini nostro carissimo Isabella Clara Eugenia Dei gratia infanta Hispaniarum, archiducissa Austriae, ducissa Burgundiae etc. Salutem, benevolentiam et mutui amoris incrementum. Serenissime princeps domine consanguinee et affinis carissime.

Stetit se nobis nuperrime Serenitatis Vestrae secretarius Stanislaus Makowsky¹ et vigore eiusdem 22 Ianuarii ad nos datarum litterarum² ea quae illi a Serenitate Vestra apud Regiam Maiestatem Catholicam³ dominum et nepotem nostrum carissimum peragenda nobisque communicanda iniuncta essent exposuit. Summopere a nobis postulans, ut non modo desuper ad Regiam Maiestatem Catholicam scribere et promptam illius quod ab eadem pro Serenitate Vestra petiturus esset auxilii praestationem, meliori modo promovere vellemus, verum etiam ut interea temporis ex regia classe Dunckerensium ad minus duodecim bene armatas naves eo fine Sueciam versus ad passum Bald absque mora decurrere iuberemus. Cum itaque Maiestatis Suae erga Serenitatem Vestram propensam animi voluntatem perspectam habeamus, eidem desuper omnino iuxta Serenitatis Vestrae desiderium et exemplar hisce iunctum instantissime scripsimus. Ad Dunkerskaneas naves in praesens in [oris] Ibericis versantur quod attinet, cum praevideamus, quod tam exiguo numero summa in reditu ad passum Zondt incursum sint discrimina, plurimaque alia inconvenientia sese offerant, alia via opportunius Serenitati Vestrae gratificari posse nobis persuasum habemus, quam praefatae Suae Maiestati idcirco per litteras

exposuimus. Prout Serenitas Vestra id ex praememorato secretario suo paenitius intelligere poterit, ad cuius relationem nos itaque referimus a Serenitate Vestra peramanter petentes, ut eidem hac in re omnem plane fidem adhibere ac de caetero id sibi persuadere velit, nos quaecunque semper oblata occasione eo laboraturas, ut Serenitati Vestrae nostra benevolentiae studia comprobata reddere possimus. Cui etiam a Deo optimo maximo prosperam valetudinem et optatos rerum omnium successus ex animo aprecamur. Datae Bruxellis 22 Aprilis 1627.

Serenitatis Vestrae bona affinis et consanguinea.

¹ Stanisław Małowski, see no. 695.

² See no. 698.

³ Philip IV.

No. 709

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 9 June 1627

Emperor Ferdinand II notifies Sigismund III, King of Poland, of granting an audience to envoy Mikołaj Wojciech Gniewosz, with whom he discussed military cooperation.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1627, fo. 11r.

Quem ad nos Serenitas Vestra ablegavit venerabilem abbatem Pokrzywnicensem secretarium et nuntium¹ suum libenter vidimus et quae in mandatis habuit diligenti sermone explicantem audivimus, eidemque vicissim inclinatissimum erga Serenitatem Vestram affectum, quod arcta necessitudinis nostrae mutuae coniunctio postulat, contestati sumus. Circa ingruentia vero armorum pericula, quae nobis cum Serenitate Vestra communia iudicamus, quid maturo praehabito consilio ex cancellaria nostra bellica eidem responsi dederimus, memoratus secretarius pluribus coram referet. Cui Serenitas Vestra fidem plenam habeat cupimus, eandemque prosperrimis rerum omnium successibus florere ex animo optamus. Datum Viennae 9 Iunii 1627.

¹ Mikołaj Wojciech Gniewosz, see no. 703.

No. 710

King Philip IV to King Sigismund III

Madrid, 13 June 1627

Philip IV, King of Spain, notifies Sigismund III, King of Poland, of granting an audience and giving a hearing to envoy Adam Mąkowski.

Fair copy: AG Simancas, Estado K. 1458, f. 14, fair copy on the margin. Dated in the heading: Madrid 13 de Junio 1627.

Stanislao Makowski¹, secretario de Vuestra Magestad me dio su carta de 20 de henero² y quanta de lo que traya a cargo, hasele respondido lo que Vuestra Magestad entendera del, y remitiendome a su relacion no se ofrece que añadir aqui mas de que como el dicho secretario dira, ha sido de mucho contento para mi las buenas nuevas que me ha dado de la salud con que se halla Vuestra Magestad y la Serenisima Reyna³ mi tia y lo mismo el serenissimo principe⁴ mi primo y tambien dira la que tenemos la Reyna⁵ y yo, y mi hija⁶, y mis hermanos que a Dios gracias es buena, y quan de Vuestra Magestad somos todos.

¹ Stanisław Mąkowski.

² See no. 695.

³ Queen Constance of Austria.

⁴ Prince Władysław Sigismund.

⁵ Elisabeth de Bourbon (1602–1644), daughter of Henry IV, King of France; she married Philip IV on 18 October 1615.

⁶ Maria Eugenia (1625–1627), daughter of Philip IV and Elisabeth; she died on 21 August.

No. 711

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 3 July 1627

Sigismund III, King of Poland, requests that Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, exempt from duty fees the Rhenish wine transported by Hermann Ubbing, a merchant from Gdańsk, and allow its exportation.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 305r–306v. Seal.

Copy: AGR Brussels, SEA 533, fo. 41r, translation into French.

Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia Hispaniarum infanti, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Habsburgi, Flandriae, Tirolis, Arthesiae, palatinae Hannoveriae, Hollandiae, Zelandiae, dominae Frisiae, cognatae et affini nostrae carissimae. Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Salutem et et omnem felicitatem. Serenissima princeps domina cognata et affinis nostra carissima.

Quando quidem iam plusquam annum et ultra vini Rhenani devectio et exportatio variis in locis impedita atque interclusa fuit vinumque illud, quod nunc in usum nostrum per negotiatorem nostrum Hermanum Ubging¹ civem Gedanensem coemptum fuit, diu Coloniae² haesit et aliquomodo inveteravit hornum vero seu recens melius esse significetur, eoque nobis illius usus magis idoneus ac utilis sit. Ideo a Serenitate Vestra amanter petimus, ut datis ad eos literis qui locis ac ditionibus Catholicae Maiestatis et Serenitatis Vestrae ad Rhenum aut vicinis praesunt eisdem praecipiat ut dictum negotiatorem nostrum sive eius mandatarium libere secureque permittant tam vinum recens coemere, quam sine impedimento theloneoque et licentiis devehere et exportare idque eius loco quod ante biennium contra veterem morem ad nos devehi et adferri negatum fuit. Agnoscemus ea iure singularem erga nos Serenitatis Vestrae affectum, cui a nobis paribus semper amicitiae ac benevolentiae officiis respondebitur. Prosperam de caetero valetudinem et felicissimos a Deo successus preca-

mur. Datae Varsaviae die III mensis Iulii anno Domini MDCXXVII
regnorum nostrorum Poloniae XXXX Sueciae vero XXXIII anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

¹ Hermann Ubbing.

² Köln.

No. 712

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 9 July 1627

Sigismund III, King of Poland, requests that Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, give her permission to Georg von Amster, a citizen of Gdańsk, to export to Poland the Rhenish wine he has purchased.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 169r–170v. Seal.

Copy: AGR Brussels, SEA 532, fo. 42r–42v.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiducissae Austriae, ducissae Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Flandriae, Tyrolis, Arthesiae, Hannoniae, Hollandiae, Zelandiae et dominae Frisiae cognatae et affini nostrae carissimae. Salutem et perpetuae felicitatis continuum incrementum. Salutem et omnem felicitatem. Serenissima princeps cognata et affinis nostra carissima.

Quandoquidem gravibus tam pridie angustiis et difficultatibus laborat civitas nostra Gedanensis, commercio ac negotiatione omni terra marique interclusis, ac inter caetera, quae ad vitae humanae usum, ac subsidium requiruntur, vini peregrini omnis advectione impedita ac praecisa. Ideo diligentius commendationem nostram pro subditorum nostrorum necessitatibus nobis apud Serenitatem Vestram interponendam duximus, praecipue eorum, quorum nunc fides et constantia nobis magnis impensis et periculis probata testataque est, amanter a Serenitate Vestra petentes, ut quoniam dictae civitatis nostrae Gedanensis civis et subditus noster famatus Gregorius von Amster a sequenti anno iam in Rhenanis partibus sexaginta vasa maiora vini coempta habet ac ea propter commeandi et evehendi libertatem praeclusam hactenus efferre non potuit, Serenitas Vestra eius mandatariis Segero de Tay et Ioanni Christmanno Schreiber, plenam liberamque facultatem praefata sexaginta vasa vini Rhenani vulgo Stuk dicta, fluvio Rheno et solitis viis devehendi, exportandique cum persolutione tamen legitimi theloniei benigne concedat, concedique faciat, datis ea de re ad illos literis mandatisque, qui iis locis portibusque, qua vinum ordinarie

devehitur aut exportatur, praesunt. Si quid simili in re a nobis vicissim erga Serenitatis Vestrae subditos requiretur, omni semper cum benevolentia et propensione, unicuique pro conditione sua praestabitur. Prosperam de caetero valetudinem et felices rerum successus Serenitati Vestrae precamur. Datae Varsaviae die IX mensis Iulii anno Domini MDCXXVII regnorum nostrorum Poloniae XXXX, Sueciae vero XXXV.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus et affinis

Sigismundus rex

No. 713

Prince Władysław Sigismund to Infanta Isabella

Warsaw, 12 July 1627

Prince Władysław Sigismund, requests that Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, allow the purchase of the Rhenish wine transported by Hermann Ubbing, a merchant from Gdańsk, and exempt it from duty fees.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 307r–308v. Seal.

Copy: AGR Brussels, SEA 533, fo. 43r, translation into French.

Serenissima princeps domina cognata et affinis nostra carissima et observantissima.

Cum occasione bellorum per duos fere annos, mora et impediendum illatum sit, devectioni vini Rhenani, quod in usum nostrum quotannis adferri solet; iamque vinum illud, quod tandem exportari permissum est, Coloniae¹ diu haeserit atque ita vetustatem contraxerit, nosque eo loco hornum seu recens malimus. Idcirco Serenitatem Vestram peramanter rogamus, ut famato Hermano Ubbing civi Gedanensi et negotiatori nostro vinario vel eius mandatario facultatem det pro solito more et loco illius vini, quod superiori anno efferi debuit, tantundem recentis coemendi et libere secureque, ac sine thelonei aut licentiarum exactione aliisque gravaminibus, illud exportandi utque eo securius id fiat rem eam suis ad Rhenum gubernatoribus, praefectis et magistratibus Serenitas Vestra serio commendet iniungatque. A nobis quoque quicquid simili in occasione erga Serenitatem Vestram fieri potuerit omni cum promptitudine semper praestabitur. Serenitatique Vestrae de reliquo optimam valetudinem et prosperrimos rerum [successus] precamur. Datae Varsaviae die XII mensis Iulii anno MDCXXVII.

Serenitatis Vestrae

cognatus et affinis

Vladislaus Sigismundus

¹ Köln.

No. 714

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 13 July 1627

Emperor Ferdinand II notifies Sigismund III, King of Poland, of signing the treaty with Philip IV, King of Spain, with regard to the marriage of Ferdinand III, King of Hungary, and Infanta Maria Anna.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1627, fo.17r–17v.

Tanta est et fuit hactenus inter nos et Serenitatem Vestram animorum coniunctio, ut quae in augusta domo nostra laeta et prospera eveniunt Serenitatem quoque Vestram non afficere non possint. Quare omnino faciendum nobis duximus, ut de tractatu matrimoniali quem serenissimus princeps dominus Ferdinandus tertius rex Hungariae¹, archidux Austriae, filius noster carissimus, impetrato prius caesareo nostro ac paterno assensu et Serenissimi Hispaniarum Regis Catholici² beneplacito, cum eiusdem Serenitatis suae sorore maiore natu principissa Maria³ Hispaniarum infante, instituere atque ad optatum finem perducere decreverit, certiolem reddamus: non dubitantes, quin ex laeto eo nuntio singularem quoque voluptatis sensum Serenitas Vestra sensura sit. Quod ut fiat et memoratum coniugium in augustae domus nostrae incrementum laetamque propaginem cedat, vovemus ac Serenitati Vestrae prosperrimos rerum omnium successus ex animo precamur. Datum Viennae 13 Iulii 1627.

¹ Ferdinand III, King of Hungary from 1625 as co-regent.

² Philip IV.

³ Maria Anna (1606–1646), daughter of Philip III, King of Spain, and Margaret of Austria; her wedding with Ferdinand III took place in Vienna on 26 February 1631.

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 16 July 1627

Emperor Ferdinand II appeals to Sigismund III, King of Poland, to appoint members of a commission to settle disputes between the inhabitants of the borderlands of Poland and Hungary; the Emperor appoints the provost of Spiš, Ladislav Hoszútóthy, as the chairman of the commission and proposes a meeting of commissioners on 29 September.

Original: BPAN Kórník, MS 202, fos 193r–194v. Seal.

Ferdinandus secundus Dei gratia, electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae etc. rex etc. serenissimo principi domino Sigismundo tertio, Dei gratia regi Poloniae, magno duci Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditario regi etc. domino cognato affini et vicino nostro carissimo salutem et mutuae benevolentiae incrementum.

Non dubitamus, quin Dilectioni Vestrae quoque inter caetera regiae curae munia, salutem populi divinitus sibi commissi non parum in eo repositam esse statuatur, ut dum sacris legumque statutis, indigenas in pace et tranquillitate vivere facit, ut eo firmiori nexu et stabilimento Respublica conservetur, etiam cum limitaneis et ditionum vicinarum gentibus, uti quies et bona mutuaeque concordia foveatur, praecipue conari, id quod quidem nos pro constituto habentes nihil intermissum esse volumus hactenus uti simultatum et differentiarum occasiones sique forte fuissent, auferentur et complanarentur aut certe si nullae fuissent, de securitate tamen pacis publicae per communem censuram caverentur. Novit Dilectio Vestra per generales Regni nostri Hungariae diaetae constitutiones, praescriptum et definitum fuisse, ut metarum reambulatio inter hoc nostrum et Poloniae Regna peracta fuisset. Siquidem cum a longo temporis intervallo, hoc ipsum intermissum fuit, plerumque etiam differentiae enatae sunt. Et quoniam nonnulli fidelium nostrorum regnicolarum, non parum sese gravari et damnificari conquerantur, cum alii tum praesertim familia Palochiana¹, in occupatione ditionum et possessionum suarum per regnicolas Polonos facta, plurimum sese laedi et damnificari exponit, cupientes itaque salutari proposito et conatu, quem eatenus suscipi deberi, iam constitutum fuisse

recordamur inconvenientiis quibusvis rursum remedium adhiberi Dilectionem Vestram diligenter requirimus, velit ex parte sua quoque eam rationem inire, ut commissio revisionis et reambulationis limitum assumatur et pro bono publico et utriusque partium ex aequo communi et proficuo, tandem terminetur, personas pro ea commissione designare, qui mutua cum nostris commissariis correspondentia habita, de loco et termino pro congressu competenti conveniant et negotium reambulationis tandem proficiant. Dedimus nos in mandatis venerabili Ladislao Hosszutotii² praeposito Scepusiensi, ut pote ex hac parte commissionis praesidi, ut a Dilectione Vestra intelligat, in promptu suos quoque commissarios intelligens, per ipsum et collegas suos mora nulla nectatur. Existimamus vero tempus in longum produci minime expediens esse, idoneum autem oportunum esse omnino festum divi Michaelis³ proxime venturum, ubi adhuc per inclementiam aeris et hiberni temporis impedimenta peroptime eiusmodi negotium peragi poterit. Erit hocce mutuuum nostrum institutum beneficio communi populorum deserviens ac proficuum, quorum tranquillitati consulatur et occasionem habituri sunt, Deum ob hoc exorandi. Cui nos reliquo incolumitatem et omnium successus ad vota coelitus donari exoptamus. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die decima sexta mensis Iulii anno Domini MDCXXVII.

Eiusdem Dilectionis Vestrae

benevolus affinis et vicinus

Ferdinandus

¹ Palocsay (Horvath-Palocsay), a Hungarian noble family who owned estates including those in Spiš.

² Ladislav Hoszutóthy (d. 1647), Hungarian clergyman, provost of Spiš since 1606, later of Transylvania (1632–1647) and Nagyvárad (1633–1647).

³ 29 September.

No. 716

King Sigismund III to King Philip IV

Warsaw, 20 July 1627

Sigismund III, King of Poland, informs Philip IV, King of Spain, about the discussions he had with his envoy Baron of Auchy. He assures Philip IV that he will continue the war with Sweden and urges the King to implement the assistance he has declared to provide.

Original: AG Simancas, Estado leg. 2408, f. 94. Seal.

Copy: AG Simancas, Estado leg. 2408, f. 95, translation into Spanish.

Serenissimo principi domino Philippo IV Dei gratia Castellae, Legionis, Aragonum utriusque Siciliae, Hierusalem, Portugaliae, Navarrae et Indiarum etc. regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae etc. Mediolani etc. comiti Habsburgi, Flandriae, Tirolis etc. domino amico et affini nostro carissimo Sigismundus III eadem gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque etc. haereditarius rex salutem et mutui amoris ac omnis felicitatis perpetuum incrementum. Serenissime princeps domine amice et affinis noster carissime.

Gratissimum nobis fuit intellexisse ex literis Maiestatis Vestrae et ex relatione generosi baronis de Auchy¹, quam optimo in nos et res nostras sit affectu Maiestas Vestra. Licet enim semper plurimam spem habuerimus de amica in nos voluntate Maiestatis Vestrae, sed tanto magis nunc in ea confirmamur. Idem baro de Auchy significabit Maiestati Vestrae quis iam sit progressus belli contra hostes nostros rebelles Sueciae et quam intrepide prosequamur cursum ipsius, nec admittimus intercessores haereticos pro pace, freti spe auxiliorum, quae nobis promittit gratiose Maiestas Vestra. Diligentissime postulamus ut nunc maxime cum gravior urget necessitas Maiestas Vestra nobis subveniat, et ea quae nuper per nostrum mandatarium² Maiestati Vestrae proposuimus mature exequenda iubeat ipsumque mandatarium nostrum ad nos cum benigno responso remittat, vicissim omnia nostra ad tuendam dignitatem et ad deprimendum hostes Maiestatis Vestrae libenter impendemus. Et interim devinctissima nostra studia offerimus Maiestati Vestrae. Quam optime valere et perpetuis ex hostibus triumphis florere ex animo cupimus. Datum Varsaviae die

XX mensis Iulii anno Domini MDCXXVII regnorum nostrorum Poloniae
XXXX Sueciae vero XXXIII anno.

Eiusdem Maiestatis Vestrae

bonus affinis et cognatus

Sigismundus rex

¹ Baron of Auchy came to Warsaw on 3 July 1627.

² Stanisław Mąkowski, see nos. 695 and 710.

No. 717

Prince Władysław Sigismund to King Philip IV

Warsaw, 21 July 1627

Prince Władysław Sigismund thanks Philip IV, King of Spain, for the letter delivered to him by Baron of Auchy. He announces that he will conduct further negotiations with Count-Duke of Olivares. He assures Philip IV of his loyalty.

Holograph: AG Simancas, Estado leg. 2408, f. 91.

Copy: AG Simancas, Estado leg. 2408, f. 92, translation into Spanish.

Sacra Maestà

La lettera di Vostra Maestà mi rese il Baron Dusy¹ nella quale ho visto grandissimo affetto di Vostra Maestà verso di me, la quale gratia in ogni occasione vollio riservarmi a Vostra Maestà, con il bene di tutta la nostra casa.

Intorno alli negotii, di questa mi possa et gratia fatta a me di Vostra Maestà mi riferisco sopra la lettera del detto Barone Dusii, et in posterum per non dar molestia a Vostra Maestà indirizarò tutti i negotii al signore Conte di Olivares² et con questo li bacio humilmente la mano, augurando li ogni desiderata felicità da nostri sentimenti. Di Varsovia 21 di Julio AD 1627.

Di Vostra Maestà

obligatissimo fratello per servirne

Vladislao Sigismundo

¹ Baron of Auchy.

² Gaspar Guzmán y Pimentel (1587–1645), 1st Duke of Sanlúcar, 3rd Count of Olivares, Spanish politician, first minister and favorite of King Philip IV.

No. 718

King Sigismund III to Infanta Isabella

Grudziądz, 29 September 1627

Sigismund III, King of Poland, notifies Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, of the discussions he had with Baron of Auchy about the strengthening of mutual cooperation.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 309r–310v. Seal.

Copy: AGR Brussels, SEA 533, fo. 313r, translation into French.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Flandriae, Tirolis, Arthesiae, palatinae Hannoniae, Hollandiae, Zelandiae, dominae Frisiae, cognatae et affini nostrae carissimae. Salutem et mutuae benevolentiae continuum incrementum. Serenissima princeps domina cognata et affinis nostra carissima.

Gratum nobis studium et industria est generosi baronis d'Auchy¹, cuius singularem fidem et dexteritatem in negotiis quae mutuae coniunctionis incrementa et successus spectant suscipiendis peragendisque egregie testatam habemus. Qui cum de eis rebus quas hic hactenus egit vel adhuc acturus est, latius ad Serenitatem Vestram perscripturus sit amanter ab eadem petimus, ut plenam in omnibus fidem literis eius habere velit et quae ad ultiores progressus requiri possunt, pro ea nobiscum necessitudine Serenitas Vestra devincta est, curari perficique iubeat. Cui de caetero prosperam a Deo incolumitatem et felices rerum successus precamur. Datae Graudenti² die XXIX mensis Septembris anno Domini MDCXXVII regnorum nostrorum Poloniae XL Sueciae XXXIV.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus et affinis

Sigismundus rex

¹ Baron of Auchy, see no. 716.

² Grudziądz (Latin: Graudentum), a city in northern Poland, on the right bank of the Vistula River.

King Sigismund III to Infanta Isabella

Wloclawek, 3 October 1627

Sigismund III, King of Poland, notifies Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, that the Danes have intercepted his letter to her. That is why he repeats his request to return the wine purchased by Herman Ubbing and to exempt it from duty fees.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 315r–316v. Seal.

Copy: AGR Brussels, SEA 533, fo. 45r–45v, translation into French.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiducissae Austriae, ducissae Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comitissae Tirolis, Hannoniae, Artesiae, Hollandiae, Zelandiae, Frisiae dominae, cognatae et affini nostrae carissimae. Salutem et mutuae benevolentiae continuum incrementum . Serenissima princeps domina cognata et affinis nostra carissima.

Dederamus quarta Augusti literas¹ ad Serenitatem Vestram, pro negotiatore nostro vinario Gedanensi Hermanno Ubbingk², ut viginti unum vasa maiora vini Rhenani Veselii certos ob praetextus retenta et variis modis vexata, iuberet Serenitas Vestra citra omne impedimentum et molestiam libera dimitti. Quas literas nostras cum intelligamus a Daniae Regis³ militibus interceptas, amanter a Serenitate Vestra petimus, ut mora aliisque praetensionibus quibusquaque sepositis, omni aresto et retentione praedictum vinum exolvi, et si ablatum vel distractum sit, restitui aut compensari, dictumque negotiatorem nostrum sive eius mandatarium et nauclerum ac magistrum navis ab obligationibus et fideiussionibus extortis, liberari faciat plusque respectus ad literas nostras quam ad alias relationes haberi curet ac si forte ea litera nostra tardius venerit quam a Veseliensi praefecto vel aliis iniunctum vel assignatum fuerit, ne praefato mercatori nostro hoc noceat, cum literae nostrae in itinere interceptae fuerint et de voluntate ac declaratione nostra hisce satis constet, quam apud Serenitatem Vestram et quosvis eius praefectos et ministros satis auctoritatis habituram speramus. Optatam de caetero incolumitatem et prosperrimos a Deo successus Serenitati Vestrae precamur. Datae Vladislaviae die III mensis Octobris

anno Domini MDCXXVII regnorum nostrorum Poloniae XL Sueciae
vero XXXIII.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus et affinis

Sigismundus III rex

- ¹ The letter from Sigismund III to Infanta Isabella dated 4 August 1628 has not been found.
- ² Herman Ubbing.
- ³ Christian IV.

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 13 October 1627

Emperor Ferdinand II urges Sigismund III, King of Poland, to take into account the interests of the Empire during the peace negotiations with Sweden, especially because so far they have been providing each other with military support. He is afraid that because the military unit under the command of Duke Adolf von Holstein has been sent to Poland, the Swedish may take revenge and attack the imperial lands. The Emperor declares that during the peace negotiations with the King of Denmark he will take into consideration the interests of the Kingdom of Poland.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1627, fo. 19r–19v.

Copy: SOA Třeboň, Rodinný archiv Schwarzenbergů, fasc. 285.

Rumore fertur inter Serenitatem Vestram et Suecos certum compositionis tractatum a nonnullis propositum fuisse. Meminit autem Serenitas Vestra uti, bellis hisce durantibus, eadem in nostris et nos in eiusdem ditionibus variis occasionibus, in mutuas necessitates, militem conscripserimus et ingentes bellorum iniurias communibus quasi armis repulerimus; prout nuper certas copias militares sub ductu Holsatiae ducis¹ Serenitati Vestrae submisimus, quae etiamnum Serenitati Vestrae eidem, eiusque Regno militet. Cum vero metuendum sit, ne officium illud Serenitati Vestrae eiusdem Regno praestitum a Suecis in nostrum praeiudicium convertatur, iidemque vindictae cupidi, vel inde ansam arripiant, ut, pace cum Serenitate Vestra composita, in nos et ditiones nostras arma sua convertat aut saltem in exauditione et traductione militum vicinas provincias nostras offendant, easque hostilem in modum depopuletur, nisi in instituendo illo pacis tractatu nostri quoque et provinciarum nostrarum expressa ratio habeatur. Quare Serenitatem Vestram benevolenter requirimus, ad hoc adlaborare velit, ut, quemcumque tandem istic pacis tractatum institui contingat, eidem nos et Regna ac provinciae nostrae modis omnibus comprehendantur; nec iis exclusis aut praeteritis, ullus tractatus firmus ac validus habeatur. Nobis quoque vicissim curae erit, ne, in tractatu inter nos et Daniae regem² forte instituendo quidquam statuatur, quod Serenitati Vestrae eiusve Regno aliqua in parte praeiudicare possit. Ita enim necessitudo nostra mutua ita affectu quo in Serenitatem Vestram et inclitum Poloniae Regnum propendemus,

postulant, et nos Serenitati Vestrae praeter prosperam valetudinem, felices consiliorum et actionum successus ex animo precamur. Datum Pragae 13 Octobris 1627.

¹ Adolf von Holstein (1600–1631), son of Johann Adolf, Duke of Holstein-Gottorp; from 1623 the cavalry commander in the service of the Emperor. In June 1627, the infantry regiment under his command set off to Poland in order to assist Sigismund III in the war with Sweden. However, soon after crossing the border it was defeated near Byczyna by the Danish units of Joachim von Mitzlaff.

² Chrystian IV.

No. 721

Prince Władysław Sigismund to Infanta Isabella

Warsaw, 14 November 1627

Prince Władysław Sigismund commends Mikołaj Wojciech Gniewosz to Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 317r–318v. Seal.

Serenissima princeps domina amitta nostra observandissima.
Quo luculentiora reverendi Nicolai Gniewosz abbatis Coprivnicensis¹,
secretarii regii erga Serenissimum Regem dominum parentem et benefac-
torem nostrum clementissimum nosque ipsos extant merita, eo libentius
commendandi ipsius in externas nationes proficiscentis negotium sus-
cepimus. Cum autem eo in itinere Serenitatem quoque Vestram adire
suasque ditiones invisere in animum induxerit, commendamus illum
maiores in modum Serenitati Vestrae peramanter et obnixe ab ipsa
postulantes, velit virum singulari virtute ac pietate praeditum, maiorumque
suorum generis nobilitate clarum, favore atque humanitate qua in Regno
Poloniae floret prosequi, ut non minus virtutis vetustissimae familiae,
meritorumque suorum quam praesentis commendationis nostrae fruc-
tum se a Serenitate Vestra percepisse gaudeat. De caetero diuturnam
incolumitatem, felicesque successus a Deo precamur studiaque ac officia
nostra prolixè deferimus. Datae Varsaviae die XIII mensis Novembris
anno Domini MDCXXVII.
Eiusdem Serenitatis Vestrae

cognatus
Vladislaus Sigismundus

¹ Mikołaj Wojciech Gniewosz.

No. 722

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Prague, 26 November 1627

Emperor Ferdinand II asks Sigismund III, King of Poland, for an intervention in regard to returning eight thousand thalers to Albert Wengirski and David Groschoff, heirs of Gabriel Pachmann, who lent this sum to Ernst and Gerard Donhoff for the recruitment of soldiers.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1627, fo. 23r–23v.

Quos colonellus noster Gabriel Pechman¹ testamento solenniter per nos confirmato nominaverit haeredes Albertus Wengirski et David Groschoff, officiales nostri bellici, queruntur nobis quod octo milium thalerorum summam, quam dictus colonellus Ernesto et Gerardo Donhoffen² fratribus Serenitatis Vestrae colonellis ad militem in Serenitatis Vestrae eiusque Regni favorem conscribendum mutuo dederat, etiam saepius repetitam recuperare non potuerint; humillime supplicando, ut ad suum facilius consequendum, interpositionis nostrae suffragio apud Serenitatem Vestram sibi clementer opitulemur. Quorum precibus in re aequa, uti haec aequissima videtur haud gravatim locum dantes, a Serenitate Vestra peramice poscimus, dictorum Pechmanni de nobis et Imperio praeclarissime meriti haeredum benignam rationem habere et auctoritate sua regia interposita providere velit, ut debitum illud caeteroquin agnitum et confessum citra ambages et temporum dispendia, rescissis quibusque frivolis exceptionibus et subterfugiis consecuti, commendationibus nostris quantum sperant, tantum istic tribui re ipsa intelligent. Nos reciprocum gratificandi desiderium offerentes Serenitati Vestrae felicissima quaeque auguramur. Datum Pragae 26 Novembris 1627.

¹ Gabriel Pachman von der Schönau, Saxon, soldier and military commander; in the Austrian service he took part in the war with Venice (1615–1617) and the battle of White Mountain (1620); in the Polish service he fought in the battle of Chocim in 1621; from 1623 he was a colonel in the imperial army. He died on 3 August 1627 in the battle with the Danes near Granowo.

² Ernst Magnus Denhoff (1581–1642), Polish nobleman, military commander, diplomat, participant of the wars with Turkey and Sweden; from 1622 starost of Dorpat, castellan

of Parnawa (1635–1640); voivode of Parnawa (1640–1642). Gerard Denhoff (1589–1648), brother of Ernst Magnus, military commander and diplomat, participant of the wars with Turkey and Sweden; he accompanied Prince Władysław in his journey to the west of Europe from 1624 to 1625; from 1626 to 1629, in Prussia, he commanded an infantry unit recruited in Saxony; castellan of Gdańsk (1642–1643); voivode of Pomerania (1643–1648).

No. 723

King Sigismund III to Infanta Isabella

Toruń, 28 November 1627

Sigismund III, King of Poland, requests that Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, send him the originals of the intercepted letters which prove the existence of the conspiracy, because only with them will he be able to prosecute the conspirators.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 247r–248v. Seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Tirolis, dominae sorori et cognatae nostrae. Salutem et mutui amoris continuum incrementum. Serenissima princeps domina soror et cognata nostra carissima.

Significaverat nobis Serenitas Vestra interceptas fuisse in ditionibus suis literas¹ nonnulorum subditorum nostrorum quibus clandestinae eorum de prodendo externis principibus Regno isto machinationes continebantur, miseratque nobis exempla eiusmodi literarum, sed cum ad convincendos eiusmodi homines opus sit, ut ipsamet authographa literarum habeamus, maiorem in modum a Serenitate Vestra postulamus, ut has ipsas literas sicut interceptae sunt nobis quamprimum transmittat, plurimum enim et Reipublicae et nostrae domusque nostra regia interest tales conspirationes ita in lucem proferri, ut ab earum authoribus negari non possint, ac ut signis manuumque propriarum subscriptionibus convicti nobis et Reipublicae poenas exolvant. Quod reliquum est Serenitai Vestrae omnem prosperitatem a Deo precamur. Datae Torunii in Ducatu nostro Prussiae die XXVIII mensis Novembris anno Domini MDCXXVII regnorum nostrorum Poloniae XXXIX Sueciae XXXIII anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus frater et cognatus

Sigismundus rex

¹ See nos. 684 and 691.

No. 724

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 2 December 1627

Sigismund III, King of Poland, thanks Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, for the support she provided to brothers Kazimierz and Krzysztof Sapieha.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 319r–320v. Seal.

Copy: AGR Brussels, SEA 531, fo. 321r and SEA 532, fo. 46r, both copies are translations into French.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Habsburgi, Flandriae, Tirolis, Arthesiae, Hollandiae, Zelandiae, dominae Frisiae, cognatae et affini nostrae carissimae. Salutem et mutuam benevolentiam. Serenissima princeps cognata et affinis nostra carissima.

Periucundum nobis auditu fuit postquam intelleximus, filios illustris et magnifici Leonis Sapieha palatini Vilmensis¹ et generalis exercitus Magni Ducatus Lithuaniae, ea humanitate atque benevolentia a Serenitate Vestra ad nostram commendationem exceptos esse, quam vel singularia parentis eorum, variis in functionibus reipublicae nostrae praeclare gestorum exhibita argumenta meruisse videbantur, vel nos quoque sperare potuimus, neque sane ullo modo ambigere volumus, quin idem propensi animi in eos studium, maioribus crescat postmodum incrementis. Nos porro eum Serenitatis Vestrae non vulgarem favoris consensum, non gratissimo solum complectimur animo, sed illi quoque perpetuo observantiae testimonio eundem demereri contendunt. Quam de caetero optime valere atque prosperitate omni gaudere optamus. Datae Varsaviae die II mensis Decembris anno Domini MDCXXVII regnorum nostrorum Poloniae XXXX Sueciae XXXIV anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus et affinis

Sigismundus rex

¹ Brothers Krzysztof and Kazimierz Sapieha, sons of Lew Sapieha. See nos. 642 and 699.

No. 725

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 3 January 1628

Sigismund III, King of Poland, commends to Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, his secretary Mikołaj Wojciech Gniewosz, who will deliver his letters.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 323r–324v. Trace of the seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Tirolis, cognatae et affini nostrae carissimae salutem et omnis felicitatis continuum incrementum. Serenissima princeps cognata et affinis nostra carissima.

Quam studiose ipsi viros nobiles et virtute meritisque et conspicuos regio affectu complectimur, tam libenter eosdem iis principibus commendamus, apud quos virtus et nobilitas commendatione non eget. Quare venerabilem Albertum Nicolaum Gniewosz abbatem Koprivnicensem¹ secretarium nostrum satis et commendatum habebit Serenitas Vestra, ubi ex hisce literis nostris quibus id adstruimus, utraque eum excellere cognoverit, ut tamen ille intelligat ad virtutis nobilitatisque suae commendationem non testimonio modo, verum etiam suffragio literas nostras apud Serenitatem Vestram fuisse peramanter postulamus, ut eum isthic commorantem benevolentia favoreque suo complectatur efficiatque, ut ille natae benignitatis suae fructum quem optat et sperat ex nostra commendatione percipiat. Cui prosperam ac longaevam incolumitatem felicesque omnium rerum successus a Deo precamur. Datum Varsaviae die III mensis Ianuarii anno Domini MDCXXVIII regnorum Poloniae XXXXI Sueciae XXXV.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus affinis

Sigismundus rex

¹ Mikołaj Wojciech Gniewosz, see no. 721.

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Prague, 28 January [1628]

Emperor Rudolph II asks Sigismund III, King of Poland, for an intervention in regard to paying back the debt of 1200 thalers to Paul Helman, owed to him by two Jews Benedict and David, who live in Pińczów, which belongs to Ferdynand Gonzaga Myszkowski.

Copy: BOSS Wrocław, MS 209, fos 213v–214r, fo. 232r–232v; BJ Cracov, MS 7, fo. 236r–236v, copy fo. 270r–270v.

Benigne futurum speraveramus ut Paulus Helmanus illustris nostri nepotis principis fidelis nobis dilecti Ioannis Christiani¹ in Silesia Lignicensi et Brigensi pincerna nostra apud Serenitatem Vestram de data vigesima secunda Augusti anno Domini millesimo sexcentesimo vigesimo sexto intercessione interposita ad eiusdem Serenitatis Vestrae mandatum illustris sincere nobis dilecti Ferdinandi marchionis Miroviensis² auxilio eos mille ducentos imperiales thaleros, quos Iudaeis duobus Benedicto et Davidi, sub modo memorati marchionis ditone domicilium habentibus mutuos ipse dederat, una cum damnorum et sumptuum refusione tandem recuperaret. Id cum secus accidisse fortassis Iudaeorum praedictorum dolo et elusionibus ex eiusdem Helmani iam recenter porrecto nobis supplice libello intelligamus, ac insuper humillime oremur ut quando frustra tentatis, aliis omnibus iuris remediis nihil proficere se sentit repraesaliorum ultimo remedio contra saepe dictos aliosque Iudaeos Pintschovienses³ et eorum res uti sibi liceat committere amanter noluimus, ut ad periculosum adeoque extremum medium nimis cito progressi esse videremur, ac id circo molliore hac via experiendum iterum rati benigne iam denuo Serenitatem Vestram compellamus, id efficiat tandem ne quod nollemus, eo extremi devenire necesse sit, sed ad solvendum potius debitum Iudaei et damna et sumptus eius causa factos rependendos adigantur. Id nos erga Vestram Serenitatem eiusque subditos simili officii genere compensare studebimus. Cui de caetero Serenitati Vestrae prosperrimos rerum successus ex animo precamur. Datae in arce nostra regali Pragae 28 mensis Ianuarii anno Domini ut supra.

- ¹ Jan Chrystian (1591–1639), Duke of Brzeg, from the Piast dynasty, Starost General of Silesia (1617–1621); he converted from Lutheranism to Calvinism; he supported King Frederick V during the civil war in Bohemia; after 1621 he was not active in the field of politics.
- ² Ferdynand Gonzaga Myszkowski (d. 1647), Burgrave of Mirowo, son of Zygmunt Gonzaga Myszkowski, Grand Marshal of the Crown.
- ³ Pińczów, a town in Poland, by the river Nida, to the south of Kielce.

No. 727

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 8 February 1628

Sigismund III, King of Poland, requests that Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, exempt from duty fees the Rhenish wine purchased by Hermann Ubbing for the purposes of the royal court.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 327r–328v. Seal.

Copy: AGR Brussels, SEA 532, fo. 48r, translation into French.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Flandriae, Artesiae, Hollandiae, Zelandiae, dominae Frisiae, cognatae et affini nostrae carissimae. Salutem et mutuae benevolentiae continuum incrementum. Serenissima princeps domina cognata et affinis nostra carissima.

Dedimus negotium famato Hermannno Ubbingk civi et subdito nostro Gedanensi, ut viginti quattuor vini Rhenani plaustra maiora vulgo *Zollfueder* appellata, in usum nostrum commodius haberi coemique poterunt, coemat atque ad nos advehat. Et quoniam eo ditionesque Serenitatis Vestrae transire necesse est, ab eadem amice petimus, ut famatus Hermannus Ubbingk vel eius mandatarius dicta viginti quattuor plaustra vini Rhenani ex more inter christianos principes recepto, absque vectigalium, theloneorum et licentiarum exactione, transvehere, et ad nos perducere libere possit. Facturi vicissim in gratiam Serenitatis Vestrae quicquid simili in re ususque postulaverit. Prosperam de caetero valetudinem et felices rerum successus Serenitati Vestrae precamur. Datae Varsaviae die VIII mensis Februarii anno Domini MDC XXVIII.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus affinis

Sigismundus rex

Prince Władysław Sigismund to Infanta Isabella

Warsaw, 25 February 1628

Prince Władysław Sigismund requests that Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, exempt from duty fees the Rhenish wine purchased by Hermann Ubbing for the purposes of the royal court.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 329r–330v. Seal.

Copy: AGR Brussels, SEA 532, fo. 49r–49v, translation into French.

Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Hannoniae, Geldriae, comiti Flandriae, Artesiae, Hollandiae, Zelandiae, dominae Frisiae, dominae cognatae et affini nostrae carissimae et observandissimae. Vladislaus Sigismundus Dei gratia Poloniae et Sueciae princeps, magnus dux Moschoviae, Smolenscensis, Severiensis, Czernichoviensis Ducatum perpetuus administrator, salutem et omnis felicitatis continuum incrementum. Serenissima princeps domina cognata et affinis nostra carissima servandissima.

Committimus fidei et industriae famati Hermanni Ubbingk civis Gedanensis ut in usum nostrum viginti quattuor vini Rhenani plaustra maiora vulgo *Zollfueder* appellata in locis eius viniferacibus, aut ubicunque eo haberi coemique possunt comparet et ad nos advehat aut advehi faciat. Et quae ditiones portusque Serenitatis Vestrae transire necesse est, ab eadem amanter petimus, ut dicto negotiatori nostro viniaro vel eius mandatario praefatum vinum sine telonei, vectigalis, licentiae, aut cuiuscunque alterius exactionis gravamine et molestia integre et absque imminutione libertatis coemere, coemptumque et ad nos advehere liceat. Quod pro more inter principes christianos et benevolentia in nos sua Serenitatem Vestram facturam non dubitamus. Cui studia nostra diligenter deferentes prosperam eidem valetudinem et felices rerum successus precamur. Datae Varsaviae die XXV mensis Februarii anno Domini MDCXXVIII.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus et affinis
Vladislaus Sigismundus

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Prague, 5 April 1628

Emperor Ferdinand II, on behalf of Anna, the widow of Duke of Croj and Aerschot, appeals to Sigismund III, King of Poland, to support her in her efforts to regain the fiefdoms in the Lębork and Bytów Land.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1628, fo. 13.

Copies: BJ Cracow, MS 7, fo. 227r–227v; BOSS Wrocław, MS 209, fo. 205r–209v and 221r–222v.

Humillime nobis exposuit illustris devota nobis grata ducis Croye et Ariscoti vidua¹ parentes ac maiores suos illustres Pomeraniae ducis, dominia Levenburg et Batow² ab inclito Poloniae Regno, vigore certorum compactatorum, ab immemoriali tempore in feudum recognovisse, investituras desuper obtinuisse, et cum omnibus pertinentiis semper iisdem usos et gavisos fuisse, prout etiam nunc modernus Pomeraniae dux eadem teneat et possideat, quae, si quid forte ipsi humanitus contingeret, sibi de benignitate iuris prae aliis non immerito debeantur, praesertim cum praedicti maiores sui varias easque utiles et necessarias impensas et praeda dominia fecerint demisse supplicando, ut auctoritate nostra caesarea apud paternitatem vestram interposita, sibi et suo quem unicum habeat filio gratiam, eo nomine expectativam, in casum mortis moderni possessoris impetrare dignaremur. Nos itaque benigne considerantes constantem fidem et devotionem, qua tam Pomeraniae quam Arescoti duces divos Romanorum imperatores et Hispaniarum atque etiam Poloniae reges semper coluerunt, perpendentesque plurimum referre, ut generosa iugis observantiae professio in eadem familia magnorum etiam regum gratiis ac beneficiis, nonnunquam alatur et perpetuetur. Idcirco Serenitati Vestrae praedictum principis viduae desiderium et quae ulterius ad matris ac filii commoda et ornamenta augenda pertinere queant, impense diligenterque commendamus, ut gratia expectativa circa praedicta dominia obtenta, hasce benignae et propensae voluntatis nostrae caesareae indices, non minus apud Serenitatem Vestram sibi fructuosas, quam honorificas fuisse intelligat et laetetur. Nobis id pergratum futurum qui Serenitati Vestrae quacunque occasione vicissim gratificari cupientes, prosperrimos eidem rerum omnium successus ex animo optamus. Datum in arce nostra regia Pragae die quinta Aprilis anno Domini millesimo sexcentesimo vigesimo octavo.

- ¹ Anna von Croÿ, also called Anna of Pomerania (1590–1660), daughter of Bogislaw XIII, Duke of Pomerania; in 1619 she married Ernst, Catholic Duke of Croÿ and Aerschot, Count of Fontenoy. The Duke, who was in the service of the imperial army, died one year later during one of the battles over the Rhine. The widowed Anna, together with her son Ernst Bogislaw (1620–1684), returned to Szczecin, and her brother Bogislaw XIV gave her the castle in Słupsk.
- ² The Łębork and Bytów Land (German: Lande Lauenburg und Bütow), fiefdom of the Polish kings granted to dukes of Pomerania.

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 7 April 1628

Sigismund III, King of Poland, notifies Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, of the developments in the war with Sweden. The Emperor promised to provide military help and send infantry, but the war in Germany makes this promise impossible to fulfill. Gabriel de Roy has not bought ships in Lübeck. The King informs the Infanta that he himself is preparing in Gdańsk a fleet of ten ships. He appeals to her to act in accordance with the declaration of the King of Spain and send the fleet from Dunkirk in order to seize the strait of Sound and the port of Elfsborg.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 345r–346v. Seal.

Copy: AGR Brussels, SEA 531, fo. 343, translation into French.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc., nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Habsburgi, Flandriae et Tirolis etc, affini et cognatae nostrae carissimae. Salutem et omnis felicitatis perpetuum incrementum. Serenissima princeps domina affinis et cognata nostra carissima.

Requirat tam arcta quae nobis cum Serenitate Vestra intercedit necessitudo et singularis quam de optima in nos Serenitatis Vestrae animi propensione concepimus fiducia, ut de statu praesenti rerum nostrarum et praecipue de progressu belli nostri Suetici Serenitatem Vestram informemus. Est autem talis quod licet pervicaciam hostis nostri probe noverimus, nec ipsum aliquas conditiones pacis iustas accepturum perspexerimus, tamen quo saltem statibus Regni nostri Poloniae diligentius hoc requirentibus constare faceremus, nos a pace aequa minime abhorrere, tractari de illa permiseramus. Evenit tamen quod iam ante praevideramus hostem praecipue Ollandorum consiliis instructum, tractatibus tantum moras trahere et nihil magis quam bellum perpetuum cupere, quo etiam vires totius ligae catholicae distrahi posse arbitratur. Nihil itaque superest, nisi ut bellum inceptum prosequamur, sed cum sit adeo difficile, omnino auxiliis amicorum indigemus. Petimus a Maiestate Caesarea¹ aliquem numerum peditatus Germanici, quem in Suetica littora traiceremus, sed nihil certi expectare possumus occupata

adhuc sua Maiestate bello Germanico. Unde praecipuam spem reponimus in subsidio classis maritimae a Maiestate Catholica² et a Serenitate Vestra nobis promisso et diligentissime postulamus, ut Serenitas Vestra pro suo benevolo in nos affectu illud maturius expediri faciat. Hucusque enim nihil plane est praestitum, imo nec dum aliquid praeparatum, si quidem Gabriel Roi³ Lubecae nullas adhuc naves comparasse auditur, hieme interim tam opportuna et occasione rei benegerendae optima interlapsa. Iterato amanter requirimus, ut Serenitas Vestra classem illam maturius iubeat parari et contra hostem nostrum educi. Nostra etiam classis decem circiter navium interim Gedani apparatur et ad medium mensis Maii proximi omnibus necessariis instructa habebitur. Illud autem quam maxime desideramus, ut Serenitas Vestra classem etiam Duncherschianam⁴ versus Sontum⁵, et ad portum in mari Baltico Suetice Elspurgum⁶ dictum decurrere, et si fieri potest etiam in eo littore aliquem numerum bellatorum exponi, ibique consistere iubeat. Ita enim negotium facilius successurum indicamus si hostis noster a pluribus partibus oppugnetur. Quod beneficentiae Maiestatis Catholicae et Serenitatis Vestrae in istis exponemus omni nostrorum officiorum promptissima contestatum [a]mus. Interim nostra promptissima studia offerimus Serenitati Vestrae. Quam optime valere et felicissimis domini sui successibus perpetuo gaudere cupimus. Datum Varsaviae die VII mensis Aprilis anno Domini MDCXXVIII regnorum nostrorum Poloniae XXXXI Sueciae XXXV anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

^[a] *the word is illegible due to the binding of the manuscript folios*

¹ Ferdinand II.

² Philip IV.

³ Gabriel de Roy (1570–1645), he came from the county of Artois, diplomat in the Spanish service; he specialized in Northern Europe, especially in the matters of trade; co-creator of Almirantazgo de Sevilla and member of Junta de Comercio and Junta de Almirantazgo; from 1626 to 1644 he was active in Denmark, northern Germany and Poland and his main task was developing the trade in the Baltic area with the Iberian Peninsula as well as building the Spanish military fleet which would counter the trade of the United Provinces of the Netherlands.

⁴ Dunkirk.

⁵ The strait of Sound.

⁶ Elfsborg (Swedish: Älvsborg), Swedish port at the strait of Kattegat, at the mouth of the river Göta, currently a district of Göteborg.

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 7 April 1628

Sigismund III, King of Poland, expresses his gratitude to Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, for sending the documents which reveal a conspiracy against him. However, the testimonies of the people participating in this plot are essential. He asks the Infanta to arrest Krzysztof Arciszewski and Piotr Kochlewski, who spend a lot of time in the Netherlands.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 337r–337v, 346r–346v (the folios of the letter have been separated by sewing in other documents). Seal.

Copies: BJ Cracow, MS 95/52, nr C; AGR Brussels, SEA 531, fo. 340r–340v, translation into French.

Published: A. Kraushar, Dzieje Krzysztofa z Arciszewna Arciszewskiego, admirała i wodza Holendrów w Brazylii, starszego nad armatą koronną za Władysława IV i Jana Kazimierza 1592–1656, t. 1, Petersburg 1892, p. 218, translation into Polish; „Spisek orleański” w latach 1626–1628, ed. by U. Augustyniak, W. Sokółowski, Warszawa 1990, no. XXVIII, pp. 257–258 (catalogue number wrongly given as SEA 532).

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc., nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque etc. haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Habsburgi, Flandriae et Tirolis etc, affini et cognatae nostrae carissimae. Salutem et omnis felicitatis perpetuum incrementum. Serenissima princeps domina affinis et cognata nostra carissima.

Singulare illud optimi in nos affectus Serenitatis Vestrae indicium habuimus, quod Serenitatis Vestrae opera, machinationes contra nos quorundam subditorum nostrorum sunt detectae¹. Et iterato maximas pro hoc Serenitati Vestrae referimus gratias, plurimumque ipsi eo nomine nos debere profiteamur. Sed tanto adhuc maiori favore Serenitatis Vestrae in istis indigemus. Cum enim scripturae a Serenitate Vestra nobis transmissae ad convincendum reum vix sufficiant, nisi ab illismet personis, quae prodiones istas tractabant, aliqua evidentiora contra principales explorentur, omnino necesse est, ut illas personas vel alterum ipsorum nempe Christophorum Arciszewski² et Petrum Kochlewski³ in manibus habeamus, et facile id perfici

posse speramus, cum per ditiones Serenitatis Vestrae saepius commeari et ibi saepius morari dicantur. Quam diligentissime itaque postulamus, ut Serenitas Vestra ipsos investigari iubeat et detineri in carcere secretiori, nobisque significari. Omnem gratissimae voluntatis demonstrationem pro tanto officio Serenitati Vestrae pollicemur. Et interim promptissima nostra studia offerimus Serenitati Vestrae. Quam optime valere et felicissimo rerum successu perpetuo laetari ex animo cupimus. Datae Varsaviae die VII mensis Aprilis anno Domini MDCXXVIII regnorum nostrorum Poloniae XLI Sueciae XXXV.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

¹ See nos. 684 and 691.

² Krzysztof Arciszewski (1592–1656), Polish nobleman, Arian, later Calvinist, military commander in the service of Krzysztof Radziwiłł, Hetman of Lithuania; in 1623 he was banished for murder; he left for the Netherlands and France; he studied in Leiden and Paris, among others; from 1629 to 1637, while in the service of the Dutch West India Company he stayed in Brazil; in 1646 he came back to Poland and became the commander-in-chief of the crown artillery.

³ Piotr Kochlewski von Falkenheim (c. 1600–1646), Polish nobleman, political and religious activist, servant and secretary of Krzysztof Radziwiłł.

No. 732

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Prague, 17 April 1628

Emperor Ferdinand II asks Sigismund III, King of Poland, for an intervention which would lead to releasing from prison Georg Ludwig Reiser, a merchant from Lübeck, apprehended on the basis of false accusations by Arnold von Holten, mayor of Gdańsk.

Fair Copy: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1628, fo. 15.

Queritur apud nos Georgius Ludovicus Reiser civis et mercator Lubecensis, sese ab Arnolde von Holden burgimagistro Dantiscano¹, ad falsas malevolorum delationes, inaudita causa, et sufficientis cautionis oblatione non attenta, carceribus ac custodia inique mancipatum fuisse, quod in singulare damnum et honoris ac famae suae praeiudicium cesserit, demisse supplicando, ut ad celerem iustitiae administrationem contra dictum Holden facilius obtinendam, commendationis nostrae partes apud Serenitatem Vestram interponere dignaremur. Benigne itaque huic petitioni locum dantes a Serenitate Vestra benevolenter requirimus, ut quod in causa illa iustum sit, absque longa protelatione et litium dispendio decerni iubeat, ut contra vim iniustam, magnum sibi in innocentia sua et caesarea interpositione praesidium fuisse dictus supplicans experiatur. Nobis id gratum futurum, qui Serenitati Vestrae prosperrimos rerum successus ex animo optamus. Datum Pragae, 17 Aprilis 1628.

¹ Arnold von Holten (1561–1629), a merchant from Gdańsk, in the years 1606–1608 he travelled to Spain and Italy as a member of the delegation of the Hanseatic League; from 1617 mayor of Gdańsk, closely associated with King Sigismund III.

No. 733

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Prague, 17 April 1628

Emperor Ferdinand II intercedes with Sigismund III, King of Poland, for Georg Ludwig Reiser, a merchant from Lübeck, and asks for a quick verdict in his dispute with Jew Mose Mischel and Ernest Keckermen.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1628, fo. 17.

Humillime nobis exposuit noster et Sacri Imperii fidelis dilectus Georgius Ludovicus Reiser civis et mercator Lubecensis binis sese litibus cum Moise Mischel Hebreo et Ernesto Keckermen ratione certi cuiusdam crediti Lublino implicatum fuisse, quae postmodum per viam appellationis ad curiam regalem Varsoviensem devolutae sint, ubi etiam nunc indecisae pendeat, neque determinationem earundem hactenus etiam instanter saepius petitam obtinere potuerit, non sine singulari suo damno et temporis ac fortunae dispendio; demisse supplicando, ut pro iustitiae administratione acceleranda, nostras sibi commendationis literas clementer impertiri dignaremur. Quare cum id quod rogat, per se aequum sit, et de prompto Serenitatis Vestrae iustitiae aequa lance administranda studio haudquaquam dubitemus, pro solita fiducia nostra benevolenter eandem requirimus, ut quod iam ante factura fuit, tanto libentius nostra causa faciat, et lites illas quamprimum fieri queat, terminari curet, quo suum consecutus, interpositionem Caesaream magno sibi apud Serenitatem Vestram usui fuisse dictus supplicans intelligat. Reciprocum, ubi sese occasio dederit, Serenitati Vestrae gratificandi affectum offerentes prospera omnia quaeque ac salutaria precamur. Datum Pragae 17 Aprilis 1628.

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 17 April 1628

Sigismund III, King of Poland, notifies Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, that Stanisław Daniłowicz, who was returning from the Netherlands after finishing his service in the Spanish army, was assaulted and robbed; he calls on the Infanta to trace and punish the culprits and to compensate the victim for the injustices he suffered.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 350r–351v. Seal.

Copy: AGR Brussels, SEA 531, fo. translation into French.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque, nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia Hispaniarum infanti, archiducissae Austriae, ducissae Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Flandriae, Tirolis, Arthesiae, palatinae Hannoniae, Holandiae, Zelandiae, dominae Frisiae affini et cognatae nostrae carissimae salutem et matui amoris continuum incrementum. Serenissima princeps cognata et affinis nostra carissima.

Quanta Serenitas Vestra feratur propensione et humanitate in omnes eos, qui relictis domesticis partibus externas peragrant regiones, optime perspectum habemus praecipue vero qui praeter ornamenta civilitatis, generis quoque nobilitate praediti sunt, singularem Serenitatis Vestrae agnoscunt et extollunt benevolentiam. Cum vero generosum Stanislaum de Zarow Daniłowicz palatini Russiae filium¹ nobis cum ob propriam indolem ad maxima quoque conformatam, tum ob recentia maiorum suorum parentisque ipsius senatoris Regni gravissimi in nos merita inprimis carum ab exercitu serenissimi Hispaniarum regis redeuntem perditum quidem homines in itinere rebus omnibus spoliarent, contumeliose tractarent, et vix non vita ipsa privarent; quocirca amanter a Serenitate Vestra petimus, ne tantum facinus et iniuria inulta ac impunita maneat, certo autem constat hos latrones in Brabantiam² Serenitatis Vestrae ditionem confugisse, illicque latitare. Magna proinde nos spes tenet, ob celebrem in illis provinciis iustitiae famam, non modo praedones debitam sceleris poenam habituros,

verum etiam ea, quae abstulerunt, restitutum iri. Caeterum Serenitatem Vestram diutissime felicissimeque imperare ac valere cupimus. Datum Varsaviae die XVII mensis Aprilis anno Domini MDCXXVIII regnorum nostrorum Poloniae XXXX Sueciae XXXV.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus et affinis

Sigismundus rex

¹ Stanisław Daniłowicz (c. 1609–1636), Polish nobleman, son of Jan, voivode of Ruthenia; in the years 1624–1628 he stayed in Germany and the Netherlands, where, among others, he studied in Leuven and served in the Spanish army.

² Brabant.

No. 735

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Prague, 18 April [1628]

Emperor Ferdinand II asks Sigismund III, King of Poland, to provide merchant Gulio Attavanti with two thousand centners of nitrate in order to export it to Vienna.

Copies: BJ Cracom, MS 7, fo. 230r–230v; BOSS Wrocław, MS 209, fo. 208r–208v, fos 225r–225v.

Transigi demandavimus cum mercatore Iulio Attavanti¹ pro salis nitri bis mille centenariis in Austriam Viennam usque curandis, qui cum sine scitu et assensu Vestrae Serenitatis illud effectui dare diffidat. Amanter Serenitatem Vestram compellendam ut liberum dicto Attavanti permittat, quatenus pro necessitate et usu nostro bis mille centenarios illos salis nitri e Regno Poloniae evehere possit. Id quod in communis reipublicae et causae sublevationem redundat et nos vicissim ubi eius occasio fuerit, reciproco obsequii genere rependere, non intermissuri sumus. Quam de reliquo prosperrimis rerum suarum successibus frui optamus. Datum in arce nostra regia Pragensi die 18 Aprilis anno Domini, ut supra.

¹ Gulio Attavanti, an Italian merchant from Florence, who traded in Cracow and Lviv in the 1st half of the 17th century.

No. 736

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

26 April [1628]

Sigismund III, King of Poland, notifies Emperor Ferdinand II that he has granted safe-conduct to his envoy Márton Szombatbely, who is going to Turkey. The King also attached letters to the rulers of Moldavia and Wallachia.

Copies: BOSS Wroclaw, MS 209, fo. 213v, fo. 231v; BJ Cracon, MS 7, fo. 236r, fos 269v–270r; RA Stockholm, Extranea IX, Polen 79, s.f., dated 2 September 1628.

Cum nihil prius et antiquius habuimus, quam fraternum erga Maiestatem Vestram studium testari rebusque ipsius quantum in nobis est commodum, exhibito rem literarum Maiestatis Vestrae egregium Martinum Szombatelii ad Portam Ottomanicam per ditiones Regni nostri a magnifico palatino Ungariae in negotiis Maiestatis Vestrae ablegatum benigne ad nos admissimus et ad conficiendum tuto et commode iter institutum ad Portam Ottomanicam, tam literis ad palatinos Valachiae et Moldaviae scriptis, quam subvectionibus literis passuum viatici quantum opus habebat instruximus. Idem animi nostri studium alia quavis occasione erga Maiestatem Vestram prompte et perlibenter testabimur. Cui de caetero felices rerum successus et prosperrimam etc. die 26 Aprilis anno Domini ut supra.

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Prague, 27 April [1628]

Emperor Ferdinand II appeals to Sigismund III, King of Poland, to order the return of the wine belonging to Menybért Alaghy Bekény. It was confiscated in Cracow while he was on a pilgrimage to Częstochowa.

Copies: BOSS Wrocław, MS 209, fos 212v–213v; BJ Cracovia, MS 7, fo.235r–235v, 269r–269v.

Fidelis noster nobis sincere dilectus, spectabilis ac magnificus comes Melchior Alaghy de Bekeny¹ comitatus Zempliniensis supremus comes, iudex curiae nostrae regiae per Hungariam et consiliarius, Maiestati Nostrae non sine querimonia, demisse exposuit proximis non ita pridem elapsis temporibus pia vota visitationis Divae Viriginis sacri coenobii Czestochoviensis² persoluturus, in partes istius Regni Dilectionis Vestrae profectus, aliquot plaustra vini Cracoviam venum devehi fecisse, eo quidem consilio usus, ut compendium procurationis sumptuum in exteris constitutus ex pretio vendendorum eiusdem vinorum haberet. Ipsa tamen vina per quendam ex senatoribus Dilectionis Vestrae nomine Kozuchowski³ curam arcis Cracoviensis habentem, nullo pacto per dictum comitem laccessitus aut iniuria damnoque affectus, arrestata violenterque occupata et districta inque usus sibi libitos conversa intelligimus. Cum itaque in praedictum viris bonae vicinitatis et mutuorum foederum, imperturbate et inviolabiliter observatorum praelibati Kozuchowski factum admissum videamus et praeterquam quod status personae et dignitas officii et magistratus quaerulantis, minus debite habitus fuerit, graviori quoque damno affectus sit. Dignum reputamus, ut ad Dilectionem Vestram factum eiusmodi deferatur; quam etiam interveniente hac diligenti nostra requisitione, id ordinaturam esse, nullatenus dubitamus, ut auctoritate et potestate superioris magistratus sese indemnem habendum et in integrum restituendum confidens, pro causae et praetensionis suae aequitate, iuris iustitiaeque administratione et de damnis iniuriaque debita compensatione sese minime destituendum esse sentiat et experiatur. Ipse vero violentiam admittens, debitam animadversionem sentiens inhibitionem quoque deinceps contra regnicolas istius Regni nostri Hungariae admittendorum eiusmodi attentatorum sibi iniungendam a Dilectione Vestra accipiat. Quod

quidem nos quoque in similibus occurrentibus occasionibus iuris, vicinitatis et communium foederum nexus a subditis nostris, sancte et inviolabiliter cultos et observandos esse volentes, facere et committere hactenus non omisimus neque vero imposterum aliquatenus toleraturi sumus. Eidem in reliquo prosperitatem omnem cum diuturna et optata valetudine optantes. Datum in arce nostra regia Pragensi die 27 Aprilis anno Domini ut ut supra.

- ¹ Menyhért Alaghy Bekényi (1587–1631), Hungarian nobleman, participant of the wars with the Turks, zupan of Zemplin, court judge (1625–1631); in 1625 member of the commission which was to mark out the Polish-Hungarian border.
- ² Częstochowa, a city in southern Poland, in Silesian Voivodship; a Pauline monastery from the 15th century located there has become the centre of the cult of the Blessed Virgin Mary and a significant pilgrimage destination.
- ³ Presumably Aleksander Kozuchowski (d. c. 1641), deputy starost of Cracow and county judge of Cracow.

No. 738

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Prague, 8 May 1628

Emperor Ferdinand II commends to Sigismund III, King of Poland, Dominican Dominik Dembowski, who is returning to Poland after many years of monastic service in Spain.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1628, f. 21r.

Ferdinandus serenissimo

Cum pius frater Dominicus Dembowski Ordinis sancti Dominici sacerdos, qui plurimis annis partim in Hispaniis, partim alibi religiosam vitam egit, nunc, occasione sic ferente, in Poloniam patriam suam proficiscatur, ut tanto quietius Deo sibi et proximo vivere possit, equidem pro singulari nostro, quo religiosos et Deo sacros viros complectimur affectu, eundem Serenitati Vestrae commendandum censuimus, quod dum praesentibus facimus, benevole ab eadem poscimus, ut praedictum patrem istic venientem gratia sua ac favore regio dignetur, ut hasce nostras, quod sperat, usui sibi et ornamento fuisse ab effectu intelligat. Nos vicissim quacunque occasione Serenitati Vestrae gratificari benigne parati sumus. Datum Pragae octava Maii 1628.

No. 739

King Sigismund III to Archduke Leopold V

Warsaw, 8 June 1628

Sigismund III, King of Poland, congratulates Archduke Leopold V on the birth of his son Ferdinand Charles and sends him his best wishes.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, s.f. Seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex serenissimo domino Leopoldo, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae, comiti Tirolis, domino amico et affini nostro carissimo salutem et omnem felicitatem. Serenissime princeps cognate et affinis noster carissime.

Eo nuntio quem ex litteris¹ Serenitatis Vestrae de felici puerperio serenissimae consortis² suae accepimus, nihil nobis iucundius, opatiusque accidere potuit. Laetamur enim novo hoc et inclito surculo in augustissima domo ad propaganda gentilitiae gloriae atque felicitatis germina edito, laetamur iuxta tam uberi Serenitatis Vestrae solatio serenissimaeque parentis tam prospero primogenitae prolis partu ac firma utriusque valetudine. Crescat infantulus is ad magna serenissimorum parentum solatia, capessendaque olim divorum maiorum sceptras et coronas, quibus nova regna et imperia sibi posterisque feliciter et gloriose adiiciat. His nos votis prosequimur novam Serenitatis Vestrae prolem, serenissimis vero parentibus ad suscipienda carissima isthac deinceps pignora divinae benedictionis gratiam auspicamur, firmamque prosperam ac diuturnam valetudinem cum felici rerum omnium successu precamur. Datum Varsaviae die VIII mensis Iunii anno Domini MDCXXVIII regnorum nostrorum Poloniae XXXXI Sueciae XXXV.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

benevolus affinis

Sigismundus rex

¹ The letter of Archduke Leopold V to Sigismund III concerning the birth of his son has not been found.

² On 17 May 1628, Claudia de' Medici gave birth to her son Ferdinand Charles (1628–1662).

No. 740

Prince Władysław Sigismund to Infanta Isabella

Warsaw, 10 June 1628

Prince Władysław Sigismund appeals to Infanta Isabella to support the efforts of Philip Louis, Count of Pfalz-Simmern, to regain the seized properties.

Holograph: AGR Brussels, SEA 531, fos 352r–353v. Seal.

Serenissima Signora mia Osservantissima.

Si ritrova in questa Corte il Conte Ludovico Filippo¹ Palatino del Rheno, il quale è stato fin'adesso partecipe nell'essilio e pena del fratello², sebene pretende non esser complice nell'offesa verso la Maestà Cesarea³, fatta nella sua minor età e senza partecipazione sua, e stando li suoi beni in quel tempo indivisi con quelli del fratello, nell'acquisto delli cui stati restò privo anche lui della parte sua, della quale spera ne li sia fatta la gratia della restitutione, cosa ch'ha ricercato appresso la Maestà Cesarea, la quale intendiamo dal detto Conte Palatino che diverse volte n'ha scritto a Vostra Altezza Serenissima, accioché per mezzo suo la potesse conseguire per uscir della miseria, nella quale si ritrova, e potersi sostentar con il proprio da pari, della qualità sua, et essendo proceduti quest'uffici e lettere di Sua Maestà Cesarea. Giudicavamo le nostre intercessioni appresso Vostra Altezza poco necessarie, ma havendole desiderate il detto Conte Palatino, è parso a noi far torto a Vostra Altezza, quando non li metessimo avanti quest'affetto della clemenza sua, accioché ne gli possa far conoscere gli effetti, tanto ordinarii in tutte l'attioni sue, come gli lo supplichiamo per metter questo appresso l'altri oblighi che le professiamo, alla quale bacciando le mani da Sua Divina Maestà bramiamo il colmo d'ogni felicità e gloria. Varsavia, 10 Luglio 1628.

Di Vostra Altezza Serenissima

affettionatissimo servitore

Vladislao Sigismundo

¹ Louis Philip (1602–1655), from the Wittelsbach dynasty, Count of Pfalz-Simmern-Keiserslautern, son of Frederick IV, Elector of the Palatinate.

² Frederick V Wittelsbach.

³ Ferdinand II.

No. 741

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 11 June 1628

Sigismund III, King of Poland, thanks Ferdinand II for the information on the war preparations of Gábor Bethlen, Prince of Transylvania. He counts on assistance in the war with their common enemy (Sweden). He also assures the Emperor that he will inform him about Gábor Bethlen's activities.

Original: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1628, f. 27–28. Trace of the seal.

Serenissimo et excellentissimo principi domino Ferdinando secundo divina favente clementia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Styriae, Carintiae, Carniolae, Virtembergae, comiti Tirolis cognato et affini nostro carissimo. Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex. Salutem et omnis felicitatis continuum incrementum. Serenissime et excellentissime princeps domine affinis vicine et cognate noster carissime.

Ex literis Maiestatis Vestrae Pragae die XIII mensis Maii¹ ad nos datis clare perspeximus, res nostras Maiestati Vestrae curae esse, dum nos de hostili Bethlemii² machinatione certiores facit. Qua in re Maiestas Vestra egregie respondet, non modo supremi in orbe christiano principis, nobisque arctissimis necessitudinibus coniuncti affinis et vicini officio, verum etiam studiis nostris pareque benevolentissimi animi affectui, quem turbulentis Imperii Maiestatis Vestrae temporibus testari nitebamur. Quo in genere officii erga Maiestatem Vestram, inclitamque Austriacam domum eo magis inflamamur, quo praeclarius tam ex literis hisce Maiestatis Vestrae, quam ex nuntio³ nostro, nuper a Maiestate Vestra reverso, curam et sollicitudinem Maiestatis Vestrae cognovimus, qua rebus nostris, tot hostibus ac periculis obnoxiiis amice consulit, quove maiorem spem concipimus Maiestatem Vestram nobis ac Regno nostro contra communes hostes per latus nostrum Maiestatem Vestram augustamque domum eius oppugnantes ope et consilio non defuturam. De Bethlemio, quid molietur, nihil exploratum habemus; certum est, bellum ab eo summa cura parari, quo vel Maiestatem

Vestram, vel nos aggrediatur, cuius nobis inferendi nullam omnino causam habet, praeter turbatos a nobis repressosque ante conatus ipsius contra Maiestatem Vestram. Quo apparatus hi, et consilia eius erumpent, observari diligenter curabimus, daturi Deo iuvante operam, ne ditioibus nostris impune noceat; ceterum si quid Maiestas Vestra de consiliis et conatibus eius persenserit, nos ut mature praemoneat, nec pro suo erga nos affectu, constantique voluntate nobis deesse velit, maiorem in modum postulamus, nullum vicissim cognati principis officium erga Maiestatem Vestram nostra ex parte praetermissuri. Cui de cetero felices omnium rerum successus, firmamque ac diuturnam valetudinem a Deo precamur. Datum Varsaviae die 11 mensis Iunii anno Domini MDCXXVIII regnorum nostrorum Poloniae XXXXI Sueciae XXXV.

Eiusdem Maiestatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

- ¹ The letter of Emperor Ferdinand II to King Sigismund III dated 13 May 1628 has not been found.
- ² Gábor Bethlen.
- ³ In January 1628, Sigismund III sent his envoy Zygmunt Opacki to Maximilian I, Duke of Bavaria, and Emperor Ferdinand II. The envoy came back to Poland in the last days of May 1628.

No. 742

King Sigismund III to Archduke Leopold V

Warsaw, 25 July 1628

Sigismund III, King of Poland, appeals to Archduke Leopold V to ensure that the head of the customs office in Roveré does not hinder Cracow merchant Ludovico Bianchi from importing goods from Italy for the purposes of the royal court.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, s.f. Seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimo domino Leopoldo, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Stiriae, Carinthiae etc, comiti Habsburgi, Tirolis etc. domino amico et affini nostro carissimo salutem et omnis felicitatis. Serenissime princeps amice affinis et cognate noster carissime.

Conducuntur quandoque per manus Ludovici Bianchi¹ Cracoviensis res diversae ex Italia pro usu nostro, quarum transitus saepius per praefectum thelonei in Rovere² ditionis Serenitatis Vestrae impeditur. Amanter itaque postulamus, ut Serenitas Vestra iubeat illi praefecto thelonei ne detineat huiusmodi res nostras, praesertim cum ipsi testimoniales literae nostrae pro illarum vectura producuntur. Singularis officii loco hoc a Serenitate Vestra habebimus, et vicissim nostra promptissima studia offerimus Serenitati Vestrae. Quam optime valere et felicissimo rerum successu florere cupimus. Datae Varsaviae die XXV mensis Iulii anno Domini MDCXXVIII regnorum nostrorum Poloniae XXXXI Sueciae vero XXXVI anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

¹ Ludovico Bianchi, an Italian merchant from Venice, who traded in Cracow in the 1620s.

² Roveré della Luna (German: Aichholz or Eichholz), a town in the valley of the Adige river, currently in the Italian province of Trento.

No. 743

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 25 July [1628]

Sigismund III, King of Poland, commends to Emperor Ferdinand II his distinguished and loyal advisor and secretary Otto von Groeben from the Duchy of Prussia.

Copies: BOSS 209, fos 249v–250v; BJ Cracon, MS 7, fo. 7 327v–328v.

Cum probe sciamus Maiestatem Vestram pro singulari suo erga nos studio propensaque voluntate, commendationis nostrae, quam saepe viris regio favore nostro dignis impertimur, optimam ducere rationem tum praesentem commendationem nostram, quam generosi et nobilis fideliter nobis delecti Ottonis von Groben¹ consilarii et secretarii nostri virtute et meritis tribuimus locum apud Serenitatem Vestram habituram confidimus. Is enim in Borussia Ducali² nostra claro ortus genere avitam nobilitatem et praestantes animi dotes consiliis et praeclaris actionibus exornavit ac sub tribus electoribus Brandenburgitis et Prussiae ducibus variis dignitatibus publicisque functionibus egregie defunctus, summam sibi laudem atque existimationem praecipuumque locum comparavit. Tandem sola in Dominationem Vestram pietate ac in nos fide motus ad religionem catholicam et nostra servitia se contulit, in quibus per octo continuos annos, uti virum fidelem et probum consiliariumque prudentem decet versatus est, eaque fidei industria, virtutis prudentia specimina dedit, ut maioribus in aula nostra functionibus parem dignumque censeremus. Cum vero ille ex praesenti bellorum tempestate a Sudermaniae duce³ in patria sua excitata, simulque ob minas privatim illi ab eodem hoste nostro indictas calamitatem sibi ac patriae imminere non imprudenter prospiceret, cedere maluit quam se in apertum discrimen coniicere, ut non modo domicilium et fortunas suas in episcopatu Vratislaviensi, uti in locum a bellis et haeresi tutum transferre, verum etiam sub imperio Maiestatis Vestrae ea benigne et clementer annuente bona et possessiones vitae et conditioni suae accommodatas acquirere atque insuper se suaque perpetuo Maiestatis Vestrae augustissimaeque ipsi domui servitio et obsequiis mancipare constituit. Proinde ut voti ea in parte sui compos esse possit, ad innatam benignitatem et clementiam Maiestatis Vestrae supplex confugit. Nobis praesertim suffragantibus virtutique ipsius fidei

industriæ integritati prudentiæ regium apud Maiestatem Vestram testimonium præbentibus ac easdem aliasque præclaras illius dotes usui Maiestatis Vestrae, si opera et obsequio eius in servitiis suis, uti voluerit fore indicantibus. Cumulabit enim Maiestas Vestra ornabitque beneficentia sua virum optime de nobis meritum ac omnium principum gratia favore, obsequiis, functionibus non modo ob virtutem dignum, verum etiam ob quaesitam consiliis et longo usu prudentiam parem ac idoneum nobis vero in primis rem gratissimam Maiestas Vestra fecerit, si hunc consiliarium et secretarium nostrum, non modo inter subditos Imperii sui, verum etiam inter ministros et officiales aulae suae caesarea clementer adsciverit, qui se dignum semper commendatione nostra regia gratiaque Maiestatis Vestrae Caesareae præstabit et nos parem commendationis Maiestatis Vestrae, ubi usus et occasio tulerit rationem ducemus. Cui de caetero felix gloriosum ac diuturnum imperium a Deo precamur. Varsaviae 25 Iulii.

¹ Otto von der Groeben (1567–1644), nobleman from the Duchy of Prussia, as Landvogt Schaaken he was a member of the Landtag (Landrtskurie) in the years 1604–1621; the leader of the pro-Polish opposition in the Duchy of Prussia. In 1621 he resigned from all his positions and in 1622 became an advisor and secretary of Sigismund III. From 1625 to 1629 he stayed at the court of Emperor Ferdinand II.

² The Duchy of Prussia.

³ Gustav II Adolf.

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 10 August 1628

Sigismund III, King of Poland, repeats his request to Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, to send the Dunkirk fleet to Elfsborg and the strait of Sound. He reminds the Infanta that contrary to the previous agreements, Gabriel de Roy did not organize the Baltic fleet.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 356r–357v, seal and copy fos 360–361, seal.

Copy: AGR Brussels, SEA 531, fo. 358r–358v, translation into French.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Habsburgi, Flandriae et Tirolis etc. affini et cognatae nostrae carissimae salutem et mutui amoris perpetuum incrementum. Serenissima princeps domina affinis et cognata nostra carissima.

Plurimum momenti accessisset bello nostro Suetico, si classis Durckerchiana uti sperabamus versus Sontum et portum Elspurgensem Sueticum excurrisset¹. In quo optimam propensionem Serenitatis Vestrae non defuisse confidimus et adhuc compensari posse speramus, si Serenitas Vestra remotis, quae opponuntur difficultatibus expeditionem eiusmodi versus Sontum exequi iusserit, quod diligentissime requirimus. Illud autem constare volumus Serenitati Vestrae, quod Gabriel Roi² nullam adhuc classem in mari Baltico paratam habet cum tamen ab Octobre anni proximi praeteriti paratam habere debuerit. Gravi nostro incommodo certiorati, et postmodum frustrati sumus auxilio istius promissae classis, nec videmus quidnam certi sperare debeamus. Nisi quod in singulari erga nos Serenitatis Vestrae benevolentia multum fiduciae reponimus. Et amanter postulamus, ut Serenitas Vestra bello isti nostro tam iusto faveat et adiuvari non desistat. Omnem vicissim officiorum nostrorum promptitudinem offerimus Serenitati Vestrae. Quam interim optime valere et felicissimis rerum successibus florere cupimus. Datae Varsaviae die X mensis Augusti

anno Domini MDCXXVIII regnorum nostrorum Poloniae XXXXI
Sueciae XXXVI.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

¹ See no. 730.

² Gabriel de Roy.

No. 745

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 10 August 1628

Sigismund III, King of Poland, thanks Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, for the letters she sent. He repeats his request to arrest Krzysztof Arciszewski, who is still in the Netherlands, and to confiscate all his documents, especially those written in German.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 362r–363v. Seal.

Copy: AGR Brussels, SEA 531, fo. 364r–364v, translation into French.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Habsburgi, Flandriae et Tirolis etc. affini et cognatae nostrae carissimae salutem et omnis felicitatis perpetuum incrementum.

Habuimus humanissimas litteras Serenitatis Vestrae, in quibus optimum suum in nos affectum Serenitas Vestra prolixè testatur, et studium suum offert in investiganda prodicione contra nos tractata. Quod quidem officium Serenitatis Vestrae longe gratissimum habemus; et cum solum Christophorus Arciszewski¹ illius criminis conscius, adhuc in illis partibus commorari dicatur, cum intercipi expedit, unde etiam iterato hoc a Serenitate Vestra diligentissime exposcimus. Illud autem cautius advertendum cuperamus, utsi in manus inciderit, res ipsius attentius excutiantur, et scripturae omnes sequestrentur, praesertim autem Germanicum quoddam scriptum in aliis a Serenitate Vestra nobis transmissis nominatum, ex quo maior vis probationi accederet. Nec dubitamus curae hoc futurum Serenitati Vestrae quam nostris rebus adeo benevolam experimur. Et vicissim devinctissimam voluntatem nostram Serenitati Vestrae et toti inclitae domui Serenitatis Vestrae ad omnes occasiones offerimus, optimam valetudinem et felicissimum rerum omnium successum Serenitati Vestrae a Deo ex animo precamur. Datum Varsaviae die X Augusti anno Domini 1628. Eiusdem Serenitatis Vestrae bonus cognatus Sigismundus rex

¹ Krzysztof Arciszewski, see no. 731.

Prince Władysław Sigismund to Archduke Leopold V

Merkinė, 20 September 1628

Prince Władysław Sigismund requests that Archduke Leopold V provide care for Janusz Radziwiłł's daughter, who is in Germany.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, s.f. Seal.

Serenissime archidux domine avuncule et frater noster carissime.
Etsi illustrissimae Radzivilorum Sacri Romani Imperii principum domus, celebris ubique rerum gestarum gloria, praestantissimisque rempublicam Polonam meritis familia nulla egeat commendatione, attamen singulares illustrissimi domini Christopheri Radzivil Sacri Romani Imperii principis Birzarum et Dubinkorum ducis¹ ac in Magno Ducatu Lithuaniae campiductoris nobis unice dilecti, virtutes, id a nobis exigere videbantur, ut cum illustrissimum Ianussium Radziwil² filiam³ suam artium excolendarum gratia in Germaniam ablegaret ipsum Serenitati Vestrae maiorem in modum commendarem, summopere ab eadem petentes velit eundem studiis illic operam navantem gravissimique viri parentis sui vestigiis insistere conantem gratia et patrocinio suo complecti. Quod nos omni officiorum genere Serenitati Vestrae promereri contendemus. Cui diuturnam valetudinem a Deo optimo maximo precantes studia ac officia nostra deferimus. Datum Merceii⁴ die XX mensis Septembris anno Domini MDCXXVIII.

Serenitatis Vestrae

addictissimus frater

Vladislaus Sigismundus

¹ Krzysztof Radziwiłł (1585–1640), Duke of Biržai and Dubingiai, protector of Calvinism, in opposition to King Sigismund III; from 1615 Field Hetman of Lithuania; from 1633 voivode of Vilnius and Grand Hetman of Lithuania from 1635.

² Janusz Radziwiłł (1579–1620), Duke of Biržai, Dubingiai, Slutsk and Lichtenberg, adherent and protector of Calvinism; in opposition to King Sigismund III; in 1613 in Berlin he married Elisabeth Sophia, daughter of John George, Elector of Brandenburg.

³ Elisabeth Eleonora (1615–1633), daughter of Janusz Radziwiłł and Elisabeth Sophia Hohenzollern; a few years after her father's death she went with her mother and siblings to the castle of Lichtenberg in Upper Franconia.

⁴ Merkinė (Polish: Merezcz), a town in south-west Lithuania.

No. 747

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 1 December 1628

Sigismund III, King of Poland, expresses his gratitude to Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, for the letters dated 9 October 1628 which were delivered by Baron of Auchy. He repeats his request to send the Dunkirk fleet to the Baltic Sea.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 368r–369v. Seal

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque etc. nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Habsburgi, Flandriae et Tirolis etc. affini et cognatae nostrae carissimae, salutem et omnis felicitatis incrementum perpetuum. Serenissima princeps domina affinis et cognata nostra carissima.

Reddidit nobis baro de Auchii¹ literas Serenitatis Vestrae IX Octobris² datas Bruxellis, eaque exposuit, quae a Serenitate Vestra habuit in mandatis. Agnoscimus in praesenti rerum statu insigne erga nos studium Serenitatis Vestrae. Ac quominus classis Dunkerchana³ nobis adhuc suppetiari potuerit, in gravissimis eius rei causis acquiescimus; quam eo fidentius flagitabamus, quod Caesariae Maiestati⁴ summo etiam usui foret. Fugit unum illum, si in potestatem aliquando venerit Serenitatis Vestrae peramanter postulamus a Serenitate Vestra ad nos cum tota scriptorum suorum farragine mitti. Reliqua ex literis baronis Serenitas Vestra cognoscat. Interea prosperum valetudinis statum Serenitati Vestrae intime apprecamur. Datum Varsaviae die 1 mensis Decembris anno Domini MDCXXVIII regnorum nostrorum Poloniae XXXXI Sueciae XXXV.

Serenitatis Vestrae

bonus affinis et cognatus

Sigismundus rex

¹ Baron of Auchy.

² The letter from Infanta Isabella to Sigismund III dated 10 October 1628 has not been found.

³ See no. 744.

⁴ Ferdinand II.

Prince Władysław Sigismund to Archduke Leopold V

Merkiné, 14 December 1628

Prince Władysław Sigismund makes a request to Archduke Leopold V to return the goods which were confiscated by customs officers while they were transported by Alessandro Foresti, a member of his court music band.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, s.f.

Unsere gefliessene freündliche dienste, unnd was wir der nahen verwandtnüs halben, mehr liebs unndt guts vermögen, iederzeit zuvohr. Durchleüchtiger Fürst, Freündtlicher geliebter Herr Vetter, und Bruder, Euer Liebden mögen wir anzudeüten, nicht unterlaßen, was maßen, uns der würdige, unser Cappelan, und lieber Andechtiger Alesander Forestus¹, in unterthenigkeit für bracht, das Euer Liebden Zölner zu Inspurgk² unlangest, verwidener zeitt, nicht scheuch getragen, ihm eine Truwen darin unterschiedliche perselen, Laut eingeschloßenen Registers, gelegen, abzunehmen, ohn einiges unsers dabey gehabtes respect, da doch ernandte Cappellan bewegliche erinnerung, gethan, das die sachen uns zustendig gehörten, zu eröffnen, undt peydthero, unfüglicher wise fürenthalten sich unterstanden, welches wir also nicht paßieren laßen können. Derwegen die abgenommene stücklen wieder abzuforden, er sich bemühet, einmaßen einer ieglichen privat person, von natürlichen undt gemeinen Rechten, erlaubt, daß seine, was er klag, zue recuperiren. Diesentwegen das Euer Liebden wir ganz Freündtlich ersuchen, Sie wollen undt geruhen, bey demselbigen Zölners, die entliche verordnung verfuegen daß er die abgenommene sachen, einhalt besagten Registers, benandten unsers Cappelan, oder seinen gevolmechtigen, ohne tergiversation, restituire. Imfall aber wieder verhoffen, und geschöpffte zuversicht, dieselbe nicht mehr verhanden, des Werth undt valorn billicher satisfaction, erstete, undt abtragen, wir uns solchen nach, wir ganz nicht zweiffeln, Euer Liebden werden diese Sache, berührten Foresto zug genommenen wiederumb zuverhelffen, auffweg, so wenig weiterung auff sich haben, zu accomodiren wißen. Alß wollen wir nicht weniger, an unsenn orthe, in fürfallenden occasionen, ebenmessig, wie es gegen ihr selbst gehalten zu werden immer begetrez mögen, undt wollen, an unß nichts erwinden laßen, Damit

Euer Liebden in den schuz der Allerhöchsten, zu Langkwiriger gesundtheit, getrewlich empfehlet, unndt verbleiben deroselben angenehme Freündt-, Vetterliche dienstezuerzeigen geneigt. Datum Mericz den 14 Decembris Anno 1628.

Euer Liebden

Dienstwiliger Feter
und Bruder
Wladislaus Sigismundus

¹ Alessandro Foresti, an Italian singer, a member of the court music band in the 1620s and 1630s, see no. 750.

² Innsbruck.

No. 749

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 18 February 1629

Emperor Ferdinand II asks Sigismund III, King of Poland, to give a kind welcome to Niceforo Erbach, envoy of King Teimuraz I, who is coming back to his country through the lands of the Empire and Poland.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1629, fos. 1r.

Cum venerabilis Nicephorus Erbacius¹ legatione sibi a serenissimo Georgiano rege² demandata tam apud sanctitatem suam, quam nos aliosque diversos Europae principes honorifice defunctus, per Serenitatis Vestrae Regna et provincias, in patriam atque orientem revertatur, equidem non possumus, quin pro benigna nostra erga eundem affectione literis eum favorabilibus prosequamur. Quare Serenitatem Vestram amice benevolenterque requirimus, ut isthuc venientem memoratum legatum favore suo regio complecti et ad facilius et securius susceptum iter conficiendum, quacunque occasione iuvare dignetur. Erit id et Serenitate Vestra dignum et nobis gratum futurum, qui Serenitati Vestrae secundantes rerum omnium successus ex animo precamur. Datum Viennae 18 Februarii anno 1629.

¹ Niceforo Irbachi (Erbachi), correctly Nikoloz Iurbakidze-Czolokaszvili, Georgian bishop, diplomat, envoy of Teimuraz I to European rulers from 1625 to 1629.

² Teimuraz I (1589–1663), from the Bagrationi dynasty, King of Kakheti (1605–1616, 1625–1633, 1634–1648) and Kartli (1625–1633).

No. 750

Prince Władysław Sigismund to Archduke Leopold V

Warsaw, 21 April 1629

Prince Władysław Sigismund makes a request to Archduke Leopold V to return the goods which were confiscated in Hall while they were transported by a member of his court music band. He also attaches the inventory of these goods.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, s.f.

Serenissimo Signore et fratello mio osservantissimo

In ricevuta qui l'anno passato una statua, e doppoi una balla di tappetti che di Venetia erano inviati sotto nostro nome fra quali erano le robbe notate in questa copia del registro che si manda qui inchiusa che attenevano ad un nostro capellano¹, ma perché si scusano quelli che hanno havuta cura d'inviare detta balla, con dire che sii stata aperta in Hala², overo in Hispruch³, e ritenute dette robbe da dacieri. Preghiamo perciò Vostra Altezza si vogli compiacer in gratia nostra di far rinvenire la verità di questo fatto, e che possiamo sapperlo, che restaremo al solito tenuti alla gentilezza di Vostra Altezza alla quale in tanto preghiamo felici avvenimenti. Di Varsavia 21 Aprile 1629.

Di Vostra Altezza Serenissima

affetionatissimo fratello

Vladislao Sigismundo

¹ Most probably Alessandro Foresti, see no. 748.

² Hall, a town in Tirol, to the west of Innsbruck.

³ Innsbruck.

No. 751

Prince Władysław Sigismund to Infanta Isabella

Warsaw, 12 May 1629

Prince Władysław Sigismund requests that Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, assist in the trial of Daniel Haverath, a merchant from Gdańsk, against Adrian von Alst, which takes place in the court in Arras.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 374r–375v. Trace of the seal.

Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiducissae Austriae, ducissae Burgundiae, Brabantiae, Geldriae, comitissae Flandriae, Arthesiae, Hannoniae, Hollandiae, Zelandiae, dominae Frisiae, cognatae et affini nostrae carissimae et observandissimae. Vladislaus Sigismundus Dei gratia princeps Poloniae et Sueciae, electus magnus dux Moschoviae, Smolenscensis, Severiensis, Czernichoviensis Ducatum administrator. Salutem et omnis felicitatis continuum incrementum. Serenisima princeps domina cognata et affinis nostra carissima et observandissima. Supplicavit nobis spectabilis Daniel Haverath¹, civis et mercator Gedaniensis, ut pro eo apud Serenitatem Vestram auctoritatem nostram interponeremus quo accedente Serenitatis Vestrae patrocinio, causa ipsius cum spectabili Adriano von Alst, ratione triginta et aliquot tunnarum cineris vulgo potasz dicti, ab annis tam fere quattuor in iudicio Atrebatensi² indecisa pendens, ex aequitatis iurisque ordine definiatur. Nos itaque freti singulari Serenitatis Vestrae erga nos benevolentia, peramanter a Serenitate Vestra contendimus velit praefato magistratui Atrebatensi vel cui id intererit serio demandare, quo sepositis quibusvis partis adversae diffugiis et mora, causam et negotium totum, iuxta iuris aequitatisque exigentiam definiant, ne diuturniori mora, sumptibus et damnis memoratus Haverath aggravetur. Quod nos a Serenitate Vestra gratissimo accipiemus animo. Cui de caetero promptissima studia et officia nostra deferentes, optimam valetudinem et florentes rerum omnium successus Serenitati Vestrae a Deo precamur. Datum Varsaviae die XII mensis Maii anno Domini MDCXXIX.

Serenitatis Vestrae

bonus affinis

Vladislaus Sigismundus

¹ Daniel Haverath, a merchant from Gdańsk.

² Arras (Latin: Nemetacum Atrebatum, Athrebate), a town in France.

Prince Władysław Sigismund to King Philip IV

Warsaw, 20 June 1629

Prince Władysław Sigismund notifies Philip IV, King of Spain, of receiving his letter dated 25 March which has been delivered by Baron of Auchy. He thinks that in the present situation Catholic rulers should maintain an even closer cooperation. Baron of Auchy will provide the King with a report on the immediate plans. He hopes that by Easter the Baron will come back to Poland.

Original: AG Simancas, Estado leg. 2329, fo. 132.

Copy: AG Simancas, Estado leg. 2329, fo. 131, translation into Spanish.

Sacra Maestà

Ricevo dal signor Barone d'Auchi¹ la carta di Vostra Maestà del 25 Marzo piena di quelli favori et gratie, che mi promettevo sempre dalla reale sua grandezza e me ne assicurava la sincerissima volontà et desiderio, che ho sempre havuto, e più che mai ho di servirla, con la propria persona, ne rendo per tanto infinite gratie alla Maestà Vostra e le do aviso qualmente gli negotii di queste parti si vanno riducendo in stato tale, che richiederano qualche atentione maggiore de gli precipi che vorano assicurare la causa comune cattolica e di Vostra Maestà in particolare, e ancorché non dubito, che illustrissimo signor barone d'Auchi con ogni occasione raguagli Vostra Maestà di quello ch'ocorre, nondimeno giudicarei la sua relatione verbale costì assai necessaria, acciò che Vostra Maestà ancho più distesamente sii certificata de gli miei pensieri et affetto verso il suo servitio. Il che dovendo essere con licenza di Vostra Maestà mi è parso bene rapresentargli la convenienza di questo viaggio, il quale potrebbe ancora dare maggior luce alle cose, e potrebbe essere al fine, di questa nostra campagna; et il suo ritorno poi, per la Pascha, e rimettendomi nel di più a quando dal detto signor barone di Auchy sarà a Vostra Maestà esposto in nome mio, per fine da Sua Divina Maestà le prego il colmo d'ogni grandezza et gloria, e felicissime vittorie contro nemici della religione cattolica della Augustissima Casa di Vostra Maestà. Varsavia, 20 Giugno 1629.

Di Vostra Maestà Cattolica obligatissimo fratello et servitore

Vladislao Sigismundo

¹ Baron of Auchy.

No. 753

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 17 October 1629

Emperor Ferdinand II urges Sigismund III, King of Poland, to ensure that the coming Sejm, while discussing the treaties with Sweden, takes into account the interests of the Habsburgs.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1629, fo. 40.

Copy: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1629, fo. 42.

Intelligimus tempus comitorum¹ Serenitatis Vestrae Regni Poloniae iam nunc appropinquare, ubi verisimiliter de indutiis vel pace cum Suecis stabilienda tractari posset²; idcirco pro sollicitudine quam Sacro Imperio et augustae domui nostrae debemus et pro ea necessitudine, quae nobis cum Serenitate Vestra intercedit tempestive intervenire et Serenitatem quam benevolenter requirere voluimus, cum Regni sui ordinibus causam eo dirigere non gravetur, ut, si res pacem spectet, ea nos quoque Sacrum Romanum Imperium et augusta nostra Austriae domus, praesertim vero serenissima Hispaniarum infans³ in Belgio comprehendatur, prout nos in pace cum Daniae rege⁴ sancita debitam et convenientem Serenitatis Vestrae eiusque Poloniae Regni rationem habuimus. Reciprocum itaque hunc benevolentissimi animi affectum, et in pacem publicam sollicitudinem a Serenitate Vestra expectamus. Cui prosperam valetudinem et felices consiliorum successus ex animo optamus. Vienna 17 Octobris anno 1629.

¹ The Sejm was in session from 13 to 18 November 1629.

² The truce in the Polish-Swedish war was signed on 26 September 1629.

³ Infanta Isabella.

⁴ Christian IV.

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 25 October 1629

Sigismund III, King of Poland, requests that Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, aid stone-masons Laurent Swijs and Peter Adrian van Alst in exporting to Poland and Lithuania marble and stone for the purposes of the royal court.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 376r–377v. Seal.

Published: R. Szymdki, Artystyczno-dyplomatyczne kontakty Zygmunta III Wazy z Niderlandami Południowymi, Lublin 2002, pp. 289–290.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Tirolis. Salutem et mutui amoris continuum incrementum. Serenissima princeps cognata et affinis nostra carissima.

Etsi nihil de animo erga nos Serenitatis Vestrae, deque litterarum nostrarum apud eandem auctoritate fideque dubitemus, intelleximus tamen negotiatori nostro Laurentio Swys¹, cui ut omnis generis lapides et marmora ad usum nostrum proprium, ac civitatis nostrae Gedanensis, in ditionibus Serenitatis Vestrae aut vicinis coemeret, et ad nos terra vel aqua adduceret iniunximus, impedimentum esse oblatum, occasione aliarum litterarum nostrarum, quas Petro Adriani² a Delft simili in negotio dederamus. Cum vero Regnum hoc nostrum in varias provincias extensum sit, longisque omnino terrarum spatiis arces nostrae invicem distent quarum structurae et ornamenta vario marmorum genere indigent, ideo factum est, ut dictum quidem Petrum separatim pro Magni Ducatus Lithuaniae arcibus lapides coemere iusserimus, Laurentii vero Swys fidei ac industriae iam antea commisserimus, ut pro nostris hic in Regno usibus, marmora aliosque lapides usuales, quorum pars magna iam nobis est advecta, procuraret. Quo in casu cum diversarum ditionum et locorum nostrorum diversae et distinctae sint necessitates. Ideo amanter a Serenitate Vestra petimus, ne ab aliena sive ignorantia sive malitia amplius impedimentum ei obiici permittat, sed fidem litteris ac postulatis nostris, per varios e rerum indigentia mandatarios transmissis habere velit, peculiariter vero praefatum Laurentinum Swys ab

omni molestia moraque, cui tamen officiales Serenitatis Vestrae hactenus in cautione ab illo exprimenda causam dederunt et retentione et alia quavis difficultate, liberum facere, suisque imperare hominibus, ut eum reliquum marmorum coemptorum facere, suisque imperare hominibus, ut eum reliquum marmorum coeptorum, lapidesque molares et alia in prioribus litteris nostris designata, tandem secure libereque ad nos advehere vel transmittere sinant, eidemque centum lastas rerum ad victum pertinentium prout nos superioribus litteris petiisse meminimus, ad loca montana et usum operariorum adferendi copiam faciat. Prosperam de reliquo valetudinem et felices rerum successus Serenitati Vestrae precamur. Datum Varsaviae die XXV mensis Octobris anno Domini MDCXXIX regnorum nostrorum Poloniae XXXXII, Sueciae XXXVII anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus affinis

Sigismundus rex

¹ Laurent Pietersoon Swijs.

² Peter Adrian van Alst, a stone-mason from Delft; he cooperated with the royal courts in Denmark and Poland.

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 26 November 1629

Sigismund III, King of Poland, reminds Emperor Ferdinand II that he sent him the contents of the treaty with Sweden. Currently, while the Sejm is in session, nothing can be changed in the treaty. He appeals to the Emperor not to allow the mercenary imperial soldiers who left Poland enter Wielkopolska and Silesia, because according to the agreement from 15 December they will receive their pay.

Copy: BC Cracon, MS 365, pp. 325–326.

Serenissime et excellentissime princeps domine cognate et affinis noster carissime. Pro ea animorum sanguinis foederumque coniunctione, quae nobis cum Maiestate Vestra provinciisque Imperio ipsius subiectis intercedit, ita pacificationis vel armorum suspensionis negotium cum hoste nostro Sueco institui nuper voluimus, idque in mandatis commissariis nostris dederamus, ut Maiestas Vestra in his tractatibus includeretur ratioque ipsius haberetur. Praestiterunt id iisdem commissarii nostri ea qua par erat fide, ea qua maiori potuerunt diligentia, uti ex ipsius transactionis scripto, quod Maiestati Vestrae statim mitti curavimus facile perspiciet¹. Quod de ea in parte aliquid forte desiderabitur, non nobis aut commissariis nostris id imputabit Maiestas Vestra, sed hostis pertinaciae temporumque ipsorum iniquitati. Caeterum in praesentibus comitiis nihil addi vel minui ex eiusdem transactionis tenore non potest ultra approbationem ordinum Regni nostri, quae sola ex pactorum formula requirebatur. Porro de exercitu Maiestatis Vestrae percrebuit hic rumor gravi cum querela ordinum Regni ipsum vel per ditiones Maioris Poloniae pervadere in Silesiam velle vel in ipsis Regni finibus castra ponere. Quod cum merito incolas Regni nostri permovere metu damnorum rapinarumque debeat vereamurque, ne graviores querelae et fremitus inde oriantur cum perturbatione publicae tranquillitatis perammanter et benevole a Maiestate Vestra postulamus. Ducibus exercitus eiusdem et serio iubeat, ne eundo subsistendoque ditiones Regni nostri attingant et militem ita in officio contineant, ne fines transeant Regnique nostri incolas ullis damnis aut iniuriis afficiant. Porro quod attinet solutionem stipendiorum iisdem copiis² debitorum ea etsi ad diem XV Decembris proximi ex formula ultimae transactionis praestari debuit, tamen cum tempore ipso peste passim grassante aliisque difficultatibus turbato

excludamur, differre in commodius tempus eam cogimur, ut interea pecunia ex contributionibus publicis peste supervenientibus frigoribus mitescere tuto conferri possit. Qua de re uberius cum illustrissimo principe Fridlandiae³ egimus a Maiestate vero Vestra postulamus, ut moram hanc quam necessitas ipsa attulit aequi bonique consulat, neque eam in sinistram partem trahi patiatur. Cui felicissimos rerum omnium successus prosperamque ac diuturnam valetudinem a Deo precamur. Datum Varsaviae die 26 mensis Novembris anno 1629.

¹ See no. 754.

² In May 1629, imperial forces under the command of Hans Georg von Arnim arrived in Pomerania in order to support the Polish army in the war with Sweden. After signing the truce in Stary Targ (Altmark) these forces left Poland and, in accordance with the agreement signed on 12 October, were waiting in Silesia for their pay.

³ Albrecht von Wallenstein.

No. 756

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 5 January 1630

Sigismund III, King of Poland, commends nobleman Andrzej Grudziński to Emperor Ferdinand II.

Original: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1630, f. 1–2. Trace of the seal.

Serenissimo et excellentissimo principi domino Ferdinando secundo divina favente clementia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Stiriae, Carintiae, Carniolae, Virtembergae, comiti Tirolis domino cognato et affini nostro carissimo. Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque, nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex. Salutem et mutui amoris continuum incrementum. Serenissime et excellentissime princeps domine cognate et affinis noster carissime

Is est vetustae in Regno nostro Poloniae Grudzieniorum¹ familiae splendor, ea in rempublicam merita, ut quotquot ex ea prodierint vivi, semper illustres et magni recte factorumque gloria clari extiterint, nitiur vestigiis maiorum suorum generosus Andreas Grudzienski² palatinides Ravensis camerae nostrae familiaris insistere, iuvenis egregia indole praeditus, caeterisque generosioris mentis dotibus instructus, qui cum ingenii excolendi causa exteris lustrare regiones in animum induxerit, priusque per ditiones Maiestatis Vestrae proficisci necesse habeat, commendamus ipsum diligenter Maiestati Vestrae amanter postulantes, ut cum in aula Maiestatis Vestrae comparuerit, patrociniumque ipsius poposcerit, benigne eundem excipere benevolentiaque sua solita, quam gentis nostrae hominibus non vulgarem exhibere solet complecti velit. Parum vicissim benevolentiam subditis Maiestatis Vestrae accedente praesertim eiusdem Maiestatis commendatione contestaturi sumus. De caetero Maiestati Vestrae diuturnam valetudinem prosperosque successus a Deo precamur. Datum Varsaviae die V mensis Ianuarii anno Domini MDCXXX regnorum nostrorum Poloniae XXXXIII Sueciae XXXVI anno.

Eiusdem Maiestatis Vestrae bonus cognatus

Sigismundus rex

- ¹ Grudzińscy (Grudzieńscy, Grodzieńscy), a noble family from Wielkopolska.
- ² Andrzej Grudziński (d. 1650), Polish nobleman, son of voivode of Rawa Mazowiecka Zygmunt Grudziński (d. 1618); voivode of Rawa Mazowiecka 1644–1650.

No. 757

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 19 January 1630

Sigismund III, King of Poland, commends to Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, Michał Działyński, who is on his way to Belgium in order to gain military experience.

Copy: BC Cracow, MS 359, pp. 409–410.

Serenissima princeps cognata et affinis nostra carissima eo animo generosus Michael Dzialynski palatinides Brestensis¹ aulicus noster illustri loco in Regno nostro natus, maiorum suorum gloria et benemeritis in rempublicam clarus ad exteris nationes potissimum vero in Belgium proficiscitur, ut ibidem militaribus deditis feudis suam probaret industriam ac exercitatione eam scientiam rei militaris assequeretur qua nobis Regnoque nostro postmodum prodesse possit, quocirca commendamus eum diligenter Serenitati Vestrae amanter postulantes eo venientem et ad solidae virtutis gloriosum decus sponte sua enitentem benevolentia et favore suo complecti velit. Rem gratissimam nobis Serenitas Vestra praestiterit si commendationis nostrae rationem habuerit eoque nomine plurimum nobilissimam in Regno nostro familiam Dzialinorum sibi obstrinxerit. Quod reliquum est eiusdem Serenitati omnem prosperitatem a Deo precamur. Datum Varsaviae die 19 Ianuarii 1630.

¹ Michał Działyński (1603–1632), Polish nobleman, royal courtier, son of Michał, voivode of Brześć Kujawski (d. 1617).

No. 758

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 22 January 1630

Sigismund III, King of Poland, urges Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, to ensure that Gabriel de Roy returns the Polish fleet which was sent to Wismar with all its equipment.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 378r–379v. Trace of the seal.

Copy: AGR Brussels, SEA 532, fo. 50.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque, nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi dominae Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia Hispaniarum infanti, archiducissae Austriae, ducissae Burgundiae, Brabantiae, Hannoniae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Tirolis, dominae Frisiae cognatae et affini nostrae carissimae, salutem et mutuae benevolentiae continuum incrementum. Serenisima princeps domina cognata et affinis nostra carissima.

Naves nostras bellicas quibus in rem nostram Regnique nostri utebatur, ac diutius etiam uti poteramus, libenter pro mutua amicitia et necessitudine in usum Caesariae ac Catholicae Maiestati transmisimus¹, ut re a partibus illis bene gesta commodum etiam ac emolumentum inde ad nos aliquod transiret. Cum vero longo tempore otiosae et inutiles iacuerint ac nonnullae earum ex incuria detrimentum passae sint, caeterisque simile periculum ac exitium interea imminet, neque eas ad requisitionem nostram restituere quisquam voluerit. Ideo amanter a Serenitate Vestra postulamus, ut datis ad Gabrielem de Roy vel alios quorum in potestate et cura naves sunt severis mandatis, iubeat eas primo quoque tempore salvas integrasque cum instrumento omni et apparatu bellico, prout a nobis instructae venerant, absque tergiversatione et praetextu omni iis reddi et consignari quos eam ad rem destinabimus. Prosperam de caetero valetudinem et felices rerum nostrarum successus Serenitati Vestrae precamur. Datae Varsaviae die XXII mensis Ianuarii anno Domini MDCXXX regnorum nostrorum Poloniae XLIII Sueciae XXXVII.

Eiusdem Serenitatis Vestrae bonus affinis

Sigismundus rex

¹ At the end of December 1628 Sigismund III sent to Wismar a military fleet consisting of ten ships.

No. 759

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 12 April 1630

Sigismund III, King of Poland, notifies Emperor Ferdinand II of receiving Papal valet Lucas Holsteinius, provost of Hamburg.

Copies: BC Cracow, MS 359, p. 131; BPANPAU Cracow, MS 2256, fo. 401r.

Serenissime princeps domine cognate et affinis noster carissime. Facile coram perspeximus commendationem Serenitatis Vestrae qua apud nos reverendo Lucae Holstenio¹ praeposito Hamburgensi, summi pontificis cubiculario suffragatur a virtutibus ipsius profectu fuisse, quarum illustre hic specimen dedit, dignumque se principum gratia ostendit. Quam ita ipsi a Serenitate Vestra commendato testati sumus, ut vicissim Serenitati Vestrae quam commendatissimum esse cupimus. Cui longaevam incolumitatem felicesque rerum omnium successus a Deo precamur. Datae Varsaviae die XII mensis Aprilis anno Domini MDCXXX regnorum nostrorum Poloniae XXXIII, Sueciae vero XXXVII anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

benevolus cognatus

Sigismundus rex

¹ Lucas Holstenius (1596–1661), German Catholic clergyman, theologian, historian, geographer and diplomat; in 1622 he left his family home in Hamburg and for the next few years stayed in Paris and London; from 1627 he was in Rome, where he was the librarian of Cardinal Francesco Barberini; later he was in charge of the Vatican Library.

No. 760

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 15 April 1630

Sigismund III, King of Poland, asks Emperor Ferdinand II to give a favourable welcome to Cardinal Antonio Santa Croce, apostolic nuncio in Poland, who is on his way back to Rome.

Original: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1630, fos 3r–4v. Trace of the seal.

Serenissimo et excellentissimo principi domino Ferdinando secundo divina favente clementia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Styriae, Carintiae, Carniolae, Virtembergae, comiti Tirolis domino cognato et affini nostro carissimo. Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque, nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex. Salutem et omnem felicitatem. Serenissime et excellentissime princeps domine cognate et affinis noster carissime.

Redeunti in urbem illustrissimo domino cardinali Sanctacrucis¹ has ad Maiestatem Vestram dare voluimus, uti comites favoris, studiique erga ipsum nostri regii et testes virtutum meritorumque suorum, quorum nobis faventibus praemium a Sancta Sede tulit in functione apostolica, quam in Regno nostro summa cum laude gessit. Complectetur Maiestas Vestra praelatum praecipuo Romanae nobilitatis splendore et nova purpura sed in clarissima domo sua non nova fulgentem, iisque virtutibus conspicuum, quibus sicut Supremae Sedis favorem iure meruit, ita supremi sceptri dignum favore vel ipsa Maiestas Vestra iudicabit ac cum suae humanitatis et nostrae commendationis causa ipsi testabitur. Cui fausta ac prospera omnia a Deo precamur. Datum Varsaviae die XV mensis Aprilis anno Domini MDCXXX regnorum Poloniae XXXXIII Sueciae XXXVI.

Eiusdem Maiestatis Vestrae

benevolus cognatus

Sigismundus rex

¹ Antonio Santa Croce (1599–1641), Italian clergyman, Cardinal from 1629, apostolic nuncio in Poland (1627–1630), and later papal legate in Bologna (1631–1635). The nuncio left Warsaw on 17 April 1630 and arrived in Vienna on 6 May.

No. 761

Prince Władysław Sigismund to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 16 April 1630

Prince Władysław Sigismund asks Emperor Ferdinand II to give a favourable welcome to Cardinal Antonio Santa Croce, apostolic nuncio in Poland, who is on his way back to Rome. The Prince underscores the Cardinal's loyalty to the House of Austria.

Original: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1630, fos 5r–6v.

Sacra Cesarea Maestà Signor mio Osservantissimo

Nel ritorno, che fa il Signore Cardinale Santa Croce¹ da questa alla corte di Roma siccome egli viene desideroso di rivenir costì la Maestà Vostra per se medesimo, così si porge a me occasione opportuna di baciare col mezzo di lui le mani di Vostra Maestà. Spero, che Ella goderà di veder accresciuti a proportion del merito, gl'honori in questo prelato per esser'egli non solo affettionato, e parziale di questa Regia Casa, ma professandosi divoto, et antico Servitore della Maestà Vostra, e della sua Imperial Casa conforme la dimostrato con gl'effetti ovunque se gli è presentata l'occasione. Per l'uno e per l'altro rispetto mi persuado, che la benignità di Vostra Maestà si paleserà tanto maggiormente verso il Signore Cardinale, quanto che vengono ancora in consideratione le qualità, e la virtù sue emminenti, con le quali si porta seco l'affettione di tutto il Regno e la mia in particolare lasciando a noi gratissima, e perpetua memoria del valor suo. Così non dubito ancora, che Vostra Maestà non sia per sentirlo volentieri dove gli accaderà di rappresentarle cose attenenti alla persona mia, e presterà piena fede all'attestatione ch'esso farà della mia somma osservanza verso di Vostra Maestà, alla quale baccio di nuovo affettuosamente le mani, e le auguro felicissimi avvenimenti. Di Varsovia li 16 di Aprile 1630.

Di Vostra Sacra Cesarea Maestà

Obligatissimo filiolo et servitore

Vladislao Sigismundo

¹ Antonio Santa Croce, see no. 760.

No. 762

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 26 April 1630

Sigismund III, King of Poland, thanks Emperor Ferdinand II for handing over to him the letter from Shah Safi I.

Original: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1630, fos 7r–8v. Seal.

Serenissimo et excellentissimo principi domino Ferdinando secundo divina favente clementia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Styriae, Carintiae, Carniolae, Virtembergae, comiti Tirolis. Domino cognato et affini nostro carissimo. Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque, nec non Suecorum, Gottom, Vandalorumque haereditarius rex. Salutem et mutui amoris continuum incrementum. Serenissime et excellentissime princeps domine cognate et affinis noster carissime.

Accepimus literas Serenissimi Persarum regis¹, quas Maiestas Vestra suis adiunctis nobis transmitti mandavit. Id officium Maiestatis Vestrae grato animo complectimur, vicissimque pari voluntatis nostrae testificatione eiusdem Maiestati nos responsuros data occasione pollicemur. Quod superest Maiestati Vestrae prosperos rerum successus ac diuturnam valetudinem ex animo precamur. Datum Varsaviae die XXVI mensis Aprilis anno Domini MDCXXX regnorum nostrorum Poloniae XXXXIII Sueciae XXXVII anno.

Eiusdem Maiestatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

¹ Safi I (1611–1642), from the Safavid dynasty, Shah of Persia from 1629 to 1642. The letter from the Shah that the Emperor handed over to Sigismund III can be found in the collection AGAD, AKW, Perskie nr 5.

No. 763

King Sigismund III to King Ferdinand III

Warsaw, 29 April 1630

Following the complaints and injustices suffered by the citizens of the comitat of Spiš, Sigismund III, King of Poland, appeals to Ferdinand III, King of Hungary, to appoint commissioners in order to settle the border disputes.

Copy: BC Cracow, MS 359, p. 461.

Cum frequentes ad nos deferantur querelae nomine subditorum nostrorum comitatus Scepusiensis¹, quem magnificus palatinus Russiae² nostra voluntate administrat, iis a subditis Maiestatis Vestrae graves inferri iniurias et damna, idque ob intercedentes utrinque ratione limitum differentias volentes, ut eadem per mutuos commissarios vigore pactorum complanarentur, in praeteritis Regni nostri generalibus comitiis, eosdem deputandos et nominandos duximus. Idem a Maiestate Vestra fieri benigne postulamus, ut vicissim pro parte quoque sua commissarios assignare velit, qui cum nostris mutuo congressu instituto, de omnibus limitum differentiis cognoscant, easdem determinent, lites omnes sopiant, damna et iniurias passis per iustitiae administrationem fati fieri curent ac caetera iuxta praescriptum pactorum exequantur. Non dubitamus Maiestatem Vestram mutuae regnorum tranquillitatis, publicique commodi causa cum pactis communibus, tum nostrae postulationi hac in parte assensu suo responsuram, Cui de caetero omnem prosperitatem felicesque rerum successus ex animo precamur. Datae Varsaviae die 29 mensis Aprilis 1630.

¹ Spiš.

² Stanislaw Lubomirski (1583–1649), Polish magnate, starost of Spiš (1605–1634), voivode of Ruthenia (1629–1638); voivode of Cracow (1638–1649).

No. 764

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 25 May 1630

Sigismund III, King of Poland, informs Emperor Ferdinand II that he has undertaken action to prevent the march-past of the Swedish army through Poland to the territory of the Empire. He urges the Emperor to strengthen his garrisons, especially on the sea shores, because an attack of Swedes is a real possibility.

Copy: BC Cracow, MS 365, pp. 96–97.

Quod Maiestas Vestra de exercitu Suetico in provincias Imperio Maiestatis Vestrae subiectas per ditiones Regni nostri pervadere volente, nobis literis die septima mensis¹ praesentis scriptis nuntiat, id aliunde prius cognovimus utque conatibus hostis obviam iretur mature providimus. Nam et ab officialibus nostris, qui cum hoste de indutiis paciscebantur Sueticos officiales serio eius rei per literas admoneri voluimus contra pacta indutiarum formulam facturos, si quovis praetextu signa in ditiones nostras inferre aut per easdem quantumvis pacto itinere transire in provincias Maiestatis Vestrae tentarint et palatinis Prussiae iniunximus, passus ut omnes praesidiis firment et transitu hostem prohibeant, arceantque datis etiam insuper ad incolas Prussiae universalibus literis et in omnes casus sese accingere et armati conatibus hostis obsistant. Ceterum non adeo aut hosti fidendum aut multum praesidii deducto ex Prussia exercitu nostro in nobilitate et incolis ponendum esse existimamus suademusque potius, ut Maiestas Vestra confinia ditionum suarum validis praesidiis firmet, minime etiam neglectis maritimis locis per quae hostem provincias Maiestatis Vestrae aggressurum magis suspicamur. Nos vero quoad eius fieri poterit omni consilio et viribus hosti passum per ditiones nostras prohibebimus, rem communis magnique periculi fore rati, si illius conatus prospere cesserint. Quod reliquum est Maiestati Vestrae omnium rerum secundissimos successus a Deo precamur. Varsaviae die XXV Maii 1630.

¹ The letter of Emperor Ferdinand II to Sigismund III dated 7 May 1630 has not been found.

No. 765

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 19 July 1630

Sigismund III, King of Poland, calls on Emperor Ferdinand II to reduce the duty fees imposed on merchants transporting salt from the salt mines in Wieliczka and Bochnia to Upper and Lower Silesia.

Copy: BC Cracow, MS 359, pp. 505–506.

Nuper scripsimus Maiestati Vestrae praefectos et officiales camerae Silesiticae contractui, quem cum nostris thesauri officialibus in negotio salis ex zuppis nostris Wielicensibus¹ evehi soliti habens satisfacere nolle nunc iterum plane simili literarum argumento Maiestatem Vestram compellendam duximus, nempe quod idem praefecti et officiales super vectores eiusdem salis gravius teloneum constituerunt illudque quod mutuum commercium impendant extorquere ab iisdem praesumant. Cum vero id ipsum fiat contra exossa verba contractus quae ita se habent. Eadem quoque camera alios vectores vel mercatores tam ex Superiori quam Inferiori Silesia aliisque e partibus salis cocti veletram in bancis emendi causa ad zuppas Wielicensis et Bochnienses² commeandum et redeundum nullis interdictis prohibitionibus vel novis aliquibus auctionibus theloni nec quovis alio modo sine praetextu vel per se vel alias submissas seu subordinatas personas perpediet aut gravabit, quinimo eosdem secundum usum et consuetudinem ab immemorabili tempore receptum libere et absque ullo impedimento et gravamine pertransire patietur, cum ab ipso zupparum exordio ex Silesia aliisque partibus salis emendi gratia ad zuppas Cracovienses et Bochnienses commeare liberum integrumque semper fuerit quo continetur, ne vectores vel mercatores tam ex Superiori quam Inferiori Silesia ad zuppas Wielicensis emendi salis causa commeantes novis aliquibus auctionibus theloni aggraventur, sed circa antiquam consuetudinem conserventur, peramanter a Maiestate Vestra postulamus serio iisdem praefectis et officialibus camerae illius mandare velit, ne contractui huiusmodi, qui est utrinque tam Maiestatis Vestrae quam nostro assensu formatus, pactisque Regnorum mutuis et foederibus innititur, nec non publicam utilitatem tam Maiestatis Vestrae quam nostrarum ditionum concernit nova auctione theloni contraveniant, sed eundem integra manu

teneant, nec amplius hac ratione mutuuum commerciorum usum impediunt. Quod cum Maiestas Vestra fecerit, non minus integritati eiusdem contractus quam communi Regnorum utilitati potissimum vero subditorum suorum rationibus consuluerit. De caetero Maiestati Vestrae optatae prosperitatis incrementa ac diuturnam valetudinem ex animo precamur. Datum Varsaviae die 19 Iulii 1630.

- ¹ Wieliczka, a town to the south of Cracow; at that time, one of the most important salt mining centres in Europe.
- ² Bochnia, a town to the east of Cracow; an important salt mining centre.

No. 766

King Sigismund III to Archduke Leopold Wilhelm¹

Ujazdów, 12 September 1630

Sigismund III, King of Poland, thanks Archduke Leopold Wilhelm for the letter delivered by Jesuit Johannes Mercurianus.

Original: HHStA Vienna, Familienkorrespondenz A, Karton 49, fos 42r–43v. Seal.

Hochwürdiger Durchleuchtiger Fürst, Freundlicher Geliebter Vetter. Euer Liebden an mich abgangen freundlich besuche und Salutation brieften, haben ich von dero Beichtvattern, P. Mercuriano², wolempfangen, undt waß Sie ihme auch, bei mir mündtlich zuvorrichten, anbefolhlen, von ihme zerdigist vernahmen. Nehmen die gegen mir tragenda vetterlichen affection, undt anerbottne offerthen, zue freundlich vetterlichen gefallen undt dem demkh auf, undt an. Mit dießem vetterlichen erbietten, daß dieselbte von mir, nit weniger allen guetten Willen und angenehme Wilfahr iederzeit zuegewartten haben sollen. Sonsten waß meine gesundtheit betrifft, obwol ich verwichenen Sommer etwaß mit leibns unpassligkeit befaftet gewewesen. Hat doch solliche der Allerhöchste (darfür ihme zuedancken) deromassen gelindert, das ich mich nunmehr, Gott lob, hierauf wiederumb wolbefinde. Derselbte vermittelst seinem genadt, mich darbei ferrem Vätterlich erhalten wolte. Daß ubrige, werden Euer Liebden von dero zurruckh kommenden Beichvattern, zu vornehmen haben. Die selben damit Göttlicher Obacht empfehlende. Geben zue Jesthoffa dem 12. Septembris Anno 1630.

Euer Liebden

Guttwilliger Vetter

Sigismundus

¹ Leopold Wilhelm (1614–1662), son of Emperor Ferdinand II and Maria Anna of Bavaria, Duke-bishop of: Passau (1625–1662), Strasbourg (1626–1662), Halberstadt (1628–1648), Magdeburg (1631–1638), Olomouc (1637–1662), Wroclaw (1647–1656); Grand Master of the Teutonic Order (1641–1662), Governor of the Southern Netherlands (1647–1656).

² Johannes Mercurianus (1585–1633), Jesuit, mathematician, astronomer, tutor and confessor of Archduke Leopold Wilhelm.

No. 767

King Sigismund III to Archduke Leopold V

Warsaw, 13 September 1630

Sigismund III, King of Poland, expresses his gratitude to Archduke Leopold V for the news about the expected birth of his baby and for inviting him to be the godfather.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, s.f. Seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimo domino Leopoldo, archiduci Austriae, comiti Tirolis, cognato et affini nostro carissimo, salutem et mutui amoris continuum incrementum. Serenissime princeps domine cognate et affinis noster carissime.

Nihil nobis iucundius et optatius accidere potest, quam dum augustam et serenissimam domum Serenitatis Vestrae, qua cum nobis arctissima sanguinis iura intercedunt, novis augeri pignoribus audimus. Eam ob rem magna nos voluptate affecerunt literae Serenitatis Vestrae ex quibus intelleximus serenissimam coniugem Serenitatis Vestrae novae prolis¹ spe, atque expectatione Serenitati Vestrae animum, omniumque bonorum vota exhilarasse. Quam utinam feliciter edat ad magna Serenitatis Vestrae totiusque augustae domus atque adeo orbis christiani universi solatia. Caeterum laetitiam nostram auxit, quam hinc capimus, optima in nos Serenitatis Vestrae voluntas, dum sub nomine nostro nobisque auspicientibus ac tenentibus infantem sacro fonte lavari desiderat. Quod nos perlibenter exequemur a Serenitate Vestra postulari ubi de loco ac tempore certiores a Serenitate Vestra facti fuerimus, ut aliquem substituat, qui id ex dignitate tum nostra, tum Serenitatis Vestrae pergat. In praesentia vero summis a Deo votis expetimus, ut felici partu serenissimae coniugis ipsius, Serenitatem Vestram beare ac serenissimos parentes, natamque et nascituram inclitam prolem salvam ac incolumem servare, ac in ea augustae domus Austriacae felicitatem et gloriam aeternam propagare velit. Quod reliquum est Serenitati Vestrae diuturnam incolumitatem faustaque prospera omnia a Deo precamur. Datum Varsaviae die XIII mensis Septembris anno

Domini MDCXXX regnorum nostrorum Poloniae XXXXIII Sueciae
XXXVII anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

benevolus affinis et cognatus

Sigismundus

¹ On 28 November 1630, Claudia de' Medici gave birth to her son Sigismund Francis (1630–1665).

No. 768

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Regensburg, 26 September 1630

As the Swedish army entered Germany, Emperor Ferdinand II appeals to Sigismund III to secure the Polish borders and give his consent to the imperial army to enter Wielkopolska if the Swedish forces pose a threat to Silesia.

Copy: BC Cracow, MS 365, p. 400.

Prurupto hostiliter in Sacrum Romanorum Imperium exercitu Suetico eundem ab ulteriori progressu in Regna et provincias nostras haereditarias arcere volentes, confinia ac transitus praesidiis militaribus omni diligentia firmari mandavimus. Viso tamen quod eidem trans fluvium Wart¹ in Ducatum nostrum Silesiae per Regna ac ditiones Serenitatis Vestrae nullo milite provisus irrupendi liber pateat accessus quas etiam milite nostro hoc tempore providere, licet forte benevolo consensu Serenitatis Vestrae accedente enascentes tamen inde Regni suspiciones sinistrae facile impedire possent. Pernecessarium duximus eandem hisce peramice requirere quatenus iisdem locis ab irruptione hostili praedictis provinciis nostris ac consequenter coronae Serenitatis Vestrae, ut plurimum damnosa praesidiis sufficientibus quamprimum prospicere velit officium nobis in eo gratissimum mutuaeque benevolentia recognoscendum factura. Cui de reliquo etc. Datum in civitate Ratisbonae² 26 Septembris 1630.

¹ Warta, a river in Poland, right tributary of the Oder river.

² Regensburg (Latin: Castra Regina, Ratisbona), a city in Bavaria.

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 1 October 1630

Sigismund III, King of Poland, notifies Emperor Ferdinand II of receiving at his court Adaukt Lipski, who spent eight years at the Emperor's court.

Copy: BC Cracow, MS 359, p. 613.

Serenissime et excellentissime princeps cognate et affinis noster carissime. Impense favemus subditis nostris qui in aula vel militia Maiestatis Vestrae versantur hinc venientem ab aula Maiestatis Vestrae generosum Adauktum a Lipe Lipski¹ dapiferum Maiestatis Vestrae benigne accepimus, quod et ab octo prope annis in obsequiis Maiestatis Vestrae versetur et moribus pre se ferat iuvenilem aetatem in aula tanti principis exegisse, favemus propterea ipsi ob patrum nuper e vivis sublatis menta ac virtutes, erat is episcopus Cracoviensis et dux Severiensis² magnis in republica magistratibus antea recens vero vita functus, qui turbulento Bohemiae et Ungariae statu, quantum erga Maiestatem Vestram et augustam ipsius domum mentus esset meminisse Maiestatem Vestram arbitramur, frater enim ipsius germanus iunior³ iis copiis a nobis impositus erat, quae facta in Ungariam ad advertendum a Viennensi obsidione Bethlemium⁴ irruptione Racoczum ducem⁵ et exercitum eius cruento praelio fuderunt, meretur ergo is nepos eorum et commendationem nostram et Maiestatis Vestrae gratiam quam ut illi ad aulam et obsequia Maiestatis Vestrae revertenti exhibeat neque ei vitio vertat, quod tardius ob patrum funus redeat, maiorem in modum postulamus. Eandemque omni gloria atque felicitate florentem diu imperare cupimus. Datae Varsaviae die 1 Octobris 1631.

¹ Presumably Adaukt Lipski, Polish nobleman, son of Andrzej, cupbearer of Belz.

² Andrzej Lipski (1572–1631), Polish clergyman, bishop of Łuck (1616–1623), Deputy Chancellor of the Crown (1618–1620), Grand Chancellor of the Crown (1620–1625), bishop of Kujawy (1623–1630), bishop of Cracow (1630–1631).

³ Adam Lipski (c. 1575–c. 1633), the youngest brother of Andrzej, bishop of Cracow, participant in the wars with Muscovy; in 1619, as a soldier in the military units of Lisowczycy recruited by the Emperor, he took part in the battle of Humenné. See *The House of Vasa and the House of Austria*, part 1, vol. 1, no. 319, pp. 687–689.

⁴ Gábor Bethlen.

⁵ George I Rákóczi.

No. 770

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 7 October 1630

Sigismund III, King of Poland, explains to Emperor Ferdinand II that due to an insufficient number of soldiers he could not prevent the march-past of the Swedish army through Poland to West Pomerania.

Original: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1630, f. 19–20. Trace of the seal.

Copies: BC Cracow, MS 365, pp. 99–100 and pp. 397–400.

Serenissimo et excellentissimo principi domino Ferdinando II divina favente clementia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Styriae, Carintiae, Carniolae, Vitembergae, comiti Tirolis cognato et affini nostro carissimo. Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque, nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex. Salutem et mutui amoris continuum incrementum. Serenissime et excellentissime princeps domine cognate et affinis noster carissime.

Ad binas Maiestatis Vestrae literas quibus bis petebat, ut hostis Sueci copias transitu in Pomoraniam per ditiones nostras prohiberemus, id responsi dederamus, nos omni ratione adniti, ut desiderio Maiestatis Vestrae satisfaceret, non modo propter arcta cum Maiestate Vestra vicinitatis, pactorum affinitatis iura, sed etiam mutuae securitatis. Et verum quoniam totus ex Prussia exercitus exiguo duntaxat in nonnullis praesidio relicto rationibus nostris sic postulantibus, deductus erat, eramus in eodem responso Maiestatem Vestram ut fines ditionum suarum cum copiis firmaret, ne si hostis maiore vi, vel celeritate usus perumpere vadere per ditiones nostras in Pomeraniam vellet, ordinaria praesidia conatum eius reprimere non possent. Praestitimus nos postea, quod virium nostrarum in praesentia erat, officiales hostis, ut pactis stare ea violare admoneri a consiliariis nostris fecimus, palatinisque locorum praefectis iniunximus, ut ostentatione armorum hostem trans ditiones nostras deterrerent, et si possent vi et armis arceant. Sed tamen luit in hoste vel necessitas, ut suis in literis excusant, vel temeritas vel per equitatus sui per finitimas ditiones nostras in Pomeraniam miserit, qui facile unius vel duorum dierum

tumultuario itinere perrupit et in Pomeraniam ut his diebus accepimus, evasit. Quae res graviter nos affecit, quod et pactis minime hostis steterit et utriusque nostrum periculo id acciderit. Verum speramus Deum fidei ruptae fore severum ultorem et ducibus copiisque Maiestatis Vestrae opem ac fortunam ad debellandos hostes daturum. Ceterum ne quis in sinistram partem id trahat, quod hostis per loca Regno nostro subiecta in ditiones Maiestatis Vestrae perrupit haec Maiestati Vestrae perscribere voluimus ex quibus magis vero ex inveterato nostro erga Maiestatem Vestram augustamque eius domum studio perpetuaeque voluntate facile aestimabit, nos hac in parte, quod facultatis nostrae officiique erat praestitisse. Quod reliquum est Maiestati Vestrae omnem a Deo felicitatem prosperosque omnium rerum successus precamur. Datum Varsaviae die VII mensis Octobris anno Domini MDCXXX regnorum nostrorum Poloniae XXXXIII Sueciae XXXVII anno.

Eiusdem Maiestatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Tykocin, 20 October 1630

In response to Emperor Ferdinand II's letters, Sigismund III, King of Poland, informs him that he did his utmost to prevent the march-past of the Swedish army to West Pomerania. He assures the Emperor that he has undertaken action to stop the enemy forces from entering Silesia. He calls on the Emperor not to allow imperial forces to cross the Polish border while preparing for defence, since this may harm the mutual relations.

Copies: TLA Innsbruck, Alpbabetisches Leopoldinum, I/855, s.f.; BC Cracow, MS 365, pp. 410–411. CAD La Courneuve, Correspondance politique, Pologne II, fo. 140r.

Published: the letter was published as one-page ephemera, with no year, place and publisher; copy in HHSStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1630, f. 21.

Potentissime caesar

Non possumus nisi graviter commoveri periculo ditionum Maiestatis Vestrae quod ab hoste Sueco imminet. Nihil enim adversum Maiestati Vestrae accidere potuit, quod non ad nos quoque pertinere arbitremur, uti arctis necessitudinum nexibus pactorumque ac bonae vicinitatis vicibus Maiestati Vestrae provinciisque ipsius coniunctis. Ea de causa, sicut binis iam litteris¹ Maiestati Vestrae scripsimus, duros nos operam, ne Sueticis copiis per ditiones nostras transitus in Pomeraniam pateret: ita postquam ille cum parte equitatus eo pervasit, plurimum doluimus et quod id nulla nostra culpa acciderit Maiestati Vestrae declaravimus. Caeterum tanto maiore cura omnes praeclari passus per quos in Silesiam infesta signa inferre possit mandabimus, datis statim literis ad Maioris Poloniae generalem², ut loca hosti oportuna praesidiis firmet et cum magnifico burggravio de Dhona³, ubi occasio et usus poscet, consilia et vires ad arcendum hostem communicet. Sed quod, nec tempus, si hostis celeritate uti voluerit (quod usurum imminente bruma arbitramur) nec praesentes Regni nostri rationes patiuntur, maiorem et morum apparatus, quo hostilis exercitus arceri possit: Maiestas Vestra finitima ditionis suae loca praesidiis firmari mandabit, quae locis ditionis nostrae sine publica querela et maiori fortassis rerum Maiestatis Vestrae nocumento quam emolumento imponi a Maiestate Vestra non possent. Quod reliquum est Maiestati Vestrae

prosperos rerum omnium successus a Deo precamur. Datum Tichocini⁴ die XX Octobris anno MDCXXX.

Sacrae Caesareae Maiestatis

affinis et confoederatus

coniunctissimus

Sigismundus rex

¹ See nos. 770 and 768.

² Stanisław Przyjemski (d. 1642), Polish nobleman, Starost General of Wielkopolska (1628–1642), Court Marshal (1630–1642).

³ Karl Hannibal von Dohna (1588–1633), son of Abraham von Dohna; after his father's death in 1613 he took over the rule in the free state country of Syców (German: Gross Wartenberg) and the function of landvogt of Upper Lusatia; he remained loyal to the Emperor during the anti-Habsburg rebellion in Bohemia; in 1621 he became the chair of the Silesian Chamber (Finanzkammer).

⁴ Tykocin, a town in Poland, to the west of Białystok.

King Sigismund III to Archduke Leopold V

Tykocin, 5 November 1630

Sigismund III, King of Poland, thanks Archduke Leopold V for the letters in which he presents the dukes who could represent the King during the baptism ceremony; however, he stresses his readiness to send an envoy from Poland.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, s.f. Seal.

Copies: BC Cracow, MS 365, pp. 189, 343, 425–426.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimo principi domino Leopoldo archiduci Austriae, duci Burgundiae, Styriae, Carintiae, Carniolae, comiti Tirolis, cognato nostro carissimo, salutem et omnem felicitatem. Serenissime princeps cognate et affinis noster carissime.

Quanta cum animi bene ominantis, atque auspicantis voluptate, ac voto partum serenissimae coniugis¹ Serenitatis Vestrae expectemus, et quantopere officio coniunctissimi cognati ea occasione qua illustrior esse non potest, fungi erga Serenitatem Vestram cupiamus, superioribus literis² nostris aperuimus. Reliquum in praesentia est, ut alterutrum ex his principibus, quos nobis literis³ suis Serenitas Vestra proposuit, ad sacri fontis ceremonias nostro nomine obeundas destinemus. Ad utrumque nos quidem literas scribimus, easque Serenitati Vestrae mittimus, ceterum arbitrio stabit Serenitatis Vestrae, cui illorum munus istius legationis demandare magis expediat. Nos ratum habebimus, quidquid ea in parte statuerit Serenitas Vestra, et quem ipsorum huic functioni ex dignitate utriusque nostrum peragandae delegerit. Maluissemus quidem oratore nostro hinc misso eo erga Serenitatem Vestram officio defungi, sed cum id temporum et locorum rationes non ferant, in optimam partem accipiet Serenitas Vestra, hanc amoris nostri propensisque studii testificationem. Ceterum ardentibus a Deo votis expetimus, ut Serenitatem Vestram exoptata istius partus felicitate beare velit. Cui prosperam incolunitatem faustaque omnia a Deo precamur. Datum Tikocini die V mensis Novembris anno Domini MDCXXX regnorum nostrorum Poloniae XXXXIII Sueciae XXXVII anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae bonus cognatus

Sigismundus rex

¹ On 28 November 1630, Claudia de' Medici gave birth to her son Sigismund Francis.

² See no. 767.

³ The letters from Archduke Leopold V to Sigismund III which contained the names of the dukes who could represent the King during the baptism ceremony have not been found.

No. 773

Prince Władysław Sigismund to Archduke Leopold V

Tykocin, 2 January 1631

Prince Władysław Sigismund thanks Archduke Leopold V for the letter informing him about the birth of his son, he sends his congratulations and most sincere wishes.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, s.f. Seal.

Durchleuchtiger Fürst Euer Liebden sein meine freundlich willige dienst, und was ich sonst liebs undt guets vermag zuvor, Freundlich Geliebter Herr Vetter undt Brueder. Aus Euer Liebden an mich beschөөenes Freundlich Vatter- und Brüederlichen Insinuation schreiben, untern dato Insprug¹ den 28. tag verwichennen Manats Decembris², so mir durch dero Cammerdienern Eberhardt Christoffen von Sazburg, behendeirt worden, hab Ich den glücklichen fortgang der erledigung Euer Liebden geliebstem Frauen Gemahl³ bishero getragenen Leibes Bürden, und das der Allmächtige Sie beøde, vermittels dero Göttlichen genad mit einem Jungen Sohn⁴ erfreünet, undt sich in gueter gesundtheit befinden, sondern gerne vernohmen. Wie mir nun dieser alles zuvornehmen ganz lieb und angenamb gewest, undt darab nebens Euer Liebden der nahm verwandtnus nach, mir sondere freündt empfunden. Also thuen ich mich gegen Euer Liebden sollicher avisation Halber ganz Freudlich Vetter- und Brüederlichen bedanken. Wünschende, daß schuz Götliche Allmacht beede, Mutter undt Sohn, vil Jahrlange bei guetem Wolstandt und prosperitas erhallten, undt derselbte zuvormehrung der Ehre Gottes-, Fortpflanzung der Catholischen religion undt Euer Liebden Löblichem Hauses aufnehmen beferzogen werden möge: dero ich zue erweisung Freundt-, Brüederlicher angenebmer dienstwilligkeiten, iederzeit bereit und beffisen. Geben zue Tykotschin⁵ den 2 January Anno 1631.

Euer Liebden

Dienstwiliger und
getrewer Feter und
Bruder bist in dot
Wladislaus Sigismundus

- ¹ Innsbruck.
- ² The date of the letter from Archduke Leopold V to Prince Władysław (28 December 1630) is most probably wrong, because there is very little likelihood that a letter from Innsbruck reached Tykocin within 4 or 5 days. Archduke Sigismund Francis was born on 28 November.
- ³ Claudia de' Medici.
- ⁴ Archduke Sigismund Francis.
- ⁵ Tykocin.

King Sigismund III to Archduke Leopold V

Tykocin, 18 January 1631

Sigismund III, King of Poland, sends his best wishes and congratulates Archduke Leopold V and his wife on the birth of their son. The King will send to the baptism ceremony one of two envoys suggested by the Archduke.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, s.f. Seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniae nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorum haereditarius rex. Serenissimo principi domino Leopoldo archiduci Austriae, duci Burgundiae, Stiriae, comitis Tirolis, cognato nostro carissimo salutem et omnem felicitatem. Serenissime princeps cognate noster carissime.

Sicut nos antea binae Serenitatis Vestrae literae¹ laeta futuri partus serenissimae coniugis ipsius spe recreaverant, ita multo magis posteriores literae die VIII mensis Novembris anni praeteriti scriptae fausto nuntio, de eiusdem partus felici successu bearunt, ex quibus intelleximus serenissimam coniugem² suam feliciter peperisse, et in sinum Serenitatis Vestrae alterum filium³ deposuisse. Mirifice laetamur tam prospero illius partu, et tam uberi Serenitatis Vestrae solatione, quod etiam ad augustam Serenitatis Vestrae domum, et coniunctos ei principes adeoque totum orbem christianum redundat, qui tanto minus iam timebit, ne desint quorum sceptris et imperiis regatur, cum novis pignoribus inclita domus Austriaca felici Serenitatis Vestrae connubio augetur. Ad nos vero inprimis magna huius solatii pars spectat, qui quanto arctioribus serenissimae domui Austriacae nexibus copulamur, tanto ardentioribus votis florentem, ac perennem esse cupimus. Ceterum ut infans is in spem gentilitiae gloriae avitorumque Regnorum atque Imperiorum magnaue serenissimorum parentum solatia crescat, a Deo precamur, eo quidem flagrantius quod nobis per legatum auspiciantibus (quem unum e duobus a Serenitate Vestra propositis iam designavimus) sacro fonte abluetur, quod quam prompte et libenter suscepimus, ubi binis iam literis Serenitati Vestrae scripsimus, tam alacriter deinceps omnibus erga Serenitatem Vestram officiis defungemur. Cui omnem a Deo felicitatem precamur. Datum Tykocini die XVIII mensis

Ianuarii anno Domini MDCXXXI regnorum nostrorum Poloniae
XXXXIV Sueciae XXXVIII anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

¹ See no. 767.

² Claudia de' Medici.

³ Sigismund Francis was born on 28 November, so Leopold V could not inform the King about the birth of his son in the letter dated 8 November.

No. 775

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 1 February 1631

Sigismund III, King of Poland, expresses his gratitude to Emperor Ferdinand II for the information on the military operations of Gustav II Adolf in West Pomerania. He hopes that Gustav II Adolf will soon be defeated by the imperial forces.

Copy: BC Cracow, MS 365, p. 472.

Grate nobis fuerunt literae¹ Maiestatis Vestrae etsi paulo serius redditae, quibus Maiestas Vestra adiunxit seriem gestorum consiliorumque Gustavi² communis hostis nostri. Caeterum non possumus nisi peracerbe ferre, quod ille prospere bellum ad defectionem potissimum provincialium in Pomerania gerat, quamquam fore confidimus, ut ille vincentibus armis Maiestatis Vestrae brevi succumbat, idque ardentibus votis a Deo flagitamus communem nobis cum Maiestate Vestra causam ac periculum rerumque omnium fortunam reputando. Quod reliquum est Maiestati Vestrae longaeuam incolumitatem faustaque ac prospera omnia a Deo precamur. Varsaviae 1 Februarii 1631.

¹ The letters from Ferdinand II to Sigismund III from the turn of 1630 and 1631 which contained reports on the progress of the war with Sweden in West Pomerania have not been found.

² Gustav II Adolf.

No. 776

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 3 February 1631

Sigismund III, King of Poland, notifies Emperor Ferdinand II that imperial soldiers will soon receive their overdue pay. Its amount, however, will have to take into account the damage done to royal subjects while the soldiers were staying in Poland.

Copy: BC Cracow, MS 365, pp. 471–472.

Quantopere cordi curaeque nobis sit, ut copiis nobis a Maiestate Vestra subsidio missis debita stipendia quantocius exsolvantur saepius iam tum Maiestati Vestrae quam illustri duci maxima officialibusque ipsis per literas¹ nostras declaravimus, adiectis gravissimarum rationum ac impedimentorum momentis, quae eorum stipendiorum solutionem hactenus morabantur. Eadem etiam nunc mens idem animus nobis ac Regni ordinibus est, ut primo quoque tempore stipendia haec exsolvantur et in comitiis ad diem VIII mensis Ianuarii proximi indictis ratio eius solutionis ex aequo bonoque ineatur. Nam etsi per commissarios nostros calculus cum praefectis et officialibus istius exercitus initus erat, tamen quod conditionibus circa eundem calculum in transactione expressis non est ab eis satisfactum cum et diverso quam conventum erat itinere e Regno exercitus discesseret et maxima damna incolis Regni intulerat non potest ea stipendiorum solutio expraessari et calculo huius transactionis praestari cui exercitus ipse contravenit et partem stipendiorum ipse sibi redeundo exsolvit. Proinde aequum est, ut novis commissariis destinatis et ad certum tempus et locum ablegatis ratio et calculus talis ineatur qui neutri parti noxae ac detrimento esse possit prout in responso nostro exercitus eiusdem nuntio non ita pridem dato plenius declaravimus. Caeterum Maiestas Vestra pro aequitate et prudentia sua id totum in eam partem accipiet, ut persuasum habeat partim temporum iniuria partim ipsius exercitus facto a transactione alieno hanc solutionis moram accidisse. Quod reliquum pertinent ita sarti tectique ac integre eidem conserventur affatim etiam Sueticos a consiliariis nostris ipsisque commissariis, qui inducias cum illis sancierunt admonere mandavimus contra induciarum fidem facturos pactaque violaturos, si districtus qui sunt membra Regni invadere vel quovis modo gravare attentarint illas itidem rationes inibimus, ut fidelitatibus vestris consulatur,

ceterum fidelitates vestrae aequo et forti animo tantisper ea incommoda ferent, dum ipse Deus pacem restituat quae redditae reflorescet et pristina fide vestrarum fortuna atque libertas. Quod reliquum est fidelitates vestras recte valere cupimus eisdemque gratiam nostram regiam benigne deferimus. Varsaviae die III Februarii 1631.

¹ See no. 755.

No. 777

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 4 February 1631

Due to the fact that the truce between Poland and Muscovy will soon come to an end, Sigismund III, King of Poland, requests that Emperor Ferdinand II mediate between both countries in order to prolong the truce and reach peace.

Original: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1631, f. 1–2. Trace of the seal.

Serenissimo et excellentissimo principi domino Ferdinando II divina favente clementia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Styriae, Carintiae, Carniolae, Vitembergae, comiti Tirolis domino cognato et affini nostro carissimo. Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque, nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex. Salutem et mutui amoris contiuum incrementum. Serenissime et excellentissime princeps domine cognate et affinis noster carissime.

Ea semper fuit Maiestatis Vestrae erga nos Regnumque nostrum amicae voluntatis propensio, ut non solum ei Maiestas Vestra vicinitatis officia abunde praestaret verum etiam commodis et ornamentis ipsis studeret ac paci, tranquillitati, securitati quoties usus et occasio poscebat, consuleret. Eundem coniunctissimi cognati atque benevolentissimi vicini animum, quin deinceps quoque retinere ac testari velit Maiestas Vestra minime ambigimus eaque de causa tanto fidentius Maiestati Vestrae praesens negotium commendatum hisce venimus. A duodecim annis indutias, per commisarios nostros cum Moscorum impositio duce pepigeramus, suspensis armis¹ quibus veteres iniurias et Imperium Moscoviticum ad Vladislaum Sigismundum filium nostrum concordi electione² et iurata fide delatum vindicabamus. Quae quidem indutiae quoniam post decursum bienii finiuntur et nostrae ac reipublicae interest, ut vel bello apparando vel novae tractationi aut pacificationi instituendae sese mature accingat, experiri adversae partis animos anno superiore voluimus, missis senatorum nostrorum nomine ad consiliarios et officiales Moscoviticos nuntiis et literis exploratum, bellumne an pax illis cordi foret. Verum illi temere ac barbaramente

nec literas nec nuntios admiserunt, vel innata obstinatione vel hostium nostrorum machinationibus a novae tractationis studio abducti. Itaque cum tentamentum id apud gentem obstinatam in cassum abiisset, referendum ea de re ad Maiestatem Vestram duximus cuius imperiali auctoritate pertinaciam obstinatae gentis facile flecti posse confidimus. Quare diligenter a Maiestate Vestra petimus, ut negotium istius pacificationis vel indutiarum prolongationis in se suscipiat, misso quam primum legato, qui gentem insignibus imperialibus superbientem et eo ipso auctoritati Maiestatis Vestrae cessuram ad indutias renovandas vel perpetuam pacem sancendam hortetur quo respublica imminentibus etiam aliunde iam Imperio Regnisque Maiestatis Vestrae quam reipublicae huic bellis ac periculis an bellum hostis malit mature scire possit. Faciet Maiestas Vestra rem imperatore christiano dignam et amici cognatique ac tot nexibus coniuncti principis officio consentaneam unaque suis etiam ac Imperii sui rebus consulat, quorum salus ac securitas incolumitate et florente statu Regni nostri magna ex parte nititur. Cui felicissimos rerum omnium successus ac longaevam incolumitatem a Deo precamur. Datum Varsaviae die IV mensis Februarii anno Domini MDCXXXI regnorum nostrorum Poloniae XXXXIV Sueciae XXXVIII.

Eiusdem Maiestatis Vestrae

bonus cognatus

Sigismundus rex

¹ On 11 December 1618, Poland and Muscovy signed a truce which was to last from 3 January 1619 to 3 July 1633.

² In 1610 Prince Wladyslaw was elected by the boyars Grand Duke of Muscovy.

No. 778

King Sigismund III to King Ferdinand III

Warsaw, 20 February 1631

Sigismund III, King of Poland, asks Ferdinand III, King of Hungary and Bohemia, for an intervention in regard to Zbigniew Bobrownicki, Burgrave of the Cracow castle, who wants to reclaim the money inherited by his wife from the Kochcicy family as land property in Silesia.

Copy: BC Cracow, MS 359, pp. 569–570.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex serenissimo principi domino Ferdinando Ernesto Dei gratia Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae, Virtembergae, comiti Tirolis cognato nostro carissimo. Salutem et omnis felicitatis continuum incrementum. Serenissime princeps cognate noster carissime.

Aditurus certam pecuniae summam generosus Zbigneus Bobrownicki¹ arcis nostrae Cracoviensis burgrabius et secretarius noster coniugi² suae per generosos olim Kochcickie³ coniuges in bonis terrestribus in Silesia iure provinciali non repugnante inscriptam et assecuturam supplicavit nobis, ut hoc ipsius negotium Serenitati Vestrae commendaremus. Faciles nos hac in parte ei praebuimus, tum aequitati ipsius causa, tum quod sciamus Serenitatem Vestram eximio iustitiae propagandae teneri studio. Proinde amanter a Serenitate Vestra postulamus velit officialibus suis, qui hoc ipsum negotium expensuri sunt iniungere, ut eiusdem generosi Bobrownicki iustam rationem habent ac id quod ipsi vigore inscriptionis debetur, quibusquis iuris anfractibus praecisis persolvi curent. Pari erga subditos Serenitatis Vestrae usuri benevolentia quo loco vicissim Serenitatis Vestrae commendationem habeamus omni occasione testamur. De caetero Serenitati Vestrae omnem prosperitatem ac diuturnam valetudinem ex animo precamur. Datum Varsaviae die XX mensis Februarii anno Domini 1631.

Eiusdem Serenitatis Vestrae bonus cognatus

- ¹ Zbigniew Bobrownicki, Polish nobleman, lectistrator and royal secretary; from 1627 Burgrave of the Cracow castle.
- ² Jadwiga Silnicka, wife of Zbigniew Bobrownicki.
- ³ Kochcicy (Kochtitzki, Kochtizky), noble family from Silesia.

No. 779

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 17 March 1631

Sigismund III, King of Poland, informs Emperor Ferdinand II that the Sejm has decided to pay the overdue salary to his soldiers who took part in the war with Sweden in Prussia. Burgrave Karl Hannibal von Dohna will be notified when the money is ready to be paid out.

Copy: BC Cracow, MS 365, pp. 294–295.

Inter caetera publica negotia, quae ordinibus Regni in hisce proxime praetensis comitiis¹ proposuimus etiam de solutione praestanda militi Maiestatis Vestrae, qui nobis in Prussiam a Maiestate Vestra submissus fuit, cum iisdem egimus. Constitutae quidem sunt cum ob alias reipublicae necessitates, tum eo quoque nomine contributiones, verum quod tempus conferendorum ex particularibus incolarum conventibus, qui brevi peragentur pendeat nullam certitudinem eiusdem temporis interea Maiestati Vestrae perscribere possumus, ut primum tamen eam pecuniam contributam ac collectam esse intellexerimus magnificum burgrabium de Dohna² certiolem facere haud morabimur, nostrosque designabimus commissarios, qui circa repraesentationem stipendiorum etiam de iniuriis et damnis incolis Regni nostri, quae plurimum gravia perpessi sunt, cum iisdem militibus agent, iustitiam debitam, administrationem, damnorumque compensationem ex iisdem stipendiis, pro ut aequitatis ipsa ratio exigit, urgebunt. De caetero Maiestati Vestrae felices rerum successus ac diuturnam valetudinem omnisque prosperitatis incrementa ex animo precamur. Datum Varsaviae die 17 Martii 1631.

¹ The Sejm that was in session from 29 January to 12 March 1631 made a decision to finalize the payout of the salary to the imperial soldiers who took part in the war with Sweden in 1629.

² Karl Hannibal von Dohna.

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 19 April 1631

Sigismund III, King of Poland, notifies Emperor Ferdinand II that he sends his envoy Marcin Krasicki, voivode of Podolia, who will explain why the King could not come to the wedding of Ferdinand III, King of Hungary.

*Original: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1631, fos 5r–6v. Trace of the seal.
Copy: BC Cracow, MS 365, pp. 590–591.*

Serenissimo et excellentissimo principi domino Ferdinando II divina favente clementia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Styriae, Carintiae, Carniolae, Vitembergae, comiti Tirolis domino cognato et affini nostro carissimo. Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque, nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex. Salutem et mutui amoris contiuum incrementum. Serenissime et excellentissime princeps domine cognate et affinis noster carissime.

Diu destinatum ad nuptias serenissimi Ungariae regis¹ cognati et affinis nostri ac serenissimi legatum modo primum mittimus illustrem et magnificum Martinum de Krasiczyn Krasicki² palatinum Podoliae ac Premisliensem, Lubomliensem, Bolemoviensem praefectum. Causam tardioris adventus aperiet ipse coram Maiestati Vestrae dum legationem prosequetur. Cui ut benevolas aures praebet et fidem habeat Maiestas Vestra peramanter postulamus, eandemque diu ac feliciter imperare ex animo precamur. Datum Varsaviae die XIX mensis Aprilis anno Domini MDCXXXI regnorum nostrorum Poloniae XXXXIV Sueciae XXXVIII anno.

Eiusdem Maiestatis Vestrae bonus cognatus Sigismundus rex

¹ On 20 February 1631, Ferdinand III, King of Hungary and Bohemia, married Infanta Maria Anna, daughter of Philip III, King of Spain.

² Marcin Krasicki (1574–1631), Polish nobleman, diplomat, supporter of Sigismund III and the Habsburgs (he was the lectistrator of Queen Constance); starost of Przemyśl, Luboml and Bolimów, castellan of Lviv (1618–1630), voivode of Podolia (1630–1631). In 1631, while he stayed at the Emperor's court, Ferdinand II conferred upon him the title of Imperial Count.

No. 781

King Sigismund III to King Ferdinand III

Warsaw, 19 April [1631]

Sigismund III, King of Poland, notifies Ferdinand III, King of Hungary, that Marcin Krasicki, voivode of Podolia, was to be sent to his wedding ceremony, but due to important reasons the envoy could not arrive on time.

Copy: BC Cracow, MS 365, p. 591.

Quam in nuptiis Serenitatis Vestrae obiturus erat nostro nomine legationem illustris et magnificus Martinus de Krasiczyn Krasicki, palatinus Podoliae ac Praemisiensis¹ etc. praefectus, legatus noster has graves causas atque difficultates hucusque distulerat, quas ipse Serenitati Vestrae coram exponet. Caeterum Serenitas Vestra non tempore sed affectu nostro eam metietur et benevola aure fideque eidem legato nostro data studium nostrum praesensque officium a sincero animo profectum pari voluntatis affectu prosequetur. Cui de caetero etc. Varsaviae die 19 Aprilis.

¹ Marcin Krasicki, see no. 780.

No. 782

King Sigismund III to Queen Maria Anna

[Warsaw, 19 April 1631]

Sigismund III, King of Poland, through his envoy Marcin Krasicki, sends Infanta Maria Anna, Queen of Hungary, wishes on the occasion of her wedding with Ferdinand III, King of Hungary.

Copy: BC Cracon, MS 365, p. 592, the place and date of the letter missing; the letter has been dated on the basis of the letter from Sigismund III to Emperor Ferdinand.

Mittimus officii causa ad serenissimum Hungariae regem¹ cognatum nostrum clarissimum ad Serenitatem Vestram illustrem et magnificum Martinum de Krasiczyn Krasicki etc. legatum nostrum. Cui nostro nomine gratulantem uberrime auspicatissima connubii solatia Serenitati Vestrae, ut fidem habeat Serenitas Vestra peramanter postulamus, eandemque prospera et optima valetudine uti exoptamus.

¹ Ferdinand III, see no. 780.

No. 783

Prince Władysław Sigismund to Archduke Leopold V

Warsaw, 21 April 1631

Prince Władysław Sigismund informs Archduke Leopold V that bandmaster Marco Scacchi, who is on his way to Italy, will present to the Archduke some of his musical pieces. The Prince is afraid that they might not be very appealing, but he asks the Archduke to look upon them with favour.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, s.f. Seal.

Serenissimo Signore mio

Convenendo allo Scacchi¹ maestro della mia capella nel ritorno, che per suoi particolari interessi fa in Italia passar per costà, presenterà egli con questa occasione all'Altezza Vostra alcune sue opere in musica, le quali se ben mi rendo certo, che non saranno per dispiacerle, che puotranno procurarle al quanto di favore appresso lei, niente di meno la prego io somministrar bene anche in mio riguardo, che per esser Signore molto da me amato, ne sentiro perciò contento particolare, et all'Altezza Vostra ne professarò l'obbligo, alla quale con tal fine auguro continuati felicità. Varsavia li 21 di Aprile 1631.

Di Vostra Altezza Serenissima

Affetionatissimo fratello et servitore

Vladislao Sigismundo

¹ Marco Scacchi (1602–1662), Italian violinist and composer, bandmaster of the royal band; he stayed in Poland from 1621 to 1649.

No. 784

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 12 June 1631

Sigismund III, King of Poland, notifies Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, that envoy Mikolaj Wojciech Gniewosz will visit her on his way back from France.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 382r–383v. Seal.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque, nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principis dominae Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiducissae Austriae, ducissae Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Tirolis, dominae Frisiae cognatae nostrae carissimae, salutem et et omnem felicitatem. Serenissima princeps cognata nostra carissima.

Ex Gallia redeunti venerabili Nicolao Alberto de Olescow Gniewosz abbati Koprivnicensi¹ legato nostro ad Serenitatem Vestram officii causa divertere mandavimus. Itaque cum ille Serenitati Vestrae et praesentes litteras nostras et amantissimi cognati studia repraesentabit, ut illi aures et fidem praebeat et rebus nostris ex usu et occasione faveat, maiorem in modum postulamus. Quam ut Deus diu salvam et incolumem servet ex animo precamur. Datum Varsaviae die XII mensis Iunii anno Domini MDCXXXI regnorum nostrorum Poloniae XXXXIV Sueciae XXXVIII anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

benevolus cognatus

Sigismundus rex

¹ Mikolaj Wojciech Gniewosz.

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 2 July 1631

Emperor Ferdinand II informs Sigismund III, King of Poland, about the arrival of envoy Marcin Krasicki, who delivered congratulations on the wedding of Ferdinand III, King of Hungary and Bohemia.

Fair copy: HHStA Vienna, Polen I 54, Polonica 1631, f. 19r, the letter is hard to read due to minute handwriting and numerous, barely legible abbreviations.

Illustrem ac magnificum sincere nobis dilectum Martinum de Krasiczyn Krasicki palatinum Podoliae, Premisliensem, Lubomliensem ac Bolemens¹ praefectum de mandato et commissione Serenitatis Vestrae de nuptiis regis serenissimi Hungariae ac Bohemiae Regnorum carissimi nostri filii² et neptis nostrae nobis gratulantur deque suo in nos et augustam domum nostram Austriacam studii ac amoris affectu perquam ampliantur et ^apoliantur ^adistrantur^a de utriusque rebus ac dispositis [^b] Serenitatis Vestrae de re et tempore ^adistricte^a replicantur ita libenter ac iucundius audimus, uti ea omnia officia ac optimo ac amantissimo nostri animo nec non communi nostris suisque rebus consulendi desiderio proficisci intelligimus plenum ^apersolutum^a nobis habemus. Id quod [^b] idem legatus Serenitatis Vestrae per quem in illo cognovimus nostra praesentia ac prudentia diffusius ferret [^b] inde de responso quid in scriptis illi dedimus eadem Serenitas Vestra intelliget propositiones que suas in quam ^apertinentiam^a nos resolverimus. Cui plenam in his omnibus fidem ut adhibeat amanter postulamus. De caetero eidem Serenitati Vestrae cognati, affinis vicinique et fratris amantissimi officia ac studia pari affectu deferentes omnia [^b] suo voto ^autimur^a cupimus. Vienna 2 Iulii 1631.

^{a-a} *uncertain transcription*

^b *illegible word / words*

¹ Marcin Krasicki, see no. 780.

² Ferdinand III, King of Hungary.

No. 786

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 11 July 1631

Sigismund III, King of Poland, notifies Emperor Ferdinand II of the death of his wife Constance.

Copies: BC Cracov, MS 359, p. 606; BC Cracov, MS 365, pp. 879, 947–048.

Serenissimo et excellentissimo principi domino Ferdinando II divina favente clementia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Ungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae, Vitembergae, comiti Tirolis, domino cognato et affini nostro carissimo salutem et mutui amoris continuum incrementum. Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae salutem et mutui amoris incrementum. Serenissime et excellentissime princeps domine cognate et affinis noster carissime.

Inopinata mors hesternae die serenissimae reginae coniugis¹ nostrae desideratissimae gravi instar fulminis ictu domum nostram regiam concussit. Orbati tali thori sceptrique socia et tanto percussi et consauciati dolore unicum in praesentia solatium aegri habemus, cum mentem ad divinae voluntatis beneplacitum revocamus, et in sinum Maiestatis dolorem nostrum effundimus. Amissimus nos coniugem omnia laudum praeconia exsuperantem, amisit Maiestas Vestra sororem, quae unice Maiestatem Vestram semper coluit et quam vicissim Maiestas Vestra impense amavit. Nobis quidem tantam iacturam etsi nihil humanum satis sarcire potest, sarciet tamen magna ex parte diu superstes vita Maiestatis Vestrae, in qua bonae coniugis amissae amorem ac memoriam recondimus. Caeterum est utraque susceptam prolem Maiestati Vestrae commendamus, precamurque ut amorem fraternum quam vivis impendebat, nobis et nepotibus tenebraeque nepti pari affectu impendat. Quam diu incolumem atque sospitem esse cupimus. Datum Varsaviae die XI Iulii 1631.

Bonus cognatus

¹ Queen Constance of Austria died on 10 July 1631 in Warsaw.

No. 787

King Sigismund III to King Ferdinand III

[Warsaw, 11 July 1631]

Sigismund III, King of Poland, notifies Ferdinand III, King of Hungary and Bohemia, of the death of his wife Constance.

Copies: BC Cracow, MS 359, p. 607; BC Cracow, MS 365, p. 879–880.

Inopinata mors hesternae die serenissimae reginae coniugis¹ nostrae desideratissimae gravi instar fulminis ictu domum nostram regiam concussit. Orbati tali thori sceptrique socia et tanto percussi et consauciati dolore, unicum in praesentia solatium aequi habemus cum mentem ad divinae voluntatis beneplacitum revocamus et cum Serenitate Vestra dolorem nostrum communicamus. Amisimus nos coniugem omnia laudum praemia exsuperantem, amisit Serenitas Vestra amitam, quae Serenitatem Vestram unice amavit. Caeterum officii testandi et leniendi doloris causa id Serenitati Vestrae nuntiare voluimus Deum precati, ut luctum nostrum superstiti diu vita Serenitatis Vestrae soletur et omnes maestitudinis causas deinceps ab ea avertat. Quod reliquum est Serenitati Vestrae omnia fausta atque prospera a Deo precamur. Datum ut supra.

¹ Queen Constance of Austria.

No. 788

King Sigismund III to King Philip IV

Warsaw, 11 July 1631

Sigismund III, King of Poland, notifies Philip IV, King of Spain, of the death of his wife Constance.

Copy: BC Cracow, MS 365, p. 948.

Serenissime princeps cognate et affinis noster carissime. Inopinata mors hesternae die serenissimae reginae coniugis¹ nostrae desideratissimae gravi instar fulminis ictu domum nostram regiam concussit. Orbati tali thori sceptrique socia et tanto perculsi et consauciati dolore unicum in praesentia solatium aegri habemus, cum mentem ad divinae voluntatis beneplacitam revocamus. Ceterum officii testandi leniendi doloris causa id Maiestatis Vestrae nunciare voluimus, Deum precati ut luctum nostrum superstitute diu vita Maiestatis Vestrae soletur et omnes maestitudinis causas deinceps ab ea avertat. Quod reliquum est Maiestati Vestrae omnia fausta atque prospera a Deo precamur. Datum Varsaviae die 11 Iulii anno 1631.

¹ Queen Constance of Austria.

No. 789

King Sigismund III to Queen Maria Anna

Warsaw, 11 July 1631

Sigismund III, King of Poland, notifies Infanta Maria Anna, Queen of Hungary, of the death of his wife Constance.

Copy: BC Cracow, MS 359, p. 609.

Sic supremo vitae et rerum humanarum moderatori visum est, ut serenissima regina coniunx¹ nostra desideratissima die hesternae in vivis esse desineret. Hinc quanto in luctu, amissa tali thori Regni que socia versamur facile Maiestas Vestra iudicabit, quam etiam scimus accepto nuntio amissae cognatae longe amantissimae gravi doloris ictu consauciatum iri. Amabat enim unice Maiestatem Vestram et nihil prius et antiquius incolumitate et successibus Maiestatis Vestrae ducebat. Nos quidem et officii praestandi et doloris levandi causa Maiestatem Vestram tristi hac et lugubri occasione compellere voluimus Deum precati, ut laetiora deinceps Maiestati Vestrae nuntiemus et de Maiestate Vestra nunquam nisi laeta et prospera audiamus. Cui longaeuam valetudinem et omnem felicitatem a Deo precamur. Datae Varsaviae die XI mensis Iulii 1631.

Eiusdem Maiestatis Vestrae benevolus cognatus.

¹ Queen Constance of Austria.

No. 790

King Sigismund III to Queen Anna¹

Warsaw, 11 July 1631

Sigismund III, King of Poland, notifies Infanta Anna, Queen of France, of the death of his wife Constance.

Copy: BC Cracow, MS 359, p. 609–610.

Sic supremo vitae et rerum humanarum moderatori visum est, ut serenissima regina coniunx² nostra desideratissima die hesternā in vivis esse desineret. Hinc quanto in luctu, amissa tali thori Regniq̄ue socia versamur facile Maiestas Vestra iudicabit, quam etiam scimus accepto nuntio amissae cognatae longe amantissimae gravi doloris ictu consauciatum iri. Amabat enim unice Maiestatem Vestram et nihil prius et antiquius incolumitate et successibus Maiestatis Vestrae ducebat. Nos quidem et officii praestandi et doloris levandi causa Maiestatem Vestram tristi hac et lugubri occasione compellare voluimus Deum precati, ut laetiora deinceps Maiestati Vestrae nuntiemus et de Maiestate Vestra nunquam nisi laeta et prospera audiamus. Cui longaeuam valetudinem et omnem felicitatem a Deo precamur. Datae Varsaviae die XI mensis Iulii 1631.

Eiusdem Maiestatis Vestrae benevolus cognatus

¹ Anna of Austria (1601–1666), daughter of Philip III, King of Spain, and Margaret of Austria; in 1615 she married Louis XIII, King of France.

² Queen Constance of Austria.

No. 791

King Sigismund III to Infanta Isabella

Warsaw, 11 July 1631

Sigismund III, King of Poland, notifies Infanta Isabella, Governor of the Southern Netherlands, of the death of his wife Constance.

Original: AGR Brussels, SEA 531, fos 388r–389v. Seal.

Copies: BC Cracom, MS 376, p.78, dated 12 July 1631; AGR Brussels, SEA 531, fo. 390r, translation into French.

Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque, nec non Suecorum, Gothorum, Vandalorumque haereditarius rex. Serenissimae principi dominae Isabellae Clarae Eugeniae Dei gratia infanti Hispaniarum, archiducissae Austriae, ducissae Burgundiae, Brabantiae, Luxemburgi, Geldriae, comiti Tyrolis, cognatae nostrae carissimae. Salutem et et omnem felicitatem. Serenissima princeps cognata nostra carissima.

Inopinata mors hesternae die serenissimae reginae coniugis¹ nostrae desideratissimae gravi instar fulminis ictu domum nostram regiam concussit. Orbatili thori sceptrique socia et tanto percussi et consauciati dolore, unicum in praesentia solatium aegri habemus, cum mentem ad divinae voluntatis beneplacitum revocamus. Ceterum officii testandi et leniendi doloris causa id Serenitati Vestrae nuntiare volumus deprecati ut luctum nostrum superstite diu vita Serenitatis Vestrae solet et omnes maestitudinis causas deinceps ab ea avertat. Quod reliquum est Serenitati Vestrae omnia fausta atque prospera a Deo precamur. Datum Varsaviae die XI mensis Iulii anno Domini MCXXXI regnorum nostrorum Poloniae XXXXIII Sueciae XXXVIII. anno.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

benevolus cognatus

Sigismundus rex

¹ Queen Constance of Austria.

No. 792

Prince John Casimir¹ to Archduke Leopold V

Warsaw, 14 July 1631

Prince John Casimir notifies Archduke Leopold V of the death of his mother, Queen Constance.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, s.f. Seal.

Durchleuchtigster Erzherzog Freundlich Hochgeliebter Herr und Vetter. Obwohl ich nach wunsch meines Herzens Euer Durchlaucht zuersuchen ich den anfang gern mit waß frölicher gemacht hette, So hatt es doch der Allmächtigen Gottes Väterlicher vorsehung also gefallen, daß ich derselben leider notificiren und clagen muß, wie durch unverhofftes trawrigstes abliebenn Ihre Königliche Majestät meiner gnädigsten hochgeliebsten Frawen und Mutter², ich und meiner geliebten Herren Geschwistere Liebden zuefrühzeittem weiß geworden, also in solchenn standt gerathenn, in welchenn wir, nechst Gottes des Allmächtigem direction, Euer Durchlaucht und andrer unsern Hauße in solcher nähe verwanten, ersezliche pfleg und fursorg, zumahl bey so hohen alter Ihrer Königliche Majestät unsers gnädigstem hochbetrübten Herren und Vaters³ hochlich benötigt sein, Die welche vonn Euer Durchlaucht Ich hermit ganz fleisig und hochvertrawlich mir und meiner geliebten Herrn Geschwistere Liebden hoffe und biette, mich hinwiederumb neben derselbem Liebden zue Euer Durchlaucht unsers hochgeliebten Herren und Vettern verdinsten, allem vermüngen nach willigst erbittend, Und damit Euer Durchlaucht der bewahrung Gottes des Allmächtigenn herzlich bevehlend. Datum Warschaw den 14 July anno AD 1631

Euer Durchlaucht

Getrewer dienstwilliger
Vetter weil ich leb
Johan Kasimier

¹ John Casimir Vasa (1609–1672), son of Sigismund III and Constance of Austria, King of Poland (1648–1668), abbot of Saint-Germain-des-Prés (1669–1672).

² Queen Constance of Austria.

³ Sigismund III.

No. 793

Prince John Albert¹ to Archduke Leopold V

Warsaw, 14 July 1631

Prince John Albert notifies Archduke Leopold V of the death of his mother, Queen Constance.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, s.f. Seal.

Durchleuchtigster Erzherzog Freundlicher Hochgeliebter Herr und Vetter. Wie schleunig und unverhofft Ihre Königliche Majestät unsre gnadigste hochgeliebte Fraw und Mutter², daß leiben dießer unsicheren betrieglichem weldt, in ein viel bessers verendert habenn Euer Durchlaucht auß zeigern dero gewesenen Cammerdinner relation mit mehreren zuevernehmben. Wann dann dardurch sowohl meiner geliebtenn Herren Geschwistere Liebden, alß mir viel menschlichen trostes, pfleng, und fursorg abgangenn, so gelanget an Euer Durchlaucht mein Freundliches vertrawliches biettenn die wolle ins künfftige der verwantnuß und erheischenden notturfs nach, uñß mit vaterlicher affection rath und trost soviel do eifrigar complectirenn und bey wohnen, vom mir hinwiederumb, ein andächtiges gebett, fur Euer Durchlaucht langwirige gesundt und wohlstand erwartenn, zuwelchem ich von herzen erböttig, und damit Euer Durchlaucht Göttlicher obacht getrendlich empfehle. Datum Warschaw den 14 tag July anno 1631.

Euer Durchlaucht

Getrewer und dienstwilliger
Vetter weil ich lebe
Johann Albrecht

¹ John Albert Vasa (1612–1634), son of Sigismund III and Constance of Austria, bishop of Warmia (1621–1631); from 1629 Cardinal; bishop of Cracow (1632–1634).

² Queen Constance of Austria.

Prince Charles Ferdinand to Archduke Leopold V

Warsaw, 14 July 1631

Prince Charles Ferdinand notifies Archduke Leopold V of the death of his mother, Queen Constance.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, s.f. Seal.

Durchleuchtigster Erzherzog Freundlicher Hochgeliebter Herr und Vetter. Wir zweifelt nicht, es werden Euer Durchlaucht auß dießen orttenn vonn unserm väterlichenn Euer Durchlaucht, so nah verwanten Hause alle glückliche zeyttung verhies fein, oder ia naturlicher vermuttlicher weiße wünschen, So hat doch der Allmächtige Güettige Gott, seinem unerforschlichenn Rath und willen nach, durch unverhofftes seliges ableibenn Ihre Königliche Majestät unsrer gnädigsten hochgeliebtesten Frawen und Mutter¹, wie Euer Durchlaucht auß zeigern breiter zuevornehmben, ein weit anders verhenget, Dahero wir dero hochseeligsten Majestät nachgebliebene Kindere zue Euer Durchlaucht und gleichenn unsers Haußes verwanten Potentaten, zue flüchtenn gar zue zeitliche ursach bekommen, In massen Ich dieselbe himit auffß fleizigst ersuche, Sie wolle ihr meinen geliebten Herrn Geschwistere Liebden und mich, von nun ann soviel do mehr befohtenn sein, und uns dero mit leidenliche affection rath, trost, und hülfß in vorfallenden occasionen, den verwandt nus und vertrauen nich empfinden lassen. Daßwiel Ich meines theilß bey dem lieben Gott, fur Euer Durchlaucht Gesundtheyt und langwiriges wohlergehen vonn herzenn verbiettenn, auch wo ich sonst kam, umb dieselbe nach vermögenn zuevorschulden nichts erwinden lassen. Damit Euer Durchlaucht in Göttlichen Vatterlichen schuz getrawlich empfehlendt. Datum Warschaw den 14 tag July anno 1631.

Euer Durchlaucht

Getrewer und dienstewilliger
Vetter weil ich lebe
Carl Ferdinand

¹ Queen Constance of Austria.

No. 795

Prince Alexander Charles¹ to Archduke Leopold V

Warsaw, 14 July 1631

Prince Alexander Charles notifies Archduke Leopold V of the death of his mother, Queen Constance.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, s.f. Seal.

Durchleuchtigster Erzherzog Freundlicher Hochgelibter Herr und Vetter. In waß laydiges betrübnüß Gott der Allmächtige mit hin nehmung Ihre Königliche Majestät meiner gnädigenn Frawen und Mutter², meiner geliebten Geschwiester Liebden, und mich dero nach gebliebene fast unvorsagte Kinder viel zue früh gerathenn lassenn, versorg Euer Durchlaucht auß zeigern dero Majestät gewesenen Kammerdiener, undt vermerken baldt, daß uns von nun an nechst dem Allmächtigenn Gott zue Euer Durchlaucht undt derogleichenn unsers Hauses verwantenn ein soviel do zuvorsichtigers flüchtenn und vertrauen erwachsenn sey, Dahero dieselbe Ich auch vonn Herzen biette, Sie wolle unß vonn nun an dero mitträterlichen huldt, rath, trost und pfleg, soviel do fleisiger lassenn befohlen sein, Daß viel Ich ann allen, waß solches zue demeriem angesehene werden möchte, soviel mir münglich, nichts erwinden lassenn. Damit Euer Durchlaucht Göttlichem bewahrsamb ganz emphig empfehend. Datum Warschaw den 14 tag July anno 1631.

Euer Durchlaucht

Getrewer und dienst williger Veter
weil ich lebe
Alexander Carl

¹ Alexander Charles Vasa (1614–1634), son of Sigismund III and Constance of Austria.

² Queen Constance of Austria.

No. 796

**Princess Anna Catherine Constance
to Archduke Leopold V**

Warsaw, 14 July 1631

Princess Anna Catherine Constance informs Archduke Leopold V of the death of her mother, Queen Constance.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, s.f. Seal.

Durchleuchtigster Erzherzog Freündtlicher Hochgelibter Herr und Vetter, Ihr Königliche Majestät meine gnädigste allerliebste Fraw und Mutter¹, nach Gottes rath dießer weldt gesegnet, habenn mich dero einiges Töchterle und Jüngstes Kindt, ein gar zue früh und zeitiges Weißlein hinter Ihr gelassenn, welches Euer Durchlaucht meinen hochgeehrten Herren und Vettern Ich demüttigst clage und biette, die wollenn auch nunmehr mitwater mir der Verwandtnußnach, tröstlich, rätlich, und hülflich sein, und vergönnen, daß zue Euer Durchlaucht Ich mich deßenn in allenn gelegenheittenn sicherlich versehen müge, Welches Ich mit Kindtlicher affection undt fleisiger furbiet zue dem lieben Gott zuevorschuldenn von herzen erbottig, Euer Durchlaucht deß Allmächtigenn Gottes behuettengk demüttigst empfehendt. Datum Warschaw den 14 tag July anno 1631.

Euer Durchlaucht

Getrewe und dienstwillige
Muhme und Tochter
weil ich leb
Anna Catharina

¹ Queen Constance of Austria.

No. 797

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

24 September 1631

Sigismund III, King of Poland, informs Emperor Ferdinand II that he decided that 3 November will be the day of the payout of the salary to the imperial soldiers who fought in Prussia. He asks the Emperor to appoint commissioners who together with their Polish counterparts will assess the damage done to royal subjects by the imperial forces.

Copy: BC Cracow, MS 365, p. 695.

Receperamus nos significaturos Maiestati Vestrae de tempore solvendorum stipendiorum copiis Maiestatis Vestrae militaribus olim in subsidium exercitui nostro in Prussiam ab eadem submissis. Quare cum ex praefectis thesauri Regni nostri intellexerimus pecuniam in eum usum ex publicis contributionibus iam collectam esse¹, terminum solutioni diem videlicet tertiam mensis Novembris nos in civitate nostra Posnaniensi praefixisse Maiestati Vestrae hisce literis nuntiamus. Pro quo quidem tempore ut suos commissarios, qui ratione habita damnorum ab iisdem militibus subditis nostris illatorum supputationem cum nostris commissariis instituant vel certe de toto hoc negotio ex aequo et bono transigant eo ablegare velit amanter a Maiestate Vestra acquirimus. Cui de caetero felicissimos rerum successus ac diuturnam valetudinem a Deo precamur. 24 Septembris 1631.

¹ See no. 776.

No. 798

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 8 December 1631

Sigismund III, King of Poland, notifies Emperor Ferdinand II of receiving and giving a hearing to his envoy Georg von Oppersdorff.

Copy: BC Cracow, MS 365, p. 911.

Legatio Maiestatis Vestrae qua apud nos functus est egregie magnificus Georgius comes ab Oppersdorff¹, aegros nos animo pariter et corpore ita recreavit, ut animum ad aequitatem reficere audeamus et vires dolore et morbo prostratas sensim recipiamus. Nam officiosa haec Maiestatis Vestrae doloris communicatio, pristinique affectus praeclara testificatio id momenti apud nos habuit, ut utrique aegritudini medere potuerit. Referebat id coram legatus Maiestati Vestrae quam prono et propenso affectu illum admiserimus et audiverimus quamque grato animo tam illustrem amoris fraterni testificationem a Maiestate Vestra acceperimus ac insuper quantopere cupiamus eam omni studio ac officio demereri. Quam de reliquo divinae protectioni commendamus et diu salvam atque florentem esse cupimus. Datum Varsaviae die VIII mensis Decembris anno Domini 1631.

¹ Georg von Oppersdorff (1588–1651), Silesian nobleman; in 1626 he received the title of Imperial Count; imperial counsellor, writer; he implemented the Emperor's policy of recatholisation of Silesia; starost of the Duchy of Głogów (1622–1642), landvogt of Upper Lusatia.

No. 799

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 5 January 1632

Sigismund III, King of Poland, informs Emperor Ferdinand II that he agreed to allow Jan Sokołowski, starost of Bydgoszcz, to recruit soldiers.

Copies: BC Cracow, MS 359, p. 327, BC Cracow, MS 365, pp. 912–913.

Binas nobis literas¹ a Maiestate Vestra reddi curavit generosus Sokolowski², castellanus Bydgostiensis Maiestatis Vestrae tribunus, quarum in alteris amanter postulat, ut militis pro Maiestate Vestra scribendi in ditionibus Regni nostri illi potestatem faciamus. Utrique sane Maiestatis Vestrae flagitationi pro constanti ac perpetuo nostro in Maiestatem Vestram studio satisfacere audebimus et ipsum castellanum ex usu et occasione gratia regia prosequaturi et ut colligendi militis copiam habeat cum senatoribus Regni nostri pro more ac instituto reipublicae communicaturi. Nihil nobis certe iucundius optatiusque unquam fuerit quam rebus Maiestatis Vestrae quarum fortunam communem nobiscum ducimus commodare. Cui felices rerum omnium successus a Deo precamur. Datum Varsaviae die V mensis Ianuarii anno Domini 1632.

¹ The mentioned letters have not been found.

² Jan Sokołowski (d. c. 1648), Polish nobleman from Wielkopolska, starost of Radziejów (1620–1630), castellan of Bydgoszcz (1628–1636). In 1630 he was banished and temporarily left Poland.

No. 800

Prince Charles Ferdinand to Archduke Leopold V

Warsaw, 15 January 1632

Prince Charles Ferdinand expresses his gratitude to Archduke Leopold V for the condolences he offered on the death of his mother and Archduke's sister.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, s.f. Seal.

Serenissime princeps domine avuncule observantissime.
Refricavit una, levavitque dolorem nostrum obitu optimae parentis susceptum legatus Serenitatis Vestrae, dum et communem nobiscum ipsius luctum commemoraret, et optimum eiusdem erga nos affectum prolixè testaretur. Commovemur enim, angimurque nos propria tantum, sed etiam Serenitatis Vestrae iactura, erepta nobis longe optima matre¹, Serenitati Vestrae carissima sorore. Ceterum sicut dolori nostro solatium tulit amantissima haec Serenitatis Vestrae compellatio, ita Serenitatem Vestram augustamque eius domum uberrimis solatiis repleti cupimus, precamurque. Quae nomine nostro plenius referenti legato ipsius, ut benevolas aures adhibeat, et nos eo, quo coepit, affectu, atque benevolentia complectatur Serenitas Vestra, maiorem in modum petimus. Eidemque diuturnam incolumitatem faustaque ac prospera omnia a Deo precamur. Datum Varsaviae die XV mensis Ianuarii anno Domini MDCXXXII.

Serenitatis Vestrae

nepos addictissimus

Carolus Ferdinandus

¹ Queen Constance of Austria.

No. 801

Prince Alexander Charles to Archduke Leopold V

Warsaw, 15 January 1632

Prince Alexander Charles, bishop of Wrocław expresses his gratitude to Archduke Leopold V for the condolences he offered on the death of his mother and Archduke's sister.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, s.f. Seal.

Serenissime princeps domine avuncule observantissime.

Refricavit una, levavitque dolorem nostrum obitu optimae parentis susceptum legatus Serenitatis Vestrae, dum et communem nobiscum ipsius luctum commemoraret, et optimum eiusdem erga nos affectum prolixè testaretur. Commovemur enim, angimurque nos propria tantum, sed etiam Serenitatis Vestrae iactura, erepta nobis longe optima matre¹, Serenitati Vestrae carissima sorore. Ceterum sicut dolori nostro solatium tulit amantissima haec Serenitatis Vestrae compellatio, ita Serenitatem Vestram augustamque eius domum uberrimis solatiis repleti cupimus, precamurque. Quae nomine nostro plenius referenti legato ipsius ut benevolas aures adhibeat et nos eo, quo coepit, affectu, atque benevolentia complectatur Serenitas Vestra, maiorem in modum petimus. Eidemque diuturnam incolumitatem faustaque ac prospera omnia a Deo precamur. Datum Varsaviae die XV mensis Ianuarii anno Domini MDCXXXII.

Serenitatis Vestrae

nepos addictissimus

Alexander Carolus

¹ Queen Constance of Austria.

No. 802

Prince John Albert to Archduke Leopold V

Warsaw, 15 January 1632

Prince John Albert expresses his gratitude to Archduke Leopold V for the condolences he offered on the death of his mother Constance, Archduke's sister.

Original: TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, s.f. Seal.

Serenissime princeps domine avuncule observantissime.
Refricavit una, levavitque dolorem nostrum obitu optimae parentis susceptum legatus Serenitatis Vestrae, dum et communem nobiscum ipsius luctum commemoraret, et optimum eiusdem erga nos affectum prolixè testaretur. Commovemur enim, angimurque nos propria tantum, sed etiam Serenitatis Vestrae iactura, erepta nobis longe optima matre¹, Serenitati Vestrae carissima sorore. Ceterum sicut dolori nostro solatium tulit amantissima haec Serenitatis Vestrae compellatio, ita Serenitatem Vestram augustamque eius domum uberrimis solatiis repleti cupimus, precamurque. Quae nomine nostro plenius referenti legato ipsius ut benevolas aures adhibeat et nos eo, quo coepit, affectu, atque benevolentia complectatur Serenitas Vestra, maiorem in modum petimus. Eidemque diuturnam incolumitatem faustaque ac prospera omnia a Deo precamur. Datum Varsaviae die XV mensis Ianuarii anno Domini MDCXXXII.

Serenitatis Vestrae

nepos addictissimus

Ioannes Albertus

¹ Queen Constance of Austria.

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 18 January 1632

Sigismund III, King of Poland, notifies Emperor Ferdinand II that he received Athanasius Gerogiceus, his envoy to Muscovy. He thanks the Emperor for undertaking peace mediation; he handed over to the envoy his instructions and letters.

*Original: HHStA Vienna, Polen I 55, Polonica 1632, Jänner, fos 39r–40v. Trace of the seal.
Copy: BC Cracow, MS 365, pp. 924–925.*

Serenissimo et excellentissimo principi domino Ferdinando II divina favente clementia electo Romanorum imperatori semper augusto ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae, Styriae, Carintiae, Carniolae, Vitembergae, comiti Tirolis domino cognato et affini nostro carissimo. Sigismundus III Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque, nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex. Salutem et mutui amoris contium incrementum. Serenissime et excellentissime princeps domine cognate et affinis noster carissime.

Non possumus nisi gratissimo affectu prosequi id Maiestatis Vestrae erga nos Regnumque nostrum studium, quod testari voluit, misso in Moscoviam legato suo ad explorandos pacandosque efferatae gentis animos. Residebit huius officii grata in animo nostro memoria, parique affectu ac omni officiorum genere illud rependere adnitemur. Caeterum libenter aures et studium nostrum iis rebus accommodavimus, quas nobis idem generosus Achenatius Georgicaeus¹ Maiestatis Vestrae consiliarius nomine ipsius exposuit. Iam ille mandatis et literis a nobis instructus itineri se dedit; ceterum, quae a nobis ad puncta a Maiestate Vestra proposita audivit, ipse uti existimamus, perscripsit. In quibus si desiderio Maiestatis Vestrae respondere non potuimus, aequi bonique consulet et necessitati potius, institutis Regni ac praesenti rerum nostrarum statui totum id, quicquid a nobis praestari non potest, imputabit, ne de optima voluntate nostra, sinceroque et constanti affectu nostro, quo rebus Maiestatis Vestrae aequae ac proprius, studemus, quidpiam sinistrum sibi persuaderi patietur. Quam ut Deus diu salvam ac incolumem, omnique felicitate florentem servet ax

animo cupimus, precamurque. Datum Varsaviae die XVIII mensis Ianuarii
anno Domini MDCXXXII regnorum nostrorum Poloniae XXXXV
Sueciae XXXVIII anno.

Eiusdem Maiestatis

vestrae benevolus cognatus

Sigismundus rex

¹ Atanazije Jurjević, known as Athanasius Gerogiceus (c. 1590–c.1640), Croatian composer, writer, translator and diplomat in the service of the Habsburgs; he went on diplomatic missions to Bosnia, Poland and Slavonia. Gerogiceus came to Poland in the first days of January 1632 and soon left for Moscow. His mission ended with failure. Tsar Michael I refused to give him a hearing.

Prince Władysław Sigismund to Emperor Ferdinand II

Merkiné, 20 January 1632

In response to the letter from Emperor Ferdinand II, delivered by envoy Athanasius Gerogiceus, Prince Władysław Sigismund concludes that in the present political situation the proposition to invade Sweden is unfeasible and the Emperor should write a letter regarding this matter to Sigismund III.

Copy: HHSLA Vienna, Polen 56, fo. 41.

Sacra Cesarea Maestà

Dal Signore Atanasio Giorgico¹ Ambasciatore di Vostra Maestà Cesarea che mi ha presentate le sue lettere² vengo ragguagliato con molta mia sodisfatione di quanto si è degnata imporle significarmi, e particolarmente del pensiero, che ha, circa il far diversione d'armi in Suecia; a che rispondo. Che è ben vero ch'anni sono io proposi questo, stimandolo all'houra molt'atto, se non ad attacar l'inimico, almeno a danneggiarlo et in debelirlo; ma in questo tempo vede Vostra Maestà Cesarea che la somma delle cose hanno, in tal modo mutato faccia ch'io non m'affidarei al presente abbracciar questa impresa con utile, e riputation delle sue armi, et honor del mio nome, per il fin poco buono, che di essa può sperarsi. Si compiaccio perciò Vostra Maestà Cesarea portar questa intentione ad altro tempo, e che hora la serva in questi partii con qualche numero di gente di questa natione, il che risolvendo, degnisi in quel caso con espressa sua lettera far istanza di me per questo effetto al Re mio Signore e Padre³, che non le sarà negata, assicurando io Vostra Maestà Cesarea che a fede più sincera della mia e desiderio più acceto più affetuoso in servirle di quel che ho io, non si può commetter questo affare. Vanno congiunti Sacra Maestà gl'interessi suoi con i miei, onde che sento fino all'anima i successi infelici de presenti moti perché dalla sua potenza dipende non solo ogni mia contenteza, ma anche la sicurezza e stabilità della mia Casa, il che causa però che così ardentemente desidero questo impiego, ma senza più tediarla, rimettendomi a quanto di più sopra questo le scrivera l'istesso Signore Ambasciatore resto baciandole con ogni riverente affetto le mani et augurandole presta e fortunata vittoria de communi nemici. Merez li 20 di Gennaro 1632.

Di Vostra Maestà Cesarea obligatissimo filiolo et servitore

Vladislao Sigismundo

- ¹ Atanazje Jurjević, known as Athanasius Gerogiceus, see also no. 803.
- ² The mentioned letter from Emperor Ferdinand II to Prince Władysław has not been found.
- ³ Sigismund III.

No. 805

Emperor Ferdinand II to King Sigismund III

Vienna, 16 February 1632

Emperor Ferdinand II informs Sigismund III, King of Poland, that for the period when the Sejm is in session he authorizes his envoy Matthias Arnoldin von Clarstein and asks the King to give him a kind welcome and place his trust in him.

Original: HHStA Vienne, Polen I 55, Polonica 1632, Februar, fos 4r-5v, probably a duplicate. Seal.

Copies: HHStA Vienne, Polen I 55, Polonica 1632, Februar, fos 6r-7v.

Fair copy: HHStA Vienne, Polen I 55, Polonica 1632, Februar, fo. 3.

Ferdinandus secundus divina favente clementia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae ac Slavoniae rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Stiriae, Carintiae, Carniolae et Wirtembergae, comes Tirolis principi domino Sigismundo tertio regi Poloniae et Sueciae, magno duci Lithuaniae, ac Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiaeque cognato, affini, vicino et fratri nostro carissimo.

Sicut alias ita et nunc per occasionem comitiorum¹ ordinum incliti Regni Poloniae ad Serenitatem Vestram dictosque ordines mittimus, eum cuius alias in simili missione gratam, in utramque partem fidelem atque utilem operam atque nos atque Serenitas Vestra experti sumus, consiliarium nostrum imperialem aulicum et secretarium imperialem arcanum, honorabilem nobis fidelem dilectum Matthiam Arnoldinum a Clarstein², equitem auratum eidem atque dictis ordinibus, eum statum praesentium temporum nostrorum expositurum, tum ea, quae ex eorundem temporum et communium rerum ratione visa sunt, postulaturum. Faciet igitur Serenitas Vestra ex more solito suo nostraque fiducia, si, non modo verbis dicti consilarii nostri plenam fidem adhibuerit, sed facile quoque ad postulata assensum praebuerit. Id quod ab ea amanter requirimus. Cui de caetero omnia cognati, affinis, vicini et fratris amantissimi officia deferentes, diu ac feliciter vivere rebusque ex animi sui sententia uti optamus. Datum in civitate nostra Viennae, die decima sexta mensis Februarii anno Domini sexcentesimo

trigesimo secundo, regnorum nostrorum Romani decimo tertio, Hungarici
decimo quarto, Bohemici vero decimo quinto.

Eiusdem Serenitatis Vestrae

bonus cognatus

Ferdinandus

¹ The Sejm was in session in Warsaw from 11 March to 3 April 1632.

² Matthias Arnoldin von Clarstein.

No. 806

Emperor Ferdinand II to Sigismund III

Vienna, 20 February 1632

Emperor Ferdinand II responds to the letter from Sigismund III, King of Poland, regarding the diplomatic mission of Athanasius Georgiceus¹ to Moscom.

Draft: HHStA, Polen I 55, Polonica 1632, Februar, f. 39r, extensive passages illegible.

¹ See no. 803.

No. 807

Emperor Ferdinand II to Prince Władysław Sigismund

Vienna, 20 February 1632

Emperor Ferdinand II informs Prince Władysław Sigismund that for the period while the Sejm is in session he sends his envoy Matthias Arnoldin von Clarstein and asks the Prince to place full trust in him.

Copy: HHStA Vienna, Polen I 55, Polonica 1632, Februar, fos 17r–18v.

Omnino eam de in insigni ac propensissimo voluntatis affectu in nos et augustam domum nostram Austriae Dilectionis Vestrae fiduciam fovemus, nihil nos ut ab illa tam impense postulare posse existimemus, de quo non ipsa quatenus in potestate sua sit, magis etiam ac cupidius nobis gratificari velit. Quae causae, ut minime necessarium putaverimus diligentius hoc tempore ab eadem Dilectione Vestra postulare (tit) ut Mathiae Arnoldino¹, quem ad indicta Regni et ordinum Poloniae comitia² ablegamus, consilio, ope et gratia in iis, quae ipse nostro more a serenissimo rege parente suo et domino ordinibus petiturus et adhibere velit. Res ipsa et communis causa in hac parte pro nobis apud Dilectionem Vestram interpellabunt, prout eidem uberius dominus consiliarius noster exponet. Qui in his indubitata fidem adhibeat. Qui de caetero eidem Dilectioni Vestrae omnia avunculi amantissimi officia deferentes eademque bene ac feliciter ad suam atque inclitae domus suae gloriam agere ex animo vovemus. Viennae 20 Februarii 1632.

¹ Matthias Arnoldin von Clarstein.

² The Sejm was in session in Warsaw from 11 March to 3 April 1632.

No. 808

King Sigismund III to Emperor Ferdinand II

Warsaw, 7 April 1632

Sigismund III, King of Poland, informs Emperor Ferdinand II that he has granted an audience to his envoy Matthias Arnoldin von Clarstein and he will send his answer through him.

Copy: BC Cracow, MS 365, p. 1579–1580.

Nuntium Maiestatis Vestrae magnificentum ac generosum Matthiam Arnoldinum a Clarstain¹ equitem iuratum ad privatam nostram publicamque ordinum Regni audientiam, libenter admisimus, auresque ac studium nostrum negotiis, quae a Maiestate Vestra commissa habuit, accomodavimus. Referet ipse coram Maiestati Vestrae quid responsi oretenus scriptoque a nobis et ordinibus Regni acceperit quantoque affectu rebus Maiestatis Vestrae commodare studeamus quarum fortunam communem nobis cum Maiestate Vestra duximus. Cui fidem habebit Maiestas Vestra et non tam effectum, quem vel facultas vel publica fides, praesensque Regni status excludit, quam affectu pristinum nostrum erga se studium metietur. Quam diu salvam et incolumem etc. Datum Varsaviae die 7 Aprilis anno 1632.

¹ Sigismund III granted Matthias Arnoldin von Clarstein a private audience on 8 March. The envoy addressed the Sejm on 22 March.

Chronological table of letters (1587–1632)

No.	Sender	Recipient	Place
1	2	3	4
1	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Gdańsk
2	Maximilian III, archduke	Sigismund III, king of Poland	Mogila
3	Maximilian III, archduke	Sigismund III, king of Poland	Mogila
389	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
4	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
390	Maximilian III, archduke	Sigismund III, king of Poland	Rakowice
5	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
6	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
391	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
7	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
8	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Vilnius
9	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw

Date	Lang.	Archive	Published
5	6	7	8
1587-10-17	lat.	HHStA Vienna, Pol I 40, f. 104–105* 1. TLA Innsbruck, Ferdin 122, Fasc. 102, Teil 2, f. 104–105 2. Ibid. Ferdin 122, Fasc. 102, Teil 1, f. 145–146 3. HHStA Vienna, Pol III 31, f. 436–436v, 437–438	
1587-10-23	lat.	1. BC Cracow, MS 92, p. 471–472 2. Ibid. MS 350, p. 569–570	
1587-11-04	lat.	1. TLA Innsbruck, Ferdin 122, Fasc. 102, Teil 1, f. 155–156v	NB, Kaiserhof 2/2, p. 127–128
1587-11-09	ger.	1. HHStA Vienna, Pol I 40, f. 130r–131r; 132r–133r 2. TLA Innsbruck, Ferdin, Fasc. 122, Teil 2, f. 1r–2r	
1587-11-13	ger.	1. HHStA Vienna, Pol I 40, f. 131–133 2. TLA Innsbruck, Ferdin 122, Fasc. 102, Teil 2, f. 6–8	NB, Kaiserhof 2/1, p. 131–133
1587-11-18	lat.	1. BOSS Wrocław, MS 185, f. 46r–46v	
1587-12-14	lat.	1. TLA Innsbruck, Ferdin 122, Fasc. 102, Teil 1, f. 3–4v 2. HHStA Vienna, Pol III 40, f. 529–532v	
1588-01-07	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 41, f. 54–55 2. Ibid. Pol I 41, f. 182–183 3. TLA Innsbruck, Ferdin 122, Fasc. 102, Teil 2, f. 160–161v 4. AG Simancas, E. 695, f. 32a 5. BC Cracow 93, p. 15–18 6. BOSS Wrocław, MS 168, p. 34–35	EFE XVI, p. 106–107
1589-03-26	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 45, f. 111 (181)	
1589-05-05	lat.		Divi Rudolphi,, p. 31
1589-08-11	lat.	1. TLA Innsbruck, Ferdin 122, Fasc. 102, Teil 3, f. 39–40v	
1590-02-07	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 47, f. 61–62 2. Ibid. Pol I 47, Pol 1590 Mar, f. 50–51 3. BC Cracow, MS 94, p. 465–466	1. NB, Kaiserhof 2/3, p. 159, 2. Pacificationis inter, f. Bb1v–Bb2v.

* The originals of the letters are marked in bold font.

1	2	3	4
10	Sigismund III, king of Poland	Ernest, archduke	Warsaw
11	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, archduke of Tyrol	Warsaw
12	Ferdinand II, archduke of Tyrol	Sigismund III, king of Poland	Innsbruck
13	Ernest, archduke	Sigismund III, king of Poland	Prague
14	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
15	Charles II, archduke of Inner Austria	Sigismund III, king of Poland	Graz
16	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
17	Matthias, archduke	Sigismund III, king of Poland	Vienna
18	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
392	Sigismund III, king of Poland	Ernest, archduke	Warsaw
393	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
19	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
20	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
21	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
22	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
23	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
24	Sigismund III, king of Poland	Ernest, archduke	Warsaw
25	Sigismund III, king of Poland	Philip II, king of Spain	Warsaw
26	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague

5	6	7	8
1590-02-07	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 47, f. 48–49 2. BC Cracow, MS 94, p. 473–474	
1590-02-07	lat.	TLA Innsbruck, Ferdin 122, Fasc. 102, Teil 3, f. 152–153v 1. BC Cracow, MS 94, p. 473–474	Pacificationis inter, f. Bb1v–Bb2v.
1590-03-22	lat.	1. TLA Innsbruck, Ferdin 122, Fasc. 102, Teil 3, f. 154–155v 2. BC Cracow, MS 94, p. 491 3. BC Cracow, MS 1569, p. 163–164	Pacificationis inter, f. Dd3–Dd3v.
1590-03-27	lat.	1. BC Cracow, MS 94, p. 493 2. BC Cracow, MS 1659, p. 166	Pacificationis inter, f. Dd2–Dd2v.
1590-04-02	lat.	1. BC Cracow, MS 94, p. 493 2. BC Cracow, MS 94, p. 222 3. BC Cracow, MS 1659, p. 139–140	1. Pacificationis inter, f. Cc–Cc1 2. Divi Rudolphi, p. 188–189
1590-04-03	lat.	1. BC Cracow, MS 94, p. 497 2. BC Cracow, MS 1659, p. 165	Pacificationis inter, f. Dd3v–Dd4
1590-04-06	lat.	1. TLA Innsbruck, Ferdin 122, Fasc. 102, Teil 3, f. 147–148v 2. BC Cracow, MS 1659, p. 119–120	
1590-04-09	lat.	1. BC Cracow, MS 94, p. 499–500 2. BC Cracow, MS 1659, p. 167–168	Pacificationis inter, f. Dd4–Ee
1590-04-26	lat.	HHStA Vienna, Pol I 47, f. 33–36 1. BC Cracow, MS 94, p. 517 2. BC Cracow, MS 1659, p. 151–152	Pacificationis inter, f. Ee–Ee2
1590-04-26	lat.	1. BC Cracow, MS 1659, p. 169–170	
1590-04-30	lat.	1. BC Cracow, MS 1659, p. 131	
1590-05-13	lat.	1. BC Cracow, MS 330, p. 245	Divi Rudolphi, p. 212
1590-10-30	lat.	1. BC Cracow, MS 330, p. 308–309	Divi Rudolphi, p. 275–276
1590-11-16	lat.	1. BC Cracow, MS 330, p. 322–323	Divi Rudolphi, p. 275–276
1590-12-20	lat.	1. BC Cracow, MS 330, p. 341–342	
1591-01-19	lat.	HHStA Vienna, Pol I 49, f. 50–51	
1591-01-26	lat.	HHStA Vienna, Pol I 49, f. 100–101	
1591-01-28	lat.	AG Simancas, E. 698, f. 234	EFE XIX, n. 30, p. 28–29
1591-04-04	lat.	1. BC Cracow, MS 330, p. 397	Divi Rudolphi, p. 343

1	2	3	4
27	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
28	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
29	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
394	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
30	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Niepolo- mice
31	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, archduke of Tyrol	Niepolo- mice
32	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Wiślica
395	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
33	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
34	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Szydłów
35	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
36	Sigismund III, king of Poland	Philip II, king of Spain	Wiślica
37	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Wiślica

5	6	7	8
1591-04-30	lat.	HHStA Vienna, Pol I 49, f. 27–28	
1591-06-20	lat.		Divi Rudolphi, p. 380–381
1591-08-19	lat.	HHStA Vienna, Pol I 49, f. 2–3 1. HHStA Vienna, Famakt, Karton 24, Konv. 1, f. 114–115 2. Ibid. f. 131–132 3. TLA Innsbruck, Ferdin 123, Fasc. 102, Teil 3, f. 192–193v	
1591-09-08	lat.	BJ Cracow, MS 166, f. 8–11 1. TLA Innsbruck, Ferdin 123, Fasc. 102, Teil 3, f. 190r–191v	
1591-09-12	lat.	HHStA Vienna, Pol I 49, f. 11–12	
1591-09-15	lat.	1. TLA Innsbruck, Ferdin 124, Fasc. 109, Teil 3, s.f.	
1591-09-30	lat.	HHStA Vienna, Pol I 49, f. 11–12 1. HHStA Vienna, Famakt, Karton 24, Konv. 1, f. 159–160 2. TLA Innsbruck, Ferdin 123, Fasc. 102, Teil 3, 1591, f. 162–163v	
1591-10-19	lat.	1. TLA Innsbruck, Ferdin 123, Fasc. 102, Teil 3, f. 133r–134v	
1591-11-05	lat.	1. HHStA Vienna, Famakt, Karton 24, Konv. 1, f. 159–160	
1591-11-26	lat.	HHStA Vienna, Pol I 49, f. 52–53 1. HHStA Vienna, Famakt, Karton 24, Konv. 1, f. 293–294 2. Ibid. f. 305–306 3. TLA Innsbruck, Ferdin 122, Fasc. 102, Teil 3, 1591, f. 52–53v	
1592-01-03	lat.	RA Stockholm, Extranea IX, Pol 90 1. HHStA Vienna, Famakt, Karton 24, Konv. 2, f. 365 2. TLA Innsbruck, Ferdin 123, Fasc. 102, Teil 3, 1592, f. 235–235v	
1592-01-08	lat.	AG Simancas, E. 699, f. 20–26	EFE XIX, p. 44–45
1592-01-21	lat.	HHStA Vienna, Pol I 50, f. 114–115 1. HHStA Vienna, Famakt, Karton 24, Konv. 2, f. 410–411	

1	2	3	4
38	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, archduke of Tyrol	Cracow
39	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
40	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
41	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
42	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
43	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
396	Maria of Bavaria, archduchess	Sigismund III, king of Poland	
397	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	
44	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
45	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
46	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
47	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
398	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	Warsaw
399	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	Warsaw
400	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	Warsaw
401	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	Warsaw
48	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
49	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
50	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw

5	6	7	8
1592-02-10	lat.	1. TLA Innsbruck, Ferdin 124, Fasc. 109, s.f.	
1592-02-15	lat.	HHStA Vienna, Pol I 50, f. 97–98 1. HHStA Vienna, Famakt, Karton 24, f. 405–406 2. Ibid. Famakt, Karton 25, f. 4–5 3. AG Simancas, E. 699, f. 14 4. TLA Innsbruck, Ferdin 123, Fasc. 102, Teil 3, 1592, f. 79–79v and 111–112v	EFE XIX, p. 31–32
1592-03-06	lat.	HHStA Vienna, Pol I 50, f. 85–86 1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 4 2. BPAN Kórnik, MS 245, f. 340v	
1592-04-20	lat.	1. TLA Innsbruck, Ferdin 123, Fasc. 102, Teil 3, f. 81–82	
1592-04-22	lat.	HHStA Vienna, Pol I 50, f. 31–32	
1592-04-23	lat.	HHStA Vienna, Pol I 50, f. 45–46 1. TLA Innsbruck, Ferdin 123, Fasc. 102, Teil 3, f. 34–35	
1592-05-07	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 344, f. 149v–151r	
1592-05-12	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 344, f. 151r–152r	
1592-05-31	lat.		Lünig, Literae procerum Europea, p. 1093–1094
1592-08-29	lat.	1. BC Cracow, MS 330, p. 445	Divi Rudolphi, p. 383
1592-09-13	lat.	HHStA Vienna, Pol I 50, f. 84–85	
1592-10-20	lat.	HHStA Vienna, Pol I 50, f. 78–78	
1592-11-02	ger.	1. HHStA Vienna, Famkor A, Karton 41, f. 33r–33v, 35r–35v	
1592-11-27	ger.	1. HHStA Vienna, Famkor A, Karton 41, f. 38r–39v	
1592-12-16	ger.	1. HHStA Vienna, Famkor A, Karton 41, f. 9r–10v	
1593-01-10	ger.	HHStA Vienna, Famkor A, Karton 41, f. 11r–12v	
1593-02-10	lat.	HHStA Vienna, Pol I 50, f. 10–11	
1593-04-10	lat.	HHStA Vienna, Pol I 50, f. 14–15	
1593-06-02	lat.	HHStA Vienna, Pol I 51, f. 11–12 1. TLA Innsbruck, Ferdin 123, Fasc. 102, Teil 3, 1593 f. 1–2	

1	2	3	4
51	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
52	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
53	Sigismund III, king of Poland	Ernest, archduke	Gdańsk
402	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	Stockholm
54	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
403	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	Stockholm
404	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	Stockholm
55	Sigismund III, king of Poland	Philip II, king of Spain	Stockholm
56	Sigismund III, king of Poland	Ernest, archduke	Stockholm
405	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	Cracow
406	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
57	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
58	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
59	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
60	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
61	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
407	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, archduke of Tyrol	Cracow
408	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
409	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	Cracow
410	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	
411	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
62	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, archduke of Tyrol	Warsaw

5	6	7	8
1593-06-14	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 51, f. 27–28	
1593-07-06	lat.	1. TLA Innsbruck, Ferdin 123, Fasc. 102, Teil 3, 1593 f. 55–56 2. AGR Brussels, SEA 286, f. 2	
1593-09-09	lat.	AGR Brussels, SEA 286, f. 3	
1593-11-28	ger.	1. HHStA Vienna, Famkor A, Karton 41, f. 13r–13v; 15r–15v	
1593-12-29	lat.	1. BC Cracow, MS 330, p. 493	
1594-04-19	ger.	1. HHStA Vienna, Famkor A, Karton 41, f. 16r–17v	
1594-05-22	lat.	HHStA Vienna, Famkor A, Karton 41, f. 18–19	
1594-07-15	lat.	AG Simancas, E. 701, f. 33	EFE XIX, p. 62–63
1594-07-15	lat.	AGR Brussels, SEA 286, f. 7–8	
1594-10-27	ger.	1. HHStA Vienna, Famkor A, Karton 41, f. 20r–21v	
1594-11-10	lat.	HHStA Vienna, Schw 1, Diplomat Korresp 1545–1643, f. 81–82	
1594-11-24	lat.	1. BC Cracow, MS 330, p. 494–496	Divi Rudolphi, p. 396–397
1594-11-28	lat.		DIR 12, p. 19–20
1594-11-29	lat.		Divi Rudolphi, p. 394
1594-12-23	lat.	1. BC Cracow, MS 330, p. 497–498	Divi Rudolphi, p. 398–400
1595-02-01	lat.	1. BC Cracow, MS 330, p. 499–500	Divi Rudolphi, p. 400–401
1595-04-20	lat.	HHStA Vienna, Famkor A, Karton 6, Konv. 30, f. 48–49	
1595-04-27	lat.	1. AGAD Warsaw, AR dz 2, 297–298	
1595-04-27-2	ger.	HHStA Vienna Famkor A, Karton 41, f. 22r–23v	
1595-04	ger.	1. HHStA Vienna, Famkor A, Karton 41, f. 32r	
1595-05-31	lat.	1. AGAD Warsaw, AR dz2, 308	
1595-06-09	lat.	HHStA Vienna, Famkor A, Karton 6, Konv. 30, f. 50–51 1. BC Cracow, MS 96, p. 28	

1	2	3	4
63	Sigismund III, king of Poland	Philip II, king of Spain	Warsaw
412	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, archduke of Tyrol	Cracow
64	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
66	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Prague
65	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
413	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	Cracow
67	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
68	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	
69	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
70	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	Cracow
71	Sigismund III, king of Poland	Philip II, king of Spain	Warsaw
72	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
73	Sigismund III, king of Poland	Philip II, king of Spain	Warsaw
74	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
414	Sigismund III, king of Poland	Philip II, king of Spain	Warsaw
415	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
75	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
416	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague

5	6	7	8
1595-06-09	lat.	1. BC Cracow, MS 96, p. 29 2. BPAN Kórnik, MS 344, p. 123 (129)–123v (129v) 3. BPAN Kórnik, MS 245, p. 265 4. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 200 (204)	
1595-06-09	lat.	HHStA Vienna, Famkor A, Karton 6, Konv. 30, f. 50–51	
1595-06-28	lat.		DIR 12, p. 674–675
1595-09-13	lat.	1. BC Cracow, MS 96, p. 91–92 2. BPAN Kórnik, MS 245, p. 257–257v	
1595-09-17	lat.	1. TLA Innsbruck, KK 1, s.f.	
1595-10-02	ger.	1. HHStA Vienna, Famkor A, Karton 41, f. 24r–24v; 26r–26v	
1595-11	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 2–3 2. BC Cracow, MS 96, p. 115–118 3. BPAN Kórnik, MS 245, f. 263–263v 4. ÖNBW, Cod. 8969, k. 865–866v	DIR 3.1, p. 217–218
1595-11	lat.	1. BC Cracow, MS 96, p. 119–120	
1595-12-28	lat.		DIR 12, p. 199–200
1596-01	lat.	AG Simancas, E. 701, f. 158	EFE XIX, p. 69–70
1596-05-10	lat.	AG Simancas, E. 703, s.f. 1. BC Cracow, MS 360, p. 680–681	EFE XIX, p. 82–83
1596-07	lat.	1. BC Cracow, MS 96, p. 579	
1596-10-22	lat.	AG Simancas, E. 704, s.f. 1. BC Cracow, MS 96, p. 511 2. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 201 3. BPAN Kórnik, MS 344, p. 123v–124 (129v–130) 4. BPAN Kórnik, MS 245, p. 2651 5. BC Cracow, MS 360, p. 680–681	EFE XIX, p. 94–95
1596	lat.	1. BC Cracow, MS 96, p. 317–319	Dogiel, Codex diplomaticus, vol. 1, p. 507–508
1597-02-24	lat.	1. AG Simancas, E. 614, f. 38	
1597-02-27	lat.	BPAN Kórnik, MS 1400, p. 10–11	
1597-05-25	lat.	HHStA Vienna, Pol I 52, f. 6–7	
1597-07-10	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 52, f. 3	

1	2	3	4
417	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
418	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	Warsaw
76	Sigismund III, king of Poland	Philip II, king of Spain	Warsaw
77	Sigismund III, king of Poland	Albert VII, archduke	Warsaw
78	Albert VII, archduke	Sigismund III, king of Poland	Brussels
79	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
80	Albert VII, archduke	Sigismund III, king of Poland	Brussels
81	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
82	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
419	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	Warsaw
83	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
84	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
420	Albert VII, archduke	Sigismund III, king of Poland	Brussels
421	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
85	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
86	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
422	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	Warsaw
423	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, archduke of Tyrol	Warsaw

5	6	7	8
1597-07-14	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 52, f. 5	
1597-10-11	ger.	1. HHStA Vienna, Famkor A, Karton 41, f. 36r–37v	
1598-02-11	lat.	AG Simancas, E. 705, s.f.	EFE XIX, p. 98
1598-02-11	lat.	AGR Brussels, SEA 286, f. 10–11	
1598-03-02	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 81–81v 2. AHN Madrid, L. 727, s.f.	
1598-03-12	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 82v–83 2. Lüneburg, f. 36–36v 3. AHN Madrid, L. 727, s.f.	
1598-03-13	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 81–82	
1598-03-26	lat.	1. BC Cracow, MS 97, p. 425–426	
1598-03-31	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 10–11 2. BC Cracow, MS 97, p. 427–428 3. BOSS Wroclaw, MS 9532, p. 262–263 4. Lüneburg, f. 31–33 5. BPAN Kórnik, MS 245, f. 304–304v 6. AHN Madrid, L. 727, s.f. 7. BC Cracow, MS 360, p. 743–745	
1598-04-02	ger.	1. HHStA Vienna, Famkor A, Karton 41, f. 42r–43v	
1598-04-06	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 80–80v 2. Lüneburg, f. 38–39v 3. AHN Madrid, L. 272, s.f.	
1598-04-06	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 83 2. Lüneburg, f. 36v–37 3. AHN Madrid, L. 272, s.f.	
1598-04-09	lat.	BPANPAU Cracow, MS 343, f. 36r–37v	
1598-04-15	lat.	1. Lüneburg, f. 192	
1598-04-25	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 83–84 2. Lüneburg, f. 37–38 3. AHN Madrid, L. 272, s.f.	
1598-04-26	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 170–171 2. Lüneburg, f. 101–101v 3. AHN Madrid, L. 727, s.f. 4. Lüneburg, f. 101–101v	
1598-04-26	lat.	1. AHN Madrid, L. 727, s.f. 2. Lüneburg, f. 87v	
1598-04-26	lat.	1. AHN Madrid, L. 727, s.f. 2. Lüneburg, f. 87v–88	

1	2	3	4
87	Sigismund III, king of Poland	Albert VII, archduke	Warsaw
88	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
424	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
89	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
90	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
91	Maximilian III, archduke	Sigismund III, king of Poland	Prague
425	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
426	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
427	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	Warsaw
428	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
92	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Malbork
429	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Malbork
430	Sigismund III, king of Poland	Maximilian III, archduke	Malbork
431	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Oliwa
432	Matthias, archduke	Sigismund III, king of Poland	Vienna
433	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	Oliwa
93	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	
434	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
435	Albert VII, archduke	Sigismund III, king of Poland	Brussels
436	Sigismund III, king of Poland	Matthias, archduke	Gdańsk
437	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	Gdańsk
438	Sigismund III, king of Poland	Albert VII, archduke	
94	Sigismund III, king of Poland	Albert VII, archduke	

5	6	7	8
1598-04	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 82–82v 2. AHN Madrid, L. 727, s.f.	
1598-05-03	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 110–111 2. Lüneburg, f. 103–103v	
1598-05-04	lat.	1. Lüneburg, f. 134v–135v	
1598-05-08	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 171–171v	
1598-05-11	lat.	AGAD Warsaw, Ces, 25 d/1, p. 2–4 1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 114 2. Lüneburg, f. 107v 3. AGAD Warsaw, TN 12, f. 199–200	Dogiel, Codex diplomaticus, vol. 1, p. 285
1598-05-12	lat.	AGAD Warsaw, Ces, 25 d/1, p. 6–8 1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 115 2. Lüneburg, f. 108–108v 3. AGAD Warsaw, TN 12, f. 201–201v	Dogiel, Codex diplomaticus, vol. 1, p. 285–286
1598-05-13	lat.	1. AHN Madrid, L. 727, s.f.	
1598-05-18	lat.	1. Lüneburg, f. 135v–136	
1598-05-19	ger.	1. HHStA Vienna, Famkor A, Karton 41, f. 44r–45v	
1598-05-28	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 1303, p. 109–109v 2. Lüneburg, f. 104–104v	
1598-06-16	lat.	1. BC Cracow, MS 94, p. 293–294 2. Lüneburg, f. 107v–108 3. AGAD Warsaw, AR dz 2, 384	
1598-06-16	lat.	1. Lüneburg, f. 104v–105v	DIR 3.1, pp. 427–428
1598-06-16	lat.	1. Lüneburg, f. 108v–109	
1598-06-21	lat.	1. Lüneburg, f. 136–137	
1598-06-29	lat.	1. Lüneburg, f. 192v	
1598-07-06	ger.	1. HHStA Vienna, Famkor A, Karton 41, f. 46r–47v	
1598-07-12	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 113–113v 2. Lüneburg, f. 106–107 v	
1598-07-12	lat.	1. Lüneburg, f. 191r–192r	
1598-07-17	lat.	1. Lüneburg, f. 143r–143v	
1598-07-30	lat.	1. Lüneburg, Ms. Hist. C 2° 32, f. 193r–193v	
1598-07-30	ger.	1. HHStA Vienna, Famkor A, Karton 41, f. 48r–49v	
1598-07	lat.	1. Lüneburg, f. 144r	
1598-08-03	lat.	1. BC Cracow, MS 97, p. 591	

1	2	3	4
95	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
439	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
96	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
97	Sigismund III, king of Poland	Albert VII, archduke	Gdańsk
440	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
441	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Podiebrad
98	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
442	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
443	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
444	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	
445	Matthias, archduke	Sigismund III, king of Poland	Pozsony
446	Sigismund III, king of Poland	Matthias, archduke	Warsaw
447	Sigismund III, king of Poland	Margaret, queen of Spain	Warsaw
448	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
449	Sigismund III, king of Poland	Matthias, archduke	
99	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
450	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	Warsaw
100	Sigismund III, king of Poland	Albert VII, archduke	Warsaw
101	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	

5	6	7	8
1598-08-27	lat.	BPAN Kórnik, MS 1399, p. 7–12 1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 113v–114 2. BC Cracow, MS 97, p. 507–510 3. Lüneburg, f. 123–124	DIR 3.2, p. 428–429
1598-08-27	lat.	1. Lüneburg, f. 192r–192v	
1598-09-18	lat.	AGAD Warsaw, Ces, 25 d/1, p. 10–12 1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 127 2. BC Cracow, MS 97, p. 519 3. Lüneburg, f. 122–122v	Dogiel, Codex diplomaticus, vol. 1, p. 286–287
1598-10-12	lat.	AGR Brussels, SEA 286, f. 15 1. BC Cracow, MS 96, p. 591	
1598-12-23	lat.	1. Lüneburg, f. 156r–156v.	
1598-12-26	lat.	BPAN Kórnik, MS 1402, p. 11r–12v 1. BPAN Kórnik, MS 274, f. 105r–105v 2. BC Cracow, MS 1659, p. 501–502	
1599-01-22	lat.	HHStA Vienna, Pol I 52, f. 45–46 1. BC Cracow, MS 1659, p. 321 2. BC Cracow, MS 126, p. 583 3. Lüneburg, f. 198r 4. BPAN Kórnik, MS 274, f. 272v–272r	
1599-02-20	lat.	1. Lüneburg, f. 198r 2. BPAN Kórnik, MS 274, f. 72r–72v 3. BC Cracow, MS 1659, p. 321 4. HHStA Vienna, Pol I 52, f. 44r	
1599-03-14	lat.	1. Lüneburg, f. 182v–183r	
1599-03	lat.	1. Lüneburg, f. 208r	
1599-04-06	lat.	BPANPAU Cracow, MS 343, f. 40r–41v 1. Lüneburg, f. 194r–194v	
1599-04-13	lat.	1. Lüneburg, f. 194v–195r	
1599-05-15	lat.	1. Lüneburg, f. 205v–206r	
1599-06-04	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 52, f. 40r 2. Lüneburg, f. 207r	
1599-07-15	lat.	1. Lüneburg, f. 195r	
1599-07-19	lat.	HHStA Vienna, Pol I 52, f. 36–37	
1599-07-24	ger.	1. HHStA Vienna, Famkor A, Karton 41, f. 50r–51v	
1599-07-25	lat.	AGR Brussels, SEA 476, f. 65–66	
1599-07	lat.	1. BC Cracow, MS 199, p. 705 2. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 224–225 3. BPAN Kórnik, MS 245, f. 276–276v 4. BC Cracow, MS 360, p. 704–705	

1	2	3	4
451	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
452	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	Warsaw
453	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, archduke of Tyrol	Warsaw
102	Sigismund III, king of Poland	Albert VII, archduke	
103	Sigismund III, king of Poland	Matthias, archduke	
104	Sigismund III, king of Poland	Maximilian III, archduke	
454	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	Warsaw
455	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	Warsaw
105	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Plzen
106	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
456	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw

5	6	7	8
1599-08-03	lat.	1. Lüneburg, f. 195r–195v	
1599-08-11	lat.	1. Lüneburg, f. 220v 2. BC Cracow, MS 1659, p. 325	
1599-08-11	lat.	1. Lüneburg, f. 221r 2. BC Cracow, MS 1659, p. 325	
1599-08-19	lat.	AGR Brussels, SEA 476, f. 104–105 1. BC Cracow, MS 97, p. 837 2. BC Cracow, MS 1659, p. 327 3. BPAN Kórnik, MS 344, f. 108–108v 4. Lüneburg, f. 221 5. BC Cracow, MS 360, p. 711–712 6. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 232–233 7. BC Cracow, MS 360, p. 712 8. BPAN Kórnik, MS 9536, p. 233	
1599-08-19	lat.	1. BC Cracow, MS 97, p. 843 2. BPAN Kórnik, MS 245, f. 291–291v 3. BC Cracow, MS 359, p. 311–312 4. BPAN Kórnik, MS 344, f. 108v–109 5. BC Cracow, MS 1659, p. 325–326 6. Lüneburg, f. 221	
1599-08-19 [24]	lat.	1. BC Cracow, MS 97, p. 847 2. BPAN Kórnik, MS 245, f. 291 3. BPAN Kórnik, MS 344, f. 108v 4. BC Cracow, MS 359, p. 311 5. BC Cracow, MS 1659, p. 326 6. Lüneburg, f. 221 7. BC Cracow, MS 360, p. 712 8. BPAN Kórnik, MS 9536, p. 233	
1599-08-20	lat.	1. Lüneburg, f. 227v 2. BC Cracow, MS 126, p. 467	
1599-08-20	lat.	1. Lüneburg, f. 227v–228r 2. BC Cracow, MS 126, p. 469	
1599-08-21	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 91–91v 2. BC Cracow, MS 1659, p. 359–360 3. BPAN Kórnik, MS 274, f. 95v–96	
1599-08-24	lat.	HHStA Vienna, Pol I 52, f. 32–33 1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 90v–91 2. BC Cracow, MS 1659, p. 358–359 3. BPAN Kórnik, MS 274, p. 95–95v 4. Lüneburg, f. 225v–226	
1599-08-24	lat.	1. Lüneburg, f. 224r 2. BC Cracow, MS 1659, p. 332	

1	2	3	4
457	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
458	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
459	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
107	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
108	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Plzeň
460	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Plzeň
461	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Plzeň
462	Maximilian III, archduke	Sigismund III, king of Poland	Fulda
463	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Plzeň
464	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Plzeň
109	Albert VII, archduke	Sigismund III, king of Poland	Brussels
110	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Niepolo- mice
465	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Niepolo- mice
111	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Niepolo- mice

5	6	7	8
1599-08-24	lat.	1. Lüneburg, f. 195v–196r	
1599-08-29	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 52, f. 30r–30v 2. Lüneburg, f. 229–229v 3. BC Cracow, MS 1659, p. 336–337 4. BPAN Kórnik, MS 274, f. 85v–86r	
1599-08	lat.	1. BC Cracow, MS 1659, f. 332v	
1599-09-14	lat.	HHStA Vienna, Pol I 52, f. 28–29 1. BC Cracow, MS 119, p. 571 2. Lüneburg, f. 236r	
1599-09-20	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 88 2. BC Cracow, MS 1659, f. 334–335 3. BPAN Kórnik, MS 247, k. 84v 4. Lüneburg, f. 222	
1599-09-21	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 52, f. 21r–21v 2. Lüneburg, f. 226r–226v	
1599-09-24	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 52, f. 15r	
1599-09-28	lat.	1. Lüneburg, f. 221r–221v 2. BC Cracow, MS 1659, p. 326–327	
1599-09-30	lat.	1. Lüneburg, f. 229v 2. BC Cracow, MS 1659, p. 337	
1599-10-02	lat.	1. Lüneburg, f. 229v–230r 2. BC Cracow, MS 1659, p. 338	
1599-10-06	lat.	1. AGR Brussels, SEA 476, f. 106 2. BC Cracow, MS 1659, f. 327–328 3. BPAN Kórnik, MS 245, k. 291 4. Lüneburg, f. 221v–222	
1599-10-18	lat.	HHStA Vienna, Pol I 52, f. 13 1. BC Cracow, MS 1659, p. 337–338 2. Lüneburg, f. 229v 3. BPAN Kórnik, 274, f. 86v–87r	
1599-11-09	lat.	1. Lüneburg, f. 236v–237r	
1599-11-24	lat.	HHStA Vienna, Pol I 52, f. 11–12 1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 147–147v; 166v 2. BC Cracow, MS 98, p. 351 3. BC Cracow, MS 1659, p. 352–353 4. BPAN Kórnik, MS 245, f. 301v–302 5. BPAN Kórnik, MS 274, f. 89v–90v 6. Lüneburg, f. 238 7. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 248–249 8. BC Cracow, MS 360, p. 729	

1	2	3	4
466	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Plzeň
112	Matthias, archduke	Sigismund III, king of Poland	Vienna
113	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Plzen
114	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Plzen
115	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	
116	Sigismund III, king of Poland	Albert VII, archduke	
467	Sigismund III, king of Poland	Matthias, archduke	Warsaw
468	Matthias, archduke	Sigismund III, king of Poland	Vienna
117	Sigismund III, king of Poland	Matthias, archduke	Niepolo- mice
118	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw

5	6	7	8
1599-11-29	lat.	1. Lüneburg, f. 236r–236v	
1599-11-30	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 146v 2. BC Cracow, MS 98, p. 347 3. BPAN Kórnik, MS 245, f. 302–302v 4. BC Cracow, MS 1659, p. 351–352 5. Lüneburg, f. 237–237v 6. BPAN Kórnik, MS 274, f. 88v–89 7. BC Cracow, MS 360, p. 730	
1599-12-04	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 88–89v 2. BPAN Kórnik, MS 274, f. 91–93v 3. BC Cracow, MS 1659, p. 354–357 4. Lüneburg, f. 151–153 5. Lüneburg, f. 239–241 6. HHStA Vienna, Pol I 52, f. 1–5 7. BC Cracow, MS 360, p. 760–762	DIR 3.2, p. 440–441
1599-12-22	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 147–147v 2. AGAD Warsaw, LL 27, f. 166v–167 3. BPAN Kórnik, MS 245, f. 302 4. BPAN Kórnik, MS 274, f. 90v–91 5. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 249 6. BC Cracow, MS 1659, p. 353–354 7. Lüneburg, f. 238–238v 8. BC Cracow, MS 360, p. 729–730	
1599	lat.	1. BC Cracow, MS 119, p. 607	
1599	lat.	1. BC Cracow, MS 119, p. 589	
1600-01-04	lat.	1. Lüneburg, f. 244v	
1600-01-05	lat.	BPANPAU Cracow, MS 343, f. 46r–47v 1. Lüneburg, f. 243v–244r	
1600-01-06	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 146v–147 2. AGAD Warsaw, LL 27, f. 166 3. BC Cracow, MS 98, p. 349 4. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 256–257 5. BC Cracow, MS 1659, p. 352 6. BPAN Kórnik, MS 274, f. 89–89v 7. BC Cracow, MS 360, p. 731	
1600-01-08	lat.	HHStA Vienna, Pol I 52, f. 1–4 1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 89v–90 2. BC Cracow, MS 98, p. 5–6 3. BPAN Kórnik, MS 274, f. 93v–95 4. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 283–285 5. BC Cracow, MS 1659, p. 357–358 6. Lüneburg, f. 241–242 7. BC Cracow, MS 360, p. 762–764	

1	2	3	4
119	Philip III, king of Spain	Sigismund III, king of Poland	Madrid
120	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
121	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Plzen
469	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Plzeň
122	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
470	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Plzeň
123	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
124	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
471	Matthias, archduke	Sigismund III, king of Poland	Pozsony
472	Sigismund III, king of Poland	Matthias, archduke	Warsaw
473	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
474	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	Ujazdów
475	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Plzeň
125	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Plzen

5	6	7	8
1600-01-08	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 39 2. BC Cracow, MS 98, p. 401 3. BPAN Kórnik, MS 245, f. 337 4. BPAN Kórnik, MS 274, f. 46v–47 5. BC Cracow, MS 1659, p. 267 6. BC Cracow, MS 360, p. 627 7. Lüneburg, f. 408	
1600-01-20	lat.	HHStA Vienna, Pol I 52, f. 5–6	
1600-03-03	lat.	1. BC Cracow, MS 119, p. 587	
1600-03-05	lat.	1. Lüneburg, f. 248r 2. BPAN Kórnik, MS 344, p. 200v–201r	
1600-03-11	lat.	1. BC Cracow, MS 98, p. 47 2. BC Cracow, MS 98, p. 359 3. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 139–140 4. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 173 5. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 285 6. Lüneburg, f. 251–251v 7. BC Cracow, MS 360, p. 610–611 8. BC Cracow, MS 360, p. 764–765	DIR 3.2, p. 447
1600-03-20	lat.	1. Lüneburg, f. 283r–284r	
1600-03-24	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 245, f. 297 2. BPAN Kórnik, MS 306, f. 13v–14 3. BC Cracow, MS 98, p. 65 4. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 108–109 5. BPAN Kórnik, MS 245, f. 297v 6. Lüneburg, f. 278v 7. BPAN Kórnik, f. 170v–171r	
1600-03-28	lat.	HHStA Vienna, Pol I 52, f. 17–18 1. BC Cracow, MS 119, p. 559	
1600-03-31	lat.	BPANPAU Cracow, MS 343, f. 63r–64v	
1600-04-15	lat.	1. Lüneburg, f. 289r–289v	
1600-04-26	lat.	1. Lüneburg, f. 284r	
1600-05-20	ger.		DIR 12, p. 914–915
1600-05-24	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 52, f. 23r	
1600-06-03	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 306, f. 15v 2. BC Cracow, MS 98, p. 111 3. BC Cracow, MS 119, p. 119 4. BPAN Kórnik, MS 245, f. 299 5. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 109 6. AGAD Warsaw, TN 9, f. 98–98v	DIR 3.2, p. 449

1	2	3	4
126	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
476	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
127	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
128	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	
129	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
477	Matthias, archduke	Sigismund III, king of Poland	Vienna
478	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
479	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
130	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
480	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
481	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
482	Matthias, archduke	Sigismund III, king of Poland	Vienna
483	Sigismund III, king of Poland	Matthias, archduke	Warsaw
484	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw

5	6	7	8
1600-06-13	lat.	BPAN Kórnik, MS 1399, f. 42–45 1. BC Cracow, MS 98, p. 131 2. BC Cracow, MS 98, p. 303–304 3. BS Cracow, MS 2519, p. 257–259 4. BC Cracow, MS 360, p. 607–609 5. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 137–138	
1600-07-01	lat.	1. Lüneburg, f. 309v–310r	
1600-07-13	lat.	1. BC Cracow, MS 119, p. 591–592 2. Lüneburg, f. 301v–302	
1600-07-13	lat.	1. BC Cracow, MS 119, p. 577	
1600-07-15	lat.	BPAN Kórnik, MS 1399, f. 53–56 1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 175–175v 2. BC Cracow, MS 98, p. 177–179 3. BPAN Kórnik, MS 245, f. 327 4. BPAN Kórnik, MS 274, f. 97v–98 5. AGAD Warsaw, TN 10, k. 112–113v 6. Lüneburg, f. 302–303	DIR 3.2, p. 455
1600-08-01	lat.	BPANPAU Cracow, MS 343, f. 50r–50v	
1600-08-02	lat.	1. BPANPAU Cracow, MS 343, f. 52r–52v 2. Lüneburg, f. 310r–310v	
1600-08-06	lat.	1. Lüneburg, f. 310v–311r	
1600-08-15	lat.	HHStA Vienna, Pol I 52, f. 27–29 1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 3–4 2. AGAD Warsaw, LL 27, f. 178–178v 3. BC Cracow, MS 98, p. 393–394 4. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 258–259 5. BPAN Kórnik, MS 274, f. 101–102v 6. BC Cracow, MS 360, p. 739–741	
1600-08-17	lat.	1. Lüneburg, f. 301r–301v	
1600-08-20	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 52, f. 33r	
1600-08-30	lat.	1. Lüneburg, f. 311v	
1600-09-07	lat.	1. BPANPAU Cracow, MS 343, f. 53r	
1600-09-25	lat.	1. Lüneburg, f. 318r–318v 2. BPAN Kórnik, MS 245, f. 364v–365r	Pawlaczyk, Prinke, Dwa listy Zygmunta III, p. 133.

1	2	3	4
485	Sigismund III, king of Poland	Matthias, archduke	Warsaw
131	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
486	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Nowe Miasto Korczyn
132	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Nowe Miasto Korczyn
133	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
134	Albert VII, archduke	Sigismund III, king of Poland	Brussels
487	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
135	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	
136	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Nowe Miasto Korczyn
137	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Nowe Miasto Korczyn
489	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	
488	Sigismund III, king of Poland	Albert VII, archduke	
138	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	

5	6	7	8
1600-09-30	lat.	1. Lüneburg, f. 311v–312r	
1600-10-25	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 185v–186 2. BC Cracow, MS 98, p. 267–268 3. BC Cracow, MS 1659, p. 301–302 4. BPAN Kórnik, MS 274, f. 64v–65 5. Lüneburg, f. 322v–323v	DIR 3.2, p. 459–460
1600-11-16	lat.	1. BPANPAU Cracow 343, f. 58r–58v 2. Lüneburg, f. 311r–311v	
1600-11-17	lat.	HHStA Vienna, Pol I 52, f. 41–45 1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 186–187v 2. BC Cracow, MS 98, p. 281–284 3. BC Cracow, MS 1659, p. 302–305 4. BPAN Kórnik, MS 274, f. 65–67	DIR 3.2, p. 465
1600-11-20	lat.	1. BC Cracow, MS 98, 285–287 2. BC Cracow, MS 1659, p. 310–312 3. BPAN Kórnik, MS 247, f. 71–72 4. Lüneburg, f. 329–329v	DIR 3.2, p. 466–467
1600-11-21	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 39–39v 2. BC Cracow, MS 98, p. 289 3. BPAN Kórnik, MS 245, f. 337 4. BC Cracow, MS 1659, p. 267–268 5. BPAN Kórnik, MS 274, f. 47–47v 6. Lüneburg, f. 408v 7. BC Cracow, MS 360, p. 627–628	
1600-11-22	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 52, f. 52r	
1600-11-27	lat.	1. BC Cracow, MS 119, p. 521–522	
1600-12-23	lat.	HHStA Vienna, Pol I 52, f. 53–54 1. Lüneburg, f. 326v–327	
1600-12-27	lat.	HHStA Vienna, Pol I 52, f. 55–56	
1600	lat.	1. BC Cracow, MS 360, f. 360; f. 722 2. BOSS Wroclaw, MS 9536, f. 243	
1600	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 344, f. 136v–137r	
1600	lat.	1. BC Cracow, MS 119, p. 531–532 2. BC Cracow, MS 1659, p. 502–503 3. Lüneburg, f. 180v 4. BPAN Kórnik, MS 274, f. 106–106v	

1	2	3	4
137	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	
139	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	
140	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	
141	Sigismund III, king of Poland	Matthias, archduke	
142	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	
143	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	
144	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	
145	Sigismund III, king of Poland	Matthias, archduke	
146	Sigismund III, king of Poland	Albert VII, archduke	
148	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	
490	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
149	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	Warsaw
150	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	Warsaw
151	Sigismund III, king of Poland	Albert VII, archduke	Warsaw
491	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw

5	6	7	8
1600	lat.	1. BC Cracow, MS 119, p. 617 2. Lüneburg, f. 205v 3. BC Cracow, MS 126, p. 479	
1600	lat.	1. BC Cracow, MS 119, p. 537	
1600	lat.	1. BC Cracow, MS 119, p. 539 2. Lüneburg, f. 124–124v	
1600	lat.	1. BC Cracow, MS 119, p. 567	
1600	lat.	1. BC Cracow, MS 119, p. 567	
1600	lat.	1. BC Cracow, MS 119, p. 569 2. Lüneburg, f. 183	
1600	lat.	1. BC Cracow, MS 119, p. 573–574	
1600	lat.	1. BC Cracow, MS 119, p. 599	
1600	lat.	1. BC Cracow, MS 119, p. 601	
1601-01-08	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 52, f. 2	DIR 12, p. 1128
1601-02-10	lat.	1. Lüneburg, f. 337r–338v	
1601-02-25	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 43v 2. BC Cracow, MS 98, p. 413 3. BPAN Kórnik, MS 245, f. 338v 4. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 158–159 5. BC Cracow, MS 1659, p. 275–276 6. BPAN Kórnik, MS 247, f. 52–52v 7. Lüneburg, f. 411–411v 8. BC Cracow, MS 360, p. 633–634	
1601-02-25	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 46v 2. BC Cracow, MS 98, p. 407 3. BPAN Kórnik, MS 245, f. 340 4. Lüneburg, f. 414 5. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 163–164 6. BC Cracow, MS 1659, p. 281 7. BC Cracow, MS 360, p. 639–640	
1601-03-07	lat.	AGR Brussels, SEA 286, f. 23 1. AGAD Warsaw, LL 27, f. 43v–44 2. BC Cracow, MS 98, p. 409 3. BPAN Kórnik, MS 245, f. 339 4. BPAN Kórnik, MS 247, f. 52v–53 5. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 159–160 6. BC Cracow, MS 1659, p. 276 7. Lüneburg, f. 411v 8. BC Cracow, MS 360, p. 634–635	
1601-03-18	lat.	1. Lüneburg, f. 339v–340r	

1	2	3	4
152	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
153	Sigismund III, king of Poland	Albert VII, archduke	Warsaw
154	Sigismund III, king of Poland	Albert VII, archduke	Warsaw
492	Matthias, archduke	Sigismund III, king of Poland	Vienna
155	Sigismund III, king of Poland	Albert VII, archduke	Grodno
156	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
157	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
493	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	Vilnius
159	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
494	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
496	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
497	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
498	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
499	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
500	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
158	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
160	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
501	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, archduke of Tyrol	Cracow
502	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	Cracow

5	6	7	8
1601-03-28	lat.	1. BJ Cracow, MS 43, f. 1 2. BC Cracow, MS 1659, p. 391–393	DIR, Supplement 2.2, p. 25–26
1601-03-31	lat.	AGR Brussels, SEA 286, f. 19–20	
1601-04-27	lat.	AGR Brussels, SEA 286, f. 21–22	
1601-05-07	lat.	BPAN Kórnik, MS 1402, f. 15r–16v 1. BC Cracow, MS 917, p. 201–208	
1601-07-05	lat.	AGR Brussels, SEA 286, f. 17–18	
1601-07-15	lat.	1. BJ Cracow, MS 43, f. 7v	DIR, Supplement 2.2, p. 49
1601-07-20	lat.	1. BJ Cracow, MS 119, f. 415–416 2. BOSS Wrocław, MS 240, f. 344–344v 3. BC Cracow, MS 1659, p. 456–457 4. BR Poznań, MS 211, f. 46v–47	
1601-09-07	ger.	1. HHStA, Famkor A, Karton 41, f. 52r–53v	
1601-10-04	lat.		DIR 12, p. 1235
1601-10-04	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 52, f. 1r–2r	
1602-04-20	lat.	BPAN Kórnik, MS 1398, p. 356–359	
1602-06-18	lat.	BPAN Kórnik, MS 1398, p. 370–373	
1602-06-29	lat.	BPAN Kórnik, MS 1402, p. 67–72	
1602-07-09	lat.	1. BC Cracow, MS 1659, p. 453–454	
1602-08-05	lat.	BPAN Kórnik, MS 1402, p. 77–80	
1602-09-04	lat.	1. BC Cracow, MS 99, p. 169 2. BPAN Kórnik, MS 306, f. 40 3. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 143 4. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 411 5. BPAN Kórnik, MS 245, f. 352 6. BC Cracow, MS 360, p. 614–615	
1602-10-06	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 306, f. 40–40v 2. BC Cracow, MS 99, p. 215–217 3. BC Cracow, MS 98, p. 335–336 4. BC Cracow, MS 99, p. 219–220 5. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 143–144 6. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 411–412 7. BPAN Kórnik, MS 245, f. 352–352v 8. BC Cracow, MS 360, p. 615–616	
1602-11-02	lat.	1. BR Poznań, MS 211, f. 51v	
1602-11-06	lat.	1. BR Poznań, MS 211, f. 51v	

1	2	3	4
503	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
495	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
504	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
505	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
506	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
507	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
508	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
509	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
510	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
511	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
512	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
513	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
514	Matthias, archduke	Sigismund III, king of Poland	Vienna
161	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
515	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
516	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	
517	Sigismund III, king of Poland	Matthias, archduke	
518	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
519	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
162	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague

5	6	7	8
1600	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 245, f. 351 2. BPAN Kórnik, MS 344, f. 235–235v 3. BC Cracow, MS 126, p. 355 4. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 409	
1600	lat.	1. BC Cracow, MS 1659, p. 444–445 2. BR Poznań, MS 211, f. 43r	
1603-02-19	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 1402, p. 117–120	
1603-02-25	lat.	1. BR Poznań, MS 211, f. 59r–59v	
1603-03-24	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 312, f. 71r–71v	
1603-04-19	lat.	1. AA Vaticano, Borghese III 90 A, f. 144r–144v 2. BPAN Kórnik, MS 312, f. 74v–75r	
1603-05	lat.	1. BR Poznań, MS 211, f. 76r–77v	
1603-07-16	lat.	BPAN Kórnik, MS 1402, p. 123–126 1. BPAN Kórnik, MS 312, f. 72r–72v	
1603-07-24	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 1402, p. 127–130	
1603-08-08	lat.	BPAN Kórnik, MS 1402, p. 135–137	
1603-08-09	lat.	BPAN Kórnik, MS 1402, p. 141–146	
1603-08-16	lat.	BPAN Kórnik, MS 312, p. 73r	
1603-09-21	lat.	BPAN Kórnik, MS 1402, p. 152–155 1. BR Poznań, MS 211, f. 121r–121v	
1603-12-20	lat.	BPAN Kórnik, MS 1399, p. 429–432 1. BR Poznań, MS 211, f. 119 2. Archivo Doria Landi-Pamphili; Rome: F. Aldobrandini 4, f. 349	DIR, Supplement 2.2, p. 323
1603-12-20	lat.	1. HHStA Vienna, Famakt, Karton 26, Konv. 3, f. 4r–4v 2. BPAN Kórnik, MS 312, f. 73r–74v	
1604-01	lat.	1. BR Poznań, MS 211, f. 119v–120r	
1604-01	lat.	1. BR Poznań, MS 211, f. 121r–121v	
1604-02-21	lat.	1. BR Poznań, MS 211, f. 121v–122r	
1604-09-20	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 312, f. 73r–73v	
1605-01-03	lat.	1. BC Cracow, MS 100, p. 5–6 2. BC Cracow, MS 101, p. 17–18 3. BC Cracow, MS 101, p. 481 4. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 476– 477 5. LBNANU Lviv, fond 4, op. 1, 272, f. 21r–21v	

1	2	3	4
163	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
520	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
521	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
522	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
523	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	Cracow
164	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
165	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	Cracow
166	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
167	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, archduke of Tyrol	Cracow
168	Sigismund III, king of Poland	Matthias, archduke	Cracow
524	Sigismund III, king of Poland	Maximilian III, archduke	Cracow
525	Sigismund III, king of Poland	Matthias, archduke	Cracow
526	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	Cracow
527	Sigismund III, king of Poland	Maximilian III, archduke	Cracow

5	6	7	8
1605-02-15	lat.	1. BC Cracow, MS 100, p. 123–124 2. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 429–430 3. BPAN Kórnik, MS 245, f. 371v–372 4. BPAN Kórnik, MS 312, f. 6v–7r	
1605-03-27	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 312, f. 6v–7r	
1605-04-02	lat.	1. RA Stockholm, Extranea IX, Pol 101 2. BPAN Kórnik, MS 312, f. 75r–76r 3. BC Cracow, MS 1323, p. 281–282	
1605-04-26	lat.	1. RA Stockholm, Extranea IX, Pol 101 2. BPAN Kórnik, MS 312, f. 77v 3. BC Cracow, MS 1323, p. 282–283	
1605-05-30	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 312, f. 45r–45v	
1605-07-17	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 325, f. 767–768 2. BU Warsaw, MS 51, p. 60–62	
1605-08-04	lat.	HHStA Vienna, Famakt, Karton 26, Konv. 3, f. 7–7v 1. BPAN Kórnik, MS 325, f. 775 2. BU Warsaw, MS 51, p. 73–74	
1605-08-06	lat.	1. HHStA Vienna, Famakt, Karton 26, Konv. 3, f. 5–5v 2. BPAN Kórnik, MS 325, f. 774–775 3. BU Warsaw, MS 51, p. 72–73 4. BPAN Kórnik, MS 312, f. 54v–55r	
1605-08-09	lat.	HHStA Vienna, Famakt, Karton 26, Konv. 3, f. 10–12 1. BPAN Kórnik, MS 325, f. 778–779 2. BC Cracow, MS 1623, p. 252–253 3. BU Warsaw, MS 51, p. 79–80 4. BPAN Kórnik, MS 312, f. 55r	
1605-08-09	lat.	HHStA Vienna, Famakt, Karton 26, Konv. 3, f. 13–15 1. BPAN Kórnik, MS 325, f. 777 2. BC Cracow, MS 1623, p. 250–251 3. BU Warsaw, MS 51, p. 76–77 4. BPAN Kórnik, MS 312, f. 56v	
1605-08-12	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 312, f. 60r	
1605-08-12	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 312, f. 60r–60v	
1605-08-13	lat.	AG Simancas, E. 2492, f. 70 1. BPAN Kórnik, MS 312, f. 59–59v 2. BR Poznań, MS 31, fo. 72r	
1605-08-13	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 312, f. 60v	

1	2	3	4
169	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
170	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Graz
171	Maria of Bavaria, archduchess	Sigismund III, king of Poland	Graz
528	Ferdinand II, archduke of Tyrol	Sigismund III, king of Poland	Graz
172	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, archduke of Tyrol	Cracow
173	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
529	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	Cracow
530	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	Cracow
174	Matthias, archduke	Sigismund III, king of Poland	Vienna
175	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
531	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
177	Maria of Bavaria, archduchess	Sigismund III, king of Poland	Graz

5	6	7	8
1605-08-23	lat.	1. HHStA Vienna, Famakt, Karton 26, Konv. 3, f. 17–17v 2. BPAN Kórnik, MS 306, f. 77v–78 3. BPAN Kórnik, MS 325, f. 780–781 4. BC Cracow, MS 100, p. 507–508 5. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 446–447 6. BU Warsaw, MS 51, p. 82–83	
1605-09-08	lat.	1. HHStA Vienna, Famakt, Karton 26, Konv. 3, f. 14–14v 2. BPAN Kórnik, MS 325, f. 794 3. BPANPAU Cracow, MS 2256, f. 77v	
1605-09-08	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 325, f. 775 2. HHStA Vienna, Famakt, Karton 26, Konv. 3, f. 8–8v 3. HHStA Vienna, Famakt, Karton 26, Konv. 3, f. 14 4. BU Warsaw, MS 51, p. 110 5. BPANPAU Cracow, MS 2256, f. 77v–78	
1605-09-08	lat.	1. HHStA Vienna, Famakt, Karton 26, Konv. 3, f. 14r–14v 2. BU Warsaw, MS 51, p. 109.	
1605-09-10	lat.	HHStA Vienna, Famakt, Karton 26, Konv. 3, f. 32–335 1. BPAN Kórnik, MS 312, f. 68r–68v	
1605-09-10	lat.	1. HHStA Vienna, Famakt, Karton 26, Konv. 3, f. 40–41 2. BPAN Kórnik, MS 312, k. 67v–68r	
1605-09-10	lat.	HHStA Vienna, Famakt, Karton 26, Konv. 3, f. 36–37 1. BPAN Kórnik, MS 312, f. 68r	
1605-09-23	lat.	AG Simancas, E. 1102, f. 195	
1605-09-16	lat.	1. HHStA Vienna, Famakt, Karton 26, Konv. 3, f. 15	
1605-09-25	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 325, f. 795 2. BU Warsaw, MS 51, p. 111 3. BPANPAU Cracow, MS 2256, f. 78r	
1605-09-30	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 325, p. 793–794 2. BU Warsaw, MS 51, p. 108–109	
1605-10-28	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 325, f. 792 2. BU Warsaw, MS 51, p. 106–107	

1	2	3	4
176	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Graz
178	Philip III, king of Spain	Sigismund III, king of Poland	Valladolid
179	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
180	Margaret, queen of Spain	Sigismund III, king of Poland	
532	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
533	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
534	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
181	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
535	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
536	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
537	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
538	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
182	Sigismund III, king of Poland	Maria of Bavaria, archduchess	Warsaw
183	Sigismund III, king of Poland	Albert VII, archduke	Cracow
184	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
185	Matthias, archduke	Sigismund III, king of Poland	Vienna
186	Sigismund III, king of Poland	Matthias, archduke	Cracow
539	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
187	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow

5	6	7	8
1605-11-28	lat.	1. HHStA Vienna, Famakt, Karton 26, Konv. 3, f. 33–34 2. BPAN Kórnik, MS 325, f. 792–793 3. BU Warsaw, MS 51, p. 107–108	
1606-01-02	lat.	1. AG Simancas, E. 2452, f. 44	
1606-01-07	lat.	HHStA Vienna, Pol I 53, f. 1–2 1. BC Cracow, MS 100, p. 509–510 2. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 468–469	
1606-01	es.	1. AG Simancas, E. 2452, f. 47	
1606-02-16	lat.	1. BU Warsaw, MS 51, p. 115–116	
1607-01-04	lat.	NA Prague, SM, R 12/12	
1607	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 344, f. 6r–7v	
1607-07-30	lat.	HHStA Vienna, Pol I 53, s.f. 1. BPAN Kórnik, MS 325, f. 820 2. BU Warsaw, MS 51, p. 166–168 3. AGAD Warsaw, AR, dz. II, n. 522, p. 1–2	
1607-08-17	lat.	NA Prague, SM, sign. XIII., 124, Inv. č. 4480, f. 62–63	
1607-08-31	lat.	NA Prague, SM, sign. XIII., 124, inv. č. 4480, f. 60–61	
1607-09-03	lat.	1. AGAD Warsaw, AR, dz. II, n. 522, p. 3	
1607-10-26	lat.	NA Prague, SM, sign. XIII., 124, inv. č. 4480, f. 42–43.	
before 1608-01-18	lat.	1. BC Cracow, MS 119, p. 669 2. BOSS Wrocław, MS 9536, p. 243 3. BPAN Kórnik, MS 344, f. 111 4. BC Cracow, MS 360, p. 722	
1608-02-14	lat.	AGR Brussels, SEA 476, f. 139–140	
1608-02-25	lat.	HHStA Vienna, Pol I 53, f. 1–2	
1608-03-11	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 325, f. 831–832 2. BC Cracow, MS 104, p. 73–75 3. BU Warsaw, MS 51, p. 199–201	
1608-03-30	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 325, f. 832 2. BU Warsaw, MS 51, p. 201–202	
1608-04-17	lat.	HHStA Vienna, Pol I 84, f. 285–286	DIR 4.1, p. 417.
1608-05-12	lat.	HHStA Vienna, Pol I 53, f. 3–4	

1	2	3	4
188	Matthias, archduke	Sigismund III, king of Poland	Castle Novy Berstejn (Dubá)
189	Rudolph II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
190	Philip III, king of Spain	Sigismund III, king of Poland	Lerma
540	Matthias, archduke	Sigismund III, king of Poland	Vienna
191	Sigismund III, king of Poland	Matthias, archduke	Cracow
541	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	Cracow
192	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
542	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
193	Philip III, king of Spain	Sigismund III, king of Poland	Madrid
194	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
195	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Cracow
196	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, archduke of Tyrol	Cracow
197	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
543	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	
198	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Smolensk
219	Sigismund III, king of Poland	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Warsaw
199	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Sigismund III, king of Poland	Prague
200	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Sigismund III, king of Poland	Prague
201	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Sigismund III, king of Poland	Prague
202	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Sigismund III, king of Poland	Brandys
203	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Sigismund III, king of Poland	Weißwasser
204	Sigismund III, king of Poland	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Warsaw

5	6	7	8
1608-06-14	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 325, f. 846 2. BU Warsaw, MS 51, p. 224–225	
1608-06-21	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 325, f. 845–846 2. BU Warsaw, MS 51, p. 223–224	
1608-07-20	es.	1. AG Simancas, E. 2452, f. 131	
1608-08-04	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 325, p. 857–858 2. BU Warsaw, MS 51, p. 248–250	
1608-08-11	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 325, f. 859 2. BU Warsaw, MS 51, p. 250	
1608-08-30	lat.	AG Simancas, E. 2494, f. 87	
1608-09-06	lat.	HHStA Vienna, Pol I 53, f. 5–6	
1608-10-21	lat.	NA Prague, SM, inv. č. 4481, sign. XIII/ 125, kart. 2618, fos 18–19	
1609-04-22	es.	1. AG Simancas, E. 2452, f. 428	
1609-05-12	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 80v–81	
1609-05-18	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 102v–103	
1609-05-29	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 105v–106v	
1609	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 47–47v	
1609	lat.	1. BC Cracow, MS 126, p. 477	
1610-07-25	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 134–137	
1611-00-00	lat.	1. BC Cracow, MS 106, p. 639	
1611-08-16	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 137v–138	
1611-08-17	lat.	RA Stockholm, Extranea IX, Pol 90, s.f. 1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 138–138v	
1611-08-28	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 138–141	
1611-08-30	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 141	
1611-09-01	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 142–143	
1611-09-24	lat.	1. BC Cracow, MS 106, p. 379	

1	2	3	4
205	Sigismund III, king of Poland	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Warsaw
206	Sigismund III, king of Poland	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Warsaw
207	Sigismund III, king of Poland	Charles, bishop of Wroclaw	Warsaw
208	Charles, bishop of Wroclaw	Sigismund III, king of Poland	Wroclaw
209	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Sigismund III, king of Poland	Wroclaw
210	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Sigismund III, king of Poland	Wroclaw
211	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Sigismund III, king of Poland	Wroclaw
212	Sigismund III, king of Poland	Albert VII, archduke	Warsaw
213	Sigismund III, king of Poland	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Warsaw
214	Sigismund III, king of Poland	Charles, bishop of Wroclaw	Warsaw
215	Sigismund III, king of Poland	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Warsaw
216	Sigismund III, king of Poland	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Warsaw
217	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Sigismund III, king of Poland	Vienna
218	Albert VII, archduke	Sigismund III, king of Poland	Brussels
220	Sigismund III, king of Poland	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Warsaw
221	Sigismund III, king of Poland	Rudolph II, emperor	Warsaw
222	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Sigismund III, king of Poland	Vienna
223	Sigismund III, king of Poland	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Warsaw
224	Sigismund III, king of Poland	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Warsaw
225	Sigismund III, king of Poland	Charles, bishop of Wroclaw	Warsaw
226	Sigismund III, king of Poland	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Warsaw
227	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	Warsaw

5	6	7	8
1611-09-25	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 144 2. BC Cracow, MS 106, p. 603	
1611-09-25	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 144–144v	
1611-09-25	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 144v–145	
1611-09-26	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 224v–225v	
1611-10-06	lat.	RA Stockholm, Extranea IX, Pol 90, s.f. 1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 223v–224v	
1611-10-08	lat.	RA Stockholm, Extranea IX, Pol 90, s.f. 1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 223v–224v	
1611-10-17	lat.	RA Stockholm, Extranea IX, Pol 90, s.f.	
1611-11-10	lat.	AGR Brussels, SEA 286, f. 25–26	
1611-11-12	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 227v–228	
1611-11-14	lat.	1. BC Cracow, MS 106, p. 379	
1611-11-22	lat.	1. BC Cracow, MS 106, p. 469–470	
1611-11-26	lat.	1. BC Cracow, MS 106, p. 479	
1611-12-20	lat.	RA Stockholm, Extranea IX, Pol 90, s.f. 1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 278v–279	
1611-12-30	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 279v–280	
1612-01-05	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 232v–233v 2. BC Cracow, MS, 107, p. 3–4	
1612-01-05	lat.	1. BC Cracow, MS 107, p. 9	
1612-01-24	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 275v–276	
1612-01-25	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 325, f. 874–875 2. BC Cracow, MS 107, p. 63	
1612-01-25	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 325, f. 876 2. BC Cracow, MS 107, p. 67	
1612-01-25	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 325, f. 878–879	
1612-01-27	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 325, f. 876–877 2. BC Cracow, MS 107, p. 74–75	
1612-02-11	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 325, f. 880–881 2. BC Cracow, MS 107, p. 111–112	

1	2	3	4
228	Sigismund III, king of Poland	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Wolbórz
229	Sigismund III, king of Poland	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Warsaw
230	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Sigismund III, king of Poland	Prague
231	Sigismund III, king of Poland	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Warsaw
232	Sigismund III, king of Poland	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Warsaw
233	Sigismund III, king of Poland	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Warsaw
234	Sigismund III, king of Poland	Albert VII, archduke	Warsaw
235	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	Warsaw
236	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, archduke of Tyrol	Warsaw
237	Sigismund III, king of Poland	Maria Anna, archduchess	Warsaw
238	Sigismund III, king of Poland	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Warsaw
239	Sigismund III, king of Poland	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Warsaw
240	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, archduke of Tyrol	Warsaw
241	Sigismund III, king of Poland	Leopold V, archduke	Warsaw
242	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	Warsaw
243	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	Warsaw
244	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Sigismund III, king of Poland	Vienna
245	Sigismund III, king of Poland	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Warsaw
246	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	Warsaw
247	Sigismund III, king of Poland	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Warsaw
248	Sigismund III, king of Poland	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Warsaw

5	6	7	8
1612-02-16	lat.	1. BC Cracow, MS 107, p. 119–120	
1612-02-21	lat.	1. BC Cracow, MS 107, p. 121 2. BC Cracow, MS 106, p. 605	
1612-02-23	lat.	1. BC Cracow, MS 107, p. 123–124	
1612-03-05	lat.	1. BC Cracow, MS 107, p. 145	
1612-03-15	lat.	1. BC Cracow, MS 107, p. 173	
1612-03-16	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 280–280v	
1612-03-16	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 281v–282	
1612-03-16	lat.	AG Simancas, E. 2498, f. 6 1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 282–283v 2. BC Cracow, MS 107, p. 205–206	
1612-03-17	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 287v–288 2. BC Cracow, MS 107, p. 179	
1612-03-17	lat.	1. BC Cracow, MS 107, p. 1087	
1612-03-17	lat.	1. BC Cracow, MS 107, p. 191	
1612-03-18	lat.	1. BC Cracow, MS 107, p. 861	
1612-03-18	lat.	1. BC Cracow, MS 107, p. 859	
1612-03-18	lat.	1. BC Cracow, MS 107, p. 871	
1612-03	lat.	AG Simancas, E. 2498, f. 8 1. BC Cracow, MS 107, p. 1087–1088	
1612-04-07	lat.	1. BC Cracow, MS 107, p. 219	
1612-04-09	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 306–307	
1612-04-15	lat.	1. BC Cracow, MS 107, p. 259	
1612-04-16	lat.	1. LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 546, f. 227 2. AGAD Warsaw, LL 28, f. 217	
1612-04-25	lat.	1. BC Cracow, MS 107, p. 282	
1612-04-27	lat.	1. BC Cracow, MS 107, p. 315	

1	2	3	4
249	Sigismund III, king of Poland	Matthias, king of Hungry and of Bohemia	Warsaw
250	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	Warsaw
251	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	
252	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	Smo- lensk
253	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
254	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	
255	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	Warsaw
256	Sigismund III, king of Poland	Leopold V, archduke	
544	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	Cracow
257	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Pozsony
258	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
259	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	Warsaw
260	Sigismund III, king of Poland	Albert VII, archduke	Warsaw
261	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
262	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	Warsaw
263	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	Warsaw
264	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	Warsaw
546	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Regens- burg
265	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Linz
545	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	Warsaw
547	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	Warsaw
266	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Linz
549	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	Warsaw

5	6	7	8
1612-05-15	lat.	1. BC Cracow, MS 107, p. 367	
1612-06-25	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 368–369	
1612-06	lat.	1. BC Cracow, MS 108, p. 499–508	
1612-10-14	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 28, f. 395–396 2. BC Cracow, MS 107, p. 887–888	
1612-11-01	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 325, p. 887–888 2. BC Cracow, MS 107, p. 909–910 3. LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 546, f. 295v–296 4. HHStA Vienna, Rus I 6, Konv. 4, f. 32–33 5. HHStA Vienna, Rus I 6, Konv. 4, f. 18–19	
1612-12	lat.	1. BC Cracow, MS 107, p. 889	
1612	lat.	1. BC Cracow, MS 107, p. 843–844	
1612	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 325, p. 875–876	
1613-02-03	lat.	AG Simancas, E. 2499, f. 48	
1613-03-22	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 13–14	
1613-03-27	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 15–16	
1613-04-14	lat.	HHStA Vienna, Pol I 53, f. 29–30 1. BPAN Kórnik, MS 325, p. 888–889	
1613-05-31	lat.		Ossoliński, Pamiętnik, p.40
1613-06-18	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 35–36 2. BPAN Kórnik, MS 344, f. 376v–377	
1613-07-09	lat.	HHStA Vienna, Pol I 53, f. 37–39 1. BPAN Kórnik, MS 344, f. 377v–379	
1613-07-18	lat.	AG Simancas, E. 2325, f. 28	Polonica AGS, vol. 1, p. 243
1613-08-28	lat.	1. AG Simancas, E. 2327, f. 207	Polonica AGS, vol. 1, p. 244
1613-10-17	lat.	1. HHStA Vienna, Rus I 6, f. 3r	
1613-11-06	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 43–44	
1613	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 1398, p. 558	
1613-1615	lat.	1. BU Warsaw, MS 52, f. 21r	
1614-05-06	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 33–34	
1614-07-16	lat.	1. HHStA Vienna, Rus I 6, f. 5r–6v	

1	2	3	4
550	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	
551	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	Warsaw
267	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
552	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	
553	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	
554	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	Warsaw
555	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	Warsaw
556	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
268	Philip III, king of Spain	Sigismund III, king of Poland	Aranjuez
269	Philip III, king of Spain	Sigismund III, king of Poland	Aranjuez
557	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	Warsaw
270	Philip III, king of Spain	Wladyslaw Sigismund, prince	Madrid
558	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
559	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
560	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	Warsaw
271	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
561	Sigismund III, king of Poland	Albert VII, archduke	Warsaw
272	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
562	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	
563	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	
273	Wladyslaw Sigismund, prince	Philip III, king of Spain	Warsaw
274	Matthias, emperor	Wladyslaw Sigismund, prince	Prague
275	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
548	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	
564	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	
565	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	
276	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
277	Wladyslaw Sigismund, prince	Matthias, emperor	Warsaw
278	Wladyslaw Sigismund, prince	Anna, empress	Warsaw
279	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	Warsaw
566	Anna, empress	Wladyslaw Sigismund, prince	Prague
280	Matthias, emperor	Wladyslaw Sigismund, prince	Prague
281	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
567	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	Warsaw

5	6	7	8
1614-10	lat.	1. BU Warsaw, MS 52, f. 11r–11v	
1614-11-21	lat.	1. BU Warsaw, MS 52, p. 15	
1615-01-27	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 1–2	
1615-02	lat.	1. BU Warsaw, MS 52, f. 21r–21v	
1615-02	lat.	1. BU Warsaw, MS 52, f. 22v	
1615-03-20	lat.	AG Simancas, E. 2501, f. 60–61	
1615-04-18	lat.	NA Prague, SM, inv. č. 1580/K157, kart. 1075.	
1615-04-19	lat.	1. BN Warsaw, MS 3085, f. 90–91	
1615-05-02	es.	1. AG Simancas, E. 2327, f. 202	Polonica AGS, vol. 1, p. 255
1615-05-02	es.	AG Simancas, E. 2325, f. 203	Polonica AGS, vol. 1, p. 256
1615-05-11	lat.	HHStA Vienna, Rus I 6, f. 24r–36v	
1615-05-22	lat.	1. BC Cracow, MS 109, p. 173–175	
1615-06-04	lat.	1. HHStA Vienna, Rus I 6, f. 35r–35v	
1615-07-17	lat.	1. HHStA Vienna, Rus I 6, f. 63r	
1615-08-15	lat.	HHStA Vienna, Schw 1, Diplomat Korresp 1545–1643, f. 20–22	
1615-08-16	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 15–16	
1615-10-06	lat.	1. BU Warsaw, MS 52, f. 55–55v	
1615-10-08	lat.	1. BC Cracow, MS 119, p. 539	
1615-11	lat.	1. BU Warsaw, MS 52, f. 39r–39v	
1615-11	lat.	1. BU Warsaw, MS 52, f. 39v–40r	
1615-12-05	lat.	1. BC Cracow, MS 109, p. 153–254	
1615-12-12	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 7	
1615-12-12	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 6	
1615	lat.	1. BU Warsaw, MS 52, f. 20r	
1615	lat.	1. HHStA Vienna, Rus I 6, f. 114r–115v	
1616-01	lat.	1. BU Warsaw, MS 52, f. 49v	
1616-03-09	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 30	
1616-04-06	lat.	HHStA Vienna, Pol I 53, f. 31–32	
1616-04-06	lat.	HHStA Vienna, Pol I 53, f. 33–34	
1616-04-06	lat.	HHStA Vienna, Pol I 53, f. 35–36	
1616-06-06	lat.	1. HHStA Vienna, Rus I 6, f. 13r–14v	
1616-06-16	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 50–51	
1616-06-16	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 48–49	
1616-07-08	lat.	AG Simancas, E. 2502, f. 87	

1	2	3	4
282	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	Warsaw
283	Philip III, king of Spain	Sigismund III, king of Poland	San Lorenzo
284	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	Warsaw
285	Wladyslaw Sigismund, prince	Matthias, emperor	Warsaw
286	Wladyslaw Sigismund, prince	Anna, empress	Warsaw
287	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
288	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	Warsaw
289	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
290	Matthias, emperor	Wladyslaw Sigismund, prince	Prague
291	Anna, empress	Wladyslaw Sigismund, prince	Prague
568	Sigismund III, king of Poland	Maximilian III, archduke	Warsaw
292	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
293	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	Warsaw
294	Sigismund III, king of Poland	Charles, bishop of Wroclaw	Warsaw
295	Charles, bishop of Wroclaw	Sigismund III, king of Poland	Nysa
296	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
297	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
569	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
570	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	Warsaw
298	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
299	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	Warsaw
300	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	Warsaw
301	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
302	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
303	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	
571	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	
304	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	Warsaw

5	6	7	8
1616-07-10	lat.	HHStA Vienna, Pol I 53, f. 54–55	
1616-07-16	es.	AG Simancas, E. 2454, f. 333	
1616-07-23	lat.	HHStA Vienna, Pol I 53, f. 56–58	
1616-07-23	lat.	HHStA Vienna, Pol I 53, f. 59–60	
1616-07-23	lat.	HHStA Vienna, Pol I 53, f. 61–62	
1616-08-02	lat.	HHStA Vienna, Pol I 53, f. 63–64	
1616-08-29	lat.	AG Simancas, E. 711, f. 3	EFE XIX, p. 129–130
1616-09-07	lat.	AGAD Warsaw, Ces, 25 d/4 1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 69–70	
1616-09-07	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 73–74	
1616-09-07	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 71–72	
1616-10-14	lat.		DIR 4.1, p. 474– 475
1616-10-12	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 75–76	
1616-10-18	lat.	1. AGAD Warsaw, Ces, 25 d/4 2. BC Cracow, MS 333, f. 189v–191	
1616-11-04	lat.		Mosbach, Wiado- mości, p. 251
1616-12-02	lat.		Mosbach, Wiado- mości, p. 255
1616-12-20	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 81–82	
1616	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 77–78	
1617-01-07	lat.	1. HHStA Vienna, Rus I 6, f. 4r–6r	
1617-01-12	lat.	1. AP Wrocław, Zespół 120/92, f. 92–93	
1618-06-09	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 326, p. 123–125	
1618-06-11	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 1–2	
1618-07-06	lat.	HHStA Vienna, Pol I 53, f. 3–4 1. BPAN Kórnik, MS 326, p. 126–127	Szelągowski, Śląsk i Polska, p. 396
1618-07-16	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 326, p. 132–133	
1618-07-23	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 326, p. 138–139	
1618-07-25	lat.	1. BC Cracow, MS 119, p. 659–660 2. BC Cracow, MS 359, p. 618–619	
1618-07-25	lat.	1. BC Cracow, MS 359, p. 619–620	
1618-08-12	lat.	HHStA Vienna, Pol I 53, f. 12–13 1. BPAN Kórnik, MS 326, p. 135–137	

1	2	3	4
305	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
306	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	Warsaw
307	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
308	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	Warsaw
309	Matthias, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
310	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	
311	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	Warsaw
312	Sigismund III, king of Poland	Matthias, emperor	Warsaw
313	Sigismund III, king of Poland	Albert VII, archduke	Warsaw
314	Philip III, king of Spain	Sigismund III, king of Poland	Móstoles
572	Sigismund III, king of Poland	Charles, bishop of Wroclaw	Warsaw
315	Wladyslaw Sigismund, prince	Leopold V, archduke	Nysa
316	Sigismund III, king of Poland	Leopold V, archduke	Warsaw
317	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
318	Sigismund III, king of Poland	Leopold V, archduke	
319	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
320	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
321	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
322	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
573	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
574	Albert VII, archduke	Sigismund III, king of Poland	
323	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw

5	6	7	8
1618-08-12	lat.	1. RA Stockholm, Extranea IX, Pol 88, s.f. 2. BPAN Kórnik, MS 326, p. 445–146	
1618-08-22	lat.	HHStA Vienna, Pol I 53, f. 7–8 1. BPAN Kórnik, MS 326, p. 139–140	
1618-08-23	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 326, p. 138–139	
1618-10-15	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 326, p. 161–162	Macurek, Ceske povstani, p. 24
1618-11-03	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 24–25	
1618-11/12	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 28–29	
1618-12-01	lat.	HHStA Vienna, Pol I 53, f. 26–27	
1619-01-17	lat.	HHStA Vienna, Pol I 53, f. 3–4	
1619-01-20	lat.		1. Pinchart, Archives des Arts, t. 1, p. 232–233 2. Szmydki, Artystyczno-dyplomatyczne kontakty, p. 270
1619-04-21	es.	1. AG Simancas, E. 2454, f. 524	
1619-06-09	lat.	1. AP Wrocław, Zespół 120/123, f. 1–2	
1619-07-20	lat.	TLA Innsbruck, Leopold I/855, s.f.	
1619-09-15	lat.	TLA Innsbruck, Leopold I/855, s.f.	
1619-09-30	lat.	HHStA Vienna, Pol I 53, f. 1–2	
1619-09	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 326, p. 193–194	
1620-01-02	lat.	HHStA Vienna, Pol I 53, f. 1–2	Szelągowski, Śląsk i Polska, p. 402
1620-02-04	lat.	1. RA Stockholm, Extranea IX, Pol 88, f. 1	
1620-03-24	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 8–12	
1620-03-26	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 13	
1620-04-10	lat.	HHStA Vienna, Famkor A, Karton 6, Konv. 30, f. 52–53	
1620-04-13	lat.	1. BPANPAU Cracow, MS 2256, f. 92r–92v.	
1620-04-25	lat.	HHStA Vienna, Pol I 53, f. 45–46	

1	2	3	4
324	Sigismund III, king of Poland	Albert VII, archduke	Warsaw
325	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	Warsaw
326	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
327	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
328	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
329	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
330	Ferdinand II, emperor	Władysław Sigismund, prince	Vienna
331	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
332	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
575	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
576	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	
333	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
334	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
335	Władysław Sigismund, prince	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
336	Sigismund III, king of Poland	Albert VII, archduke	Warsaw
337	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
338	Władysław Sigismund, prince	Ferdinand II, emperor	Warsaw
577	Sigismund III, king of Poland	Philip III, king of Spain	
339	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
340	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
341	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
578	Władysław Sigismund, prince	Ferdinand II, emperor	Warsaw

5	6	7	8
1620-06-11	lat.	1. RA Stockholm, Extranea IX, Pol 88, f.124	
1620-06-11	lat.	1. RA Stockholm, Extranea IX, Pol 88, f.125	
1620-08-04	lat.	HHStA Vienna, Pol I 53, f. 65–66	
1620-09-01	lat.	HHStA Vienna, Pol I 53, f. 81–82	
1620-10-04	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 97–98 2. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 95–96	
1620-10-10	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 326, p. 744–745 2. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 120–121 3. BOSS Wrocław, Paw., MS 201, f. 59–60	
1620-10-10	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 125	
1620-10-11	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 128–129	Ossoliński, Pamiętnik, p. 104–105
1620-10-19	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 139–140	
1620-10-20	lat.	1. BOSS Wrocław, Paw., MS 201, f. 107r–107v	
1620-11	lat.	1. BC Cracow, MS 126, p. 559	
1620-12-02	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 53, f. 161–162	
1621-01-08	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 326, p. 745–746 2. BOSS Wrocław, Paw., MS 201, f. 60–62	
1621-01-10	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f.153 (194)	
1621-01-16	lat.	AGR Brussels, SEA 347, s.f. 1. BOSS Wrocław, Paw., MS 201, p. 34–35 2. RA Stockholm, Extranea IX, 79	
1621-01-23	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 1–2	Szelągowski, Śląsk i Polska, p. 408
1621-01-24	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 3–4	
1621-01	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 326, pp. 708–709 2. BOSS Wrocław, Paw., MS 326, p. 33–34	
1621-02-07	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 9–10	
1621-02-14	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 15–16	
1621-02-14	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 19	
1621-02-21	lat.	HHStA Vienna, Famkor A, Karton 6, Konv. 30, f. 56–57	

1	2	3	4
579	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
342	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
343	Władysław Sigismund, prince	Ferdinand II, emperor	Warsaw
344	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
580	Sigismund III, king of Poland	Maria Magdalena, archduchess	Warsaw
346	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	
345	Albert VII, archduke	Sigismund III, king of Poland	Brussels
581	Sigismund III, king of Poland	Maria Magdalena, archduchess	Warsaw
347	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
348	Isabella, infanta of Spain	Sigismund III, king of Poland	Brussels
349	Isabella, infanta of Spain	Władysław Sigismund, prince	Brussels
350	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
351	Isabella, infanta of Spain	Sigismund III, king of Poland	Brussels
352	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
353	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
582	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	
583	Sigismund III, king of Poland	Leopold V, archduke	
354	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
584	Sigismund III, king of Poland	Maria Magdalena, archduchess	Warsaw
355	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Lviv
356	Władysław Sigismund, prince	Ferdinand II, emperor	Kamieniec Podolski
357	Władysław Sigismund, prince	Ferdinand II, emperor	Lviv
585	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	
358	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
359	Ferdinand II, emperor	Władysław Sigismund, prince	Vienna
586	Sigismund III, king of Poland	Charles, bishop of Wrocław	Warsaw

5	6	7	8
1621-02-23	ger.	1. HHStA Vienna, Famkor A, Karton 6, Konv. 30, f. 45r–55v	
1621-02-26	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 20–21	
1621-03-06	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 24–25	
1621-03-25	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 41–42	
1621-04-01	lat.	AS Firenze, Stati esteri 4292 P. II, f. 463–464	
1621-04-06	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 326, p. 736	
1621-04-08	lat.	1. AGR Brussels, SEA 531, no pag	
1621-04-15	lat.	AS Firenze, Stati esteri 4292 P. II, f. 461–462	
1621-06-07	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 46–47	
1621-07-22	lat.	1. AGR Brussels, SEA 286, f. 29	
1621-07-22	lat.	1. AGR Brussels, SEA 286, f. 29	
1621-07-24	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 48–49	
1621-08-04	lat.	1. AGR Brussels, SEA 531, no pag	
1621-08-06	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 54–55	
1621-08-14	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 58	
1621-08-14	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 326, p. 883 2. BPANPAU Cracow, MS 1051, f.509	
1621-08-14	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 326, p. 890–891	
1621-08-31	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 65–66	
1621-09-26	lat.	AS Firenze, Stati esteri 4292 P. II, f. 467–468	
1621-10-20	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 157–158 (198–199) 1. AGR Brussels, SEA 532, f. 1	
1621-10-20	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 68–69	
1621-11-03	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 70–71	
1621-11	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 326, p. 929–935	S. Lubiński, Opera posthuma, p. 190–193
1621-12-04	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 60 2. BC Cracow, MS 1623, p. 1682 3. BU Warsaw, MS 52, f. 86v–87	
1621-12-04	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 62	
1621-12-24	lat.	1. BU Warsaw, MS 52, f. 84r–84v	

1	2	3	4
360	Sigismund III, king of Poland	Philip IV, king of Spain	Warsaw
587	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
588	Sigismund III, king of Poland	Philip IV, king of Spain	Warsaw
361	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
362	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
363	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
364	Wladyslaw Sigismund, prince	Ferdinand II, emperor	Warsaw
365	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
366	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
367	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Sopron
368	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
369	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
589	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
370	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
371	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Seiten- stetten Abbey
590	Sigismund III, king of Poland	Maria Magdalena, archduchess	Warsaw
372	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Regens- burg
373	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Regens- burg

5	6	7	8
1621-12-29	lat.	AG Simancas, E. 2327, f. 236	Polonica AGS, vol. 1, p. 260–261
1621-12-29	lat.	1. BU Warsaw, MS 52, f. 89v–90r	
1621-12-30	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 326, p. 1165–1166 2. BU Warsaw, MS 52, f. 69r–70v	
1622-01-08	lat.	1. BC Cracow, MS 1623, p. 1684 2. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 77–78 3. BU Warsaw, MS 52, f. 87–87v	
1622-02-05	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 58–59 1. RA Stockholm, Extranea IX, Pol 88, f. 137–138 2. BC Cracow, MS 113, p. 97–102 3. BC Cracow, MS 1623, p. 1686–1688 4. BU Warsaw, MS 52, f. 87v–89 5. BR Poznań, MS 27, p. 818–819	
1622-02-06	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 48–49 1. BC Cracow, MS 113, p. 207–208 2. BC Cracow, MS 1623, p. 1670–1671 3. BU Warsaw, MS 52, f. 90–90v 4. BR Poznań, MS 27, p. 817–818	
1622-02-06	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 54–55	
1622-03-09	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 39–40 1. BU Warsaw, MS 52, f. 68 2. BU Warsaw, MS 52, f. 68v–69r	
1622-04-05	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 29–30	
1622-06-08	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 21–22	
1622-06-25	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 17–18	
1622-08-16	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 163–164 (204–205)	
1622-09-30	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 10r–11v	
1622-10-30	lat.	AGR Brussels, SEA 532, f. 3–4	
1622-11-01	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 12–13	
1622-11-07	lat.	AS Firenze, Stati esteri 4292 P. II, f. 478	
1623-01-02	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 83–84 2. BPAN Kórnik, MS 326, p. 1193–1194	
1623-01-17	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 11–12	

1	2	3	4
591	Sigismund III, king of Poland	Charles, bishop of Wroclaw	
592	Sigismund III, king of Poland	Maria Magdalena, archduchess	Warsaw
374	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
375	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
376	Wladyslaw Sigismund, prince	Leopold V, archduke	Warsaw
377	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
378	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Kolin
379	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
380	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
381	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
593	Sigismund III, king of Poland	Maria Magdalena, archduchess	Warsaw
382	Philip IV, king of Spain	Sigismund III, king of Poland	Madrid
383	Philip IV, king of Spain	Sigismund III, king of Poland	Madrid
384	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
385	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
386	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
387	Wladyslaw Sigismund, prince	Isabella, infanta of Spain	Grodno
388	Philip IV, king of Spain	Sigismund III, king of Poland	Madrid
594	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
595	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
596	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
597	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
598	Sigismund III, king of Poland	Charles, bishop of Wroclaw	Warsaw
599	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
600	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
601	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna

5	6	7	8
1623-01	lat.	1. BC Cracow, MS 126, p. 561–562	
1623-02-05	lat.	AS Firenze, Stati esteri 4292 P. II, f. 480	
1623-02-13	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 85–86	
1623-02-27	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 17–18	
1623-03-23	lat.	TLA Innsbruck, Leopold I/855, s.f.	
1623-04-24	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 21	
1623-05-16	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 24–25	
1623-08-03	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 26–27	
1623-08-03	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 34–35	
1623-08-30	lat.	BPAN Kórnik, MS 289, f. 643–646 1. BC Cracow, MS 115, p. 285–286	
1623-09-17	lat.	AS Firenze, Stati esteri 4292 P. II, f. 482	
1623-10-01	lat.	BPAN Kórnik, MS 1403, p. 199–202	
1623-10-01	lat.	BC Cracow, MS 320, p. 539–540	
1623-10-21	lat.	1. BC Cracow, MS 115, p. 335–338 2. BPAN Kórnik, MS 326, p. 1197–1198 3. BU Warsaw, MS 57, p. 169–172	
1623-10-26	lat.	AGR Brussels, SEA 532, f. 5–6	
1623-11-06	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 39–42 1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 36	
1623-12-10	lat.	AGR Brussels, SEA 532, f. 7–8	
1623-12-20	lat.	BPAN Kórnik, MS 1403, p. 203–206	
1624-01-13	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 139v–140r	
1624-01-24	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 76r	
1624-01-26	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 3r–4r	
1624-01-31	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 140r	
1624-03-02	lat.	1. BPAN Kórnik, MS 326, p. 949–950	Buydecki, Vita venerabilis, p. 88–89
1624-03-20	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 78r 2. BU Warsaw, MS 52, f. 98v–99r	
1624-03-21	lat.	1. BU Warsaw, MS 52, f. 96r 2. AGAD Warsaw, LL 30, f. 76v	
1624-04-27	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 81v–82v 2. LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, p. 429–431	

1	2	3	4
603	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
603	Charles, bishop of Wroclaw	Sigismund III, king of Poland	Nysa
604	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
605	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
606	Sigismund III, king of Poland	Leopold V, archduke	Warsaw
607	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
608	Sigismund III, king of Poland	Charles, bishop of Wroclaw	Warsaw
609	Sigismund III, king of Poland	Maria Magdalena, archduchess	Warsaw
610	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
611	Sigismund III, king of Poland	Charles, bishop of Wroclaw	Warsaw
612	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
613	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Warsaw
614	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
615	Sigismund III, king of Poland	Charles, bishop of Wroclaw	Warsaw

5	6	7	8
1624-05-04	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 78r 2. BU Warsaw, MS 52, f. 98v–99r	
1624-05-09	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 83r 2. LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, p. 433–434	
1624-05-11	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 80v–81r 2. BU Warsaw, MS 52, f. 103r	
1624-05-15	lat.	AGR Brussels, SEA 286, p. 50r–51v 1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 109v–110r 2. LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, p. 282–283	
1624-05-15	lat.	TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855, s.f 1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 109v 2. LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, p. 281	
1624-05-15	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 111v 2. LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, p. 288	
1624-05-15	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 111v 2. LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, p. 282	
1624-05-15	lat.	AS Firenze, Stati esteri 4292 P. II, f. 499r–500v 1. LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, p. 288	
1624-05-24	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 82v–83r 2. LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, p. 431–433	
1624-05-24	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 83r–83v 2. LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, p. 434–435	
1624-05	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 85r–85v 2. LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, p. 441	
1624-06-05	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 7r	
1624-06-09	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 81r 2. BU Warsaw, MS 52, f. 103v	
1624-06-28	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 102r–103r 2. LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, pp. 220–221	

1	2	3	4
616	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
617	Sigismund III, king of Poland	Maria Magdalena, archduchess	Warsaw
619	Leopold V, archduke	Sigismund III, king of Poland	Innsbruck
618	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
620	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
621	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
622	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
623	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
624	Wladyslaw Sigismund, prince	Isabella, infanta of Spain	Cologne
625	Wladyslaw Sigismund, prince	Leopold V, archduke	Brussels
627	Sigismund III, king of Poland	Maria Magdalena, archduchess	Warsaw
626	Wladyslaw Sigismund, prince	Leopold V, archduke	Brussels
628	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
629	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
630	Wladyslaw Sigismund, prince	Isabella, infanta of Spain	Bologna
631	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
632	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw

5	6	7	8
1624-06-28	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 103r 2. LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, pp. 222–223	
1624-07-01	lat.	AS Firenze, Stati esteri 4292 P. II, f. 509r–510v	
1624-07-15	lat.	RA Stockholm, Extranea IX, Pol 90 1. TLA Innsbruck, Leopold, Aktenserie Auslauf, 1624 V–IX	
1624-07-24	lat.	AGR Brussels, SEA 286, f. 37r–38v 1. AGR Brussels, SEA 531, f. 4r 2. AGAD Warsaw, LL 30, f. 113r 3. LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, p. 293–294	
1624-07-29	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 10r–11v	
1624-07-30	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 12	
1624-07	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 85v–86r 2. LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, p. 441–443	
1624-08-20	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 140v–141r	
1624-08-30	lat.	AGR Brussels, SEA 286, f. 39	
1624-09-20	lat.	TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, H636 k. I/855	
1624-10-10	lat.	AS Firenze, Stati esteri 4292 P. II, f. 511r–512v	
1624-10-24	lat.	TLA Innsbruck, Alphabetisches Leopoldinum, I/855	
1624-10-27	lat.	AGR Brussels, SEA 286, f. 42r–43v 1. LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, p. 299–300 2. AGAD Warsaw, LL 30, f. 114v–115r 3. AGR Brussels, SEA 286, f. 40r–41v	
1624-11-20	lat.	AGR Brussels, SEA 286, f. 46r–47v	
1624-12-07	lat.	AGR Brussels, SEA 532, f. 9r–10v	
1625-01-16	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 217r–217v 2. BC Cracow, MS 117, p. 1131–1132	
1625-02-07	lat.	1. AGR Brussels, SEA 531 2. RA Stockholm, Extranea IX, Pol 79 3. AGAD Warsaw, LL 30, f. 180v 4. AGAD Warsaw, LL 31, f. 13r	

1	2	3	4
633	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
634	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
635	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand Ernest, archduke	Warsaw
636	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
637	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand Ernest, archduke	Warsaw
638	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
640	Sigismund III, king of Poland	Leopold V, archduke	Warsaw
641	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
642	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
643	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
644	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
645	Ferdinand Ernest, archduke	Sigismund III, king of Poland	Vienna

5	6	7	8
1625-02-10	lat.	HHStA Vienna, Pol 54, f. 6–7 1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 161av 2 2. BPAN Kórnik, MS 991, f. 43r 3. BPANPAU Cracow, MS 2256, f. 269r–269v 4. LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, p. 582–583 5. BC Cracow, MS 117, p. 909–910	
1625-02-10	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 218r–218v 2. LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, pp. 247–249	
1625-02-21	lat.	1. LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, p. 584–585 2. BC Cracow, MS 117, p. 903–904 3. BPAN Kórnik, MS 991, f. 43v	
1625-02-25	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 10r–11v 1. BC Cracow, MS 117, p. 439	
1625-02-25	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 8–9	
1625-02-28	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 174r, f. 332v 2. AGAD Warsaw, LL 31, f. 6v, f. 84v–85 3. BPAN Kórnik, MS 991, f. 44r 4. BPANPAU Cracow, MS 2256, f. 276r	
1625-03-01	lat.	TLA Innsbruck, Leopoldinum, I/855 1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 165v	
1625-03-17	lat.	RA Stockholm, Extranea IX, Pol 89	
1625-03-17	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 287r–288v	
1625-03-29	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 26r 2. AGAD Warsaw, LL 30, f. 166v–167r 3. LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, p. 601 4. BC Cracow, MS 117, p. 493 5. BPANPAU Cracow, MS 2256, f. 273r	
1625-03-29	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 211r 2. Ibidem, LL 31, f. 40v	
1625-03-29	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 22r 2. AGAD Warsaw, LL 30, f. 167v 3. LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, p. 602 4. BC Cracow, MS 117, p. 497 5. BPANPAU Cracow, MS 2256, f.211v	

1	2	3	4
639	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	
646	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
647	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
648	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
649	Sigismund III, king of Poland	Philip IV, king of Spain	Warsaw
650	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
651	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
652	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
653	Ferdinand II, emperor	Władysław Sigismund, prince	Vienna
654	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
655	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	
656	Charles Ferdinand, prince	Ferdinand II, emperor	Warsaw
657	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	
658	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	

5	6	7	8
1625-03	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 165r 2. LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 201, p. 596–597	
1625-04-12	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 167r–168v	Szmydki, Artystyczno-dyplomatyczne kontakty, p. 259–260
1625-04-17	ger.	RA Stockholm, Extranea IX, Pol 89, s.f.	
1625-04	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 225r–225v 2. RA Stockholm, Extranea IX, Pol 79	
1625-05-10	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 31, f. 35r–36r 2. AGAD Warsaw, LL 31, f. 89r–91r 3. AGAD Warsaw, LL 30, f. 336–337 4. BPAN Kórnik, MS 991, f. 45r–46v 5. BC Cracow, MS 117, p. 1147–1149 6. AG Simancas, E. 2327, f. 394	
1625-05-13	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 34r 2. AGAD Warsaw, LL 30, f. 209v 3. AGAD Warsaw, LL 31, f. 39r	
1625-05-17	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 209r–209v 2. AGAD Warsaw, LL 31, f. 38v–39r	
1625-05-30	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 36r	
1625-05-30	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 37	
1625-06-07	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 209v–210v 2. AGAD Warsaw, LL 31, f. 39r–40r 3. BPAN Kórnik, MS 991, f. 45v–46r 4. BC Cracow, MS 117, p. 1151–1153 5. BPNPAU Cracow, MS 2256, f. 296r–297v 6. BC Cracow, MS 117, p. 575–580	
1625-06-12	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 211r–211v 2. AGAD Warsaw, LL 31, f. 40v	
1625-06-16	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 228r 2. LBNANU Lviv, fond 5, op. 1, 231, pp. 276–277	
1625-06	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 213v 2. AGAD Warsaw, LL 31, f. 42v–43r	
1625-06	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 31, f. 101v–102r 2. BC Cracow, MS 117, p. 1051 3. BPNPAU Cracow, MS 2256, f. 356r–356v	

1	2	3	4
659	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	
660	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
661	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	
662	Władysław Sigismund, prince	Isabella, infanta of Spain	Golub
663	Władysław Sigismund, prince	Ferdinand II, emperor	Golub
664	Philip IV, king of Spain	Sigismund III, king of Poland	Madrid
665	Władysław Sigismund, prince	Isabella, infanta of Spain	Golub
666	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	
667	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
668	Philip IV, king of Spain	Sigismund III, king of Poland	Zaragoza
669	Sigismund III, king of Poland	Philip IV, king of Spain	Warsaw
670	Sigismund III, king of Poland	Leopold V, archduke	Warsaw
671	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
672	Sigismund III, king of Poland	Leopold V, archduke	Warsaw
673	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
674	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
675	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
676	Władysław Sigismund, prince	Isabella, infanta of Spain	Warsaw

5	6	7	8
1625-06	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 213v–214r 2. AGAD Warsaw, LL 30, f. 43r–43v 3. BC Cracow, MS 117, p. 547	
1625-07-11	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 44r–45r 2. AGAD Warsaw, LL 31, f. 27v–28v	
1625-08-02	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 31, f. 28v–29r	
1625-09-30	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 171r–172v	
1625-11-20	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 48r–49v	
1625-11-28	es.	1. AG Simancas, E. 1457, f. 476	
1625-12-14	lat.	AGR Brussels, Audience, n. 1253/ 3	
1625-12	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 253r 2. BC Cracow, MS 117, p. 1029 3. BPANPAU Cracow, MS 2256, f. 308v 4. BPAN Kórnik, MS 991, f. 46v	
1626-01-03	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 1r–2v	
1626-01-15	es.	1. AG Simancas, E. 1457, f. 480	
1626-01-31	lat.	1. BU Warsaw, MS 52, f. 45v	
1626-02-20	lat.	TLA Innsbruck, Leopoldinum, I/855	
1626-03-08	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 185r–186v 1. AGR Brussels, SEA 532, f. 15r	Szmydki, Artystyczno-dyplomatyczne kontakty, p. 277–278.
1626-03-26	lat.	TLA Innsbruck, Leopoldinum, I/855	
1626-04-21	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 191r–191v 1. AGR Brussels, SEA 531, f. 202r–202v	
1626-04-24	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 192r–192v 1. AGR Brussels, SEA 531, f. 195r–195v	
1626-04-24	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 189r–189v 1. AGR Brussels, SEA 531, f. 198r–198v 2. AGR Brussels, SEA 532, f. 21r–21v	Szmydki, Artystyczno-dyplomatyczne kontakty, p. 280–281.
1626-04-29	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 205r–206v	1. Pinchart, Archives des Arts, t. 1, p. 231–232 2. Szmydki, Dostawy mozańskiego kamienia, p. 66

1	2	3	4
677	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
679	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
680	Władysław Sigismund, prince	Philip IV, king of Spain	Warsaw
678	Sigismund III, king of Poland	Philip IV, king of Spain	Warsaw
681	Władysław Sigismund, prince	Philip IV, king of Spain	Warsaw
682	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
683	Władysław Sigismund, prince	Leopold V, archduke	Warsaw
684	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
685	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Toruń
686	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Wać- mierz
687	Sigismund III, king of Poland	Philip IV, king of Spain	Wać- mierz
688	Władysław Sigismund, prince	Isabella, infanta of Spain	Wać- mierz
689	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Wać- mierz
690	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Gdańsk
691	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Gdańsk

5	6	7	8
1626-04-30	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 372r–373v 1. AGR Brussels, SEA 532, f. 23r–23v	Szmydki, Artystyczno-dyplomatyczne kontakty, p. 285
1626-07-11	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 207r–208v	
1626-07-13	lat.	AG Simancas, E. 2509, f. 187–188 1. AG Simancas, E. 2509, f. 188	
1626-07-22	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 262r–262v	
1626-08-10	lat.	AGS, E. 2328, f. 164–165	Polonica AGS, vol. 1, s. 308–309.
1626-08-22	lat.	BC Cracow, MS 376, p. 464	
1629-08-29	lat.	TLA Innsbruck, Leopoldinum, I/855	
1626-09-06	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 211r–212v 1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 290v–291r 2. BJ Cracow, MS 95/92, nr XCVIII 3. BC Cracow, MS 126, p. 519	1. Kraushar, Dzieje Krzysztofa z Arciszewa, t. 1, p. 212–213 2. Spisek orleański, p. 133–134
1626-09-06	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 213r–213v, 218r–219v 1. AGR Brussels, SEA 531, f. 217r–217v	
1626-10-25	lat.	AGR Brussels, SEA 286, f. 58r–59v	Szmydki, Kontakty artystyczne, p. 145
1626-10-25	lat.	AGR Brussels, SEA 531	Szmydki, Kontakty artystyczne, p. 146–147
1626-10-25	lat.	AGR Brussels, SEA 531	
1626-10-26	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 219r–219v; 222r–222v 1. AGR Brussels, SEA 531, f. 220r–220v	
1626-11-12	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 229r–229v 1. AGR Brussels, SEA 531, f. 242r–242v	
1626-11-23	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 223r–223v, 225r–225v 1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 288v 2. BJ Cracow, MS 95/92, nr XCVIII	1. Kraushar, Dzieje Krzysztofa z Arciszewa, t. 1, p. 215 2. Spisek orleański, p. 141–143

1	2	3	4
692	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Toruń
693	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Toruń
694	Wladyslaw Sigismund, prince	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
695	Sigismund III, king of Poland	Philip IV, king of Spain	Warsaw
696	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
697	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
698	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
699	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
700	Wladyslaw Sigismund, prince	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
701	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
702	Wladyslaw Sigismund, prince	Ferdinand II, emperor	Warsaw
703	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
704	Isabella, infanta of Spain	Wladyslaw Sigismund, prince	Brussels
705	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
706	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
707	Sigismund III, king of Poland	Leopold V, archduke	Warsaw
708	Isabella, infanta of Spain	Sigismund III, king of Poland	Brussels
709	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
710	Philip IV, king of Spain	Sigismund III, king of Poland	Madrid
711	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
712	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
713	Wladyslaw Sigismund, prince	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
714	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Warsaw
715	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
716	Sigismund III, king of Poland	Philip IV, king of Spain	Warsaw
717	Wladyslaw Sigismund, prince	Philip IV, king of Spain	Warsaw

5	6	7	8
1626-12-01	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, f. 289v–290r 2. AG Simancas, E. 2509, f. 78 3. BC Cracow, MS 126, p. 511	
1626-12-05	lat.	1. AGAD Warsaw, LL 30, fo. 290r–290v	
1627-01-10	it.	AGR Brussels, SEA 531, f. 531r–532v	
1627-01-20	es.	1. AG Simancas, E. 2401, s.f	
1627-01-20	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 263r–264v	
1627-01-22	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 279r–280v	
1627-01-22	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 277r–278v	
1627-02-12	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 281r–282v	
1627-02-12	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 283r–284v	
1627-03-05	lat.	1. BOSS Wrocław, Paw., MS 208, p. 18–19	Pamiętniki o Koniciepcolskich, p. 156–157
1627-04-10	it.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 5r–6v	
1627-04-11	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 1r–2v	
1627-04-13	es.	1. AGR Brussels, SEA 531, f. 289	
1627-04-15	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 292r–293v 1. AGR Brussels, SEA 532, f. 37r–39v	
1627-04-20	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 299r–300v 1. AGR Brussels, SEA 531, f. 187r	
1627-04-21	lat.	TLA Innsbruck, Leopoldinum, I/855	
1627-04-22	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 301r	
1627-06-09	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f.11r	
1627-06-13	es.	1. AG Simancas, E. K. 1458, f. 14	
1627-07-03	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 305r–306v 1. AGR Brussels, SEA 533, f. 41r	
1627-07-09	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 169r–170v 1. AGR Brussels, SEA 532, f. 42r–42v	
1627-07-12	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 307r–308v 1. AGR Brussels, SEA 533, f. 43r	
1627-07-13	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 17r–17v	
1627-07-16	lat.	BPAN Kórník, MS 202, f. 193r–194v	
1627-07-20	lat.	AG Simancas, E. 2408, f. 94 1. AG Simancas, E. 2408, f. 95	
1627-07-21	it.	AG Simancas, 2408, f. 91 1. AG Simancas, 2408, f. 92	

1	2	3	4
718	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Gru- dziądz
719	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Włady- sławowo
720	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
721	Władysław Sigismund, prince	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
722	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
723	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Toruń
724	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
725	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
726	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
727	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
728	Władysław Sigismund, prince	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
729	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
730	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
731	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
732	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
733	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
734	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
735	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague

5	6	7	8
1627-09-29	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 309r–310v 1. AGR Brussels, SEA 533, f. 313r	
1627-10-03	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 315r–316v 1. AGR Brussels, SEA 533, f. 45r–45v	
1627-10-13	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 19r–19v	
1627-11-14	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 317r–318v	
1627-11-26	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 23r–23v	
1627-11-28	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 247r–248v	
1627-12-02	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 319r–320v 1. AGR Brussels, SEA 531, f. 321r 2. AGR Brussels, SEA 532, f. 46r	
1628-01-03	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 323r–324v	
1628-01-28	lat.	1. BOSS Wroclaw, MS 209, f. 213v–214r; f. 232r–232v 2. BJ Cracow, MS 7, f. 236r–236v; f. 270r–270v	
1628-02-02	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 327r–328v 1. AGR Brussels, SEA 532, f. 48r	
1628-02-25	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 329r–330v 1. AGR Brussels, SEA 532, f. 49r–49v	
1628-04-05	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 13 2. BJ Cracow, MS 7, f. 227r–227v 3. BOOS Wroclaw, MS 209, f. 205r–209v 4. BOOS Wroclaw, MS 209, f. 221r–222v	
1628-04-07	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 342r–342v, 345r–345v 1. AGR Brussels, SEA 531, f. 343r–343v	
1628-04-07	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 337r–337v, 346r–346 1. BJ Cracow, MS 95/52, nr C 2. AGR Brussels, SEA 531, f. 340r–340v	
1628-04-17	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 15	
1628-04-17	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 17	
1628-04-17	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 350r–351v 1. AGR Brussels, SEA 531	
1628-04-18	lat.	1. BJ Cracow, MS 7, f. 230r–230v 2. BOSS Wroclaw, MS 209, f. 208r–208v 3. BOSS Wroclaw, MS 209, f. 225r–225v	

1	2	3	4
736	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	
737	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
738	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Prague
739	Sigismund III, king of Poland	Leopold V, archduke	Warsaw
740	Wladyslaw Sigismund, prince	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
741	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
742	Sigismund III, king of Poland	Leopold V, archduke	Warsaw
743	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
744	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
745	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
746	Wladyslaw Sigismund, prince	Leopold V, archduke	Merkiné
747	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
748	Wladyslaw Sigismund, prince	Leopold V, archduke	Merkiné
749	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
750	Wladyslaw Sigismund, prince	Leopold V, archduke	Warsaw
751	Wladyslaw Sigismund, prince	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
752	Wladyslaw Sigismund, prince	Philip IV, king of Spain	Warsaw
753	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
754	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
755	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
756	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
757	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
758	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw

5	6	7	8
1628-04-26	lat.	1. BOSS Wrocław, MS 209, f. 213v 2. BOSS Wrocław, MS 209, 231v 3. BJ Cracow, MS 7, f. 236r 4. BJ Cracow, MS 7, f. 269v–270r 5. RA Stockholm, Extranea IX, Pol 79, s.f.	
1628-04-27	lat.	1. BOSS Wrocław, MS 209, f. 212v–213v 2. BJ Cracow, MS 7, f. 235r–235v, 269r–269v	
1628-05-08	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 21r	
1628-06-08	lat.	TLA Innsbruck, Leopold, I/855, s.f.	
1628-06-10	it.	AGR Brussels, SEA 531, f. 352r–353v	
1628-06-11	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 27–28	
1628-07-25	lat.	TLA Innsbruck, Leopold, I/855, s.f.	
1628-07-25	lat.	1. BOSS Wrocław, MS 209, f. 249v–250v 2. BJ Cracow, MS 7, f. 7 327v–328v	
1628-08-10	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 356r–357v; f. 360–361 1. AGR Brussels, SEA 531, f. 358r–358v	
1628-08-10	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 362r–363v 1. AGR Brussels, SEA 531, f. 364r–364v	
1628-09-20	lat.	TLA Innsbruck, Leopold, I/855, s.f.	
1628-12-01	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 368r–369v	
1628-12-14	lat.	TLA Innsbruck, Leopold, I/855, s.f.	
1629-02-18	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 1r	
1629-04-21	lat.	TLA Innsbruck, Leopold, I/855, s.f.	
1629-05-12	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 374r–375v	
1629-06-20	it.	AG Simancas, E. 2329, f. 132 1. AG Simancas, E. 2329, f. 131	
1629-10-17	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 40 1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 42	
1629-10-25	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 376r–377v	Szmydki, Artystyczno-dyplomatyczne kontakty, p. 289–290.
1629-11-26	lat.	1. BC Cracow, MS 365, p. 325–326	
1630-01-05	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 1–2	
1630-01-19	lat.	1. BC Cracow, MS 359, p. 409–410	
1630-01-22	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 378r–379v 1. AGR Brussels, SEA 532, f. 50	

1	2	3	4
759	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
760	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
761	Władysław Sigismund, prince	Ferdinand II, emperor	Warsaw
762	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
763	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand III, king of Hungary and of Bohemia	Warsaw
764	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
765	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
766	Sigismund III, king of Poland	Leopold Wilhelm of Austria, archduke	Ujazdów
767	Sigismund III, king of Poland	Leopold V, archduke	Warsaw
768	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Regensburg
769	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
770	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
771	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Tykocin
772	Sigismund III, king of Poland	Leopold V, archduke	Tykocin
773	Władysław Sigismund, prince	Leopold V, archduke	Tykocin
774	Sigismund III, king of Poland	Leopold V, archduke	Tykocin
775	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
776	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
777	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
778	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
779	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
780	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
781	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
782	Sigismund III, king of Poland	Maria Anna, archduchess	Warsaw
783	Władysław Sigismund, prince	Leopold V, archduke	Warsaw
784	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
785	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna

5	6	7	8
1630-04-12	lat.	1. BC Cracow, MS 359, p. 131 2. BPANPAU Cracow, MS 2256, f. 401r	
1630-04-15	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 3r–4v	
1630-04-16	it.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 5r–6v	
1630-04-26	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, 7r–8v	
1630-04-29	lat.	1. BC Cracow, MS 359, p. 461	
1630-05-25	lat.	1. BC Cracow, MS 365, p. 96–97	
1630-07-19	lat.	1. BC Cracow, MS 359, p. 505–506	
1630-09-12	ger.	HHStA Vienna, Famkor A, Karton 49, f. 42r–43v	
1630-09-13	lat.	TLA Innsbruck, Leopold, I/855, s.f.	
1630-09-26	lat.	1. BC Cracow, MS 365, p. 400	
1631-10-01	lat.	1. BC Cracow, MS 359, p. 613	
1630-10-07	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 19–20 1. BC Cracow, MS 365, p. 99–100 2. BC Cracow, MS 365, p. 397–400	
1630-10-20	lat.	1. TLA Innsbruck, Leopold, I/855, s.f. 2. BC Cracow, MS 365, p. 410–411 3. AMAE Paris, Pologne II, f. 140r (132)	
1630-11-05	lat.	TLA Innsbruck, Leopold, I/855, s.f. 1. BC Cracow, MS 365, p. 189, 343, 425–426	
1631-01-02	ger.	TLA Innsbruck, Leopold, I/855, s.f.	
1631-01-18	lat.	TLA Innsbruck, Leopold, I/855, s.f.	
1631-02-01	lat.	1. BC Cracow, MS 365, p. 472	
1631-02-03	lat.	1. BC Cracow, MS 365, p. 370–371	
1631-02-04	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 1–2	
1631-02-20	lat.	1. BC Cracow, MS 359, p. 569–570	
1631-03-17	lat.	1. BC Cracow, MS 365, p. 294–295	
1631-04-19	lat.	HHStA Vienna, Pol I 54, f. 5r–6v 1. BC Cracow, MS 365, p. 590–591	
1631-04-19	lat.	1. BC Cracow, MS 365, p. 591	
1631-04-19	lat.	1. BC Cracow, MS 365, p. 592	
1631-04-21	it.	TLA Innsbruck, Leopold, I/855, s.f.	
1631-06-12	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 382r–383v	
1631-07-02	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 54, f. 19r	

1	2	3	4
786	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
787	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
788	Sigismund III, king of Poland	Philip IV, king of Spain	Warsaw
789	Sigismund III, king of Poland	Maria Anna, archduchess	Warsaw
790	Sigismund III, king of Poland	Anne of Austria	Warsaw
791	Sigismund III, king of Poland	Isabella, infanta of Spain	Warsaw
796	Anna Catharina, princess	Leopold V, archduke	Warsaw
792	Johan Casimir, prince	Leopold V, archduke	Warsaw
793	John Albert, bishop of Warmia	Leopold V, archduke	Warsaw
794	Charles Ferdinand, prince	Leopold V, archduke	Warsaw
795	Alexander Charles, prince	Leopold V, archduke	Warsaw
797	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	
798	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
799	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
800	Charles Ferdinand, prince	Leopold V, archduke	Warsaw
801	Charles Ferdinand, prince	Leopold V, archduke	Warsaw
802	John Albert, bishop of Warmia	Leopold V, archduke	Warsaw
803	Sigismund III, king of Poland	Ferdinand II, emperor	Warsaw
804	Władysław Sigismund, prince	Ferdinand II, emperor	Merkinė
805	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
806	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Vienna
807	Ferdinand II, emperor	Władysław Sigismund, prince	Vienna
808	Ferdinand II, emperor	Sigismund III, king of Poland	Warsaw

5	6	7	8
1631-07-11	lat.	1. BC Cracow, MS 359, p. 606 2. BC Cracow, MS 365, p. 879, 947–048	
1631-07-11	lat.	1. BC Cracow, MS 359, p. 607 2. BC Cracow, MS 365, p. 879–880	
1631-07-11	lat.	1. BC Cracow, MS 365, p. 948	
1631-07-11	lat.	1. BC Cracow, MS 359, p. 609	
1631-07-11	lat.	1. BC Cracow, MS 359, p. 609–610	
1631-07-11	lat.	AGR Brussels, SEA 531, f. 388r–389v 1. BC Cracow, MS 376, p. 78 2. AGR Brussels, SEA 531, f. 390r	
1627-07-14	lat.	TLA Innsbruck, Leopold, I/855, s.f.	
1631-07-14	ger.	TLA Innsbruck, Leopold, I/855, s.f.	
1631-07-14	ger.	TLA Innsbruck, Leopold, I/855, s.f.	
1631-07-14	ger.	TLA Innsbruck, Leopold, I/855, s.f.	
1631-07-14	ger.	TLA Innsbruck, Leopold, I/855, s.f.	
1631-09-24	lat.	1. BC Cracow, MS 365, p. 695	
1631-12-08	lat.	1. BC Cracow, MS 365, p. 911	
1632-01-05	lat.	1. BC Cracow, MS 359, p. 327 2. BC Cracow, MS 365, p. 912–913	
1632-01-15	lat.	TLA Innsbruck, Leopold, I/855, s.f.	
1632-01-15	lat.	TLA Innsbruck, Leopold, I/855, s.f.	
1632-01-15	lat.	TLA Innsbruck, Leopold, I/855, s.f.	
1632-01-18	lat.	HHStA Vienna, Pol I 55, f. 39r–40v 1. BC Cracow, MS 365, p. 924–925	
1632-01-20	it.	1. HHStA Vienna, Pol 56, f. 41	
1632-02-16	lat.	HHStA Vienna, Pol I 55, f. 4r–5v 1. HHStA Vienna, Pol I 55, f. 6r–7v 2. HHStA Vienna, Pol I 55, f. 3	
1632-02-20	lat.	HHStA, Pol I 55, f. 39–40	
1632-02-20	lat.	1. HHStA Vienna, Pol I 55, f. 17r–18v	
1632-04-07	lat.	1. BC Cracow, MS 365, p. 1579–1580	

BIBLIOGRAPHY

- Allinson R., *A Monarchy of Letters. Royal Correspondence and English Diplomacy in the Reign of Elizabeth*, New York 2012.
- Archives des arts, sciences et lettres. Documents inédits publiés et annotés par Alexandre Pinchart*. Première série, vol. 1, Gand 1860.
- Archivum Jana Zamoyskiego kanclerza i hetmana wielkiego koronnego*, vol. IV, 1585–1588, ed. by K. Lepszy, Kraków 1948.
- Arens M., *Habsburg und Siebenbürgen 1600–1605: gewaltsame Eingliederungsversuche eines ostmitteleuropäischen Fürstentums in einen frühabsolutistischen Reichsverband*, (Studia Transylvanica, 27), Köln 2001.
- Arienza Arienza J., “Don Guillén de San Clemente, un embajador hispano en la Corte de Bohemia”, in: *Las relaciones checo-españolas*, ed. by Josef Opatrný, Prague 2007, pp. 93–102.
- Augustyniak U., *Wazowie i „królowie rodacy”. Studium władzy królewskiej w Rzeczypospolitej XVII wieku*, Warszawa 1999.
- Augustyniak U., *Informacja i propaganda w Polsce za Zygmunta III*, Warszawa 1981.
- Augustynowicz Ch., “Die Eheanbahnung zwischen König Sigismund III. und Erzherzogin Anna. Praktiken und Symbole zwischen Protokoll und Abrechnung“, in: *Monarchie und Diplomatie. Handlungsoptionen und Netzwerke am Hofe Sigismunds III. Wasa*, ed. by K. Lichy, O. Hegedüs, Brill/Schöningh, 2023, pp. 173–194.
- Augustynowicz Ch., “Habsburgische-polnische Beziehungen vom 16. bis zum 18. Jahrhundert”, in: *Polnisch-österreichische Kontakte sowie Militärbündnisse 1618–1918. Symposium und Abendvortrag 11. Und 12. September 2008*, Wien 2009, pp. 41–76.
- Augustynowicz Ch., *Die Kandidaten und Interessen des Hauses Habsburg in Polen-Litauen während des zweiten Interregnum 1574–1576*, Wien 2001.
- Bahlcke J., *Regionalismus und Staatsintegration im Widerstreit. Die Länder der Böhmisches Krone im ersten Jahrhundert der Habsburgerherrschaft (1526–1619)*, München 1994.
- Bartoszewicz J., “Starania domu rakuzkiego w XVI wieku dla pozyskania korony polskiej”, in: *Dziela*, vol. IX, *Studja historyczne i literackie*, vol. II, Kraków 1881, pp. 113–190.

- Barwicka-Makula A., “Die Habsburger Fraktion am Hofe König Sigismunds III. von Polen. Leute und Interessen”, in: *Monarchie und Diplomatie. Handlungsoptionen und Netzwerke am Hofe Sigismunds III. Wasa*, ed. by K. Lichy, O. Hegedüs, Brill/Schöningh, 2023, pp. 91–116.
- Barwicka-Makula A., “«Spadła Korona nasza z głowy tey białeygłowy, na ktorey z wielką ozdobą y pociechą Krolestwa wszystkiego postawiona świeciła». Okoliczności śmierci i przebieg ceremonii pogrzebowych królowej Anny Austriaczki, żony Zygmunta III Wazy”, in: *Śmierć, pogrzeb i upamiętnienie władców w dawnej Polsce*, ed. by H. Rajfura, P. Szwedo, B. Świadek, M. Walczak, P. Węcowski, Warszawa 2020, pp. 171–180.
- Barwicka-Makula A., “Królowa Anna Austriaczka (1592–1598) w zwierciadle swoich listów. Kilka uwag o znaczeniu jej korespondencji z matką arcyksiężną Marią Bawarską”, *Kronika Zamkowa*, 7 (73), 2020, pp. 7–18.
- Barwicka A., “Rzeczpospolita w planach dyplomacji papieskiej i habsburskiej w okresie wojny austriacko-tureckiej 1593–1606”, in: *Polska wobec wielkich konfliktów w Europie nowożytnej. Z dziejów dyplomacji i stosunków międzynarodowych w XV–XVIII wieku*, ed. by R. Skowron, Kraków 2009, pp. 297–307.
- Barwiński E., “Przymierze polsko-austriackie z roku 1613. Przyczynek do historii stosunków austriacko-polskich za Zygmunta III”, *Przewodnik Naukowy i Literacki*, 23, 1895, no. 11, pp. 984–1003.
- Bély L., *La société des princes XVIe–XVIIIe siècle*, Paris 1999.
- Bazyłow L., *Siedmiogród a Polska 1576–1613*, Warszawa 1967.
- Bérenger J., *History of the Habsburg Empire*, vol. 1 (1273–1700), London 1994.
- Berindei M., “La Porte Ottomane face aux Cosaques Zaporogues, 1600–1637”, *Harvard Ukrainian Studies*, 1, 1977, no. 3, pp. 273–307.
- Bogucka M., “Misja Franciszka Mendozy i jego opinie o Polsce (Z dziejów stosunków polsko-hiszpańskich w końcu XVI w.)”, *Reformacja i Odrodzenie*, 19, 1974, pp. 173–185.
- Bömelburg H.J., “Mehrsprachigkeit am polnischen Wasahof (1587–1668)”, in: *Mehrsprachigkeit in Ostmitteleuropa (1400–1700). Kommunikative Praktiken und Verfahren in gemischtsprachigen Städten und Verbänden*, ed. by H.J. Bömelburg, Norbert Kersken n (Tagungen zur Ostmitteleuropa-Forschung 37). Marburg 2020, pp. 127–145.

- Bömelburg H.J., “Die Dönhoffs. Der Aufstieg der Familie in Ostmitteleuropa vom Mittelalter bis zum frühen 18. Jahrhundert”, in: *Friedrichstein. Das Schloß der Grafen von Dönhoff in Ostpreußen*, ed. by K. Heck, Ch. Thielemann, München 2019, pp. 14–31.
- Bömelburg H.J., “Strukturen einer mobilen Gewaltgemeinschaft im östlichen Europa. Der polnisch-litauische Freireiterverband der »Lisowczycy« von der Entstehung im Moskauer Reich bis zur gewaltsamen Auflösung durch den polnisch-litauischen Reichstag (1607–1626)”, in: *Gewaltgemeinschaften: Von der Spätantike bis ins 20. Jahrhundert*, ed. by W. Speitkamp, Göttingen 2013, pp. 185–207.
- Boras Z., “Droga Maksymiliana do Byczyny”, in: *Bitwa pod Byczyną w 1588 roku. Materiały z sesji naukowej zorganizowanej w Byczynie w 400-lecie zniyczenia Jana Zamojskiego nad Maksymilianem Habsburgiem*, ed. by M. Lis, Opole 1990, pp. 29–64.
- Bugaj R., *Michał Sedziwój (1566–1636). Życie i pisma*, Wrocław 1968.
- Buydecki F., *Vita venerabilis Sevi Dei Mathiae Lubieni...*, Calissii 1752.
- Brzezińska-Laszczkowa J., *Karol Ferdynand, król polski i biskup wrocławski*, Kraków 2009.
- Chronologia sejmów Rzeczypospolitej Obojga Narodów 1569–1793*, ed. by L. Wierzbicki, D. Kupisz, Warszawa 2021.
- Chrościcki J.A., Szmydki R., “Wazowie w podróży. Europejska peregrynacja Władysława Zygmunta”, in: *Świat polskich Wazów. Eseje*, Warszawa 2019, pp. 275–295.
- Chrościcki J.A., *Sztuka i polityka 1567–1668. Funkcje propagandowe sztuki Wazów w epoce Wazów*, Warszawa 1973.
- Chudoba B., *Spain and the Empire 1519–1643*, Chicago 1952.
- Ciobanu V., *Politică și diplomatie în secolul al XVII-lea: Țările Române în raporturile polono-otomano-habsburgice (1601–1634)*, București 1994.
- Codex Diplomaticus Regni Poloniae et Magni Ducatus Lithuaniae*, vol. I, ed. by M. Dogiel, Vilnius 1758.
- Conde Pazos M., “The Hispanic Monarchy Facing the Accession of the Vasa Monarchy. Don Guillen de San Clemente’s Embassy to Poland”, in: *The House of Vasa and the House of Austria. Correspondence from the Years 1587 to 1668. Part I: The Times of Sigismund III, 1587–1632*, ed. by R. Skowron, Katowice 2016, pp. 95–114.

- Constantinov V., “The political and military realities Northward Danube in 1612”, in: *Studia z dziejów Rzeczypospolitej z Państwem Moskiewskim w XVI–XVII wieku*, ed. by M. Nagielski, K. Bobiatyński, P. Gawron, Zabrze–Tarnowskie Góry 2013, pp. 148–162.
- Constantinov V., “Moldawia w stosunkach międzynarodowych w końcu XVI i na początku XVII wieku”, in: *Rzeczpospolita wobec Orientu w epoce nowożytnej*, ed. by D. Milewski, Zabrze 2011, pp. 10–21.
- Corfus I., “Michel le Brave et la Pologne“, *Revue Roumaine d’Histoire*, 14, 1975, no. 3, pp. 483–498.
- Correspondencia inédita Don Guillén de San Clemente embajador en Alemania de los reyes Don Felipe II y III sobre la intervención de España en los sucesos de Polonia y Hungaria 1581–1608*, ed. by El Marqués de Ayerbe Conde de San Clemente, Zaragoza 1892.
- Costin M., *Latopis Ziemi Mołdawskiej i inne utwory historyczne*, ed. by I. Czamańska, Poznań 1998.
- Cynarski S., “Z dziejów stosunków polsko-austriackich w drugiej połowie XVI wieku”, *Sobótka*, 38, 1983, z. 4, pp. 469–477.
- Czapliński W., “Polska wobec początków wojny trzydziestoletniej 1618–1620. Uwagi i spostrzeżenia”, *Sobótka*, 15, 1960, no. 4, pp. 449–477.
- Czapliński W., “Elekcja ostatniego polskiego biskupa wrocławskiego w roku 1625”, *Rocznik Zakładu Narodowego Imienia Ossolińskich*, 3, 1948, pp. 251–290.
- Czapliński W., “Śląsk a Polska w pierwszych latach wojny 30-letniej”, *Sobótka*, 2, 1947, pp. 141–181.
- Czwolek A., *Piórem i buławą działalność polityczna Lwa Sapiehy, kanclerza litewskiego, wojewody litewskiego*, Toruń 2012.
- Daybell J., *The Material Letter in Early Modern England: Manuscript Letters and the Culture and Practics of Letter-Writing, 1512–1635*, New York 2012.
- De prinselijke pelgrimstocht. De “Grand Tour“ van Prins Ladislas van Polen 1624–1625*, Koninklijk Museum voor Schone Kunsten, Antwerpen 1997.
- Die Diarien und Tagzettel des Kardinals Ernst Adalbert von Harrach (1598–1667)*, ed. by K. Keller and A. Catalano (Veröffentlichungen der Kommission für Neuere Geschichte Österreichs 104/1–7) Vienna, Cologne, Weimar 2010.
- Die Hauptinstruktionen Clemens’ VIII. für die Nuntien und Legaten an den europäischen Fürstenhöfen 1592–1605*, vol. 1, ed. by K. Jaitner, Tübingen 1984.

- Die Reise des Kronprinzen Władysław Wasa in die Länder Westeuropas in den Jahren 1624/1625*, ed. by B. Schweinitz, München 1988.
- Divi Rudolphi Imperatoris, Caesaris Augusti Epistolae Ineditae Desumptae Ex Codice Manu Exartato*, ed. by B. Pace, Vienna 1771.
- Documenta polonica ex Archivo Generali Hispaniae in Simancas. Nova series*, vol. 1, ed. by R. Skowron, Cracow 2015.
- Documente privitoare la Istoria Românilor*, ed. by Eudoxiu de Hurmuzaki, vol. 3.2, Bucuresci 1888.
- Documente privitoare la Istoria Românilor*, ed. by I. Bogdan, Suplementul 2, vol. 2, Bucuresci 1895.
- Documente privitoare la Istoria Românilor*, ed. by N. Iorga, vol. 12, Bucuresci 1903.
- Dubas-Urwanowicz E., “Działalność polityczna Hannibala z Kapui w bezkrólewiu po śmierci Stefana Batorego”, in: *Nuncjatura Apostolska w Rzeczypospolitej*, ed. by T. Chynczewska-Hennel, K. Wiszowata-Walczak, Białystok 2012, pp. 145–160.
- Dubas-Urwanowicz E., “Między troską o losy Kościoła w Rzeczypospolitej a sympatią do Habsburgów. Hannibal z Kapui w Rzeczypospolitej w latach 1588–1591”, in: *Od Kijowa do Rzymu. Z dziejów stosunków Rzeczypospolitej ze Stolicą Apostolską i Ukrainą*, ed. by M.R. Drozdowski, W. Walczak, K. Wiszowata-Walczak, Białystok 2012, pp. 431–451.
- Dubas-Urwanowicz E., “Polacy i Litwini w działaniach dyplomatycznych Habsburgów w bezkrólestwach 2. połowy XVI wieku”, in: *Polska wobec wielkich konfliktów w Europie nowożytnej. Z dziejów dyplomacji i stosunków międzynarodowych w XV–XVIII wieku*, ed. by R. Skowron, Kraków 2009, pp. 283–296.
- Dubas-Urwanowicz E., “Korespondencja oficjalna i prywatna w kontaktach między Rzeczpospolitą a Cesarstwem. Polonica in Haus-, Hof- und Staatsarchiv in Wien z lat 1562–1578”, *Przegląd Historyczny*, 83, 1992, no. 3, pp. 497–510.
- Duda P., “Działalność oddziałów Hansa Georga von Arnima w Rzeczypospolitej z punktu widzenia nuncjusza papieskiego Antonia Santacrocego”, in: *Od Kijowa do Rzymu. Z dziejów stosunków Rzeczypospolitej ze Stolicą Apostolską i Ukrainą*, ed. by M. R. Drozdowski, W. Walczak, K. Wiszowata-Walczak, Białystok 2012, pp. 511–531.

- Duda P., *Krzyż i karabela. Polityka zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w ocenie dyplomacji papieskiej w latach 1623–1635*, Katowice 2019.
- Duerloo L., *Dynasty and Piety: Archduke Albert (1598–1621) and Habsburg Political Culture in an Age of Religious War*, Burlington 2012.
- Dzieduszycki M., *Krótki rys dziejów i spraw lisowczyków*, vols. I–II, Lwów 1843–1844.
- Edelmayer F., “La red clientelar de Felipe II en el Sacro Imperio Romano Germánico”, *Torre de los Lujanes*, 33, 1997, pp. 129–142.
- Edelmayer F., “»Manus manum lavat«. Freiherr Wolf Rumpf zum Wielroß und Spanien”, in: *Die Fürstenberger. 800 Jahre Herrschaft und Kultur in Mitteleuropa*, ed. by E.H. Eltz, A. Strohmeyer, Korneuburg 1994, pp. 235–252.
- Eickels Ch. von, *Schlesien im böhmischen Ständestaat. Voraussetzungen Verlauf der böhmischen Revolution von 1618 in Schlesien*, Köln–Weimar–Vienna 1994.
- Elementa ad fontium editiones XV. Documenta Polonica ex Archivo Generali Hispaniae in Simancas IV pars*, ed. by V. Meysztowicz, Rome 1966.
- Elementa ad fontium editiones XVI. Documenta Polonica ex Archivo Generali Hispaniae in Simancas V pars*, ed. by V. Meysztowicz, Rome 1966.
- Elementa ad fontium editiones XIX. Documenta Polonica ex Archivo Generali Hispaniae in Simancas VI pars*, ed. by V. Meysztowicz, Rome 1968.
- Evans R. J. W., *The making of the Habsburg monarchy 1550–1700. An interpretation*, New York 1979.
- Fantur A.G., *Die Diplomatie des Franz Christoph Khevenhüller als kaiserlicher Gesandter in Madrid (1617–1629) bei der Verheiratung der Infantin Maria von Spanien. Politische Bedeutung und Folgen in europäischer Sicht*, Vienna 1975.
- Franz M., “Wojna polsko-turecka 1620–1621 jako element wojny trzydziestoletniej”, in: *Polska wobec wielkich konfliktów, w Europie nowożytnej. Z dziejów dyplomacji i stosunków międzynarodowych w XV–XVIII wieku*, ed. by R. Skowron, Kraków 2009, pp. 567–587.
- Frost R. I., “Polen-Litauen und der Dreißigjährigen Krieg”, in: *1648. Krieg und Frieden in Europa. Ausstellungskatalog. Textband 1: Politik, Recht, Religion und Gesellschaft*, ed. by K. Bußmann, H. Schilling, München 1998, pp. 197–206.
- Galasso Calderara E., *Un’amazzone tedesca nella Firenze medicea del’600: La Graduchessa Maria Maddalena d’Austria*, Genoa 1985.

- Galuszka J., “Jak Kraków witał arcyksiężniczkę? Uroczystości ślubne i koronacyjne Anny Habsburżanki i Zygmunta III Wazy w 1592 roku”, *Przegląd Nauk Historycznych*, 17/2, 2018, pp. 225–251.
- García García B.J., “El diario de viajes del rey de armas Jean Hervart (1605–1633). Un registro particular del ceremonial de los toisones”, in: *El legado de Borgoña. Fiesta y ceremonia cortesana en la Europa de los Austrias*, ed. by K. De Jonge, B.J. García García, A. Esteban Estríngana, Madrid 2010, pp. 451–502.
- Gawron P., *Hetman koronny w systemie ustrojowym Rzeczypospolitej w latach 1581–1646*, Warszawa 2010.
- Gawron P., “Kanclerz i hetman wielki koronny Jan Zamoyski wobec konfliktu habsbursko-tureckiego w latach 1593–1605/6”, in: *Polska wobec wielkich konfliktów w Europie nowożytnej. Z dziejów dyplomacji i stosunków międzynarodowych w XV–XVIII wieku*, ed. by R. Skowron, Kraków 2009, pp. 23–47.
- Gindely A., *Rudolf II und seine Zeit 1600–1612*, vols. 1–2, Prague 1863–1865.
- Gmiterek H., “Czechy wobec starań Habsburgów o koronę polską w drugiej połowie XVI wieku”, *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska*, Sectio F, vol. 50, 1995, pp. 91–102.
- Gómez-Centurión Jimenez C., “Las relaciones hispano-hanseáticas durante el reinado de Felipe II”, *Revista de Historia Naval*, 4, 1986, pp. 65–83.
- González Cuerva R., “Vienna, the Spanish Ambassador and the Nuncio: The 3rd Marquis of Aytona and the Fading Catholic Alliance (1624–1629)”, *Theatrum Historiae*, 23, 2018, pp. 113–146.
- González Cuerva R., Marek P., “The Dynastic Network between the Imperial and the Spanish Courts (1556–1619)”, in: *Europe of Courts, a Europe of Factions Political Groups at Early Modern Centres of Power (1550–1700)*, ed. by R. González Cuerva, A. Koller, Leiden–Boston 2017, pp. 130–156.
- González Cuerva R., “The Spanish Embassy in the Empire, Watchtower of Poland (1590–1624)”, in: *The House of Vasa and the House of Austria. Correspondence from the Years 1587 to 1668. Part I: The Times of Sigismund III, 1587–1632*, ed. by R. Skowron, Katowice 2016, pp. 115–143.
- González Cuerva R., *Baltasar de Zúñiga. Una encrucijada de la Monarquía Hispánica (1599–1622)*, Madrid 2012.

- Gregorowicz D., *Tiara w grzę o koronę. Stolica Apostolska wobec wolnych elekcji w Rzeczypospolitej Obojga Narodów w drugiej połowie XVI wieku*, Kraków 2019.
- Grzybowski S., *Jan Zamoyski*, Warszawa 1994.
- Grzybowski S., “Organizacja polskiej służby dyplomatycznej w latach 1573–1605”, in: *Polska służba dyplomatyczna XVI–XVIII wieku*, ed. by Z. Wójcik, Warszawa 1966, pp. 145–201.
- Hans Khevenhüller, *kaiserlicher Botschafter bei Philipp II., Gebeimes Tagebuch 1548–1605*, ed. by G. Khevenhüller-Metsch, G. Probszt-Ohstorff, Graz 1971.
- Hausenblasová J., *Der Hof Kaiser Rudolfs II. Eine Edition der Hofstaatsverzeichnisse 1576–1612*, Prague 2002.
- Hegedüs O. “«Wie es finster bey uns stedt, schreibt die Urschl» Die Kontakte zwischen den Höfen in München und Warschau im ersten Drittel des 17. Jahrhunderts”, in: *Monarchie und Diplomatie Handlungsoptionen und Netzwerke am Hof Sigismunds III. Wasa*, ed. by K. Lichy, O. Hegedüs, Brill/Schöningh, 2023, pp. 22–61.
- Hegedüs O., “The Complex Mother: Maria Anna of Inner Austria and the Entanglement of the Vasa, Habsburg and Wittelsbach Dynasties”, *The Court Historian*, 25/3, 2020, pp 201–219.
- Hejl F., “Od česko-polské státní smolouvy k habsbursko-vasovskému dynastickému paktu (1589–1613)”, *Sborník praci Filosofické fakulty brněnské univerzity, Řada historická*, 8, 1959, pp. 39–54.
- Hirn J., *Erzherzog Maximilian der Deutschmeister, Regent von Tirol*, vols. 1–2, Innsbruck 1915.
- Hirn J., “Die Renuntiation des Deutschmeisters Maximilian auf Polen und die damit zusammenhängenden Pläne: Ein Beitrag zur Geschichte der österreichisch-nordischen Politik in den Tagen Kaiser Rudolfs II”, *Mittheilungen des Instituts für österreichische Geschichtsforschung*, 4, 1893, pp. 248–296.
- Horn I., *Andrzej Batory*, Warszawa 2010.
- Hurter F., *Bild einer christlichen Fürstin. Maria, Erzherzogin zu Oesterreich, Herzogin von Bayern*, Schaffhausen 1860.
- Janáček J., *Rudolf II. a jeho doba*, Prague 1987.
- Janiszewska-Mincer B., “Otto no Gröben – przywódca opozycji stanów w Prusach Książęcych”, *Komunikaty Mazursko – Warmińskie*, 1, 1962, pp. 143–162.

- Jerin-Gesess C., “Bischof Andreas von Jerin, Kaiser Rudolphs II. Gesandter in Polen 1589–96”, *Dreissigster Bericht der wissenschaftlichen Gesellschaft Philomathie in Neisse von Oktober 1898 bis Oktober 1900*, pp. 1–101.
- Kadzik D., *Utrzymanie królewskiej teściowej. Wizyta Marii Bawarskiej podczas wesela Zygmunta III Wazy z Anną Habsburg 23 maja–16 czerwca 1592 r.*, Kraków 2017.
- Kalinowska A., “Działalność ambasadora angielskiego w Konstantynopolu Edwarda Bartona a stosunki polsko-tureckie, 1589–1597”, *Przegląd Historyczny*, 94, 2003, no. 3, pp. 251–268.
- Karge P., “Das österreichische Unternehmen auf Polen und die Schlacht bei Pitschen 1588”, *Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens*, 22, 1888, pp. 116–150.
- Katalog dokumentów tureckich. Dokumenty do dziejów Polski i krajów ościennych w latach 1455–1672*, elaborated by Z. Abrahamowicz, ed. by A. Zajączkowski, Warszawa 1959.
- Kaufmann T. D., “The Imperial Theme in Art and Architecture of the Polish Vasas”, *Biuletyn Historii Sztuki*, 83/2, 2021, pp. 323–349.
- Keller K., “Manische Neugier? Erzherzogin Maria von Innerösterreich in der Kommunikation zwischen Graz und Krakau”, in: *Monarchie und Diplomatie. Handlungsoptionen und Netzwerke am Hofe Sigismunds III. Wasa*, ed. by K. Lichy, O. Hegedüs, Brill/Schöningh, 2023, pp. 3–21.
- Keller K., “Habsburgerinnen und ihre Beichtväter. Die Höfe in Graz, Krakau und Madrid”, in: *Religion, Macht, Politik. Hofgeistlichkeit im Europa der Frühen Neuzeit (1500–1800)*, ed. by M. Meinhardt, Wiesbaden 2014, S. 51–66.
- Keller K., *Erzherzogin Maria von Innerösterreich (1551–1608). Zwischen Habsburg und Wittelsbach*, Wien–Köln–Weimar 2012.
- Kempa T., “Plany separatystycznej elekcji w Wielkim Księstwie Litewskim w okresie trzech pierwszych bezkrólewí po wygaśnięciu dynastii Jagiellonów (1572–1587)”, *Zapiski Historyczne*, 69, 2004, pp. 23–60.
- Kempa T., *Mikołaj Krzysztof Radziwiłł Sierotka (1549–1616) wojewoda wileński*, Warszawa 2000.
- Kempa T., *Konstanty Wasyl Ostrogski (ok. 1524/1525–1608) wojewoda kijowski i marszałek ziemi wołyńskiej*, Toruń 1997.
- Kersten A., “«Odsiecz wiedeńska» 1619 r.”, *Studia i Materiały do Historii Wojskowości*, 10, 2, 1964.

- Koenigsberger H.G., *The Habsburgs and Europe 1516–1660*, New York 1971.
- Kołodziejczyk D., *The Crimean Khanate and Poland-Lithuania: International Diplomacy on the European Periphery (15th–18th Century): A Study of Peace Treaties Followed by Annotated Documents*, Leiden 2011.
- Korespondencja Hieronima Rozrażewskiego*, vol. II (2 VII 1582–1600), ed. by P. Czaplewski, Toruń 1939–1947.
- Köhler J., “Revision eines Bischofsbildes? Erzherzog Karl von Österreich, Bischof von Breslau (1608–1624) und Brixen (1613–1624), als Exponent der habsburgischen Hausmachtspolitik”, *Archiv für schlesische Kirchengeschichte*, 32, 1974, pp. 103–126.
- Krawczuk W., *Wierni królowi. Szwedzi i Finowie na uchodźstwie w Rzeczypospolitej Obojga Narodów w pierwszej połowie XVII wieku*, Kraków 2018.
- Krawczuk W., “Kancelaria pokojowa za Wazów”, in: *Polska kancelaria królewska czasów nowożytnych między władzą a społeczeństwem*, ed. by W. Chorażyczewski, 4, Warszawa 2011, pp. 47–54.
- Kraushar A., *Dzieje Krzysztofa z Arciszewa Arciszewskiego, admirała i wodza Holendrów w Brazylii, starszego nad armatą koronną za Władysława IV i Jana Kazimierza, 1592–1656*, vol. 1, Petersburg 1892.
- Kronika mieszczanina krakowskiego z lat 1575–1595*, ed. by H. Barycz, Kraków 1930.
- Księga wpisów podkanclerzego Wojciecha Baranowskiego z okresu marzec 1588 – grudzień 1590 MK 135 z Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie*, elaborated by W. Krawczuk i M. Kulecki, *Sumariusz Metryki Koronnej. Seria Nowa*, vol. IV, ed. by W. Krawczuk, Warszawa 2010.
- Kuczer J., “Herrenstand – panski stav – stan panów. Trudności w tłumaczeniu i wprowadzaniu do obiegu naukowego pojęć historycznych o złożonym charakterze prawn-administracyjnym i społeczno-kulturowym”, *Lingwistyka Stosowana*, 24/4, 2017, pp. 69–81.
- Kuczer J., *Baronowie, hrabionie, księżęta. Nowe elity Śląska*, Zielona Góra 2013.
- Kuczer J., “An Official or a Satrap? Two Faces of the Starost in Hereditary Silesian Duchies (1629–1741)”, *Śląskij Sbornik*, 108/3–4, 2010, pp. 187–204.
- Kuczer J., *Szlachta w życiu społeczno-gospodarczym księstwa głogowskiego w epoce habsburskiej (1526–1740)*, Zielona Góra 2007.

- Kurucz G., “Polish–Transylvanian Relations and English Diplomacy from the 16th to the mid-17th Century”, *Ungarn-Jahrbuch*, 36, 2002/2003, pp. 13–31.
- Lechicki Cz., *Mecenat Zygmunta III i życie umysłowe na jego dworze*, Warszawa 1932.
- Leitsch W., *Das Leben am Hof König Sigismunds III. von Polen*, vols. 1–4, Wien 2009.
- Leitsch W., “Eine unbeachtete Quelle zur Geschichte Polens in der frühen Neuzeit. Die Familienkorrespondenz der Erzherzogin Maria”, *Mitteilungen des österreichischen Staatsarchivs*, 53, 2009, pp. 67–76.
- Leitsch W., *Sigismund III. von Polen und Jan Zamoyski. Die Rolle Estlands in der Rivalität zwischen König und Hetman*, Wien 2006.
- Leitsch W., “Habsburgowie wobec konfliktów polsko-moskiewskich na początku XVII wieku”, in: *Stosunki polsko-niemieckie w XVI–XVIII wieku. Materiały konferencji naukowej. Kielce–Szydłowiec, 19–21 października 2000*, ed. by J. Wijaczka, Kielce 2000, pp. 121–141.
- Leitsch W., “Diplomatische Agenten in Polen in der Regierungszeit Sigismunds III”, in: *Kultura staropolska–kultura europejska. Prace ofiarowane Januszowi Tazbirowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, ed. by S. Bylina, Warszawa 1997, pp. 259–265.
- Leitsch W., “Erzherzog Leopold und Seine Unräte. Zu einer habsburgischen Kandidatur auf den Moskauer Thron (1613)”, in: *Rußland und Deutschland*, ed. by U. Liszkowski, Stuttgart 1974, pp. 51–72.
- Leitsch W., *Moskau und die Politik des Kaiserhofes im XVII. Jahrhundert, I. Teil 1604–1654*, Graz–Köln 1960.
- Lepszy K., *Rzeczpospolita polska w dobie sejmu inkwizycyjnego (1589–1592)*, Kraków 1939.
- Lepszy K., *Oblężenie Krakowa przez Arcyksięcia Maksymiljana (1587)*, Kraków 1929.
- Lepszy K., *Walka stronnictw w pierwszych latach panowania Zygmunta III*, Kraków 1929.
- Leszczyński J., “Rządy Bethlena Gabora na Górnym Śląsku (1620–1624)”, *Sobótka*, 14, 1959, no. 3, pp. 308–359.
- Litwin H., *Chwała Północy. Rzeczpospolita w polityce stolicy apostolskiej 1598–1648*, Warszawa 2018.

- Lolo R., *Rzeczpospolita wobec wojny trzydziestoletniej. Opinie i stanowiska szlachty (1618–1635)*, Pułtusk 2004.
- Lubienski S., *Opera posthuma, historica, historo-politica, variique discursus, epistolae, et aliquot orationes...*, Antverpiae 1643
- Lünig J.Ch., *Literae Procerum Europae Ab Imperatoribus, Electoribus, Principibus, Statibusque Sacri Imperii Romano-Germanici, Ad Reges, Principes, Respubl. Liberas, Et Vice Versa*, Lipsiae 1712.
- Macûrek J., *Čechové a Poláci v 2. polovině XVI. století (1573–1589). Tři kapitoly z dějin česko-polské politické vzájemnosti*, Praha 1948.
- Macûrek J., *České povstání r. 1618–1620 a Polsko*, Brno 1937.
- Macûrek J., *Zápas Polska a Habsburků o přístup k Černému moři na sklonku 16. stol.*, Praha 1931.
- Macûrek J., *Diplomatické posláni Jana Duckera v Polsku roku 1591. Příspěvek k dějinám snah rodu habsbursko o nabití koruny polské koncem 16. století*, Praha 1930.
- Macûrek J., *Dozruchy polského bezkráloví z roku 1587: příspěvek k osvětlení snah rodu habsburského o získání koruny polské v letech 1588–94*, Praha 1929.
- Magnuszewski W., *Z dziejów elearów polskich. Stanisław Stroynowski, lisowski żagończyk, przywódca i legislator*, Warszawa 1978.
- Majewski R., *Cecora rok 1620*, Warszawa 1970.
- Marek P., “El conde de Oñate y la diplomacia entre Madrid y Viena a principios de la Guerra de los Treinta Años”, *Manuscripts. Revista d’Història Moderna*, 38, 2018, pp. 35–50.
- Marek P., *La embajada española en la corte imperial 1558–1641. Figuras de los embajadores y estrategias clientelares*, Madrid 2014.
- Marek P., “Las damas de la emperatriz María y su papel en el sistema clientelar de los reyes españoles. El caso de María Manrique de Lara y sus hijas”, in: *Las Relaciones Discretas entre las Monarquías Hispana y Portuguesa: Las Casas de las Reinas (siglos XV–XIX)*, vols. I–III, ed. by J. Martínez Millán, M. P. Marçal Lourenço, Madrid 2008, vol. II, pp. 1003–1037.
- Mat’ a P., *Svět české aristokracie (1500–1700)*, Praha 2004.
- Mayer E.E., *Des Olmützer Bischofes Stanislaus Pawlowski Gesandtschaftsreisen nach Polen, aus Anlass der Königswahl nach dem Ableben Stefan I. (1587–1598). Nach den handschriftlichen Quellen des k.k. geh. Haus-, Hof- und Staats-Archivs zu Wien und des Olmützer fürsterbischöflichen Archivs zu Kremsier*, Kremsier 1861.

- Meysztowicz W., “Relatio Burgravii Abraham de Dohna oratoris Regis Hispaniae de missione quam a 1612 ad regem Poloniae absolvit.”, *Antemurale*, 12, 1968, pp. 77–88.
- Michalewicz J., “Dwór szwedzki Zygmunta III w latach 1587–1600”, *Odrodzenie i Reformacja w Polsce*, 11, 1966, pp. 161–179.
- Milewski D., “A Campaign of the Great Hetman Jan Zamoyski in Moldavia 1595. Part I. Politico-Diplomatic and Military Preliminaries”, *Cordul Cosminului*, 18, 2012, no. 2, pp. 261–286.
- Milewski D., „Między patronatem a współpracą – relacje Jana Zamoyskiego i hospodara moldawskiego Jeremiego Mohyły (1595–1605)”, *Wiekki stare i nowe*. Tom specjalny: *Ludzie i elity pograniczna*, 2012, pp. 11–31.
- Mosbach A., “Dwa poselstwa do Polski przez Szlązaków odprawione w latach 1611 i 1620”, *Rocznik Towarzystwa Przyjaciół Nauk Poznańskiego*, 2, 1863, pp. 191–322.
- Mosbach A., *Wiadomości do dziejów polskich z Archiwum Prowincyi Śląskiej*, Wrocław 1860.
- Mosbach A., *Przyczynki do dziejów polskich z Archiwum Miasta Wrocławia*, Poznań 1860.
- Mosbach A., *Kilka kart z dziejów austriacko-szląsko-polskich mianowicie za Zygmunta III*, Poznań 1869.
- Morlupino R., *Il grande e maraviglioso successo delle nozze di Sigismondo III Re di Polonia con la Principessa Anna figliuola del serenissimo già Arciduca Carlo d’Austria*, Udine 1592, Padova 1592.
- Müller F., *Kursachsen und der böhmische Aufstand 1618–1622*, Münster 1997.
- Müller J., *Zacharias Geizkofler, 1560–1617, des Heiligen Römischen Reiches Pfennigmeister und oberster Proviantmeister im Königreich Ungarn*, (Veröffentlichungen des Wiener Hofkammerarchivs, 3), Baden bei Wien 1938.
- Nagel U., *Zwischen Dynastie und Staatsräson: Die habsburgischen Botschafterin Wien und Madrid am Beginn des Dreißigjährigen Krieges*, Göttingen 2018.
- Nagielski M., “Polacy na Kremlu 1610–1612”, *Biblioteka Epoki Nowożytnej*, 1, 2014, pp. 35–56.
- Neumann J.W., “Beitrag zur Geschichte Schlesiens und der Lausitz nach der Wahl des Erzherzogs Maximilian zum Könige von Polen und der Schlacht bei Pietschen”, *Allgemeines Archiv*, 10, 1833, pp. 114–130.
- Niederhorn J.P., “Die dynastische Politik der Habsburger im 16. und frühen 17. Jahrhundert”, *Jahrbuch für Europäische Geschichte*, 8, 2007, pp. 29–50.

- Nieder Korn, J.P. *Die europäische Mächte und der "Lange Türkenkrieg" Kaiser Rudolfs II. (1593–1606)*, Wien 1993.
- Niemcewicz J.U., *Dzieje panowania Zygmunta III*, vols. I–III, Kraków 1860.
- Noflatscher H., *Glaube, Reich und Dynastie. Maximilian der Deutschmeister (1558–1618)*, Marburg 1987.
- Nuntiaturberichte aus Deutschland nebst ergänzenden Aktenstücken 1585(1584)–1590*. Zweite Abteilung: *Die Nuntiatur am Kaiserhofe*. Erste Hälfte: *Germanico Malaspina und Filippo Sega. (Giovanni Andrea Caligari in Graz)*, ed. by R. Reichenberger, Paderborn 1905. (Quellen Und Forschungen aus dem Gebiete der Geschichte 10).
- Nuntiaturberichte aus Deutschland nebst ergänzenden Aktenstücken 1585 (1584)–1590*. Zweite Abteilung: *Die Nuntiatur am Kaiserhofe*. Zweite Hälfte: *Antonio Puteo in Prag 1587–1589*, ed. by J. Schweizer, Paderborn 1912 (Quellen Und Forschungen aus dem Gebiete der Geschichte 14).
- Nuntiaturberichte aus Deutschland nebst ergänzenden Aktenstücken 1589–1592*. Zweite Abteilung: *Die Nuntiatur am Kaiserhofe*. Dritter Band: *Die Nuntien in Prag: Alfonso Visconte 1589–1591, Camillo Caetano 1591–1592*, ed. by J. Schweizer, Paderborn 1919 (Quellen Und Forschungen aus dem Gebiete der Geschichte 18).
- Ochmann-Staniszevska S., *Dynastia Wazów w Polsce*, Warszawa 2006.
- Ochoa Brun M.Á., *Historia de la diplomacia española*, vols. VI–VII, Madrid 2000–2006.
- Opaliński E., *Rodziny wielkosenatorskie w Wielkopolsce, na Kujawach i na Mazowszu za Zygmunta III. Podstawy karier*, Warszawa 2007.
- Opaliński E., *Elita władzy w województwie poznańskim i kaliskim za Zygmunta III*, Poznań 1981.
- Osiecka-Samsonowicz H., *Polskie uroczystości w barokowym Rzymie 1587–1696*, Warszawa 2012.
- Ottoman-Polish Diplomatic Relations (15th–18th century). An Annotated Edition of 'Abdnames and Other Documents*, ed. by D. Kołodziejczyk, Leiden 2000.
- Pacificationis inter Serenissimum Domum Austriacam ac Serenissimum Regem Poloniae et Ordines Regni tractatae scripta aliquot: Ex quibus in qua causa res eae sint perspicui possit, [Cracoviae] 1590*.
- Pánek J., "Czeska elita arystokratyczna XVI wieku i jej stosunek do Polski (na przykładzie „wicekróla” Wilhelma z Rożemberka i biskupa Stanisława

- Pawłowskiego”, in: *Kultura polityczna w Polsce*, vol. V, *Elity dawne i nowe*, ed. by M. Kosman, Poznań 2005, pp. 63–78.
- Pánek J., “Biskup Stanisław II Pawłowski, Polacy i Czesi (Prałat, polityk i mecenas pośrednikiem pomiędzy dwoma sąsiednimi narodami)”, in: *Polacy w Czechach. Czesi w Polsce. X–XVIII wiek*, ed. by H. Gmiterek, W. Iwańczak, Lublin 2004, pp. 89–101.
- Piasecki P., *Chronica gestorum in Europa singularium...*, Cracoviae 1645.
- Piasecki P., *Kronika*, ed. by J. Bartoszewicz, Kraków 1870.
- Pieńkowski M., *Trudna droga do władzy w Rzeczypospolitej. Sejm koronacyjny Zygmunta III 1587/1588 i sejm pacyfikacyjny 1590*, Warszawa 2021.
- Piwożński J., “Spór o spuściznę księżnej brunszwickiej Zofii Jagiellonki (1575–1672)”, *Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej*, 43, 1993, pp. 65–90.
- Plewczyński M., *Byczyna 1588*, Warszawa 1994.
- Plewczyński M., “Bitwa pod Byczyną 24.01.1588 r.”, *Studia i Materiały do Historii Wojskowości*, 17, 1971, part 1, pp. 125–170.
- Podhorodecki L., Raszba N., *Wojna chocimska 1621*, Kraków 1979.
- Podróż królewicza Władysława Wazy do krajów Europy Zachodniej w latach 1624–1625 w świetle ówczesnych relacji*, ed. by A. Przyboś, Kraków 1975.
- Polak W., *Trzy misje. Rokowania dyplomatyczne pomiędzy Rzeczpospolitą a Moskwą w latach 1613–1615*, Toruń 2014.
- Polak W., “Nieudana misja gońca cesarskiego Jakuba Henkla von Donnersmarck i gońca senatu Rzeczypospolitej Jana Hrydzicza do Moskwy w 1613/1614 r.”, *Czasy Nowożytne*, 8, 2000, pp. 137–172.
- Polak W., *O Kreml i Smoleńszczyznę. Polityka Rzeczypospolitej wobec Moskwy w latach 1607–1612*, Toruń 1995.
- Polscy dyplomaci w Wiedniu 1515–2015. Polnische Diplomaten in Wien*, ed. by B. Dybaś, Wien 2015.
- Poznański T., Skowron R., “Dynastische epistolare Interaktion. Der Briefwechsel von Sigismund III. Wasa und seiner Familie mit dem Haus Österreich”, in: *Monarchie und Diplomatie. Handlungsoptionen und Netzwerke am Hofe Sigismunds III. Wasa*, K. Lichy, O. Hegedüs, Brill/Schöningh, 2023, pp. 62–88.
- Poznański T., “«Amicitia, sed ...» – Friendship, Raison d’etat, and political Compromise. Relations between Sigismund III Vasa and the Habsburg Emperors in 1613–1632”, in: *The House of Vasa and the House of Aus-*

- tria. Correspondence from the Years 1587 to 1668. Part I: The Times of Sigismund III, 1587–1632*, ed. by R. Skowron, Katowice 2016, pp. 145–186.
- Przybyszewska-Jarmińska B., “Muzyczne kontakty dworów polskich Wazów i austriackich Habsburgów w świetle dawniejszych i nowych badań”, *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska*, vol. IX, 1, 2011, pp. 45–58.
- Pudlis A., “Kunstkamera gabinet sztuki królewicza Władysława Zygmunta Wazy i jej antwerpskie konotacje”, *Kronika Zamkowa*, 7 (73), 2020, pp. 35–58.
- Quirini-Popławska D., “Dwór medycejski i Habsburgowie a trzecia elekcja w Polsce”, *Odrodzenie i Reformacja w Polsce*, 42, 1998, pp. 121–131.
- Quirini-Popławska D., “Poselstwo Jana Ostroroga do Pragi w 1589 r.”, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, DCCCLXXXVI, Prace Historyczne*, 89, 1989, pp. 155–166.
- Reisner S., “»Aber auch wie voriges tags außer Scharmüzieren anders nichts verricht...« Die Kämpfe vor Wien im Oktober 1619 im Spiegel zeitgenössischer Quellen”, in: *Wien im Dreißigjährigen Krieg. Bevölkerung-Gesellschaft-Kultur-Konfession*, ed. by A. Weigl, Wien–Köln–Weimar 2001, pp. 446–481.
- Roberts M., *The Early Vasas. A History of Sweden, 1523–1611*, Cambridge 1968.
- Roth E., *Erzherzogin Anna von Innerösterreich, Königin von Polen und Schweden. Leben und Stellung in der habsburgischen Politik ihrer Zeit (1573–1598)*, Graz 1967.
- Royal Marriages of Princes and Princesses in Poland and Lithuania, c. 1500–1800. Companion Guide to the Exhibition*, ed. by A. Bues, Z. Krysiewicz, Warszawa 2016.
- Sánchez, M. S., “A Woman’s Influence: Archduchess Maria of Bavaria and the Spanish Habsburgs”, in: *The Lion and the Eagle. Interdisciplinary Essays on German-Spanish Relations over the Centuries*, ed. by C. Kent, T. Wolber, C. M. K. Hewitt, New York 2000, pp. 91–107.
- Schwarzenfeld G., *Rudolf II. Ein deutscher Kaiser am Vorabend des Dreißigjährigen Krieges*, München 1979.
- Seredyka J., “Wezwanie posilków cesarskich do Polski w 1629 roku”, *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu. Historia*, 14, 1977, pp. 87–97.
- Skorupa D., *Stosunki polsko-tatarskie 1595–1623*, Warszawa 2004.

- Skowron R., “Budowanie prestiżu królewskiego rodu. Związki rodzinne Wazów z dynastiami europejskimi”, *Studia Europaea Gnesnensia*, 20, 2019, pp. 558–581.
- Skowron R., “Uwolnić alchemika. Zabiegi Zygmunta III na dworze cesarskim o wypuszczenie z więzienia w Pradze Michała Sędziwoja. Nowe źródła”, *Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka*, 64/4, 2019, pp. 101–112.
- Skowron R. “Entradas, bodas y coronaciones de las princesas de la Casa de Austria en Cracovia (1592 i 1605)”, *Libros de la corte*, 6, 2013, pp. 58–75 (www.librosdelacorte.es)
- Skowron R., “Nuncjusz i ambasador. Korespondencja Annibala z Capui z Guillénem de San Clementem (1586–1591)”, in: *Od Kijowa do Rzymu. Z dziejów stosunków Rzeczypospolitej ze Stolicą Apostolską i Ukrainą*, ed. by M.R. Drozdowski, W. Walczak, K. Wiszowata-Walczak, Białystok 2012, pp. 453–467.
- Skowron R., “Entre el Mar Báltico y el Mar Negro: La Europa Centro-Oriental en tiempos de la Pax Hispanica”, in: *El Arte de la Prudencia. La Tregua de los Doce Años en la Europa de los Pacificadores*, ed. by B. J. García García, M. Herrero Sánchez, A. Hugon, Madrid 2012, pp. 145–160.
- Skowron R., “Współpraca nuncjuszy apostolskich w Polsce z dworem madyckim w latach 1578–1598. W kręgu koncepcji politycznych i praktyki dyplomatycznej”, in: *Nuncjatura Apostolska w Rzeczypospolitej*, ed. by T. Chynaczewska, K. Wiszowata-Walczak, Białystok 2012, pp. 161–175.
- Skowron R., “Los aliados de las esperanzas fallidas. La Casa de Austria y los Vasa de Polonia (1598–1648)”, in: *La dinastía de los Austria: las relaciones entre la Monarquía Católica y el Imperio*, ed. by J. Martínez Millán, R. González Cuerva, vol. II, 2011 Madrid, pp. 997–1022.
- Skowron R., “Order Złotego Runa i jego polscy kawalerowie”, in: *Rzeczpospolita między okcydentalizmem a orientalizacją. Przestrzeń kontaktów*, ed. by F. Wolański, R. Kolodziej, Toruń 2009, pp. 213–232.
- Skowron R., “El Mar Báltico en la estrategia española de guerra en los Países Bajos, 1568–1648”, in: *El mar en los siglos modernos – O mar nos séculos modernos*, vol. II, ed. by M.R. García Hurtado, D. L. González Lopo, E. Martínez Rodríguez, Santiago de Compostela, 2009, pp. 345–358.
- Skowron R., *Olivares, Wazowie i Bałtyk. Polska w polityce zagranicznej Hiszpanii w latach 1621–1632*, Kraków 2002. (*Olivares, los Vasa y el Báltico: Polonia en la política internacional de España en los años 1621–1632*, Varsovia 2008).

- Skowron R., “Łacina w dokumentach i korespondencji dyplomatycznej polsko-hiszpańskiej w latach 1572–1648”, in: *Łacina jako język elit*, ed. by J. Axer, Warszawa 2004, pp. 431–442.
- Skowron R., “Bari, la Polonia, l’Europa. La eredita di Bona oggetto di gioco nell’arena internazionale nel XVI e XVII secolo/ Bari, Polska, Europa. Dziedzictwo Bony jako przedmiot gry na arenie międzynarodowej w XVI i XVII wieku”, in: *Bona Sforza. Regina di Polonia e duchessa di Bari*, Roma 2001, pp. 227–247.
- Skowron R., “Misja Adama Mąkowskiego na dworze madryckim 1622–1623. Geneza współpracy polsko-hiszpańskiej w okresie wojny trzydziestoletniej”, *Studia Iberystyczne*, 1, 1998, pp. 35–48.
- Skowron R., *Dyplomaci polscy w Hiszpanii w XVI i XVII wieku*, Kraków 1997.
- Sokołowski A., “Austriacka polityka Zygmunta III”, *Przegląd Polski*, vol. 50, 4, 1878, pp. 50–76, 369–390; vol. 51, 1, 1879, pp. 33–70.
- Spieralski Z., *Awantury mołdawskie*, Warszawa 1967.
- „*Spisek orleański*“ w latach 1626–1628, ed. by U. Augustyniak, W. Sokołowski, Warszawa 1990.
- Stanisłai Rescii Diarium 1583–1589*, ed. by J. Czubek, Cracow 1915.
- Straub E., *Pax et Imperium. Spaniens Kampf um seine Friedensordnung in Europa zwischen 1617 und 1635*, Paderborn–München–Wien–Zürich 1980.
- Strohmeier A., “Diplomatenalltag und die Formierung internationaler Beziehungen: Hans Khevenhüller als Botschafter am Hof Philipp II. von Spanien (1574–1598)”, in: *Dimensionen der europäischen Außenpolitik zur Zeit der Wende vom 16. Zum 17. Jahrhundert*, ed. by F. Beiderbeck, G. Horstkemper, W. Schulze, Berlin 2003, pp. 129–159.
- Szelągowski A., *Śląsk i Polska wobec powstania czeskiego*, Lwów 1904.
- Szmydki R., “Dostawy mozańskiego kamienia budowlanego na wschodnie tereny Rzeczypospolitej w 1 połowie XVII w. ”, *Kronika Zamkowa*, 5 (71), 2018, pp. 45–60.
- Szmydki R., *Artystyczno-dyplomatyczne kontakty Zygmunta III Wazy z Niderlandami Południowymi*, Lublin 2008.
- Szmydki R., *Kontakty artystyczne królewicza Władysława Zygmunta Wazy z Antwerpią*, Warszawa 2002.
- Szmydki R., “Niderlandzcy kamieniarze angażowani przez Zygmunta III (w pierwszej ćwierci XVII wieku)”, *Kronika Zamkowa*, 38, 1999, pp. 45–66.

- Szpaczyński P., *Mocarstwowe dążenia Zygmunta III w latach 1587–1618*, Kraków 2013.
- Targosz K., “Oprawa artystyczno-ideowa wjazdów weselnych trzech sióstr Habsburzanek (Kraków 1592 i 1605, Florencja 1608)”, in: *Theatrum ceremoniale na dworze księżąt i królów polskich. Materiały konferencji naukowej zorganizowanej przez Zamek Królewski na Wawelu i Instytut Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego w dniach 23–25 marca 1998*, ed. by M. Markiewicz, R. Skowron, Kraków 1999, pp. 207–244.
- Traktaty polsko-austriackie z drugiej połowy XVII wieku*, ed. by Z. Wójcik, Warszawa 1985.
- Tygielski W., *Włosi w Polsce XVI–XVII wieku*, Warszawa 2005.
- Tyszkowski K., “Erazm Heideilius i jego misje polityczne w Polsce w latach 1611/6”, *Sprawozdania Towarzystwa Naukowego we Lwowie*, 18/1, 1938, pp. 65–69.
- Tyszkowski K., *Wojna o Smoleńsk 1613–1615*, Lwiv 1932.
- Uebersberger H., *Österreich und Russland seit dem Ende des 15. Jahrhunderts. Erster Band von 1488–1605*, Wien 1906.
- Veronelli S., “La historia de Hans Khevenhüller, embajador cesáreo en la corte de España”, in: *Felipe II (1598–1998). Europa y la monarquía católica*, vol. IV, ed. by J. Martinez Millan, Madrid 1998, pp. 517–537.
- Verwaltungsgeschichte der Habsburgermonarchie in der Frühen Neuzeit. Hof und Dynastie, Kaiser und Reich, Zentralverwaltungen, Kriegswesen und landesfürstliches Finanzwesen*, ed. by M. Hochedlinger, P. Mat’ a, T. Winkelbauer (Mitteilungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung Ergänzungsband Bd 62/1–2), Wien 2019.
- Vocelka K., *Rudolf II. und seine Zeit*, Wien–Köln–Graz 1985.
- Vocelka K., “Matthias contra Rudolf. Zur politischen Propaganda in der Zeit des Bruderzwistes“, *Zeitschrift für Historische Forschung*, 10, 1983, pp. 341–351.
- Vocelka K., *Die politische Propaganda Kaiser Rudolfs II. (1576–1612)*, Wien 1981.
- Wasilewski T., “Trzy nieznane relacje o wyprawie arcyksięcia Maksymiliana na Kraków w 1587 roku”, *Przegląd Historyczny*, 59, 1968, no. 2, pp. 280–286.

- Wasiucionek M., “Diplomacy, power and ceremonial entry: Polish-Lithuanian grand embassies in Moldavia in the seventeenth century”, *Acta Poloniae Historica*, 105, 2012, pp. 55–83.
- Wasiucionek M., “Zobowiązania finansowe Moldawii wobec Rzeczypospolitej Obojga Narodów w latach 1600–1611”, in: *Polska i Rumunia – związki historyczne i kulturowe – przeszłość i dzień dzisiejszy*, Suceava 2011, pp. 13–24.
- Weiss S., “Der Innsbrucker Hof unter Leopold V. und Claudia de' Medici (1619–1632): glanzvolles Leben nach Florentiner Art”, in: *Der Innsbrucker Hof: Residenz und höfische Gesellschaft in Tirol vom 15. bis 19. Jahrhundert*, ed by H. Noflatscher, J. P. Niederkorn (Archiv für österreichische Geschichte 138), Wien 2005, pp. 341–365.
- Weiss S., *Claudia de' Medici. Eine italienische Prinzessin als Landesfürstin von Tirol (1604–1648)*, Innsbruck–Wien 2004.
- Weiss S., “Erzherzog Leopold V. – Ritter des Ordens vom Goldenen Vlies. Biographische Notizen zu Karriere und Lebenswelt eines frühbarocken Tiroler Landesfürsten”, *Tiroler Heimat*, 66, 2002, pp. 28–90.
- Wenta J., “Księgi polskiej kancelarii koronnej i książęcej szczecińskiej w bibliotekach Lüneburga, Hanoweru i Giessen z biblioteki Oxenstiernow”, *Studia Źródłoznawcze*, 40, 2002, pp. 95–100.
- Wimmer J., *Odparcie najeźdy arcyksięcia Maksymiliana w 1587–8 r.*, Warszawa 1955.
- Winter E., “Elekcje polskie 1575 i 1587 r. – z perspektywy Habsburgów”, *Kwartalnik Historyczny*, 88, 1981, no. 1, pp. 107–120.
- Wisner H., *Zygmunt III Waza*, Wrocław 2006.
- Wisner H., *Król i car. Rzeczpospolita i Moskwa w XVI i XVII wieku*, Warszawa 1995.
- Wisner H. “Rzeczpospolita i Habsburgowie. Czasy Zygmunta III”, *Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka*, 38, 1983, no. 4, pp. 479–486.
- Wisner H., “Dyplomacja polska w latach 1572–1648”, in: *Historia dyplomacji polskiej*, vol. II, 1572–1795, ed. by Z. Wójcik, Warszawa 1982.
- Wisner H., *Lisowczycy*, Warszawa 1976.
- Wolański M., *Związki handlowe Śląska z Rzeczpospolitą w XVII wieku ze szczególnym uwzględnieniem Wrocławia*, Wrocław 1961.
- Woodacre E., “Cousins and Queens: Familial Ties, Political Ambition and Epistolary Diplomacy in Renaissance Europe”, in: *Women, Diplomacy,*

and International Politics since 1500, ed. by G. Sluga, C. James, Abingdon 2015, pp. 30–45.

Woś J.W., *Fonti per la storia della nunziatura polacca di Annibale di Capua (1586–1591)*, Trento 1992.

Woś J.W., “Die Nuntiatur des Annibale di Capua in Polen von 1586 bis 1591 im Spiegel seiner Briefe”, *Zeitschrift für Ostforschung Länder und Völker im östlichen Mitteleuropa*, 35, 1986, no. 3, pp. 346–402.

Woś J.W., “La legazione diplomatica in Polonia del card. I. Aldobrandini in una lettera di Emilio Pucci”, *Rinascimento*, 21, 1971, pp. 219–234.

Żukowski J., “Philipp II Holbein. Złotnik i agent artystyczny Zygmunta III w świetle dokumentów z Národní archiv v Pradze”, *Kronika Zamkova*, 5 (71), 2018, pp. 21–44.

Żukowski J., “Listy Władysława Wazy i inne nieznanne źródła do jego europejskiej peregrynacji z archiwów szwedzkich i niemieckich”, *Kronika Zamkova*, 2 (68), 2015, pp. 59–121.

INDEX*

A

- Aaron the Tyrant, Hospodar of Moldavia, **vol. 1:** 298–299, 301–302, 312
- Abbas I, Shah of Persia, **vol. 1:** 590
- Adam Waclaw, Duke of Cieszyn, **vol. 1:** 506
- Ahmed Pasha, Sanjak-bey of Tehinia, **vol. 1:** 311–312
- Akai István, **vol. 1:** 688–689
- Albert VII, Archduke of Austria, Governor of the Southern Netherlands, **vol. 1:** 326–328, 331, 344, 356, 360, 363–364, 366, 375, 387, 417, 433, 439–440, 443–446, 489, 538–539, 545, 564, 602–603, 679, 698–701, 717, 729, 732–733, 735, 740; **vol. 2:** 67, 76–77, 103–104, 109, 174, 290, 307–308, 311–312, 354–355, 371–372, 394, 439
- Albert V, Duke of Bavaria, **vol. 1:** 258
- Albert, Paul, Bishop of Wrocław, **vol. 2:** 144–145, 159–160
- Aldobrandini, Ippolito, see Clement VIII
- Alexander Charles Vasa, Prince of Poland, son of Constance of Austria and Sigismund III Vasa, **vol. 2:** 620, 626
- Almirante of Aragon, see Mendoza, Francisco de
- Arnoldin von Clarstein, Matthias von, **vol. 2:** 403, 632–633, 635–636
- Alst, Adrian Peter van, **vol. 2:** 563, 566–567
- Althan, Michael Adolf von, **vol. 1:** 654, 657, 682, 684, 685–687, 689, 707–709, 711, 714–715, 726, 785–786; **vol. 2:** 313–315
- Amster, Georg von, **vol. 2:** 508
- Andrew III, King of Hungary, **vol. 2:** 199–200
- Anna, mother of Ursula Meyerin, **vol. 2:** 87–88
- Anna Catherine Gonzaga, Duchess of Mantua, Archduchess of Austria, **vol. 2:** 202
- Anna Gonzaga, Duchess of Mantua, wife of Ferdinand II of Tyrol, **vol. 1:** 517
- Anna Jagiellon, Queen of Poland, **vol. 1:** 249, 251, 258, 512
- Anna Maria, Princess of Poland, daughter of Constance of Austria and Sigismund III Vasa, **vol. 1:** 289–292; **vol. 2:** 63–64
- Anna von Croÿ, Duchess of Pomerania, **vol. 2:** 730
- Anne Catherine Constance, Princess of Poland, daughter of Constance of Austria and Sigismund III Vasa, **vol. 1:** 682–685; **vol. 2:** 439, 621
- Anne of Austria, Queen of Poland, wife of Sigismund III, **vol. 1:** 256–258, 263–267, 269–270, 273, 277, 289–292, 294, 304–305, 316–317, 325–328, 335–336, 344–345, 366, 368, 375–377, 392, 462–464, 470; **vol. 2:** 34–55, 58–60, 62, 72–75, 87–88, 107–108, 125–126, 139–140, 201–202, 217–218, 226–227, 235, 317
- Anne of Bavaria, wife of Charles II of Styria, **vol. 1:** 529
- Anne of Tyrol, Archduchess, Empress, wife of Emperor Matthias II, **vol. 1:** 517, 527, 624, 637, 644, 677–678;

* The Index does not include the Introduction.

- vol. 2:** 201–204, 217–218, 224, 226–227, 296
 Arciszewski, Krzysztof, **vol. 2:** 536–537, 556
 Arnim, Hans Georg von, **vol. 2:** 569
 Athanasius Gerogiceus, see Jurjević Atanazije
 Attavanti, Gulio, **vol. 2:** 542
 Auchy, Charles Bonnières, Baron of, **vol. 2:** 443, 514–517, 558, 564
 Austria, House of, **vol. 1:** 248, 254, 258, 272, 280, 327, 331, 388, 461–464, 466, 468–470, 474–476, 493, 497–498, 527, 541, 557, 575, 587–588, 594, 600, 605, 624, 629, 654–656, 661, 675, 686–689, 697–700, 778, 780; **vol. 2:** 156–157, 206–207, 245–246, 307–308, 354–355, 445–446, 463, 469–470, 481–482, 497–499, 549–550, 565, 575, 605, 628–629
 Avogardo, family, **vol. 2:** 135
 Avogardo, Camillo, **vol. 2:** 135
 Avogardo, Paolo, **vol. 2:** 135
- B**
 Bachscheidt, Lukas, **vol. 1:** 511, 514
 Balassi Zsigmond, Baron of Gyarmathi, **vol. 2:** 161, 168
 Bánffy, Gábor, **vol. 1:** 369–371
 Barberini, Francesco, **vol. 2:** 574
 Bartochowski, Jan, **vol. 1:** 580
 Basta, Giorgio, **vol. 1:** 243, 458; **vol. 2:** 184, 199
 Báthory, family, **vol. 1:** 198; **vol. 2:** 294
 Báthory András, Cardinal, Prince of Transylvania, **vol. 1:** 347, 354–355, 357–358, 369–370, 379, 382–384, 389–390, 487; **vol. 2:** 90–93, 137, 173, 293–294, 341
 Báthory Gabriel (Gábor), **vol. 1:** 486–487, 493, 509, 518–521, 523–525, 528, 609, 640; **vol. 2:** 294
 Báthory, Kristóf, Prince of Transylvania, **vol. 2:** 198–200
 Báthory of Somlyó, András, **vol. 1:** 619–620
 Báthory of Somlyó, István, **vol. 1:** 354–355, 357–358, 395–396, 619; **vol. 2:** 199, 293–294
 Bechler, Iacob, **vol. 1:** 617
 Bekényi, Menyhért Alaghy, **vol. 2:** 544–545
 Berka of Dubé, Vaclav, **vol. 1:** 283, 291–292, 303; **vol. 2:** 56–57
 Berka of Dubé, Zbyněk, Archbishop of Prague, **vol. 1:** 376–377; **vol. 2:** 140–141
 Benevente, Juan Alonso Pimentel de Herrera, Duke of, **vol. 2:** 238–239
 Benedict, Jew from Pińczów, **vol. 2:** 526
 Berthold, Johann Baptista, **vol. 2:** 381
 Bethlen, Catherine, **vol. 2:** 466
 Bethlen, Gábor, Prince of Transylvania, **vol. 1:** 524–525, 639–640, 688–689, 690–694, 743, 748–752; **vol. 2:** 340, 342–344, 350, 364–365, 377–378, 421–423, 426–428, 442, 466, 481–482, 498–499, 549–550
 Bianchi, Ludovico, **vol. 2:** 551
 Bibboni, Bartolomeo, **vol. 2:** 335
 Bierens, Jan, **vol. 2:** 440
 Bobrownicki, Zbigniew, **vol. 2:** 602–603
 Bocskai István, Prince of Transylvania, **vol. 1:** 382–384, 459–460, 487, 689; **vol. 2:** 241–242
 Bogislaw XIII, Duke of Pomerania, **vol. 2:** 533
 Bogislaw XIV, Duke of Pomerania, **vol. 2:** 438, 533
 Bojanowski, Jan, **vol. 1:** 289–290; **vol. 2:** 228
 Bojanowski, Maciej, **vol. 1:** 561
 Bolko, Bartłomiej Hieronim, **vol. 2:** 337
 Bona Sforza, Queen of Poland, wife of Sigismund I Jagiellon, **vol. 1:** 251, 460, 514–515, 783
 Bonnières, Charles, see Auchy, Baron of

- Boris Godunov, Tsar of Muscovy, **vol. 1:** 339–341; **vol. 2:** 83–84
- Borzita, Jaroslav, **vol. 1:** 654
- Bosio, Benedetto, **vol. 2:** 444
- Bottini, Giovanni Giuseppe, **vol. 1:** 712
- Brache, Cecile, **vol. 1:** 549, 630
- Brache, Ebba, **vol. 1:** 630
- Brache, Tycho, **vol. 1:** 548–549, 630
- Brancaccio, Camillo, **vol. 1:** 249–251
- Branicki, Jan, **vol. 1:** 461–466, 470–471, 476; **vol. 2:** 235
- Branner, Johann, **vol. 2:** 74–75, 87–88
- Braun, Krzysztof, **vol. 2:** 164
- Bravantský, Mikuláš, **vol. 2:** 141, 150–151
- Bertron (Bertram), Pierre, **vol. 2:** 223
- Breuer, Laurent, **vol. 2:** 752
- Brivio, Margherita, **vol. 1:** 574
- Brusman, Michael, **vol. 1:** 363
- Brzeźnicki, Jakub, Bishop of Aenus (Enez), **vol. 2:** 212–213
- Bykowski, Aleksander, **vol. 1:** 433
- Bykowski, Jan, **vol. 1:** 433
- Bykowski, Stanisław, **vol. 1:** 433
- C**
- Caetani, Enrico, Cardinal, **vol. 1:** 318–320
- Calstyn, Quirinus, **vol. 1:** 428
- Campel, Wilhelm, **vol. 1:** 569
- Cano, Alexander de los, **vol. 1:** 546
- Cano, Ioannis de los, **vol. 1:** 546
- Cano, Michael de los, **vol. 1:** 546
- Catherine Jagiellon, Queen of Sweeden, wife of John III Vasa, **vol. 1:** 211, 219, 251, 512, 515
- Catherine Vasa, daughter of Gustav I Vasa, King of Sweden, **vol. 2:** 174, 263
- Catherine Vasa, Princess of Poland, daughter of Sigismund III and Anna of Austria, **vol. 1:** 317, 319–320, 364; **vol. 2:** 50–51
- Catherine of Brandenburg, daughter of John Sigismund, Elector of Brandenburg, **vol. 2:** 442, 466
- Capua, Annibale di, Archbishop of Naples, Apostolic Nuncio to Poland, **vol. 1:** 253–255
- Casanova, Scypion, see Kazanowski, Scypion
- Casimir IV Jagiellon, King of Poland, **vol. 2:** 67
- Cecila Vasa, daughter of Gustav I Vasa, **vol. 1:** 323–324
- Cema von Zehman, Achacy, **vol. 2:** 51
- Cenibek Giray, Khan of the Crimean Tatars, **vol. 1:** 742–743; **vol. 2:** 324–325
- Charbicki, Stefan, **vol. 1:** 552–553, 557, 561, 575
- Charles, Archduke of Austria, son of Archduke Charles II of Styria and Maria of Bavaria, Bishop of Wrocław, **vol. 1:** 529–531, 541, 553, 648–649, 651, 681, 760, 770–771; **vol. 2:** 302–303, 305–306, 326, 332–337, 341, 345–346, 352, 358, 362, 367–369, 395–402, 405–407, 410, 416–417
- Charles, Duke of Södermanland, see Charles IX, King of Sweden
- Charles I Gonzaga, Duke of Mantua and Nevers, **vol. 1:** 729
- Charles I Stuart, King of England and Scotland, **vol. 2:** 460–461
- Charles II of Poděbrady, Duke of Münsterberg-Oles, **vol. 1:** 418–419, 532–533, 648–651; **vol. 2:** 113–114, 116–117, 127–128, 303
- Charles II of Styria, Archduke of Austria, **vol. 1:** 228, 237, 256–258, 269–270, 312, 463, 477, 485, 529; **vol. 2:** 59, 72–73, 122, 193, 224, 228, 230–234, 317
- Charles V, Archduke of Austria, King of Spain, Holy Roman Emperor, **vol. 1:** 436–437, 579; **vol. 2:** 204, 246

- Charles IX Valois, King of France, **vol. 1:** 276
- Charles IX Vasa, Duke of Södermanland, King of Sweden, **vol. 1:** 334, 586, 629–630, 665; **vol. 2:** 98–99, 188, 135, 182–183
- Charles Ferdinand Vasa, Prince of Poland, son of Constance of Austria and Sigismund III, Bishop of Wrocław, **vol. 2:** 367–369, 416–417, 430–433, 619, 801
- Christian I Wettin, Elector of Saxony, **vol. 1:** 239
- Christian IV Oldenburg, King of Denmark, **vol. 2:** 518–521
- Christian of Brunswick-Wolfenbüttel (the Younger), **vol. 1:** 734, 768
- Christian Wilhelm von Brandenburg, **vol. 1:** 741
- Christina of Holstein-Gottorp, wife of Charles IX Vasa, **vol. 1:** 665
- Christina of Lorraine, Grand Duchess of Tuscany, **vol. 2:** 318
- Christopher II, Margrave of Baden-Rodenmachers, **vol. 1:** 324
- Christopher Gretsil Cirksena, Count of East Frisia, **vol. 2:** 174, 262–263
- Christopher Vasa, Prince of Poland, son of Anne of Austria and Sigismund III, **vol. 1:** 325, 344
- Cikoński, Andrzej, **vol. 2:** 261
- Clara of Brunswick-Lüneburg, **vol. 2:** 289
- Claudia de Medici, Duchess of Urbino, Archduchess of Austria, wife of Archduke Leopold V, **vol. 2:** 445–446, 501, 547, 584, 591–596
- Clement VIII, Ippolito Aldobrandini, Pope, **vol. 1:** 258, 318, 351–352, 434, 447, 462–463; **vol. 2:** 65–67, 226–227
- Compagnioni, Carlo, **vol. 1:** 362; **vol. 2:** 461
- Constance of Austria, Archduchess, Queen of Poland, wife of Sigismund III Vasa, **vol. 1:** 461–466, 468, 470, 472, 474–482, 490–491, 505, 508–509, 541, 567–568, 612, 680, 682–683, 790; **vol. 2:** 218, 230–237, 240, 278–279, 317, 354–355, 368, 394, 439, 461, 505, 605, 611–621, 625–627
- Constantin, Hospodar of Moldavia, see Movilă, Constantin
- Cornelius, Erhard, **vol. 2:** 475
- Cosimo II de Medici, Grand Duke of Tuscany, **vol. 2:** 317–318
- Croÿ, Jean de, see Solre, Count of
- Czarnkowski, Adam Sędziwój, **vol. 1:** 424; **vol. 2:** 160, 162–163, 176–179, 185, 245–246, 336–337, 364
- Czarnkowski, Stanisław Sędziwój, **vol. 2:** 245–246
- Czarnkowski, Jan Sędziwój, **vol. 2:** 245–246
- Czermiński, Walenty, **vol. 1:** 448–449

D

- Damat, Ibrahim Pasha, **vol. 1:** 383–384
- Damant, François, **vol. 1:** 392, 437–438, 446
- Daniłowicz, Jan, **vol. 2:** 541
- Daniłowicz, Stanisław, **vol. 2:** 540–541
- David, Jew from Pińczów, **vol. 2:** 528
- Dembiński, Andrzej Samuel, **vol. 2:** 141, 150–151, 155
- Dembowski, Dominik, **vol. 2:** 546
- Denhoff, Ernest Magnus, **vol. 1:** 730; **vol. 2:** 523–524
- Denhoff, Gerard, **vol. 1:** 763; **vol. 2:** 290, 524
- Denhoff, Herman, **vol. 2:** 290
- Dersffy, Miklós, **vol. 1:** 427, 432; **vol. 2:** 96–97, 101–102, 105, 119–121, 124, 152–153, 180–180
- Dietrichstein, Franz, **vol. 2:** 368, 375
- Dmitry, False II, Tsar of Muscovy, **vol. 1:** 584–586, 600–601, 689; **vol. 2:** 350

- Dohna, Abraham von, **vol. 1:** 330, 339–341, 394, 410–414, 435, 544, 545, 562, 563–566, 573, 583, 586; **vol. 2:** 70, 116–117, 123, 135, 166, 186–187, 188, 590
- Dohna, Christoph III von, **vol. 2:** 210–211
- Dohna, Karl Hanibal von, **vol. 2:** 406–407, 416–417, 589–590, 604
- Domaradzki, Stanislaw, **vol. 1:** 508–509
- Dreiling, Heinrich, **vol. 2:** 466, 482
- Dücker, Johann, **vol. 1:** 394, 398; **vol. 2:** 86, 95
- Działyński, Michał, **vol. 2:** 572
- Działyński, Paweł, **vol. 2:** 76–77
- Dziembowski, Jan, **vol. 1:** 580
- E**
- Eberstein, Georg Kasper von, **vol. 2:** 438
- Edzard II, Count of East Frisia, **vol. 1:** 364; **vol. 2:** 174, 263
- Eleonora de' Medici, Duchess of Mantua, wife of Vincenzo I Gonzaga, **vol. 1:** 754; **vol. 2:** 328
- Eleonora Gonzaga, wife of Emperor Ferdinand II, **vol. 1:** 753–754; **vol. 2:** 327–328
- Eleonora of Austria, daughter of Archduke Charles II of Styria, **vol. 2:** 218
- Elizabeth I Stuart, Queen of England, **vol. 1:** 711; **vol. 2:** 76–77
- Elizabeth of Austria, Queen of France, wife of Charles IX, **vol. 1:** 275–276
- Elizabeth of Austria, Queen of Poland, wife of King Casimir IV, **vol. 2:** 67
- Elizabeth of Bourbon, Queen of Spain, wife of Philip IV, **vol. 1:** 791; **vol. 2:** 439, 461, 505
- Elisabeth Sophia Hohenzollern, **vol. 2:** 557
- Ernst, Duke of Croÿ and Aerschot, **vol. 2:** 532–533
- Ernst Bogislaw, son of Ernst, Duke of Croÿ and Aerschot, **vol. 2:** 533
- Ernest, Archduke of Austria, son of Emperor Maximilian II and Maria of Austria, **vol. 1:** 228, 231, 235, 248, 293, 295–296, 501; **vol. 2:** 32–33, 36–39, 402, 412
- F**
- Fabri, Stephan, **vol. 1:** 511, 514
- Fabricius, Filip, **vol. 1:** 654
- Fernández de Castro, Pedro, see Lemos Count of
- Farensbach, Wolmar, **vol. 2:** 377–378
- Feodor I, Tsar of Muscovy, **vol. 1:** 307, 330, 340–341; **vol. 2:** 84
- Ferdinand I, Holy Roman Emperor, **vol. 1:** 258, 459–460; **vol. 2:** 327–328
- Ferdinand I de' Medici, Grand Duke of Tuscany, **vol. 2:** 446
- Ferdinand I Gonzaga, Duke of Mantua, **vol. 2:** 327–328
- Ferdinand II de' Medici, Grand Duke of Tuscany, **vol. 2:** 318, 321
- Ferdinand II of Styria, see Ferdinand II, Holy Roman Emperor
- Ferdinand II of Tyrol, Archduke of Austria, son of Emperor Ferdinand I, **vol. 1:** 228, 232–234, 261, 272, 304, 517; **vol. 2:** 202–204, 217–218, 224
- Ferdinand II, Holy Roman Emperor, son of Archduke Charles II of Styria and Maria of Bavaria, **vol. 1:** 462–465, 468–470, 472–473, 475, 478–479, 508–509, 548, 567–568, 571, 579, 603, 661–662, 680, 684–688, 690, 691–715, 719–728, 730–731, 734, 736, 737–739, 741–745, 748, 749–762, 765–773, 775–781, 785–786, 788; **vol. 2:** 55, 58–59, 62, 72–75, 80, 87–89, 99–100, 125–126, 130, 182–183, 193, 235, 237, 304, 306, 309–312, 314–315, 319–320, 322–325, 327–328, 332–334, 337, 340–344, 347–351, 353, 357, 360–366, 369, 373–379, 391–392, 395–398, 400–404, 406–407, 410–412,

- 415–417, 421–436, 438, 441–442, 466, 481–483, 492–495, 498–499, 504, 511–513, 520–521, 523–524, 528–529, 532–533, 535, 538–539, 542–546, 548–550, 552–553, 558, 561, 565, 568–571, 574–582, 585–590, 597–605, 610–611, 622–624, 628–636
- Ferdinand III (Ferdinand Ernest), Holy Roman Emperor, King of Hungary and Bohemia, son of Emperor Ferdinand II and Maria Anna of Bavaria, **vol. 2:** 511, 578, 602–603, 605–607, 610, 612
- Ferdinand Charles, Archduke of Austria, son of Archduke Leopold V and Claudia de' Medici, **vol. 2:** 547
- Ferdinand Ernest, Archduke of Austria, see Ferdinand III, Holy Roman Emperor
- Fick, Daniel, **vol. 2:** 500
- Fihauser, Martin, **vol. 1:** 284
- Firlej, Jan, **vol. 1:** 397, 399–400, 405–406
- Firlej, Mikołaj, **vol. 1:** 696–697; **vol. 2:** 124
- Fischer, Peter de, see Visscher, Peter de Floris, Cornelis, **vol. 2:** 414
- Fomin, Ivan, **vol. 1:** 641–642, 646
- Forgách, Zsigmond, count of Ghymesi, **vol. 1:** 524–525
- Foresti, Alessandro, **vol. 2:** 559–560, 562
- Formentin, Franz, **vol. 2:** 62
- Frankenburg, Johannes von, **vol. 1:** 530–531
- Frederick IV, Elector of the Palatinate, **vol. 2:** 548
- Frederick V, Elector of the Palatinate, King of Bohemia, **vol. 1:** 695, 710, 711, 713; **vol. 2:** 529, 548
- Friedrich, Duke of Saxe-Altenburg, **vol. 1:** 734
- Friedrich Wilhelm I, Duke of Saxe-Weimar, **vol. 1:** 734
- Fridlanski (Fridmanzki), Albertus, **vol. 1:** 372; **vol. 2:** 147
- G**
- Gajewski, Wojciech, **vol. 2:** 164, 185
- Galileo Galilei, **vol. 1:** 387
- Gallo, Cesare, **vol. 1:** 736–737, 739; **vol. 2:** 323–325
- Gebauer, Peter, **vol. 2:** 341, 347–348, 353, 364, 366
- Gentilotti, Giovanni, **vol. 1:** 282
- George I Rákóczi, Prince of Transylvania, **vol. 1:** 688–689; **vol. 2:** 586
- Giovanni Batista of Panzano, **vol. 2:** 192
- Giebultowski, Wojciech, **vol. 2:** 142–143
- Giraldi, Francisco Maria, **vol. 2:** 370
- Glaubic (Glaubitz), Karl, **vol. 2:** 189–190
- Gniewosz, Mikołaj Wojciech, Bishop of Kujawy and Pomerania, **vol. 2:** 494–495, 504, 522, 527, 609
- Gocz, Urszula, **vol. 1:** 430–431
- Groeben, Otto von der, **vol. 2:** 552–553
- Groschoff, David, **vol. 2:** 523–524
- Gostomski, Jan, **vol. 1:** 374, 386; **vol. 2:** 79–80, 133, 136
- Gostyńska Borek, Katarzyna, **vol. 1:** 580
- Golski, Stanisław, **vol. 1:** 340–341; **vol. 2:** 83–84
- Gramaye, Jean Baptista, **vol. 2:** 375
- Gregoria Maximiliana, Archduchess, daughter of Charles II of Styria and Maria of Bavaria, **vol. 2:** 58–59, 72–73
- Gregory XIV, Niccolò Sfondrati, Pope, **vol. 1:** 267
- Gregory XV, Alessandro Ludovisi, Pope, **vol. 1:** 731; **vol. 2:** 464–465
- Grigoriev, Iusuf, **vol. 1:** 590
- Grol, Oswald, **vol. 1:** 244
- Gron, Gaspar, **vol. 1:** 252
- Grabowski, Ambroży, **vol. 1:** 215

- Grodziecki, Samuel, **vol. 1:** 555–556, 577, 583, 586; **vol. 2:** 264–265
- Grudzińscy (Grudzieńscy, Grodzieńscy), **vol. 2:** 570–571
- Grudziński, Andrzej, **vol. 2:** 570–571
- Grudziński, Sigismund, **vol. 2:** 81–82, 570–571
- Oñate, Íñigo Vélez de Guevara y Tassis, Count of, **vol. 1:** 631
- Gustav I Vasa, King of Sweden, **vol. 1:** 324, 364; **vol. 2:** 262–263
- Gustav II Adolf Vasa, King of Sweden, **vol. 1:** 664–665; **vol. 2:** 284–285, 330–331, 426–428, 466, 469–470, 481–482, 492–493, 497–499, 552–553, 597
- Guzmán y Pimental Ribera, Gaspar de, see Olivares, Count-Duke of
- H**
- Habsburg, dynasty, see Austria, House of
- Haidenreich, Elias, **vol. 1:** 426
- Haugwitz, Friedrich von, **vol. 2:** 159–169, 162–163, 176–177, 189–190
- Haverath, Daniel, **vol. 2:** 563
- Hedvig of Lobkovic, **vol. 2:** 158
- Heide von Rossenstein, Erazm, **vol. 1:** 522–524, 528, 589–590, 604, 622, 623–628, 632–635, 641; **vol. 2:** 286–287, 296, 300–301
- Helman, Paul, **vol. 2:** 528–529
- Helversen, Otto Plato von, **vol. 2:** 206–207
- Henckel, Jacob, **vol. 2:** 270–271, 281–285
- Henry II (the Younger), Duke of Brunswick, **vol. 1:** 322, 511–514; **vol. 2:** 245–246
- Henry III Valois, King of France, **vol. 1:** 512
- Henry IV Bourbon, King of France, **vol. 1:** 356; **vol. 2:** 505
- Henry V, Duke of Brunswick-Lüneburg, **vol. 1:** 514
- Henry Julius, Duke of Brunswick-Lüneburg, **vol. 1:** 321–322, 511–514; **vol. 2:** 206–207, 245–246
- Hervart, Jean, **vol. 1:** 614–615, 618
- Herburt, Jan Szczęśny, **vol. 1:** 239, 243, 487
- Hilchen, Dawid, **vol. 1:** 322
- Hoffman, Friedrich von, **vol. 1:** 330, 339–341
- Hofkirchen, Johann Adam von, **vol. 1:** 259–260, 278–279
- Hogeschild (Hohenschildt), Georg, **vol. 2:** 452–453, 477–478
- Hohenzollern, family, **vol. 1:** 507
- Holbein, Philipp, **vol. 1:** 543, 611, 617, 652; **vol. 2:** 249–250
- Holm, Johannes, **vol. 1:** 443
- Holstein, Adolf von, **vol. 2:** 520–521
- Holstein, Lucas, **vol. 2:** 574
- Holten, Arnold von, **vol. 2:** 538
- Homonnai Drugeth, György, **vol. 1:** 639–640, 687–689
- Horch, Georgio, **vol. 1:** 616
- Hornstein, Johann, **vol. 1:** 318
- Horváth of Voglaj, Gáspár, **vol. 2:** 341, 347–348, 353, 364, 366
- Horváth Palocsay, family, **vol. 2:** 512–513
- Horváth Palocsay, György, **vol. 1:** 372–373; **vol. 2:** 146–148, 196–197, 208–209, 215–216, 221–222, 391–392
- Hoszutóthy, Ladislav, **vol. 2:** 512–513
- Hoyer, **vol. 1:** 562
- I**
- Illésházy, István, **vol. 2:** 119–120, 180–181
- Imreffy, János, **vol. 1:** 524–525
- Innocent IX, Giovanni Antonio Facchinetti de Nuce, Pope, **vol. 1:** 265
- Innocent Philippe, citizen of Cracow, **vol. 2:** 223
- Isabella of Aviz, Empress, wife of Charles V, Holy Roman Emperor, **vol. 2:** 204

- Isabella Clara Eugenia, Infanta of Spain, Governer of South Netherlands, wife of Albert VII, Archduke of Austria, **vol. 1:** 326, 716–718, 732–733, 735, 740, 763–764, 787, 789; **vol. 2:** 103–104, 354–355, 371–372, 380, 385–386, 387–389, 393–394, 408–409, 413–414, 437, 439–440, 443, 447–448, 450–459, 462, 468–472, 474–480, 484–491, 496–500, 502–503, 506–510, 517–519, 522, 525–527, 530–531, 534–537, 540–541, 548, 554–556, 558, 563, 565–567, 672–573, 609, 616
- Isabella Jagiellon, Queen of Hungary, daughter of Sigismund I and Bona Sforza, wife of John Zápolya, **vol. 1:** 460
- Iskander Pasha, **vol. 1:** 664–665, 688–689
- Iurbakidze-Czolokaszwili, Nikoloz, **vol. 2:** 561
- Ivan IV the Terrible, Tsar of Muscovy, **vol. 1:** 307, 341
- J**
- Jadwiga Jagiellon, Electress, wife of Joachim II, Elector of Brandenburg, **vol. 1:** 512; **vol. 2:** 246
- Jadwiga Hohenzollern, daughter of Jochim II, Elector of Brandenburg, **vol. 1:** 512
- Jagiellonian, dynasty, **vol. 1:** 209–210, 280, 331, 468, 514, 584
- James I Stuart, King of England, **vol. 1:** 704–705, 710–711; **vol. 2:** 288–289
- Jan Chrystian, Duke of Brzeg, from the Piast dynasty, **vol. 2:** 528–529
- Jansen, Tiedmann, **vol. 2:** 477–478
- Jastrzembski, Piotr, **vol. 1:** 532–533
- Ieremia, Hospodar of Moldavia, see Movilă, Ieremia
- Jeremy, Orthodox, Archbishop of Durazzo, **vol. 2:** 424
- Jerin, Andreas von, Bishop of Wroclaw, **vol. 1:** 226, 245, 247, 318; **vol. 2:** 68–69, 145
- Joachim II, Elector of Brandenburg, **vol. 2:** 246
- Joachim Frederick, Duke of Liegnitz-Brieg, **vol. 2:** 116–117, 142–145
- Johan III of Rietberg, **vol. 1:** 363–364; **vol. 2:** 269
- John III Vasa, King of Sweden, **vol. 1:** 211, 216, 219, 230–233, 249–251; **vol. 2:** 28, 46–47
- John Albert Vasa, Prince of Poland, son of Constance of Austria and Sigismund III Vasa, Cardinal, Bishop of Warmia and Cracow, **vol. 2:** 618, 627
- John Casimir Vasa, Prince of Poland, son of Constance of Austria and Sigismund III Vasa, Cardinal, King of Poland, **vol. 1:** 490–491, 505, 508–509; **vol. 2:** 617
- John George I Wettin, Elector of Saxony, **vol. 1:** 696–697, 734
- John Casimir Wittelsbach, Count Palatine of Simmern, **vol. 1:** 239
- John Georg Hohenzollern, Elector of Brandenburg, **vol. 1:** 239, 507, 512–513, 765, 671; **vol. 2:** 557
- John Sigismund Hohenzollern, Elector of Brandenburg, **vol. 2:** 442
- John Zápolya, King of Hungary, **vol. 1:** 459–460, 512
- Johann Adolf, Duke of Holstein-Gottorp, **vol. 2:** 521
- Johann of Seifersdorf, **vol. 1:** 506
- Julius, Duke of Brunswick, **vol. 1:** 512
- Jurjević, Atanazjje, **vol. 2:** 628–631, 634
- Justinian I, Eastern Roman Emperor, **vol. 2:** 424
- K**
- Kalinowski, Idzi, **vol. 2:** 349–350, 379
- Kakas, István, **vol. 1:** 369–371; **vol. 2:** 173

- Karniński, Waclaw, **vol. 2:** 71
 Karnkowski, Teodor Dadźbóg, **vol. 1:** 532–533
 Kazanowski, Scypion, **vol. 1:** 559–560
 Keckermen, Ernest, **vol. 2:** 539
 Kereky, János, **vol. 2:** 198–200
 Khal, Georg, **vol. 1:** 217–219
 Khevenhüller, Hans, **vol. 1:** 615
 Kiczka, Krzysztof, **vol. 1:** 430
 Kielczewski, Waclaw, **vol. 1:** 424; **vol. 2:** 113–114
 Kluge, Simon, **vol. 1:** 538–539
 Koca Sinan Pasha, **vol. 1:** 314–315
 Kochanowski, Piotr, **vol. 1:** 496–500; **vol. 2:** 293–294
 Kochcicczy, family, **vol. 2:** 602–603
 Kochcicki, Jan, **vol. 1:** 533–534, 537
 Kochlewski, Piotr, **vol. 2:** 536–537
 Kołacki, Marcin, **vol. 1:** 250–251, 355, 357–358
 Komorowski, Krzysztof, **vol. 1:** 425, 427, 432; **vol. 2:** 78, 96–97, 105–106, 110–111, 119–121, 152–153, 167, 170–171, 180–181
 Komorowski, Mikołaj, **vol. 1:** 402–404; **vol. 2:** 78, 96–97, 101–102, 105–106, 127–128, 134, 152–153, 165, 167, 170, 180–181, 391–392, 404
 Konarska, Katarzyna, **vol. 1:** 533
 Korsak Hołubicki, Jan, **vol. 1:** 341; **vol. 2:** 83–85
 Koryciński, Krzysztof, **vol. 1:** 607–608, 612–615, 618; **vol. 2:** 264–265, 273, 291, 295
 Kostka, family, **vol. 1:** 395–396
 Kostka, Stefan, **vol. 1:** 355; **vol. 2:** 294
 Kostka, Zofia, **vol. 1:** 355, 395–396, 619–620; **vol. 2:** 294
 Kottwitz, Georg von, **vol. 1:** 430–431
 Kottwitz, Sigismund von, **vol. 2:** 212–213
 Kożuchowski, Aleksander, **vol. 2:** 544–545
 Krasicki, Marcin, **vol. 2:** 605–607, 610
 Krasieński, Jan, **vol. 1:** 214–215
 Kreidener, Magnus, **vol. 1:** 558
 Kreytzen, Andreas von, **vol. 2:** 339
 Kreytzen, Christoph von, **vol. 2:** 339
 Krzyżanowska, Katarzyna, **vol. 1:** 554
 Kurski, Stanisław, **vol. 2:** 112
 Kurtz, Johann Jakob, **vol. 1:** 744–745, 750, 752, 755–756
 Kutassy, János, Archbishop of Kalocsa, **vol. 1:** 318
- L**
- Lacki, Teodor, **vol. 1:** 261, 272
 Lamoral, Count of Ligny, **vol. 1:** 417, 436–437, 439–440
 Lampugnani, Filippo, **vol. 2:** 467
 Lanikowski, Aleksander, **vol. 1:** 779, 785–786
 Linde, Erik Larsson von der, **vol. 2:** 497–499
 Laskaris, Chrysanthos, Archbishop of Greek Orthodox Diocese of Lacedaemon, **vol. 1:** 729
 Lassota, Erich, **vol. 1:** 298–299
 Leicz, Simon, **vol. 2:** 81–82
 Lemos, Pedro Fernández de Castro, Count of, **vol. 2:** 291
 Leopold V, Archduke of Austria, son of Archduke Charles II of Styria and Maria of Bavaria, Bishop of Passau and Strasbourg, **vol. 1:** 547–548, 572, 594, 681–684, 686, 774, 777–778; **vol. 2:** 99–100, 320, 349–350, 356, 373–374, 381–382, 405, 445–446, 449, 467, 547, 551, 557, 559–560, 562, 583–584, 591–596, 617–621, 625–627
 Leopold Wilhelm, Archduke of Austria, son of Maria Anna of Bavaria and Emperor Ferdinand II, Bishop of Halberstadt, Passau, Strasbourg, Wrocław, Olomouc, **vol. 2:** 582
 Lienero, Matthias, **vol. 1:** 514
 Linde, Andreas, **vol. 1:** 316
 Lipski, Adam, **vol. 2:** 586
 Lipski, Adaukt, **vol. 2:** 586

- Lipski, Andrzej, Bishop of Lutsk, Kujawy and Pomerania, Cracow, **vol. 1:** 605–606; **vol. 2:** 266, 586
- Lipski, Krzysztof, **vol. 1:** 372; **vol. 2:** 146–148
- Lisowski, Aleksander, **vol. 1:** 689
- Louis XIII Bourbon, King of France, **vol. 2:** 288–289, 418–420, 472, 615
- Louis Philip, Count of Palatine of Neuburg, **vol. 2:** 548
- Lubomirski, Sebastian, **vol. 2:** 63–64, 124, 154, 196–197, 208–209
- Lubomirski, Stanislaw, **vol. 2:** 578
- Ł**
- Łaski, Hieronim, **vol. 1:** 579
- Łaski, Olbracht, **vol. 1:** 579
- Łaski, Samuel Gotard, **vol. 2:** 98–100
- Lubiński, Maciej, Bishop of Chelm, Poznań and Bishop of Kujawy and Pomerania, Archbishop of Gniezno, **vol. 2:** 345–346
- Lukomski, Fedor, **vol. 1:** 224–225
- M**
- Maciejowski, Bernard, Cardinal, Bishop of Lutsk, Archbishop of Kraków, Archbishop of Gniezno, **vol. 2:** 33, 196–197
- Magno, Carlo, **vol. 1:** 350, 353; **vol. 2:** 99–100
- Malaspina, Germanico, Bishop of San Severo, Apostolic Nuncio to Spain, **vol. 1:** 382–384, 389–391
- Malaspina, Giovanni Cristoforo, **vol. 2:** 321
- Maltzan, Joachim, **vol. 1:** 532–533
- Malvicini, Fontana Gabriele, **vol. 1:** 774
- Małachowski, Tobiasz, **vol. 2:** 397–398, 433
- Mansfeld, Ernst von, **vol. 1:** 768
- Mańkowski, Adam, **vol. 1:** 456
- Marevotti, Ludovico, **vol. 1:** 489
- Margaret of Austria, Queen of Spain, wife of Philip IV, **vol. 1:** 485, 505, 555–556, 573, 583, 586; **vol. 2:** 72–73, 122, 229, 264–265, 511, 615
- Maria of Austria (Maria of Spain), wife of Emperor Maximilian II, **vol. 1:** 211–213, 241, 276; **vol. 2:** 65–67, 203–205, 235
- Maria of Bavaria, wife of Archduke Charles II of Austria, **vol. 1:** 256–258, 264–265, 267, 461–471, 475, 477, 478, 480, 485, 488; **vol. 2:** 38–52, 58–60, 63–64, 72–75, 79–80, 87–88, 98–99, 107–108, 122, 125–126, 129–130, 156–157, 182–183, 194, 217–218, 236–237, 316–317
- Maria Anna, daughter of Philip III, wife of Louis XIII, **vol. 2:** 511, 605, 607, 615
- Maria Anna of Bavaria, wife of Emperor Ferdinand II, **vol. 1:** 568; **vol. 2:** 182–183, 582, 614
- Maria Christina, Archduchess, wife of Prince Sigismund Báthory, **vol. 1:** 312, 347; **vol. 2:** 60
- Maria Eleonora, Archduchess, daughter of Archduke Leopold V and Claudia de Medici, **vol. 2:** 501
- Maria Eugenia, Infanta of Spain, daughter of Philip IV and Elizabeth of Bourbon, **vol. 2:** 460–461, 505
- Maria Magdalena of Austria, Grand Duchess of Tuscany, wife of Duke Cosimo II, **vol. 2:** 217–218, 316–318, 321, 335, 338–339, 359, 370, 383–384
- Maria Margaret, Infanta of Spain, daughter of Philip IV and Elizabeth of Bourbon, **vol. 1:** 790–791
- Martens, Willem, **vol. 1:** 679
- Matthias II, Holy Roman Emperor, **vol. 1:** 228, 240–241, 245, 367, 380, 388, 427, 432, 466, 476, 492–495, 498, 502, 516–518, 521, 522–528, 532, 533–537, 540, 542–544, 546–547, 550–552, 554, 557–563, 569–570, 575–576, 578–582, 587, 588–

- 593, 595, 597–601, 604–606, 609–611, 616–617, 619–643, 645–647, 651–660, 663–678, 680; **vol. 2:** 96–97, 105–106, 119–121, 124, 146–148, 152–154, 161, 167–168, 170–171, 180–181, 202, 215–216, 221–222, 256–257, 266–268, 270–271, 275–276, 278–289, 293–294, 296, 300–304
- Maximilian I Wittelsbach, Duke and Elector of Bavaria, **vol. 1:** 776; **vol. 2:** 549–550
- Maximilian II, Holy Roman Emperor, **vol. 1:** 211–213, 241, 245, 276; **vol. 2:** 67, 204
- Maximilian III, Archduke of Austria, King-elect of Poland, Grand Master of the Teutonic Order, **vol. 1:** 210–215, 219, 221–225, 229–232, 237–238, 240, 242, 320, 333–334, 336, 346–348, 350, 351–353, 368, 394, 398, 419, 673, 675; **vol. 2:** 27–30, 32, 65–67, 86, 94, 98–100, 139, 230, 234, 299, 412
- Maximilian Ernest, Archduke of Austria, **vol. 1:** 477; **vol. 2:** 42–43
- Mąkowski, Adam, **vol. 1:** 782–783; **vol. 2:** 338
- Mąkowski, Stanisław, **vol. 2:** 485, 488–489, 502–503, 505, 514–515
- Meienszweig, Heinrich, **vol. 1:** 616
- Mendoza, Francisco de, Almirante of Aragon, **vol. 1:** 320; **vol. 2:** 67
- Menyhért Alaghy Bekényi, see Bekényi, Menyhért Alaghy
- Mercurianus, Johannes, **vol. 2:** 582
- Meyerin, Ursula, **vol. 2:** 87–89, 98–100, 107–108
- Michael I Romanov, Tsar of Muscovy, **vol. 1:** 622–623, 633–635, 642; **vol. 2:** 271, 301, 280–281, 569, 628–629
- Michael the Brave, Hospodar of Wallachia, **vol. 1:** 378–380, 382, 384–385, 388, 389–391, 405–416, 441–442, 447, 451–453, 646; **vol. 2:** 156–157, 184, 198–200, 219–220
- Migliore, Giovanni Baptista, **vol. 2:** 273
- Milen, Frideric, **vol. 1:** 580
- Minckwitz, Ehrenfried von, **vol. 2:** 53–54
- Miński, Stanisław, **vol. 1:** 434; **vol. 2:** 122
- Mitzlaff, Joachim von, **vol. 2:** 521
- Mjasnoj, Luk'jan Ivanovic, **vol. 2:** 300–301
- Moczarski, Mikolaj, **vol. 2:** 342–343
- Mollard, Ludwig von, **vol. 2:** 322–325
- Montelupi, Domenico, **vol. 1:** 712, 738
- Montelupi, Valerio, **vol. 1:** 712
- Morón, Geronimo, **vol. 1:** 505
- Morsztyn, Florian, **vol. 2:** 193–194
- Mose, Mischel, **vol. 2:** 539
- Mošovský, Felicián, **vol. 2:** 259–260
- Mošovský, Jan, **vol. 2:** 259–260
- Mošovský, Tobiáš, **vol. 2:** 259–260
- Movilă, Constantin, Hospodar of Moldavia, **vol. 2:** 254–255, 267–268
- Movilă, Ieremia, Hospodar of Moldavia, **vol. 1:** 297, 312, 378–379, 385, 388, 390–391, 400, 413–414, 416, 441–442, 453–455; **vol. 2:** 156–157, 219–220, 254–255, 267–268
- Movilă, Simion, Hospodar of Moldavia and Wallachia, **vol. 1:** 379, 453–455; **vol. 2:** 219–220, 267
- Murad IV, Sultan of the Ottoman Empire, **vol. 2:** 460–461
- Münsterberg, Joachim von, **vol. 1:** 511, 514
- Myszkowski Gonzaga, Ferdynand, **vol. 2:** 528–529
- Myszkowski Gonzaga, Zygmunt, **vol. 1:** 472–475, 478, 480; **vol. 2:** 236–237, 240, 529

N

- Nagy, András, **vol. 1:** 523–524
- Nathan, Andreas, **vol. 1:** 617, 652

Niceforo Irbachi (Erbachi), see Iurbakidze-Czolokaszwili Nikoloz
Niemsta, Samuel, **vol. 1:** 488
Nogowski, **vol. 1:** 330
Nostitz, Johann von, **vol. 1:** 533–534
Noyelles, Hugues, **vol. 2:** 393–394
Nuredin Sultan Giray, **vol. 1:** 743

O

Oderski, Adam, **vol. 2:** 141, 150–151
Olivares, Gaspar de Guzmán y Pimental Ribera, Count-Duke of, **vol. 2:** 516
Oñate, Íñigo Vélez de Guevara y Tassis, Count of, **vol. 1:** 631
Opacki, Zygmunt, **vol. 2:** 549–550, 397–398
Opaliński, Andrzej, Bishop of Poznań, **vol. 1:** 447; **vol. 2:** 129–130
Opaliński, Łukasz, **vol. 1:** 521
Oppersdorff, Georg von, **vol. 2:** 406–407, 411, 416–417, 429, 623
Ormaneto, Niccolò, Bishop of Padova, **vol. 1:** 384
Osman II, Sultan of the Ottoman Empire, **vol. 1:** 700–701, 704–705, 742–743, 750–752, 756–757; **vol. 2:** 311–312, 322–325, 329–331
Ossoliński, Jan Zbigniew, **vol. 1:** 602–603
Ossoliński, Jerzy, **vol. 1:** 602–603, 704–705, 711
Ostrogski, Janusz, **vol. 1:** 448–449; **vol. 2:** 423–424
Ostroróg, Jan, **vol. 2:** 31
Osuna, Pedro Téllez-Girón y Velasco, Duke of, **vol. 2:** 297–298
Osztrosith, András, **vol. 2:** 119–120

P

Pac, Stefan, **vol. 2:** 380
Pachman, Gabriel, **vol. 2:** 523–524
Palaiologos Porphyrios, Orthodox Archbishop of Ohrid, **vol. 2:** 424–425

Pálffy, Miklós, **vol. 1:** 337–338
Pappacoda, Giovanni Lorenzo, **vol. 1:** 250–251
Paul V, Camillo Borghese, Pope, **vol. 2:** 272, 274–276, 292, 316–317
Pauli, Lucas, **vol. 2:** 70
Pavlovský (Pawlowski), Stanislaw, Bishop of Olomouc, **vol. 1:** 283–286, 303; **vol. 2:** 56–57
Perenstein, Vladislav, **vol. 1:** 546
Peretti Damasceni, Alessandro, Cardinal, Bishop of Albano, **vol. 2:** 383–384
Peretti Damasceni, Francesco, Cardinal, Archbishop of Monreale, **vol. 2:** 383–384
Paretti Damasceni, Michele, **vol. 2:** 383–384
Peene, Henrick von, **vol. 2:** 456–457
Peurle, Georgius, **vol. 1:** 617
Philaret, Feodor Nikitich Romanov, Patriarch of Moscow, **vol. 1:** 633–635, 646
Philip II, Duke of Pomerania-Stettin, **vol. 2:** 288–289
Philip II, King of Spain, **vol. 1:** 249–251, 269, 293, 295–296, 305, 316–317, 319–320, 325, 326, 336, 356, 359–360, 392, 515, 783; **vol. 2:** 65–67, 73, 76–77, 94, 103–104, 109, 238–239, 288–289
Philip III, King of Spain, **vol. 1:** 316, 392, 417, 434, 436, 438–440, 444–446, 482, 485, 501, 505, 544–545, 555–556, 562, 563–566, 573–574, 577, 583–586, 607–608, 612–614, 618, 631, 639–640, 680, 700–701, 717–718, 782–783; **vol. 2:** 56–57, 122, 125–126, 131–132, 229, 232–233, 238–239, 258, 262–255, 269, 272–274, 277, 291–292, 295, 297–298, 307–308, 311–312, 511, 605
Philip IV, King of Spain, **vol. 1:** 746–747, 782–784, 790–791; **vol. 2:** 229, 329–331, 338, 418–420, 439, 443–

- 444, 450–451, 460–465, 473, 477–478, 485–489, 498–499, 502–503, 505, 511, 514–516, 534–535, 564, 613
- Piątkowski, Adam, **vol. 1:** 424; **vol. 2:** 81–82, 113–114
- Pieti, Martin, **vol. 1:** 284
- Pimentel de Herrera, Juan Alonso, see Benevente, Duke of
- Planknar, Madalena, **vol. 2:** 141, 150–151, 155
- Pochecki, Mikołaj, **vol. 1:** 780
- Podesta, Francisco de, **vol. 1:** 610
- Podesta, Paulo de, **vol. 1:** 610
- Ponętowski, Andrzej, **vol. 1:** 430–431
- Poniecki, Marcin, **vol. 2:** 159–160, 162–163, 176–179, 189–190
- Popel of Lobkovic, Adam Gallo, **vol. 1:** 318; **vol. 2:** 69
- Popel of Lobkovic, Ladislav IV, **vol. 1:** 294, 300
- Potocka, Maria, daughter of Ieremia Movilă, **vol. 2:** 267
- Potocki, family, **vol. 2:** 267
- Potocki, Jan, **vol. 1:** 408, 409
- Potocki, Stefan, **vol. 2:** 267
- Powsiński, Bartłomiej, **vol. 2:** 291
- Prinz von Buchau, Daniel, **vol. 1:** 227–228, 235–236, 240–242, 294, 300; **vol. 2:** 32
- Prèpostvari, Valentin, **vol. 1:** 223
- Prittwitz und Gaffron, Bernhard von, **vol. 1:** 530–531
- Próchnicki, Jan Andrzej, Bishop of Kamianets-Podilskyi, Archbishop of Lviv, **vol. 2:** 238–239
- Przerębski, Maksymilian, **vol. 1:** 541, 648, 719–721, 728; **vol. 2:** 302–303, 395–396, 400–402, 410, 412, 416–417
- Przerębski, Stanisław, **vol. 1:** 697
- Przyjemski, Andrzej, **vol. 1:** 661; **vol. 2:** 304
- Przyjemski, Stanisław, **vol. 2:** 589–590
- Puchheim, Christoph Ernst von, **vol. 1:** 727
- Puchheim, Niklas von, **vol. 1:** 260
- ## Q
- Quariendt, Hans Albert, **vol. 2:** 350, 360–363
- ## R
- Radoszewski, Bogusław, Bishop of Kyiv and Lutsk, **vol. 2:** 201–202, 206–207, 214
- Radovits, Péter, Bishop of Vác, **vol. 2:** 119–120
- Radu Mihnea, Hospodar of Wallachia, **vol. 1:** 242, 453; **vol. 2:** 299
- Radu Serban, Hospodar of Wallachia, **vol. 1:** 452–455, 524; **vol. 2:** 219–220, 254–255
- Radziej, Maciej, **vol. 2:** 305
- Radziejowski, Mikołaj, **vol. 2:** 83–85
- Radziejowski, Stanisław, **vol. 1:** 341
- Radziwill, Albrycht, **vol. 1:** 257–258, 268, 273–274, 277–281; **vol. 2:** 38–41, 354–359, 373–374
- Radziwill, Elizabeth Eleonora, daughter of Janusz Radziwill, **vol. 2:** 557
- Radziwill, Janusz, **vol. 2:** 557
- Radziwill, Jerzy, Bishop of Vilnius and Cracow, **vol. 1:** 256–258; **vol. 2:** 34–35
- Radziwill, Krzysztof, **vol. 1:** 290; **vol. 2:** 536–537, 557
- Radziwill, Mikołaj, **vol. 1:** 778
- Radziwill, Zygmunt Karol, **vol. 1:** 777–778, 781, 786
- Rákóczi, Sigismund, Prince of Transylvania, **vol. 1:** 448–449, 493
- Rangoni, Alessandro, **vol. 2:** 464–465
- Rangoni, Claudio, Bishop of Reggio Emilia, Apostolic Nuncio to Poland, **vol. 2:** 272, 274–276, 292, 297–298, 464–465
- Rehdiger, Nikolaus von, **vol. 1:** 533–534
- Reiser, Georg Ludwig, **vol. 2:** 538–539

- Rembowski, Adrian, **vol. 1:** 393–400, 405–406; **vol. 2:** 149, 169
- Reszka, Stanislaw, **vol. 1:** 251
- Reuter, Theoderich, **vol. 2:** 132
- Ridolfi, Ludovico, **vol. 2:** 367–368
- Ridolfi, Ottavio, **vol. 2:** 367–368
- Ripa, Christoph, **vol. 1:** 594
- Roszkowski, Andrzej, **vol. 1:** 551
- Roszkowski, Jan, **vol. 1:** 551
- Rouault, Mathieu, **vol. 1:** 716; **vol. 2:** 471–474, 484, 496
- Roueret, Carol, **vol. 1:** 581
- Rozrażewski, Hieronim, Bishop of Kujawy and Pomerania, **vol. 1:** 257–258, 268, 273–274, 277, 281; **vol. 2:** 38–41, 118, 158
- Rozrażewski, Jan, **vol. 2:** 158
- Rozrażewski, Waclaw, **vol. 2:** 158
- Rovere, Federico della, **vol. 2:** 446
- Roy, Gabriel de, **vol. 2:** 534–535, 554–555, 573
- Rudolph II, Holy Roman Emperor, **vol. 1:** 209–213, 216–230, 234–247, 252–260, 262–268, 271, 273–292, 294, 297–303, 306–308, 310–315, 318, 321–324, 326, 329–330, 333–337, 339–343, 345–348, 350–355, 357, 359, 361, 362, 365, 369–374, 376–381, 385, 386, 389–391, 393–395, 397–426, 428–430, 435, 441–442, 447–463, 468–469, 474–475, 477, 482–484, 486–48, 490–501, 503–504, 506–507, 510–516, 525–526, 532, 543–545, 547, 549–550, 552, 557, 559–560, 562–563, 565–566, 575, 589, 621, 639–640, 654–656; **vol. 2:** 27–28, 31, 33–39, 53, 56–57, 61, 64, 68–71, 78–86, 90–93, 95, 101–102, 105–106, 110–118, 123, 127–128, 133–138, 140–145, 147–160, 162–167, 169–173, 175–181, 184–192, 195–228, 232–233, 236–237, 240–261, 337
- Rurikovich, family, **vol. 1:** 341
- Russocki, Bernard, **vol. 2:** 261
- Ruth, Kaspar, **vol. 1:** 578, 581
- Rydzyńska, Anna, **vol. 1:** 551
- Rydzyński, Łukasz, **vol. 1:** 551
- ## S
- Safi I, Shah of Persia, **vol. 2:** 577
- San Clemente, Guillén de, **vol. 1:** 501
- Santa Croce, Antonio, Cardinal, Apostolic Nuncio to Poland, **vol. 2:** 575–576
- Sapieha, Jan Stanislaw, **vol. 1:** 570–572, 661–662
- Sapieha, Kazimierz, **vol. 2:** 408–409, 490–491, 526
- Sapieha, Krzysztof, **vol. 2:** 408–409, 490–491, 526
- Sapieha, Lew, **vol. 1:** 570–572; **vol. 2:** 408–409, 490–491, 526
- Satrici Mehmed Pasha, **vol. 1:** 342–343, 348–349
- Scacchi, Marco, **vol. 2:** 608
- Scheliha, Johan von, **vol. 1:** 649
- Schiechel, Georg, **vol. 2:** 52, 58–59, 72–73, 87–88, 107–108, 182–183
- Schiele, Michael, **vol. 1:** 339–341; **vol. 2:** 83–84
- Schindel, Jonas, **vol. 1:** 531
- Schindel, Maria, **vol. 1:** 530–531, 535–536, 592–593
- Schindel, Ursula, **vol. 1:** 531
- Schinelli, Philip, **vol. 1:** 504
- Schlobloch, **vol. 1:** 581
- Schmidt, Stephan, **vol. 1:** 621
- Schönkirchen, Ferdinand von, **vol. 1:** 259–260, 278–279
- Schreiber, Johan Christian, **vol. 2:** 508–509
- Schwarzenberg, Adolf von, **vol. 1:** 337–338
- Scultetus, Georg, Bishop of Lydda, **vol. 1:** 533–533, 537
- Sega, Filippo, Cardinal, Bishop of Piacenza, Apostolic Nuncio to Spain, **vol. 1:** 384

- Seidlitz, Friedrich, **vol. 2:** 159–160, 162–163, 176–179, 189–190
- Seliga, Joannes, **vol. 1:** 529
- Selinski, John, **vol. 1:** 246
- Seredi, Zuzanna, **vol. 1:** 449
- Sędziwój (Sendivogius), Michał, **vol. 1:** 365, 386; **vol. 2:** 169
- Sigismund I Jagiellon, King of Poland, **vol. 1:** 251, 436–437, 459–460, 514–515; **vol. 2:** 65–67
- Sigismund II August, King of Poland, **vol. 1:** 251, 511–514; **vol. 2:** 95, 245
- Sigismund III Vasa, King of Poland, **vol. 1 – vol. 2:** *passim*.
- Sigismund Báthory, Prince of Transylvania, **vol. 1:** 308–309, 312, 347, 355, 369, 381–384, 411, 414, 451; **vol. 2:** 60, 92–93, 173, 184, 198–199
- Sigismund Francis, Archduke, son of Archduke Leopold V and Claudia de Medici, **vol. 2:** 583–584, 591–594
- Sigismund of Luxembourg, King of Hungary, **vol. 1:** 225
- Silnicka, Jadwiga, **vol. 2:** 602–603
- Simion, Hospodar of Moldavia and Wallachia, *see* Movilă, Simion
- Simonetta, Girolamo, **vol. 1:** 574
- Simonetta, Francesco, Bishop of Foligno, Apostolic Nuncio to Poland, **vol. 1:** 574
- Simonetta, Scipione, **vol. 1:** 574
- Šip, Jiřík, **vol. 2:** 259–260
- Šip, Pertold, **vol. 2:** 259–260
- Šip, Peter, **vol. 2:** 259–260
- Sitsch, Johann von, Bishop of Wrocław, **vol. 1:** 559–560
- Sixtus V, Felice Piergentile, Pope, **vol. 1:** 251; **vol. 2:** 33, 384
- Skrzetuski, Jan, **vol. 1:** 322
- Slavata, Vilém, **vol. 1:** 654
- Södermanland, Duke of, *see* Charles IX Vasa
- Sokolowski, Jan, **vol. 1:** 576; **vol. 2:** 624
- Somaglia, Margherita della, **vol. 2:** 383–384
- Sophia Jagiellon, Duchess of Brunswick-Wolfenbüttel, **vol. 1:** 322, 374, 511–514; **vol. 2:** 246
- Solre, Jean de Croÿ, Count of, **vol. 2:** 439, 443, 460–462, 479–480, 499
- Sparr, Ernst Georg von, **vol. 1:** 741
- Sparre, Erik Larsson, **vol. 1:** 549, 630
- Sparre, Gustav Errikson, **vol. 1:** 549, 629–630, 645
- Spinola, Ambrogio, **vol. 2:** 381, 491
- Staal, Jan, **vol. 2:** 277
- Stadnicki, Stanisław, **vol. 1:** 418–421, 429, 487, 518, 521; **vol. 2:** 142–145
- Stadnicki, Stanisław II, **vol. 1:** 725
- Stange, Heinrich von, **vol. 1:** 531
- Stefan Răzwan, Hospodar of Moldavia, **vol. 1:** 306, 310–311, 314–315
- Stefan Tomșa, Hospodar of Moldavia, **vol. 2:** 267
- Stephen Bathory, Prince of Transylvania, King of Poland, **vol. 1:** 251, 254, 341, 355, 394–396, 512–513, 560; **vol. 2:** 67, 95, 198–200, 293–294
- Steinhalen, Johann, **vol. 1:** 293
- Strein von Schwarzenau, Richard, **vol. 1:** 245, 247–248
- Stosch, Alexander von, **vol. 2:** 212–213
- Strojnowski, Stanisław, **vol. 1:** 760, 778; **vol. 2:** 336–337, 349–350
- Swijs, Laurent Pietersoon, **vol. 2:** 447–448, 454–455, 458–459, 566–567
- Szachnowicz, Stanisław, **vol. 1:** 725
- Szentandrásy, István, Bishop of Transylvania, **vol. 1:** 707–709, 711, 714–715, 722–723
- Szombathely, Márton, **vol. 2:** 543
- Szunyogh, István, **vol. 1:** 402–404; **vol. 2:** 127–128, 134, 165
- Szyszkowski, Marcin, Bishop of Lutsk, Płock and Cracow, **vol. 1:** 472–473, 475, 478, 480; **vol. 2:** 236–237, 240

T

- Tarnowska, Zofia, **vol. 2:** 243
- Tarnowski, Jan, **vol. 2:** 244

- Taroni, Antonio, **vol. 2:** 467
 Tay, Segero de, **vol. 2:** 508
 Téllez-Girón y Velasco, Pedro, see Osuna, Duke of
 Teimuraz I, King of Kakheti and Kartli, **vol. 2:** 561
 Tengnagel, Frans Gansneb, **vol. 1:** 547–548, 655, 707–709, 711, 714–715, 722, 726–727; **vol. 2:** 306, 309
 Tęczyński, Gabriel, **vol. 1:** 387
 Thurzó, György, **vol. 2:** 78, 110–111, 119–120, 181
 Tilly, Johann t'Serclaes, Count of, **vol. 2:** 492–493
 Tiryaki Hasan Pasha, **vol. 1:** 521
 Tomasz, Bishop of Wrocław, **vol. 2:** 346
 Tomicki, Jan, **vol. 1:** 530–531, 535–536, 540, 592–593
 Tomicki, Piotr, **vol. 1:** 531
 Torres, Cosimo de, Cardinal, Archbishop of Adrianople and Monreale, Apostolic Nuncio to Poland, **vol. 2:** 335
 Tott, Johannes, **vol. 1:** 444
 Tuczyński, Krzysztof, **vol. 1:** 731; **vol. 2:** 319–320
- U**
 Ubbing, Herman, **vol. 1:** 764, 787, 789; **vol. 2:** 387–390, 437, 506–607, 510, 518–519, 530–531
 Uchański, Arnold, **vol. 2:** 173
 Ushakov, Stiepan, **vol. 2:** 280–281
 Urban VIII, Maffeo Vincenzo Barberini, Pope, **vol. 2:** 367–368, 383–384, 418–420, 424, 432, 445–446
- V**
 Vasily IV Shuysky, Tsar of Muscovy, **vol. 1:** 584, 586, 600–601
 Vélez de Guevara y Tassis, Íñigo, see Oñate, Count of
 Veljaminov, Michael Ivanovic, **vol. 1:** 307
 Vincenzo I Gonzaga, Duke of Mantua and Monferrat, **vol. 1:** 754; **vol. 2:** 328
 Visconti, Ottavio, **vol. 1:** 327–328, 331–332, 344–345
 Visscher, Peter de, **vol. 1:** 698–700; **vol. 2:** 308
 Vlasjev, Afanasij, **vol. 1:** 307
- W**
 Wall, Johann, **vol. 2:** 393–394
 Wallenstein, Albrecht von, **vol. 2:** 492–493, 568–569
 Warkotsch, Niklas, **vol. 1:** 288
 Warschenhauserin, Barbara, **vol. 2:** 87–88, 98–100
 Wejher, Melchior, **vol. 1:** 696–697
 Węgierski, family, **vol. 2:** 81–82
 Węgierski, Albert, **vol. 2:** 523
 Wilhelm V Wittelsbach, Duke of Bavaria, **vol. 2:** 88, 449
 Wilhelm Kettler, Duke of Courland, **vol. 2:** 378
 Wiśniowiecki, Aleksander, **vol. 1:** 546
 Wittebol, Cornelius, **vol. 2:** 477–478
 Westermann, Jeremias, **vol. 1:** 589–590, 599, 601
 Wlodkonis, John, **vol. 1:** 420
 Władysław Sigismund Vasa, Prince of Poland, **vol. 1:** 304–305, 585–586, 600, 603–605, 614, 618–619, 622–627, 632–637, 641–644, 646–647, 661, 665, 681, 709, 716, 721, 727, 733, 741–743, 745–755, 763, 774, 789; **vol. 2:** 64, 182–183, 201–202, 282–286, 296, 300–301, 313, 322–325, 329–331, 354–359, 371–374, 380–382, 385–386, 389–390, 393–394, 415, 425, 437–438, 440, 456–457, 463–465, 467, 472, 474, 484, 491, 494, 496, 505, 510, 516, 522, 524, 531, 548, 557, 559–560, 562–564, 576, 593–594, 600–601, 608, 630–631, 635

- Władysław II Jagiellon, King of Poland, **vol. 1:** 225, 258; **vol. 2:** 65–67
- Wolski, Mikołaj, **vol. 1:** 587–588, 591, 597–598, 742–743, 785–786; **vol. 2:** 98–100, 336–337, 441
- Wollowicz, Eustachy, Bishop of Vilnius, **vol. 2:** 316–317
- Wotton, Henry, **vol. 1:** 710–711
- Wrader, Lambert, **vol. 1:** 248
- Z**
- Zabilo, Martin, **vol. 1:** 738
- Zaborovsky, Siemion, **vol. 2:** 280–281
- Zadorski, Stanisław, **vol. 1:** 688–689
- Zakrzewski, Mikołaj, **vol. 1:** 554
- Zalewski, Jakub, **vol. 2:** 175
- Zamoyski, Jan, **vol. 1:** 217–219, 297, 312, 347, 379–380, 388, 390–391, 415–416; **vol. 2:** 31, 42–43
- Zamoyski, Jan, Archbishop of Lviv, **vol. 1:** 287
- Zbaraski, Jerzy, **vol. 2:** 456–457, 472
- Zbaraski, Krzysztof, **vol. 1:** 661–662, 743, 752; **vol. 2:** 471–474
- Zborowska, Elżbieta, **vol. 2:** 161
- Zborowski, Jan, **vol. 2:** 168
- Zborowski, Marcin, **vol. 2:** 161
- Zebrzydowski, Mikołaj, **vol. 1:** 418–419; **vol. 2:** 105–106, 124, 142–143, 165
- Zedlitz, Brandau von, **vol. 2:** 116–117
- Zelleren, Ambrosius, **vol. 1:** 617
- Ziemięcka, Anna, **vol. 1:** 419
- Zúñiga y Velasco, Baltasar de, **vol. 1:** 501, 544, 631; **vol. 2:** 258
- Zweiffeln, Margaret von, **vol. 2:** 290
- Żeroński, Piotr, **vol. 1:** 717–718, 735, 740; **vol. 2:** 311–312
- Żółkiewski, Stanisław, **vol. 1:** 560, 586

Asu A
Al Rey de Polonia
Reep^{da}. en 6. de Ottobre

Christiana

Seema

Der Durchleuchtigsten
Fürstin Srawen Isabellæ
Clara Eugenie Infantin zu
Sachsen, Erbherzogin zu
Sachsen, Herzogin zu
Sachsen, Erbandt und
Margelburg Gräfin zu
Sachsen, unser freindlichen
geliebten Sraw Schwester

About this book

Free copy

ISBN 978-83-226-4448-5

9 788322 644485

